รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการการวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนาและคณะ

เมษายน 2557

สัญญาเลขที่ RDG5540035

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ที่ปรึกษา

1. รองศาสตราจารย์ฉลอง สุนทราวาณิชย์
2. ดร.ปาน กิมปี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร์ สุปัญโญ
4. Assist. Prof. Dr. Ryan Guffey

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาสน์ โกวิทยา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ ดร.ณัฏฐลักษณ์ ธาระวานิช	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. อาจารย์ ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จัดทำโดยภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บริบท ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียในรอบ 3 ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 และเพื่อสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา กลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย เพื่อทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยต่อไป

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศได้ต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

การจะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาบุคลากรของชาติให้มีศักยภาพสูงสุดในทุกด้าน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในแขนงต่างๆ เพื่อพร้อมเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศเจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงและยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระดับสากล ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ โดยประเทศต่างๆ ในโลกได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาและได้ทำการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองในประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป ประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น และออสเตรเลียซึ่งทำการปฏิรูปการศึกษามาเป็นเวลานานจึงกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของโลก ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศในโลกก็ได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและศักยภาพของพลเมืองในประเทศเฉกเช่นประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศในประชาคมอาเซียนก็เช่นกันได้มีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษารองรับ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยนโยบายและแผนดังกล่าวมีความสำคัญในลักษณะของชี้นำในการจัดทำและดำเนินการแผนต่างๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันทั้งประเทศในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศสู่เป้าหมายที่วางไว้ สำหรับประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างน่าสนใจคือประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งสามประเทศให้ความสำคัญกับการการศึกษาในฐานะส่วนหนึ่งของแนวทางการในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์และแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับสากลด้วยสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และมีการดำเนินการทั้งขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และการยกระดับคุณภาพของการศึกษา

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งในแง่บริบท ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ รวมทั้งกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา มีข้อสรุปที่น่าสนใจดังนี้

บริบทและปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ

บริบทและปัจจัยเงื่อนไข ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของแต่ละประเทศมีดังนี้

ประเทศเวียดนาม คือ **บริบททั่วไป** การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย **ประวัติศาสตร์** การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน **ค.ศ**. 1986 ในทาง**เศรษฐกิจ** เวียดนามได้ใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ย เหม่ย” (Doi Moi) ทดแทนรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมการผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลาง โดยเปลี่ยนเป็นจากการวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการดำเนินธุรกิจ และส่งเสริมการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ จึงมีการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งต้องการแรงงานที่ผ่านการอบรมจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเน้นการปฏิรูปที่เกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรี **ค.ศ**. 2006 เวียดนามกำหนด**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ของประเทศคือการเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ประชาชนมั่งคั่ง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียม และเป็นสังคมพัฒนาที่เป็นอารยะประเทศให้ได้ในปี 2020 โดยเฉพาะเรื่อง การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี **ระยะการถูกปกครองโดยจีน-ค.ศ**. 2013 **สังคมวัฒนธรรม**ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้ **ค.ศ**. 1930-2013 ใน**ด้านการเมืองการปกครอง** พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ**ค.ศ**. 2009-2013 ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อ**การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก** เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ

ประเทศมาเลเซีย คือ **สังคมและวัฒนธรรม** มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก **กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ** ใน **ค.ศ**. 1971-1995 การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) ที่มุ่งให้ชาวมลายูเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น **ค.ศ**.1981-1995 การกำหนดภาพลักษณ์การสร้างคนของมาเลเซียให้เป็นแนวทางตามวิถีของชาวเอเชียตามแนวคิด “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) ที่ไม่ลอกเลียนแบบชาวตะวันตก **ค.ศ**. 1990 การกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ที่กำหนดให้ภายในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศ **การเมืองการปกครอง** ภายในประเทศที่มีการแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาล

และฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา ภายนอกประเทศ ค.ศ. 1979 อิหร่านสามารถโค่นล้มอำนาจกษัตริย์และเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลามสำเร็จ ทำให้เกิดกระแสความนิยมและเลียนแบบการปฏิวัติในอิหร่าน เกิดกระบวนการทำให้เป็นอิสลามแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคต่างๆ

ประเทศอินโดนีเซีย คือ **บริบททั่วไป** ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ **สังคมและวัฒนธรรม** มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว **ค.ศ. 2000** การร่วมลงนามในสัญญาในการดำเนินการข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ตามประกาศ Dakkar ปี ค.ศ. 2000**ค.ศ. 2003** ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ได้กำหนดแผนพัฒนาที่ 8 (ค.ศ. 2003/2004 - 2007/2008) โดยเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยระบุว่า ในยุคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กันคือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ **ค.ศ. 2005** ในด้าน**เศรษฐกิจ** การเติบโตทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียค่อนข้างมีเสถียรภาพจากการบริหารประเทศของประธานาธิดีพลโทซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประธานาธิบดีคนก่อนจะเห็นว่าช่วงนั้นเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพมากกว่า ตัวเลขการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงกว่า ผลิตและส่งน้ำมันดิบออกมากกว่า โดยรวมแล้วจึงถือว่าผลงานด้านเศรษฐกิจยังไม่ประสบความสำเร็จ **ค.ศ. 2011** ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา** มีการกำหนดวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) คือ การพัฒนาประเทศอินโดนีเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก โดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี **ปี ค.ศ. 2011** ในด้าน**เศรษฐกิจ** มีการประกาศแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2011 - 2025 ให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันในโลกได้

นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม คือ นโยบายโด่ย เหม่ย (Doi Moi) แผนการศึกษาเพื่อปวงชน ได้แก่ แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 และแผนปฏิบัติ

การการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 (The Education Development Strategic Plan for 2001-2010) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010 และนโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

ประเทศมาเลเซีย คือ นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ หรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025 นโยบายการพัฒนาครู และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา

สำหรับประเทศอินโดนีเซีย คือ แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025

ส่วนที่เป็นนโยบายร่วมและสอดคล้องกันคือคือ นโยบายการพัฒนาครู นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษาและนโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม คือ นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ระบบสังคมนิยม ระบบการเมืองที่มั่นคงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ และนำไปใช้ได้อย่างจริงจัง กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จากต่างประเทศ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น ผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจน กฎระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง และได้รับการตอบรับจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง

ส่วนกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย คือ กลไกขับเคลื่อนจากภายในประเทศ ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ และระดับองค์กรหรือหน่วยงาน ส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาประเทศ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ มีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ และกลไกขับเคลื่อนภายในประเทศอื่นๆ ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การ

สื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม เป็นต้น ส่วนกลไกขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศ ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน การเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

ส่วนกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล

การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และไทย มีนโยบายเด่นที่เป็นนโยบายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเวียดนามได้ประกาศใช้นโยบายโด่ย เหม่ย มาเลเซียกำหนดโยบายวิสัยทัศน์ 2020 อินโดนีเซียมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ค.ศ. 2011 – 2025 ไทยกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งมีการปรับทุกๆ 5 ปี ซึ่งทุกนโยบายดังกล่าวเล็งเห็นว่าการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนซึ่งเป็นสิ่งขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติด้านต่างๆ จะต้องเป็นการลงทุนระยะยาวเพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการกำหนดนโยบาย แผน หรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในระยะยาวเช่นกัน กล่าวคือ ประเทศเวียดนามมีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติระยะยาว สำหรับปี ค.ศ. 2001 – 2010 มาเลเซียมีแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย ค.ศ. 2013 - 2025 อินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025

นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวของทั้งสี่ประเทศมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมซึ่งพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ แม้ว่าคุณภาพของตัวชี้วัดดังกล่าวของทุกประเทศยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ได้เห็นความ

พยายามของรัฐที่จะใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งขับเคลื่อนในการพัฒนาการพัฒนาประเทศและใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ไปให้ถึงเป้าหมายที่ประเทศตั้งไว้ นอกจากนี้ในด้านความยั่งยืนซึ่งสะท้อนความต่อเนื่องของการดำเนินการจัดการศึกษาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จากที่กล่าวมาพบว่าทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซียและอินโดนีเซียมีความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ ต่างจากไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และนโยบายการศึกษามักเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ทำให้การศึกษาขาดความต่อเนื่องและยั่งยืน

ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย รวมทั้งไทยได้มีแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ค.ศ. 2003 – 2015 มีนโยบายที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเผ่าพันธุ์ มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีหลากหลายรูปแบบในการเข้าศึกษา ในด้านประสิทธิผลของนโยบายนี้ พบว่า ในปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และอัตราการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับสูงขึ้น อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD สำหรับระดับอุดมศึกษา พบว่า โอกาสในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 48 มากกว่าอินโดนีเซียและเวียดนามที่มีร้อยละ 23 และ 22 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากการมีงานทำและการว่างงาน ในปี ค.ศ. 2512 พบว่า ระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงานสูงสุด ร้อยละ 2.1 หรือประมาณ 1.47 แสนคน จะเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในขณะที่ในเชิงประสิทธิภาพ ในด้านคุณวุฒิของครู ทั้งสามประเทศมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและคุณวุฒิครูส่งผลให้คุณวุฒิของครูระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก ในส่วนของงบประมาณทางการศึกษาในปี ค.ศ. 2010 ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมดที่ร้อยละ 22.3 ประเทศเวียดนาม 19.8 ประเทศอินโดนีเซีย 17.1 ซึ่งยังไม่เพียงพอ เนื่องจากมีผู้เรียนและสถานศึกษาจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ

ในด้านคุณภาพของนโยบายดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) สำหรับประเทศเวียดนามได้เข้าทดสอบโครงการนี้เป็นปีแรก ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 ซึ่งสูงกว่าประเทศไทยและอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 50 และ 60 ตามลำดับ

ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีจุดร่วมในนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศ คือ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหวังของประเทศ โดยประเทศเวียดนามต้องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ มาเลเซียเน้นการ

สร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อินโดนีเซียเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่วนประเทศไทย แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ระบุเจตนารมณ์ว่ามุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการในการพึ่งตนเองและมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การแข่งขันในระดับต่างๆ ได้

การสังเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขและกลไกที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ พบว่ามีปัจจัยเงื่อนไข และกลไกที่สำคัญที่เป็นจุดร่วมกันของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย คือ การมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ การมีระบบการเมืองที่มั่นคงและการมีผู้นำและผู้บริหารประเทศที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน และการมีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการและสนับสนุนการศึกษา

ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

จากการวิเคราะห์บริบท นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และเปรียบเทียบกับสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. นโยบายการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษา

มุ่งผลักดัน สนับสนุนให้มีการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของประเทศ โดยควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

1.1 การส่งเสริมและการให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานโยบาย การติดตามผลนโยบายทางการศึกษา และการประเมินการนำนโยบายไปใช้

1.2 การผลักดันหน่วยงานที่มีอยู่ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรือสนับสนุนให้มีหน่วยงานอิสระในการเป็นหน่วยงานวิจัยและเฝ้าติดตามการดำเนินนโยบายการศึกษาของรัฐไปใช้

2. นโยบายด้านการพัฒนาครู

มุ่งพัฒนาครูสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ และความสามารถเป็นครูมืออาชีพชั้นสูงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะการผลิตครูและระหว่างประจำการ โดยมียุทธศาสตร์ดังนี้

2.1 การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) เป็นกรอบมาตรฐานในการพัฒนาครู

2.2 การตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Centre of Excellence) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยกระทรวงศึกษาธิการ หรือ มหาวิทยาลัยที่มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ดูแล

2.3 การปรับระบบการสอนของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ด้วยการสร้างสรรค์ทางปัญญา การเรียนรู้ผ่านระบบพี่เลี้ยง

2.4 การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรฝึกทุกปี โดยลดระดับความเข้มข้นแตกต่างกันในแต่ละปี

2.5 การกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่น สถาบันพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.6 การกำหนดให้การประเมินเพื่อคงวิทยฐานะเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือให้รางวัลสำหรับครู มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.7 การกำหนดกรอบคุณวุฒิของอาเซียนที่เชื่อมโยงระหว่างกันของการพัฒนาครูในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน

3. นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

มุ่งผลักดันและส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ความเป็นอิสระเพื่อให้เป็นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ ตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนสามารถเข้ามาจัดการศึกษาได้ เพื่อให้บรรลุนโยบายดังกล่าวควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

3.1 การมีกฎหมายรองรับเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่และระดับโรงเรียนที่ชัดเจน

3.2 การนำข้อกำหนดในการประกันคุณภาพสถานศึกษาที่กล่าวถึงการกระจายอำนาจบริหารจัดการมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการผลักดันและส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นจริง

3.3 การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีมาตรการส่งเสริมการยกเว้นภาษี

3.4 การกำหนดให้มีการใช้ระบบหุ้นส่วน โดยรัฐบาลดูแลนโยบายและมาตรฐานหลักสูตร และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.5 การผ่อนปรนเรื่องเกณฑ์การถ่ายโอนสถานศึกษา โดยการกำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมส่งเสริมให้เป็นนิติบุคคลที่มีอิสระในการจัดการตนเอง

3.6 การส่งเสริมและกำหนดให้โรงเรียนในท้องถิ่นมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพต่างๆ ของท้องถิ่น

4. นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา

มุ่งส่งเสริมและผลักดันให้โรงเรียนและครูต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อผู้ปกครองและนักเรียนโดยตรง เพื่อกำกับให้โรงเรียนต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

4.1 การกำหนดให้โรงเรียนมีฐานข้อมูลคุณภาพของโรงเรียน และต้องแพร่ข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและสังคมรับรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองและสังคมเข้าตรวจสอบโรงเรียนได้ง่ายขึ้น หรือใช้ในการตัดสินใจในการเลือโรงเรียนเพื่อส่งลูกไปเรียน

4.2 การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารการศึกษาจากภาครัฐมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองในการเข้าเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อให้สามารถกำกับและตรวจสอบโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

4.3 การกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพที่โรงเรียนต้องบรรลุอย่างชัดเจน และมีมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม หากโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ เช่น การต้องทำแผนปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน การเปลี่ยนผู้บริหาร การเปลี่ยนครู การปรับหลักสูตร และวิธีการสอน

4.4 การกำหนดระเบียบเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครู โดยเชื่อมโยงผลการเรียนของนักเรียนทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ แทนการใช้กฎเกณฑ์ในการประเมินผลแบบเดิมตามระเบียบราชการ ซึ่งจะทำให้ครูสนใจและรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

5. นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

มุ่งพัฒนากลไกและมาตรการการนำผลการวัดและประเมินผลการศึกษาทุกประเภทมาเป็นใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบอย่างครบวงจร โดยควรมียุทธศาสตร์ ดังนี้

5.1 การกำหนดให้โรงเรียนการทำแฟ้มแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.2 การกำหนดให้มีการการวัดคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น โดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมดุลทั้งวิชาที่เป็นวิชาแกนหลัก และวิชากลุ่มทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

5.3 การลดการทดสอบของผู้เรียนที่มีหลายประเภท เช่น O-NET N-NET NT PISA LAS V-NET U-NET TIMSS โดยเน้นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงมากกว่าผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร

5.4 การมีระเบียบรองรับในการเชื่อมโยงผลการวัดและประเมินผลการศึกษากับวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครู การประเมินผลการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร และการให้สิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาโรงเรียน เช่น งบประมาณ เป็นต้น

5.5 เร่งรัดการพัฒนาระบบและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามสภาพจริง โดยนำผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระดับผู้เรียน และโรงเรียนให้มีมาตรฐานไปสู่ระดับสากล

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (2) วิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (3) วิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (4) เพื่อสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย กับประเทศไทย (5) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแนวทางการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญในรอบ 3 ทศวรรษของประเทศเวียดนาม นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ และการส่งเสริมให้ทุกคนได้รับการศึกษาโดยผ่านแผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 และแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 ส่วนมาเลเซีย คือนโยบายการพัฒนาครู และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา และอินโดนีเซียคือการส่งเสริมให้ทุกคนในประเทศเข้าถึงการศึกษาทุกระดับอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับท้องถิ่น องค์กร และชุมชน ตามแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 โดยทั้งสามประเทศมีนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาดังกล่าวเพื่อตอบรับกับวิสัยทัศน์การกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวเพื่อการก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังที่เวียดนามกำหนดนโยบายโด่ย เหม่ย (Doi Moi) มาเลเซีย คือ นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 และอินโดนีเซีย คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ค.ศ. 2011 – 2025 การสังเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขและกลไกที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ พบว่ามีปัจจัยเงื่อนไขและกลไกที่สำคัญที่เป็นจุดร่วมกันของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย คือ การมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การมี

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ การมีระบบการเมืองที่มั่นคง และการมีผู้นำและผู้บริหารประเทศที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน และการมีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการและสนับสนุนการศึกษา

ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของทั้งสามประเทศและประเทศไทย จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย ดังนี้ คือ นโยบายการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษา นโยบายด้านนโยบายด้านการพัฒนาครู นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา และนโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

Abstract

The comparative study on education policies and strategies in ASEAN member countries: case studies on Vietnam, Malaysia and Indonesia aims to: i) analyze contexts, history, development paradigms, society, culture, politics, related dynamics, factors affecting education policies and strategies and ways to develop education policies and strategies in Vietnam, Malaysia and Indonesia in three decades; ii) analyze major policies and strategies on education in Vietnam, Malaysia and Indonesia in three decades; iii) study factors for successful implementation of policies and strategies on education as well as implementation outcome of education policies and strategies on the country development in Vietnam, Malaysia and Indonesia in three decades; iv) compare policies and strategies on education and also to synthesize factors, conditions and key success drivers of the policies and strategies on education in Vietnam, Malaysia, Indonesia and Thailand; and v) propose potential policies and strategies on education for education reform in Thailand. The research instruments include document analysis forms, interview forms and group discussions.

The study results suggest that Vietnamese policies and strategies on education in three decades focus on support given to learners with special capabilities as well as education promotion allowing people to access education under the 1990 – 2000 public education plan and the 2003 – 2015 national education operation plan. Meanwhile, Malaysian education emphasizes policies on teacher development and creation of identities through the education system. Indonesia focuses on ensuring that all of its citizens can access high quality education at all levels. Indonesian education is decentralized to local, organization and community levels, based on the “Education for All” national scheme, 2003 National Education Act, and 2005-2025 Long-term Education Plan. All three countries draft education policies and strategies in response to their long-term visions on policies for economic and social development in a bid to become developed countries. Vietnam implements its Doi Moi policy while Malaysia uses 2020 Vision and Indonesia follows Indonesian Education Development Plan 2011 – 2025. Regarding the synthesis and comparison of factors, conditions and mechanisms driving policies and strategies, the education policies in Vietnam, Malaysia and Indonesia, the three countries share some

similarities. For instance, their education policies are practical and continue for a long time. In addition, specific agencies are particularly assigned to implement national education policies. Also, the three countries are all politically stable and their leaders' visions on education are clearly expressed. Finally, all these countries also have measures to support partnership corporation for education support and management.

Following the comparative study on education policies and strategies in the aforementioned three countries and Thailand, several education policies and strategies are proposed for education reform in Thailand: i) the policy for development and follow up the result of implementation the educational policy which the strategy is developing quality, effectiveness and equity of basic education; ii) the policy for quality development of teacher; iii) the policy for educational decentralization; iv) the policy for accountability enhancement in educational management; v) the policy for educational measurement and evaluation.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศและผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย รวมทั้งคณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะอันมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศได้ต่อไป

สารบัญ

หน้า

คำนำ ..... ง
บทสรุปผู้บริหาร ..... จ
บทคัดย่อ ..... ง
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
สารบัญตาราง ..... บ
สารบัญรูป ..... ผ

บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 10
ขอบเขตของการวิจัย 11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 12
ประโยชน์ที่ได้รับ 14

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 15
ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ 16
1.1 ความหมายของการการศึกษาเปรียบเทียบ 17
1.2 จุดมุ่งหมายในการศึกษาเปรียบเทียบ 18
1.3 แนวทางและหลักการในการศึกษาเปรียบเทียบ 19
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา 24
2.1 ความหมายของนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา 24
2.2 กระบวนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา 29
2.3 ความสำคัญของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา 36
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน 38
3.1 ความเป็นมา 39
3.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งอาเซียน 40
3.3 การเริ่มต้นประชาคมอาเซียน 41

หน้า

3.4 กฎบัตรอาเซียน 43
ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย 46
4.1 ภูมิหลังของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย 46
4.2 การจัดการศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย 52
ตอนที่ 5 ข้อมูลการศึกษาไทย 93
5.1 นโยบายการศึกษา/แผนงาน/กฎหมายทางการศึกษา 93
5.2 ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร 99
5.2.1 ปฐมวัย 99
5.2.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถม มัธยม) 100
5.2.3 อาชีวศึกษา 102
5.2.4 อุดมศึกษา 103
5.2.5 การศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย) 104
5.3 การจัดการเรียนการสอน 105
5.4 การพัฒนาครู 107
5.5 การประกันคุณภาพการศึกษา(การวัดและการประเมินผล) 111
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 158
6.1 นโยบายการศึกษา / แผนงาน / กฎหมายการศึกษา 158
6.2 ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร 161
6.3 การจัดการเรียนการสอน 169
6.4 การพัฒนาครู 172
6.5 การประกันคุณภาพการศึกษา 174

หน้า

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 137
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียในรอบ 3 ทศวรรษ 137
ระยะที่ 2 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย 143
ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย 144

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 146
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 146
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 202
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 243

หน้า

ตอนที่ 4 ผลการสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย 263
ตอนที่ 5 ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย 288

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 292
สรุปผลการวิจัย 295
อภิปรายผล 302
ข้อเสนอแนะ 332
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 332
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 334

รายการอ้างอิง 335

ภาคผนวก 362
ภาคผนวก ก แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย 363
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์พัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย 368
ภาคผนวก ค ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 371
ภาคผนวก ง รายชื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา 373
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอ่านรายงานการวิจัยส่วนของประเทศ 380
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม 382
ภาคผนวก ช ประเด็นประกอบการสนทนากลุ่ม 384
ภาคผนวก ซ ประมวลภาพการวิจัย 386

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 การศึกษาด้วยวิธีของเบรย์เดย์ 21
2.2 วิธีการศึกษาตามลำดับขั้นของเบรย์เดย์ 21
2.3 สรุปแนวคิดในการศึกษานโยบาย 26
4.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม 164
4.2 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย 179
4.3 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย 195
4.4 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-1990 197
4.5 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1991-2000 199
4.6 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 2001-2013 200
4.7 การเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 240
4.8 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของเวียดนาม 247
4.9 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของมาเลเซีย 250
4.10 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของอินโดนีเซีย 254

4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย ---------- 275

สารบัญรูป

รูปที่ **หน้า**

2.1 หลักการศึกษาเปรียบเทียบ 23
2.2 ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย 76
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย 136

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ของโลกยุคปัจจุบัน ทำให้ทุกประเทศต้องเผชิญกับภาวะความท้าทายต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางความก้าวหน้าของโลก และทุกประเทศในโลกต่างตระหนักดีว่า การศึกษาคือรากฐานสำคัญในการพัฒนา ทุกประเทศจึงทำการปฏิรูปการศึกษาและพยายามพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ทุกประเทศในโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น ให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจนและการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันได้มุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล

การจะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาบุคลากรของชาติให้มีศักยภาพสูงสุดในทุกด้าน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในแขนงต่างๆ เพื่อพร้อมเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศเจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงและยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระดับสากล ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ

ประเทศต่างๆ ในโลกได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาและได้ทำการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองในประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป ประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น และออสเตรเลียซึ่งทำการปฏิรูปการศึกษามาเป็นเวลานานจึงกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของโลก ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศในโลกก็ได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและศักยภาพของพลเมืองในประเทศเฉกเช่นประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศในประชาคมอาเซียนก็เช่นกันได้มีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษารองรับ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยนโยบายและแผนดังกล่าวมีความสำคัญในลักษณะของการชี้นำในการจัดทำและดำเนินการแผนต่างๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันทั้งประเทศในการพัฒนาสังคมให้เป็น

สังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศสู่เป้าหมายที่วางไว้

สำหรับประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างน่าสนใจคือประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งสามประเทศให้ความสำคัญกับการการศึกษาในฐานะส่วนหนึ่งของแนวทางการในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์และแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับสากลด้วยสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และมีการดำเนินการทั้งขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และการยกระดับคุณภาพของการศึกษา

ประเทศเวียดนาม ต้องทำสงครามต่อสู้กับผู้รุกราน การแย่งชิงอำนาจหรือดินแดน รวมถึงการต่อสู้กับประเทศเจ้าอาณานิคม ทำให้เวียดนามต้องเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบมาโดยตลอดประวัติศาสตร์ชาติเวียดนาม และเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งที่ใช้ในการต่อสู้ของชาวเวียดนามก็คือการศึกษา ดังที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้เคยประกาศไว้ในนโยบายที่จะขจัดปัญหาของชาติ 3 ประการ ประกอบด้วย 1. โจรแห่งความหิวโหย แก้ไขด้วยการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ 2. โจรแห่งการรุกราน แก้ไขด้วยการมุ่งความเป็นเอกราชของประเทศ และ 3. โจรแห่งความโง่เขลา แก้ไขด้วยการมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของประชากรโดยการให้การศึกษา โดยมีแนวคิดที่ว่า “ชนชาติใดที่ไม่รู้หนังสือย่อมอ่อนแอ” (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2555) แสดงให้เห็นว่าประเทศเวียดนามเห็นความสำคัญของการศึกษาในการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวเวียดนาม ช่วยให้ประเทศมีความมั่นคง และสามารถพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกได้

จากชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศเวียดนามในสงครามเวียดนาม ค.ศ. 1976 นำมาซึ่งความเป็นอิสระในการปกครองประเทศ ประเทศเวียดนามจึงได้มีการรวมประเทศเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ให้เป็นประเทศเดียวเพื่อให้เกิดความมั่นคง เข้าสู่ระยะใหม่ของการสร้างประเทศ ได้มีการประเมินรูปแบบและระบบการศึกษาที่ปฏิบัติกันมา ซึ่งพบว่า คุณภาพในการพัฒนาคนของระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามยังคงมีคุณภาพต่ำ การศึกษายังไม่สามารถสร้างคนที่มีความสามารถทั้งในด้านเทคนิค และนักวิทยาศาสตร์ ที่สามารถจะพัฒนาสังคมและฟื้นฟูประเทศหลังสงครามได้อย่างทันการ จึงได้มีการประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ฉบับที่ 3 ในเดือนมกราคม ค.ศ.1979 และเริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 1980 - 1981 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการปฏิรูปวัฒนธรรม และระบบความคิดที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคนิควิธีการ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศ

การศึกษาในช่วง ค.ศ. 1975 - 1985 เป็นช่วงของการจัดการศึกษาในแนวทางสังคมนิยมที่มีมาแต่เดิม แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ใน ค.ศ. 1986 ได้มีการประกาศใช้นโยบายโด่ยเหมย (Doi Moi) จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1980 - 1990 ได้มีการเตรียมการหลายอย่าง จนถึง ค.ศ. 1991 จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางสมัยใหม่ภายใต้กรอบนโยบายโด่ยเหมย อย่างเต็มที่ (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ, 2549)

สำหรับระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามก็เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก กล่าวคือ ก่อนการประการใช้นโยบายโด่ย เหมย ระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามจะได้รับการจัดการโดยรัฐแต่เพียงผู้เดียว ประชาชนจะได้เข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐ ไม่มีสถานศึกษาของเอกชน ประชาชนจะได้เรียนฟรี ในลักษณะที่รัฐเป็นผู้อุปถัมภ์การศึกษาเพื่อสนองเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่กำหนดมาจากส่วนกลาง แต่เมื่อมีการใช้นโยบายโด่ย เหมย แนวทางการจัดการศึกษาก็หันมาเน้นระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดมากขึ้น ทั้งนี้รัฐบาลประเทศเวียดนามได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไว้อย่างเป็นขั้นตอน คือ ในระยะแรก (ระหว่างปี ค.ศ. 1986 - 1990) มีเป้าหมายให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพื่อให้สามารถช่วยตัวเองได้และช่วยรัฐได้ ระยะที่สอง (ระหว่างปี ค.ศ. 1991 - 2000) มีเป้าหมายให้ประเทศเวียดนามมีความเจริญทัดเทียมได้กับประเทศกำลังพัฒนาระดับกลาง (Medium-Developing Countries) และระยะที่สาม (ในปี ค.ศ. 2020) มีเป้าหมายพัฒนาให้ประเทศเวียดนามมีความทัดเทียมกับประเทศอุตสาหกรรม และเพื่อเป็นการทำให้ประเทศสามารถพัฒนาไปถึงเป้าหมายที่กำหนด รัฐบาลประเทศเวียดนามจึงกำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ 3 ประการ (ศูนย์อินโดจีนศึกษา, 2551) ได้แก่

1. ต้องการยกระดับสติปัญญาของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเวียดนามสามารถมีส่วนร่วมและตามทันกับการพัฒนาประเทศ

2. ต้องการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ประชาชนเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ

3. สรรหา ส่งเสริม และใช้ประโยชน์จากกลุ่มอัจฉริยะ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทางศิลปะและวัฒนธรรม ทางสังคมและเศรษฐกิจ และทางด้านการผลิตและการจัดการทางธุรกิจ

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ รัฐบาลประเทศเวียดนามได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาไปแล้ว 3 ครั้งใหญ่ และอีกหลายครั้งย่อยๆ โดยในช่วงปี ค.ศ. 1980 - 1990 ได้มีการเตรียมการหลายอย่าง จนในปี ค.ศ. 1991 จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางสมัยใหม่ภายใต้กรอบนโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านนโยบายการศึกษา หลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอน และตำราเรียน นอกจากนี้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับปีพ.ศ. 2544 - 2553 โดยมีสาระสำคัญ

ดังนี้คือ 1) การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาไปในทิศทางที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลกเหมาะกับวิธีปฏิบัติของประชาชนประเทศเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น และมุ่งสู่สังคมการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศออกไปให้ห่างจากความด้อยพัฒนา 2) การให้ความสำคัญกับการอบรมบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูง และความสามารถทางการจัดการธุรกิจซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) การริเริ่มจัดทำเป้าหมาย วิธีการ และหลักสูตรในทุกระดับ พัฒนาครูเพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ริเริ่มการจัดการทางการศึกษาและริเริ่มพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาการศึกษา (สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามก็ยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ คือ ปัญหาคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรมยังอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาสภาวะความขาดแคลนบุคลากรในหลายสาขา เช่น เทคโนโลยีอุตสาหกรรม กฎหมายระหว่างประเทศ การพาณิชย์ เป็นต้น ปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะตรงกับความต้องการของตลาด และปัญหาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและฝึกอบรมของประเทศเวียดนามให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล รวมถึงมีปัญหาขาดแคลนผู้สอนและฝึกอบรม ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งท้าทายการบริหารจัดการของรัฐบาลเวียดนามเป็นอย่างมาก

อีกประเทศหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาการศึกษาของประเทศคือ ประเทศมาเลเซีย ที่มีการวางแผนและวางนโยบายด้านการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มต้นศตวรรษที่ 21 ที่มีการกำหนดให้เรื่องของการศึกษาเป็นพันธกิจสำคัญเรื่องหนึ่งของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อรองรับและปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลก นโยบายหนึ่งคือการเปิดกว้างให้ประชาชนทุกระดับเข้าถึงระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาภาคบังคับของประเทศ นั้นก็คือการศึกษาในระดับประถมศึกษา (Primary Education) และระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education) เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาภายใต้ AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) ที่กำลังมาถึงในปี ค.ศ. 2015 และการนำประเทศไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อปรับสถานะของประเทศสู่กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020

จากอดีตที่ผ่านมานโยบายแบ่งแยกแล้วปกครองของประเทศอังกฤษที่เข้ายึดครองมาเลเซียในช่วงปี ค.ศ. 1909 ถึงช่วงปี ค.ศ. 1956 โดยประมาณ ส่งผลให้นโยบายทางการศึกษามีลักษณะแบ่งแยกเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในการจัดการศึกษาทางรัฐบาลอนุญาตให้แต่ละกลุ่มเชื้อชาติสามารถจัดการศึกษาตามรูปแบบที่ตนเองเห็นว่ามีความเหมาะสม การจัดการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเชื้อชาติดังกล่าวก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม การแบ่งฝ่ายแยกกลุ่ม เพราะระบบการศึกษาดังกล่าวไม่ได้สร้าง

ความสำนึกร่วมกันของการเป็นคนร่วมชาติ ผู้ที่มีเชื้อสายจีนก็จะเข้าศึกษาในโรงเรียนจีนในระยะแรกใช้ภาษาจีนท้องถิ่นในการเรียนการสอน ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่โรงเรียนจีนเริ่มใช้ภาษาจีนกลาง (Kuo Yu) ในการเรียนการสอนแทน หรือที่เรียกว่าโรงเรียนจีนสมัยใหม่ ชนชั้นปกครองก็จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนของอังกฤษ โรงเรียนมลายูก็จะได้รับความนิยมในกลุ่มคนมาเลย์ หรือที่เรียกว่า กลุ่มภูมิบุตร (Bumiputra) และยังมีโรงเรียนทมิฬของกลุ่มคนอินเดียอีกด้วย (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ, 2549)

ต่อมารัฐบาลได้มีแนวนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy : NEP) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชาติ ขจัดความยากจนโดยไม่เลือกปฏิบัติในทุกเชื้อชาติ ขจัดการกระจุกตัวของกลุ่มทุน โดยการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงทางการศึกษาของกลุ่มที่ขาดแคลน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวมาเลย์ มีการมอบทุนการศึกษา จัดสถานที่เรียน หรือการเตรียมงานไว้ให้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักและให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่กลุ่มที่เรียกว่าภูมิบุตรของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคมและลดช่องว่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ (ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ, 2548)

รูปแบบการศึกษาของประเทศมาเลเซียมีความหลากหลายของหลักสูตรโดยหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรทั่วไป โรงเรียนพลศึกษา โรงเรียนดนตรีและศิลปะ โรงเรียนวิชาชีพ โรงเรียนสอนศาสนา เป็นต้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความพยายามที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา เมื่อกล่าวถึงนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ ไม่สามารถที่จะกล่าวข้ามนโยบายของรัฐบาลในยุคของมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด ที่เรียกว่า "Vision 2020" ซึ่งเป็นนโยบายและแผนพัฒนาในด้านเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย เพื่อเป้าหมาย “ประเทศที่มีความยืดหยุ่นคงทนและมีความสามารถในการแข่งขัน” จึงมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่จะลดความสำคัญของการลงทุนที่ทำให้เกิดการเติบโตที่ไม่ยั่งยืนและขาดประสิทธิภาพ แต่จะเน้นให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีชั้นสูง มีการค้นคว้าวิจัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางการเมือง สังคม จิตสำนึก จิตวิทยา วัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อที่จะนำประเทศมาเลเซียไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วทางอุตสาหกรรมในปี ค.ศ. 2020 โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการประกอบขึ้น 9 เป้าหมายหลัก คือ การสร้างชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างสังคมที่มีความเป็นอิสระ มั่นคงและมีการพัฒนา สร้างสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ สร้างสังคมที่เต็มไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม สร้างสังคมที่มีเสถียรภาพและมีความอดทน สร้างสังคมวิทยาศาสตร์และมีความก้าวหน้า สร้างสังคมที่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน สร้างสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ และสร้างสังคมให้มีความมั่งคั่ง จากเป้าหมายทั้ง 9 ประการ จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาที่ครอบคลุมในหลายมิติ

มิใช่เพียงเรื่องของเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ปัจจัยหนึ่งที่ถูกหยิบยกมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือเรื่องของการศึกษา (นิรมล กิตติวิบูลย์, 2540)

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลมีนโยบายการเมืองนำเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสมัยของมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด ที่ถือได้ว่าการเมืองมีเสถียรภาพสูงมาก ส่งผลให้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตที่รวดเร็ว การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศมีความชัดเจนมากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองผ่านระบบการศึกษาจะเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อถึงแผนโครงร่างฉบับที่ 2 (OPP 2) ช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (The Sixth Development Plan 1991 - 1995) และแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (The Seventh Development Plan 1996 - 2001) อันมีความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของบุคคล ทั้งในเรื่องของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งถือเป็นภาษาที่สอง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในภาคอุตสาหกรรมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผ่านการยกระดับสถานภาพทางการศึกษาและการฝึกอบรม โดยใช้ระบบการศึกษาหลังมัธยมศึกษาเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อสถาบันการอุดมศึกษาท้องถิ่น และร่วมมือกับภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกทักษะการทำงานของนักเรียน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology หรือ S&T) งานวิจัยและพัฒนา (Research and Development หรือ R&D) อีกทั้งการสนับสนุนให้เกิดการฝึกอบรมดังกล่าวเป็นการเตรียมกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันและในอนาคตของการพัฒนาประเทศ

ในปี ค.ศ. 2012 กระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียได้ออกเอกสารที่ชื่อ “Preliminary Report Malaysia Education Blueprint” เป็นเสมือนแบบร่างนโยบายทางการศึกษาของประเทศที่จะใช้ในช่วงระยะเวลา 13 ปี ต่อไปจากนี้ (ปี ค.ศ. 2013 – 2025) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้งในส่วนของ วิสัยทัศน์ ความปรารถนา รูปแบบการจัดการศึกษา ครู อาจารย์และผู้นำโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน และมีการแบ่งเป้าหมายการทำงานออกเป็น 3 ระยะ เพื่อที่สุดท้ายแล้วจะก่อให้เกิดนักเรียนที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ 6 ด้าน อันประกอบด้วย 1) เป็นผู้มีความรู้ 2) เป็นผู้มีทักษะในการคิด 3) มีความเป็นผู้นำ 4) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการพูด เขียนสองภาษา 5) เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และ 6) เป็นผู้มีจิตสำนึกในความเป็นชาติ ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล เพื่อสนองตอบต่อความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา อันก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของตัวครูผู้สอนและเชื่อมโยงไปสู่ความสามารถในการแข่งขันโดยตรง ข้าราชการกระทรวงศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้เป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” มิใช่เพียงแค่ทำงานตามหน้าที่

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีแนวทางการพัฒนาการศึกษาที่น่าสนใจ กล่าวคือ แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบัน มีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1945 เมื่อประเทศอินโดนีเซียได้ประกาศอิสรภาพจัดตั้งสาธารณรัฐ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐ ดังที่ปรากฏในหลักปัญจศีล (การนับถือพระเจ้าองค์เดียว การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ความเป็นเอกภาพของประเทศอินโดนีเซีย ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซียทั้งมวล) ในการรวมศูนย์อำนาจ กับการคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมตามความต้องการของกลุ่มชนที่หลากหลายในสังคมและความต้องการร่วมกัน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้านต่างๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์หลักระหว่างศาสนากับการจัดการศึกษานั้นเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของประเทศอินโดนีเซีย ในการรักษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับศาสนาแบบดั้งเดิมของศาสนาอิสลามซึ่งกลายมาเป็นศาสนาของชนส่วนใหญ่ในประเทศ หลังจากสิ้นอาณาจักรมัชปาหิตในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ที่มีต่อรัฐชาติที่เกิดจากการปลดปล่อยตนเองจากลัทธิล่าอาณานิคม และเป็นรัฐชาติที่มีลักษณะเป็นพหุสังคมขนาดใหญ่ด้วยอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์ที่กระจายกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งพยายามปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบัน (เพ็ชรี สุมิตร, 2552)

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียมีดังนี้ “สังคมอินโดนีเซียดำรงอยู่อย่างสงบสุข เป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ มีความเจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานเอกภาพของประเทศอินโดนีเซีย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความสมบูรณ์ความสามารถพึ่งตนเอง ศรัทธาความยำเกรงต่อพระเจ้า คุณธรรม จริยธรรม ความรักในประเทศชาติ จงรักภักดีต่อกฎหมายและแผ่นดิน มีความรู้และวิทยาการ มีความพากเพียรและระเบียบวินัย” (http://www.indonesia.go.id/en/indonesia-glance/vision-mission-and-strategy)

โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี ค.ศ. 2003 (National Act 2003) ได้กำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน

ก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียคือ การประกาศแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นคงใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9ปี

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของนโยบาย “Education of All” รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์แห่งชาติไว้โดยมีนโยบาย คือ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกับนักเรียนที่ยากจน ปรับปรุงคุณภาพให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเสริมสร้างขีดความสามารถในระดับชุมชน โรงเรียนและท้องถิ่น ผ่านการจัดการในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Jalal, and others., 2003)

ความพยายามขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่ม หรือ “Education of All” ถือเป็นนโยบายที่รัฐส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจัง แม้ว่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากโครงสร้างการจัดการที่ซับซ้อน จำนวนประชากรมาก รวมถึงพื้นที่ประเทศที่กว้างขวางและกระจัดกระจายเป็นเกาะต่าง ๆ ทำให้รัฐบาลต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ โดยใช้วิธีจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยมุ่งหวังจะลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรพร้อมกับสร้างคนที่มีความรู้

นอกจาก “Education of All” แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ ยังได้เน้นเรื่องการฝึกอบรมมาตลอด โดยมีการจัดตั้ง “โปรแกรมการฝึกอบรมผู้ฝึกงานระบบทวิภาคี” ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาในระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดมวลประสบการณ์ตามหลักสูตรร่วมกันระหว่างส่วนฝึกอบรมหรือสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกงานมีความรู้ในเชิงทฤษฎี และมีทักษะที่จะปฏิบัติงานได้จริง อันเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจในปรัชญาทวิภาคีของทั้งสองฝ่าย คือ สถานประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสมตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ, 2549)

และเมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอกโดยเฉพาะเมื่อต้องรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) อย่างสมบูรณ์ภายในปีค.ศ. 2015 จะพบว่าประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจโดดเด่นมากที่สุดในอาเซียนคือประเทศอินโดนีเซีย โดยเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และใหญ่เป็นอันดับที่ 16 ของโลก แต่ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจอยู่ที่การเป็นอันดับหนึ่งในภูมิภาคนี้เท่านั้น แต่ยังต้องการยกระดับเศรษฐกิจให้มีขนาดใหญ่ติด 1 ใน 10 ของโลกในอีก 12 ปีจากนี้ไปหรือภายในปีค.ศ. 2025 อีกด้วยกอปรกับจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปีค.ศ. 2008 ที่ประเทศอินโดนีเซียสามารถผ่านมาได้โดยไม่มีปัญหา ทำให้มีการคาดการณ์จากนานาประเทศว่า ในอนาคตประเทศอินโดนีเซียจะเป็นประเทศที่น่าจับตามองในเรื่องความแข็งแกร่งและการเติบโตทางเศรษฐกิจ และจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปีนั้น ทำให้รัฐบาลอินโดนีเซียตระหนักได้ว่า ในอนาคตเศรษฐกิจโลกจะยังคงมีความสุ่มเสี่ยงและอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประเทศอินโดนีเซียจำต้องมีการปรับปรุงประเทศอีกครั้ง

โดยต้องแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ภายในประเทศเสียก่อน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาของโลกที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ปัจจุบัน ปัญหาภายในที่ประเทศอินโดนีเซียกำลังเผชิญอยู่เริ่มตั้งแต่การที่เศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซียส่วนใหญ่ยังคงผลิตโดยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก มีเพียงอุตสาหกรรมไม่กี่ประเภทเท่านั้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้า ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเกาะสุมาตราและเกาะชวาที่อยู่ในฝั่งตะวันตกของประเทศ ทำให้เกิดเป็นปัญหาเป็นช่องว่างระหว่างฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกของประเทศ อีกปัญหาสำคัญของประเทศอินโดนีเซียคือความไม่พร้อมในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเชื่อมเกาะต่างๆ เข้าหากัน อันจะทำให้การเดินทางขนส่งมีต้นทุนที่ต่ำลง และทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ขณะที่คุณภาพแรงงานของประเทศอินโดนีเซียยังคงต้องมีการพัฒนามากขึ้น ปัจจุบันแรงงานประมาณร้อยละ 50 ของทั้งหมดมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่ได้รับการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการจัดการศึกษาของประเทศ

จากปัญหาภายในและปัจจัยระหว่างประเทศ ในปีค.ศ.2010 รัฐบาลประเทศอินโดนีเซียจึงได้พัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้มีชื่อว่า “แผนแม่บทพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียค.ศ. 2011 - 2025” (Masterplan for Acceleration and Expansion of Indonesia Economic Development 2011-2025 - MP3EI) โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาเศรษฐกิจให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปีค.ศ. 2025 ด้วยการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น แก้ปัญหาความยากจน พัฒนาระบบการศึกษาและระบบสาธารณสุข เพื่อสร้างชนชั้นกลางที่มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการซื้อ และมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก ทั้งนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจตามแผน MP3EI มีหลักการที่สำคัญ 2 ส่วน คือ “เร่ง” และ “ขยาย” ผ่านองค์ประกอบที่สำคัญของแผน 3 ประการ ได้แก่

1. การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคใน 6 เขตเศรษฐกิจที่สำคัญตามเกาะต่างๆ ได้แก่ เขตเศรษฐกิจสุมาตรา เขตเศรษฐกิจชวา เขตเศรษฐกิจกาลิมันตัน เขตเศรษฐกิจสุลาเวสี เขตเศรษฐกิจบาหลี และเขตเศรษฐกิจปาปัว
2. สร้างความเข้มแข็งให้กับการเชื่อมต่อภายในประเทศและต่างประเทศ
3. สร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในแต่ละเขตเศรษฐกิจ

ซึ่งกลไกในการขับเคลื่อนแผนดังกล่าวคือการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปีค.ศ. 2010 – 2014 (Ministry of National Education, Indonesia, 2010) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา การพัฒนาครูของประเทศอินโดนีเซียเน้นใน

เรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา และการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน

จากตัวอย่างของทั้งสามประเทศจะเห็นว่ามีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนของประเทศเพื่อรองรับการยกระดับการศึกษาของประเทศให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้า และแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งมีความเคลื่อนไหวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้าน รวมทั้งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการ สื่อสารและสารสนเทศ ที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้

จากความสำคัญดังกล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาพัฒนาการทางนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีพัฒนาความก้าวหน้าของประเทศที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์พัฒนาการ สภาพ และสิ่งที่เป็นปัจจัย และเงื่อนไข ต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สังเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และสิ่งที่เป็นปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของต่างประเทศ เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้ประเทศไทยได้เรียนรู้และนำมาทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013
2. เพื่อวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013
3. เพื่อวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013
4. เพื่อสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

5. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 เอกสาร ตำรา หนังสือ บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และประเทศไทย

1.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา นักศึกษา ครูผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย นักวิชาการผู้มีประสบการณ์ในการเรียนในแต่ละประเทศ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและทำงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

2. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

2.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980 – 2013 เช่น ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และพลวัตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา รวมทั้งนโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980 – 2013 โดยวิเคราะห์ในประเด็นดังนี้

1) ที่มาของนโยบาย

2) กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

3) บริบทที่สนับสนุนยุทธศาสตร์

4) ความเป็นไปได้ในการปรับใช้กับประเทศไทย

2.3 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ ได้แก่

- กลไกขับเคลื่อนภายในประเทศ ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ การมีมาตรฐานในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ การที่ชุมชน ท้องถิ่นให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ วัฒนธรรม

การเรียนรู้ของคนในประเทศ การจัดสรรงบประมาณ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ระบบการเมือง นโยบายต่อเนื่องระยะยาว วิสัยทัศน์ผู้นำ กฎระเบียบชัดเจน

- กลไกขับเคลื่อนภายนอกประเทศ ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน การเคลื่อนย้ายของประชากร การสนับสนุนจากต่างประเทศ

2.4 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย ในมิติ ดังนี้

- บริบทที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
- นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ
- กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
- ผลการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบคุณภาพการศึกษา ความสอดคล้องสัมพันธ์ ความยั่งยืน

2.5 ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การวิเคราะห์แบบการศึกษา แนวปฏิบัติทางการศึกษา ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษกับประเทศไทย โดยวิเคราะห์รอบด้านถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ศาสนา และปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการศึกษา

การวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาใคร่ครวญ และแยกแยะ ตรวจสอบเนื้อหา สารสนเทศจากเอกสารทั้งเอกสารและการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับบริบท ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาของนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1983 - 2013

การสังเคราะห์ หมายถึง การประมวลข้อมูลเกี่ยวกับบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

กรณีศึกษา หมายถึง ประเทศที่มีการจัดการศึกษาทั้งในเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ทางการจัดการศึกษา และการการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีบริบทหรือฐานการพัฒนาประเทศใกล้เคียงกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

บริบท หมายถึง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์ และพลวัตที่เกี่ยวข้องแต่ละช่วงเวลา ที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ อันเป็นปัจจัยและเงื่อนไขที่มีต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

กลไก หมายถึง สิ่งที่ส่งผลที่มีต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ประสิทธิภาพ หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ด้วยการใช้เวลา บุคลากร การลงทุนและพลังงานที่ประหยัดที่สุดที่จะทำให้เกิดประสิทธิผล

ประสิทธิผล หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่บรรลุและสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา

ผลกระทบ หมายถึง ผลของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการศึกษาหรือโครงการจัดการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาผู้เรียนในด้านความคิด ทักษะ และเจตคติ

คุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดและคุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพอใจ

ความสอดคล้องสัมพันธ์ หมายถึง ผลจากการจัดการศึกษาที่ได้จากการศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินผลเพียงไร

ความยั่งยืน หมายถึง คุณลักษณะของการดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องไปถึงอนาคตของนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นผลจากความสอดประสานกันของการวางกรอบความคิดหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่ยอมรับร่วมกันในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสอดคล้องกับรากฐานทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศ การคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่จะเป็นบริบทของการพัฒนาในอนาคต การวางพื้นฐานเชิงแนวคิด

และกลไกการปฏิบัติสำหรับเป้าหมายการพัฒนาในระยะต่อๆ ไป และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่มีอยู่ในปัจจุบันในการต่อยอดทรัพยากรเพื่อการพัฒนาในอนาคต

ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา หมายถึง ข้อเสนอทั้งในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์บริบทที่นำสู่การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และ กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการศึกษา สภาพของนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไขที่มีต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย รัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และสถาบันการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และการดำเนินการด้านการศึกษา ของประเทศและสถาบันได้

2. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการศึกษา สภาพของนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไขที่มีต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่สอนด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นข้อมูลความรู้ในการจัดการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษาได้

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยที่ได้ รัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนการศึกษาของประเทศ การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และการดำเนินการด้านการศึกษา ของประเทศได้

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนบริบทของแต่ละประเทศ จากเอกสาร ตำรา บทความ รวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ

1.1 ความหมายการศึกษาเปรียบเทียบ

1.2 จุดมุ่งหมายในการศึกษาเปรียบเทียบ

1.3 แนวทางและหลักการในการศึกษาเปรียบเทียบ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

2.1 ความหมายของนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา

2.2 กระบวนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

2.3 ความสำคัญของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.1 ความเป็นมา

3.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งอาเซียน

3.3 การเริ่มต้นประชาคมอาเซียน

3.4 กฎบัตรอาเซียน

ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

4.1 ภูมิหลังของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

4.2 การจัดการศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ตอนที่ 5 ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย

5.1 นโยบายการศึกษา/แผนงาน/กฎหมายทางการศึกษา

5.2 ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร

5.2.1 ปฐมวัย

5.2.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษา)

5.2.3 อาชีวศึกษา

5.2.4 อุดมศึกษา

5.2.5 การศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

5.3 การจัดการเรียนการสอน

5.4 การพัฒนาครู

5.5 การประกันคุณภาพการศึกษา (การวัดและการประเมินผล)

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ

การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาข้อเท็จจริง ซึ่งได้ถูกอธิบายว่า เป็น Travelers' tales ซึ่งหมายถึงการที่ได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งได้เห็นถึงการสอน และเทคนิคการสอน รวมถึงระบบการศึกษาที่ต่างออกไปของสังคมอื่น โดยการเรียนการสอนการศึกษาเปรียบเทียบเกิดขึ้นครั้งแรกที่วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ใน ค.ศ. 1900 โดย James E. Russell ได้เปิดวิชาดังกล่าวขึ้นซึ่งถือเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้น Isaac Kandel ได้เปิดการสอนเช่นเดียวกันแต่อยู่ทางประเทศอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ซึ่งหลังจากนั้นได้เกิดการเรียนการสอนวิชาดังกล่าวขึ้นตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งในยุคแรกนั้น (หลัง ค.ศ. 1880) การศึกษาเปรียบเทียบได้อิงศาสตร์ไปทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเน้นการศึกษาเพื่อรู้การศึกษาของประเทศต่างๆ (Knowing the Other) โดยต้องการศึกษากระบวนการศึกษาของประเทศต่างๆ และเปรียบเทียบกับประเทศตน โดยยุคแรกเป็นการศึกษาเพื่อเพื่อนำมาสร้างและพัฒนาสถาบันการศึกษาของตนเอง เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ต่อมาในยุคหลัง ค.ศ. 1920 ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 การศึกษาเปรียบเทียบในช่วงดังกล่าวสนใจความแตกต่างของผลผลิตทางการศึกษา โรงเรียน และระบบการศึกษา ที่นำมาสู่โลกยุคใหม่ โดยในยุคนี้เปรียบได้กับการเข้าใจประเทศอื่น (Understanding the Other) ระยะต่อมาหลัง ค.ศ. 1960 เป็นยุคแห่งการสร้างใหม่ ทั้งระบบการศึกษา การเรียนรู้ ในประเทศใหม่ รวมถึงนโยบายทางการศึกษาใหม่ในการสร้างประเทศ รวมถึงได้รับอิทธิผลจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Approach) ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นในยุคนี้จึงเป็นการสร้าง (Constructing the Other) สำหรับในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยสารสนเทศและการสื่อสารที่รวดเร็วที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัฒน์ ทำให้การศึกษาเปรียบเทียบมุ่งเน้นความสนใจไปยังการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และมีความเชื่อในระยะนี้ว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างศักยภาพของบุคคล ซึ่งแนวโน้มการศึกษาสนใจในการวัดผลประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษา อีกทั้งแนวโน้มในการศึกษาเปรียบเทียบในยุคปัจจุบันได้ให้ความสนใจกับ

การจัดทำนโยบาย (Policy Makers) เพื่อสร้างความสำเร็จอันเกิดจากการศึกษา สำหรับประเด็นในด้านการศึกษาเปรียบเทียบที่พบมาก ได้แก่ การปฏิรูปการศึกษาและการแก้ไขปัญหา การศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาและเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงการพัฒนาการเมือง อย่างไรก็ตามศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเปรียบเทียบนั้น ได้นำไปใช้ในวงกว้างและมีความเป็นสหวิทยาการมากขึ้น กล่าวคือ ได้นำเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาร่วมในการศึกษาที่ใช้วิธีการทางการศึกษาเปรียบเทียบ (Broadfoot, 2001; Michael Crossley, 2012; Michael Crossley & Watson, 2003; E. King, 1967; Little, 2000; Manzon, 2011; Ninnes, 2008; No´Voa & Yariv-Mashal, 2003)

1.1 ความหมายการศึกษาเปรียบเทียบ

นักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของคำว่าการศึกษาเปรียบเทียบ ไว้ดังนี้

Kandel (1933a, 1933b) กล่าวว่า การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง ความพยายามในการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบการศึกษาของสังคมที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้จะต้องนำเอาข้อมูลพื้นฐานและแนวคิดมาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบการศึกษานั้นๆ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาเปรียบเทียบจะต้องคำนึงถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดการจัดการศึกษา ทั้งนี้การศึกษาเปรียบเทียบจะต้องทำการวิเคราะห์บริบท แนวคิดทางสังคมและประเด็นทางการเมืองที่เข้ามากระทบต่อการศึกษา ที่ทำให้ทราบเงื่อนไขทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจในขณะนั้น ส่งผลให้หน่วยงาน องค์กรได้ดำเนินการสิ่งต่างๆ จนเป็นระบบการศึกษาในปัจจุบัน

King (1965) เสนอว่า การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง วิธีการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับความยุ่งยากและซับซ้อนของรูปแบบกระบวนการทางการศึกษา และไม่ได้จำกัดการศึกษาเพียงตัวแปรเดียว แต่จะต้องศึกษาหลายๆ ส่วนประกอบกัน

Bereday (1967) กล่าวว่า การศึกษาเปรียบเทียบ เป็น การศึกษาเพื่อเข้าใจบริบท สังคม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ที่มีความแตกต่างกันออกไป เพื่อเข้าใจระบบการศึกษาของประเทศอื่น และนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้ทราบลักษณะการจัดระบบของแต่ละประเทศ

Noah (1986) กล่าวว่า การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง รูปแบบการศึกษาที่ได้ประยุกต์ใช้ในการค้นหาเหตุผลเฉพาะด้าน เช่น ด้านการประเมินผล การจัดการ การบริหารและการจัดทำนโยบายโดยใช้วิธีการต่างๆ ในการนำผลที่เกิดขึ้นมาเป็นสิ่งสนับสนุนและยืนยันในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

Crossley & Broadfoot (1992) เสนอว่าการเปรียบเทียบ หมายถึง การพิจารณาในสองประเด็นหรือมากกว่า โดยนำเอาข้อมูลในทุกๆ ด้านที่มีความเหมือนและความแตกต่างกันมาศึกษา ซึ่ง

ในทางการศึกษาแล้ว สามารถนำสองประเด็นดังกล่าวหรือมากกว่ามาประยุกต์ ทั้งในและระหว่างระบบการศึกษา

Bignold & Gayton (2009) ให้ความหมายว่าการศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบกระบวนการทางการศึกษา โดยปราศจากความลำเอียง และไม่สามารถเปรียบเทียบความเป็นเลิศระหว่างกันได้หากอยู่คนละวัฒนธรรม อีกทั้งระบบการศึกษาในสถานที่หนึ่งไม่สามารถนำมาใช้กับอีกสถานที่หนึ่งได้ ซึ่งมีเพียงแต่ มุมมอง (Aspects) เท่านั้นที่จะนำมาปรับใช้ให้เกิดในบริบทอื่นได้

ความหมายของการศึกษาเปรียบเทียบข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการทางการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่ใช้วิธีการประยุกต์เข้ากับศาสตร์อื่นๆ และจะต้องศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง เช่น ประวัติศาสตร์ แนวคิดทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นต้น เข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบระบบการจัดการศึกษาของประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตามในการศึกษาเปรียบเทียบจะต้องศึกษาในบริบทสังคม วัฒนธรรมที่คล้ายกัน แต่จะไม่สามารถนำระบบการศึกษาของประเทศหนึ่งมาใช้กับประเทศหนึ่งได้ แต่สามารถนำมุมมองแนวคิด และวิธีการมาประยุกต์ใช้ในอีกประเทศหนึ่ง อีกทั้งผลการศึกษาที่ได้จะต้องอยู่พื้นฐานข้อข้อเท็จจริง และปราศจากอคติที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจ

1.2 จุดมุ่งหมายในการศึกษาเปรียบเทียบ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาเปรียบเทียบประกอบไปด้วยหลายมิติ ซึ่งบทบาทในแต่ละบุคคลก็จะมีมุมมองต่อการเปรียบเทียบการศึกษาแตกต่างกันไป ดังเช่น ในมิติของผู้ปกครอง มักจะเปรียบเทียบโรงเรียนและระบบการศึกษาโดยศึกษาถึงศักยภาพโรงเรียนที่จะตอบสนองต่อความต้องการของบุตรหลานได้ หากเป็นนักปฏิบัติ (Practitioners) จะเปรียบเทียบโรงเรียนและครู ในการทำให้ระบบของโรงเรียนดีขึ้น หากเป็นในส่วนของผู้วางนโยบาย (Policy Makers) จะพิจารณาระบบการศึกษาของที่อื่นๆ ซึ่งจะระบุถึงแนวทางการพัฒนาสังคม การเมือง รวมทั้งวัตถุประสงค์อื่นๆ ในสภาพบริบทของตนเอง หากเป็นองค์กรระหว่างประเทศ (International Agencies) จะเปรียบเทียบรูปแบบการศึกษาในแต่ละประเทศ จากประเด็นต่างๆ ที่จะส่งเสริม พัฒนาข้อเสนอแนะให้หน่วยงานการศึกษาในประเทศนั้นๆ และนักวิชาการ (Academics) จะเปรียบเทียบสิ่งที่จะพัฒนาความเข้าใจจากปัจจัย ทั้งในแง่ของระบบการศึกษาและกระบวนการ ในสภาพที่แตกต่างกัน รวมถึงผลกระทบของระบบการศึกษาและกระบวนการทางสังคม อาจรวมถึงการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย (Bray, 2007)

การเปรียบเทียบจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง กล่าวคือ ผู้ที่จะใช้วิธีทางการศึกษาเปรียบเทียบจะต้องทราบจุดยืนของตนเองจึงจะสามารถเปรียบเทียบกระบวนการการศึกษาได้ นอกจากนั้นแล้วมีการสรุปหน่วยในการเปรียบเทียบไว้ทั้งสิ้น 11 แนวทาง คือ การเปรียบเทียบสถานที่

ระบบ เวลา วัฒนธรรม คุณค่า การพัฒนาการศึกษา นโยบาย หลักสูตร องค์กรทางการศึกษา แนวทางการเรียนรู้ และนวัตกรรมทางการศึกษา (Bray, Adamson, & Mason, 2007)

จุดมุ่งหมายของการศึกษาเปรียบเทียบ คือ การเปรียบเทียบเพื่อจัดการระบบต่างๆ ที่มีความซับซ้อนซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางการศึกษาและลักษณะของโครงสร้างทางสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ข้ามขอบเขตของสังคม ซึ่งต่างกันด้วยเวลาแต่ในสถานที่เดียวกัน (Anderson, 1961) นอกจากนั้นแล้วจุดมุ่งหมายประการสำคัญ คือ ต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการศึกษาสภาพสังคมของตนเอง (Postlethwaite, 1995) ทั้งนี้จากการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อาทิ กฎหมาย หนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ก็เพื่อจะได้ทราบปัจจัย และสาเหตุในการกำหนดระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน (Kandel, 1936)

ดังนั้นจึงสรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษาเปรียบเทียบได้ว่า ความมุ่งหมายประการสำคัญ คือ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาของตนเอง รวมถึงระบบการศึกษาด้วย ซึ่งจะทำให้ทราบสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดระบบการศึกษา อย่างไรก็ตามการเปรียบเทียบประกอบไปด้วยหลากหลายมิติ ซึ่งมิติแรกเป็นจุดยืนของผู้เปรียบเทียบ เช่น บทบาท หน้าที่การงาน และมิติที่สอง คือ มิติว่าด้วยความมุ่งหมาย เช่น เปรียบเทียบนโยบาย เปรียบเทียบสถานที่ เปรียบเทียบการจัดการองค์กร เป็นต้น ทั้งนี้มิติทั้งสองอาจซ้อนทับกันอยู่ หากผู้ศึกษามีจุดยืนของตนเองไม่ชัดเจน ทั้งนี้หากทราบจุดยืนของตนเองแล้วจะทำให้การเปรียบเทียบมีความลึกซึ้งขึ้น

1.3 แนวทางและหลักการในการศึกษาเปรียบเทียบ

ในการวิจัยโดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งประเภทของการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณนั้นมีนัยถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวเลขจากนั้นใช้สถิติวิเคราะห์ และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการตีความ ให้ความหมายของแนวคิด บริบท รวมถึงการบรรยายสภาพ อย่างไรก็ตามการวิจัยลักษณะดังกล่าวรวมถึงการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หรือ ทางชาติพันธุ์วรรณนา ส่วนข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ เป้าหมายของการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณจะใช้ตัวเลขในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการตีความเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกตในสภาพแวดล้อมและบริบทจริง อีกทั้งยังแตกต่างในส่วนของที่มาเช่นกัน กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณจะได้ข้อมูลมาจากตัวเลขต่างๆ จากข้อมูลโรงเรียน คะแนนจากแบบทดสอบ การสำรวจ และแบบสอบถาม แต่สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วข้อมูลมาจากการสังเกต การจดบันทึก (Field Notes) รวมถึงภาพและเทปบันทึกภาพ ดังนั้นจึง

สามารถจำแนกแนวทางการศึกษาออกด้วยลักษณะดังที่กล่าวมาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Fairbrother, 2007)

นอกจากนั้นแล้วยังมีวิธีการจำแนกประเภทในการศึกษา ประกอบด้วย4 ประเภท คือ (Theisen & Adams, 1990)

1. การพรรณนา เป็นการศึกษาเพื่อพรรณนากฎ ซึ่งเป็นการจำเพาะเจาะจงถึงสาเหตุและผลที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างเป็นขั้นตอน

2. การวิเคราะห์ เป็นการอธิบายเหตุการณ์หรือเงื่อนไข โดยเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. การประเมิน เป็นการตัดสินคุณค่าของระบวนการต่างๆ รวมถึงการตีความการตัดสินใจดังกล่าว

4. การแปลความหมาย เป็นการสร้างสมมติฐานใหม่หรือ คำถามขึ้นมาใหม่โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลือกที่ศึกษาในเชิงลึก

การเปรียบเทียบอีกวิธีหนึ่งคือ การนำเสนอวิธีการเพียง 4 ขั้นตอน คือ (Kandel, 1933b)

1. การพรรณนา เป็นการบรรยายถึงปัญหาที่ได้ศึกษาในสังคมหนึ่งๆ ซึ่งเป็นขั้นต้นในการให้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการเปรียบเทียบ

2. ขั้นอธิบาย เป็นการศึกษาเชิงลึก ซึ่งนำข้อมูลก่อนหน้ามาศึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ปัจจัย หรือแรงผลักดันที่เกิดขึ้น วิธีการนี้เป็นวิธีการทางมานุษยวิทยา ดังนั้นจึงต้องลำดับความสำคัญตามเวลาที่เกิดขึ้นจริง และจะทำให้ทราบแนวคิด ปัจจัยในแต่ละสมัย และสะดวกต่อการจัดกลุ่มข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์เพื่อการเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบถึงลักษณะที่คล้ายหรือแตกต่างกัน รวมถึงทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ โดยแก่นสำคัญของขั้นตอนนี้คือ วิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุ มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

4. การสรุปผล เป็นการจัดกระทำข้อมูลในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อศึกษาสาเหตุที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพิจารณาถึงลักษณะที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากอะไรบ้าง อีกทั้งเป็นการตรวจสอบอีกขั้นตอนหนึ่งว่าลักษณะที่เกิดขึ้นสามารถหรือไม่สามารถนำมาใช้ได้ และมีให้ทราบถึงแนวทางจัดการศึกษาที่จะแก้ไขปัญหาข้างต้น

อย่างไรก็ตามการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ มุ่งนำเสนอการวิเคราะห์อย่างง่าย ใน 2 ขั้นตอน คือ การเทียบเคียง (Juxtaposition) และการเปรียบเทียบ (Comparison) ซึ่งการเทียบเคียงนั้นเป็นการนำข้อมูลมาเทียบเคียงกัน (Matching) ซึ่งลักษณะดังกล่าวหมายรวมถึงการจัดกลุ่มของข้อมูล และเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มของแต่ละประเทศหรือประเด็นการศึกษา กระบวนการข้างต้นรวมถึงการหา

สมมติฐานด้วย จะไม่สามารถคาดเดาสมมติฐานได้จนกว่าการเปรียบเทียบขั้นแรกจะสิ้นสุด แต่การตั้งสมมติฐานที่ขั้นพื้นฐานได้เมื่อมีการจัดกลุ่มของข้อมูล จากนั้นนำสมมติฐานหรือข้อสรุปเบื้องต้นมาเรียงกัน จากนั้นจึงนำมาสู่การเปรียบเทียบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเปรียบเทียบแบบสมดุล (Balanced Comparison) ซึ่งในขั้นตอนนี้ จะต้องนำข้อมูลในแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน (Shuttling) ลักษณะพิเศษของขั้นตอนข้างต้น คือ ทุกส่วนของข้อมูลที่มาจากต่างสังคม ต่างที่ต่างประเทศจะถูกนำมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งการเปรียบเทียบแบบสมดุล (Balanced Comparison) ใช้แนวทางในการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงเฉพาะทาง (Ad hoc Comparative Judgments) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจง (Illustrative Comparison) ซึ่งวิธีการนี้จะไม่มีการวางนัยสรุปทั่วไป (Generalization) ซึ่งเมื่อนำข้อมูลมาแจกแจงแล้วจะทำให้เห็นภาพรวมคร่าวๆ จากนั้นจึงวิเคราะห์และสรุปผล (Bereday, 1967) ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การศึกษาด้วยวิธีของ เบรย์เดย์ (Bereday, 1967)

สมมติฐาน	
ปัจจัยศึกษาที่ 1	..... ข้อมูลประเทศที่ 1 ..... ข้อมูลประเทศที่ 2 ..... ข้อมูลประเทศที่ 3
ปัจจัยศึกษาที่ 2	..... ข้อมูลประเทศที่ 1 ..... ข้อมูลประเทศที่ 2 ..... ข้อมูลประเทศที่ 3
สรุปผล	

ตารางที่ 2.2 วิธีการศึกษาตามลำดับขั้นของ เบรย์เดย์ (Bereday) (เอ อาร์ เทรเธอร์เวย์,2525)

การศึกษาเฉพาะที่	ขั้นที่1 บรรยาย	ข้อมูลทางการศึกษา	หน่วยที่ศึกษา ก.	หน่วยที่ศึกษา ข.
	ขั้นที่ 2 ตีความ	ข้อมูลทางการศึกษาในแต่ละแขนงวิชา	เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์	เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์

ตารางที่ 2.2 วิธีการศึกษาตามลำดับขั้นของ เบรย์เดย์ (Bereday) (เอ อาร์ เทรเธอร์เวย์, 2525) (ต่อ)

การศึกษาเฉพาะที่	ขั้นที่1 บรรยาย	ข้อมูลทางการศึกษา	หน่วยที่ศึกษา ก. หน่วยที่ศึกษา ข.
การศึกษาเปรียบเทียบ	ขั้นที่ 3 เทียบเคียง	จับคู่ข้อมูล / กำหนดเกณฑ์การเปรียบเทียบ/ กำหนดสมมติฐาน	..... คู่ 1 .... คู่ 2 .... คู่ 3 ..... เกณฑ์การเปรียบเทียบ สมมติฐาน
	ขั้นที่ 4 เปรียบเทียบ	เปรียบเทียบรวม	..... คู่ 1 .... คู่ 2 .... คู่ 3 .....

จากการนำเสนอแนวทางการเปรียบเทียบข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่จำเพาะเจาะจงว่าจะต้องใช้วิธีการแบบใด หากแต่เป็นการเลือกวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะที่จะศึกษา กล่าวคือ ในการศึกษาเปรียบเทียบผู้ศึกษาสามารถเลือกวิธีการเปรียบเทียบแบบใดก็ได้ที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทที่ศึกษา เช่น การเปรียบเทียบเพื่อการพรรณนา (Descriptive) การวิเคราะห์ (Analytical) การประเมิน (Evaluative) หรือ การสำรวจเบื้องต้น (Exploratory) หรืออาจจะใช้วิธีการผสมก็ได้ ในที่นี้หมายถึง การนำวิธีการของไทสันและอดัม และเบรย์เดย์ (Bereday) เข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้ศึกษาที่จะมุ่งประเด็นใดในการเปรียบเทียบ

รูป 2.1 หลักการศึกษาเปรียบเทียบ

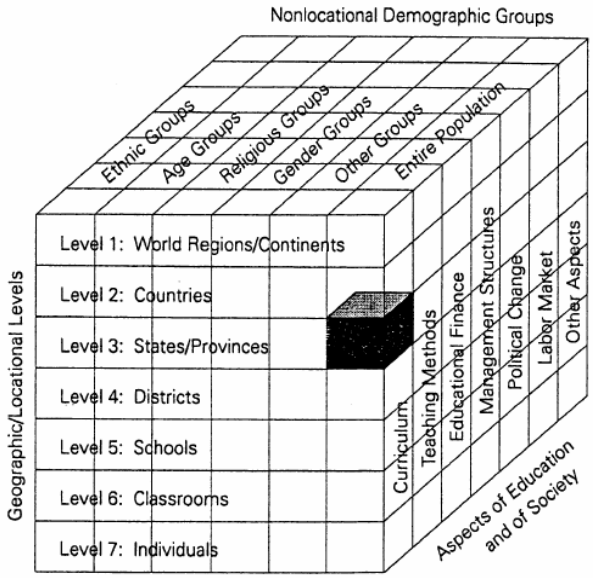

ที่มา : (Bray & Thomas, 1995)

จากรูปที่ 2.1 หลักการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า เบรย์และโทมัส ได้นำเสนอหลักการศึกษาเปรียบเทียบใน 3 มิติ ประกอบไป ด้วย 1. เชิงพื้นที่ (Geographic / Locational) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ระดับ คือ ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เขต / อำเภอ โรงเรียน ชั้นเรียน และเฉพาะราย (Individuals) 2. ลักษณะทางประชากร (Nonlocational Demography Group) ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ ดังนี้ ชาติพันธุ์ ศาสนา อายุ เพศ กลุ่มอื่นๆ และ กลุ่มทั้งหมด และ 3. มุมมองทางการศึกษาและสังคม (Aspects of Education and of Society) ประกอบไปด้วย หลักสูตร วิธีการสอน งบประมาณการศึกษา การจัดการโครงสร้าง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตลาดแรงงาน และมุมมองอื่น ๆ การนำเสนอข้างต้นหากนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบคงไม่สามารถศึกษาได้ครบทั้งหมด โดยเบรย์และโทมัสนำเสนอไว้ว่า ศึกษาเพียงมิติละ 1 ประเด็น ตัวอย่างเช่น การศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในแต่ภูมิภาคทั่วโลก (แอฟริกา เอเชีย ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ยุโรปตะวันออก และยุโรปตะวันตก) เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงนำมาสู่การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา โดยอาศัยวิธีการของนักการศึกษาเปรียบเทียบ โดยในขั้นตอนแรก ผู้ศึกษาจะต้องทำความเข้าใจแนวคิดของนโยบายและยุทธศาสตร์ จากนั้นจึงจะสามารถเปรียบเทียบตามกระบวนการในวิธีวิทยาการการศึกษาเปรียบเทียบ ทั้งโดยการเทียบเคียง รวมถึงการนำเอาข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอความเข้าใจในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในตอนต่อไป

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

การดำเนินกิจการและแนวทางของประเทศนั้นจะต้องอาศัยนโยบายเป็นสำคัญ ทั้งนี้แนวนโยบายซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดทิศทางของประเทศ ว่าจะต้องพัฒนาไปในแนวทางใด ซึ่งจะต้องดำเนินการตามแผนงานที่มาจากนโยบายเป็นหลัก อย่างไรก็ตามนโยบายซึ่งเป็นเครื่องมือของภาครัฐจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วย ซึ่งความต้องการของประชาชน มาจากความต้องการ ทางด้านการแพทย์ สวัสดิการสังคม สาธารณูปโภค รวมถึงการศึกษา ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น และจะต้องพัฒนาประเทศด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากผลพวงของนโยบายอาจจะไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นนโยบายที่นำออกไปสู่การปฏิบัติจะต้องสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางโอกาสในสังคม โดยจำต้องคำนึงถึงผู้ด้อยโอกาส และที่ไม่สามารถเข้าถึงซึ่งโอกาส อีกทั้งนโยบายของรัฐจะต้องเกิดการกระจายรายได้ให้มีความทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรกว่ากึ่งหนึ่งของประเทศเป็นชนชั้นล่างและชั้นกลาง ซึ่งการสร้างแนวนโยบายจะต้องมีความรอบคอบรอบด้าน และคำนึงถึงบุคคลทุกกลุ่ม (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550) ดังที่กล่าวไปข้างต้นแนวปฏิบัติที่เรียกว่า แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายของนโยบายและยุทธศาสตร์

นักวิชาการให้ความหมายของคำว่านโยบาย ไว้ดังนี้

Knezevich (1969) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง ข้อความที่มีความมุ่งหมายในการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังจะเห็นได้จากคำแถลงนโยบาย ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

Higgins & Vineze (1986) ให้ความเห็นว่านโยบาย หมายถึง ข้อเสนอแนะในบริบทกว้าง ๆ ทั้งนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความแน่ใจ ในการกำหนดวัตถุประสงค์และความสำเร็จในการวางยุทธศาสตร์ อีกทั้งเพื่อเป็นควบคุมและการนำไปใช้จริง

Dye (2002) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะสามารถกระทำได้ หรือไม่กระทำ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2552) เห็นว่า นโยบาย หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลที่เรียกว่านโยบายนั้น หมายรวมถึงกิจกรรมอดีต กิจกรรมปัจจุบัน และ กิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ (2553) มีทัศนะว่า นโยบาย หมายถึง สื่อสาระที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ซึ่งคำดังกล่าวนี้ใช้กันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งนี้กำหนดเพื่อสื่อสารเรื่องราวขององค์กร และในระดับภาครัฐแล้ว มีการกำหนดทั้งในระดับกว้าง คือ ระดับของรัฐบาล และในระดับย่อยที่สุด

คือ ระดับหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นการสื่อสารในกิจกรรมที่หน่วยงานจะทำหรือเสนอว่ากำลังจะดำเนินการ หรือเลือกที่จะไม่ดำเนินการ

สรุปความหมายของนโยบายในภาพรวมได้ว่า นโยบายคือข้อความที่มีความมุ่งหมายในการอธิบายสิ่งที่ต้องการนำเสนอเพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นข้อเสนอแนะกว้างๆ เพื่อที่จะสามารถนำไปสร้างเป็นยุทธศาสตร์และแนวทางนำไปใช้จริงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการสื่อสารไปยังประชาชนว่าเป็นกิจกรรมที่รัฐบาลหรือภาครัฐนั้นๆ กำลังจะดำเนินการ และไม่ได้ดำเนินอะไรบ้าง ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นแล้ว กิจกรรมที่กำลังดำเนินการ และกิจกรรมที่คาดไว้ว่าจะมีโครงการเพื่อดำเนินการในอนาคต

หากจะพิจารณานโยบายแล้ว หัวใจที่สำคัญไม่ได้อยู่ที่ข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร หากแต่เป็นกระบวนการของการได้มาซึ่งนโยบาย ทั้งนี้กระบวนการในการผลิตนโยบายจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาทำงานร่วมกัน และเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการร่วมกำหนดทิศทางของนโยบาย อย่างไรก็ตามจะต้องร่วมกันติดตามผลเพื่อทบทวนและแก้ไขนโยบายเหล่านั้นต่อไป (สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน, 2555)

การจำแนกแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะออกเป็น 2 แนวทาง คือ 1. การพรรณนา (Descriptive Approach) เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า การศึกษานโยบาย (Policy Studies) หรือตัวแบบศึกษา (Model Study) ทั้งนี้ได้รับอิทธิพลมาจากการศึกษาทางด้านสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ในทางวิชาการ รวมถึงการคาดคะเนความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเพื่อนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งการศึกษาจะประกอบไปด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

1. เนื้อหาสาระของแนวนโยบาย เป็นการศึกษาเจตนารมณ์ และการดำเนินงานของนโยบาย

2. กระบวนการทางนโยบาย ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นตอน กระดำเนินการ อิทธิพล รวมถึงพัฒนาการของกระบวนการกำหนดแนวนโยบาย

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวกำหนดนโยบายและผลผลิต ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายกับปัจจัยที่ส่งออก รวมทั้งผลที่เกิดจากกระบวนการทางการเมือง

4. ผลลัพธ์ หรือผลกระทบของนโยบาย ซึ่งเป็นการศึกษาผลที่เกิดจากการดำเนินแนวนโยบายหลังจากการนำไปใช้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปสำหรับการพิจารณาตัดสินใจดำเนินแนวนโยบายต่อหรือยุติการดำเนินการ และการเสนอแนะ (Prescriptive Approach) มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า การวิเคราะห์แนวนโยบาย (Policy Analysis) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากการจัดการและเศรษฐศาสตร์ โดยสามารถนำเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย วิธีการทางสถิติ

ประยุกต์ เช่น การวิจัยประเมินผล เป็นต้น การหาจุดที่ดีที่สุด (Optimization Techniques) เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนและกำไร เป็นต้น การศึกษาตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงที่ไม่แน่นอน (Decision-making Under Risk and Uncertainly) เช่น ทฤษฎีการตัดสินใจ เป็นต้น และแนวทางสุดท้าย คือ การสร้างแบบจำลอง เช่น ดรรชนีการแพร่กระจาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามแนวทางการศึกษาโดยการวิเคราะห์นโยบายมีเป้าหมายในการให้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ ซึ่งการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวจะต้องปราศจากอคติจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาเลือกแนวนโยบายที่เป็นกลางและถูกต้องเหมาะสม และมีเป้าหมายในการให้การสนับสนุนแนวนโยบายโดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของสังคม (มยุรี อนุมานราชธน, 2548)

ตารางที่ 2.3 สรุปแนวคิดในการศึกษานโยบาย (จุฬาภรณ์ มาเสถียรวงศ์, 2549)

แนวคิด	**การพรรณนา** (Descriptive Approach)	**การเสนอแนะ** (Prescriptive Approach)
จุดเน้น	- เน้นศึกษานโยบาย	- เน้นการวิเคราะห์นโยบาย
เป้าหมาย	- เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่มา กระบวนการ และผลของนโยบาย	- เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และเป็นปัจจัยเงื่อนไขในการกำหนดนโยบาย รวมถึงทางเลือกต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำสู่การตัดสินใจ
สิ่งที่สนใจ	- ศึกษาตัวนโยบายเนื้อหาสาระ กระบวนการ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลที่เกิด ผลกระทบ	- วิเคราะห์กระบวนการกำหนดทางเลือกต่างๆ ข้อเสนอแนะ การจัดลำดับความสำคัญ การใช้เทคนิคการตัดสินใจรูปแบบอื่นๆ
วิธีศึกษา	- การศึกษาเชิงพรรณนา การศึกษาเปรียบเทียบ ประเมิน การศึกษาเชิงปริมาณ วิเคราะห์สถิติต่างๆ - การศึกษาเชิงคุณภาพ	- วิเคราะห์ด้วยเทคนิควิธีต่างๆ เช่น SWOT วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ปัจจัย วิเคราะห์ความเสี่ยง สังเคราะห์นโยบาย / การศึกษาอนาคตภาพ
การนำไปใช้	- เพื่อองค์ความรู้ในการปรับและพัฒนานโยบาย	- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและทางเลือก รวมถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน

ในส่วนของยุทธศาสตร์ ซึ่งมาจากคำว่า Strategy เป็นคำที่มาจากภาษากรีก ที่ว่า Strategos ที่มีนัยถึงการถูกเลือกในเอเธนส์โบราณ อย่างไรก็ตาม Strategoi คือ ผู้นำทางการทหาร ที่ได้รวมเอาศาสตร์ทางการทหารและศาสตร์ในการปกครองที่เรียกว่า รัฐศาสตร์ เข้ามาไว้ด้วยกัน ดังนั้นคำว่า Strategy ดังกล่าวจึงใช้ในความหมายในการกล่าวถึงธุรกิจ ทฤษฎี รวมไปถึงกลุ่มทางการเมือง และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในทางการทหารแล้วคำว่า Strategy มีนัยถึงการต่อสู้ที่ต้องใช้ชั้นเชิงที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน และในทางทฤษฎีของยุทธศาสตร์นั้น ได้แบ่งกิจกรรมทางยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. Tactics ซึ่งแปลเป็นไทยว่า กลวิธี ซึ่งหมายความถึงเทคนิควิธีการในการใช้งานทหารหรือทำให้สามารถทำงานได้ 2. ปฏิบัติการ หมายถึงการวางแผนในการดำเนินงานอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ และ 3. ยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนในการปฏิบัติการที่สำคัญที่มีเป้าหมายทางการเมืองอย่างชัดเจนเฉพาะเจาะจง โดยทั้ง 3 ประเภท มีชื่อเรียกอีกอย่างที่เป็นที่เข้าใจว่า Grand Strategy หมายถึงยุทธศาสตร์ระดับองค์การที่สำคัญ (Britannica, 2013d)

สำหรับความหมายของยุทธศาสตร์นั้น พบว่า นักวิชาการให้ความหมายของคำว่ายุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

Beaufre (1965) เห็นว่ายุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการคิดอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งจะต้องมาจากการศึกษา ค้นคว้า จัดความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ในสถานที่หนึ่ง อาจจะไม่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จในอีกสถานที่หนึ่ง

Sharplin (1985) นิยามว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนงานหรือแผนงานที่คาดว่าจะดำเนินการซึ่งแผนงานข้างต้นจะต้องมีความสำคัญมาก ที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแผนงานขององค์กรที่จะต้องใช้ระยะเวลานาน

Certo & Peter (1991) เห็นว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานให้สามารถนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ตามที่ได้วางแผนไว้

จินตนา บุญบงการ และ ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2544) ให้ความหมายว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง การตัดสินใจอย่างหนึ่งที่จะต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างการคาดการณ์และความเปลี่ยนแปลง ภายใต้สภาพบริบทและสภาพแวดล้อม ทั้งนี้จะต้องเกิดการตัดสินใจโดยใช้สภาพแวดล้อมในอนาคตเป็นเกณฑ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวคิด หรือวิธีการในการพลิกแพลงสถานการณ์โดยใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความชำนาญ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ อีกทั้งคำว่า กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ มีความหมายเหมือนกัน โดยอาจจะใช้คำใดคำหนึ่งแทนกันก็ได้

Baylis, James, Colin, & Eliot (2007) เสนอว่า ยุทธศาสตร์ ในความหมายในปัจจุบัน หมายความรวมถึงวิธีการที่ได้มาโดยสันติภาพในการดำเนินการอย่างหนึ่ง เช่น การทหาร เป็นต้น ซึ่งความหมายจากสมัยก่อนอาจจะหมายถึงวิธีการทางสงคราม แต่ด้วยนัยปัจจุบันความหมายเดิมจึงกลายเป็นเรื่องล้าสมัยในการทำลายบางอย่างในสงครามของความขัดแย้ง ซึ่งในศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา การยุติสงครามถือเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญลำดับต้นๆ ซึ่งขั้นตอนแรกของยุทธศาสตร์คือการจบสงคราม โดยการศึกษาต้นเหตุให้มีความชัดเจนเสียก่อน

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการคิด พิจารณาอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งการคิดดังกล่าวจะต้องมาจากการศึกษาค้นคว้าให้ชัดเจน และมีการจัดลำดับความสำคัญโดยการคิดที่จะออกมาอยู่ในรูปแผนงานที่คาดว่ากำลังจะดำเนินงานหรือได้ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเป็นเวลาค่อนข้างนาน อีกทั้งจะต้องพิจารณาสภาพบริบทแวดล้อมต่างๆ ประกอบในการตัดสินใจ เพื่อต้องการทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการวางแผนข้างต้นประสบความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามคำว่ายุทธศาสตร์ เมื่อพิจารณามุมมองต่อความหมายของยุทธศาสตร์ พบว่าประกอบไปด้วยหลายมิติ ซึ่งในแต่ละมิติจะต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจึงจะประสบความสำเร็จดังนี้

มิติที่ 1 คือ วิธีการคิด การจัดการปัญหาหนึ่งปัญหาใดในสถานที่หนึ่ง จำเป็นต้องมีความแนวคิดที่เอกเอกลักษณ์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นการเฉพาะ

มิติที่ 2 คือ ระยะเวลาของแผนงาน การดำเนินการทางยุทธศาสตร์จำเป็นต้องบ่งชี้ให้เห็นถึงกรอบระยะเวลาในการดำเนินการที่จำต้องมีความชัดเจน

มิติที่ 3 เป้าหมายที่ต้องการ ยุทธศาสตร์จะสำเร็จได้องค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยให้สำเร็จคือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้น การให้ความหมายยุทธศาสตร์จะต้องมีความชัดเจนตั้งแต่วิธีการคิด แผนงาน และเป้าหมาย

มิติที่ 4 สภาพการณ์ นอกจากกระบวนการต่างๆ ข้างต้นแล้ว การศึกษาและร่วมกันพิจารณาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการให้ความหมายรวมถึงการนำไปใช้จะต้องมีการพิจารณาโดยปรับใช้ ประยุกต์ ภายใต้เงื่อนไข และบริบทของสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามแผน ทั้งนี้จะต้องใช้อนาคตเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบข้าง มิติที่ 5 องค์ความรู้ การจะประสบความสำเร็จทางยุทธศาสตร์จะต้องนำองค์ความรู้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยองค์ความรู้ดังกล่าวจะทำให้วิธีคิด แผนงาน มีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้เป้าหมายที่คาดหวังประสบความสำเร็จ และมิติที่ 6 คือ ความเข้าใจพื้นฐานในการดำเนินการยุทธศาสตร์ คือ ลด หรือ ปราศจากความขัดแย้งที่จะส่งผลต่อในมิติของวิธีคิดของคนในองค์กร แผนงาน และเป้าหมาย

จากความหมายของนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ได้นำเสนอไปข้างต้นแล้ว ทำให้พบข้อแตกต่างระหว่างทั้งสองคำ กล่าวคือ นโยบายเป็นแนวทางในการกำหนดให้บุคคล หน่วยงาน องค์กรได้ดำเนินการ ทั้งนี้นโยบายจะไม่มีความเคร่งครัด รัดกุมของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ บางนโยบายอาจจะดำเนินการไม่ได้ในขณะนั้น และเป็นการกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างหลวมๆ แต่มีเป้าหมายที่ชัดเจน แตกต่างจากยุทธศาสตร์ ทั้งนี้การพัฒนายุทธศาสตร์จะต้องนำนโยบายมาปฏิบัติ ซึ่งจะมีแผนงานรองรับ ในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ส่วนมากยุทธศาสตร์จะอยู่ในรูปแผนงานและกิจกรรม ทั้งนี้จะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก และบริบทสังคม วัฒนธรรม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติจะมีความเคร่งครัด และสอดคล้องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรนั้นด้วย (Massie & Douglas, 1992)

2.2 กระบวนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

กระบวนการได้มาซึ่งแนวนโยบายนั้น ลาสส์เวลและเคฟแลนด์ ได้กล่าวถึงกระบวนการในการกำหนดนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน (Lasswell & Kapland, 1976) คือ

1. การสร้างความชัดเจนของการกำหนดเป้าหมาย กล่าวคือ การศึกษาเบื้องต้นจะต้องสร้างความชัดเจนให้แก่ผู้ศึกษา เพื่อที่จะได้นโยบายที่มีความเป็นไปได้

2. การประเมินสถานการณ์ หมายถึง เมื่อข้อสนเทศทางนโยบายแล้วจะต้องนำมาพิจารณาว่านโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

3. การจัดลำดับความสำคัญ เป็นการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์มาพิจารณาถึงความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน

4. การเลือกนโยบาย เป็นขั้นตอนของการเลือกนโยบายที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ซึ่งจะต้องสามารถนำไปใช้ในการลงไปสู่วิธีปฏิบัติได้

5. การประกาศใช้นโยบาย

อีกทั้งกระบวนการทางนโยบาย มีรายละเอียดสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย 10 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการศึกษาปัญหาอย่างถี่ถ้วน 2. การให้ความหมายของปัญหาที่ศึกษา 3. การรวบรวมข้อมูลและศึกษาสภาพปัญหา 4. การพัฒนาร่างนโยบายในการพิจารณา 5. การกำหนดนโยบาย 6. การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ 7. การมอบหมายภารกิจ 8. การศึกษาผลกระทบของนโยบาย 9. การประเมินผลการนำนโยบายไปใช้ และ 10. การปรับแก้นโยบาย (Jones, 1977)

นอกจากนั้นแล้ว กระบวนการในการกำหนดนโยบาย ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดนโยบาย ซึ่งมีลักษณะในการศึกษา สำรวจ สภาพปัญหารวมถึงความต้องการ เพื่อนำมากำหนดนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย และการเลือกนโยบายดังกล่าวจะต้องมีความเหมาะสม

กับสภาพที่เกิดขึ้น 2. การนำนโยบายไปใช้ เป็นการมอบหมายภาระงานให้ส่วนปฏิบัตินำไปใช้เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลดังที่ต้องการ 3. การประเมินผลการนำนโยบายไปใช้ เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับการนำนโยบายไปใช้ในทางปฏิบัติ และนำมาตรวจสอบกับเป้าหมายของนโยบายที่มีการวางแผนไว้ และ 4. การวิเคราะห์ผลสะท้อนของนโยบาย เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการประเมินผลกระทบในมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบาย โดยเป็นการศึกษาในมิติการตอบสนองต่อสภาพปัญหา (กุลธน ธนาพงศธร, 2520) ในระยะต่อมา จึงเพิ่มเป็นทั้งหมด 7 ขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การศึกษาปัญหา 2. การเสนอแนะนโยบาย 3. การศึกษาความเป็นไปได้ 4. การยกร่างนโยบาย 5. การเพิ่มเติมนโยบาย 6. การกำหนดเป็นนโยบาย และ 7. การประกาศใช้นโยบาย (กุลธน ธนาพงศธร, 2523)

การนำเสนอกระบวนการของการกำหนดนโยบาย ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การก่อตัวนโยบาย (Policy formation) เป็นกระบวนการแรกที่จะต้องศึกษาสภาพและปัญหา ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันว่ามีปัญหาเกิดขึ้นจริง และปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร เป็นการศึกษาผลกระทบในภาพกว้างเพื่อให้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง โดยปัญหาเหล่านั้นอาจจะมีลักษณะที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือการเมือง การแตกตัวและขยายปัญหาออกไป เป็นปัญหาที่กระทบกับสภาพจิตใจคนส่วนมาก หรืออาจจะมีลักษณะท้าทายต่ออำนาจรัฐ หรืออาจจะเป็นปัญหาที่ร่วมสมัยก็ได้ ปัญหาต่างๆ ข้างต้น เป็นเหตุให้จะต้องมาทบทวนและกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งวัตถุประสงค์เชิงนโยบาย จะต้องครอบคลุมปัญหา สอดคล้องกับค่านิยม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีเหตุผล สามารถจัดหาทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพทางการเมือง และทั้งนี้จะต้องใช้ระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งนำมาสู่ การกำหนดนโยบาย

2. การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ในขั้นตอนนี้อาจจะใช้การวิเคราะห์เชิงระบบ ของ David Easton โดยการใช้ ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งหมายถึง สภาพปัญหาโดยทั่วไป เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาการศึกษา เป็นต้น ในส่วนของ ระบบ (Process) คือ ระบบการเมือง ซึ่งหมายถึง ข้อเสนอของรัฐบาล และปัจจัยส่งออก (Output) หมายถึง นโยบายที่นำไปแก้ไขปัญหา ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย

3. การตัดสินนโยบาย (Policy Decision) กระบวนการในขั้นตอนนี้ต้องการให้เลือกนโยบายที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามต้องการ ทั้งนี้ในการเลือกนโยบายนั้น องค์ประกอบในการพิจารณาประกอบด้วย ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความพอเพียง ความเป็นธรรม ความสามารถในการตอบสนองความต้องการ และจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้วย

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ซึ่งผู้เกี่ยวข้องที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายกลุ่มผลักดันนโยบาย และองค์กร ประชาสังคม และ

ชุมชน อย่างไรก็ตามในการนำไปใช้จริง ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเหตุการณ์ สภาพปัญหาที่เป็นจริง อีกทั้งโครงสร้างของนโยบายและโครงสร้างของสถานการณ์

5. การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) ซึ่งเป็นกระบวนการสุดท้าย (จรัณธร บุญญานุภาพ และ ประสิทธิ์ ทองเล่ม, 2553)

ดังนั้นการได้มาซึ่งนโยบายนั้น สรุปได้ว่า มีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1. จะต้องศึกษาสภาพ ปัญหา รวมถึงความต้องการของฝ่ายต่างๆ ในการศึกษาจะต้องมีความรอบคอบและรอบด้าน เพราะหากข้อมูลที่ได้มาแล้วนำไปจัดทำเป็นนโยบายแต่กลับไม่ตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นก็เท่ากับเป็นการศึกษาที่ไม่คุ้มค่า 2. การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นร่างข้อเสนอแนะโดยที่จะต้องไม่ตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป 3. การศึกษาความเป็นไปได้ เมื่อได้ร่างข้อเสนอแนะแล้วจะต้องมาศึกษาความเป็นไปได้ของแนวนโยบายที่จะยกร่าง แต่อย่างไรก็ตามจะต้องไม่ตัดแนวนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาออกไป ถึงแม้จะปฏิบัติไม่ได้ในขณะนั้น 4. การยกร่างเป็นข้อนโยบาย ในการยกร่างจะต้องศึกษาความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนของนโยบาย ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการ การตอบสนองและโครงสร้างทางปัญหาในปัจจุบัน 5. การนำนโยบายไปใช้จริง ซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องเริ่มมอบภาระงานให้หน่วยปฏิบัติได้นำไปใช้ โดยในส่วนนโยบายจะต้องกำกับ ติดตาม ในเบื้องต้นด้วย 6. การศึกษาผลกระทบ เป็นการศึกษาในระยะหนึ่งหลังจากนำนโยบายไปใช้ อาจจะเรียกว่าการประเมินเบื้องต้นก็ได้ และ 7. การประเมินผลการนำนโยบายไปใช้ ทั้งนี้เพื่อศึกษาทั้งกระบวนการว่ามีข้อผิดพลาด บกพร่อง รวมถึงไม่ครอบคลุมสาระอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามจะต้องให้ผู้มีส่วนร่วมและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดมาร่วมพิจารณาถึงการดำเนินนโยบายต่อไป และแก้ปรับปรุงให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของปัญหา

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาแนวโน้มของนโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ทำให้พบว่า แนวทางในการปฏิบัติตามนโยบายรวมถึงการพัฒนาร่างและยกร่างนโยบายนั้น จากแนวทางเดิมที่มีการวางแผนนโยบายจากระดับบนลงล่าง (Top-down) แต่แนวปฏิบัติยุคใหม่ได้เปลี่ยนเป็นการร่างและวางนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom-up) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือเป็นการวางแนวนโยบายจากภาคประชาชน ซึ่งนโยบายที่ดี จะต้องเป็นนโยบายที่นำไปสู่ความถูกต้อง เป็นธรรม และเพื่อความสุขแก่ทุกฝ่าย ดังนั้นการพัฒนาการกำหนดนโยบายจะต้องเน้นนโยบายที่มีคุณภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่าจะต้องเป็นกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จากการสัมภาษณ์ของเครือข่ายการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบาย ทั้งในมิติของแนวคิดและการนำไปปฏิบัติ ซึ่งนโยบายเหล่านั้นสอดคล้องและตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการในท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับ การยอมรับจากประชาชนด้วย อีกทั้ง

เป็นการสร้างประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง ดังนั้นการพัฒนานโยบายที่ดีนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับภาคประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่จะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ (จรัณธร บุญญานุภาพ และ ประสิทธิ์ ทองเล่ม, 2553; ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2553; ประเวศ วะสี, 2552)

กระบวนการนโยบายที่ดี จะต้องสร้างกระบวนการทางปัญญา ทั้งนี้จะต้องมีหลักฐานและข้อเท็จจริงที่มาจากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ มาในระดับหนึ่งแล้ว หรือที่เรียกว่า การพัฒนานโยบายบนฐานของความรู้ (Knowledge – based Policy Formulation) อีกทั้งจะต้องเป็นกระบวนการทางสังคม โดยนโยบายหนึ่ง อาจจะมีผลกระทบต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในวงกว้าง ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ควรส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้และส่วนเสีย เข้ามาร่วมกำหนดแนวทาง แนวนโยบาย เพื่อที่ทุกฝ่ายจะได้หาข้อสรุปร่วมกัน อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องดีงามและประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันของนโยบายที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ทั้งนี้จะต้องไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อีกทั้งการกำหนดนโยบายจะต้องไม่จำกัดเฉพาะในวงของผู้รู้ไม่กี่คนเท่านั้น แต่จะต้องเกิดจากการรับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่าย จึงจะเรียกว่ากระบวนการสาธารณะ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วนโยบายจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้ฝ่ายต่างๆ จะต้องประกอบไปด้วย อย่างน้อย 8 กลุ่ม ได้แก่ 1. ประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด 2. กระบวนการในการสื่อสารออกไปยังสังคมอย่างได้ผลและรวดเร็ว คือ สื่อมวลชน โดยสามารถเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนได้อีกทาง 3. นักวิชาการ 4. องค์กรสนับสนุนการวิจัยทางนโยบาย ซึ่งสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาต่อยอดสังคม 5. ภาคเอกชน 6. องค์กรทางนโยบาย เช่น กระทรวงต่างๆ 7. ฝ่ายการเมือง 8. ผู้แทนจากองค์กรอิสระ เป็นต้น (ประเวศ วะสี, 2547, 2552)

จุดอ่อนของสังคมไทยที่ทำให้การดำเนินงานทางนโยบายไม่ประสบความสำเร็จ คือ การที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการทางนโยบาย ซึ่งประชาชนถูกผลักออกมาให้เป็นผู้ใช้บริการนโยบาย และฝ่ายนโยบายจึงเป็นฝ่ายการเมืองและข้าราชการ โดยในทางหลักการแล้วบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2550 ได้กำหนดไว้ว่ารัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วค่อนข้างเกิดขึ้นยาก อีกทั้งการกำหนดนโยบายได้ให้ความสำคัญแก่ส่วนต่างๆ อย่างไม่สมดุล เช่น เน้นเศรษฐกิจ มากกว่าสังคม เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วการสร้างนโยบายจะต้องมีข้อมูลอย่างรอบด้าน ซึ่งบ่อยครั้งที่การออกนโยบายเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลเฉพาะกลุ่ม เช่น นโยบายการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น การขาดการประเมินผลกระทบรวมถึงการขาดทางเลือกที่หลากหลายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาพลังงานที่มุ่งตอบสนองต่อกลุ่มทุนและอุตสาหกรรม มากกว่าการอยู่ร่วมกันของชุมชนและเขตอุตสาหกรรม และที่สำคัญที่สุด คือ การขาดการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินนโยบายที่ได้นำไปปฏิบัติ จึงเป็นปัญหาที่เรื้อรังและสะสม

จนกลายเป็นปัญหาสังคม (ราชกิจจานุเบกษา, 2550; สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน, 2555)

ดังนั้นการจัดทำนโยบายจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เกิดการยอมรับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายนโยบาย ฝ่ายปฏิบัติรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ได้รับทราบถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน โดยในการพัฒนานโยบายจะต้องมีผู้เข้าร่วมในการผลักดันนโยบายที่หลากหลายมากกว่าการจำกัดวงเฉพาะนักวิชาการ องค์กรหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะทำให้ขาดการมีส่วนร่วม และจะทำให้เกิดเป็นปัญหาที่สะสมขึ้นในอนาคต

ในส่วนของการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy formulation) นั้น ฟลาเวลและวิลเลี่ยม(Flavel & Williams, 1996)ได้กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) และการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategy Management) มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดแผนงานอย่างเป็นยุทธศาสตร์ แต่ในขณะที่การบริหารยุทธศาสตร์ (Strategy Management) นั้น ไม่เพียงแต่ครอบคลุมการกำหนดแผนงาน แต่ยังรวมถึงการนำยุทธศาสตร์ไปใช้และการประเมินผลยุทธศาสตร์ด้วย ดังนั้นในการศึกษายุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ผู้ศึกษาจะต้องตั้งคำถามและตอบคำถามให้ได้ว่านโยบายที่กำลังจะดำเนินการปัจจุบันอยู่ตรงไหน และอนาคตที่ต้องการจะอยู่ตรงไหน ซึ่งเราจะไปอยู่ตรงนั้นได้อย่างไร และประการสุดท้ายผู้กำลังจะดำเนินนโยบายหรือกำลังวางแผนนโยบายจะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้ไปถึงจุดดังกล่าว (พสุ เดชะรินทร์ และคณะ, 2548)

ลักษณะสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ คือ จะต้องมุ่งอนาคต ซึ่งไม่เพียงแต่จะต้องเน้นการวางแผนเพื่ออนาคตที่เป็นแผนระยะยาวแล้ว จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมแผนรองรับ และที่สำคัญจะต้องสร้างสภาพการณ์ที่พึงประสงค์ไว้อีกชั้นหนึ่ง ประการต่อมา คือ การมุ่งเน้นเป้าหมาย เป้าหมายขององค์กรที่จะพัฒนาขึ้นจะต้องเป็นเป้าหมายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ประการต่อมา คือ การมุ่งเน้นกระบวนการ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามแผนงานที่มีลักษณะเป็นวงจร กล่าวคือ เป็นการดำเนินการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้เนื่องจากการเริ่มต้นด้วยการกำหนดภารกิจ ที่จะต้องวิเคราะห์สภาพองค์กร รวมถึงมีการกำหนดแผนงานและวางกลยุทธ์ ซึ่งจะต้องนำไปใช้จริง เมื่อได้นำไปใช้แล้ว ก็จะเกิดการทบทวน และนำมาซึ่งการวางยุทธศาสตร์ขึ้นอีกครั้ง ซึ่งจะเป็นเช่นนี้อยู่ตลอดกระบวนการ และประการสุดท้าย การมุ่งเน้นสภาพโดยรวมขององค์กร ซึ่งกระบวนการดังที่กล่าวมาข้างต้นจะต้องครอบคลุมทั้งองค์กร ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลังจากที่มีการทบทวนยุทธศาสตร์แล้วจะทำให้องค์กรเกิดการขับเคลื่อน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2540)

นักการศึกษาได้นำเสนอขั้นตอนเพิ่มเติมในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (Certo & Peter, 1991)

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เป็นการศึกษาภาวะคุกคามรวมถึงโอกาสขององค์กรในสภาวะปัจจุบันและอนาคต ที่มีผลต่อการดำเนินองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

2. การกำหนดทิศทางองค์กร ซึ่งทิศทางองค์กรดังกล่าวนั้น ประกอบไปด้วย พันธกิจ วัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามจะต้องพิจารณาประเด็นแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อองค์กร ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน การสร้างพันธกิจที่เหมาะสม และการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นไปได้ และเมื่อพิจารณาประเด็นข้างต้นแล้ว จะต้องดำเนินการวิเคราะห์แนวโน้มของสภาพ รวมถึงการพัฒนาวัตถุประสงค์โดยรวมขององค์กร ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ย่อยในแต่ละหัวข้อที่ต้องการความละเอียดลึกซึ้ง

3. การกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการนี้เป็นการออกแบบเลือกแนวทางซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้สามารถทำได้ โดย การวิเคราะห์ SWOT เป็นต้น

4. การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ซึ่งเป็นการนำแผนงานที่ได้พัฒนาขึ้นไปสู่ระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้จะต้องพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพองค์กร

5. การควบคุมยุทธศาสตร์เป็นการประเมินและควบคุม ซึ่งเป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์รวมถึงการสร้างหลักประกันถึงความสำเร็จ

อีกทั้งได้อธิบายขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งประกอบไปด้วย (พิบูล ทีปะปาล, 2546)

1. การตรวจสอบสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นการประเมินบริบททั้งภายในและภายนอกขององค์กร ทั้งนี้เพื่อต้องการปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กร โดยปัจจัยภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย วัฒนธรรมและทรัพยากร ในส่วนของปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาสและอุปสรรค ปัจจัยดังกล่าวอยู่ภายนอกองค์กร และอยู่นอกเหนือการควบคุม

2. การกำหนดพันธกิจ เป็นการกำหนดความมุ่งหมายในการจัดตั้งองค์กร อีกทั้งเป็นการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ขององค์กร

3. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดสิ่งที่องค์กรจะต้องทำให้สำเร็จ โดยอาจจะอยู่ในข้อมูลเชิงปริมาณหรือข้อมูลเชิงคุณภาพก็ได้

4. การกำหนดยุทธศาสตร์ เมื่อศึกษาและดำเนินการตามกระบวนการข้างต้นแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาแผนงานที่จะต้องดำเนินการที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบรรลุความมุ่งหมายที่วางแผนไว้ อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1. ระดับองค์การ (Corporate Strategy) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานโดยภาพรวม

ขององค์การ 2. ระดับหน่วย (Business Strategy) ยุทธศาสตร์ระดับนี้มีความมุ่งหมายในการสร้างความได้เปรียบขององค์การต่อหน่วยงานอื่น และ 3. ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ดังนั้นสรุปกระบวนการพอสังเขปได้ว่า กระบวนการทางยุทธศาสตร์นั้น เบื้องต้นผู้ที่จะดำเนินการจะต้องพิจารณาว่ากระบวนการที่ตนเองทำอยู่นั้น เป็น การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) หรือ การบริหารยุทธศาสตร์ (Strategy Management) ทั้งนี้แม้จะมีความคล้ายคลึง แต่การบริหารจะให้มิติที่ครอบคลุมทั้งการดำเนินการ การนำไปใช้และการประเมินผลด้วย นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. นโยบายขององค์กรที่กำลังดำเนินการอยู่ ต้องพิจารณาว่านโยบายขององค์กรในขณะนั้นเป็นอย่างไร ครอบคลุมทั้งองค์กรและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือไม่

2. การมุ่งเน้นกระบวนการขององค์กร กล่าวคือ การดำเนินงานจะต้องเป็นวงจรไม่มีกระบวนการสิ้นสุด ซึ่งต้องวิเคราะห์สภาพองค์กร อันนำไปสู่การกำหนดแผนงานและวางกลยุทธ์การนำไปดำเนินการ การทบทวนการดำเนินงาน และการวางยุทธศาสตร์ใหม่หลังจากที่ดำเนินการไป

3. อนาคตภาพที่ต้องการขององค์กร ซึ่งต้องมีแผนงานรองรับการดำเนินการต่างๆ และสภาพการณ์ที่พึงประสงค์หลังจากปฏิบัติตามแผนงานดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้นกระบวนการของยุทธศาสตร์ จึงประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพ คือ การตรวจสอบภาวะคุกคาม รวมถึงโอกาสในการดำเนินองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ทั้งในห้วงเวลาปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ปัจจัยที่จะต้องนำมาศึกษาคือ สภาพภายในได้แก่ ทรัพยากร เป็นต้น และสภาพภายนอก ได้แก่ โอกาสและอุปสรรค เป็นต้น

2. การกำหนดทิศทางพันธกิจและวัตถุประสงค์ เป็นการศึกษาอย่างรอบด้านในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการให้องค์กรดำเนินไปได้ภายใต้สภาพและแนวโน้มของสภาวการณ์สังคมและความมุ่งหวังที่จะให้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น อาจจะอยู่ในรูปเชิงปริมาณหรือ คุณภาพก็ได้

3. การกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นการออกแบบแนวทางที่จะนำไปใช้จริง อาจจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์กร แบบ SWOT นอกจากนั้นแล้ว ยุทธศาสตร์ก็ยังแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ 1. ระดับองค์การ ซึ่งมีนัยถึงความมุ่งหวังในภาพรวมขององค์กร 2. ระดับหน่วย คือ ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่จะสร้างความได้เปรียบกับหน่วยงานอื่น และ 3. ระดับหน้าที่ เป็นการระบุหน้าที่และประสิทธิภาพที่พึงมีในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นั้นๆ ของผู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติ

4. การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ คือ การนำแผนงานที่ออกแบบไว้ไปสู่ระดับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับรูปแบบและลักษณะขององค์กร

5. การประเมินและควบคุมยุทธศาสตร์ เมื่อมีการดำเนินการทางยุทธศาสตร์แล้ว ก็จะมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อสร้างหลักประกันความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งสภาพภายใน คือ จุดเด่นและจุดด้อย ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรค ประการต่อมา คือ จะต้องสร้างโอกาสและสร้างความได้เปรียบเมื่อเทียบกับองค์กร หน่วยงานอื่น ซึ่งหากเป็นยุทธศาสตร์ในส่วนของภาครัฐที่จัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนั้น จะต้องทำให้ผู้รับบริการ คือ ผู้เรียน ได้รับบริการที่ดีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียพึงพอใจกับการดำเนินการข้างต้น (พักตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และ พสุ เดชะรินทร์, 2546)

2.3 ความสำคัญของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา

นโยบายมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร หน่วยงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546)

1. เป็นการชี้นำการวางแผน โดยมีนัยอยู่ 2 ประการ คือ นัยแคบ หมายถึง กลวิธี วิธีการอันนำมาซึ่งเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามนัยกว้าง หมายความรวมไปถึงวิธีการตัดสินใจ ซึ่งนัยดังกล่าวนี้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการวางแผน ทั้งนี้ประเด็นในการพิจารณาตัดสินใจประกอบด้วย

1.1 การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ

1.2 หลักการและกลวิธีในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 การสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้

2. เป็นเครื่องชี้นำการบริหารงาน นโยบายมีความสำคัญต่อการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำนโยบายมาเป็นเครื่องชี้แนะการบริหารงาน โดยนโยบายมีส่วนช่วยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ช่วยให้ตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง กล่าวคือ ในการดำเนินงานทั้งในระดับปฏิบัติหรือระดับบริหาร เพื่อให้องค์กร หน่วยงาน ได้บรรลุตามความมุ่งหวังของตนเอง ซึ่งการดำเนินงานและการตัดสินใจของผู้บริหารจึงจะใช้แนวนโยบายมาเป็นการกำหนด กฎเกณฑ์ มิให้หน่วยงานของตนเองนั้น ดำเนินการนอกเหนือจากเป้าหมาย

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยหน่วยงานใดที่ไม่มีแนวนโยบายที่ชัดเจนก็มักจะทำให้หน่วยงานนั้นเกิดความล่าช้า ขาดความน่าเชื่อถือ และขาดความคงเส้นคงวา อันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นหากมีแนวนโยบายแล้วก็จะลดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

2.3 เป็นเครื่องมือในการประสานงาน นอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างกันในองค์กร หน่วยงานแล้ว แนวนโยบายที่มีความชัดเจนจะส่งผลดีต่อการติดต่อประสานงานระหว่างกันของแต่ละหน่วยงาน กล่าวคือ เมื่อมีแนวนโยบายที่มีความชัดเจนแล้วจะส่งผลดีต่อการที่หน่วยงานหนึ่งมีความต้องการที่จะประสานงานกับหน่วยงานหนึ่งได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ หน่วยงานต้นทางเมื่อทราบแนวนโยบายในการดำเนินงานที่ชัดเจนจะส่งต่อความเข้าใจ ความร่วมมือ ระหว่างกันของแต่ละหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การให้คุณค่า เมื่อพิจารณาในเชิงลึกแล้ว แนวนโยบายนั้นยังเป็นการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มผลประโยชน์ในระบบการเมือง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของการได้และเสียผลประโยชน์ของประชาชนในสังคม

4. เป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนา แนวนโยบายจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มทิศทางในการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความสงบสุข ความเป็นธรรม ความมั่นคงของส่วนร่วม เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นโยบายมีส่วนช่วยในการชี้นำการวางแผน ซึ่งการวางแผนดังกล่าวนั้นประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย วิธีการที่ปฏิบัติเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล รวมถึงการสนับสนุนต่างๆ ในส่วนนี้จึงกล่าวได้ว่านโยบายเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผน นอกจากนั้นแล้วแนวนโยบายเป็นเครื่องชี้นำในการบริหาร ให้ตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้การติดต่อประสานงานระหว่างกันได้อย่างดีขึ้น นอกเหนือจากนั้นแล้ว นโยบายมีส่วนสำคัญในการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ และประการสุดท้ายของความสำคัญของนโยบาย คือ เป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนา

นอกเหนือจากแนวนโยบายที่ชัดเจนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในทุกระดับแล้ว สิ่งที่ควบคู่กับแนวนโยบาย คือ แนวทางการนำแนวนโยบายไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะต้องอาศัยยุทธศาสตร์จึงจะทำให้เกิดผลตามที่วางเป้าหมายไว้ แต่อย่างไรก็ตามจะกล่าวถึงแต่เพียงการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างเดียวไม่ได้ หากแต่จะต้องกล่าวถึงการบริหารยุทธศาสตร์ด้วยจึงจะทำให้กระบวนการทางนโยบายและยุทธศาสตร์เกิดความสำเร็จ ดังนั้นจึงขอนำเสนอความสำคัญของการบริหารยุทธศาสตร์ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ (สุพานี สฤษฏ์วานิช, 2553)

1. ช่วยให้ผู้บริหารมีความตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นโอกาสใหม่ๆ ที่จะเกิดการปรับตัว ซึ่งจะทำให้มีข้อได้เปรียบมากกว่าคู่แข่ง ซึ่งจะเกิดความสามารถในการปรับตัว

2. ช่วยให้หน่วยงาน มีทิศทางในการดำเนินงานของตนเองที่ชัดเจน ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางในระดับปฏิบัติการที่จะช่วยให้สำเร็จตามความมุ่งหวัง

3. ช่วยให้หน่วยงาน สามารถสร้างผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญมากกว่าคู่แข่ง กล่าวคือ ทำให้หน่วยงานมีความได้เปรียบในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานต่างๆ ในระดับเดียวกัน ที่มีเป้าหมายคล้ายกัน

4. ช่วยให้หน่วยงาน มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการยกระดับผลการดำเนินงานทั้งในแง่ของประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. ช่วยให้ผู้ที่อยู่ในระดับนโยบายหรือผู้บริหารใช้แนวทางในการคาดการณ์สิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงาน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการทำงานเชิงรุก ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับตัวของหน่วยงานอยู่อย่างตลอดเวลา

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความสำคัญของการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ดังที่นำเสนอไปข้างต้น เป็นการนำเอานโยบายมาสู่ระดับปฏิบัติให้สามารถดำเนินงานไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายของนโยบายประสบความสำเร็จ โดยอาศัยกระบวนการทางยุทธศาสตร์เป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีความชัดเจน รวมถึงเป็นการผลักดันความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นการสร้างข้อได้เปรียบระหว่างหน่วยงานที่มีเป้าหมายคล้ายกัน และที่สำคัญเป็นการส่งเสริมให้ระดับนโยบายใช้กระบวนการเชิงอนาคตมาปรับปรุงหน่วยงานให้เกิดความทันสมัยและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลก

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

กระบวนการทางนโยบายและยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนที่หลากหลาย แต่การที่จะเกิดกระบวนการดังกล่าวนั้น เริ่มจากการศึกษาสภาพภูมิลักษณะและบริบทของพื้นที่นั้นๆ เป็นลำดับแรก และกระบวนการสุดท้ายคือความสามารถในการนำไปใช้ได้จริง อย่างไรก็ตามจะต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผล ทั้งในระยะการยกร่าง และระยะหลังจากการนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีการควบคุมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำไปสู่การประกันถึงความสำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้ อย่างไรก็ตามการนำไปใช้กับในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ดังที่คณะผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเทศในกลุ่มอาเซียนดังที่จะกล่าวในสาระต่อไป ซึ่งการจะศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์นั้น จะต้องมีความเข้าใจในสภาพประวัติศาสตร์ ภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ สังคม และวัฒนธรรมของท้องที่นั้นๆ จึงจะสามารถเทียบเคียงและเปรียบเทียบการศึกษาในหน่วยหนึ่งๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในหลายมิติที่ทับซ้อนกันได้ โดยคณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของแต่ละประเทศที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 ความเป็นมา

การรวมตัวเป็นอาเซียนในระยะแรกเกิดขึ้นจากสภาวะการเมืองรอบด้านในขณะนั้น ดังจะเห็นได้จากการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของแต่ละประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียรวมถึงสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายเสรีนิยมที่นำโดยสหรัฐอเมริกา และฝ่ายสังคมนิยมที่มีสหภาพโซเวียตเป็นแกนนำ ทำให้เกิดความตึงเครียดอีกทั้งในยุคนั้นเป็นยุคของสงครามเย็น ระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2534 อีกทั้งยังมีการขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายมาสู่กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกเหนือจากความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์แล้ว ยังเกิดความขัดแข้งระหว่างประเทศด้วย เช่น ความขัดแย้งระหว่างมลายาและฟิลิปปินส์ ซึ่งมีความขัดแย้งเรื่องกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาลาวักและซาบาห์ อีกทั้งการแยกตัวออกจากมลายาของสิงคโปร์

ดังนั้นจากสภาวการณ์ข้างต้นจึงทำให้ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องร่วมกันสร้างพันธมิตรและกลไกระหว่างประเทศในภูมิภาค ซึ่งหลังจากที่สงครามเย็นสิ้นสุดลง ประเทศต่างๆ จึงเกิดความร่วมมือกันมากขึ้น ทั้งในมิติของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association Of Southeast Asian Nations : ASEAN) ในปี พ.ศ. 2510 การรวมตัวดังกล่าวเพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในภูมิภาค โดยที่ประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่างๆ มีความริเริ่มโดยเชิญรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของประเทศต่างๆ ร่วมหารือ ณ แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี และนำมาสู่การลงนามในข้อตกลง ที่เรียกว่า ปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อก่อตั้งอาเซียน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ณ วังสราญรมย์ กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประเทศไทย ในขณะนั้นมีสมาชิก 5 ประเทศร่วมกันบรรลุข้อตกลงนำมาสู่การก่อตั้งดังกล่าว ซึ่งผู้แทนจาก 5 ประเทศ และผู้แทนจากแต่ละประเทศมีสุนทรพจน์ ดังนี้ (กรมอาเซียน, 2552; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

1. นายตุน อับดุล ราซัก บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหมและรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ) ประเทศมาเลเซีย

".. เราไม่สามารถอยู่รอดได้หากอยู่อย่างโดดเดี่ยว นอกเสียจากว่าเราจะคิดร่วมมือร่วมกันและพิสูจน์ว่าเราเป็นครอบครัวเดียวกันในฐานะประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ .."

2. นายนาซิโซ รามอส (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ) ประเทศฟิลิปปินส์

".. เศรษฐกิจที่แตกแยกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งแต่ละประเทศดำเนินการตามจุดประสงค์ของตนภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยมีความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาคนำมาซึ่งความอ่อนแอของภูมิภาค อาเซียนควรจัดสรรศักยภาพที่มีอยู่ของภูมิภาคอันอุดมสมบูรณ์นี้ด้วยการร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ .."

3. นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ) ประเทศอินโดนีเซีย

".. ภูมิภาคที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง จะเข้มแข็งมากพอที่จะปกป้องตนเองจากอิทธิพลจากภายนอกภูมิภาค .."

4. นายเอส ราชารัตนัม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ) ประเทศสิงคโปร์

".. เราต้องไม่เพียงแต่คิดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติตนเอง แต่ต้องคิดถึงผลประโยชน์ของภูมิภาคด้วย สิ่งเหล่านี้จะกลายมาเป็นแนวทางใหม่สำหรับการมองปัญหาของเรา .."

5. พันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ) ประเทศไทย

".. สิ่งที่เราตัดสินใจในวันนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ของสิ่งที่เราหวังว่าจะนำมาซึ่งความสำเร็จที่ต่อเนื่องในระยะยาวซึ่งเราและผู้ที่จะมาร่วมกับเราในภายหลังจะเกิดความภาคภูมิใจ .."

3.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งอาเซียน

อย่างไรก็ตามในการลงนามก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 นั้น ที่ประชุมเห็นพ้องร่วมกันในการลงนามใน ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) หรือ ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ซึ่งในปฏิญญาดังกล่าวได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งประกอบไปด้วยดังนี้ (กรมอาเซียน, 2552)

1. เพื่อส่งเสริมและเร่งรัดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อเจตนารมณ์ในความเสมอภาคและความร่วมมือร่วมใจ ทั้งนี้เพื่อเสริมรากฐานความรุ่งเรืองและสันติสุขในภูมิภาค

2. เพื่อส่งเสริมความมั่นคงและความสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาค

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ รวมถึงการบริการ

4. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรม การวิจัยทางการศึกษา

5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในทางการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงการขยายการค้า การปรับปรุงความสะดวกเกี่ยวกับการขนส่งและคมนาคม รวมถึงการยกระดับค่าครองชีพของประชาชนของตน

6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. เพื่อธำรงไว้อย่างใกล้ชิดกับองค์การระดับภูมิภาค ที่มีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน ที่จะแสวงหาแนวทางในความร่วมมืออย่างใกล้ชิดขึ้นระหว่างกัน

ระยะหลังได้มีประเทศต่างๆ ในภูมิภาคสมัครเข้าสมาชิกเพิ่มขึ้น ได้แก่ เมื่อ ปี พ.ศ. 2527 ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ปี พ.ศ. 2538 ประเทศเวียดนาม ปี พ.ศ.2540 ประเทศลาว และพม่า ปี พ.ศ. 2542ประเทศกัมพูชา สมัครเข้าเป็นสมาชิกตามลำดับ จนทำให้สมาชิกอาเซียน มีทั้งสิ้น 10 ประเทศ (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.)

3.3 การเริ่มต้นประชาคมอาเซียน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มีแนวคิดในการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันในประเทศกลุ่มอาเซียน หรือที่เรียกว่าเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) โดยจะลดให้เหลือร้อยละ 0-5ภายในระยะเวลา 15 ปี และต่อมามีการลดระยะเวลาลงเหลือ 10 ปี ซึ่งสมาชิก 6ประเทศได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2546 และ อีก4 ประเทศสมาชิกใหม่ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.2551 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555)

ในโอกาสครบรอบ 30 ปีการก่อตั้งอาเซียน (พ.ศ. 2540) ในปีดังกล่าวมีการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในครั้งนั้นประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดการรับรองวิสัยทัศน์อาเซียน พ.ศ. 2563 (ASEAN Vision 2020) ซึ่งในเอกสารข้างต้นเป็นกำหนดทิศทางและเป้าหมายอาเซียนครอบคลุมประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทั้งนี้ในประเด็นที่ประเทศไทยผลักดันสำเร็จ ได้แก่ การให้สมาชิกพัฒนาเป็นสังคมที่มีความเปิดกว้าง (Open Societies) และการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาประเทศ (People Participation) ในการประชุมครั้งต่อมาที่ บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันและลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 หรือที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี 2 (Declaration of ASEAN Concord LL: Bali Concord LL) ซึ่งในข้อตกลงข้างต้นเห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยมีเป้าหมาย 4ประการ เพื่อมุ่งพัฒนาทำให้เกิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2563 คือ (กรมอาเซียน, 2552; วิทวัส ศรีวิหค, 2553)

1. วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. หุ้นส่วนในการพัฒนาอย่างเป็นกลไก
3. มุ่งความสัมพันธ์ต่างประเทศ
4. เป็นชุมชนของสังคมที่มีความเอื้ออาทร

ในข้อตกลงบาหลี 2 มีการกำหนดว่า ประชาคมอาเซียน ครอบคลุมทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1 การเมือง 2. เศรษฐกิจ 3 สังคมและวัฒนธรรม (Asean, 2005)

ในการประชุมครั้งต่อมาในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 (พ.ศ. 2550) ณ เมืองเซบู การประชุมดังกล่าวได้บรรลุข้อตกลงในการลงนามปฏิญญาเซบู ซึ่งข้อเสนอที่เห็นพ้องกันคือ การลดระยะเวลาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้น จาก พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) เป็น พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) (Asean, 2012a) และในการประชุมครั้งต่อมา ที่ประเทศไทย ครั้งนี้จัดขึ้น ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเป็นการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 14 (พ.ศ. 2552) ซึ่งได้ลงนามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน การกระชุมครั้งนี้ถึงเป็นก้าวสำคัญอีกครั้งหนึ่งในการกล่าวถึงการจะเป็นประชาคมอาเซียนจะต้องประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ซึ่งได้มีการกล่าวถึงข้อตกลงบาหลี 2 และได้ลงรายละเอียดถึงประชาคมต่าง ๆ และแนวทางในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไว้ดังนี้ (Asean, 2009c)

1. การเมือง

จัดตั้งโดยให้ชื่อว่า ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) เป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมดังกล่าว เพื่อสร้างค่านิยมร่วมกัน อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจในพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศสมาชิกรวมถึงการส่งเสริมสังคม อุดมการณ์ และการเมืองให้ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งเพื่อทำให้อาเซียนสามารถรับมือกับการเผชิญภัยคุกคามในมิติของความมั่นคงรูปแบบต่างๆ ซึ่งเน้นความไว้เนื้อเชื่อใจกันซึ่งกันและกัน รวมถึงการขยายความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงในภูมิภาค และเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียนในการเป็นผู้นำในภูมิภาค (Asean, 2009a)

2. เศรษฐกิจ

จัดตั้งโดยให้ชื่อว่า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมดังกล่าว เพื่อให้เกิดการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุน รวมถึงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ การลดปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในสังคมให้บรรลุผลภายในปี พ.ศ. 2563 นอกจากนั้นแล้วเพื่อทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดการค้าและมีฐานการผลิตสินค้าและบริการเดียว ซึ่งจะทำให้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีตามไปด้วย เช่น แรงงาน ที่มีฝีมือ การลงทุน สินค้า บริการ รวมถึงการย้ายเงินทุนที่มีความเสรีมากขึ้น นอกจากการพัฒนาเศรษฐกิจภายในแต่ละประเทศสมาชิกแล้ว มีเป้าหมายเพื่อเกิดความช่วยเหลือประเทศเพื่อนสมาชิก ทั้งนี้เพื่อการลดข้อจำกัดทางการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้ประเทศสมาชิกที่ยังไม่มีความพร้อมเกิดความพร้อมและสามารถเข้าร่วมประชาคมได้ และเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการเงินในภูมิภาคซึ่งถือเป็นนโยบายทางการเงินที่จะทำให้เกิดการแข่งขัน และพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคด้วย (Asean, 2008a)

3. สังคมและวัฒนธรรม

จัดตั้งโดยให้ชื่อว่า ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) เป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมดังกล่าว เพื่อทำให้แต่ละประเทศสมาชิกเกิดความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิต รวมถึงการเน้นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก ในการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะตัวในระดับภูมิภาคร่วมกัน (Asean, 2009b)

ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ ครั้งที่ 19 ณ เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้มีการลงนามในข้อปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 3 หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาบาหลี 3 โดยในการลงนามครั้งนี้เป็นการยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์ ใน พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) (Asean, 2011)

3.4 กฎบัตรอาเซียน

ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ลงนามในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวมีไว้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติระหว่างกันของประเทศในภูมิภาคเดียวกันให้ดำเนินความสัมพันธ์อันดี ที่จะก่อนให้เกิดความสันติสุข และลดการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน ทั้งนี้มีสาระสำคัญของสนธิสัญญาดังกล่าวดังนี้ (Great Britain, 2012; Ministry of Foreign Affairs, N.D.)

1. ประเทศในภูมิภาคเดียวกันจะต้องเคารพในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียม รวมถึงเอกลักษณ์ประจำชาติในแต่ละชาติ

2. ความมุ่งหมายในการไม่แทรกแซงกิจการภายในของแต่ละประเทศ

3. เคารพในสิทธิของแต่ละประเทศ ที่จะต้องธำรงอยู่ ทั้งนี้จะต้องไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก

4. การดำเนินการลดข้อพิพาทและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยสันติวิธี

5. การไม่ใช้กำลังและการเผชิญหน้า

6. การดำเนินการต่าง ๆ จะต้องดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเกิดจากความร่วมมือกันอย่างดีของประเทศสมาชิก

จากพื้นฐานข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการลงนามในปฏิญญาสิงคโปร์ว่าด้วยกฎบัตรอาเซียน (Singapore Declaration on the ASEAN Charter) การประชุมครั้งนี้ได้มีการนำเสนอกฎบัตรอาเซียนขึ้นเป็นครั้งแรก แต่อย่างไรก็ตามการบังคับใช้จะต้องเกิดจากการลงสัตยาบันร่วมกันของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ซึ่ง

ประเทศสมาชิกได้ลงสัตยาบันเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันบังคับใช้กฎบัตรอาเซียน กฎบัตรดังกล่าวนี้ เปรียบเสมือนการสร้างกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ กติกาที่ชัดเจน ในการอยู่ร่วมกันของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ทั้งนี้ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกันไว้ ซึ่งข้อตกลงนั้นเป็นกลไกในการระงับข้อพิพาท อีกทั้งเป็นการทำให้อาเซียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (นิติบุคคล หมายถึง "กลุ่มบุคคล องค์กร หรือทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุนเพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นบุคคล" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)) อีกทั้งเป็นการปรับให้เน้นการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนั้นแล้วการเป็นประชาคมมีการกำหนดหน้าที่ต่างๆ ให้มีคณะมนตรี (Councils) ของอาเซียนในการทำหน้าที่บริหารประชาคม ใน 3 เสาหลัก และจัดให้มีสำนักเลขาธิการ ในการดูแลงาน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของเลขาธิการ อีกทั้งกฎบัตรดังกล่าวจะทำให้เกิดการบริหารงานประชาคม โดยมี ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) เป็นองค์กรในการดำเนินงานและตัดสินในแนวนโยบาย คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council) มีหน้าที่ในการประสานงานเตรียมการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนให้ 3 เสาหลักได้ดำเนินการต่อไป คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Council) มีหน้าที่ในการประสานงานของ 3 เสาหลัก องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) มีหน้าที่ในการส่งเสริมการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) มีหน้าที่ในการติดตามการนำนโยบายไปใช้ คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives to ASEAN) มีหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานและประสานความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจา สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ (ASEAN National Secretariat) มีหน้าที่สนับสนุนภารกิจ การดำเนินงานนโยบายอาเซียนในประเทศสมาชิกนั้นๆ องค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Human Rights Body : AHRB) มีหน้าที่ ส่งเสริม คุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ ความเป็นอยู่ในประชาคมอาเซียน และมูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation) มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (Asean, 2008b; วิทวัส ศรีวิหค, 2553; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

ดังที่นำเสนอพื้นฐานข้อตกลงและเสาหลักในการดำเนินงานของอาเซียนแล้ว กฎบัตรอาเซียนที่ประกาศใช้ในกลุ่มประเทศสมาชิก มีเนื้อหาประกอบไปด้วย 13 หมวด 55 ข้อ ดังนี้ (Asean, 2012b)

หมวดที่ 1 ว่าด้วย เป้าหมายและหลักการ เป็นการกล่าวถึงวัตถุประสงค์และหลักการของการมีประชาคม

หมวดที่ 2 ว่าด้วย สภาพบุคคลตามกฎหมาย เป็นการกล่าวถึงฐานะทางกฎหมายของประชาคม

หมวดที่ 3 ว่าด้วย สมาชิกภาพ เป็นการกล่าวถึง ประเทศที่เป็นสมาชิกในประชาคม การรับสมาชิกเพิ่ม การกระทำที่มีผลร้ายแรงต่อประชาคม

หมวดที่ 4 ว่าด้วย องค์กร เป็นการกล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน การจัดให้มีคณะมนตรีในการประสานงานในกลุ่มประเทศสมาชิก คณะมนตรีของประชาชมอาเซียน องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา และ เลขาธิการอาเซียนและสำนักงานเลขาธิการอาเซียน และหน่วยงานอาเซียนอื่นๆ

หมวดที่ 5 ว่าด้วย ความสัมพันธ์ของอาเซียน เป็นการกล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกันของประเทศสมาชิกในการอยู่ร่วมกัน ภายใต้กฎบัตรฉบับดังกล่าวนี้

หมวดที่ 6 ว่าด้วย ความคุ้มกันและเอกสิทธิ์ เป็นการกล่าวถึง เอกสิทธิ์ทางการทูตขององค์กรและประชาคมอาเซียน

หมวดที่ 7 ว่าด้วย การตัดสินใจ เป็นการกล่าวถึง การหาข้อสรุปในการดำเนินการต่อภารกิจหนึ่งๆ หรือภารกิจเฉพาะอย่างของอาเซียนภายใต้การดำเนินการของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน และภาระผูกพัน

หมวดที่ 8 ว่าด้วย การระงับข้อพิพาท เป็นการกล่าวถึง การหาทางออกในข้อพิพาท รวมถึงการไกล่เกลี่ย ระงับ ข้อพิพาท ซึ่งจะต้องหาคนกลางเข้ามาร่วมพิจารณา และการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ

หมวดที่ 9 ว่าด้วย งบประมาณและการเงิน เป็นการกล่าวถึง การให้แต่ละประเทศส่งเงินเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของอาเซียน โดยให้สำนักเลขาธิการอาเซียนเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการและบัญชี

หมวดที่ 10 ว่าด้วย การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นการกล่าวถึง การหมุนเวียนตำแหน่งประธานอาเซียน บทบาทของประธาน พิธีการทูตระหว่างกัน ภาษากลางที่ใช้ คำขวัญ ธง และอัตลักษณ์อื่นๆ

หมวดที่ 11 ว่าด้วย อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ เป็นการกล่าวถึง คำขวัญ ธง ดวงตราวันและเพลงอาเซียน

หมวดที่ 12 ว่าด้วย ความสัมพันธ์ภายนอก เป็นการกล่าวถึง แนวทางของอาเซียนในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศ กลุ่มประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงคู่เจรจาอื่น

หมวดที่ 13 ว่าด้วย บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย เป็นการกล่าวถึง สภาพบังคับใช้ของอาเซียน การแก้ไข ลงนาม อำนาจหน้าที่ กฎการทำงาน การทบทวน รวมถึงความต่อเนื่องทางกฎหมาย

ตอนที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

4.1 ภูมิหลังของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

4.1.1 ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามมีชื่ออย่างเป็นทางการคือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam) ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกสุดของคาบสมุทรอินโดจีน มีพรมแดนติดกับประเทศจีนทางทิศเหนือ ติดกับประเทศลาวและประเทศกัมพูชาทางทิศตะวันตก ส่วนทางทิศตะวันออกติดอ่าวตังเกี๋ยและทะเลจีนใต้ ซึ่งในภาษาเวียดนามเรียกทะเลจีนใต้ว่าทะเลตะวันออก ประเทศเวียดนามมีประชากรมากกกว่า 8 9ล้านคน ถือเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับ 13 ของโลก (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555)

ประเทศเวียดนามมีลักษณะคล้ายตัว S ขนาดใหญ่ที่ยาวออกไป โดยกินบริเวณไปตามความยาวของคาบสมุทรอินโดจีน ตลอดแนวพรมแดนมีความยาว 3,730 กิโลเมตร พื้นที่ประมาณ 3 ใน 4 ของประเทศเวียดนาม ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ บริเวณแผ่นดินทั้งหมดของประเทศเวียดนามมีพื้นที่ราว 327,500 ตารางกิโลเมตร นอกจากนั้น อาณาเขตของประเทศยังรวมไปถึงพื้นที่ในทะเลอันกว้างใหญ่ไพศาล รวมหมู่เกาะนับพื้นที่วางทอดยาวจากอ่าวตังเกี๋ยไปจนถึงอ่าวไทย บริเวณที่กว้างที่สุดของประเทศอยู่ทางภาคเหนือมีระยะทาง 600 กิโลเมตร ส่วนที่แคบที่สุดระยะทาง 50 กิโลเมตร (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555) เนื่องจากแผ่นดินของประเทศเวียดนามมีความยาวมาก ทำให้ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทางตอนเหนือพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอากาศหนาว ซึ่งได้รับอิทธิพลกระแสลมแรงพัดจากขั้วโลก ทำให้มีสภาพภูมิประเทศหนาวเย็น ภาคกลางและภาคใต้เป็นแบบมรสุมเขตร้อน ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านทะเลจีนใต้และพายุหมุนเขตร้อนจึงมีฝนตกชุกในฤดูหนาว ทำให้มีปริมาณน้ำฝนมากจนปลูกข้าวได้ปีละ 2 ครั้ง (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

ประเทศเวียดนามมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 86,116,559คน ซึ่งเกือบ ร้อยละ90 เป็นชาวเวียดนามซึ่งมีถิ่นอาศัยดั้งเดิมอยู่แถบตอนใต้ของจีนและทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม ชนกลุ่มน้อยในประเทศเวียดนามมีอยู่ประมาณ ร้อยละ10 ของประชากรทั่วทั้งประเทศ กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือชาวจีนประมาณ 1.2 ล้านคน ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ สำหรับชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่รองลงมาก็คือชาวเขา ซึ่งแบ่งออกเป็น 30 เผ่า ชนกลุ่มน้อยอันดับที่สามคือ ชาวเขมร มีประมาณ 600,000 คน (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555) ประเทศเวียดนามมีภาษาเวียดนามเป็นภาษาราชการ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 246.3 ประเทศเวียดนามได้ลงประชามติที่จะใช้ตัวอักษรโรมันแทนตัวอักษรจีนในการเขียนภาษาเวียดนาม โดยส่วนใหญ่ชาวเวียดนามนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจีน สูง

ถึงร้อยละ 70 ของจำนวนประชากร รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ ที่เหลือนับถือลัทธิขงจื้อและศาสนาอิสลาม (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

การเมืองการปกครองของประเทศเวียดนาม ประเทศเวียดนามแบ่งเขตการปกครองออกเป็น58จังหวัดและ5 เทศบาลนคร ประเทศเวียดนามมีการเมืองมีเสถียรภาพ เนื่องจากมีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดเพียงพรรคการเมืองเดียว ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วมที่คานอำนาจระหว่างกลุ่มผู้นำ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ได้แก่

1. กลุ่มปฏิรูป ที่สนับสนุนการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ นำโดยอดีตรัฐมนตรี ฟาน วัน ขาย
2. กลุ่มอนุรักษ์นิยม ซึ่งต่อต้านหรือชะลอการเปิดประเทศเพราะเกรงภัยของวิวัฒนาการที่สันติ อันเนื่องมาจากการเปิดประเทศ
3. กลุ่มที่เป็นกลาง ประนีประนอมระหว่างสองกลุ่มแรก นำโดยอดีตประธานาธิบดี เจิ่น ดึ๊ก เลือง ส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามต้องปรับแนวทางการบริหารประเทศให้ยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ในย่างก้าวที่รวดเร็วนัก

เวียดนามเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง มีเอกภาพสูงและมีการกระจายอำนาจ ซึ่งในการเปลี่ยนผู้นำครั้งล่าสุดภายหลังการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม สมัยที่ 10เมื่อกลางปี 2549 มีผู้นำที่มาทั้งจากภาคเหนือและภาคใต้ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจและมีภาพลักษณ์ของผู้นำรุ่นใหม่ โดยรัฐบาลได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีและรับรองโดยสภาแห่งชาติ วาระ5 ปี (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม มีดังนี้ ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการฑูตกับประเทศเวียดนามเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2519 และเปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงฮานอย และสถานกงสุลใหญ่ที่นครโฮจิมินห์ เมื่อปี พ.ศ. 2521 และ 2535 ตามลำดับ ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดีมาก มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง มีการไปมาหาสู่ระหว่างกันเพิ่มขึ้น รวมถึงความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นเนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมโยงถึงกันค่อนข้างสะดวก เมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ สถานะทางการเมือง ขนาดของประเทศ ขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม เจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่มั่งคงและความเข้าใจอันดีกับประเทศไทยเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว การพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือไทย-เวียดนามตลอดระยะที่ผ่านมาจึงมีลักษณะของการพัฒนาความร่วมมือบนผลประโยชน์ร่วมกันในเชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ความร่วมมือด้านวิชาการ สังคมและวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาระหว่างกัน โดยประเทศไทยได้รับความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 5 แห่งของเวียดนาม ขณะที่ประเทศเวียดนามสนับสนุน

งบประมาณ สร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานสาขาต่างๆ ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555)

4.1.2 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย (Malaysia) เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่แบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน โดยมีทะเลจีนใต้กั้น ส่วนแรกคือ คาบสมุทรมลายู มีพรมแดนทิศเหนือติดประเทศไทย และทิศใต้ติดกับประเทศสิงค์โปร์ ส่วนที่สองคือ ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว มีพรมแดนทิศใต้ติดประเทศอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไน คำว่ามาเลเซียเคยถูกใช้เรียกหมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก่อน ซึ่งปรากฏหลักฐานจากแผนที่ที่ตีพิมพ์ในชิคาโกเมื่อปี พ.ศ. 2457 ชื่อของประเทศมาเลเซียถูกตั้งขึ้นหลังจากที่มีการเสนออื่นๆ มากมาย เมื่อ พ.ศ. 2506 โดยมีความหมายรวมเอาสหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ ซาบาห์ ซาราวัก และบรูไนเข้าด้วยกัน (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555)

ประเทศมาเลเซียแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรเรียกว่า มาเลเซียตะวันตก และส่วนที่อยู่ในเกาะบอร์เนียวเรียกว่า มาเลเซียตะวันออก ทั้งสองส่วนนี้ประกอบด้วยรัฐต่างๆ 13 รัฐ อยู่ในมาเลเซียตะวันตก 11 รัฐ อยู่ในมาเลเซียตะวันออก 2 รัฐ รวมมีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 32,900ตารางกิโลเมตร (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555) ภูมิอากาศของประเทศมาเลเซียอยู่ในเขตร้อนชื้น อากาศร้อน ฝนตกชุกตลอดปี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านช่วงเดือนเมษายนถึงตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

ประเทศมาเลเซียมีประชากรประมาณ26.8 ล้านคน ประเทศมาเลเซียมีประชากรอยู่หนาแน่นบนแหลมมลายู บริเวณที่ราบชายฝั่งตะวันตก โดยมีประชากรร้อยละ 82 รองลงมาคือ บริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่อยู่ในเกาะบอร์เนียว มีประชากรอยู่หนาแน่น บริเวณที่ราบชายฝั่งทางตอนใต้ของรัฐซาราวัก แถบบริเวณแม่น้ำ ประเทศมาเลเซียมีหลายเชื้อชาติ และยังมีชนกลุ่มน้อยในรัฐซาบาห์และซาราวัก ทำให้เกิดเป็นชาติพันธุ์ลูกครึ่งเชื้อชาติต่างๆ เช่น ชาวมาเลย์ อินเดีย จีน (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555) ภาษาราชการของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ ภาษามาเลย์ อังกฤษ จีน ทมิฬ และมีศาสนาประจำชาติคือ ศาสนาอิสลาม รองลงมาคือ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู และศาสนาอื่นๆ ตามลำดับ (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

ประเทศมาเลเซียใช้ระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐ โดยมีสมเด็จพระราชาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งมาจากการเลือกตั้งเจ้าผู้ปกครองรัฐ 9 แห่ง (ยะโฮร์ ตรังกานู ปะหัง สลังงอร์ เกดะห์ กลันตัน เนกรีเซมบิลัน เประ และปะลิส) และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นดำรงตำแหน่ง วาระละ5 ปี โดยมี

นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าสหพันธรัฐ และมุขมนตรีแห่งรัฐ เป็นหัวหน้ารัฐบาลแห่งรัฐ ประกอบด้วยดินแดนสองส่วนคือ มาเลเซียตะวันตก ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู แบ่งเป็น 11 รัฐ และมาเลเซียตะวันออก ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว (กาลิมันตัน) แบ่งเป็น 2 รัฐ นอกจากนี้ ยังมีเขตการปกครองภายใต้สหพันธรัฐอีก 3 เขตคือ กรุงกัวลาลัปเปอร์ (เมืองหลวง) เมืองปุตราจายา (เมืองราชการ) และเกาะลาบวน โดยกัวลาลัมเปอร์เป็นเมืองหลวงของประเทศมาเลเซียและเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศด้วย ภายในประเทศมาเลเซียเอง กัวลาลัมเปอร์เป็นหนึ่งในสามเขตสหพันธ์ของมาเลเซียล้อมรอบด้วยรัฐสลังงอ บนชายฝั่งตะวันตกตอนกลางของคาบสมุทรมาเลเซีย ฝ่ายบริหารของรัฐบาลมาเลเซียได้ย้ายไปที่เมืองใหม่คือ ปุตราจายา อย่างไรก็ดี พระราชฐานของกษัตริย์ของมาเลเซีย รัฐสภามาเลเซีย และฝ่ายนิติบัญญัติยังคงอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ประมุขของประเทศคือ สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งมาเลเซียตวนกู อับดุล ฮาลิม มูอัซซอม ชาห์ ในฐานะที่ทรงเป็นสุลตานแห่งเกดะห์แล้วตามลำดับวาระการขึ้นครองราชย์ ทำให้ทรงเป็นสมเด็กพระราชาธิบดีแห่งมาเลเซียพระองค์ที่ 5 ต่อจากสุลตาน นาซีรุดดิน แห่งรัฐตรังกานู และทรงเป็นพระมหากษัตริย์จนครบวาระสมัย 5 ปี นับเป็นสุลต่านพระองค์แรกที่ได้ดำรงพระอิสริยยศนี้ถึงสองครั้ง (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย มีดังนี้ ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศมาเลเซียเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2500 และมีสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีสถานกลสุลใหญ่ในประเทศมาเลเซีย 2 แห่ง ได้แก่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง และสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู สำหรับส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งตั้งสำนักงานในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารทั้งสามเหล่าทัพ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ สำนักงานแรงงงาน และสำนักงานประสานงานตำรวจ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มาเลเซีย โดยความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซียแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ได้แก่

1. การดำเนินความร่วมมือภายใต้กลไกต่างๆ ที่มีอยู่ อาทิ คณะกรรมมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับมาเลเซีย คณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดน คณะกรรมการด้านความมั่นคง ได้แก่ คณะกรรมการชายแดนทั่วไป คณะกรรมการระดับสูง และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ซึ่งทั้ง 3 ระดับเป็นกรอบความร่วมมือของฝ่ายทหารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านความมั่งคง และความร่วมมือชายแดน คณะกรรมการด้านความมั่นคงกรอบอื่นๆ เฉพาะเรื่อง อาทิ คณะกรรมการร่วมด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แลความร่วมมือในกรอบอาเซียน

2. ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชานแดนร่วมกัน การร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศและการเสริมสร้างมาตรการสร้างความไว้วางใจ บนพื้นฐานของกรอบ 3Es ได้แก่ การศึกษา การจ้างงงาน และการประกอบกิจการ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียได้พัฒนาแน่นแฟ้นจนมีความใกล้ชิดกันมาก เนื่องจากทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ร่วมกันหลายประการ การแลกเปลี่ยน การเยือนในระดับต่างๆ ทั้งระดับพระราชวงศ์ชั้นสูง รัฐบาล และเจ้าหน้าที่ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ แต่แม้ว่าสองฝ่ายยังคงมีประเด็นปัญหาในความสัมพันธ์ซึ่งต้องร่วมมือกันแก้ไข เช่น การปักปันเขตแดนทางบก บุคคลสองสัญชาติ การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555)

4.1.3 ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซีย หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งอยู่ระหว่างคาบสมุทรอินโดจีนกับทวีปออสเตรเลีย และระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับแปซิฟิก มีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซียบนเกาะบอร์เนียว ประเทศปาปัวนิวกินีบนเกาะนิวกินี และประเทศติมอร์ตะวันออกบนเกาะติมอร์ ชื่อ Indonesia มาจาก Indos nesor แปลว่า หมู่เกาะใกล้อินเดีย เนื่องจากเป็นหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย และระหว่างทวีปเอเชียกับออสเตรเลีย ทำให้ประเทศอินโดนีเซียสามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสอง ผ่านช่องแคบสำคัญต่างๆ อาทิ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดรา และช่องแคบลอมบ๊อก ซึ่งล้วนเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก อาณาเขตทิศเหนือติดกับรัฐซาราวักและซาบาห์ของประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออกติดกับประเทศปาปัวนิวกินี ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจดน่านน้ำของประเทศมาเลเซีย โดยมีช่องแคบมะละกาเป็นพรมแดนกั้นระหว่างเกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซียกับประเทศมาเลเซีย (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555)

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ประกอบด้วยหมู่เกาะต่างๆ โดยมีพื้นที่รวมของประเทศ 1,890,754 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นเกาะใหญ่น้อยมากมาย มีภูเขาสูงอยู่ตามเกาะต่างๆ โดยทั่วไปเทือกเขาที่มีความสูงมากตามบริเวณภูเขามักมีภูเขาไฟและมีที่ราบรอบเทือกเขาชายเกาะมีความสูงใกล้เคียงกับระดับน้ำทะเลทำให้มีที่ราบบางแห่งเต็มไปด้วยหนองและบึง ใช้ประโยชน์ไม่ได้ (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555) ภูมิอากาศของประเทศอินโดนีเซีย มีอากาศร้อนชื้น ประกอบด้วย 2 ฤดูคือ

ฤดูแล้ง (พฤษภาคม – ตุลาคม) และฤดูฝน (พฤศจิกายน - เมษายน) (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

ประเทศอินโดนีเซียมีประชากรประมาณ 220 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรนีเซียน และนับถือศาสนาอิสลาม โดยมีเชื้อชาติ ชาวชวา ร้อยละ 41.7 ชาวซุนดา ร้อยละ 15.4 ชาวมาเลย์ ร้อยละ 3.4 ชาวมาดูรีส ร้อยละ 3.3 ชาวบาตัก ร้อยละ3 ชาวมินังกะเบา ร้อยละ2.7 ชาวเบตาวี ร้อยละ 2.5 ชาวบูกิน ร้อยละ 2.5 ชาวบันเทน ร้อยละ2.1 ชาวบันจารี ร้อยละ 1.7 ชาวบาหลี ร้อยละ 1.5 ชาวซาซะก์ ร้อยละ1.3 ชาวมากัสซาร์ ร้อยละ1 ชาวเซรีบอน ร้อยละ 0.9 ชาวจีน ร้อยละ0.9 และอื่นๆ ร้อยละ16.1 แต่ถ้าแบ่งตามหลักฐานชาติวงศ์วิทยาแล้ว ถือว่าชาวอินโดนีเซียมีต้นกำเนิดมาจาก365เชื้อชาติ (สกลกาญจน์ วิเศษ,2555) ประเทศอินโดนีเซียมีภาษาที่ใช้มากที่สุดในภูมิภาค แต่ภาษาราชการและภาษาประจำชาติ ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซีย ส่วนศาสนา ชาวอินโดนีเซียร้อยละ 87 นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ ศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิก ศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธตามลำดับ (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

การเมืองการปกครองของประเทศอินโดนีเซีย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร (ดำรงตำแหน่งคราวละ5 ปี) ประเทศอินโดนีเซียแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 30 จังหวัด 2เขตปกครองพิเศษ และ 1 เขตนครหลวงพิเศษ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ประเทศอินโดนีเซียได้ประกาศเอกราชพร้อมกับประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2488 และประกาศหลักปัญจศีล ดร.ซูการ์โน ได้รับการเลือกเป็นประธานาธิบดี ได้มีการต่อสู้เพื่อเอกราชด้วยเลือดเนื้อ และชีวิตของชาวอินโดนีเซียนับแสนคน ในที่สุดประเทศอินโดนีเซียก็ได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2492 โดยหลักปัญจศีล (Panja Sila) ที่ใช้เป็นปรัชญาของประเทศคือ ประเทศอินโดนีเซียจะยึดมั่นอยู่ในเรื่องชาตินิยม สากลนิยม รัฐบาลโดยประชาชน ความยุติธรรมในสังคม และความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว เป็นหลักที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งของประเทศอินโดนีเซียตลอดระยะเวลาตั้งแต่ประเทศอินโดนีเซียได้รับเอกราชเป็นต้นมา ต่อมา รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2488 กำหนดให้ประเทศอินโดนีเซียมีการปกครองในรูปรัฐเดียว มีระบบการปกครองเป็นแบบรวมทั้งประเทศ มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขสูงสุดด้านการบริหาร เป็นหัวหน้ารัฐบาล และเป็นผู้บัญชาการเหล่าทัพ ประธานาธิบดีมีวาระ 5 ปี อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันได้ ไม่เกิน 2สมัย ประธานาธิบดีประเทศอินโดนีเซียคนปัจจุบันคือ ดร.ซูซิโล บัมนัง ยูโดโยโน (Dr. Susilo Bambang Yudhoyono) เป็นประธานาธิบดีประเทศอินโดนีเซียคนแรกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 ภายหลังการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และได้รับตำแหน่งครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2552 (สกลกาญจน์ วิเศษ, 2555)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2493 โดยฉลองครบรอบ 60 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในปี พ.ศ. 2553 ประเทศอินโดนีเซียเป็นพันธมิตรที่สำคัญของประเทศไทยทั้งในกรอบอาเซียนและในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ การที่ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลก ท่าทีของประเทศอินโดนีเซียเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) จึงย่อมมีผลต่อท่าทีของประเทศมุสลิม โดยเฉพาะในกรอบองค์กรความร่วมมืออิสลาม ซึ่งนับเป็นองค์กรระหว่างประเทศของโลกมุสลิมขนาดใหญ่ที่สุดและมีบทบาทความสำคัญมากที่สุด ที่ผ่านมาประเทศอินโดนีเซียให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้ มีความร่วมมือในการสงเสริมด้านการศึกษาและมุสลิมสายกลางในรูปทุนการศึกษาจำนวนประมาณ 200 ทุน แก่นักศึกษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในสาขาต่างๆ ที่ไม่ใช่ด้านศาสนา (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555) ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับดินแดนที่เป็นประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบันมาช้านานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชวา มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันอย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านวรรณคดี อาหาร เครื่องแต่งกาย และดนตรี โดยความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศคือ พระมหากษัตริย์ไทยถึง3 พระองค์ได้เคยเสด็จยังประเทศอินโดนีเซีย หรือมีการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของผู้นำ 2 ประเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือที่ตกลงร่วมกันในด้านการทหารและความมั่นคง มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหาร โดยผู้นำทางทหารของทั้งสองประเทศจะเดินทางไปทำความรู้จักกันในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ และเยี่ยมอำลาในโอกาสพ้นจากตำแหน่ง (สกลกาญจน์ วิเศษ,2555)

4.2 การจัดการศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

4.2.1 การจัดการศึกษาในประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2009 ประเทศเวียดนามมีอัตราการรู้หนังสือของประชาชน ร้อยละ 97.1 (United Nations Viet Nam, 2013)

ในอดีตการศึกษาสามัญของประเทศเวียดนามมีเพียง 10 ปี และไม่มีอนุบาลศึกษามาก่อนจนถึงปีการศึกษา ค.ศ. 1989 - 1990 จึงมีการศึกษาถึงชั้นปีที่ 9 ทั้งประเทศ ซึ่งได้เรียกการศึกษาสามัญ 9 ปี ดังกล่าวนี้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) และเมื่อได้ขยายไปถึงปีที่ 12 แล้วจึงได้เรียกการศึกษาสามัญ 3 ปีสุดท้ายว่า มัธยมศึกษาชั้นสูง (Upper Secondary School) ปี ค.ศ. 1992-1993 ระบบการศึกษาสามัญในประเทศเวียดนามจึงกลายเป็นระบบ 12 ชั้นเรียนทั้งประเทศ โดยเด็กที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จะมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 จนกระทั่งเมื่อเวียดนามใช้ระบบการศึกษาเป็น 12 ปีแล้ว จำนวนนักเรียนในทุกระดับชั้นยังมีน้อย ดังนั้น ปีค.ศ. 1991 สภาแห่งชาติของประเทศเวียดนามจึง

ได้ออกกฎหมายการกระจายการศึกษาระดับประถมศึกษา (Law of Universal Primary Education) ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยการศึกษาของเวียดนาม

ปัจจุบันประเทศเวียดนามแบ่งลักษณะของการจัดการศึกษาไว้ 5 ลักษณะ (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2556) คือ

1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) ประกอบด้วยการเลี้ยงดูเด็ก สำหรับเด็กอายุ 6 เดือนถึง 3 ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

2) การศึกษาสามัญ (5 - 4 – 3) ประกอบด้วย

- ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี ชั้น 1-5
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือชั้น 6-9
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้น 10-12

3) การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา (Associate Degree) และระดับปริญญา

5) การศึกษาต่อเนื่อง

สำหรับรายละเอียดของการศึกษาข้างต้นมีดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย (Pre-School Education)

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับประชากรเด็กเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัยในประเทศเวียดนามจึงได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมอาสาสมัครแบบไม่หวังผลกำไรที่ดำเนินโดยภาครัฐและภาคเอกชน โดยในระยะแรกอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการ จากนั้นสหภาพสตรีจึงดูแลรับผิดชอบต่อ โดยมีกระทรวงสาธารณสุขคอยให้คำแนะนำ

ในปี ค.ศ.1951 ศูนย์ดูแลเด็กได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงาน และพื้นที่ในเขตชนบทโดยอยู่ในความรับผิดชอบของกระทั่งปี ค.ศ. 1971 คณะกรรมการคุ้มครองแม่และเด็กได้เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินของศูนย์ดูแลเด็กโดยดูแลเด็กแรกเกิด-3 ปี และในปี ค.ศ.1973 จึงพัฒนานโยบายเพื่อกำหนดมาตรฐานและโปรแกรมของศูนย์ดูแลเด็ก หลังจากนั้นการศึกษาปฐมวัยก็มีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี ค.ศ.1991 จึงตั้งกรมการศึกษาปฐมวัยขึ้น โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม เนื่องจาก

รัฐบาลตระหนักว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การศึกษาระดับสูงขึ้นไป และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมการศึกษาปฐมวัยรับผิดชอบงานด้านการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยโดยทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการเพื่อประชากรครอบครัว และเด็ก ตลอดจนสหภาพสตรีเวียดนาม

นอกจากนี้ กฎหมายการศึกษาปี ค.ศ.1989 ยังระบุให้การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาชาติในประเทศเวียดนาม โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนต่อไป โดยแบ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ศูนย์ดูแลเด็ก อายุ 3 เดือน – 3 ปี โรงเรียนอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-6ปี และโรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 เดือน – 6 ปี (The General Office for Population and Family Planning, 2005) ต่อมาในกฎหมายการศึกษาปี 2005 ยังคงระบุให้การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาชาติ โดยกรมการศึกษาปฐมวัยยังคงเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม รับผิดชอบในการจัดโปรแกรม มาตรฐาน ยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาปฐมวัย (UNESCO-IBE, 20069) ตลอดจนโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสร้างโรงเรียนอนุบาลและชั้นเรียนที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่อาศัยของชนกลุ่มน้อย (UNICEF, 2012)

ลักษณะการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยประกอบด้วยสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล มีการจัดการศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

(1) **การศึกษาแบบเป็นทางการ** จัดโดยชุมชน หมู่บ้าน หน่วยงานรัฐบาล โรงงานและสหกรณ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะศูนย์รวมการดูแลเด็กเล็ก มีทั้งที่เปิดสอนครึ่งวันบางช่วง และเต็มวัน โดยเน้นหน้าที่พัฒนาเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1-6 ปี ในทุกๆ ด้าน ให้ความรู้แก่พ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็กเล็ก และทำงานใกล้ชิดกับพ่อแม่ด้วยการเลี้ยงดูและการให้การศึกษาเบื้องต้นแก่เด็ก

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการ คือ เพื่อให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเฉลียวฉลาด ซื่อสัตย์ สุภาพ กล้าหาญ กระตือรือร้น มีทักษะในการสังเกต รู้จักสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนเนื้อหาจะครอบคลุมถึงวิชาพลศึกษาเป็นการเคลื่อนไหว และทักษะประสาทสัมผัสเบื้องต้น สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และจริยศึกษาเป็นหลัก

(2) **การศึกษาแบบไม่เป็นทางการ** อาจจัดบริเวณใกล้บ้านเด็ก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ดูแล ภายใต้การควบคุมของรัฐ ทั้งนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศเวียดนามเน้นการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านร่างกาย ด้านภาษา ด้านสังคม ด้านความพอเพียง และด้านการประเมินตนเอง โดยกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการและกำกับดูแลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูในระดับการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำความรู้ไปใช้ในงานต่อไป (The General Office for Population and Family Planning,2005)

โครงการความร่วมมือจากต่างประเทศในการจัดการศึกษาปฐมวัย

นอกจากรัฐบาลประเทศเวียดนามจะให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยแล้ว หน่วยงานระดับนานาชาติยังให้การสนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินงานด้านการศึกษาปฐมวัย ตัวอย่างเช่น

1. **องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Children's Fund : UNICEF)** ช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยในประเทศเวียดนามตั้งแต่ปี 1975 โดยได้ดำเนินโครงการสำคัญ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ “Family and Community Action for Comprehensive Child Development” และโครงการ “Community Children’s Group for 0 to 3 year olds and Child Friendly Kindergarten Classes for 3 to 6 year olds” และในปีค.ศ. 2001 ได้ดำเนินโครงการ “The Integrated Early Childhood Development” โดยดำเนินงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม และสหภาพสตรีเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของเด็กและชุมชนเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจัดการฝึกอบรมด้านการพัฒนาเด็กสำหรับผู้ปกครอง อาสาสมัคร และผู้ดูแลเด็ก

2. **องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization : UNESCO)** สนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษาปฐมวัยในประเทศเวียดนาม โดยการพัฒนานโยบายสำหรับการศึกษาปฐมวัย แผนการดำเนินงาน นโยบาย งบประมาณ และการประเมินความต้องการจำเป็น ตลอดจนการสร้างต้นแบบในการนำนโยบายไปใช้ในพื้นที่พิเศษ ได้แก่ การพัฒนาทักษะการรู้หนังสือสำหรับเด็กที่บ้านในเทศบาล 6 แห่ง ใน Hoa Binh และ Phu Tho (2001-2002) การให้บริการสำหรับเด็กด้อยโอกาสในเทศบาล 6 แห่ง ใน Hung Yen และ Vinh Phuc (2001-2003) นอกจากนี้ UNESCO ยังจัดโปรแกรมเด็กฉลาด (kid smart program) ใน Lai Chau, Kon Tum และ SocTrang โดยได้รับการสนับสนุนจาก IBM ในการจัดตั้งศูนย์การสำรวจสำหรับเยาวชน ทรัพยากรทางการศึกษา การอบรมครู การประเมินและพัฒนาโปรแกรมที่สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาประเทศเวียดนาม

3. **องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-governmental organizations : NGOs)** ดำเนินโครงการ Save the Children Alliance: Save UK โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยใน 3

เขตของ Quang Ninh มีวัตถุประสงค์เพื่อการให้บริการการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตร การสนับสนุนอุปกรณ์ทางการศึกษา การสนับสนุนและมีส่วนร่วมของชุมชน โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นมิใช่เพียงส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสาธารณสุขเท่านั้น ซึ่งโครงการนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองของเด็กมีส่วนร่วมในโปรแกรม เช่น การป้อนข้าวให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง สำหรับการอ่านหนังสือให้เด็กฟังจะส่งผลให้ผู้ปกครองและบุตรหลานมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านเรื่องราวที่ผู้ปกครองอ่านให้ฟัง เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษา เข้าใจเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ และสิ่งของผ่านเรื่องราวในหนังสือ โดยผู้ปกครองสามารถยืมหนังสือสำหรับเด็กเพื่ออ่านให้บุตรหลานฟังที่บ้านได้

4. **องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา** (United States Agency for International Development : USAID) ดำเนินโครงการ “Improving Education in the Central Highlands” ร่วมกับองค์กรท้องถิ่นในเมือง Kon Tum ประเทศเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโรงเรียนอนุบาล 25 แห่ง ในเมือง Kon Tum ทำให้นักเรียนจำนวนกว่า 2,000 คน มีอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ เล่น และทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย มีห้องครัวที่สะอาดทำให้ได้รับอาหารที่สะอาด ถูกหลักโภชนาการ รวมทั้งมีห้องน้ำที่สะอาด ทั้งนี้ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทำให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ โครงการยังจัดโปรแกรมอบรมครูด้านทักษะการสอนศิลปะ ภาษา คณิตศาสตร์ โภชนาการ และงานฝีมือ รวมทั้งการให้การดูแลนักเรียนพิการและนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียนเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน (USAID, 2013)

2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (5 - 4 – 3) **ประกอบด้วย**

(1) **ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี (ชั้น** 1-5)

วัตถุประสงค์ของการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ เพื่อพัฒนาเด็กทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และร่างกาย เมื่อเด็กจบชั้นประถมศึกษา จะมีทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ในด้านการคำนวณและภาษา รวมทั้งมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธรรมชาติของสังคมและมนุษย์ เด็กจะมีความรักและความซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ รู้จักประดิษฐ์คิดค้นงานฝีมือง่ายๆ นอกจากนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะทางด้านกีฬาและศิลปะ

หลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 สำหรับเด็กทั่วไป

กลุ่มที่ 2 สำหรับเด็กโตและด้อยโอกาส

กลุ่มที่ 3 สำหรับชนกลุ่มน้อย

เนื้อหาทั้งหมดเน้นด้านภาษาเวียดนามและคณิตศาสตร์เป็นพิเศษ เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะต้องสอบ Primary Graduation Examination จึงจะได้วุฒิบัตร

(2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้น 6-9)

เน้นการเรียนรู้และทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารทำความเข้าใจกันในรูปแบบและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้มีความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน เมื่อเรียนจบจะมีความรู้ด้านธรรมชาติ สังคม และเทคโนโลยีทั่วไป จากการฝึกปฏิบัติจากการเรียนรู้ที่ทันสมัย และเกี่ยวข้องกันตลอดจนการเน้นความเป็นพลเมืองดี การงาน และการเตรียมเพื่ออาชีพ

สำหรับหลักสูตรที่จัดจะมีทั้งการเรียนวิชาการ การฝึกงาน และการทำกิจกรรมที่หลากหลาย แต่ยังคงเน้นด้านคณิตศาสตร์ และเมื่อสำเร็จระดับ 9เด็กจะต้องสอบ Basic General Education Examination หากสอบผ่านจึงจะได้รับวุฒิบัตร

นอกจากนี้ แต่ละจังหวัดหรือแต่ละเมืองอาจตั้งโรงเรียนหรือจัดชั้นเด็กเก่งในสาขาคณิตศาสตร์ วรรณคดี และภาษาต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

(3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้น 10-12)

วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาระดับนี้คือ เพื่อให้ความรู้ทั่วไปที่สมบูรณ์และพัฒนาบุคลิกภาพให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น เตรียมคนสู่สังคม อาชีพ และพลเมืองที่ดี รวมทั้งมุ่งสู่สถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น และเพื่อเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา

ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้สำเร็จการศึกษาจึงมีโรงเรียนหลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนสำหรับนักเรียนภาคปกติทั่วไป โรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนเทคนิค และโรงเรียนที่ทำงานควบคู่กับการเรียน ทั้งนี้เนื้อหาวิชาหลักของโรงเรียนจะเหมือนกัน เพื่อรักษามาตรฐาน แต่หลักสูตรพิเศษจะแยกจากกัน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของประเทศเวียดนามมีวัตถุประสงค์ที่จะ ให้ประชาชนได้มีวิญญาณในความเป็นสังคมนิยม มีเอกลักษณ์ประจำชาติ และมีความสามารถในด้านอาชีพ

3. การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (อาชีวศึกษา)

ปีค.ศ.2006 มีกฎหมายการฝึกอาชีพ (Law on Vocational Training) เกิดขึ้น โดยกฎหมายฉบับนี้อธิบายเกี่ยวกับสถาบันและระดับคุณวุฒิของอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในประเทศเวียดนาม ซึ่งความพยายามของกฎหมายฉบับนี้รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของกรมสามัญด้านการฝึกอบรมอาชีพ กระทรวงแรงงาน ผู้ทุพพลภาพ และสวัสดิการสังคมส่งผลให้อาชีวศึกษาและการ

ฝึกอบรมในประเทศเวียดนามมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลัง ปีค.ศ. 2006 อย่างไรก็ตาม ยังมีความซับซ้อนและไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบของกระทรวงการศึกษาและการฝึกอบรม และกระทรวงแรงงาน ผู้ทุพพลภาพ และสวัสดิการสังคม รวมทั้งกระทรวงอื่นๆ ที่มีต่ออาชีวศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนาม

ใน ปีค.ศ. 2008 กระทรวงแรงงาน ผู้ทุพพลภาพ และสวัสดิการสังคม แสดงให้เห็นว่ามีสถาบันฝึกอบรมมากกว่า 1,000 แห่ง ที่จัดฝึกอบรมอาชีพ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวิชาชีพ และศูนย์จ้างงาน เป็นต้น ซึ่งจำนวนสถาบันและนักเรียน นักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างเข้มแข็งของประเทศเวียดนามทำให้ความต้องการทักษะวิชาชีพมีสูงขึ้น แต่ทั้งปริมาณและคุณภาพของทักษะวิชาชีพที่มีอยู่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเติบโตของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดแผนเพื่อตอบสนองต่ออาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ดังนี้

(1) การพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมของภาคเอกชน โดยสนับสนุนการฝึกอบรมร่วมกับสถาบันฝึกอบรมต่างประเทศที่มีคุณภาพ

(2) การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านอาชีพแก่แรงงานชนบท ทั้งที่เกี่ยวกับแนวโน้มการจ้างงาน โปรแกรมการฝึกอบรม และการให้คำแนะนำด้านอาชีพ

(3) การจัดโครงการ “Renewal and Development of Vocational Training System by 2020” ซึ่งจะขยายและพัฒนาระบบอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนาม ทั้งการสร้างวิทยาลัยอาชีวศึกษา และโรงเรียนวิชาชีพ ตลอดจนการฝึกอบรมประชาชนให้เป็นนักฝึกอบรมด้านวิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศเวียดนามจึงได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนในการพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมจากนานาประเทศ (Department. Of Australian Education International, 2012) เช่น

1) โครงการ Vocational Education Programme in Vietnam ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเยอรมัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถและการฝึกอบรมแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกอาชีพภายใต้ระบบการฝึกอบรมอาชีพของประเทศเวียดนาม โดยลงทุนในสถาบันอาชีวศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ Hung Yen Technical Teachers’ Training University, Vietnam – Germany Vocational College ในจังหวัด Nghe An และ Vietnam-Germany Technical Vocational College ใน Song Cong, จังหวัด Thai Nguyen

2) โครงการ Construction of 5 Vocational Colleges ได้รับการสนับสนุนจากประเทศเกาหลี โดยการสร้างโรงเรียนฝึกอบรมอาชีพที่มีคุณภาพสูงใน 5 เมือง ได้แก่ Hanoi, Quang

Ninh, Quang Ngai, Binh Duong และ Ca Mau เพื่อพัฒนาระบบการฝึกอบรมอาชีพแก่ประเทศเวียดนาม

3) โครงการ Hospitality and Tourism Development in Vietnam ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลลักเซมเบอร์ก เพื่อสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับทักษะด้านอาชีพสำหรับการท่องเที่ยวและโรงแรม ในระบบ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ-ภาษาเวียดนาม รวมทั้งการฝึกอบรมพนักงานสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4. อุดมศึกษา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาประเทศเวียดนามเป็นการศึกษาเฉพาะทาง (Mono-Disciplinary Institutions) มีความเชื่อมโยงอย่างค่อนข้างจำกัดระหว่างการสอนและการวิจัย แต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระค่อนข้างน้อย ต้องรายงานตรงต่อสายงานกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมโดยเฉพาะ (Kelly, n.d.)

มหาวิทยาลัยในเวียดนามจัดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) **มหาวิทยาลัยซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน** (Specialized Universities) แต่ละมหาวิทยาลัยจะให้ความสนใจที่สาขาวิชาความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิจิตรศิลป์ หรือกฎหมาย เป็นต้น

2) **มหาวิทยาลัยสหวิทยาการ** (Multi-Disciplinary Universities) รวมถึงมหาวิทยาลัยแห่งชาติและภูมิภาค ที่เพิ่งได้รับการก่อตั้งขึ้นมาใหม่ 5 แห่งในเมืองใหญ่ๆ ของเวียดนาม

3) **มหาวิทยาลัยเปิด** (Open University) เป็นรูปแบบใหม่สุดทางการศึกษาในเวียดนามคือ ในกรุงฮานอย และเมืองโฮจิมินห์ โดยในปีค.ศ.1995 เพียงปีเดียวที่ได้เปิดดำเนินการมหาวิทยาลัยเปิดได้รับนักศึกษาถึง 52,583 คน ซึ่งคำนวณอย่างคร่าวๆ ก็คือ ทุกๆ 7 คนของผู้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศเวียดนาม มี 1 คนที่สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเปิด

การสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 4 หมวดวิชา ดังนี้

1) กลุ่ม A มีการทดสอบด้านคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และเคมี (สำหรับนักเรียนที่สนใจด้านวิศวกรรม วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ ฟิสิกส์ เป็นต้น)

2) กลุ่ม B ทดสอบความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ เคมี และชีววิทยา (สำหรับนักเรียนที่จะเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และทางด้านธุรกิจ)

3) กลุ่ม C ทดสอบความรู้ทางด้านวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และชีววิทยา (สำหรับนักเรียนที่สนใจทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์)

4) กลุ่ม D ทดสอบความรู้ทางด้านวรรณคดี คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศ (สำหรับนักเรียนที่สนใจด้านภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษา การแปลและการถอดความภาษา)

รัฐบาลประเทศเวียดนามใช้นโยบายทางการศึกษาที่เข้มงวด เพื่อเน้นคุณภาพเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในประเทศจะได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจัง หากไม่ผ่านการประเมินจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินการ (Eduzones, 2013) ทั้งนี้ ในปีค.ศ. 2013 รัฐบาลได้จำกัดจำนวนในการรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในประเทศเวียดนาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งมีความเท่าเทียมกันในการรับสมัครนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน รวมทั้งวิทยาลัยต่างๆ สำหรับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่ถูกจำกัดจำนวนในการรับศึกษาใน ปีค.ศ. 2013 มีจำนวนถึง 23 แห่ง เนื่องมาจากความล้มเหลวในเรื่องคุณภาพของอาจารย์ และองค์ประกอบทางด้านวัตถุต่างๆ ที่สำคัญต่อการเรียนการสอน (Interscholarship, 2013)

5. การศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่องในประเทศเวียดนามจะให้ความสำคัญต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียน/ การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ค่อนข้างมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในประเทศ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในประเทศเวียดนาม ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดการ และกำกับดูแลการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ทั่วประเทศ อันเป็นโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนโดยผ่านเครือข่ายการดำเนินงานอื่นๆ เช่น กระทรวงการพัฒนาการเกษตรและชนบท กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม สารสนเทศ การท่องเที่ยว และกีฬา สหภาพสตรี สหภาพการค้า บริษัท ผู้ประกอบการธุรกิจ องค์กรวิชาชีพ ศูนย์ฝึกอาชีพ องค์การพัฒนาเอกชน มหาวิทยาลัยเปิด สถาบันวิจัย โรงเรียน สื่อท้องถิ่น สื่อส่วนกลาง และองค์กรเอกชน

ทั้งนี้ การศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในประเทศเวียดนามมีที่มาจากความพยายามของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน โดยหลังจากประเทศเวียดนามมีอิสรภาพในปีค.ศ. 1945 ประธานาธิบดีโอโฮจิมินห์ได้มีการรณรงค์เรื่อง “การต่อต้านการไม่รู้หนังสือ” (Fight against illiteracy) เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชน

เวียดนาม โดยถือว่าเป็นการเร่งด่วนในขณะนั้น ซึ่งประธานาธิบดีโฮจิมินห์นับว่าเป็นตัวอย่างของบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะยังคงศึกษาเรียนรู้แม้จะมีอายุ 71 ปี

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของประเทศเวียดนามเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นวิธีเดียวที่จะสามารถก้าวทันนานาประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่เสมอ ทำให้ทุกคนต่างตระหนักถึงความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการทำงานและการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

ตั้งแต่ปีค.ศ.1997 รัฐบาลมีความพยายามในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในประเทศ โดยเห็นได้จากยุทธศาสตร์การศึกษา ปีค.ศ.2001-2010 แผนปฏิบัติการสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนปีค.ศ. 2003-2015 ตลอดจนการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรีในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในประเทศเวียดนาม โดยพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ควบคู่กับการศึกษาในระบบโรงเรียน (UNESCO, 2009)

วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

แผนปฏิบัติการสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนปีค.ศ. 2003-2015 กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อให้ผู้ใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มสตรีและผู้ด้อยโอกาสรู้หนังสือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ครอบคลุมทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น การรู้หนังสือ และทักษะชีวิต

4. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ชาติที่ครอบคลุมสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง โอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสังคมแห่งการเรียนรู้

5. เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดการการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

1. การสนับสนุนให้ประชาชนเพิ่มความตระหนักในบทบาทและความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในศตวรรษที่ 21

2. การเพิ่มจำนวนศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนครอบคลุมทั่วประเทศ

3. การขยายเครือข่ายมหาวิทยาลัยเปิดและศูนย์การศึกษา อบรมไปยังหน่วยงานต่างๆ เช่นองค์การพัฒนาเอกชน สถานประกอบการ บริษัท เป็นต้น

4. การจัดโปรแกรมและเนื้อหาการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่มีความหลากหลาย

5. การปฏิรูปวิธีการสอนในการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

6. การสนับสนุนการศึกษาทางไกลและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ศูนย์วิทยุ และสื่อท้องถิ่นที่ทันสมัย

7. การสนับสนุนการกำกับติดตามและการประเมินผลการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

8. การเพิ่มงบประมาณสำหรับสนับสนุนการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

9. การสร้างความเข้มแข็งแก่หน่วยงานความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

สำหรับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในประเทศเวียดนามมีด้วยกัน 3 โปรแกรม ได้แก่

1. โปรแกรมการรู้หนังสือ

2. โปรแกรมการศึกษาเทียบเท่า

3. โปรแกรมการศึกษาทักษะชีวิต

โดยมีเนื้อหาที่เน้นการตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่แตกต่างกันของประชาชน โดยเกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เช่น การมีรายได้ สังคมวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สันติภาพ เพศ การดูแลสุขภาพของแม่และเด็ก โภชนาการ ยาเสพติด การป้องการโรคเอดส์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมจึงไม่สามารถรับผิดชอบในการจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายดังกล่าวได้เพียงหน่วยงานเดียว จึงต้องร่วมกับกระทรวงอื่น องค์กรพัฒนาเอกชนระดับชาติและนานาชาติ ภาครัฐและภาคเอกชน สื่อ โครงการของรัฐบาลหรือนานาชาติ เพื่อจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ เพื่อพัฒนางานการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตั้งแต่ปีค.ศ.2000 ศูนย์วิจัยการศึกษานอกระบบโรงเรียน และสถาบันแห่งชาติเพื่อวิทยาศาสตร์การศึกษาได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในประเด็นต่าง เช่น

1) ความต้องการและแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

2) คุณภาพของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3) ความยั่งยืนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4) ทิศทางในอนาคตในการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศเวียดนาม ปี ค.ศ.2010-2020

5) วิธีการสอนผู้ใหญ่

6) การส่งเสริมชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ฯลฯ

ผลจากการวิจัยดังกล่าวทำให้เกิดการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ในหลายด้าน เช่น หลักสูตร การเรียนรู้ วิธีการสอน การเพิ่มงบประมาณ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม งบประมาณในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ยังไม่มากนัก หากเทียบกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนั้น งบประมาณส่วนใหญ่จึงมาจากสังคม ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน/การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ภาคเอกชน และโครงการหรือโปรแกรม (UNESCO, 2009)

4.2.2 การจัดการศึกษาในประเทศมาเลเซีย

ปัจจุบัน ระบบการบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซียอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการสามารถแบ่งระดับการบริหารเป็น 5 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน การบริหารการศึกษาระดับชาติอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง (Federal Government) การศึกษาทุกประเภททุกระดับอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียวยกเว้นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education) จะมีกรมจากกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กรมแรงงาน กรมเกษตร เป็นต้น (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2556)

ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซียสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังต่อไปนี้

1. **การศึกษาระดับปฐมวัย** เป็นการจัดการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนที่มีอายุ 4 - 6 ปี ในหลักสูตรสายสามัญก่อนจะเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา ใช้เวลาศึกษาจำนวน 2 ปี

การจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศมาเลเซียประกอบด้วยการดูแลเด็กเล็กอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง3 ปี คือศูนย์ดูแลเด็กเล็กและอนุบาล สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-6 ปีโดยมีรายละเอียดคือ

1.1 การจัดอนุบาล แบ่งออกตามสังกัดของหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1. อนุบาลที่สังกัดอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อย ในเขตชานเมือง ชนบท และถิ่นทุรกันดาร การจัดอนุบาลดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการศึกษาในอนุบาลที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการนั้นได้รับอิทธิพลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งโรงเรียนสามารถสอนด้วยภาษาอะไรก็ได้ หากกำหนดให้สอนวิชาภาษาประจำชาติมาเลด้วย

2. อนุบาลที่จัดตั้งโดย กระทรวงการพัฒนาชนบทและภูมิภาค (Ministry of Rural and Regional Development) คือKEMAS Preschool เน้นเรื่องการอ่าน การเขียน การคำนวณ การพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างความตระหนักในตัวตน การพัฒนาทักษะทางร่างกาย และสุขภาพ ทักษะการดูแลความสะอาด รวมถึงทักษะการดูแลความปลอดภัย KEMAS Preschool ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนการสอนที่สนุกและมีชีวิตชีวา

3. อนุบาลที่จัดโดย กระทรวงการส่งเสริมความปรองดองแห่งชาติ (Department of National Unity and Integration) คือPERPADUAN Preschool เน้นการปลูกฝังคุณค่าของความเป็นหนึ่งเดียว พัฒนาความมีจริยธรรม พัฒนาความภาคภูมิใจในแผ่นดินแม่ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการดำรงชีวิตอย่างสามัคคีในสังคมที่มีหลากหลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ให้กับเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด และส่งเสริมและให้โอกาสแก่พ่อแม่ของเด็กเล็ก ในการมีปฏิสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจระหว่างคนในชุมชน นอกจากนั้นยังมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการที่สมดุลย์แก่เด็กอายุ 5ปีถึง6 ปี โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัย “การเรียนรู้โดยผ่านการเล่น” (Learning through Play)

4. อนุบาลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ เป็นโรงเรียนอนุบาลเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยินและความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยจัดเป็น 3 รูปแบบ คือ 1. เป็นโรงเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือการได้ยิน 2. จัดชั้นเรียนเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน หรือบกพร่องทางการเรียนและ 3. จัดโปรแกรมเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติซึ่งครูจะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สื่อการสอน เทคนิคการสอน

ระยะเวลา กิจกรรม เนื้อหา และเครื่องช่วยสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาพิเศษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น

5. อนุบาลที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชนและ NGOเป็นทางเลือกในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กอายุระหว่าง 4 -6 ปีที่ครอบครัวมีฐานะดี ใช้หลักสูตรอนุบาลศึกษาแห่งชาติ วิธีการเรียนการสอนที่จัดขึ้นนั้นสามารถใช้ภาษาประจำชาติ จีน ทมิฬ หรือภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนได้ โดยหลักสูตรเน้นทางด้านทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม และทักษะอื่นๆ เพื่อเตรียมเด็กให้เข้าสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนในระดับประถมศึกษา

1.2 ศูนย์ดูแลเด็กเล็กสำหรับเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ศูนย์ดูแลเด็กเล็กของประเทศมาเลเซียมี 4 ประเภท

1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็กในสถานประกอบการ จัดขึ้นโดยเจ้าของสถานประกอบการองค์กรเอกชน และรัฐบาล รัฐบาลท้องถิ่น หรือตามตัวบทกฎหมาย โดยรัฐบาลมีส่วนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและส่งเสริมให้มีการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ดูแลเด็กเล็ก และรณรงค์ให้ภาคเอกชนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดศูนย์ดูแลเด็กเล็กในสถานประกอบการ เพื่อบุคลากรพ่อแม่ที่ส่งลูกเข้าศูนย์ดูแลเด็กเล็กในสถานประกอบการจะได้รับเงินตอบแทน 180 ริงกิตมาเลเซียต่อเด็ก 1 คน หากครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 2,000 ริงกิตมาเลเซียในเขตเมือง และรายได้ ต่ำกว่า 1,200 ริงกิตมาเลเซียสำหรับครอบครัวที่อยู่ในชนบท

2. ศูนย์ดูแลเด็กเล็กในชุมชน จัดตั้งโดยกระทรวงการพัฒนาชนบทและภูมิภาค (Ministry of Woman Family and Community Development : MWFCD) เพื่อรับเลี้ยงและดูแลเด็กเล็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินการของศูนย์ดูแลเด็กเล็กในชุมชนคือการมีส่วนร่วมระหว่างพ่อแม่ ชุมชนท้องถิ่น เด็กและหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งองค์กรเอกชนและในการดำเนินงานศูนย์ดูแลเด็กเล็กในชุมชนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางรวมทั้งชุมชนท้องถิ่น

3. Permata Early Childhood Education and Care Center (Permata ECEC) เป็นศูนย์ดูแลเด็กเล็กที่ส่งเสริมให้พ่อแม่ที่เป็นชาวภูมิบุตร ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนของบุตรของตน และเน้นแนวคิดที่ว่า “เด็กทุกคนคืออัญมณีล้ำค่า” (Every Child is a Jewel) ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมนั้น จะใช้ Community-based Integrate Approachและมีกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์ เช่น การให้คำปรึกษาพ่อแม่ การดูแลสุขภาพของชุมชน เป็นแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด มีสถานบำบัดความบกพร่องทางการพูด อุปกรณ์ทุกอย่างของศูนย์ฯ สามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนรู้ของเด็ก และเด็กจะได้เรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตัวเอง

ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กพิการและเด็กที่ยากจน เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อย จึงมีการออกตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (Ministry of Education Malaysia, 2008) อาทิเช่น

1. พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 (มาตราที่ 550) (Education Act 1996)

พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 กำหนดให้ระบบการศึกษาของชาติประกอบด้วย

1. การศึกษาปฐมวัย
2. ประถมศึกษา
3. มัธยมศึกษาตอนต้น
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
5. อุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องยึดเอาตามพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้และการก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลจะต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการศึกษาปฐมวัยจะต้องยึดตามหลักสูตรอนุบาลแห่งชาติ (National Pre-School Curriculum) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะเน้นการสร้างความรู้ทักษะและคุณค่าของนักเรียนหลังจากที่สำเร็จการศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว

ในพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้ ใช้การในการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลของรัฐ ส่วนโรงเรียนอนุบาลของเอกชนที่ต้องการใช้หลักสูตรนอกเหนือจากหลักสูตรอนุบาลแห่งชาติแล้ว จะต้องแจ้งให้กระทรวงศึกษาธิการรับทราบและอนุมัติ

สำหรับการศึกษาพิเศษ นั้น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กล่าวว่า รัฐบาลจะจัดหลักสูตรพิเศษในโรงเรียนพิเศษ (Special School) ดังนี้

1. จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ
2. หลักสูตรจะต้องเหมาะสมและให้ความสำคัญต่อการศึกษาพิเศษ
3. จัดประเภทของเด็กพิเศษให้เหมาะกับประเภทของโรงเรียนพิเศษ

พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 ได้ถูกปรับปรุงขึ้นมาใหม่อีกครั้งในค.ศ. 2002 เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา โดยกำหนดให้พ่อแม่ทุกคนต้องให้ลูกของตนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาเมื่ออายุ 6 ปี และเด็กต้องได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาครบระยะเวลา 6 ปี

รัฐบาลมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากแต่การศึกษาปฐมวัยก็ยังไม่ได้รวมอยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในพระราชบัญญัติการศึกษา 1996 กำหนดให้โรงเรียนอนุบาลจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ วันละ 3 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย และครูทุกคนต้องเก็บข้อมูลและประวัติของเด็กเพื่อทำการประเมินและดูความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน และมีการตรวจสอบคุณภาพการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐาน

2. พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 (กฎข้อบังคับสำหรับการศึกษาพิเศษ) (Education Act 1996, Registration of Special Education)

กฎข้อบังคับสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษ 1996 ได้รับการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1998 ให้คำนิยามของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Pupils with Special Needs) หมายถึงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือการได้ยิน หรือมีความบกพร่องทางการเรียน ในขณะที่การศึกษาพิเศษ (Special Education) หมายถึง

1. โปรแกรมที่จัดให้กับโรงเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือการได้ยิน

2. การจัดให้มีชั้นเรียนเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน หรือบกพร่องทางการเรียน

3. จัดโปรแกรมเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ

การจัดการศึกษาพิเศษที่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการนั้น จะรับเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย แต่มีสภาพจิตที่ปกติ ที่สามารถเรียนได้เหมือนปกติ แต่หากเป็นเด็กพิการซ้ำซ้อนและมีความบกพร่องทางจิตอย่างรุนแรง ก็จะอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมสังคมสงเคราะห์ กระทรวงการพัฒนาสตรี ครอบครัวและชุมชน (Social Welfare Department, Ministry of Woman, Family and Community Development)

ในด้านหลักสูตร ครูจะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สื่อการสอน เทคนิคการสอน เวลา กิจกรรม เนื้อหา และเครื่องช่วยสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาพิเศษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น

1. นโยบายแห่งชาติว่าด้วยเด็กพิการ (National Policy on Disabled Child)

ในมาตราที่ 23 ของข้อตกลงด้านสิทธิของเด็ก (Convention on the Rights of the Children: CRC) ให้ความสำคัญกับเด็กพิการที่จะต้องได้รับสิทธิในการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษา การฝึกอบรม เพื่อที่จะช่วยให้พวกเขามีชีวิตที่สมบูรณ์ มีความสุขและสามารถช่วยเหลือ พึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด นอกจากนั้นยังมีการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กพิการ โดยการจัดศูนย์ฟื้นฟูโดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community- based Rehabilitation Center) ที่ให้บริการรักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็ก

โดยศูนย์ดังกล่าวนี้ อยู่ในความดูแลของแผนกบุคคลพิการ (Division on Person with Disability) ที่อยู่ในภายใต้กรมประชาสงเคราะห์

2. นโยบายแห่งชาติว่าด้วยเด็กที่เป็นชนพื้นเมือง (National Policy on Indigenous Child)

ในมาตราที่ 30 ของข้อตกลงด้านสิทธิของเด็ก (Convention on the Rights of the Children: CRC) กำหนดให้เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยหรือเป็นชนพื้นเมืองมีสิทธิที่จะได้รับความสุขสนุกสนาน ในวัฒนธรรมของพวกเขา สามารถแสดงตนและฝึกปฏิบัติตามกิจของศาสนาของพวกเขา สามารถสื่อสารด้วยภาษาของตน ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาท้องถิ่น

3. การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ยากจน (Financial Assistance to the Poor)

ประเทศมาเลเซียให้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ยากจน มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1946 โดยมีกรมประชาสงเคราะห์ (Department of Social Welfare) เป็นผู้ดำเนินการสำหรับคนยากจน รัฐได้แบ่งความช่วยเหลือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (General Assistance) การให้ความช่วยเหลือเด็ก (Child Assistance) และ การให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา (Schooling Assistance) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (General Assistance) จะจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือคนโสด และครอบครัวที่ยังไม่มีบุตร

2. การให้ความช่วยเหลือเด็ก (Child Assistance) เป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวในการดำรงชีวิตของเด็ก

3. การให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา (Schooling Assistance) เป็นการช่วยเหลือเด็กนักเรียนในด้านค่าเล่าเรียน ชุดนักเรียน ค่าพาหนะในการเดินทางมายังโรงเรียน เป็นต้น

2. **การศึกษาระดับประถมศึกษา** เป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 7-12 ปี หลักสูตรการศึกษาคล้ายกับระบบประถมศึกษา 1-6 ของประเทศไทย หากแต่ประเทศมาเลเซียใช้ชื่อเรียกว่า Standard 1-6 หลังจากเรียนจบ Standard 6 แล้วจะต้องเข้าสอบ UPSR การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1 โรงเรียนแห่งชาติ (National School) จัดการเรียนด้วยการใช้ภาษามลายู (Bahasa Malaysia) เป็นสื่อการสอนหลัก มีวิชาภาษามาลายูเป็นวิชาบังคับ

2.2 โรงเรียนแบบ National Type Secondary School มีการจัดการสอนด้วยภาษาแมนดาริน หรือภาษาทมิฬเป็นสื่อการสอน ทำให้นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียน National Type

Secondary School ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำเป็นต้องศึกษาวิชาภาษามลายู เพื่อให้สามารถสอบข้อสอบของรัฐบาลได้ เพราะว่าเมื่อนักเรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา นักเรียนต้องสอบข้อสอบรวมที่เรียกว่า Primary school Achievement Test(PSAT) ส่วนนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องสอบข้อสอบรวมที่เรียกว่า Lower Certificate of Education (LCE)

การจัดการศึกษาสำหรับสังคมที่เป็นพหุสังคม

เนื่องด้วยประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่เป็นพหุสังคม อันประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ คือ มาเล จีนและอินเดียเพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเพื่อให้เป็นการบรรลุผลวาระแห่งชาติ One Malaysia กระทรวงศึกษาธิการของประเทศมาเลเซียจึงจัดตั้งโรงเรียนในระดับประถมศึกษาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2004 คือ Vision School (Ruslan, Othman and Ahmad, 2013 และ Word Press, 2009)Vision School เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ประกอบด้วย โรงเรียน 3 เชื้อชาติ อันได้แก่ โรงเรียนแห่งชาติ โรงเรียนจีน และโรงเรียนทมิฬ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีความเป็นเอกเทศ กล่าวคือ มีการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตร มีครู มีตึกเรียน มีระบบการบริหารจัดการ เป็นของตนเอง หากแต่จะมีการทำกิจกรรมร่วมกันในบริเวณเชื่อมต่อของทั้ง 3 โรงเรียนภายใต้ชื่อ Vision School Complex เช่น โรงอาหาร สนาม หรือห้องโถงทำกิจกรรม

Vision School มีแนวคิด คือสร้างเสริมให้นักเรียนหลากหลายเชื้อชาติได้เรียนรู้ร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง Vision School ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมการหลอมรวมกันของนักเรียนที่มีเชื้อชาติและภูมิหลังที่แตกต่างกัน

2. เพื่อปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งการปรับตัวให้เข้ากันระหว่างนักเรียนที่มาจากโรงเรียนที่แตกต่างกันทางเชื้อชาติ

3. เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

4. เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรที่มาจาก โรงเรียนทั้ง 3 เชื้อชาติที่อยู่ใน Vision School

ลักษณะการจัดกิจกรรมของ Vision School

การจัดกิจกรรมของ Vision School เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของนักเรียนที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนาที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. มีทำกิจกรรมร่วมกันตอนพักเรียน และทำกิจกรรมร่วมกันตามหลักสูตรร่วม เนื่องจากการเรียนการสอนของ Vision School มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กหลายเชื้อชาติ ศาสนา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของโลกภายนอกได้

2. มีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลทางวัฒนธรรม ศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมและเกิดความเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณีที่มีความแตกต่างกัน เช่น มีการแข่งขันทางวิชาการ ศิลปะร่วมกัน และมีกิจกรรมทัศนศึกษายังศาสนสถานของทั้ง 3 เชื้อชาติ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยในวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่าง

3. คำนึงถึงความแตกต่างของอาหารของแต่ละเชื้อชาติ โดยจัดอาหารที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักศาสนาและประเพณีให้แก่นักเรียนในทุกๆ วัน

4. Vision School ประกอบด้วยครูที่มีหลายเชื้อชาติและในการเรียนการสอนจะจัดให้มีบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความไว้เนื้อเชื่อใจ อบอุ่น ปลอดภัยสำหรับนักเรียน

5. มีการสอนภาษาแม่ เพื่อไม่ให้นักเรียนลืมภาษาดั้งเดิมและอัตลักษณ์ของตน แต่ในเวลาเดียวกันก็ต้องเรียนภาษาประจำชาติ คือบาฮาซามาเลเซีย เพื่อที่จะสามารถสื่อสารกับคนส่วนใหญ่ได้เข้าใจ

6. ใน Vision School นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนจะมีสิทธิมีเสียง ร่วมดำเนินการของโรงเรียนโดยจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียนและดำเนินการจัดกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน

7. Vision School มีห้องสมุดที่มีข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี ของทั้ง 3 เชื้อชาติที่จะส่งเสริมให้นักเรียนที่มาใช้บริการมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว

3. **การศึกษาระดับมัธยมศึกษา** เป็นหลักสูตรการศึกษาที่คล้ายกับระบบมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 ของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary: Form 1-3)

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary: Form 4-5)

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี โดยมีโรงเรียน 3 แบบ ที่แยกตามระบบคือ

2.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ (Academic Secondary Education)

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาสายเทคนิค/อาชีวศึกษา (Technical/ Vocational Secondary Education) จัดการเรียนการสอนในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. สายงานช่างและวิศวกรรม (Field of Engineering Craftsmanship) เช่น ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ งานเครื่องกล งานช่างเชื่อมและผ้า งานรถยนต์งานก่อสร้าง และงานเครื่องปรับอากาศ

2. สายคหกรรมศาสตร์ เช่น งานบริการอาหาร งานออกแบบเสื้อผ้า งานเครื่องสำอาง งานดูแลเด็ก งานทำขนมอบแห้งและของหวาน

3. สายการพาณิชย์ เช่นการบริหารธุรกิจ การเกษตร การปลูกไม้ประดับ เครื่องกลการเกษตร และการบริหารฟาร์ม

2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสายศาสนา (Religious Secondary Education) โดยการศึกษาในระดับนี้ นักเรียนจะเข้าไปศึกษาในสถาบันใดนั้นขึ้นอยู่กับคะแนนสอบ LSA (Lower Secondary Assessment) และเมื่อนักเรียนจบการศึกษาในปีที่ 2 นักเรียนสายศิลป์ สายวิทยาศาสตร์ และสายเทคนิค จะต้องสอบข้อสอบสายสามัญที่เรียกว่า SijilPilajaran Malaysia (SPM) ส่วนนักเรียนสายอาชีวศึกษาจะสอบข้อสอบที่เรียกว่า SijilPelajaranVokasional Malaysia (SPVM) ซึ่งข้อสอบทั้ง 2 ชุดนี้ยังคงใช้ข้อสอบเป็นภาษามลายู

4. การศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาหรือก่อนมหาวิทยาลัย (Post-secondary education) การศึกษาระดับนี้เป็นการเตรียมนักเรียนสู่มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ การเข้าศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษามี 2 โปรแกรม คือ โปรแกรม Sixth Form และโปรแกรม Matriculation Class กล่าว คือ

1) โปรแกรม Sixth Form กำหนดให้มีหลักสูตร 2 ปี โดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่สอบ SPM/SPVMได้เกรด 1 จะเข้าเรียน Sixth Form ได้โดยมี 2 สายวิชา คือ สายศิลปะและสายวิทยาศาสตร์เทคนิค เป็นการเรียนรู้เพื่อเตรียมสอบ Malaysian Higher School Certificate (MHSC) หรือ STVM การสอบนี้จัดขึ้นโดย Malaysian Examination Council ซึ่งถูกรับรองจาก University of Cambridge Local Examination Syndicate (UCLES) จากประเทศอังกฤษ ดังนั้นข้อสอบ MHSC หรือ STPM ไม่มีค่าแค่เพียงแค่เป็นคุณสมบัติในการเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียเท่านั้น แต่ยังได้รับการยอมรับจากมหาวิทยาลัยเกือบทั้งหมดและองค์กรสอบวิชาชีพทั่วโลกอีกด้วย

2) โปรแกรม Matriculation Class เป็นชั้นที่เตรียมนักเรียนเข้าสู่มหาวิทยาลัย สำหรับนักเรียนที่เรียนเก่ง จึงมีการออกแบบเป็นพิเศษเพื่อให้นักเรียนได้สอบข้อสอบที่จัดโดยมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ ตามความต้องการของแต่ละมหาวิทยาลัย ระยะเวลาของโปรแกรมนี้อยู่ระหว่าง 1-2 ปี แล้วแต่ข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย นักเรียนที่สอบผ่านจะสามารถเข้าศึกษายังมหาวิทยาลัยที่จัดสอบได้และหากนักเรียนได้ผลการเรียนเทียบเท่าระดับ STPM หรือ IBD Diploma ก็สามารถสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีได้

5. **การศึกษาระดับอุดมศึกษา** เป็นการศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ในองค์กรทุกเป็นการศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ในองค์กรทุกภาคส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งหลักสูตรที่อยู่ในระดับนี้ได้แก่

1) หลักสูตรประกาศนียบัตร (Certificate Level) ผู้ที่ต้องการเรียนในหลักสูตรนี้จะต้องสำเร็จวุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า SPM ใช้เวลาศึกษา 1-1.5 ปี

2) หลักสูตรอนุปริญญา(Diploma Level) ผู้ที่ต้องการเรียนในหลักสูตรนี้จะต้องสำเร็จวุฒิการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า SPM ใช้เวลาศึกษา 2-3 ปี

3) หลักสูตรปริญญาตรี(Bachelor's Degree Level) หรือปริญญาตรีผู้ที่ต้องการเรียนในหลักสูตรนี้จะต้องสำเร็จวุฒิการศึกษาในระดับ หลังมัธยมศึกษา(Post-Secondary Education) หรือเทียบเท่า STPM, GCE 'A' levels หรือเกณฑ์อื่น ๆ ที่ทางสถาบันกำหนดไว้ใช้เวลาศึกษา 3-5 ปี

4) หลักสูตรปริญญาโท (Master's Degree Level) ผู้ที่ต้องการเรียนในหลักสูตรนี้ จะต้องสำเร็จวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีใช้เวลาศึกษา 1-3 ปี

5) หลักสูตรปริญญาเอก (Doctor of Philosophy: PhD) ผู้ที่ต้องการเรียนในหลักสูตรนี้ จะต้องสำเร็จวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทใช้เวลาศึกษา 3-5 ปี

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ภาคส่วนหลัก ได้แก่

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล ประกอบด้วยรูปแบบ 3 สถาบัน ดังนี้

1) มหาวิทยาลัยของรัฐบาล เป็นสถาบันที่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง นอกจากนั้น ยังมีมหาวิทยาลัยนานาชาติ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและหลังปริญญาตรี เช่น Universiti Malaya (UM) UniversitiKebangsaan Malaysia (UKM) UniverisiTeknologi Malaysia (UTM) Universiti Putra Malaysia (UPM) Universiti Utara Malaysia (UUM) Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS) เป็นต้น

นอกจากมหาวิทยาลัยของรัฐแล้ว ยังมีสถาบันInstitut Tecknologi Tun Hussein Onm เป็นมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุน โดยเป็นแบบ Corporatized in Stage อีกทั้งยังมีมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ (International Islamic University Malaysia) ที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลมาเลเซีย แต่มีการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นบริษัทภายใต้บอร์ด ที่มีตัวแทนจากประเทศต่างๆ และองค์กรที่ให้การสนับสนุน ประกอบด้วยรัฐบาลมาเลเซีย มัลดีฟ ตุรกี ปากีสถาน บังคลาเทศ ลิเบีย อิยิปต์ ซาอุดิอารเบีย และ The Organization of Islamic Conference

2) วิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันที่ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรและระดับอนุปริญญาผู้เข้าศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อสอบ SPM หรือเทียบเท่า สำหรับระดับประกาศนียบัตรมีหลักสูตรเต็มเวลา 2 ปี และระดับอนุปริญญาหลักสูตรเต็มเวลา 3 ปี วิทยาลัยที่รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุน เช่นInstitut Teknologi MARA (ITM) และ Kolej Tunku Abdul Rahman (KTAR) โดยให้การศึกษาวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตร อนุปริญญา และประกาศนียบัตรขั้นสูง (Higher Diploma Levels)

3) สถาบันโพลีเทคนิค เป็นองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งตั้งแต่ปีค.ศ. 1969 โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การศึกษาและการฝึกอบรมทางวิศวกรรมศาสตร์และพาณิชยกรรมในระดับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและผู้บริหารระดับกลาง เช่น Politeknik Sultan Abdul HalimMu'adzan Shah ที่ Kedah Politeknikungku Omar,ที่ Perak Politeknik Port Dickson, ที่Negri Sembilan Politeknik Kuching ที่ Sarawak Politeknin k" Kinabaluที่ Sabah เป็นต้น

2. สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน เป็นระบบการศึกษาที่จัดโดยเอกชน ซึ่งทางภาครัฐบาลไม่ได้ให้การสนับสนุนทางงบประมาณ แต่การดำเนินการจัดตั้งองค์กร การดำเนินงานและการจัดการต่างๆ ทางรัฐบาลมาเลเซียได้ให้การสนับสนุนผ่านพระราชบัญญัติการศึกษา ปีค.ศ. 1996 โดยมีกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานคือพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีค.ศ.1996 (The Private Higher Educational Institutions Act 1996) ซึ่งในที่นี้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจำแนกรูปแบบการดำเนินการของมหาวิทยาลัยเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การตั้งวิทยาลัยที่มีอิสระในการออกกฎระเบียบ ซึ่งสามารถขยายการศึกษาที่ไม่เป็นเพียงแค่การจัดหลักสูตรแบบโปรแกรมคู่ขนาน (Twining Program) แต่ยังสามารถให้ปริญญาบัตรด้วยการเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

รูปแบบที่ 2 เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทของรัฐบาลใหญ่ๆ ทั้งหลาย เช่น Petronas Telecom และTanagaNasional บริษัทเหล่านี้เป็นแต่เจ้าของเพียงในนาม แต่เจ้าของและผู้ควบคุมหลักคือกระทรวงการคลัง มหาวิทยาลัยลักษณะนี้มีการบริหารจัดการไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล และกลุ่มนักศึกษาหลักส่วนใหญ่คือ "ภูมิบุตร" เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐบาล

รูปแบบที่ 3 สถานศึกษาที่มีพรรคการเมืองสนับสนุนหรือเป็นเจ้าของ เช่น พรรคเอ็มซีเอ (The Malaysian Chinese Association: MCA) ได้ให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยตนกูอับดุล ราห์มาณ (UniversitiTunku Abdul Rahman: UTAR) ส่วนพรรคเอ็มไอซี (The Malaysian Indian Congress: MIC) ได้ให้การสนับสนุนวิทยาลัย TAFE (TAFE Collage) และสถาบัน Asian Institute of Medical Science

รูปแบบที่ 4 เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยวิทยาเขต ที่ตั้งขึ้นโดยมหาวิทยาลัยต่างชาติ เช่น Monash University และUniversity of Nothingham สถาบันเหล่านี้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยจากประเทศแม่โดยตรง

ในด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนหลัก ยกเว้นมหาวิทยาลัยบางแห่ง ที่ดำเนินการสำหรับภูมิบุตร ที่ใช้ภาษามลายู นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับการยอมรับระดับสูงของตลาดแรงงาน แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ หากแต่มหาวิทยาลัยเอกชนก็ยังคงเป็นที่นิยมถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงแต่ก็นับว่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาต่อในต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่า นโยบายที่รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาข้ามชาติ ประกอบด้วยได้แก่

1. การแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างชาติ
2. การแลกเปลี่ยนอาจารย์ต่างชาติ
3.โปรแกรมทางวิชาการที่รับรองคุณภาพ โดย The Malaysian Qualifications Agency (MQA), The Malaysian Qualifications Act 2007
4. การวิจัยและพัฒนา
5. วิธีการปกครองและการปกครองตนเอง
6. การบูรณาการทางสังคมและการมีส่วนร่วมของวัฒนธรรม

ผลจากนโยบาย คือ นโยบายนี้จะช่วยเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียในการรับนักศึกษา การจัดระบบการศึกษา และดึงดูดนักเรียนต่างชาติหลังจากสำเร็จการศึกษาและบุคลากรต่างชาติในประเทศ การเคลื่อนย้ายเข้าและออกของนักศึกษาและบุคลากรต่างชาติในประเทศ และเพิ่มประสบการณ์ที่ดีของนักเรียนต่างชาติในประเทศ เมื่อกล่าวถึงทิศทาง การปฏิบัติ หลักการสำคัญและมาตรการของแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติ ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในเชิงบวกในการวางแผนกิจกรรมความเป็นสากลในประเทศเพื่อที่จะจัดระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในฐานะการบริการส่งออกเชิงกลยุทธ์ของประเทศ

โดยสรุป ระบบการบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซียอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการแบ่งระดับการบริหารเป็น 5 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับโรงเรียน การบริหารการศึกษาระดับชาติอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง การศึกษาทุกประเภททุกระดับอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ

เพียงกระทรวงเดียวยกเว้นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education) จะมีกรมจากกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กรมแรงงาน กรมเกษตร เป็นต้น

ระบบการจัดการศึกษาของมาเลเซีย เป็นระบบ 6:3:2 คือ

- ระดับประถมศึกษา หลักสูตร 6 ปีการศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร 3 ปีการศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปีการศึกษา
- ระดับเตรียมอุดมศึกษา หลักสูตร 1 หรือ 2 ปีการศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรเฉลี่ยประมาณ 3 ปีครึ่งถึง 4 ปีการศึกษา

และแบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ระดับดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. การศึกษาระดับประถมศึกษา
3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
4. การศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาหรือเตรียมอุดมศึกษา
5. การศึกษาระดับอุดมศึกษา)

ส่วนสถานศึกษาที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาระดับต่างๆ นั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สถานศึกษาของรัฐบาล
2. สถานศึกษาในอุปถัมภ์ของรัฐบาล
3. สถานศึกษาเอกชน

ในโรงเรียนของรัฐบาลกำหนดให้ใช้ภาษาประจำชาติคือ ภาษามลายู ที่เขียนด้วยอักษรรูมี (อักษรภาษาอังกฤษ)เป็นภาษาหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย สามารถแสดงเป็นรูปที่ 2.2 ได้ดังต่อไปนี้

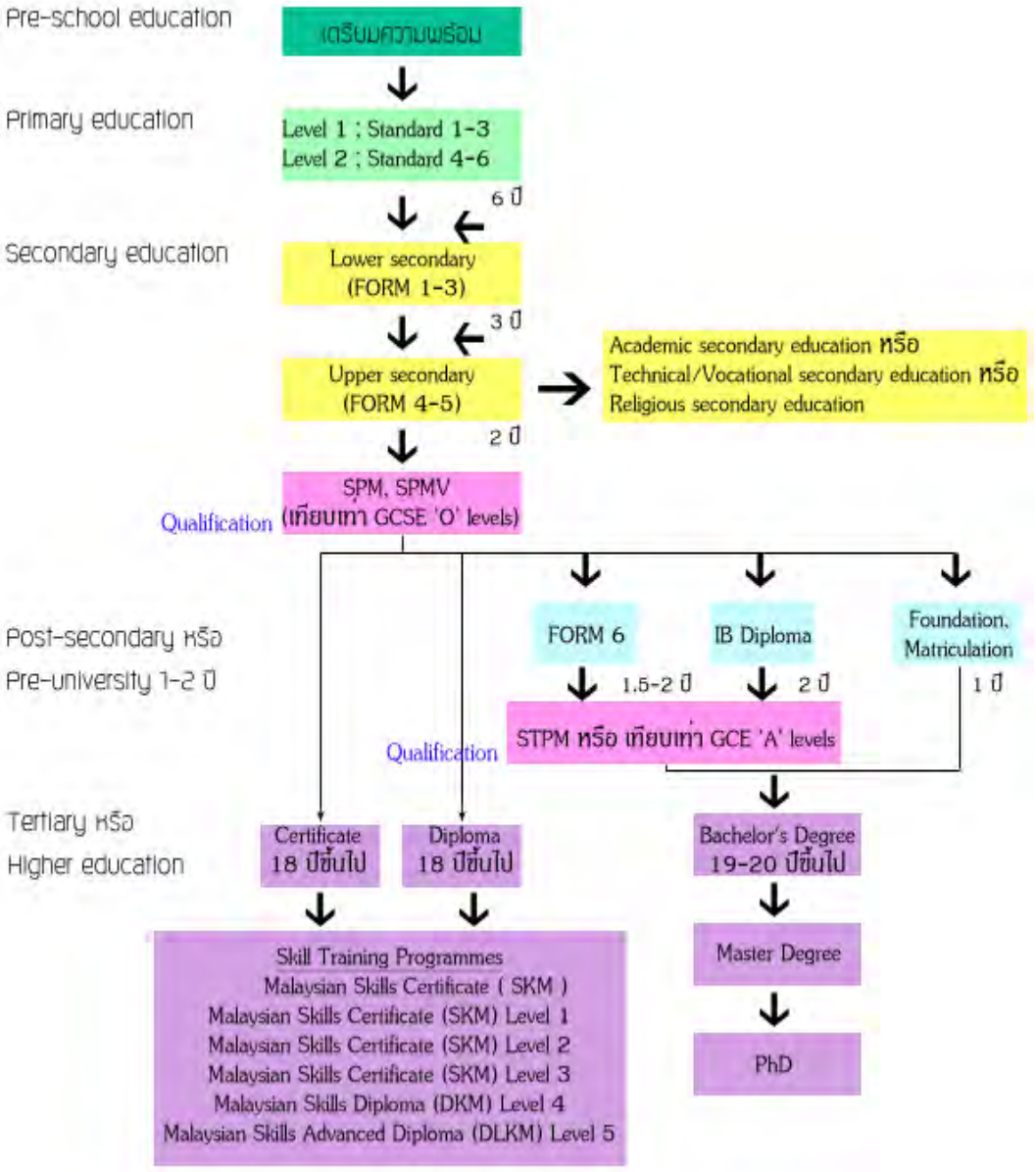

รูปที่ 2.2 ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

และนอกจากนี้ ประเทศมาเลเซียมีการสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยผ่านการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญของแรงงาน บุคลากรต่างๆ ให้มีคุณภาพ เพื่อสอดรับกับการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความเจริญรุ่งเรือง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง

การศึกษาอาชีวศึกษา

ประเทศมาเลเซีย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ 2020 ที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาค ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างคนให้ตอบสนองความต้องการดังกล่าว มีการเปลี่ยนบทบาทของอธิการบดีเป็น CEO ที่ต้องวางแผนหารายได้ ร่วมมือกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นนโยบายหลักของประเทศ เน้นอุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ กระจายทั่วประเทศ มีแผนแม่บทในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี ตลอดจนนโยบายการมีสินค้าภายใต้ชื่อ และตราของตนเอง เช่น โครงการอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งชาติ (PROTON ,PERODUA, and etc.,) อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์แห่งชาติ (MEDONAS) และ อุตสาหกรรมเครื่องบินแห่งชาติ เป็นต้น จึงทำให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศมาเลเซียความโดดเด่นมากในกลุ่มประชาคมอาเซียน

นโยบายมุ่งผลิตกำลังคนทางด้านทักษะกึ่งฝีมือ (Semi-Skilled Labors) เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ มีกรมอาชีวศึกษาหรือกรมเทคนิคศึกษาภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นกองต่างๆ กึ่งมีลักษณะกึ่งกระจายอำนาจ (Semi-Centralization)

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็นสายสามัญศึกษาเทคนิคศึกษา และอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีการส่งเสริมวิทยาลัยเทคนิค และโปลีเทคนิค และการศึกษาเอกชนเป็นพิเศษลักษณะเด่น ได้แก่

1. หลักสูตรอนุปริญญาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ประกาศนียบัตร อนุปริญญา และปริญญา

2. หลักสูตรของอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาของประเทศมาเลเซียเน้นทางด้านวิศวกรรม

นอกจากนี้ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษาและมีสถาบันโพลีเทคนิค รวมทั้งมีความร่วมมือระหว่างประเทศ มีวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยอาชีพอาชีวศึกษาเป็นระบบการศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศมาเลเซียมีการจัดการฝึกอบรมแบบทวิภาคี (National Dual Training) เป็นการปฏิบัติตาม The Third Outline Perspective Plan ที่กำหนดให้มีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันการฝึกอบรม หรือสถานศึกษาที่จัดอาชีวศึกษา กับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาหรือสถาบันการฝึกอบรมจะให้แนวคิด ทฤษฎี ส่วนสถานประกอบการเป็นการฝึกงาน นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากการฝึกงานนี้ด้วย โดยการฝึกอบรมแบบทวิภาคีนี้ มีสถานประกอบการรับนักศึกษาฝึกงานกว่า 1,000 แห่ง (Leong and Narulan, 2010)

การศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศมาเลเซียได้รับการยอมรับทั้งจากองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาครัฐและภาคเอกชน ที่สนับสนุนเพราะเชื่อว่า แรงงานที่มีคุณภาพจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างมั่งคง นอกจากนี้ สถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว และสังคมโดยรวมก็ให้ความสำคัญมาก จึงเป็นผลให้ผู้เรียนที่เข้าสู่ระบบการศึกษานี้มีความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตัวเอง เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษานักศึกษาที่มีคุณภาพกลุ่มนี้มีตลาดงานรองรับแน่นอน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ในที่นี่คือการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งได้รับผลมาจากนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยประเทศมาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ โดยนโยบายนี้ได้มีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาหลายมิติ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตสำนึก จิตวิทยาและวัฒนธรรม มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ 9 ประการให้สำเร็จ คือ

1. สร้างชาติมาเลเซียให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเอกภาพ ปรองดองกัน
2. สร้างสังคมที่มีความเป็นอิสระ มั่นคงและพัฒนา โดยมุ่งที่จะภาคภูมิใจในสิ่งที่เป็นอยู่และความสำเร็จที่จะได้รับ มีความแข็งแกร่งพอที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ
3. สร้างสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ
4. เสริมสร้างสังคมที่มีความเจริญงอกงาม ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม
5. เสริมสร้างสังคมที่มีเสรีภาพ และมีความอดทน เป็นสังคมที่มีเอกภาพ มีความใจกว้างในความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม
6. สร้างสังคมมาเลเซียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์ และมีความก้าวหน้า
7. สร้างสังคมที่มีความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ตามระบอบ “สวัสดิการของครอบครัว”
8. สร้างสังคมที่มีความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ พร้อมกับมีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจในระหว่างเชื้อชาติ
9. สร้างสังคมให้มีความมั่งคั่ง มีการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ มีการแข่งขัน มีความแข็งแกร่งและมีความยืดหยุ่น

นอกจากนี้ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิตยังเป็นนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินการด้านการศึกษาตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้าง

ความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี2558 เมื่อวันจันทร์ที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนและผู้แทนกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ-หัวหินด้านการศึกษา เน้นที่การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่องตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิตหรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education/ Non-formal Training) โดยกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิตเกิดจากการประสานความร่วมมือเครือข่ายขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่สนใจศึกษาต่อในหลักสูตรอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม เพื่อสร้างระบบการศึกษาให้เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน "Market-Sensitive" System of Education เน้นการพัฒนาทักษะฝีมือการทำงาน การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ที่รองรับการพัฒนาประเทศ และการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบด้วย กระทรวง กรม และองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กระทรวงการพัฒนาสตรี ครอบครัว และชุมชน (Ministry of Women, Family and Community Development) กระทรวงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Ministry of Human Resources) กระทรวงการพัฒนาวัฒนธรรม เยาวชน กีฬา และสวัสดิการสังคม (Ministry of Culture, Youth, Sports and Welfare Services) กระทรวงการเกษตร (Ministry of Agriculture) กระทรวงการพัฒนาที่ดิน และภูมิภาค (Ministry of Land and Regional Development) สำนักการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงการพัฒนาชนบท (Adult Education Division, Ministry of Rural and National Development) กรม

แรงงาน กรมเกษตร เป็นผู้ดูแลและจัดการศึกษาในกับผู้ใหญ่ในชนบท และหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ กรมพัฒนาชุมชน (Community Development Department :KEMAS) เป็นต้น

ประเทศมาเลเซียมีกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตที่หลากหลาย กิจกรรมหลัก ได้แก่

1. การพัฒนาทักษะการทำงาน ได้แก่ การพัฒนาทักษะฝีมือ ธุรกิจ การเกษตร การศึกษาปฐมวัย การค้า เป็นต้น

2. การฝึกอาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพช่างเทคนิค การเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น

3. การพัฒนาชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมุ่งพัฒนาอัตราการเรียนรู้หนังสือของประชาชน จึงต้องมีการกำหนดมาตรการที่หลากหลายเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย โดยกิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนาความรู้ กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น และกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และกิจกรรมการให้ความรู้ข่าวสารข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างแท้จริง

4.2.3 การจัดการศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย

กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียอิงระบบโครงสร้างการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาปีค.ศ. 1989 และพระราชบัญญัติการศึกษาปีค.ศ. 2003 รัฐบาลอินโดนีเซียได้คำนึงถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ทุกลักษณะ ครอบคลุมการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจำแนกเป็นการศึกษาในโรงเรียน (School Education) กับการศึกษานอกโรงเรียน (Out-of-School Education)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาปีค.ศ. 2003 แบ่งระดับการศึกษาในโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาระดับสูง นอกเหนือจากระดับการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการศึกษาก่อนวัยเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 ว.อำพรรณ, 2555) ดังนี้

1. การศึกษาปฐมวัย

ประเทศอินโดนีเซียมีความเชื่อว่าการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะการพัฒนาเด็กในวัยนี้จะมีผลต่อพัฒนาการในช่วงวัยอื่นต่อไปและช่วยทำให้การเริ่มต้นการศึกษาของเด็กที่มาจากฐานะยากจนมีมาตรฐานหรือเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันไม่ว่า

จะมีฐานะยากจนหรือร่ำรวย ทั้งนี้ การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 4-6 ขวบ ระยะเวลาเรียน 1-2 ปี

จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย คือ การพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน เมื่อเด็กต้องออกจากบ้านจากครอบครัวมาเข้าสังคมที่โรงเรียน การจัดการศึกษาระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการเตรียมการพัฒนาการขั้นพื้นฐาน พัฒนาทัศนคติ ความรู้ ทักษะและความคิดริเริ่ม

รูปแบบการบริการสำหรับการศึกษาปฐมวัย มี 5 รูปแบบ คือ

1. โรงเรียนอนุบาล ซึ่งมีทั้งของรัฐและโรงเรียนศาสนาอิสลาม จัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับประถมศึกษาและการพัฒนารอบด้านของเด็ก ทั้งนี้โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามจะเพิ่มเติมการสอนหลักการของศาสนาอิสลามสำหรับเด็ก โดยมีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนอนุบาลของรัฐ และกระทรวงการศาสนาทำหน้าที่นิเทศและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนศาสนาอิสลาม ดังนั้น การศึกษาในโรงเรียนอนุบาลจึงดำเนินไปโดยสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนตามระดับชั้นที่เกี่ยวโยงกันและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การเรียนในโรงเรียนอนุบาลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบโรงเรียน

2. กลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น จัดให้กับเด็กอายุ 3 ขวบและต่ำกว่า 3 ขวบ เน้นเรื่องของการศึกษาบนฐานของการเล่นเป็นกลุ่ม เพื่อการพัฒนาด้านจิตใจและสังคม โดยมีกระทรวงสวัสดิการสังคมทำหน้าที่นิเทศกลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น และกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมดูแลเรื่องหลักสูตรของการเรียนรู้ผ่านการเล่น การเรียนรู้ผ่านการเล่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. ศูนย์ดูแลเด็ก เน้นการให้บริการในการดูแลและพัฒนาเด็กของพ่อแม่วัยทำงาน โดยมีกระทรวงสวัสดิการสังคมทำหน้าที่นิเทศศูนย์ดูแลเด็ก และกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินงานศูนย์ดูแลเด็ก

4. ศูนย์บริการเชิงบูรณาการ ให้บริการการดูแลสุขภาพสำหรับแม่และเด็ก และการจัดการศึกษาสำหรับพ่อแม่ โดยมีกระทรวงสาธารณสุขช่วยสนับสนุนด้านเทคนิคและนิเทศติดตามศูนย์บริการเชิงบูรณาการ

5. โปรแกรมสำหรับมารดา เน้นการจัดการศึกษาให้กับพ่อแม่และจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ขณะที่พ่อแม่กำลังเรียนรู้อยู่ โดยมีกระทรวงมหาดไทยทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นในการเคลื่อนไหวเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับครอบครัวในการดูแลสุขภาพของแม่และเด็ก กระทรวงว่าการสตรีเป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบายพัฒนาโปรแกรมสำหรับมารดา และคณะกรรมการประสานงานการวางแผนสตรีแห่งชาติเป็นหน่วยงานจัดและนิเทศกิจกรรมและติดตามผล

เนื้อหาวิชาตามหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาสุขภาพร่างกายและการเคลื่อนไหว ได้แก่ การพัฒนาระบบของสมองและประสาทส่วนกลาง การเรียนรู้การเดิน การยืน การวิ่ง และการใช้มือและนิ้ว

2. การพัฒนาด้านสังคมและอารมณ์ ได้แก่ การเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจและการแสดงออกความรู้สึกของตนเอง

3. การพัฒนาด้านภาษาและสติปัญญา ได้แก่ การมีเหตุผล การคิดและการแก้ปัญหา

4. การพัฒนาทักษะทางภาษา ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวอักษร การออกเสียงและคำ การเขียน ความสนใจ หนังสือ และทักษะด้านคณิตศาสตร์และจำนวน รวมทั้งการพัฒนาความจำที่ดี

5. การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความรู้ทั่วไป ได้แก่ การพูด การฟัง การทำความเข้าใจ เช่น มีความเข้าใจในเรื่องสถานที่ เรื่องคนและเหตุการณ์ และการมีความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

6. การพัฒนาการเจริญเติบโตและโภชนาการ ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย

การจัดการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาความรู้ขั้นพื้นฐานด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย คุณธรรม ศาสนา ความมีวินัย ทักษะทางภาษา การใช้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม และทักษะทางด้านร่างกายที่เหมาะสมกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัย โดยให้เรียนรู้ผ่านสิ่งรอบๆ ตัว เรียนรู้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวันและเรียนรู้ผ่านการเล่น

2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาภาคบังคับใช้เวลาเรียน9 ปีคือ ระดับประถมศึกษา 6ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดหาทักษะพื้นฐานในการพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นปัจเจกชน สมาชิกในสังคม ประชากรในประเทศและโลก พร้อมๆ กับเตรียมตัวก้าวเข้าสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยสถานศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น และมีทางเลือก เช่น สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาของศาสนา สถานศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาการศึกษานอกระบบ

การศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1 **ประถมศึกษา** เป็นให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปี สำหรับนักเรียน อายุ 7-12 ปี จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ การเพิ่มทักษะพื้นฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาตนเอง และเตรียมพร้อมในการก้าวสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยโรงเรียนประถมศึกษาแบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาแบบทั่วไป (General Primary School) และแบบโรงเรียนประถมศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ (Special Primary School for Handicapped Children) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมดูแลโรงเรียนพื้นฐาน

2.2 **มัธยมศึกษาตอนต้น** จัดการศึกษา3 ปี สำหรับนักเรียนอายุ 13-15 ปี โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นรับผู้จบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ

1) พัฒนาความรู้แก่นักเรียนให้ได้ศึกษาต่อเนื่องไปถึงขั้นสูง และเพื่อพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์แขนงต่างๆ

2) พัฒนาความสามารถของนักเรียนในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

โรงเรียนมัธยมศึกษามีรูปแบบของการจัดการศึกษาหลายแบบ เช่น แบบสามัญทั่วไป แบบสามัญวิชาชีพ แบบสามัญทางศาสนา แบบสามัญบริการ และแบบการศึกษาพิเศษ ดังนี้

นอกจากรูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ยังมีการจัดการศึกษาที่เรียกว่า โรงเรียนศาสนาอิสลาม (Islamic School) จัดการศึกษาโดยกระทรวงศาสนา โดยโรงเรียนศาสนาอิสลามระดับชั้นประถมศึกษาใช้ชื่อเรียกว่า Madrasah Idtidaiyah หรือ MI วุฒิที่ได้รับจะเทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้ชื่อเรียกว่า Madrasah Tsanawlyah หรือ MTs วุฒิที่ได้ก็เทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไปเช่นเดียวกัน

โรงเรียนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่รับเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งโรงเรียนโดยทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ โรงเรียนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชนที่ก่อตั้งโดยชุมชนในท้องถิ่นหรือมูลนิธิทางศาสนาอิสลาม วิชาที่สอนในโรงเรียนศาสนาอิสลามจึงสอนรายวิชาเกี่ยวกับการศึกษาทางศาสนาอิสลามเป็นหลัก

3. **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ใช้เวลาเรียน 3 ปี รับผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรูปแบบของการจัดการศึกษาหลายแบบ ดังนี้

3.1 **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป** หรือแบบสามัญทั่วไป หลักสูตรประกอบด้วยโครงการวิชาการสอนทั่วไปและการสอนเฉพาะวิชา จุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี

ความรู้ทั่วๆ ไป และพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปจนตลอดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ เป็นการเตรียมความรู้และพัฒนาทักษะสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

3.2 **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาทางวิชาชีพ** หรือแบบสามัญวิชาชีพ จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถระดับมืออาชีพ ที่มีความสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะเข้าด้วยกัน และปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพในวิชาชีพชั้นสูง จึงเหมาะสำหรับผู้ต้องการเข้าสู่วิชาชีพ สามารถแยกการศึกษานี้ออกเป็น 6 กลุ่มในสาขาวิชาชีพต่างๆ ดังนี้คือ

- เกษตรกรรมและการป่าไม้
- เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
- ธุรกิจและการจัดการ
- ความเป็นอยู่ของชุมชน
- การท่องเที่ยว
- ศิลปหัตถกรรม

3.3 **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบสามัญทางศาสนา** เป็นการจัดการศึกษาด้านศาสนาโดยเฉพาะ จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้สึกเกี่ยวกับศาสนาและวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถแสดงบทบาทของผู้มีความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี

3.4 **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบสามัญบริการ** เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความรู้ความสามารถสำหรับผู้ที่จะเข้าเป็นพนักงานหรือข้าราชการ จุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสามารถเฉพาะงานหรืองานเฉพาะอย่าง เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานในสำนักงาน หรือการเตรียมเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนงานภาครัฐ และภาคเอกชน

3.5 **การศึกษาระดับมัธยมแบบการศึกษาพิเศษ** เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่พิการทางร่างกายและ/หรือจิตใจ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษามี 2 แบบ ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่ออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะและสภาพของชุมชน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ทักษะเกี่ยวกับการทำมาหากิน ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ หลักสูตรที่ใช้สมรรถนะเป็นฐาน เป็นหลักสูตรใหม่ที่เริ่มใช้ในปี ค.ศ. 2004 ผู้สอนต้องรับผิดชอบในการออกแบบประมวลรายวิชาซึ่งต้องเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการศึกษาต่อและในการใช้ชีวิต

การศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ดังนี้ วิชาการศึกษาทั่วไป และวิชาเฉพาะที่ใช้เตรียมความรู้ ใช้พัฒนาทักษะที่จำเป็น โดยเนื้อหาวิชาแกนของการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกหลักสูตรทุกสถานศึกษาจะประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาปัญจศีล (การศึกษาระบบความคิดหรือมโนคติวิทยา) วิชาศาสนา วิชาพลเมือง วิชาภาษาอินโดนีเซีย วิชาการอ่านและการเขียน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้น วิชาภูมิศาสตร์ กายภาพและสุขศึกษา วิชาวาดเขียน วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาท้องถิ่นศึกษา เนื้อหาเหล่านี้ไม่ได้บ่งบอกเพียงชื่อวิชาเท่านั้น สิ่งที่มากกว่านั้นคือ บ่งชี้ว่าเป็นการศึกษาเนื้อหาสาระที่ต้องการมุ่งเน้นการสร้างบุคลิกภาพและองค์ประกอบของความสามารถในด้านต่าง ๆ ของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนในโรงเรียนผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการศึกษาแนวบูรณาการหลากหลายวิชาเชื่อมโยงเนื้อหาซึ่งกันและกัน ไม่เน้นการสอนเนื้อหารายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างเดี่ยว ๆ โดยไม่มีการเชื่อมโยงกับวิชาใด ตัวอย่างการเรียนในรายวิชาที่น่าสนใจในหลักสูตรระดับพื้นฐาน เช่น

- วิชาปัญจศีล
  - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 6 คาบ
  - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 2 คาบ
- วิชาศาสนา
  - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 4 คาบ
  - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนอาทิตย์ละ 3 คาบ
  - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 2 คาบ
- วิชาภาษาอินโดนีเซีย
  - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนอาทิตย์ละ 6 คาบ
  - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 4 คาบ
- วิชาภาษาอังกฤษ
  - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6ไม่เรียน
  - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนอาทิตย์ละ 4 คาบ

การจัดการเรียนการสอนในการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใช้วิธีการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง เช่น ใช้การบรรยาย การเสนอบทเรียนจากหนังสือหรือตำรา การมอบหมายการบ้าน และสรุปเนื้อหาจากตำราเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ ในปัจจุบันรัฐบาลอินโดนีเซียเน้นความเป็นระดับนานาชาติทางการศึกษา จึงได้จัดตั้งโรงเรียนอินโดนีเซียมาตรฐานระหว่างประเทศขึ้น เรียกเป็นภาษาอินโดนีเซียว่า Rintisan Sekolah Bertaraf Internasiona (RSBI) เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Indonesia International

Standard School หรือ “โรงเรียนอินโดนีเซียมาตรฐานระหว่างประเทศ” หรือ “โรงเรียนอินโดนีเซียมาตรฐานนานาชาติ” ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกย่อว่า “RSBI”

“Rintisan” แปลว่า “แตกหน่อ” มีความหมายเสมือนการผุดหน่อแตกกอใหม่ของเด็กและเยาวชนโดยคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาใหม่ในระดับโลก เพื่อว่าเด็กอินโดนีเซียจะได้เติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพสูงทั้งในประเทศ ในอาเซียน และในโลก เพราะโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หากระบบการศึกษาไม่ขยับปรับเปลี่ยนอย่างฉับพลัน หากไม่จัดการให้ได้มาตรฐานที่สามารถแข่งขันกับชาวอาเซียนชาติอื่นๆ และชาวโลกทั้งมวลได้ และ หากไม่ทำหรือทำไม่ได้ อินโดนีเซียก็จะเป็นประเทศผู้แพ้ตลอดไป แพ้ทั้ง 250 ล้านคน หรือ RSBI มีคุณลักษณะประกันคุณภาพ 9 ประการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบ หรือที่เรียกว่า Accreditation ให้เท่ากับมาตรฐานการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของยุโรป หรือ OECD (Organization of Economic Cooperation and Development) และให้องค์กรรับรองมาตรฐานการศึกษาในรัฐสมาชิก OECD เข้ามาประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน RSBI ดังนั้นมาตรฐานครูที่สอนโรงเรียนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไป

2. หลักสูตรการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานเท่ากับหรือสูงกว่าของ OECD

3. กระบวนการเรียนการสอนให้ใช้ภาษาอังกฤษเต็มรูปแบบเฉพาะสามกลุ่มวิชา คือ (1) วิทยาศาสตร์ (2) คณิตศาสตร์ และ (3) วิชาชีพ หรือ อาชีวศึกษา โดยเริ่มการเรียนการสอนตามข้อกำหนดนี้ตั้งแต่ชั้น ป.4 เป็นต้นไป

4. กระบวนการประเมินและวัดผลการศึกษาให้ใช้มาตรฐาน OECD

5. ครูทุกคนต้องสอนด้วยภาษาอังกฤษ สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาชีพ/อาชีวศึกษา

6. ครูใหญ่ทุกโรงเรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีวิสัยทัศน์ระดับนานาชาติ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษาในระดับนานาชาติได้

7. ทรัพยากร เทคโนโลยี และอุปกรณ์เครื่องมือทางการศึกษาให้ทันสมัยทันเทคโนโลยีโลก เด็กทุกคนในทุกโรงเรียน RSBI จะมีคอมพิวเตอร์ใช้และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในชั้นเรียนได้อย่างทั่วถึงทุกคน

8. การจัดการศึกษาให้คละความหลากหลายทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ไม่ให้จัดการศึกษาแยกเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

9. การจัดสรรงบประมาณต้องให้ได้มาตรฐานตามแผนการศึกษาชาติ

ระหว่างปี ค.ศ. 2007 - 2009 ประเทศอินโดนีเซียได้จัดตั้งโรงเรียน RSBI แล้ว 870 โรงเรียน แยกเป็นระดับประถมศึกษา 170 โรงเรียน และมัธยมศึกษา 700 โรงเรียน และกำหนดเป้าหมายไว้ว่าภายใน 3 - 5 ปีจากนี้ไปในทุกอำเภอทั่วประเทศอินโดนีเซียจะต้องมีโรงเรียน RSBI รวม 4 โรงเรียน แยกเป็นประเภทละ 1 โรงเรียน ดังนี้

1. ประถมศึกษา 1 โรงเรียน
2. มัธยมต้น 1 โรงเรียน
3. มัธยมปลาย 1 โรงเรียน
4. อาชีวศึกษา 1 โรงเรียน

รวมแล้วทั้งหมด 500 อำเภอ จะมีโรงเรียน RSBI ทั้งระบบ 2,000 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน จะได้รับสถานภาพพิเศษ และได้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเพิ่มพิเศษมากกว่าโรงเรียนทั่วไปที่มิใช่มาตรฐานระหว่างประเทศ

OECD มีสมาชิก 34 ประเทศจากหลายทวีปในโลก สมาชิกจากเอเชียมีเพียงประเทศญี่ปุ่นกับเกาหลีเท่านั้น ไม่มีรัฐสมาชิกอาเซียนเป็นสมาชิก OECD แต่ประเทศอินโดนีเซียก็เป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่เป็นประเทศคู่เจรจาระดับหุ้นส่วน(Partner) มีปฏิสัมพันธ์กับ OECD อย่างใกล้ชิด ประเทศอินโดนีเซียไม่มีความสัมพันธ์กับ OECD แต่ประเทศอินโดนีเซียก็ยังส่งนักเรียนไปรับการทดสอบมาตรฐานการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และทักษะการอ่าน เป็นประจำทุกปีที่มีการทดสอบที่เรียกว่า Programme for International Students Assessment (PISA) เด็กนักเรียนอินโดนีเซียที่ไปร่วมทดสอบ PISA2009 โดยสอบได้ที่ 64 จากบรรดาเด็กทั้งหมด 65 ประเทศ

4. การศึกษาอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาระดับสูงเป็นการขยายไปจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ที่จะเรียนต่อปริญญาตรีต้องผ่านการสอบโดยกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้จัดสอบ โดยระดับปริญญาตรีใช้เวลาเรียน 3 - 4 ปี ปริญญาโท 2 ปี และปริญญาเอก 3 ปี สถาบันที่ให้การศึกษาระดับสูงนี้มีลักษณะเป็นสถาบันวิชาการ โพลีเทคนิค สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยการศึกษาขั้นสูงในสายวิชาการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการวิจัย การศึกษาทางสายอาชีพมุ่งพัฒนาความสามารถในเชิงปฏิบัติการ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการวิจัยการศึกษาทางสายอาชีพมุ่งพัฒนาความสามารถในเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนมีความศรัทธา ความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีสุขภาพที่ดี มีการศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถ เข้าใจวัฒนธรรมของชาติ

2. ผลิตบัณฑิตทั้งด้านวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยีเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ

หลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นหลักสูตรที่ถูกพัฒนาโดยแต่ละสถาบัน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับชาติของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถทางสติปัญญา มีคุณธรรม และมีทักษะ หลักสูตรอุดมศึกษาจะต้องบรรจุวิชาศาสนา ปัญจศีล ความเป็นพลเมือง และภาษาอินโดนีเซีย เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมหาวิทยาลัยต้องการเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลกจึงส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการวิจัย และการทดลอง การจัดการเรียนการสอนสายอาชีวะ ได้แก่ อนุปริญญาและโพลีเทคนิค เน้นการเรียนผ่านการฝึกปฏิบัติจริง เป็นการเรียนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่ภาวะการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะทาง

นโยบายของประเทศอินโดนีเซียต้องการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ การทำวิจัย การตีพิมพ์ผลงานวิจัย สัดส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับสูง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซียมี 2 รูปแบบสำคัญ คือ มหาวิทยาลัยวิจัย และมหาวิทยาลัยที่พัฒนาทักษะวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการโดยทั่วไป ดังนั้นประเทศอินโดนีเซียจึงทำการส่งเสริมมหาวิทยาลัยทั้ง 2 รูปแบบไปพร้อมๆ กัน

5. อาชีวศึกษา

ระบบการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของประเทศอินโดนีเซียมี 2 ส่วนคือ ระบบอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาชาติ อยู่ภายใต้กฎหมายการศึกษา (Law no.20/2003) อีกส่วนหนึ่งคือระบบการฝึกอบรมแห่งชาติเพื่อการทำงาน ที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน (Law no.13/2003) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการดูแลระบบอาชีวศึกษา หรือโรงเรียนอาชีวศึกษา กระทรวงแรงงานดูแลระบบการฝึกอบรมแห่งชาติเพื่อการทำงาน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานระดับกลาง โดยเมื่อนักเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว นักเรียนสามารถเลือกแนวทางการศึกษาของตนได้ 2 ทางคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและโรงเรียนอาชีวศึกษาที่เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรอาชีวศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปีและ4 ปี โดยเนื้อหาที่เรียนต้องมีเนื้อหาการศึกษาทั่วไปสายสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น การที่ต้องเรียนเนื้อหาสายสามัญเนื่องจากเอาไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ และต้องเรียนเนื้อหาอาชีวศึกษาตามกลุ่มวิชา ดังนี้ เทคโนโลยีและวิศวกรรม สุขภาพ ศิลปกรรมและการท่องเที่ยว

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ธุรกิจและเทคโนโลยีทางการเกษตร ธุรกิจและการจัดการ หลักสูตรอาชีวศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐาน สมรรถนะทางการทำงานแห่งชาติซึ่งถูกพัฒนาภายใต้การสนับสนุนจากภาคอุตสาหกรรม และออกกฎหมายโดยกระทรวงแรงงาน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนอาชีวศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรของตนเองได้บนพื้นฐานของแนวทางของหลักสูตรส่วนกลาง โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เช่น บริษัท สถานประกอบการ และกลุ่มอื่นๆ ซึ่งมีความสนใจในการจัดการอาชีวศึกษา โดยที่หลักสูตรดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองจากเขตพื้นที่การศึกษาระดับภูมิภาค

การเรียนระบบอาชีวศึกษาใช้ระบบการฝึกอบรมแห่งชาติเพื่อการทำงานมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมถูกพัฒนาบนฐานของมาตรฐานระดับนานาชาติซึ่งถูกกำหนดไว้ในกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

2. การฝึกอบรมในสถานประกอบการหรือที่ศูนย์การฝึกอบรม

3. การฝึกอบรมอาจถูกจัดในรูปแบบของการฝึกงาน

4. การฝึกอบรมต้องอยู่ในการดูแลของเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถและมีอุปกรณ์การฝึกที่ครบถ้วน

การจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในศูนย์การฝึกอบรมหรือในสถานประกอบการที่มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์และผู้สอน โดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาลส่วนกลางและองค์กรที่มีอำนาจในท้องถิ่นเป็นผู้จัดสรรงบประมาณด้านการฝึกอบรม นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย สหภาพยุโรป AusAid German Development Cooperation สวิสเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เป็นต้น ได้บริจาคเงินและช่วยเหลือด้านเทคนิคเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมมีการจัดตั้ง “โปรแกรมการฝึกอบรมผู้ฝึกงานระบบทวิภาคี” ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาในระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดมวลประสบการณ์ตามหลักสูตรร่วมกันระหว่างส่วนฝึกอบรมหรือสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกงานมีความรู้ในเชิงทฤษฎี และมีทักษะที่จะปฏิบัติงานได้จริง อันเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจในปรัชญาทวิภาคีของทั้งสองฝ่าย คือ สถานประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสมตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

6. การศึกษาตลอดชีวิต

รูปแบบการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศอินโดนีเซียประกอบด้วยการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจุดมุ่งหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจัดขึ้นเพื่อให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชนโดยเฉพาะประชากรที่ด้อยโอกาส โดยเน้นความร่วมมือและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

การพัฒนาโปรแกรมและหลักสูตร โปรแกรมและหลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิตต้องเริ่มจากชุมชนและเพื่อชุมชน โดยการพัฒนาโปรแกรมเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้และต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่ของทุกคน หลักการพัฒนาโปรแกรมจึงต้องช่วยเพิ่ม เสริม และทดแทนการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ ต้องเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น เบ็ดเสร็จ สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตของผู้เรียนได้

โปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิตแบ่งได้ดังนี้

1. การศึกษาเพื่อความเท่าเทียม ประกอบด้วย
   - โปรแกรมชุดเอ เป็นการศึกษาเทียบเท่าระดับประถมศึกษา
   - โปรแกรมชุดบี เป็นการศึกษาเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
   - โปรแกรมชุดซี เป็นการศึกษาเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การรู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ ประกอบด้วย
   - การอ่านออกเขียนได้ในระดับต้น เพื่อการลดการไม่รู้หนังสือ
   - การอ่านออกเขียนได้ในระดับก้าวหน้า
   - การรู้หนังสือด้วยตนเอง เป็นการคงการเรียนรู้หนังสือของตนเองด้วยการอ่านอย่างต่อเนื่อง
   - การอ่านตามความสนใจ
   - การพัฒนาห้องสมุดชุมชน
3. หลักสูตรและการฝึกอบรมทักษะ ประกอบด้วย
   - การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
   - การศึกษาเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
   - การฝึกอาชีพในพื้นที่ชนบท
   - การฝึกอบรมทักษะชีวิต
   - การศึกษาและการเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับสตรี
   - การศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ
   - การศึกษาและการฝึกอบรมผู้นำ

- การพัฒนากลุ่มร่วมเรียนรู้

4. การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

- อนุบาล
- การเรียนรู้ผ่านการเล่นเป็นกลุ่ม
- การดูแลเด็ก
- การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีความยืดหยุ่นและสามารถปฏิบัติได้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชน

กลุ่มเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนคือ เด็กก่อนวัยเรียนถึงผู้ใหญ่ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กที่อายุต่ำกว่า 6 ปี ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือ โดยเฉพาะผู้ที่อายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนหรือไม่สามารถเรียนต่อในโรงเรียนได้ ผู้ว่างงาน และผู้ไร้ทักษะฝีมือ

องค์กรหลักที่ดูแลการจัดการศึกษาตลอดชีวิตคือ Non-formal Education and Informal Education National Education Department โดยงบประมาณหลักได้มาจากรัฐบาล และอีกส่วนหนึ่งได้รับจากเครือข่าย ดังนั้น เครือข่ายภาคประชาชนในท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาตลอดชีวิตคือ การจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตมีการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการขององค์กรที่จัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเรื่องของการวางแผน การดำเนินการ และการร่วมรับผิดชอบ นอกจากนี้ ทรัพยากรที่ใช้ก็ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้บริหารและผู้นำกลุ่ม เช่น ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผู้บริหารที่เป็นเครือข่าย ผู้นำกลุ่มองค์กร เป็นต้น และแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการใช้สถานที่ สื่อการสอน วิทยากรจากชุมชน เป็นต้น

การศึกษาตลอดชีวิตในประเทศอินโดนีเซีย ประกอบด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังรายละเอียด ดังนี้

6.1 **การศึกษานอกระบบโรงเรียน** เป็นกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น อาจจะมีหรือไม่มีระดับชั้นและความต่อเนื่อง มีทั้งการศึกษาวิชาทั่วไป ศาสนศึกษา การศึกษาเพื่อการบริการเฉพาะอาชีวศึกษา หลักสูตรเสริมรายได้หรืออื่น ๆ ที่สามารถศึกษาได้ เช่น การฝึกงาน นอกจากนี้ การศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวถือว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม ศีลธรรม และทักษะ การศึกษาเช่นนี้แม้เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียนแต่อยู่ในระบบการศึกษาของชาติโดยรวม ซึ่งรัฐมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น

การศึกษานอกระบบโรงเรียนถูกจัดสำหรับสมาชิกในชุมชนผู้ต้องการบริการทางการศึกษา เพื่อเสริม เติมเต็ม และแทนที่การศึกษาในระบบโรงเรียน ในกรอบของการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนากายภาพของผู้เรียน ซึ่งเน้นเกี่ยวกับการได้มาของความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งเจตคติเชิงวิชาชีพ

การศึกษานอกระบบโรงเรียนประกอบด้วยการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน การศึกษาสำหรับเยาวชน การศึกษาสำหรับการเสริมสร้างพลังอำนาจของสตรี การศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ การฝึกอบรม และการฝึกงานเพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน โปรแกรมสายสามัญ และโปรแกรมอื่นๆ ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียน

หน่วยงานทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนประกอบด้วยศูนย์ฝึกอบรม วิทยาลัยฝึกอบรม การศึกษาเป็นกลุ่ม ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยศูนย์ฝึกอบรมและวิทยาลัยการฝึกอบรมถูกจัดขึ้นมาสำหรับสมาชิกชุมชนผู้มีความต้องการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ ทักษะชีวิต และเจตคติ ทั้งในด้านบุคลิกภาพ วิชาชีพ จริยธรรมในการทำงานการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อการศึกษาที่มากขึ้น

ผลลัพธ์ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมกับผลลัพธ์ของการศึกษาในระบบโรงเรียน ภายใต้กระบวนการประเมินของตัวแทนของหน่วยงานของรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่นบนพื้นฐานของมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยการดำเนินการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐ

6.2 **การศึกษาตามอัธยาศัย** อยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองที่จัดโดยครอบครัวและสภาพแวดล้อม ผลลัพธ์ของการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับการยอมรับว่ามีความเท่าเทียมกับการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน หลังจากที่ผ่านการประเมินว่าประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยการดำเนินการในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐ

สรุปได้ว่าการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียมีทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียนซึ่งหมายถึงการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ประกอบด้วยรูปแบบการจัดการศึกษา 7 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษาทั่วไป หลักในการจัดการศึกษาทั่วไปคือ การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทั่ว ๆ ไป และพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนไปจนตลอดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ

2. อาชีวศึกษา การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรจัดขึ้นอย่างสอด คล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เมื่อผู้เรียนศึกษาจบหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้วสามารถทำงานได้จริง

3. การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ โดยมีหลักการจัดการศึกษา คือให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

4. การบริการศึกษาเฉพาะทาง เป็นการจัดการบริการการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสามารถเฉพาะงานหรืองานเฉพาะอย่าง เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานในสำนักงาน หรือการเตรียมเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนงานภาครัฐ และภาคเอกชน

5. ศาสนศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้มีความรู้สึกเกี่ยวกับศาสนาและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถแสดงบทบาทของผู้มีความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี

6. วิชาการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์

7. การศึกษาระดับวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถระดับมืออาชีพ ที่มีความสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะเข้าด้วยกัน และปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพในวิชาชีพชั้นสูง

ตอนที่ 5 ข้อมูลการศึกษาของประเทศไทย

5.1 นโยบายการศึกษา/แผนงาน/กฎหมายทางการศึกษา

นโยบายการศึกษาของประเทศไทย

จากผลการประเมินการจัดอันดับโดย IMD พบว่า ในปี ค.ศ.2013 การศึกษาของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 51 จาก 60 ประเทศ ผลการประเมินการทดสอบ PISA ทั้งด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ในปี ค.ศ.2009 พบว่า เด็กไทยอยู่ในอันดับที่ประมาณ 50 จาก 65 ประเทศ ผลการจัดอันดับ 400 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลก โดย Times Higher Education World Rankings ปี ค.ศ.2012-2013 มีมหาวิทยาลัยไทยเพียงแห่งเดียวที่ติดในกลุ่ม 351-400 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) เป็นเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการภายใต้รัฐมนตรีว่าการทรวงศึกษาธิการ นายจาตุรนต์ ฉายแสง ได้มีนโยบายด้านการศึกษาที่ยกระดับคุณภาพการศึกษา และประกาศให้การศึกษาเป็นวาระ

แห่งชาติ ให้ปีพ.ศ. 2556 เป็นปีแห่ง “การรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา” ซึ่งหมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการจะทำตามลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยพลังของสังคมทั้งมวลมาช่วยกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและสานต่องานที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว ทั้งนี้ มีเป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยภายในปี พ.ศ.2558 จะต้องให้ผลการจัดอันดับการศึกษาของประเทศไทย ผลการทดสอบ PISA ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีขึ้น ให้สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อสามัญเปลี่ยนเป็น 50:50 ให้มหาวิทยาลัยไทยติดอันดับโลกมากขึ้น และให้มีการกระจายโอกาสและเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นนอกจากนี้ ยังเน้นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งในการรับผิดชอบร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษา และมีความเข้าใจร่วมกันว่าการศึกษาของภาคเอกชนเป็นกำลังสำคัญของประเทศ

นโยบายที่จะเร่งรัดดำเนินการทั้ง 8 ประการ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

1. เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยปฏิรูปให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ การพัฒนาครู และการพัฒนาระบบการทดสอบ การวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานและเชื่อมโยงกับหลักสูตรการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน

2. ปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู ให้มีจำนวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการ มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร รองรับหลักสูตรใหม่ และการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ รวมทั้งพัฒนาระบบประเมินวิทยฐานะครูให้เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ดูแลระบบสวัสดิการและลดปัญหาที่บั่นทอนขวัญ กำลังใจของครู ให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน

3. เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ สร้างมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) และพัฒนาเนื้อหาสาระ พัฒนาครูและการวัด ประเมินผลที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมไทย

4. พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้กับระดับสากล ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

5. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานมากกว่าการขยายเชิงปริมาณส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยให้มีการจัดอันดับ

สถาบันอุดมศึกษาของไทยเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก (World Class University) ให้มากขึ้น

6. ส่งเสริมเอกชนและทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น

7. เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุได้รับบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสและการพัฒนากองทุนเงินกู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (ICL) ให้สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสและผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

8. พัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการสนับสนุนและพัฒนาการศึกษาและสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความปลอดภัย การสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

การแบ่งประเภทระบบการศึกษาของประเทศไทย

ระบบการศึกษาของประเทศไทยตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการจัดระบบการศึกษาชั้นนประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3ระดับชั้น) หรือระบบ 6-3-3โดยระบบการศึกษาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้ มาตรา 15 ยังจัดเป็นระบบการศึกษาเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาฯ จะไม่แบ่งแยกการศึกษาในระบบโรงเรียนออกจากการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Modes of Learning” ดังนั้น แนวทางใหม่ของสถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานการสอน และจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

การศึกษาในระบบมี 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2546 โดยการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี

1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยปกติใช้เวลาเรียน 6 ปี

1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี

1.3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.3.2.1 ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.3.2.2 ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับอาชีพชั้นสูงต่อไป

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

2.1 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

2.2 การศึกษาระดับปริญญา

3. การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนอาจนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์มาเทียบระดับการศึกษากับการศึกษาในระดับหรือการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้

กฎหมายการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บรรจุมาตราต่างๆ เพื่อกำหนดเงื่อนไขให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 5 แนวทางดังกล่าว จะขอสรุปรายละเอียดของแต่ละหมวดที่เป็นแก่นสาระของพระราชบัญญัติดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ เป็นหมวดที่สำคัญ เพราะเป็นการสรุปย่อหลักการสำคัญของแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และกล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการกำหนดกรอบของการดำเนินงานทั้งหมด

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กล่าวถึงสิทธิของประชาชนที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เว้นค่าใช้จ่าย กล่าวถึงสิทธิของบุคคลซึ่งมีความบกพร่องของร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษหมวดสิทธินี้เป็นการเปิดขอบฟ้าใหม่ ที่จะส่งเสริมให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคม สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับการสนับสนุนจากรัฐในหลายๆ วิธี

หมวด 3 ระบบการศึกษา กล่าวถึง ระบบการศึกษาใหม่ที่จัดไว้เพียง 2 ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับหลังการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เรียกว่าอุดมศึกษา และในแต่ละระดับสามารถจัดในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนได้ระหว่างรูปแบบต่างๆในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตามที่กระทรวงฯ จะกำหนด

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนการสอน ที่จะต้อง "ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" สาระของการเรียนจะต้องเน้นเรื่องอะไรบ้างในแต่ละระดับ และกระบวนการเรียนรู้ควรดำเนินการอย่างไร วิธีการประเมินผลควรทำอย่างไร หลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรท้องถิ่น ประสานสอดคล้องกันอย่างไร ได้กล่าวไว้ในหมวดนี้

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา กล่าวถึงการจัดบทบาทหน้าที่ใหม่ของกระบวนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นฐานการศึกษาและสถานศึกษา มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับเขตพื้นที่การศึกษา ไว้ชัดเจน กระทรวงใหม่นี้รวมงานกระทรวงศึกษาธิการเดิม งานของทบวงมหาวิทยาลัย และงานของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ และมุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระหมวดนี้กล่าวถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาด้วย ตลอดจนระบบการบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชน

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีทั้งระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ และขั้นตอนของการดำเนินงาน

หมวด 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากล่าวถึงระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีกองทุนสำหรับการพัฒนา ให้มีองค์กรวิชาชีพครูเพื่อดูแลการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีองค์กรกลางบริหารบุคคล การกระจายอำนาจการบริหาร และระบบเงินเดือนครูตลอดจนกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา หมวดนี้กล่าวถึงการจัดสรรงบประมาณแบบใหม่ให้สถานศึกษา และแนวการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กล่าวถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบบการพัฒนาและจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

บทเฉพาะกาล กล่าวถึงการจัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษาและคณะกรรมการบริหารสำนักงาน เพื่อทำงานเฉพาะกิจ 3 ปี เพื่อเสนอรูปแบบและพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พระราชบัญญัติการบริหารบุคคล (ของครู) และเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้

แผนพัฒนาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559 ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559 ที่มุ่งหวังจะพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึก วัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าของความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เชื่อมโยงกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันในเวทีโลก

5.2 ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร

5.2.1 การศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น การศึกษาปฐมวัยจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน การประเมินผู้เรียนให้พิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบ

การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบคลุมศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนาศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น โรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น ศูนย์การเรียนหรือสถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

สภาพการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย

การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 3 ปี และกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี

1. กลุ่มอายุต่ำกว่า3 ปี ครอบครัวต้องเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการ ซึ่งบุคคลสำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว โดยต้องถือว่าเด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ให้มีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. กลุ่มอายุ 3 - 5 ปี ใช้สถานพัฒนาเด็กหรือรูปแบบอื่นทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย โดยให้ครูผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัวในการพัฒนาเด็ก

หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการจัดบริการเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย

กระทรวงสาธารณสุข : ดูแลเด็กตั้งแต่ในครรภ์จนอายุ 3 ปี (0 – 3 ปี) ซึ่งในแต่ละปีมีเด็กเกิดประมาณปีละ 800,000 คน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : ดูแลเด็กทุกคนที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เด็กที่ถูกทอดทิ้ง

กระทรวงมหาดไทย : ดูแลเด็กอายุ 3 – 5 ปี ในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดูแลเด็กอายุ 4 – 5 ปีในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช). ดูแลเด็กอายุ 3 – 5 ปี

กระทรวงแรงงาน : ดำเนินการเรื่องส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

กระทรวงอุตสาหกรรม : ดำเนินการเรื่องการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในนิคมอุตสาหกรรม มีการจัดสถานเลี้ยงเด็ก

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ : ได้ถ่ายโอนศูนย์เด็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตาม พรบ.กระจายอำนาจ และได้รับการร้องเรียนเรื่องปัญหางบประมาณอันเกิดจากการถ่ายโอนทำให้ศูนย์เด็ก มีปัญหาร้องเรียนเรื่องค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่านม การจัดการ ฯลฯ สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการจัดทำระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน : ดูแลเด็กอายุ 3 – 5 ปี ในรูปแบบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ (ครูในที่นี้คือ อาสาสมัคร, ผู้ดูแลเด็ก โดยที่ไม่รวมครูสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

5.2.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้แบ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็นสามระดับ ดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุสามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2. การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับ ดังนี้

3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการงานและอาชีพตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาสามปี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้น จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

5.2.3 อาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา คือ กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะ ผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพจัดได้โดยรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับ สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการ

เรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ จะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการผลิตและบริการ

5.2.4 อุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยนั้นมีคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่เสนอนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการให้กับคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจจากหน่วยนโยบาย คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ไปสู่สถาบันอุดมศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติการ หลักการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการที่ดี และหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/กำกับมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการในการดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ

1. การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูงการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้
2. การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนง
4. เป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก

บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็น “ตัวนำการเปลี่ยนแปลง” (Change Agent) หรือเป็นองค์กรขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะต้องดำเนินการตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่ชัดเจน โดยสอดคล้องกับแผนระดับชาติต่างๆ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) เป็นต้น

ตัวชี้วัดและเป้าหมายที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ปี 2559 จำนวนรวม 7 ตัวบ่งชี้

1. ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ได้รับจัดลำดับในระดับสากล ตามระบบมาตรฐานสากลที่ สกอ.กำหนด

1.1 ภาพรวมของประเทศเท่ากับ ร้อยละ6

1.2 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเลิศในการสร้างองค์ความรู้ เพื่อชี้นำ สังคม และเพิ่ม ขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับโลก เท่ากับ ร้อยละ100

2. ร้อยละของอาจารย์ที่ได้รับการรับรองศักยภาพความเป็นอาจารย์มืออาชีพตามที่ สกอ.กำหนด เมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ทั้งหมด เท่ากับ ร้อยละ 25

3. คะแนนเฉลี่ยจากงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ต่อจำนวนอาจารย์ $\geq$ 3.51 (คำนวณจากข้อมูลของสมศ. แต่ปรับเป้าหมายให้สอดคล้องตามกลุ่มสถาบัน)

4. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการสอบใบประกอบวิชาชีพหรือใบรับรองคุณวุฒิเฉพาะสาขาแห่งชาติเท่ากับร้อยละ 100 (โดยครอบคลุมความรู้ด้านภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศ)

5. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต เท่ากับ $\geq$ 4.51

6. ร้อยละของหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับนานาชาติ โดยหน่วยงานสถาบันวิชาชีพ/องค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เท่ากับ ร้อยละ20

7. ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยคุณภาพ เท่ากับ ร้อยละ100

5.2.5 การศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

การศึกษานอกระบบแบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็นสามระดับ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษามัธยมศึกษา แบ่งออกเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นและการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งออกเป็นประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็นสองระดับ คือ การศึกษาต่ำกว่าปริญญา และการศึกษาระดับปริญญา

การศึกษาตามอัธยาศัยที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์มาเทียบระดับการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบได้

5.3 การจัดการเรียนการสอน

การศึกษาในระบบโรงเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คิดน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คิดน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - 6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด

กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อันเนื่องมาจากได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 เกิดขึ้น จึงต้องพัฒนาหลักสูตร โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุข กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั่วไปที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียน

โครงสร้างหลักสูตร มี 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระการเรียนมี 5 สาระ ประกอบด้วย 1. สาระทักษะการเรียนรู้ 2. สาระความรู้พื้นฐาน 3. สาระการประกอบอาชีพ 4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต 5. สาระการพัฒนาสังคม มีกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

เวลาเรียน ใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีมีการเทียบโอนผลการเรียน

หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต โดยแยกเป็นแต่ละระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต

วิธีการจัดการเรียนรู้ มี 7 รูปแบบ คือ 1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม 3. การเรียนรู้แบบทางไกล 4. การเรียนรู้แบบชั้นเรียน (ร.ร.ผู้ใหญ่) 5. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย 6. การเรียนรู้จากการทำโครงงาน 7. การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ ตามความต้องการ

สื่อการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ สื่อที่ครู หรือผู้เรียนสร้างขึ้นเองก็ได้

การวัดและประเมินผลการเรียน คือ 1. การวัดและประเมินผลรายวิชา 2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง 3. การประเมินคุณธรรม 4. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดารงชีวิตอย่างมีความสุข

5.4 การพัฒนาครู

การพัฒนาครูเป็นไปตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปคือ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ มีปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุณภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสภาวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญกำลังใจ อยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยปฏิรูปในแนวทางดังนี้

1. **พัฒนาระบบผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

มาตรการหลัก:

1.1 ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เช่น มีระบบการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนดี มีใจรักมาเรียนครู และรับประกันบรรจุเป็นข้าราชการครูเมื่อสำเร็จการศึกษา หรือจัดให้นิสิต/นักศึกษาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ฝึกประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นต้น

1.2 ให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู

มาตรการรอง :

1.3 วางแผนการผลิต การพัฒนา และการใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

1.4 จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพ มาเป็นครู โดยศึกษาวิชาครูเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อเป็นผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้

1.5 พัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรสำหรับการอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาเชื่อมโยงความสามารถในการสอน และประสบการณ์ในสถานประกอบการ รวมถึงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ผลผลิตเชิงพาณิชย์

2. **การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

มาตรการหลัก :

2.1 ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.3 พัฒนาครู คณาจารย์ โดยใช้ในโรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรการรอง :

2.4 พัฒนาคณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรด้านอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอน วิจัย และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

3. การใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการหลัก :

3.1 คืนครูให้แก่ผู้เรียนโดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ เพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่และมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2 ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยพิจารณาจากภาระงานที่ชัดเจนร่วมด้วยและจัดให้มีจำนวนครูเพียงพอตามเกณฑ์และมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน

มาตรการรอง :

3.3 แยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากกัน

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษามีแผนงาน/โครงการ ที่รองรับการปฏิบัติงานตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพครู ตามการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552-2555สามารถสรุปข้อมูลการดำเนินงานตามนโยบายได้ดังนี้

1. โครงการพัฒนาครูทั้งระบบ

กระทรวงศึกษาธิการได้ยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สร้างแรงจูงใจให้คนดี คนเก่งมีศรัทธาและเข้าสู่วิชาชีพครู

2. กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครู ระหว่างหน่วยงานผู้ใช้กับสถาบันผู้ผลิต เพื่อให้การผลิตครูโดยการผลิตครูให้ตรงกับสภาพความต้องการ

3. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในระบบ E-HRM

4. ระดมส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กร สถาบันทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพครูให้มาทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการร่วมกัน

5. จัดหรือสร้างให้มีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ธำรงไว้ซึ่งครูมืออาชีพ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีผลงานด้านคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นที่ประจักษ์ สังคมให้เกียรติและยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นครู

2. การนิเทศภายในสถานศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายไว้ 3 ด้าน คือ การประกันโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การประกันประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา โดยภารกิจดังกล่าวจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องดำเนินการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา นี้ เป็นความมุ่งหวังที่จะพัฒนาระบบการบริหาร จัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เกิดประโยชน์กับนักเรียน โดยใช้ความพยายามทุกอย่างที่ให้ผู้ที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้หาแนวทางการพัฒนา ที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน แนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และก้าวทันความก้าวหน้าของสังคมโลก

3. โครงการคืนครูให้นักเรียน

ได้จัดหาบุคลากรทางการศึกษาอื่น (อัตราจ้าง) มาปฏิบัติงานอื่นซึ่งไม่ใช่ภารกิจหลักในการพัฒนาผู้เรียน และเพื่อจัดหาเจ้าหน้าที่ (อัตราจ้าง) ให้โรงเรียนที่ไม่มีลูกจ้างประจำ ตำแหน่งนักการภารโรง ทั้งนี้ นักเรียนจะได้ครูผู้สอนที่มีวุฒิและสำเร็จการศึกษาตรงตามวิชาที่สอนในทุกสาขาวิชาเพิ่มขึ้น ส่วนโรงเรียนที่ขาดแคลนครูมีการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น นักเรียนได้เรียนกับครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางตรงตามสาขาวิชาที่สอน ภาระงานของครูได้รับการแบ่งเบาลง ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้คุณภาพของนักเรียนดีขึ้น ส่วนโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้คล่องตัว สภาพแวดล้อมเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

4. โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนให้ข้าราชการครูได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

2. เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากภาระหนี้สินของข้าราชการครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ข้าราชการครูอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4. ข้าราชการครูได้รับความช่วยเหลือและมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือทำให้มีความสุขในการดำเนินชีวิตมากขึ้น มีขวัญกำลังใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพต่อไป

5. โครงการ “กองทุนครูของแผ่นดิน”

โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และฉบับพุทธศักราช 2550 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้การศึกษาของประเทศมีคุณภาพ สามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เพราะการศึกษาจะสร้างให้ประชากรของประเทศ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาอารยประเทศและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศดังนั้น ในการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 จึงบัญญัติว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสาน ให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ”

นอกจากนี้ การพัฒนาครูยังถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2555-2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีสาระสำคัญให้มีการปฏิรูปครูเพื่อยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพ โดยใช้ชุดโครงการสำคัญ (Flagship) คือ ปรับปรุงระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนครู พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครู ฝึกอบรมครูอย่างเข้มให้มีคุณภาพ และลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างโอกาสให้ครู

5.5 การประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินผลการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแบ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

1. การประเมินคุณภาพภายใน
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในขณะที่ระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

1. การประเมินคุณภาพภายนอก
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5.5.1 การประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพภายในให้ใช้บังคับแก่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่รวมถึงการจัดการอาชีวศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้นให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ รวมทั้งให้เปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสำหรับอาชีวศึกษา

ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา โดยดำเนินการต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาการอาชีวศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ

กำหนด และต้องครอบคลุมสมรรถนะวิชาชีพทุกหลักสูตรและสาขาวิชา รวมทั้งเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่นและเทคโนโลยี

2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

6. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

7. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้มีการกำกับและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอย่างงมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทราบ รวมทั้งให้เปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสำหรับการอุดมศึกษา

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยยึดหลักเสรีภาพทางวิชาการและความมีอิสระในการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาให้พิจารณาจาก

1. ระบบการประกันคุณภาพภายในของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

2. ผลการปฏิบัติงานของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่กำหนดไว้

3. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

ซึ่งวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ใช้แนวปฏิบัติดังนี้

1. ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น โดยมีหน้าที่พัฒนา

บริหาร และติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนประสานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อใช้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบนโยบายและหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

3. ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา

4. ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ดังต่อไปนี้ผลิตบัณฑิต ดังต่อไปนี้

4.1 หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ

4.2 คณาจารย์และระบบการพัฒนาคณาจารย์

4.3 สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน

4.4 ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น

4.5 อุปกรณ์การศึกษา

4.6 สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา

4.7 การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักศึกษา

4.8 องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร

นอกจากนั้นให้แต่ละคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามที่เห็นสมควร โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะวิชาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้นอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

5.5.2 การประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

4. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

6. ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกลักษณ์ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา

ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่อไปนี้

1. มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไขโดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินครั้งแรก และให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมิน

5.5.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา

การประเมินผลการศึกษาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดขึ้นตามพระราชกฤษฎีการจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 มีวัตถุประสงค์สำคัญประกอบด้วย

1. สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา วิจัยและพัฒนาระบบการทดสอบ เครื่องมือ นวัตกรรม เกี่ยวกับการประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ และให้บริการการทดสอบตามมาตรฐานวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ

2. สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศูนย์กลางการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ

โดยการจัดสอบของทางสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. นั้น มีการจัดสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนในหลายประเภท ดังนี้

1. GAT : General Appitude Test (ความถนัดทั่วไป) คือการสอบเพื่อวัดศักยภาพในการเรียนมหาวิทยาลัยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย แยกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา

1.2 ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

2. PAT : Professional Appitude Test (ความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ) คือ การสอบวัดความรู้พื้นฐานที่จะเรียนต่อในวิชาชีพนั้นๆ กับศักยภาพที่จะเรียนในวิชาชีพนั้นๆให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจัดสอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

3. O-NET : Ordinary National Educational Test (การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน) เป็นการสอบความรู้รวบยอดปลายช่วงชั้นที่ 1 - 4 (6 ภาคเรียน) สำหรับนักเรียนชั้น ป. 3 , ป.6 , ม. 3 และ ม. 6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551

4. V-NET : Vocational National Educational Test (การทดสอบการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา) คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา ซึ่งจัดสอบให้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3

5. N-NET (Non-Formal National Education Test) คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อดำเนินการจัดสอบให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน กศน. ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551

6. I-NET: Islamic National Educational Test (การทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา) คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอิสลามศึกษา ระดับตอนต้น ตอนกลาง และ ตอน

ปลาย ซึ่งจัดสอบให้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง และ ตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้นำเสนอผลการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาใน 4 ประเด็น ได้แก่ นโยบายและกฎหมายทางการศึกษา ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู และการประกันคุณภาพ โดยในแต่ละประเด็นจะนำเสนอผลการวิจัยของ 3 ประเทศโดยลำดับการนำเสนอ ดังนี้ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซียและเวียดนาม

6.1 นโยบายการศึกษา/แผนงาน/กฎหมายทางการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ทำการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อสำรวจแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งทางการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน และเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายให้ประเทศไทยมีแนวทางการสร้างยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา และพัฒนาความเข้มแข็งทางการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีข้อค้นพบที่ได้น่าสนใจเกี่ยวกับภาพรวมเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ไว้ดังนี้คือ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา ในฐานะที่ถูกพิจารณาว่ามีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจให้ก้าวหน้ามากขึ้น และยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจนและการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล หรือทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ภายในอาเซียนด้วยกันเอง

ประเทศมาเลเซีย

มนังค์ อังควานิช (2553) ศึกษานโยบายการศึกษากับการพัฒนาประเทศมาเลเซีย ค.ศ. 1981 – 2003 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศมาเลเซียในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด เป็นผู้นำประเทศ (ค.ศ. 1981-2003) เพื่อเปรียบเทียบกับนโยบายการศึกษาที่ผ่านมาในสมัยอาณานิคม และสมัยหลังเอกราชว่ามีความแตกต่างในแง่ของจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานอย่างไร ผลการศึกษาโดยสรุป กล่าวได้ว่า นโยบายการศึกษาถูกพิจารณาว่าเป็นกุญแจสำคัญต่อการกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสามารถพิจารณาทิศทางการกำหนดนโยบาย 3 ช่วง ช่วงแรก ได้แก่ยุคอาณานิคม รัฐบาลอาณานิคมอังกฤษได้ใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครองโดยรักษาสถานภาพการเมืองและสังคมของชนชั้นปกครองดั้งเดิมชาวมลายู

นโยบายเช่นนี้ ก่อให้เกิดลักษณะพหุสังคม ในอาณานิคมของอังกฤษ ทำให้การจัดการศึกษาแบ่งแยกตามกลุ่มเชื้อชาติใช้ภาษาที่สอนแตกต่างกันออกไป ได้แก่ โรงเรียนอังกฤษ โรงเรียนมลายู โรงเรียนจีน และโรงเรียนทมิฬ ช่วงที่สอง เป็นสมัยการสร้างชาติหลังจากที่ดินแดนนี้ได้รับเอกราชใน ค.ศ.1975 มาจนถึง ค.ศ. 1981 ซึ่งเป็นระยะที่นโยบายการศึกษาถูกใช้ในการสร้างความเป็นมลายูให้เป็นอัตลักษณ์ของชาติ โดยกำหนดให้ภาษามลายู หรือ บาฮาซา มาเลเซีย เป็นภาษาประจำชาติและเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และไม่ส่งเสริมการจัดการศึกษาภาษาแมนดารินและภาษาทมิฬ ช่วงที่สาม เป็นระยะการพัฒนาประเทศ ภายใต้รัฐบาลนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด นโยบายการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนจากการใช้เครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมที่วางอยู่บนฐานความคิดว่าประเทศมาเลเซียเป็นดินแดนของชาวมลายูมาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับศักยภาพของชาวมาเลเซีย โดยรวมเพื่อนำประเทศมาเลเซียไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติในอนาคต

นอกจากนี้ ผลการศึกษาด้านยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศมาเลเซีย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549) พบว่า การปฏิรูปการศึกษาของประเทศมาเลเซียมีแนวทางใกล้เคียงกับประเทศไทยมาก กล่าวคือ มีการเน้นสร้างเสริมโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน การสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยเห็นความสำคัญของการดำเนินการในการอำนวยให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพคุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฐานความรู้ ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

ประเทศอินโดนีเซีย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียพบว่า มีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญ ปี 1945 (พ.ศ. 2488) เมื่ออินโดนีเซียได้ประกาศอิสรภาพจัดตั้งสาธารณรัฐ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐ ดังที่ปรากฏในหลักปัญจศีล ในการรวมศูนย์อำนาจ กับการคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมตามความต้องการของกลุ่มชนที่หลากหลายในสังคมและความต้องการร่วมกัน

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ ปี 2488 บทที่ 2 มาตรา 31 ระบุว่า “(1) พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา และ (2) รัฐบาลจะต้องจัดตั้งและดำเนินการระบบการศึกษาของชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ” โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2546 ได้กำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับ

การศึกษาตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน สำหรับแผนการพัฒนาการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย เป็นส่วนที่กำหนดอยู่ในแผนพัฒนาห้าปี ที่เรียกว่า Rencana Pembangunan Lima Tahun หรือ เรียกโดยย่อว่า REPELITA ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางกว้างๆ ในลักษณะที่คำนึงถึงความเสมอภาคโอกาสทางการศึกษา การตอบสนองความจำเป็นทางการศึกษา คุณภาพของการศึกษา และประสิทธิภาพของการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบของการศึกษา ด้วยเนื้อหาสาระที่ต้องการมุ่งเน้นการสร้างบุคลิกภาพและองค์ประกอบของความสามารถในด้านต่างๆ ของทรัพยากรมนุษย์ โดยในปัจจุบันได้เริ่มมีการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ในปี พ.ศ. 2545 ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการจัดระบบการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียได้เกิดขึ้น เมื่อประเทศอินโดนีเซียได้ประกาศอิสรภาพจัดตั้งสาธารณรัฐ พร้อมรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1945 (พ.ศ. 2488) หลังจากนั้นรัฐบาลก็ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา จนมีระบบการศึกษาที่มั่นคง และเป็นแบบแผนการ ศึกษาของรัฐในปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2523)

ประเทศเวียดนาม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ศึกษาแนวทางและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศเวียดนามพบว่า เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น ผ่านการทำสงครามภายในประเทศเป็นเวลานาน ด้วยความแข็งตัวของระบบเศรษฐกิจแบบควบคุมอยู่ที่ศูนย์กลาง ทำให้เวียดนามต้องใช้เวลานานในการฟื้นตัวและเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบควบคุมเข้มงวด มาเป็นระบบตลาดเพื่อก้าวพ้นจากปัญหาความยากจนและเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ กฎหมายแรกเกี่ยวกับการเผยแพร่การศึกษาขั้นประถมได้ผ่านรัฐสภาในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เป็นกฎหมายที่กำหนดว่าจะจัดการศึกษาขั้นประถมศึกษาฟรีให้แก่ชาวเวียดนาม ในปัจจุบันนี้การศึกษาได้ก้าวไปถึงขั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน 16 จังหวัด คาดว่าภายในปี พ.ศ. 2548 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะครอบคลุมถึง 30 จังหวัด

ประเทศเวียดนามมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับปี 2544- 2553 โดยมีสาระสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) ดังนี้คือ

1. การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาไปในทิศทางที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลก เหมาะกับวิธีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาค

และท้องถิ่น และมุ่งสู่สังคมการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศออกไปให้ห่างจากความด้อยพัฒนา

2. การให้ความสำคัญกับการอบรมบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูงและความสามารถทางการจัดการธุรกิจซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. การริเริ่มจัดทำเป้าหมาย วิธีการ และหลักสูตรในทุกระดับ พัฒนาครูเพื่อให้ตอบสนองกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ริเริ่มการจัดการทางการศึกษาและริเริ่มพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินความสำเร็จของนโยบายและกลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ผลการวิจัยกลยุทธ์รายประเทศเวียดนาม เสนอ 3 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมความร่วมมือการพัฒนาหลักสูตรและการทำวิจัยในลักษณะหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน มุ่งเน้นด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไทย-เวียดนาม

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไทย -เวียดนาม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมและการเป็นหุ้นส่วน

6.2 ระบบการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร

ประเทศมาเลเซีย

ผลการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) พบว่า ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศมาเลเซียยังมีการปฏิรูปด้านการเรียนการสอน แบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน โครงการ “Smart School” (Malaysian Smart School Project – SSP) การเสริมการเรียนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เน้นวิชาการ การส่งเสริมการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอย่างจริงจัง

ประเทศอินโดนีเซีย

ผลการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) พบว่า สำหรับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามแนว Education for All นั้น ประเทศอินโดนีเซียเน้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการจัดการศึกษา 7 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษาทั่วไป หลักในการจัดการศึกษาทั่วไปคือ การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทั่วๆ ไป และพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปจนตลอดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ

2. อาชีวศึกษา การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ มวลประสบการณ์ต่างๆ ในหลักสูตรจัดขึ้นอย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เมื่อผู้เรียนศึกษาจบหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้วสามารถทำงานได้จริง

3. การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ โดยมีหลักการจัดการศึกษาคือให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

4. การบริการศึกษาเฉพาะทาง เป็นการจัดการบริการการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสามารถเฉพาะงานหรืองานเฉพาะอย่าง เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานในสำนักงาน หรือการเตรียมเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนงานภาครัฐ และภาคเอกชน

5. ศาสนศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้มีความรู้สึกเกี่ยวกับศาสนาและวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถแสดงบทบาทของผู้มีความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี

6. วิชาการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์

7. การศึกษาระดับวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถระดับมืออาชีพ ที่มีความสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะเข้าด้วยกัน และปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพในวิชาชีพชั้นสูง

ประเทศเวียดนาม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ศึกษาระบบการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม พบว่า ประเทศเวียดนามมีการจัดทำแผนปฏิบัติแห่งชาติระยะยาวด้านการศึกษา เรียกว่า National Education for All Action Plan 2003-2015 โดยได้รับความร่วมมือจาก UNESCO ในฐานะเครื่องมือของรัฐบาลในการปรับตัวเชิงนโยบายในระดับมหภาคให้สอดคล้องกับแนวทาง Education for All ตลอดจนแนวนโยบายของรัฐบาลในการปรับปรุงภาคการศึกษาให้ทันสมัยตามที่ได้ลงนาม

รับรอง Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting our Collective Commitments ร่วมกับประเทศอื่นๆ อีกกว่า 150 ประเทศที่ร่วมประชุมใน World Education Forum ที่เมือง Dakar ประเทศเซเนกัลเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2543 อีกทั้งเป็นกรอบปฏิบัติสำหรับระดับจังหวัดและเมืองในการพัฒนาแผนการดำเนินงานของตน หรือที่เรียกว่า Provincial Education for All Plans ต่อไป ทั้งนี้ National Education for All Action Plan 2003-2015 (พ.ศ. 2546 - 2558) ของประเทศเวียดนามมีกรอบแนวทางที่สร้างความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายทางการศึกษา 3 ด้านหลัก คือ การเข้าถึงการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการบริหารจัดการทางการศึกษา ในการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มการดูแลและการศึกษาปฐมวัย กลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น และกลุ่มการศึกษานอกระบบ ซึ่งประเทศเวียดนามหวังว่า จะอำนวยให้ระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญดังนี้หากแผนปฏิบัติการดังกล่าวประสบความสำเร็จในภาคปฏิบัติจริง

6.2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเทศมาเลเซีย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่ทำการวิจัยเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศมาเลเซีย มีหลักสูตรการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการปฏิรูปด้านการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การปฏิรูปการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รัฐบาลมาเลเซียถือว่าคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เปรียบเสมือนประตูไปสู่โลกแห่งการสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการค้นพบ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้พยายามเน้นให้มีการเรียนในวิชานี้ เพราะตระหนักดีว่าในอนาคตอันใกล้นี้ โลกกำลังจะก้าวผ่านไปสู่เทคโนโลยีใหม่ๆ และได้พยายามคิดค้นวิธีการใหม่ในการสอนสองวิชานี้ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อกระตุ้นและดึงดูดให้นักเรียนหันมาสนใจเรียนมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนนั้นถือเป็นก้าวแรกในการเตรียมนักคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของชาติ ก่อน พ.ศ. 2545 การสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จะใช้ภาษามลายูเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้ใช้ภาษาอังกฤษมาเป็นสื่อการสอน เนื่องมาจากการตระหนักว่าความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษจะส่งเสริมนักเรียนให้เข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทความรายงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ ส่วนครูผู้สอนในสองวิชานี้ที่ไม่ชำนาญการใช้ภาษาอังกฤษ จะต้องเข้าอบรมในโครงการเพิ่มพูนประสิทธิภาพซึ่งประกอบไปด้วยการฝึกฝนแบบตัวต่อตัว และการเรียนรู้จากชุดฝึกภาษาด้วยตนเอง สำหรับครูอาวุโสที่สอนสองวิชานี้ที่ไม่มีอุปสรรคเรื่องภาษาจะได้รับการอบรมให้มาเป็นครูพี่เลี้ยงแก่ครูคนอื่นๆภายในโรงเรียนเดียวกัน

นอกจากนี้มีการดำเนินโครงการ “Smarts School” (Malaysian Smart School Project – SSP) โครงการ “Smart School” หรือ SSP ซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากแผนปฏิรูปเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวข้างต้น SSP แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจัง กรอบของโครงการจะครอบคลุมถึงการวิจัยและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ที่หลากหลาย ปรัชญาการสอนของ SSP ไม่ได้รวมศูนย์ไว้ที่นักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการผสมผสานที่พอเหมาะระหว่างยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถพื้นฐานกับการส่งเสริมการพัฒนาโดยรวมของประเทศ การเรียนการสอนในโครงการ “Smart School” จะเน้นที่เนื้อหาใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยที่เนื้อหาทั้งหมดได้รับการออกแบบให้รองรับกับความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน นอกจากนี้ SSP ยังได้กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาวัสดุและสื่อการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน ซึ่งทั้งหมดจะถูกออกแบบให้สามารถรวมเข้าไปใน SSP ภายใต้ระบบบูรณาการ (Smart School Integrated System – SSIS)

นอกจากนี้มีการเสริมการเรียนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เน้นวิชาการ การปฏิรูปในแนวนี้ เป็นความประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการฯที่ต้องการให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีวิชาเลือกที่กว้างและหลากหลายมากขึ้น คือสามารถเลือกเรียนวิชาเลือกที่เป็นวิชาชีพตามความสนใจและความถนัดของตนได้อย่างเต็มที่ จากที่แต่ก่อนจะมีแต่วิชาการซึ่งเต็มไปด้วยทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันจึงมีวิชาเลือกที่เน้นการปฏิบัติจริงเพิ่มเข้ามา โดยวิชาชีพที่คัดมานั้นมีทั้งหมด 5 อาชีพ ได้แก่ ก่อสร้าง การผลิต เศรษฐกิจในบ้าน เทคโนโลยีการเกษตร และคอมพิวเตอร์ การปฏิรูป ดังกล่าวส่งผลถึงวิธีการประเมินด้วย กล่าวคือ จากการประเมินด้วยวิธีทดสอบข้อเขียน (Paper-and Pencil Tests) มาเป็นการประเมินจากความสามารถพื้นฐานของแต่ละคน (Competency-based System) ทั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างพอใจกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ เนื่องจากวิชาชีพที่เรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้

ทั้งนี้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอย่างจริงจัง กระทรวงศึกษาธิการฯ ได้จัดโครงการต่างๆเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อสนับสนุนแผนปฏิรูปนี้ อันได้แก่ โครงการเน้นบทอ่านและวรรณกรรมร่วมสมัยที่เป็นภาษาอังกฤษ โครงการส่งเสริมการรักการอ่านตั้งแต่เล็กๆ โครงการพัฒนาสื่อการสอน โครงการภาษาอังกฤษเพื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการสรรหาครูผู้สอนที่มาจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ นอกจากภาษาอังกฤษแล้วยังมีภาษาต่างประเทศอื่นๆที่สอนในโรงเรียนโดยจัดให้เป็นวิชาเลือก ได้แก่ สเปน ฝรั่งเศส อารบิก ญี่ปุ่น และเยอรมัน

ประเทศอินโดนีเซีย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศอินโดนีเซียการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีเนื้อหาวิชาแกนของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกหลักสูตรทุกสถานศึกษาจะประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาปัญจศีล (การศึกษาระบบความคิด หรือมโนคติวิทยา) วิชาศาสนา วิชาพลเมือง วิชาภาษาอินโดนีเซีย วิชาการอ่านและการเขียน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้น วิชาภูมิศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ชาติและประวัติศาสตร์โลก วิชาหัตถกรรมและศิลปะ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและสุขศึกษา วิชาวาดเขียน วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาท้องถิ่นศึกษา เนื้อหาเหล่านี้ไม่ได้บ่งบอกเพียงชื่อวิชาเท่านั้น สิ่งที่มากกว่านั้นก็คือ บ่งชี้ว่าเป็นการศึกษา เนื้อหาสาระที่ต้องการมุ่งเน้นการสร้างบุคลิกภาพและองค์ประกอบของความสามารถในด้านต่างๆ ของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนในโรงเรียนผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การจัดการศึกษาจัดแนวบูรณาการหลากหลายวิชาเชื่อมโยงเนื้อหาซึ่งกันและกัน ไม่เน้นการสอนเนื้อหารายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างเดี่ยวๆ โดยไม่มีการเชื่อมโยงกับวิชาใด

นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนศาสนาอิสลามจัดการศึกษาโดยกระทรวงศาสนาโดยใช้ชื่อเรียกว่า Madrasah Ibtidaiyah หรือ MI วุฒิที่ได้รับจะเทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป และมีโรงเรียนศาสนาอิสลาม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย ซึ่งใช้ชื่อเรียกว่า Madrasah Tsanawlyah หรือ MTs วุฒิที่ได้ก็เทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไปเช่นเดียวกัน

6.2.2 อาชีวศึกษา

ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษา ในฐานะการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา การศึกษาสายอาชีวศึกษาประกอบด้วยการศึกษาในโรงเรียนสามัญ โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนศาสนา โรงเรียนการศึกษาเพื่อบริการเฉพาะ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนอาชีวศึกษา มีหลักสูตร 3 ปี และ 4 ปี แบ่งเป็น 6 กลุ่มวิชาคือ การเกษตรกรรมและการป่าไม้ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ธุรกิจและการจัดการ สวัสดิการสังคม การท่องเที่ยว ศิลปะ และหัตถกรรม ทั้งนี้การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษาเน้นการขยายความรู้ การพัฒนาทักษะ และการเตรียมนักเรียนสำหรับศึกษาขั้นสูง หรือมีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ โดยกระทรวงศึกษาฯ ได้จัดตั้ง “โปรแกรมการฝึกอบรมผู้ฝึกงานระบบทวิภาคี” ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาในระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดมวลประสบการณ์ตามหลักสูตรร่วมกันระหว่างส่วนฝึกอบรมหรือ

สถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกงานมีความรู้ในเชิงทฤษฎี และมีทักษะที่จะปฏิบัติงานได้จริง อันเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจในปรัชญาทวิภาคีของทั้งสองฝ่ายคือ สถานประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสมตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

6.2.3 อุดมศึกษา

ประเทศอินโดนีเซีย

Agung Purwadi and Dewa Komang Tantra (2007) ศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย (Indonesian University)ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีสามบทบาท ได้แก่ การศึกษา การวิจัย และการบริการชุมชน การบริการชุมชนมุ่งไปที่การพัฒนาศักยภาพชุมชน ตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและกำหนดเป้าหมายทางสังคม ส่วนงานการพัฒนาชุมชนไม่ได้จำกัด ว่าจะต้องผ่านสามด้าน คือด้านการบริการชุมชนเท่านั้น แต่ผ่านด้านการวิจัยและการพัฒนาชุมชนได้เช่นกัน เช่น อาจมีการบูรณาการระหว่างการวิจัยและการพัฒนาชุมชน เช่นกิจกรรมเกี่ยวกับ ความร่วมมือด้านการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศ ความร่วมมือด้านการวิจัยอุตสาหกรรม ความร่วมมือในการเขียนหนังสือกับสำนักพิมพ์หรือบริษัทต่างๆ เมื่อเร็วๆ นี้การบริการ ชุมชนถูกเชื่อมโยงเชิงสถาบันกับด้านการวิจัย โดยถูกคาดหวังว่าผลการวิจัยนั้นจะนำมาใช้ในการพัฒนาสวัสดิการสังคมได้ การพัฒนาชุมชนไม่ได้เป็นเพียงความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียเท่านั้น แต่หลายหน่วยงานและผู้บริจาคชาวต่างประเทศได้ให้การสนับสนุนทางการเงินบางส่วนสำหรับการพัฒนาชุมชน ในการนี้การทำงานของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาความร่วมกันระหว่างกัน ด้วยการจัดให้มีตัวแทนและเจ้าภาพรับผิดชอบโปรแกรมและกิจกรรมการพัฒนาชุมชนต่างๆ กิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนดำเนินการในรูปแบบบัตรกำนัล การปลูกป่ารุ่นใหม่ การรู้หนังสือ การพัฒนาธุรกิจ และอื่นๆ สำหรับการประเมินหน้าที่การให้บริการของมหาวิทยาลัยจะดำเนินการ ผ่านการรับรองที่ดำเนินการโดย คณะกรรมการรับรองแห่งชาติเพื่อการอุดมศึกษา แม้ว่าคณะกรรมการที่มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การเข้าถึงความเป็นไปได้ของสถาบัน เช่น โปรแกรมการศึกษาหรือ คณะวิชาจะทำการประเมินโดยรวมกับกิจกรรมการบริการในชุมชน คล้ายกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่ถูกจัดขึ้น ซึ่งการประเมินส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ที่ปัจจัยนำเข้า

ประเทศเวียดนาม

Que Anh Dang (2009) ทำการวิจัยศึกษากรณีของการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมาในประเทศเวียดนาม พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเวียดนาม

แบ่งได้ 4 ระดับ ได้แก่ วิทยาลัย ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 ประเทศเวียดนามจัดระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายว่า การลงทุนด้านการศึกษาเป็นการลงทุนในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยการศึกษาและการฝึกอบรมถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญสูงสุดในการพัฒนา การจัดการศึกษาเน้นที่ความเสมอภาค ความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้มีระดับความรู้และสติปัญญาที่ดีขึ้น และการศึกษาต้องเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาของประเทศ ปี ค.ศ. 1993 มีการรวมมือกันของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยฮานอย และมหาวิทยาลัยด้านภาษา มหาวิทยาลัยแห่งชาติโฮจิมินห์ซิตี้ รวมทั้งวิทยาลัยด้านครุศึกษา เป็นต้น จนมาถึงปี ค.ศ. 1995 รัฐบาลอนุญาตให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยกึ่งรัฐเพิ่มขึ้นอีก 8 แห่ง ทั้งนี้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม (The Ministry of Education and Training : MOET) สถาบันนอกเหนือจากนี้จะอยู่ภายใต้กระทรวงอื่น ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น อย่างไรก็ดีการบริหารงานในระดับอุดมศึกษาเป็นการรวมอำนาจ ที่มีโครงสร้างการบริหารไม่ชัดเจน ทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน การดำเนินการควบคุมคุณภาพยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษายังไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ และสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

อารีย์ ถิรสัตยาพิทักษ์ (2555) ได้สรุปสถานการณ์การจัดการหลักสูตร จุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการหลักสูตรการบริการและการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศเวียดนาม ซึ่งพบว่า หลักสูตรการบริการและการท่องเที่ยวค่อนข้างจะเป็นศาสตร์ใหม่สำหรับประเทศเวียดนาม มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เปิดสอนกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าวหลังจากปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ปรัชญาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในภาพรวมจะมุ่งเน้นการเรียนการสอนด้านการจัดการเพื่อผลิตบัณฑิตเป็นผู้บริหารซึ่งเป็นการจัดหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดเป็นหลักเพราะการท่องเที่ยวในประเทศเวียดนามเพิ่งจะพัฒนาและเติบโตอย่างเห็นได้ชัดในทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีความต้องการเร่งด่วนในการผลิตผู้บริหารมาตอบสนองการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว ประกอบกับทัศนคติของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาเป็นผู้บริหารมากกว่าเป็นผู้ปฏิบัติการในระดับล่างปัจจุบันการจัดการหลักสูตรการบริการและการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศเวียดนามประสบกับอุปสรรคในเรื่องงบประมาณในการบริหารจัดการหลักสูตร คุณภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพบุคลากรสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดจุดอ่อนดังกล่าว ในการจัดการหลักสูตรคือ จุดยืนของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศเวียดนามไม่ค่อยสอดคล้องกับกระแสเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมการศึกษาโลก (Pham Thi Thu Huyen 2009) หลักสูตรขาดความทันสมัย การเรียนการสอนจะมุ่งเน้นทฤษฎี ขาดการสอนความรู้เฉพาะสาขา ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมและขาดกระบวนการที่จะ

ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาและสถาบันที่เปิดสอนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อตอบรับความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากและขาดอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ โดยอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มักขาดประสบการณ์ด้านวิชาชีพในระดับสูง รวมถึงประสบการณ์ในการถ่ายทอด การสอนและการฝึกปฏิบัติแก่นักศึกษา (Pham Thi Thu Huyen 2009 ; Runckel 2009 ; Nguyen Thi My Hanh and Chaisawat 2008) นอกจากนี้มีอาจารย์จำนวนน้อยที่จบการศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาโดยตรง บุคลากรสายวิชาการจำนวนหนึ่งที่สอนอยู่ในหลักสูตรฯจะเป็นอาจารย์ที่รับผิดชอบรายวิชาในศาสตร์อื่นๆ เช่น การบริหารและจัดการธุรกิจ รวมถึงภาษาศาสตร์ ซึ่งได้พัฒนาตนเองเพิ่มเติมเพื่อรับผิดชอบการเรียนการสอนในด้านการบริการและการท่องเที่ยว ประกอบกับอาจารย์ขาดทักษะด้านวิชาชีพ จึงส่งผลให้การเรียนการสอนมุ่งเน้นทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติทักษะควบคู่ไปด้วยกัน งบประมาณสนับสนุนในการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพและองค์ความรู้ด้านการบริการและการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงพอยังคงเป็นอุปสรรคที่ทำให้อาจารย์ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dinh Van Dang (2007) หัวข้อ Rising the Role of Tourism Training Institutions in Vietnam Tourism Human Resource Development ที่พบว่าการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวในระดับอุดมศึกษาหรือแม้แต่ระดับอาชีวศึกษาของประเทศเวียดนามเพิ่งมีการพัฒนาในช่วงระยะเวลาไม่ถึง 20 ปี ดังนั้น อาจารย์ที่รับผิดชอบการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่โอนย้ายมาจากสาขาวิชาอื่นๆ

6.2.4 การศึกษาตลอดชีวิต

ประเทศมาเลเซีย

Salman, Ali and Hasin, Mohd Safar. (2011) ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตในชุมชนเขตชานเมืองของชาวมาเลเซีย กรณีศึกษาการแพร่กระจายของนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตถูกเลือกเพื่อแสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศกระจายในชุมชนชานเมืองได้อย่างไร ในผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องจำนวน357 ราย ประกอบไปด้วยพนักงานภาครัฐและภาคเอกชน นักศึกษาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามและอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศลำดับที่สองรองจากหนังสือพิมพ์ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูล ชำระค่าใช้จ่ายของพวกเขา และทำธุรกรรมออนไลน์อื่น ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ผู้คนที่อยู่ในชุมชนชานเมืองโดยทั่วไปยอมรับนวัตกรรมนี้ การศึกษาครั้งนี้จึงสนับสนุนการทฤษฎีการแพร่กระจายที่กล่าวว่า นวัตกรรมจะได้รับการยอมรับเมื่อมันมีประโยชน์มากว่าเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิม ผลของการศึกษาแสดงถึงการยอมรับของภาครัฐที่ริเริ่มโดยประชาชน

ประเทศอินโดนีเซีย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามแนว Education for All ประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยการศึกษานอกระบบ การศึกษานอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ซึ่งยืดหยุ่นอาจจะมีหรือไม่มีระดับชั้นและความต่อเนื่อง มีทั้งการศึกษาวิชาทั่วไป ศาสนศึกษา การศึกษาเพื่อการบริการเฉพาะ อาชีวศึกษา รวมทั้งกลุ่มการศึกษาทั้งชุด A และชุด B (Paket A,B) หลักสูตรเสริมรายได้หรืออื่นๆ ที่สามารถศึกษาได้ เช่น การฝึกงาน ประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวด้วย โดยถือว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม ศีลธรรม และทักษะ การศึกษาเช่นนี้เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียนแต่อยู่ในระบบการศึกษาของชาติโดยรวม ซึ่งรัฐมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น

ประเทศเวียดนาม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ศึกษาแนวทางและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศเวียดนามพบว่า การศึกษานอกระบบเป็นแนวทางที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศเวียดนาม โดยอาศัยหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประเทศเวียดนามการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาให้มีลักษณะต่อไปนี้ภายในปี 2553

1. การพัฒนาการศึกษานอกระบบให้เป็นการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่สังคมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามสถานภาพของแต่ละคนเพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์

2. การลดอัตราการไม่รู้หนังสือในกลุ่มผู้ใหญ่โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ห่างไกลและตามภูเขาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาต่อเนื่องซึ่งจะนำไปสู่การมีความรู้ในระดับมัธยมต้นอย่างทั่วถึง

3. การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ทำงานแล้วได้รับการอบรมเรียนรู้จากหลักสูตรสั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพิ่มรายได้ และโอกาสในการเปลี่ยนงาน

6.3 การจัดการเรียนการสอน

ประเทศมาเลเซีย

Maesin, Anis et al. (2009) ศึกษาการเรียนแบบร่วมมือของนักศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาครั้งนี้เป็นการตรวจสอบความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีของประเทศมาเลเซียสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Activities) ที่จัดขึ้นระหว่างชั่วเรียนภาษาอังกฤษ

เพศสภาวะ สถานที่ และโปรแกรมถูกศึกษาเพื่อตรวจสอบอิทธิพลที่มีต่อความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรี การศึกษาดำเนินการในสี่กลุ่มประกอบด้วยนักศึกษาปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลแบบสอบถามซึ่งชุดของคำถามดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการทำงานกลุ่มตามความรู้สึกของแคนท์เวลและแอนดรู (1998) และแบบสอบถามการเรียนรู้ตามการรับรู้ของเรด (1987) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีทั้งหมดมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษของพวกเขา

ขณะที่ Nayan, Surina et al. (2010) สนใจศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัย Teknologi MARA (UiTM) รัฐปะลิส ซึ่งฝึกปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนของพวกเขา โดยศึกษากิจกรรมและเหตุผลต่าง ๆ ที่ดำเนินการร่วมกับนักเรียน วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามโดยแจกให้กับอาจารย์ด้วยการสุ่ม คือ อาจารย์ 10 คน ต่อคณะ อาจารย์เหล่านี้จะถูกขอให้จัดลำดับความพึงพอใจของพวกเขา สำหรับการฝึกเรียนรู้ร่วมกันในการสอนของพวกเขา สำหรับเหตุผลของฝึกปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือเลือกจากห้องเรียนที่ถูกคัดเลือกไว้ โดยหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาจะให้ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของอาจารย์ต่อการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ พวกเขาต้องการที่จะถามนักเรียนของพวกเขาว่าอยากทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ และประเภทของกิจกรรมที่ทำในกลุ่มกับนักเรียนของพวกเขา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์เพื่อให้เหมาะกับความต้องการของนักเรียนที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกัน อาจารย์เหล่านี้จะถูกทำให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและความรู้ให้ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นและได้รับทักษะที่จำเป็นในการทำงานเป็นทีม ซึ่งมีความจำเป็นในปัจจุบัน

ประเทศเวียดนาม

Truong Huyen Chi (2009) ศึกษาผลกระทบของนโยบายการศึกษาต่อเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศเวียดนาม ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจชีวิตคนหนุ่มสาว ในปี ค.ศ.2005 และการวิจัยเชิงคุณภาพ 23 คน ส่วนใหญ่เป็นชาว Kinh รองลงมาคือ Hmong และ H'Roi เด็กจากกลุ่มตัวอย่างของหนุ่มสาวที่อาศัยอยู่ในจังหวัด Lao Cai และ Phu Yen ในปี ค.ศ.2008 พบว่า ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติแต่ละกลุ่มจะมีภาษาพูดเป็นของตนเอง แต่มีเพียง 10 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง เช่น จีน จาม และขอม ฯลฯ ทางการเวียดนามจึงพยายามที่สนับสนุนให้ชนกลุ่มน้อยอนุรักษ์ภาษาพูดและเขียนเอาไว้เพื่อดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในประเทศ โดยมีนโยบายจัดการเรียนภาษาประจำเชื้อชาติควบคู่ไปกับการเรียนภาษาเวียดนาม หากภาษาประจำเชื้อชาตินั้นๆ ต้องใช้ตัวอักษรภาษาละติน เหมือนภาษาเวียดนามจะจัดให้เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อป้องกันการสับสนระหว่างภาษา แต่ถ้าเป็นภาษาที่มีตัวอักษร

เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จึงจะให้เริ่มการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เลย และเพื่อทำให้การเรียนรู้ความรู้ต่างๆเป็นไปได้สะดวกขึ้น รัฐบาลจึงส่งเสริมให้เด็กเข้ารับการเรียนภาษาเวียดนามก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเกือบทั้งหมดของเวียดนาม นักเรียนจะต้องเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่ง จาก 4 ภาษา ได้แก่ อังกฤษ รัสเซีย จีน ฝรั่งเศส เป็นวิชาบังคับ โดยนักเรียนจะต้องสอบวัดประเมินผลทักษะภาษาต่างประเทศนั้นๆ ในการจบช่วงชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ตามเมืองใหญ่จะจัดให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือกตั้งแต่ในชั้นประถมศึกษา และในโรงเรียนฝึกวิชาชีพ ภาษาต่างประเทศยังคงเป็นวิชาเฉพาะเพื่อส่งเสริมให้กับนักเรียนที่มีพรสวรรค์ อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศเวียดนามยังคงประสบปัญหา เพราะชั่วโมงการเรียนที่จำกัด และการขาดแคลนครูสอนภาษาต่างประเทศที่มีคุณภาพ

Utsumi, L. & Nam-Hua, D. T. (2009) ศึกษาแนวโน้มในการสอนและการเรียนภาษาอังกฤษในประเทศเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษในปัจจุบัน โดยทำการศึกษาใน 5 มหาวิทยาลัยหลักๆ ของประเทศเวียดนาม ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมถึงการจัดสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกตชั้นเรียน และการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนและนักศึกษาจาก 5 มหาวิทยาลัยหลักๆ ของประเทศเวียดนาม โดยเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษจากคณะต่างๆ จำนวน 178 คน และนักศึกษาจำนวน 110 คน โดยอาศัยอาสาสมัครผู้ช่วยนักวิจัยในการประชุมและสนทนากลุ่มร่วมกับครูผู้สอนและนักศึกษา ซึ่งการจัดสนทนากลุ่มจะจัดขึ้นอย่างน้อย 1 ครั้งต่อมหาวิทยาลัย ส่วนการสังเกตชั้นเรียนทำการสังเกตใน 81 ชั้นเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตลอดจนให้นักศึกษาร่วมตอบแบบสอบถามในประเด็นเกี่ยวกับแรงจูงใจ พฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในส่วนการสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในประเด็นประวัติส่วนตัวและภูมิหลังทางการศึกษา โดยใช้คำถามปลายเปิดประเด็นเดียวกับการสนทนากลุ่มละเก็บความคิดเห็นจากผู้สอนเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปสรุปอีกครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูลในประเด็นต่างๆ แล้วทำการนับซ้ำข้อมูลด้วยโปรแกรมเอ็กเซล การสังเกตชั้นเรียนโดยใช้แบบตรวจสอบรายการใน 5 ด้าน การสำรวจโดยแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ด้วยโปรแกรม SPSS

ผลการศึกษาของ Utsumi, L. & Nam-Hua, D. T. (2009) อาจกล่าวสรุปโดยรวมเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนรายงานว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมยังคงถูกใช้ในชั้นเรียนในทั้ง 5 มหาวิทยาลัย ผู้เรียนส่วนใหญ่ก็เห็นเช่นนั้น ว่าการเรียนการสอนยังคงวิธีการแบบดั้งเดิมอยู่

2. จากการสนทนากลุ่มทุกกลุ่มสะท้อนผลออกมาว่าการเรียนการสอนแสดงให้เห็นว่ามีการปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารมากกว่าเดิม เว้นแต่นักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่เห็นด้วย

3. ครูผู้สอนส่วนใหญ่รายงานว่ามีการสอนและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติแบบผสมผสานจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นเน้นการสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนมากขึ้น และนำเอาแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเข้ามาผสมผสานกับการเรียนแบบดั้งเดิมด้วย

4. ทุกกลุ่มรายงานคล้ายคลึงโดยพบความท้าทายทั้งในการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ภาระงาน และนโยบาย

5. ให้มีการเสนอนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมการศึกษาของมหาวิทยาลัย นโยบายและการสนับสนุนสถาบันการศึกษา และการพัฒนาการเรียนรู้ของครูผู้สอน

6.4 การพัฒนาครู

ประเทศมาเลเซีย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่ทำการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า นโยบายด้านการผลิตและการพัฒนาครูของประเทศมาเลเซียพบว่ามีการพัฒนาเพื่อให้สอดรับกับเป้าหมายในเชิงคุณภาพด้านการเรียนการสอนมาเลเซียที่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านครูผู้สอนด้วยเช่นกัน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

1. การยกระดับสถานภาพครู การยกระดับสถานภาพครูได้แก่ การเพิ่มคุณสมบัติผู้ที่จะมาเป็นครู และการเพิ่มอัตราเงินเดือน มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยครูโดยเฉพาะ นอกจากนี้คุณวุฒิขั้นต่ำของผู้ที่จะมาเป็นครูถูกปรับให้สูงขึ้นจากประกาศนียบัตร มาเป็นอนุปริญญา

2. การเสริมสร้างการศึกษาของครูจากนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 1979 ที่ระบุว่านอกจากคุณสมบัติส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับการเป็นครูแล้ว ยังต้องมีความสามารถทางวิชาการด้วยนั้น ทำให้กระทรวงศึกษาธิการเริ่มสนับสนุนให้ผู้ที่เรียนครูได้จบการศึกษาระดับปริญญาเป็นอย่างต่ำเรื่อยมา

3. การยกระดับคุณสมบัติครูในระดับชั้นประถมในค.ศ. 1996 กระทรวงศึกษาฯได้ปรับคุณสมบัติของครูที่สอนในระดับชั้นประถมต้องจบการศึกษาระดับปริญญาพร้อมกับปรับขึ้นอัตรา

เงินเดือนให้ ในขณะเดียวกัน ยังได้ส่งเสริมให้ครูที่กำลังสอนอยู่มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติม ทั้งแบบการศึกษาทางไกลและแบบหลักสูตรเฉพาะในมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ

4. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูที่มีผลงานดี กระทรวงศึกษาฯมีการมอบรางวัลให้แก่ครูผู้สอนและอาจารย์ใหญ่ที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็นการให้กำลังใจและรักษาบุคคลที่มีความสามารถให้ทำงานอยู่ในโรงเรียนนานๆ นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มเงินเดือนให้ตามความสามารถโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาที่อาวุโสอย่างเดียว ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่ครูบางคนอาจมีเงินเดือนสูงกว่าอาจารย์ใหญ่ ค่าตอบแทนที่จูงใจเช่นนี้ยังได้ถูกนำไปใช้กับครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และวิชาที่ใช้เทคนิคเฉพาะ รวมถึงครูที่สอนในพื้นที่ห่างไกลความเจริญจะได้รับเบี้ยกันดารด้วยเช่นกัน

5. การเพิ่มพูนความสามารถทางภาษาอังกฤษ เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2002 คณะรัฐมนตรีได้ประกาศให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ให้ก้าวทันกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ครูที่สอนในสองวิชานี้ซึ่งมีประมาณ 50,000 คนจึงต้องเข้ารับการอบรมในหลักสูตรการใช้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพพอที่จะนำไปสอนได้ และได้เริ่มสอนจริงๆใน ค.ศ.2003 ครูผู้สอนจะได้รับการสนับสนุนคอมพิวเตอร์พกพา พจนานุกรม หนังสือไวยากรณ์ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง

6. โครงการเสริมสร้างบุคลิกภาพ โครงการนอกสถานที่นี้เป็นกิจกรรมเสริมสร้างร่างกายทั้งทางกายภาพ ความคิดและจิตใจ โดยกิจกรรมจะมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความสมดุลทางอารมณ์ มีความสามารถและความมั่นใจในตัวเอง ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ การเข้าค่ายทำงานกลุ่ม ฝึกสอนเชิงปฏิบัติการ พายเรือแคนู ปีนเขา และดำน้ำ

7. การให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ครูทุกคนมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ การให้ทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอกจึงเป็นมาตรการสำคัญที่รัฐนำมาใช้ ทุนการศึกษานี้รวมค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นค่าลงทะเบียน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและค่าวัสดุการศึกษา

ประเทศอินโดนีเซีย

Evans, David et al. (2009) ศึกษาประสิทธิผลของนโยบายและโปรแกรมการฝึกอบรมครูในปัจจุบัน และศึกษาจุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับปรุงคุณภาพครู รวมทั้งศึกษากลยุทธ์และข้อเสนอแนะโดยให้ความสำคัญกับ USAID ในการกำหนดกลยุทธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนต่างๆ ของรัฐบาลอินโดนีเซีย และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 4 ประเด็น ได้แก่ การอบรมก่อนทำงาน (Pre-Service Training) การอบรมระหว่างประจำการ (In-Service Training) ประสิทธิผลของเครือข่ายครูในการปรับปรุงคุณภาพครู และความต้องการทางการศึกษาสำหรับครู และมีการศึกษาภาคสนามใน 6 จังหวัด 12 มหาวิทยาลัย เพื่อสัมภาษณ์รายบุคคล

เจ้าภาพ และกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง งานวิจัยดังกล่าวได้สรุปข้อเสนอแนะต่อ USAID แบ่งเป็น 4 ประการสำคัญ ดังนี้ ประการแรก USAID ควรพิจารณาการเสริมสร้างสถาบันการศึกษาของครูโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันการศึกษาครู USAID ควรจัดให้มีรูปแบบของการปฏิบัติที่ดีที่สุดและการวิจัยอย่างต่อเนื่องตามความต้องการด้านความสามารถของครูและประสิทธิผลของการฝึกอบรม เสริมสร้างความต่อเนื่องของการเรียนรู้ครูให้เป็นมืออาชีพและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ประการที่สอง USAID ควรพิจารณาการเสริมสร้างสถาบันและองค์กรที่มีอยู่โดยเชื่อมโยงกับการจัดให้มีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพสำหรับการพัฒนาครูระหว่างประจำการทั้งใช้หรือไม่ใช้มหาวิทยาลัยเป็นฐาน โดยกำหนดการเชื่อมต่อของกิจกรรมต่างๆในระดับอำเภอ การปรับใช้ "วิธีการทั้งอำเภอ" กับการประเมินความต้องการที่เหมาะสมเช่นเดียวกับการดำเนินการตรวจสอบและการประเมินเพื่อให้แน่ใจว่าการฝึกอบรมตรงกับความต้องการของครู โดยจัดให้ทั่วถึงครูในพื้นที่ห่างไกลและสร้างให้เกิดการยกระดับคุณภาพครู ประการที่สาม USAID ควรพิจารณาการเสริมสร้างและใช้ระบบความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่โดยกำหนดให้ครอบคลุมคุณภาพครูในทุกระดับโดยมั่นใจว่ามีระบบการประเมินการปฏิบัติการของครูตามหน้าที่ เพื่อควบคุมหลักสูตรการศึกษาครู เกณฑ์การรับรอง รวมทั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของโปรแกรมการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ ประการที่สี่ การลงทุนในปาปัวเป็นกรณีพิเศษและต้องใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม

ประเทศเวียดนาม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่ทำการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า ประเทศเวียดนามมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับปี พ.ศ. 2544- 2553 โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาไปในทิศทางที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลกเหมาะกับวิธีปฏิบัติของชาวเวียดนามตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น และมุ่งสู่สังคมการเรียนรู้เพื่อนำการศึกษาของประเทศออกไปให้ห่างจากความด้อยพัฒนาโดยมีการริเริ่มจัดทำเป้าหมาย วิธีการและหลักสูตรในทุกระดับ พัฒนาครูเพื่อให้ตอบสนองกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ริเริ่มการจัดการทางการศึกษาและริเริ่มพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาการศึกษา โดยคำนึงว่าคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนจะก้าวสู่ระดับมาตรฐานสากลอันทันสมัย ผ่านกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีโครงการพัฒนาครูทั้งก่อนและระหว่างประจำการ ตลอดจนการนำมาตรฐานขั้นต่ำด้านการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในทุกโรงเรียน

6.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

ประเทศมาเลเซีย

Ali, N., Isa, Z. M. and Ibrahim, D. (2011) ศึกษามาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศมาเลเซีย โดยมีสัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลคุณภาพการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรที่สำคัญ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป ระบบห้องสมุด และโปรแกรมการศึกษา ว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลต่อการคุณภาพการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยหรือไม่ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสุ่มตามความสะดวก (ไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น) ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 608 คน จาก 3 มหาวิทยาลัย เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสำรวจในประเด็นมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ส่วน รวมจำนวน 56 ข้อ และใช้วิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การหาค่าความเชื่อมั่นและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อประเมินข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการปฏิบัติงานและตัวแปรอิสระในการศึกษา กล่าวคือ ความเชี่ยวชาญในการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ระบบห้องสมุด (ทั้งการบริการของเจ้าหน้าที่และสิ่งอำนวยความสะดวก) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ นักศึกษามีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับความต้องการของนักศึกษาในประการอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ด้วย โดยสิ่งที่นักศึกษาต้องการมากกว่าหัวข้อการสำรวจ เช่น การตีพิมพ์วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาเว็บไซต์ให้มีคุณภาพขึ้นและสามารถเข้าถึงได้แม้อยู่ในระยะไกล ง่ายต่อการใช้ข้อมูล เป็นต้น

Khatimin, N., Aziz, A. A., Zaharim, A. & Yasin, S. H. (2013) ศึกษาการพัฒนาการกำหนดมาตรฐานเชิงวัตถุประสงค์ โดยใช้ Rasch Measurement Model ในสถาบันระดับอุดมศึกษาของมาเลเซีย ซึ่งผู้วิจัยตั้งคำถามว่า การตัดเกรดประเมินผลผู้เรียนในปัจจุบันสามารถสะท้อนความรู้ความสามารถได้จริงตามมาตรฐานที่ควรจะเป็นหรือไม่ ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาปรับปรุงเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของระบบการตัดเกรดประเมินผลผู้เรียนในทุกรายวิชาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย และศึกษาการนำแนวคิดการกำหนดมาตรฐานเชิงวัตถุประสงค์ (Objective Standard Setting: OSS) โดยใช้ Rasch Measurement Model ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการกำหนดวัตถุประสงค์มาตรฐานใช้วิธีผสมผสานระหว่างการตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้และการพิจารณาถึงความสามารถและความยากที่เพิ่มขึ้นตามลำดับที่ผู้เรียนจะต้องทำ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้เรียนจากคณะวิศวกรรมจากสาขาต่างๆ

ซึ่งเป็นผู้เรียนชั้นปีที่ 1 จำนวน 217 คน โดยเครื่องมือการวิจัยได้แก่แบบทดสอบปลายภาคจำนวน 19 ข้อ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ พีชคณิตเชิงเส้น (การแก้ระบบสมการเชิงเส้นหลายตัวแปล: Linear Algebra) ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบดังกล่าว โดยในแต่ละข้อได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์มาตรฐานและเกณฑ์การให้คะแนนดิบไว้อย่างละเอียด

ผลการวิจัย พบว่า การแบ่งเกรดถูกแบ่งออกเป็น 11 กลุ่ม ได้แก่ A, A-, B+, B, B-, C+, C, C-, D+, D และ F ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60 ของเนื้อหาการเรียนที่ถูกจัดเป็นผู้เรียนแบบหยั่งลึก (Mastery) ซึ่งได้เกรดตั้งแต่ C- ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 64 (จำนวน 139 คนจาก 217 คน) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสอบในครั้งนี้นับเป็นการสอบปลายภาคเรียนจริง ดังนั้น ผู้บริหารรายวิชามีวิจารณญาณที่จะเพิ่มจำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานให้เพิ่มขึ้นจากการวิจัยนี้ได้ แต่ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเพียงแค่ “ผ่าน” โดยไม่ได้รับการตัดเกรด ผู้วิจัยเสนอว่าการที่กระทรวงการอุดมศึกษาได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนโดยพยายามผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์มาตรฐานโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Rasch Measurement Model ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ นำไปใช้ เพื่อการประเมินผู้เรียนตามสมรรถนะจริงที่ผู้เรียนมี ซึ่งเป็นวิธีการที่จะสามารถเอาชนะต่อปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการประเมินผู้เรียนได้ (Khatimin, N., Aziz, A. A., Zaharim, A. & Yasin, S. H. 2013)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

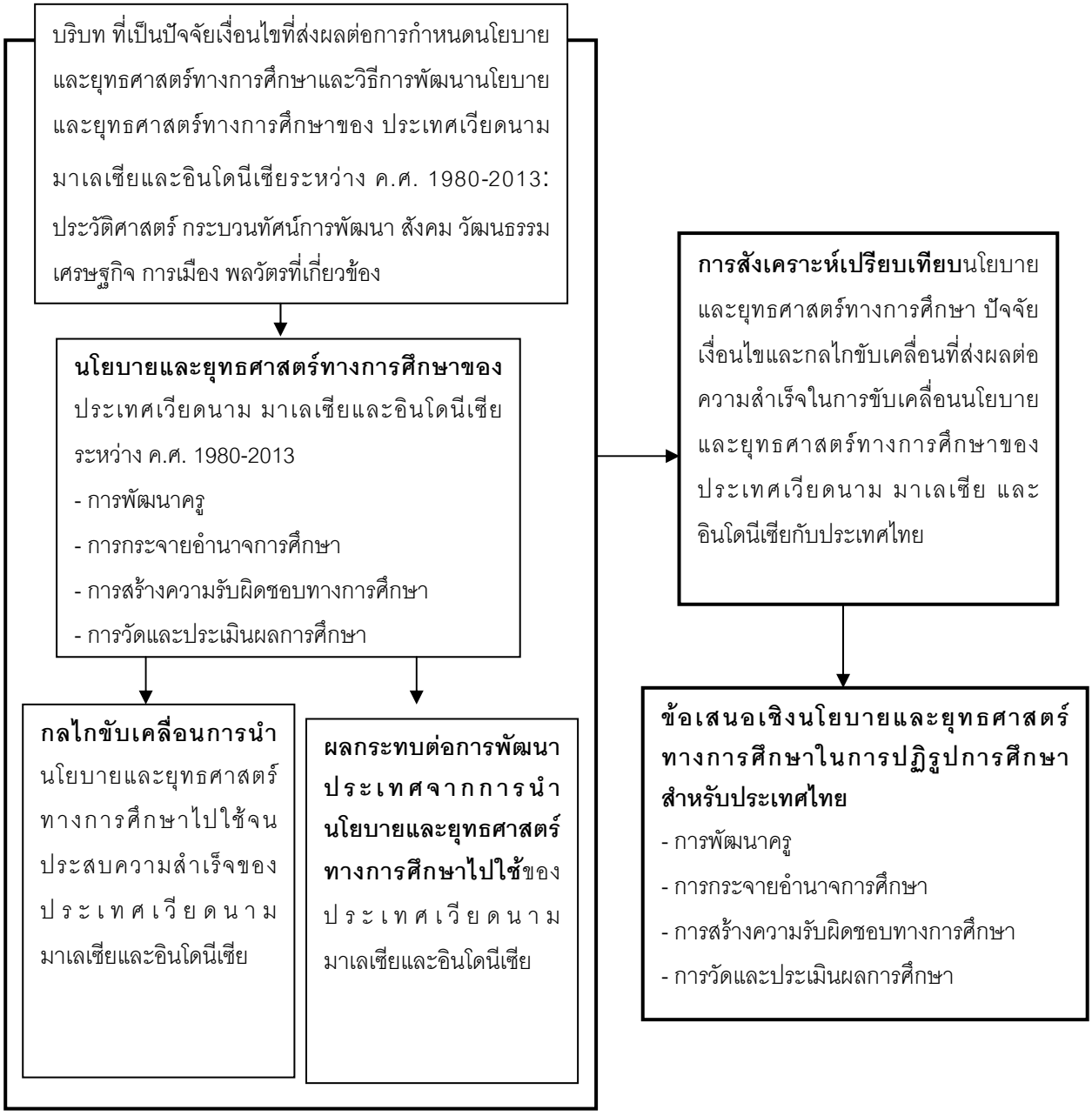

รูปที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำข้อมูลของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่เป็นกรณีศึกษามาวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013

1.1 การศึกษาเอกสาร

คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร 7ขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการศึกษาเอกสาร

คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เอกสาร โดยผู้วิจัยใช้ผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เอกสาร จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งการวิเคราะห์เอกสาร มีประเด็นสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

1) ประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

2) กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

3) สังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

4) เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

5) การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

6) พลวัตที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

7) นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ

8) กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้

9) ผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้

1.1.2 วิธีการศึกษาเอกสาร

คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูล จากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ทั้งในระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิต และอินเทอร์เน็ต ในประเด็นประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สังคมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา พลวัตที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์

ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980 – 2013 เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสรุปเป็นประเด็นหลักตามกรอบแนวคิดในการศึกษาเอกสาร

1.1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเอกสาร

คณะผู้วิจัยคัดเลือกเอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และข้อความ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา (ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013) ที่เกี่ยวข้องกับบริบทประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สังคมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา พลวัตที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013

1.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้ประกอบด้วย

1.1.4.1 แบบศึกษาเอกสาร (ภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและหลักฐานที่มีการบันทึกไว้ตามสภาพปกติ ทำการตรวจสอบความตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายนามดังภาคผนวก ค) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruency Index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550)

1.1.4.2 คณะผู้วิจัยใช้ตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือวิจัย โดยอ่านและศึกษาเอกสารแต่ละเรื่องอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจและนำความรู้มาวิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็น

1.1.5 การรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบศึกษาเอกสาร โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารตามข้อ 1.1.3 ตามกรอบแนวคิดในการศึกษาเอกสาร แล้ววิเคราะห์เป็นประเด็นในแบบศึกษาเอกสาร โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่ศึกษาเอกสาร โดยศึกษาใน 3 ประเด็น คือ

1.1.5.1 ภูมิหลังของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อาทิ บริบททั่วไป ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นต้น

1.1.5.2 ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013

1.1.5.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งที่มา การนำไปใช้ และผลการนำไปใช้

1.1.5.4 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013

1.1.6 การตรวจสอบข้อมูล

คณะผู้วิจัยพิจารณาเฉพาะเนื้อหาในเอกสารส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดในการศึกษาเอกสารในการเลือกเอกสารที่นำมาศึกษา จากนั้นตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของเอกสาร ปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ หน่วยงานที่พิมพ์ และชื่อผู้พิมพ์ผู้โฆษณาว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์น่าเชื่อถือหรือไม่

1.1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ลดทอนข้อมูล สกัดสาระ และสร้างข้อสรุป โดยยึดหลักการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล โดยจำแนกข้อมูลชนิดง่ายๆ ก่อนแล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล อธิบายถึงความสัมพันธ์ และสาเหตุของปรากฏการณ์โดยยึดกรอบแนวคิดในการศึกษาเอกสารเป็นหลัก

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตรที่เกี่ยวข้องนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980 – 2013 ได้แก่ นักวิชาการของทั้งสามประเทศที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของประเทศทั้งสามประเทศ นักวิชาการชาวไทยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสามประเทศ นักศึกษาของสามประเทศ อาจารย์หรือนักศึกษาชาวไทยที่มีประสบการณ์การศึกษาจากประเทศทั้งสามประเทศ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (ภาคผนวก ข) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถาม โดยศึกษาใน 7 ประเด็น คือ

1.2.2.1 ภาพรวมการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

1.2.2.2 นโยบายการศึกษา/แผนการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อาทิ นโยบายด้านการพัฒนาครู ผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพ

1.2.2.3 นโยบายการศึกษาหรือแผนพัฒนาการศึกษาส่งที่ผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในมิติต่างๆ อาทิ การสร้างโอกาสการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการศึกษา และความสอดคล้องสัมพันธ์ความยั่งยืน

1.2.2.4 โครงการที่เด่นและประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อาทิ โครงการการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย)

1.2.2.5 กลไกการขับเคลื่อนการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

1.2.2.6 การนำแนวทางของการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมาปรับใช้ในประเทศไทย

1.2.2.7 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย

จากนั้นทำการตรวจสอบความตรงแนวทางการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายนามดังภาคผนวก ค) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item-objective congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550)

1.2.3 การรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลตามกรอบ 7 ประเด็นที่ต้องการศึกษา (ภาคผนวก ง) ดังรายละเอียดดังนี้

1.2.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในการศึกษาจากประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ดังนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ คณาจารย์จากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณาจารย์สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สัมภาษณ์วันที่ 26พฤศจิกายน – 13 ธันวาคม พ.ศ.2556
- ผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา ได้แก่ คณาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สัมภาษณ์วันที่ 26 พฤศจิกายน – 4 ธันวาคม พ.ศ. 2556

1.2.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ โดยการไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและสังเกตสถานศึกษา ในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ดังนี้

- ประเทศเวียดนาม สัมภาษณ์คณาจารย์และนักศึกษาจาก Vietnam National University วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556
- ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2556 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ณ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย University of Malaya
- ประเทศอินโดนีเซีย วันที่ 10 – 12 ธันวาคม พ.ศ. 2556 สัมภาษณ์นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม ได้แก่ Directorate of Early Childhood Education, Directorate of Basic Education, Directorate of Junior of Secondary School, Directorate of General Higher Education, Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education และสังเกตสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียน

ประถมศึกษาของรัฐ ได้แก่ SDN Menteng 01 Jakarta และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามระดับประถมศึกษา ได้แก่ MIN 2 Johar Baru

1.2.4 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญไปทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ลดทอนข้อมูล สกัดสาระ และสร้างข้อสรุปตามประเด็นที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัย

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาสังเคราะห์ให้อยู่ในกรอบประเด็นที่ต้องการศึกษา คือ บริบทด้านประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3ทศวรรษ ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013

1.4 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ไปทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายนามดังภาคผนวก จ) ผู้มีความเชี่ยวชาญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อ่านรายงานการวิจัยส่วนของประเทศนั้นๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูล

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับบริบทและเงื่อนไขของประเทศไทย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. บริบทที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
2. นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ
3. กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

4. ผลการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบคุณภาพการศึกษา ความสอดคล้องสัมพันธ์ และความยั่งยืน

ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย คณะผู้วิจัยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

3.1 การดำเนินการจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย และเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์ในระยะที่ 3 มาเป็นกรอบแนวคิดจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

3.1.2 คณะผู้วิจัยจัดเวทีวิชาการในรูปแบบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในวันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2556 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้อง 405 อาคารประชุมสุข อาชวอำรุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 ท่าน เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและคณะผู้วิจัยในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยที่คณะผู้วิจัยร่างขึ้น

3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่อยู่ในสถาบัน หน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญ ในการให้ข้อแนะนำในการทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย จำนวน 13 ท่าน (รายนามดังภาคผนวก ฉ)

3.3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการสนทนากลุ่มขึ้น (ภาคผนวก ช) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

3.3.1 ประเด็นที่ 1 : การพิจารณาผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่างๆ

1.2 สังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

3.3.2 ประเด็นที่ 2 : การพิจารณาข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

3.3.3 ประเด็นที่ 3 : ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ (หากมี)

3.4 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปรับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยให้เป็นข้อเสนอที่สมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย คณะผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

ตอนที่ 4 ผลการสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

โดยรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

1.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ปี ค.ศ. 1980-2013

จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางด้านการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย สามารถอธิบายตามประเด็นได้ดังนี้

1.1.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม

1) บริบททั่วไปของประเทศ

1.1) ภูมิศาสตร์

ประเทศเวียดนามมีลักษณะเป็นแนวยาว โดยมีความยาวจากเหนือจรดใต้ 1,650 กิโลเมตร ขนานไปตามแนวยาวของคาบสมุทรอินโดจีน นอกจากนี้ ยังมีไหล่เขาและหมู่เกาะต่างๆ อีกนับพันเกาะเรียงรายตั้งแต่อ่าวตังเกี๋ยไปจนถึงอ่าวไทย เวียดนามมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ 2 ตอน คือ ตอนเหนือ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง และตอนใต้เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง และมีที่ราบสูง ตอนเหนือของประเทศ และยังเป็นภูมิภาคที่มี เขาฟาน ซี ปัง (Phan Xi Pung) ซึ่งเป็นภูเขาที่สูง 3,143 เมตร (10,312 ฟุต) ตั้งอยู่ในจังหวัดเล่าไค ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในอินโดจีน (สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน องค์การมหาชน, 2555)

แผ่นดินของเวียดนามมีลักษณะแคบแต่มีความยาวมาก ทำให้ลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกัน โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (The Office of the Board of Investment, 2553)

ภาคเหนือ ภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสูงมากมาย โดยเฉพาะเทือกเขาฟานซีปาน (Fansipan) สูงถึง 3,143 เมตร ซึ่งสูงที่สุดในอินโดจีน มีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำกุง (Cung) ซึ่งไหลไปบรรจบกับแม่น้ำแดงเป็นดินดอนสามเหลี่ยมที่อุดมสมบูรณ์ (Red River Delta) เหมาะแก่การเพาะปลูกและยังเป็นที่ตั้งของเมืองฮานอย(Ha Noi) อันเป็นเมืองหลวง นอกจากนี้ ยังมีที่ราบลุ่ม Cao Bang Lang Son และ Vinh Yen รวมถึงอ่าว Halong Bay อันมีชื่อเสียงด้านธรรมชาติที่งดงาม เวียดนามมีชนกลุ่มน้อยหลากหลาย และเนื่องจากพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอากาศหนาวซึ่งได้รับอิทธิพลกระแสอากาศจากขั้วโลกที่พัดผ่านไซบีเรีย และจีน เข้ามายังเวียดนาม ทำให้มีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น

เมืองสำคัญทางภาคเหนือ ได้แก่ ฮานอย (Ha Noi) เป็นเมืองหลวง ไฮฟอง (Hai Phong) เป็นเมืองท่าสำคัญในภาคเหนือและเป็นเขตอุตสาหกรรมหนัก กว๋างนินห์ (Quang Ninh) อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรมากมาย มีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงามมีชื่อเสียงระดับโลก คือ อ่าวฮาลอง (Ha Long Bay) เซินลา (Son La) มีพื้นที่กว่าร้อยละ 80 เป็นไหล่เขา ซึ่งเหมาะแก่การทำฟาร์มโคนม ลายเจิว (Lai Chau) มีสนามบินคือ Dien Bien Phu Airport เตวียนกวาง (Tuyen Quang) อุดมไปด้วยป่าไม้ ไม้มีค่า และพืชสมุนไพร หลาวกาย (Lao Cai) มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์และไม้หายากหลายชนิด รวมถึงพืชสมุนไพรและสัตว์หายาก

ภาคกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงซึ่งเต็มไปด้วยหินภูเขาไฟ หาดทราย เนินทราย และทะเลสาบ เป็นเขตพื้นที่ป่าไม้สำคัญที่สุดของเวียดนาม รวมทั้งยังมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มากมาย เมืองสำคัญทางภาคกลาง ได้แก่ ถัวเทียน - เว้ (Thua Tien - Hue) เป็นอดีตเมืองหลวง

ของเวียดนาม ปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ดานัง (Da Nang) เป็นศูนย์กลางธุรกิจ การท่องเที่ยว และเป็นเมืองท่าสำคัญ

ภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง แต่ก็มีที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong River Delta) หรือที่รู้จักกันในชื่อ กู๋ลองยาง (Cuu Long Giang) อันอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะปลูกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และเป็นที่ตั้งของนครโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh City) หรืออดีตเรียกว่าไซ่ง่อน (Saigon)

เมืองสำคัญทางภาคใต้ ได้แก่ โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh City) เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า การนำเข้าส่งออก และเป็นเมืองท่าสำคัญ ได้รับฉายาว่า "ไข่มุกแห่งเอเชียตะวันออก" เกิ่นเธอ (Can Tho) เป็นเมืองอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารที่สำคัญ และเป็นแหล่งปลูกข้าวใหญ่ที่สุดของเวียดนาม เตี่ยนยาง (Tien Giang) ตั้งอยู่ในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ซึ่งมีดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชเขตร้อน จึงเป็นแหล่งผลิตข้าวและผลไม้ บาเรีย - หวุงเต่า (Ba Ria - Vung Tau) เป็นเมืองที่มีการผลิตน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ

จากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่หลากหลาย ประเทศเวียดนามจึงมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เช่น รุกขชาติ ป่าชายเลน พืชสมุนไพร อีกทั้งยังมีภูมิประเทศที่เอื้อต่อการปลูกพืชเขตหนาว เช่น กาแฟ ชา ปอ และในบริเวณที่ราบลุ่ม เป็นต้น สำหรับในที่ราบลุ่มมีการปลูก พริกไทย ข้าว ยางพารา นอกจากนี้ยังมีแร่มากกว่า 2,000 ชนิด และมีปริมาณมากพอสำหรับขุดเจาะในเชิงการค้า เช่น เหล็ก ถ่านหิน ทองแดง น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วดังกล่าว ทำให้รัฐบาลจัดให้มีการจัดอันดับการแข่งขันการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้แต่ละจังหวัดมีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป.)

1.2) ประชากร

เดือนกรกฎาคม ปี 2012 เวียดนามมีประชากร 91,519,289 คน มากเป็นอันดับ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ และมากเป็นอันดับ 13 ของโลก ชาวเวียดหรือกิงห์ซึ่งเป็นชนสวนใหญ่ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ82.2 ชนกลุ่มน้อย 54 ชนเผ่า คิดเป็นร้อยละ 10 อัตราการเพิ่มประชากร คิดเป็นร้อยละ .054 ประชากรอยู่ต่ำว่าเส้นความยากจน ร้อยละ 12.3 (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556)

1.3) ภาษา

ภาษาราชการคือ ภาษาเวียดนาม ปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากขึ้น และมีการใช้ภาษาอื่นๆ อีก เช่น จีน รัสเซีย และฝรั่งเศส (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556)

1.4) ศาสนา

ในอดีตชาวเวียดนามมีความเชื่อและความศรัทธาต่อธรรมชาติ อำนาจที่มองไม่เห็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสาง เทวดา รวมทั้งวิญญาณต่างๆ ตลอดจนเชื่อว่ามีเทพเจ้าประจำอยู่ทุกหนทุกแห่ง ซึ่งเทพเหล่านี้จะเป็นผู้กำหนดและเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการตั้งบ้าน สุสาน วัด เมือง อันจะส่งผลต่อโชคดี โชคร้ายที่เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน และประเทศ

นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังบูชาบรรพบุรุษอันแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว สำหรับการบูชาบรรพบุรุษนั้นยังคงมีความสำคัญทางสังคมและศีลธรรมอย่างสูงในสังคมเวียดนามจนกระทั่งปัจจุบัน อีกทั้งชาวเวียดนามคิดว่าการมีที่ปลอดภัยต้องคำนึงอำนาจหรือสิ่งต่างๆ ทีอยู่รอบตัว และต้องเข้าใจธรรมชาติเพื่อจะเข้าถึงอิทธิพลบ่อเกิดแห่งอำนาจ ดังนั้น ชาวเวียดนามจึงแสวงหารูปแบบสูงสุดของความรู้ นั่นคือสาเหตุที่สิ่งต่างๆ เกิดขึ้น ดำรงอยู่ ก้าวหน้า ดับสูญ และเกิดใหม่อีกครั้ง ซึ่งสิ่งที่แสวงหาคือสิ่งสำคัญที่สามารถจรรโลงใจของชาวเวียดนามไว้ได้ นั่นคือศาสนา (ปุญญวันต์ จิตประคอง, 2555)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันชาวเวียดนามส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนา แต่นับถือบรรพบุรุษและลัทธิต่างๆ เช่น ฮวาเหา เก๋าได๋ ประมาณร้อยละ 80.8 พุทธนิกายมหายานร้อยละ 9.3 คริสต์นิกาย โรมันคาทอลิกร้อยละ 6.7 โปรเตสแตนท์ร้อยละ 0.5 อิสลามร้อยละ 0.1 และอื่นๆ ร้อยละ 2.6 (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556)

1.5) ประวัติศาสตร์

เวียดนามมีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่ยุคหินและยุคโลหะ มีชาวเวียดนามเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศที่อพยพมาจากประเทศจีนตอนกลางและมาตั้งถิ่นฐานตามลุ่มแม่น้ำแดง แม่น้ำดำ โดยได้ยึดอาณาจักรจามปาได้ในศตวรรษที่ 15 และอพยพลงใต้มาที่เมืองโคจินของจีนในศตวรรษที่ 17 เวียดนามจึงมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้านภาษา ที่ยืมคำจำนวนมากและไวยากรณ์บางอย่างมาจากภาษามอญ-เขมร เสียงวรรณยุกต์มาจากภาษาไต ปัจจุบันเวียดนามมีคนจำนวน 54 กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยในประเทศ

ทั้งนี้ ประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของเวียดนามรวมถึงการต่อสู้ต่างๆ เกิดจากการตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอื่นเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้เวียดนามอยู่ใต้การปกครองของจีนมากกว่า 1,000 ปี และได้เป็นอิสระเมื่อปี 938 ต่อมามีปัญหาขัดแย้งทางศาสนากับฝรั่งเศสในยุคล่าอาณานิคม ทำให้ต้องสูญเสียดินแดนให้ฝรั่งเศสและตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งฝรั่งในช่วงช่วงปี 1858-1883 ต่อมายังเกิดการต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาที่เข้ามารุกราน ตลอดจนความขัดแย้งภายในประเทศทำให้เกิดการสู้รบกันอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ประเทศเวียดนามเป็นประเทศแห่งการต่อสู้อย่างแท้จริง

ในอดีตแผ่นดินเวียดนามในปัจจุบันเป็นเพียงรัฐหนึ่งของอาณาจักรจีน และมีการแยกตัวออกมาเนื่องจากมีกบฏขอแยกตนเองเป็นอิสระจากประชาชนเวียดนามในสมัยนั้น และสามารถแยกตนเองเป็นอิสระได้เมื่อศตวรรษที่ 10 และได้แผ่ขยายอำนาจลงมาทางใต้โดยยึดพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงจากชนชาติขอมได้ ซึ่งขอมในสมัยนั้นได้ลดอำนาจและอิทธิพลของตนเองลงไปมาก

อย่างไรก็ตาม ด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดสงครามกลางเมืองในศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างราชวงศ์ตรินห์และเหงียน ด้วยสงครามกลางเมืองข้างต้นจึงทำให้ชาติตะวันตกสามารถเข้ามาได้สะดวกโดยการแทรกแซงการเมืองภายในเมื่อ 1847 ซึ่งจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 มีคำสั่งให้โจมตีเวียดนามในสมัยราชวงศ์เหงียน และในที่สุดเวียดนามจึงตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งภายหลังที่ตกเป็นรัฐอารักขาของประเทศฝรั่งเศส ทำให้ถูกควบรวมเข้ากับ ลาว และกัมพูชา และได้รับการเรียกว่า สหภาพอินโดจีน ขณะเดียวกันชาวเวียดนามเองก็ได้ก่อการปฏิวัติเพื่อไม่ต้องการเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสอยู่เรื่อยมา

กระทั่งช่วงปลายปี 1930 แกนนำในการสำคัญในการสร้างชาตินิยม คือ พรรคคอมมิวนิสต์ แต่กระนั้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เวียดนามได้ตกเป็นของญี่ปุ่น แต่การบริหารงานประเทศยังอยู่ภายใต้การดูแลของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตามทัศนคติของชาวเวียดนามไม่ยอมรับการเข้ามาของฝรั่งเศสตั้งแต่ต้น ต่อมาใน ปี 1945 ญี่ปุ่นได้จัดตั้งให้รัฐปกครองตนเองภายใต้อาณาจักรเบ๋าด๋าย และเมื่อกองทัพญี่ปุ่นแพ้สงคราม มีกลุ่มเวียดมินห์ ภายใต้การนำของ โฮจิมินห์ มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านญี่ปุ่นและฝรั่งเศส ได้ก่อการปฏิวัติรวมถึงการยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 1945 ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของวันชาติเวียดนาม โฮจิมินห์ได้ต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิพลเมืองในการประชุมสันติภาพ ณ กรุงปารีส แต่ก็ยังไม่เป็นผล จึงทำให้ต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิก พรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสและได้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนจีน เมื่อ ปี 1930 อย่างไรก็ตามแม้เวียดนามจะได้ประกาศเอกราชแล้ว แต่ฝรั่งเศสก็ยังกลับเข้ามามีอิทธิพลอีกครั้ง ซ้ำยังให้เวียดนามเป็นรัฐอิสระที่อยู่ในสหภาพอินโดจีน เมื่อปี 1946 แต่การเจรจาไม่เป็นผลจึงทำให้เกิดสงครามอินโดนจีนขึ้น สงครามครั้งนั้นเวียดนามสามารถเอาชนะฝรั่งเศส โดยตีค่ายเดียนเบียนฟูแตก และต่อมากในการประชุมที่นครเจนีวา มีข้อสรุปจากการประชุมว่า ให้แบ่งประเทศเวียดนามออกเป็น เวียดนามเหลือ และเวียดนามใต้ โดยใช้เส้นละติจูดที่ 17 องศาเหนือเป็นเกณฑ์ แต่การแบ่งเป็น 2 ประเทศ สามารดำเนินไปได้เพียง 20 ปี เท่านั้น

ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้เข้ามารุกราน โดยการทิ้งระเบิดทำให้ต้องย้ายพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมออกจากแนวทิ้งระเบิด ทั้งแรงงานจำนวนมากก็เสียชีวิต แต่กระนั้นก็ต้องแพ้ต่อสงครามเวียดนามอีกครั้ง หลังจากนั้น เมื่อ ปี 1976 หลังจากการได้รับชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์

ในการชนะสงครามอินโดจีน ครั้งที่ 2 เวียดนามเหนือและใต้ก็ได้รวมเป็นประเทศเดียวกัน ภายใต้นายกรัฐมนตรีที่ชื่อว่า ฟาม วัน ดง และสถาปนาชื่อประเทศเป็น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนั้นแล้วได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจของเวียดนามใต้ให้มีลักษณะแบบโซเวียต หลังจากนโยบายทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ประเทศมีฐานะทางการเงินที่ตกต่ำเป็นอันมาก ทั้งจากสงครามต่างๆ ทำให้ผู้คนอพยพขึ้นเหลือและลงใต้เป็นจำนวนมาก และรวมถึงประชาชนจำนวนมากจากชนบทหลั่งไหลเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้นด้วย ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานและปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา ซึ่งทำให้ประเทศเข้าขั้นล้มละลาย โดยอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ เมื่อ ปี1980 อีกทั้งประเทศจีนได้รุกรานเข้ามาทางตอนเหนือ และเวียดนามเองก็กลับไปรุกรานกัมพูชาต่อ และทำให้เกิดการคว่ำบาตรจากนานาชาติต่อเวียดนาม

ต่อมาเมื่อแนวทางในการพัฒนาประเทศไม่ประสบความสำเร็จเวียดนามจึงเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจไปสู่แบบเสรี ในปี ค.ศ. 1986 โดยใช้ชื่อนโยบายในการปฏิรูปประเทศที่ชื่อว่า นโยบายโด่ย เหม่ย (Doi Moi) ซึ่งจากประวัติศาสตร์การเมืองและสงครามของเวียดนาม ทำให้ผู้คนระมัดระวังคนต่างชาติค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาภายในต่างๆ ล้วนเกิดจากต่างชาติ อีกทั้งการต่อสู้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่เวียดนามต่อสู้ด้วยการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามนโยบายโด่ย เหม่ย (Doi Moi) จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ แต่ส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อระบบการศึกษาในเวียดนาม ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระทางการศึกษาโดยมีระบบหน่วยกิต ผู้ปกครองจึงไม่สามารถส่งบุตรหลานได้เรียนหนังสือได้ จึงต้องออกมาขายแรงงานและช่วยทางบ้านหาเงิน ด้วยการออกกลางคันจำนวนมากนี้เอง จึงทำให้เวียดนามปฏิรูปการศึกษาด้วยนโยบายการศึกษาเพื่อคนทั้งปวง (Education for all) ในระยะต่อมา (โจเซฟ บัตตินเจอร์, 2522; ธีระ นุชเปี่ยม, 2537; สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544; จีรศักดิ์ โพกาวิน, 2550)

2) การเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม

ระยะการถูกปกครองโดยจีน-ค.ศ. 2013 ยังส่งผลต่อ**สังคมวัฒนธรรม** ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน และยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน แม้จีนจะไม่มีนโยบายทำเวียดนามให้กลายเป็นจีน แต่ผู้ปกครองชาวจีนส่วนใหญ่จะเลื่อมใสในลัทธิขงจื้อ จึงจัดระเบียบของสังคมเวียดนามให้เป็นไปตามหลักคำสอนของลัทธิขงจื้อ ดังนั้น ลัทธิขงจื้อจึงมีอิทธิพลต่อสังคมเวียดนามในด้านต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ทั้งลักษณะครอบครัวและชีวิตความเป็นอยู่ การทดสอบความรู้และคุณธรรมในการเข้ารับราชการ และการแบ่งชนชั้นทางสังคม กล่าวคือ ลักษณะครอบครัวและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเวียดนามมีรากฐานมาจากลัทธิขงจื้อ โดยพ่อมีอำนาจสูงสุดในบ้าน เน้นการให้ความสำคัญต่อวงศ์ตระกูลหรือแซ่เดียวกัน โดยจะมีวัดสำคัญสำหรับตระกูล

เพื่อบูชาบรรพบุรุษในวันสำคัญประจำปี สำหรับการทดสอบความรู้และคุณธรรมในการเข้ารับราชการของเวียดนามนั้น เกิดขึ้นหลังจากเวียดนามได้รับเอกราชจากจีนไม่นาน ทำให้ผู้มีคุณธรรมและภูมิปัญญาเข้าไปอยู่ในระบบราชการไม่น้อย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมระเบียงสังคมตามค่านิยมของลัทธิขงจื้อ นอกจากนี้ ในเรื่องการแบ่งชนชั้นทางสังคมในเวียดนามแม้จะไม่เด่นชัด แต่ผู้ที่ชาวเวียดนามให้เกียรติสูงสุด ได้แก่ ผู้คงแก่เรียน ชาวนา กรรมกร และพ่อค้า ตามลำดับ โดยประเด็นทางเศรษฐกิจจะมีความสำคัญน้อยกว่าความประพฤติที่มีคุณธรรม (ปุญญวันต์ จิตประคอง, 2555)

นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ครอบครัวเวียดนามจะเป็นครอบครัวเดี่ยว และจะให้ความสำคัญในเรื่องครอบครัวอย่างมาก เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายหญิงจะแต่งเข้าบ้านฝ่ายชาย ดูแลงานบ้านและดูแลเรื่องเงิน การอบรมดูแลและสั่งสอนลูก ชาวเวียดนามส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ลูกของตนประสบความยากลำบาก อยากให้ลูกมีชีวิตที่ดี มีความสะดวกสบาย และมีหน้ามีตาในสังคม ซึ่งวิธีการที่จะทำให้ลูกของตนพ้นจากความยากลำบากได้นั้น มีวิธีการเดียวและเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือ สร้างรากฐานการศึกษาให้แก่ลูก ในภาษาเวียดนาม มีคำกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของคนเวียดนามในการเลี้ยงดูลูกซึ่งใช้กันมาจนถึงปัจจุบันคือ “Tất cả vì con cái” (เต็ิท ก่า หวี่ กอน ก่าย) หมายถึง ทุกอย่างก็เพื่อลูก ซึ่งตีความได้ว่า พ่อแม่สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้เพื่อลูก ไม่ว่าตนเองจะลำบากหรือเหน็ดเหนื่อยแค่ไหนก็ตาม พ่อแม่ก็สามารถยอมเหนื่อย และยอมอดแทนลูกได้ บางบ้านถึงขั้นต้องลดค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร ยอมอดมื้อกินมื้อ เพื่อนำเงินไปลงทุนเพื่อการศึกษาของลูก โดยแต่ละครอบครัวจะปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับบุตรหลานในเรื่องความขยันในการศึกษาเล่าเรียน เพราะการศึกษาเท่านั้นที่จะสร้างให้คนคุณค่าและมีฐานะดีขึ้น หลายครอบครัวจะบังคับให้ลูกเรียนเป็นหลัก โดยบางครั้งไม่ได้สนใจหรือมองว่าลูกของตนมีความสามารถที่จะเรียนในระดับสูงๆ ได้เพียงใด หรือลูกมีความถนัดในด้านใด แต่จะเน้นให้ลูกต้องเรียนเก่งไว้ก่อน โดยมักจะเอาไปเปรียบเทียบกับเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องเป็นส่วนใหญ่ดังนั้น ความหวังของพ่อแม่ก็คือ การเห็นลูกสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังนั้น เมื่อลูกรับรู้และเชื่อฟังพ่อแม่ด้วยการขยันเล่าเรียนให้ถึงที่สุด เพื่อให้พ่อแม่เกิดความภาคภูมิใจแล้ว ยังเป็นส่วนสร้างชาติได้

โดยทั่วไปชาวเวียดนามจะเชื่อว่าหากต้องการสร้างฐานะจะต้องมีความขยัน อดทน และมัธยัสถ์ หากไม่รู้จักอดออมและใช้เงินให้เป็น ครอบครัวก็จะประสบปัญหาและความเดือดร้อน ชาวเวียดนามจะทำงานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว และใช้จ่ายให้ถูกทาง เน้นในเรื่องการประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อนำมาทุ่มในการสร้างที่อยู่อาศัย และเพื่อการศึกษาให้บุตรหลานเพราะ เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยในการเชิดหน้าชูตาให้กับครอบครัวของตนนั่นเอง (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544; สิริวงษ์ หงษ์สวรรค์, 2553; (The Office of the Board of Investment, 2553); กรมส่งเสริมการส่งออก,

2554; หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554; ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2554ข; ดวงกมล ผดุงทรัพย์, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่ถูกรุกรานมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีต ทั้งจีน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ชาวเวียดนามมีอุปนิสัยที่มีความขยัน อดทน พยายาม กระตือรือร้นในการสร้างตัว ชอบการแข่งขัน ฉลาด ชอบหาความรู้ สนใจในการเรียน ชอบพูดคุยค้าขายเก่ง ตั้งใจทำงาน นอกจากนี้ ยกย่องคนเก่ง คนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เชื่อฟังเคารพผู้ปกครองและผู้อาวุโส โดยเฉพาะครู อาจารย์ ดังนั้น ชาวเวียดนามจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษา เล่าเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม (ฐานเศรษฐกิจ, 2546)

ปี ค.ศ. 1930-2013 ในด้าน**การเมืองการปกครอง**เวียดนามใช้ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง มีเอกภาพสูง มีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามบริหารงานเพียงพรรคเดียว ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศทุกด้าน ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและนโยบายต่างๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหารประเทศ (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544; กรมส่งเสริมการส่งออก, 2554; ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2554ก; กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555)

โครงสร้างการปกครองของเวียดนาม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (The Office of the Board of Investment, 2553)

(1) สภาแห่งชาติ เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งสิ้น 493 คน และประธานสภาดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี องค์กรสภาแห่งนี้มีหน้าที่ในการออกกฎหมาย รวมถึงแก้ไขรัฐธรรมนูญ และมีอำนาจในการ แต่งตั้ง ถอดถอน ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และรองนายกรัฐมนตรี และได้เปิดโอกาสให้สภาได้สอบถามการบริการงานของฝ่ายบริหารได้อีกด้วย

(2) ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและบริหารประเทศ ผู้มีบทบาทในฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธานาธิบดี ทำหน้าที่เป็นประมุขคณะรัฐบาล วาระดารดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี และนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่หัวหน้ารัฐบาล และดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

(3) รัฐบาลท้องถิ่น บริหารโดยสภาประชาชนและคณะกรรมการประชาชนประจำท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรบริหารสูงสุดประจำท้องถิ่น อย่างไรก็ตามรัฐบาลท้องถิ่นจะต้องบริหารงานตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและข้อบังคับที่รัฐบาลกลางได้บัญญัติขึ้น ในระบบการบริหารราชการในท้องถิ่นของเวียดนามแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด มีทั้งสิ้น 59 จังหวัด กับนคร อีก 5 นคร ระดับเมืองและเทศบาล อีกประมาณ 600 หน่วย และระดับตำบลอีกประมาณ 10,000 ตำบล

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญบางประการที่อาจบั่นทอนความมั่นคงทางการเมืองของเวียดนาม อาทิ ปัญหาความล่าช้าในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และปัญหาคอร์รัปชั่นเนื่องจาก

ข้าราชการในเวียดนามส่วนใหญ่ยังมีเงินเดือนอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ เวียดนามยังประสบปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ โดยยังมีปัญหาความไม่สงบบริเวณที่ราบสูงตอนกลางของประเทศเนื่องจากความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างชนกลุ่มน้อยที่มีมาตั้งแต่ปี 2001 และทวีความรุนแรงมากขึ้นในปี 2002 อีกทั้งยังมีปัญหาความยากจนของชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ที่ราบสูงตอนกลางและพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของเวียดนาม รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศเรื่องกรรมสิทธิ์ในการปกครองหมู่เกาะ Spratly และหมู่เกาะ Paracel ในทะเลจีนใต้ แม้จะเปิดเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ความขัดแย้งยังเกิดขึ้นเป็นระยะๆ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555)

ปี ค.ศ. 1986 ในทาง**เศรษฐกิจ** เวียดนามได้ใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ย เหม่ย” (Doi Moi) ทดแทนรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมการผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลาง โดยเปลี่ยนเป็นจากการวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการดำเนินธุรกิจและส่งเสริมการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ย เหม่ย” มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการผูกขาด รวมทั้งความพยายามในการเปิดประเทศ โดยการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (APEC) และองค์การการค้าโลก (WTO) ประกอบกับความพยายามในการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สาระสำคัญของการปฏิรูปทางเศรษฐกิจข้างต้นอยู่ที่การเปลี่ยนแปลง (สุด จอนเจิดสิน, 2543) มีดังนี้

(1) การเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์ทางการผลิต ที่จะลดการควบคุมจากส่วนกลางลง และอาศัยกลไกตลาดมากขึ้น

(2) การปรับปรุงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจากการผลิต

(3) การปรับปรุงความคิดและอุดมการณ์ของคนในสังคม

การประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจโด่ย เหม่ย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ในระบบเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนาม ทำให้รัฐบาลเวียดนามตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนามซึ่งมีแนวโน้มต้องการแรงงานที่ผ่านการอบรมจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเน้นการปฏิรูปที่เกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษา การเพิ่มจำนวนประชากรที่รู้หนังสือ การยกระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและขยายโอกาสให้แก่ชาวเวียดนามทุกคนที่ต้องการเรียนหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม พร้อมทั้งขยายความ

ร่วมมือทางการศึกษาในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการศึกษาอีกด้วย (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2549) โดยกำหนดนโยบายใหม่ด้านการศึกษาดังนี้ (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2550)

1) การยกระดับสติปัญญาของประชาชนให้สูงขึ้น สามารถมีส่วนร่วมและตามทันการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การยกระดับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพสูงพอกับการก้าวไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่

3) การสรรหาคนเก่งเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาการให้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การผลิต และการจัดการทางธุรกิจเพื่อการพัฒนาประเทศ

ปี ค.ศ. 2006 ได้**ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเวียดนาม ปี 2006 - 2010** ซึ่งระบุว่า ให้สร้างความเข็มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวไปสู่การสร้างความทันสมัยของประเทศกำลังพัฒนาภายในปี 2020 ได้ปรับระบบของตนเองให้เข้าระบบเสรีของโลก และเป็นสากลมากขึ้น โดยการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งนโยบายหลักของเวียดนามคือ การส่งเสริมการค้าเสรี และจัดให้มีหน่วยงานของรัฐในการติดต่อประสานงานกับเอกชน และปัจจุบันเวียดนามยังคงใช้นโยบายการปกป้องการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศ รวมถึงคุ้มครองกิจการภายในประเทศ ซึ่งก็คือการควบคุมปริมาณการส่งออกและนำเข้า อย่างไรก็ตามในระยะที่ผ่านมาเวียดนามประสบกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศสูงขึ้นย่างต่อเนื่อง ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้ราคาสินค้าที่ส่งออกสูงขึ้นไปด้วย จึงทำให้ประเทศขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศและลดการแสดงสินค้าต่างประเทศที่จัดภายในประเทศลงด้วย (ADB, 2013; กรมส่งเสริมการส่งออก, 2554; ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2554ข; สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ,2556 และ The Office of the Board of Investment, 2553)

ปี ค.ศ. 2006 ประเทศเวียดนามมี**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมด้านอื่นๆ ดังที่ Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีเวียดนาม กล่าวในฟอรั่มสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ค สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2006 ว่า “ในเวียดนาม มนุษย์ถือเป็นศูนย์กลาง และเป็นเป้าหมายของการพัฒนา” นอกจากนี้ เวียดนามยังให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการลงทุนด้านสาธารณสุข การศึกษาและการ

สื่อสารให้แก่ประชาชนทุกคน โดยเฉพาะ ในเขตยากจนและเขตชนกลุ่มน้อยเพื่อค้ำประกันสิทธิมนุษยชน (ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ วีโอวี5-สถานีวิทยุกระจายเสียงเวียดนาม, 2556)

ทิศทางการพัฒนาของเวียดนามมีความชัดเจนและระบุไว้ในรายงานการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 10 ซึ่งประชุมระหว่างวันที่ 18-25 เมษายน 2006 มีมติกำหนดทิศทางให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ประชาชนมั่งคั่ง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียม และเป็นสังคมพัฒนาที่เป็นอารยะประเทศให้ได้ในปี 2020 เรื่อง การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยระบุว่าเป็นนโยบายที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องเร่งด่วนสูงสุดของชาติ (กมล กมลตระกูล, 2553)

ปี ค.ศ. 2009-2013 ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อ**การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างยิ่ง** เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น

(1) **การเป็นศูนย์ผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์** เวียดนามเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์รายใหญ่ เนื่องจากรัฐบาลของเวียดนามมีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติอย่างมาก มีการติดต่อกับบริษัทข้ามชาติผู้ผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์รายใหญ่โดยตรงเพื่อทราบความต้องการในการลงทุนจากบริษัทดังกล่าวอย่างชัดเจนแล้วกำหนดกรอบปฏิบัติเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการลงทุน นอกจากนี้ การปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานให้เอื้อต่อการตั้งโรงงานภายในประเทศ การมีแรงงานราคาถูก ทำให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีการตั้งโรงงานขนาดใหญ่จากต่างชาติมากขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งบริษัทผู้ว่าจ้างเวียดนามยังส่งเสริมการศึกษาของเวียดนาม เช่น มอบทุนการศึกษาต่อต่างประเทศให้แก่นักศึกษาเวียดนาม ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์และไอที โดยภายหลังเรียนจบต้องมาทำงานกับบริษัทที่เปิดในประเทศเวียดนามต่อไป อีกทั้งยังมีโครงการฝึกอบรมให้กับครูทั่วประเทศ เพื่อสร้างความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีระดับสูงให้แก่ครู อันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อสร้างคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2552 และผู้จัดการออนไลน์, 2552)

(2) **โครงการศูนย์อวกาศเวียดนาม** โดยสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเวียดนามได้จัดเริ่มก่อสร้างศูนย์อวกาศเวียดนาม ณ นิคมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชั้นสูงหว่าหลากในกรุงฮานอย ในวันที่ 19 กันยายน 2012 โดยได้รับงบประมาณช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลญี่ปุ่นและเงินทุนของรัฐบาลเวียดนาม ซึ่งจะเป็นศูนย์อวกาศชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยโครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อทำการวิจัย ฝึกอบรม ประยุกต์ใช้และ ร่วมมือระหว่างประเทศในด้านเทคโนโลยีอวกาศ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2020 ศูนย์นี้จะเป็นโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีให้แก่การพัฒนาเทคโนโลยีดาวเทียมเพื่อให้ในปี 2020 เวียดนามจะสามารถออกแบบ ประกอบติดตั้ง ทดลองบังคับดาวเทียมของตนเองและรับภาพจากดาวเทียมเพื่อประยุกต์ใช้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

อีกทั้งยังจะมีเจ้าหน้าที่วิจัยและประยุกต์ใช้ระดับสูงด้านอวกาศและเทคโนโลยีดาวเทียม (ประชาไท, 2555)

(3) **โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน** ประกอบด้วยโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนใต้พิภพ ขนาด 25 เมกะวัตต์ ที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ในเขตอำเภอดากอง จังหวัดกว๋างจิ ซึ่งคาดว่าจะสามารถผลิตไฟฟ้าได้ภายในปี 2014 (ENERGY SAVING, 2556) และโครงการการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน ในเขตอำเภอห่ายเหิ่ว ทางทิศเหนือของจังหวัดนามดิ่ง โดยจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างในปี 2014 นี้ และมีกำลังการผลิตไฟฟ้าอยู่ที่ 2,400 เมกะวัตต์ (ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม, 2556)

(4) **โครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์** รัฐบาลเวียดนามจะสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ทั้งหมด 8 โรง โดยเริ่มสร้างแห่งแรกในปี 2014ที่เมืองนินห์ถ่วน โดยมีทั้งหมด 4 โรง มีกำลังการผลิตโรงละ 1,000 เมกะวัตต์ รวม 4,000 เมกะวัตต์ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์แห่งแรกจะสร้างเสร็จและเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าได้ในปี 2020 ส่วนอีก 3 โรงที่เหลือจะทยอยเปิดปีละโรงจนถึงปี 2024 ทั้งนี้โรงไฟฟ้านิวเคลียร์แห่งแรกของเวียดนามเป็นโรงไฟฟ้านิวเคลียร์รัสเซีย ซึ่งซื้อจากรัสเซียในปี 2010 และในปี 2015 เวียดนามจะเริ่มสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ระยะสองอีก 4 โรง โรงไฟฟ้านิวเคลียร์จากญี่ปุ่นโรงแรกจะสร้างเสร็จและเริ่มผลิตไฟฟ้าได้ในปี 2021 จากนั้นจะทยอยเปิดอีกปีละโรงจนครบ 4 โรงในปี 2025 ดังนั้นภายในปี 2025 เวียดนามจะมีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ทั้งสิ้น 8 โรง (ไทยรัฐ, 21 มีนาคม 2556) และเพื่อตอบสนองโครงการดังกล่าว กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเวียดนามจึงขอความร่วมมือและการแบ่งปันประสบการณ์จากทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (ไอเออีเอ) และนานาชาติ เพื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลตามที่รัฐบาลได้อนุมัติโครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านนิวเคลียร์ โดยใน ปี 2010 จึงมีการพัฒนาสถาบันการศึกษา 7 แห่งให้ผลิตบุคลากรรองรับอุตสาหกรรมพลังงานนิวเคลียร์ภายในปี 2015 โดยต้องเปิดรับนักศึกษาอย่างน้อยปีละ 250 คน จากนั้นภายในปี 2020 จะต้องมีวิศวกร 2,400 คน ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกที่มีประสบการณ์การทำงานด้านโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ 350 คน วิศวกร 650 คน และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกที่สามารถส่งเสริมการศึกษา การประยุกต์ใช้และการรับรองความปลอดภัยนิวเคลียร์ 250 คน ขณะเดียวกันจะต้องส่งผู้จัดการและพนักงาน 500 คน ไปฝึกงานภาคสนามในต่างประเทศ (MCOT, 2556)

จากบริบททั่วไปของประเทศเวียดนามที่กล่าวไปแล้วนั้น จะพบว่าเวียดนามมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่หลากหลาย ทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลจัดให้มีการจัดอันดับการแข่งขันการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและนโยบายทางเศรษฐกิจจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้แต่ละจังหวัดมีการจัดสรร

ทรัพยากรที่เหมาะสม นอกจากนี้ เวียดนามยังมีประชากรมากเป็นอันดับ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นอันดับ 13 ของโลก โดยในปี 2012 มีประชากรกว่า 90 ล้านคน อีกทั้งยังมีชนกลุ่มน้อยอีกจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความหลากหลายของชนกลุ่มน้อย แต่ภาษาราชการยังคงเป็นภาษาเวียดนาม และให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมากขึ้น รวมทั้งมีการใช้ภาษาอื่นบ้าง เช่น จีน รัสเซีย และฝรั่งเศส เป็นต้น

สำหรับความโดดเด่นของประเทศเวียดนามประการสำคัญซึ่งที่เป็นที่ทราบกันดี คือ การมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และการต่อสู้กับต่างชาติอย่างกล้าหาญ เพื่อจะนำเสรีภาพมาสู่ประชาชนซึ่งจากความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นขณะตกเป็นอาณานิคมและการรุกรานของชาติอื่น ทำให้ชาวเวียดนามมีความเข้มแข็ง อดทน กล้าหาญ และมุ่งมั่น นำมาสู่พลังในการสร้างประเทศและพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมอารยประเทศในเวลาต่อมา ซึ่งภายหลังจากได้รับเสรีภาพแล้ว เวียดนามก็เริ่มสร้างประเทศและพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประเทศเวียดนามมีระบอบการปกรองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ จึงมีเสถียรภาพทางการเมืองสูง มีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามบริหารงานเพียงพรรคเดียว ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศทุกด้าน ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น และนโยบายต่างๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สำหรับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศเวียดนาม คือ การประกาศใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจโด่ย เหม่ย (Doi Moi) ในปี 1986 ซึ่งเป็นการใช้ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และเปิดประเทศมากยิ่งขึ้น แม้นโยบายโด่ย เหม่ยจะเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจ แต่มีผลกระทบต่อนโยบายด้านอื่นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของประเทศที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป้าหมายของการพัฒนา และเครื่องมือสำคัญที่จำให้เกิดการพัฒนามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ การศึกษา ซึ่งจากการมุ่งเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน ทำให้ประเทศเวียดนามมีความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศทำให้ชาวเวียดนามใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา ให้ความสำคัญกับการเรียนและการศึกษา เรียนรู้ โดยผู้ปกครองมีส่วนผลักดันในการศึกษาของบุตรหลาน เพราะต้องการให้บุตรหลานมีชีวิตที่ดี และไม่ยากลำบากเช่นเดียวกับตนเอง ดังนั้น การศึกษาจึงเปรียบเสมือนเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งในการประกอบอาชีพ รายได้ ตลอดจนสถานภาพทางสังคม อันนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศของเวียดนาม จำเป็นต้องดำเนินไปอย่างมีขั้นตอนและแบบแผน จึงมีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและ

ยุทธศาสตร์และวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศเวียดนามประกอบด้วย 1) การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างครอบคลุม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา 2) ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนที่ให้คุณค่ากับการศึกษาและผู้มีความรู้ 4) ความต้องการที่จะทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ 5) พรรครัฐบาลทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) สรุปบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

3.1) การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างครอบคลุม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา

จากเอกสารนโยบายของการปฏิรูปทางเศรษฐกิจของเวียดนามของ ธัญญา ทิพย์ ศรีพนา (2541) พบว่า นโยบายการโด่ย เหม่ย ซึ่งเป็นนโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจของเวียดนามตั้งอยู่บนหลักใหญ่ 4 ประการ ประการแรก หลักของกฎการตลาด ซึ่งมาแทนที่ระบบเศรษฐกิจว่าด้วยการวางแผนจากส่วนกลาง ประการที่สอง การส่งเสริมเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปัจเจกชน เศรษฐกิจระดับครอบครัว นอกเหนือไปจากเศรษฐกิจภาครัฐและเศรษฐกิจระบบนารวม ประการที่สาม การส่งเสริมอุตสาหกรรมเบาและการส่งออกแทนที่การส่งเสริมอุตสาหกรรมหนัก และประการที่ 4 การส่งเสริมการลงทุนต่างชาติอันเป็นปัจจัยสำคัญของการเปิดประเทศเวียดนามสู่โลกภายนอก และเปิดโอกาสให้เวียดนามได้ให้ประโยชน์จากการแบ่งงานระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทยที่มีความชำนาญในประเทศเวียดนาม จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนธิรา ราโท (สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2556) 2. ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) และ 3. ดร.พิมเสน บัวระภา (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า “เวียดนามได้มีมาตรฐานผลักดันการปฏิรูปเศรษฐกิจที่ชัดเจน และเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการใช้การศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” เช่นเดียวกับการสัมภาษณ์อาจารย์ชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ Dr.Nguyen Ngoc Quan และ Ms. Ton Bui Thu Huong (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) พบว่า “การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการนำประเทศเวียดนามไปสู่อุตสาหกรรมและความทันสมัยจำเป็นต้องมีการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พร้อมไปกับการแสวงหาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี”

3.2) ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน

จากประวัตศาสตร์การตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของประเทศอื่นมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่การอยู่ใต้การปกครองของจีนมากว่า 1,000 ปี และได้เป็นอิสระเมื่อ ปี 938 ต่อมาจึงสูญเสีย

ดินแดนให้ฝรั่งเศสและตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในช่วง ปี 1858-1883 และเกิดการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม นำโดย โฮจิมินห์ ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และผู้นำองค์การสันนิบาตเพื่อเอกราชของเวียดนาม หรือเวียดมินห์ เริ่มขึ้นในปี 1941 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นเข้ายึดครองประเทศในอินโดจีนจนกระทั่งแพ้สงครามเมื่อปี 1945 จักรพรรดิเบ่าได๋ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์เหงียนสละราชสมบัติ โฮจิมินห์จึงประกาศเอกราช เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ และจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นบริหารประเทศ เป็นจุดเริ่มต้นของสงครามระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศส

จนกระทั่งฝรั่งเศสแพ้สงครามเวียดนามที่เดียนเบียนฟู และมีการจัดทำสนธิสัญญาเจนีวา ปี 1954 แต่สหรัฐอเมริกาและชาวเวียดนามในภาคใต้บางส่วนไม่ต้องการรวมกับรัฐบาลของโฮจิมินห์ ต่อมาจึงมีการแบ่งเวียดนามออกเป็น 2 ประเทศ โดยเวียดนามเหนือปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของโฮจิมินห์ ส่วนเวียดนามใต้ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสหรัฐอเมริกาสนับสนุนเวียดนามใต้ในการทำสงครามกับเวียดนามเหนือซึ่งเกิดจากเหตุผลในการรวมชาติ ทำให้สงครามเวียดนามยืดเยื้อระหว่างปี 1957- 1975 สร้างความสูญเสียมากมายแก่ทั้งสองฝ่าย จนกะทั่ง ปี 1973 สหรัฐอเมริกาจึงพ่ายแพ้และประกาศถอนทหารออกจากเวียดนามใต้ และกองทัพเวียดนามใต้ประกาศยอมแพ้ต่อเวียดนามเหนือเมื่อปี 1975 ต่อมาเวียดนามเปลี่ยนชื่อเมืองไซ่งอนเป็นโฮจิมินห์ ซิตี้ เพื่อเป็นเกียรติแก่โฮจิมินห์ที่ต่อสู้เพื่อเอกราช และเสียชีวิตเมื่อปี 1969 กระทั่งมีการประกาศรวมประเทศ โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเมื่อ 2 กรกฎาคม 1976 (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556)

จากการต่อสู้ที่ยาวนานดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีความเจ็บปวดและจดจำในความยากลำยาก จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของประเทศ เพื่อความเป็นชาติ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ของการพัฒนาที่ว่า การสร้างเศรษฐกิจการตลาดภายใต้การนำของรัฐตามทิศทางสังคมนิยม”

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทยจำนวน 3 คนที่มีความชำนาญในประเทศเวียดนาม ที่ว่า “ประชาชนเวียดนามจดจำอดีตของบรรพบุรุษได้เสมอ และไม่ต้องการยากลำบากเช่นเดียวกับบรรพบุรุษ ดังนั้น ประชาชนจึงมีความตั้งใจและความจริงจังในการสานต่อนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง” (มนธิรา ราโท, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2556; ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, สัมภาษณ์ 11 ธันวาคม 2556; และ พิมเสน บัวระภา, สัมภาษณ์ 4 ธันวาคม 2556) รวมทั้งการสัมภาษณ์อาจารย์ชาวเวียดนาม ที่สอนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ว่า “การศึกษาในเวียดนามช่วยในการสร้างชาติ และอุดมการณ์ เนื่องจากประวัติศาสตร์ของสงครามและการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราช” (Nguyen Ngoc Quan และ Ton Bui Thu Huong, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556)

นอกจากนี้ จากการสังเกตสภาพของประเทศเวียดนามพบว่า ประเทศเวียดนามได้รับอิทธิพลจากต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นภาษา ศิลปะ การศึกษา สถาปัตยกรรม ทั้งจาก จีน ฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะเวียดนามอยู่ภายใต้การปกครองประเทศอื่นเป็นเวลานาน ทำให้ได้รับอิทธิพลด้านศิลปวัฒนธรรมจนกลายเป็นศิลปวัฒนธรรมเวียดนามในปัจจุบัน อีกทั้งรูปแบบการศึกษาของเวียดนามในอดีตก็นำมาจากระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียต ต่อมาจึงปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม (สิริวงษ์ หงษ์สวรรค์, 2553) และจากความจำเป็นที่จะต้องสู้รบเพื่อเอกราชได้สอนให้ประชาชนเวียดนามมีความขยันขันแข็ง อดทน เข้มแข็ง มีความเป็นชาตินิยม มีความมุ่งมั่นที่จะทำการสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งมีความสามารถในการเอาตัวรอดสูง

3.3) **วัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้**

จากวาทะของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่ว่า “ปลูกต้นไม้หวังผลได้ใน 10 ปี สั่งสอนอบรมเยาวชนหวังผลได้ใน 100 ปี" แสดงให้เห็นว่า ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง นับตั้งแต่เวียดนามอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศจีน ทำให้ได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื้อที่เน้นหน้าที่ของปัจเจกชน และระบบอาวุโส รวมทั้งเป็นพื้นฐานของระบบการศึกษา และเชื่อว่าคุณค่าของคนมาจากการศึกษา การเรียนรู้ ส่งผลให้ชาวเวียดนามตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการศึกษา และยกย่องผู้มีความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมคนเก่ง โดยพิจารณาได้จากการแข่งขันสอบเป็นขุนนางผู้มีความรู้ในอดีต กระทั่งเป็นวัฒนธรรมจนถึงปัจจุบัน และจากการให้ความสำคัญของการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในสังคมเวียดนามมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ประชาชนส่วนใหญ่สนใจและรักการอ่าน โดยใช้เวลาว่างจากงานประจำ ดังนั้น ทุกเมืองสำคัญของเวียดนามจะมีวิหารวรรณคดีที่สร้างถวายบูชาขงจื้อ โดยราชสำนักของจักรพรรดิ ผู้ทรงอุปการะวรรณคดีเวียดนามจะจารึกชื่อของนักปราชญ์ ผู้มีชื่อเสียงของประเทศไว้บนแผ่นหินในวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดเวินเหมียว (Van Mieu) ในกรุงฮานอย ซึ่งเป็นวัดที่สร้างขึ้นในปี 1070 เพื่อเป็นเกียรติแก่ปราชญ์ขงจื๊อและสานุศิษย์ และวัดเวินเหมียวนี้ ในอดีตถูกใช้เป็นสถานที่สอบคัดเลือกข้าราชการ (ดวงกมล ผดุงทรัพย์, ม.ป.ป. และธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2551) ซึ่งวิหารวรรณกรรมดังกล่าวจะเป็นที่นับถือของชาวเวียดนามเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาที่มีความมุ่งมั่นในการเรียนและการสอบมักจะมาขอพรที่วิหารวรรณกรรมเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

การเห็นคุณค่าของการศึกษาของเวียดนามมีมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยในอดีตแม้ประเทศจะอยู่ในสภาวะยากแค้น แต่ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ก็มีนโยบายสร้างผู้นำเพื่อสืบทอดและพัฒนาประเทศให้อยู่รอด เด็กชาวเวียดนามในยุคสงครามต่างให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องการศึกษา แม้ว่าต้องทำนาไปด้วยแต่ก็เรียนไปด้วยเช่นกัน แม้บางครั้งหลบฝ่ายตรงข้ามในสงครามลง

ไปอาศัยอยู่ใต้ดิน แต่วารสารที่เป็นแบบฝึกหัดพิเศษทางคณิตศาสตร์ก็ยังคงพิมพ์เผยแพร่ ไม่ได้หยุดพิมพ์แต่อย่างใด ประเด็นสำคัญคือ นโยบายที่สนับสนุนคนเก่งของประเทศเวียดนามไม่เคยหยุดชะงัก แม้จะเปลี่ยนผู้นำประเทศมาหลายต่อหลายครั้ง แต่นโยบายดังกล่าวยังไม่เปลี่ยนแปลงกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้น นอกจากการยกย่องผู้มีความรู้แล้ว ชาวเวียดนามยังให้ความสำคัญต่อผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ก่อให้เกิดโครงการ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 1965 เริ่มมีการส่งเสริมการสอนคณิตศาสตร์ และในปี 1974 ได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันโอลิมปิกวิชาการเป็นครั้งแรก และได้รับเหรียญทองในวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดความตื่นตัวและมีการขยายจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กที่มีความสามารถพิเศษไปในหลายจังหวัด โดยจัดให้มีชั้นเรียนและโรงเรียนพิเศษให้นักเรียนได้เรียนกับครูที่ดี มีความสามารถ โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากชุมชน โรงเรียน และครูในการสรรหาและจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544,วิทยากร เชียงกูล, 2554 และอุษณีย์ โพธิสุข, 2554) ในปี 2012 เวียดนามมีโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษจำนวน 54 โรงเรียน (Nuffic, 2012)

ดังเช่นการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวเวียดนามที่มาศึกษาในระดับปริญญาโทในประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 6 คน ได้แก่ 1. Mr.Dac Dao 2. Mr.Thu Vo Nguyen 3. Mr.Hoang Phuc Quy 4. Mr.Tran Song Lam 5. Mr.Duong Tran Huu 6. Mr.Tuan Nguyen Van (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) พบว่า “การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทำให้ผู้เรียนได้รู้จักความสามารถของตัวเองตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา และมุ่งพัฒนาตนเองในสาขาที่ตนมีความสามารถไปจนถึงระดับอุดมศึกษา”

นอกจากนี้ จากการไปสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์จาก University of Education, Vietnam National University, Hanoi จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย Assoc.Prof. Dr.Le Kim Long, Dr.Nguyen Thi Ngoc Bich, Dr. Ton Quang Cuong, Assoc.Prof.Dr. Dinh Kim Thoa, และ Professor.Dr. Nguyen Huu Cha (สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2556) พบว่า “ผู้บริหารและคณาจารย์ทุกคนให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นความรู้และความสามารถในการทำข้อสอบได้” และยังมีความภูมิใจในตัวผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษเป็นอย่างยิ่งที่สามารถสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ปี 2012 ได้ในระดับสูง โดยอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก และสามารถทำคะแนนได้ดีในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนของเวียดนามติดอันดับ 1 ใน 10 ขณะที่อีก 2 วิชาที่เหลือยังทำคะแนนได้สูงกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับการสอบ PISA เป็นการดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ

หรือ OECD และทำการสำรวจเก็บข้อมูลไปเมื่อปี 2011 จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปีระดับการศึกษาภาคบังคับ ประมาณ 510,000 คนจาก 65 ประเทศและเขตเศรษฐกิจ (ผู้จัดการออนไลน์, 2556)

ดังนั้น นโยบายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเวียดนามจึงมีความสำคัญยิ่ง ทุกครอบครัวมุ่งหวังให้ลูกหลานของตนเองได้รับการศึกษาในขั้นสูงที่สุด เพราะเชื่อว่าการศึกษามีคุณค่าเหนือกว่าทรัพย์สินใดๆ เพราะการศึกษาจะนำมาซึ่งเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูลและนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต

3.4) ความต้องการที่จะทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

จากระบบเศรษฐกิจการตลาดนำโดยรัฐตามแนวทางสังคมนิยม มีผลต่อการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและความทันสมัย รวมทั้งยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา และการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจนถึงปี 2000 อีกทั้งการมุ่งเน้นและเร่งให้การปฏิรูปทางการบริหารที่ได้ดำเนินไปอย่างจริงจังและรวดเร็ว ล้วนมีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ เช่น แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี ค.ศ. 2010

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าชาวเวียดนามหาโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ Mr. Vu Thanh Nam ล่ามชาวเวียดนามประจำผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย / ฮานอย (สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2556) ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากประเทศมาเลเซีย และอธิบายว่า “คนเวียดนามหาทางไปเรียนต่างประเทศ จากการการเปิดประเทศและนโยบายโด่ย เหม่ย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการส่งนักเรียนไปต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนในสถาบันการศึกษา ในองค์กรทางการศึกษา และระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนตั้งแต่ปี 1990 ที่กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม ประเทศเวียดนามได้ทำข้อตกลงอย่างเป็นทางกับ 40 ประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน 7 องค์กร และสถาบันต่างประเทศ 15 สถาบัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ หทัยรัตน์ มั่นอาจ (2552) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นของอาจารย์ในประเทศเวียดนามที่มีต่อการศึกษาของนักเรียนเวียดนามว่า ความใฝ่ฝันของนักเรียนเวียดนามในขณะนี้ คือการได้ไปเรียนต่างประเทศ ความสนใจของนักเรียนเวียดนามคือ การรู้ภาษาอังกฤษ เยาวชนเวียดนามในปัจจุบันตางกระตือรือร้นที่จะเรียนภาษาอังกฤษและมีความฝันจะศึกษาต่อต่างประเทศแล้วกลับมาประเทศเวียดนามโดยทำงานในบริษัทข้ามชาติ เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งนี้สำหรับบางคนการไปเรียนต่อ คือโอกาสไปทำงานและหางานทำที่ประเทศนั้น สำหรับประเทศที่ต้องการไปมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ ส่วนผู้ที่ไปศึกษาในประเทศจีนไม่ได้มีความพิเศษ

อะไรมากนัก นับว่าธรรมดา อีกทั้งยังเห็นได้กรณีที่นักศึกษาชาวเวียดนามเดินทางมาประเทศไทยเพื่อมาศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.5) **พรรครัฐบาลทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง**

พรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวในประเทศเวียดนามทำให้การเมืองของประเทศมีความมั่นคง สามารถกำหนดนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง การเมืองที่มั่นคง สามารถกำหนดนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง การเมืองที่มั่นคงและจริงจังในการสานต่อนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ จึงนำพาให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ แบบเรียน และหลักสูตร สอดคล้องกับที่ พิมเสน บัวระภา (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) ที่กล่าวว่า การมีพรรคการเมืองเดียวส่งผลให้การเมืองของเวียดนามมั่นคง มีเสถียรภาพและเอกภาพ นโยบายที่เกิดขึ้นจึงดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง ในทิศทางที่กำหนดไว้

จากบริบทด้านต่างๆ ทั้งบริบททั่วไป ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนาสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนามดังกล่าวมา สามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	**การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ**
- **บริบททั่วไป** การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย - **ประวัติศาสตร์** การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน - **ค.ศ**. 1986 ในทาง**เศรษฐกิจ** เวียดนามได้ใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ย เหม่ย” (Doi Moi) ทดแทนรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมการผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลาง โดยเปลี่ยนเป็นจากการวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการดำเนินธุรกิจ และส่งเสริมการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ จึงมีการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งต้องการแรงงานที่ผ่านการอบรมจากระบบ	- แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี ค.ศ. 1990-2000 - แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) - แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ ค.ศ. 2001-2010 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010

ตารางที่ 4.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	**การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ**
การศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเน้นการปฏิรูปที่เกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรี	
- **ค.ศ**. 2006 เวียดนามกำหนด**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ของประเทศคือการเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ประชาชนมั่งคั่ง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียม และเป็นสังคมพัฒนาที่เป็นอารยะประเทศให้ได้ในปี 2020 โดยเฉพาะเรื่อง การศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	- แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) - แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ ค.ศ. 2001-2010 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี ค.ศ. 2010
- **ระยะการถูกปกครองโดยจีน-ค.ศ**. 2013 **สังคมวัฒนธรรม** ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้ - **ค.ศ**. 1930-2013 ใน**ด้านการเมืองการปกครอง** พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	- แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี ค.ศ. 1990-2000 - แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) - แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ ค.ศ. 2001-2010 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010 - นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

ตารางที่ 4.1 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ
- **ค.ศ.** 2009-2013 ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อ**การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก** เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ	- นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

1.1.2 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียประเทศเพื่อนบ้านติดชายแดนไทยที่มีความเจริญก้าวหน้าของอาเซียน ประเทศมีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจนเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศให้เป็นชาติชั้นนำของอาเซียน และมีความร่ำรวยทัดเทียมนานาชาติที่พัฒนาแล้ว

1) บริบททั่วไปของประเทศ

มาเลเซียตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ประกอบด้วยดินแดน 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ มาเลเซียตะวันตก และมาเลเซียตะวันออก อยู่ห่างกันประมาณ 400 ไมล์ โดยมีทะเลจีนใต้ขวางกั้น เดิมเป็นดินแดนที่มีการปกครองต่างหากจากกัน ได้มารวมเป็นประเทศเดียวกันเมื่อ พ.ศ. 2506 มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 130,000 ตารางไมล์ มีเมืองหลวง คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) และมีเมืองราชการ คือ เมืองปุตราจายา (Putrajaya) มีประชากรทั้งหมด 58.6 ล้านคน (Quick Facts, 2013)

มาเลเซียแบ่งดินแดนออกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) มาเลเซียตะวันตก ได้แก่ ดินแดนที่อยู่ในคาบสมุทรมลายูหรือมลายา มีเนื้อที่ประมาณ 50,800 ตารางไมล์ประกอบด้วยรัฐต่างๆ 11 รัฐ ได้แก่รัฐปะหัง สลังงอร์ เกดะห์กลันตัน เนกรีเซมปีลัน มะละกา ยะโฮร์เประ ตรังกานูปีนัง และปะลิสและกรุงกัวลาลัมเปอร์และปุตราจายา (สองดินแดนสหพันธ์ของมาเลเซีย) ตอนกลางเป็นที่ราบสูง มีภูเขาใหญ่หลายเทือก ปกคลุมด้วยป่าทึบบริเวณกว้างขวาง แถบริมฝั่งทะเลทั้ง 2 ข้างเป็นที่ราบ ดินอุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งทะเลตะวันตกเป็นหาดเลนยาวพื้นที่มีหล่มบึงมาก

ที่ตั้งของมาเลเซียตะวันตก

- ทิศเหนือติดกับประเทศไทย
- ทิศใต้ ติดกับประเทศสิงคโปร์
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับทะเลจีนใต้

- ทิศตะวันตก ติดกับทะเลอันดามัน

(2) **มาเลเซียตะวันออก** เป็นหาดทรายยาวเหยียด ไม่เหมาะแก่การเป็นท่าเรือ มาเลเซียตะวันออกได้แก่ ดินแดนทางภาคเหนือของเกาะบอร์เนียว มีเนื้อที่ประมาณ 70,200 ตารางไมล์ ประกอบด้วยรัฐ 2 รัฐคือ ซาราวัก และซาบาห์ (บอร์เนียวเหนือ) และเกาะลาบวน (เป็นหนึ่งในสามดินแดนสหพันธ์ของมาเลเซีย) พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่สูง ประกอบด้วยป่าทึบและภูเขาสูงใหญ่ บางยอดเขาสูงเกินกว่าหมื่นฟุต มีที่ราบขนาดย่อมอยู่ตามริมฝั่งทะเล แม่น้ำมักเป็นสายสั้นๆ และไหลเชี่ยว ผ่านหุบเขาที่แคบและลาดชันไปออกทะเลทางทิศตะวันตก (อรอนงค์ กรุณาและคณะ, 2550)

ที่ตั้งของมาเลเซียตะวันออก

- ทิศเหนือติดกับประเทศบรูไนดารุสซาลามและทะเลจีนใต้
- ทิศใต้ ติดกับประเทศอินโดนีเซีย
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับประเทศฟิลิปปินส์ทางทะเลเซลีเบส
- ทิศตะวันตกติดกับทะเลจีนใต้

ในด้านสภาพภูมิอากาศ มาเลเซียตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศภาคพื้นสมุทร อากาศร้อนชื้นและฝนตกชุก อยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสลมจากมหาสมุทรอินเดียวและทะเลจีนใต้

- ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดฝนในเขตชายฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมาเลเซียชายฝั่งรัฐซาบาห์และซาราวัค

- ระหว่างกลางเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน เป็นช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

อุณหภูมิประจำวันโดยเฉลี่ยของมาเลเซีย แตกต่างกันระหว่าง 21-32 องศาเซลเซียส และบริเวณที่สูงมีอุณหภูมิระหว่าง 26-29 องศาเซลเซียส ความชื้นประมาณร้อยละ 80 จำนวนน้ำฝนวัดได้ต่อปีอยู่ระหว่าง 2,032-2,540 มิลลิเมตร(วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555)

ในด้านประวัติศาสตร์นั้น มาเลเซียเคยตกเป็นประเทศในอาณานิคมหลายประเทศ เช่น ดัชต์ ญี่ปุ่นและอังกฤษ โดยประเทศอังกฤษได้ปกครองมาเลเซียเป็นเวลานานจึงมีอิทธิพลในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางรากฐานการเมือง การศึกษา และความคิด จึงขาดความมีอัตลักษณ์ของความเป็นมาเลเซีย แต่เมื่ออังกฤษได้ให้อิสรภาพแก่มาเลเซีย จึงเป็นระยะเวลาการสร้างชาติ ล้มล้างมรดกทางวัฒนธรรมของความเป็นประเทศอาณานิคม รัฐบาลแรกตั้งแต่ประเทศมาเลเซียได้รับเอกราช คือรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี ตนกู อับดุล เราะห์มาน จนถึง นายกรัฐมนตรีมหเดร์ บิน โมฮัมหมัด ได้ส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมสร้างนโยบายการความเป็นอัตตลักษณ์ที่เหมาะสมกับชาวมาเลย์ โดยศึกษาจากลักษณะที่ดีของคนในประเทศทางตะวันออกที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้ง

มาเลเซียต้องการต้องการสร้างชาติให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความทัดเทียมเท่ากับนานาชาติ เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่า ช่วงเวลาที่ประเทศมีผู้นำ ดร.มหเดร์ บิน โมฮัมหมัด เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นช่วงเวลาที่สำคัญเนื่องจากมีการพยายามที่จะสร้าง “ความเป็นมาเลเซีย” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากการนำนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) มาใช้เพราะไม่อยากลอกเลียนแบบชาวตะวันตก จึงหารูปแบบของชาวตะวันออกที่เป็นลักษณะที่ดี คือ มีความขยันหมั่นเพียร มีวินัย มีความซื่อสัตย์ ทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีได้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แนวคิดนี้ถือว่าเป็นปฏิกิริยาต่อประสบการณ์สมัยอาณานิคมซึ่งชนพื้นเมืองโดยเฉพาะชาวมลายูมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าชนเชื้อชาติอื่นๆ เช่นชาวจีน เป็นต้น ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมหรือนำหน้าสิงค์โปร์ ในอดีตที่เคยอยู่ร่วมในสหพันธรัฐมลายู หากแต่มีความเจริญทางเศรษฐกิจเหนือกว่ามาเลเซียมาโดยตลอด ดังนั้นนโยบายการศึกษาในยุคนี้จึงมีเป้าหมายหลักคือการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถเข้าไปทำงานตามภาคส่วนต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ซึ่งนโยบายนี้มีเป้าหมายว่าในปีค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วควบคู่ไปกับสังคมที่เท่าเทียมกัน ซึ่งวิสัยทัศน์ในปี ค.ศ.2020 หรือที่เรียกว่า "Vision 2020" มีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศของมาเลเซียให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ให้เป็นผลสำเร็จและปัจจุบันผลจากนโยบายทำให้ปัจจุบันมาเลเซียมีการการพัฒนาประเทศโดยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ในปี 2013 จากอันดับ HDI ของประเทศทั่วโลก มาเลเซียมีค่า HDI เป็นอันดับที่ 64 จาก 187 ประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ อันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติ (Global Competitiveness Index) โดยภาพรวมพบว่ามาเลเซียมีความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติอยู่ที่อันดับที่ 24 จาก 148 ประเทศ ในปี ค.ศ. 2013-2014 ซึ่งมีอันดับที่ดีขึ้นจากในปีค.ศ. 2012-2013 ที่อยู่ในอันดับที่ 25 จาก 144 ประเทศ มาเลเซียมีความสามารถทางการแข่งขันอยู่ในระดับที่ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์ จากประเทศทั้งหมดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด 10 ประเทศ มาเลเซียเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

2) การเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

2.1) สังคมและวัฒนธรรม

สังคมและวัฒนธรรมของมาเลเซียมีลักษณะเป็นพหุสังคม (Multi - Racial Society) ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความ

เป็นอยู่ กล่าวคือมาเลเซียมีประชากรประมาณ 29,120,000 (พ.ศ. 2555) ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูร้อยละ 50.4 เป็นชาวภูมิบุตร (Bumiputra) คือบุตรแห่งแผ่นดิน รวมไปถึงชนดั้งเดิมของประเทศอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่กลุ่มชนเผ่าในรัฐซาราวัก และรัฐซาบาห์ มีอยู่ร้อยละ 11 ซึ่งตามรัฐธรรมนูญของมาเลเซียนั้น ชาวมลายูนั้นคือมุสลิม และอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมมลายู แต่ชาวภูมิบุตรที่ไม่ใช่ชาวมลายูนั้น มีจำนวนกว่าครึ่งของประชากรในรัฐซาราวัก (ได้แก่ชาวอิบัน ร้อยละ 30) และร้อยละ 60 ของประชากรรัฐซาบาห์ (ได้แก่ชาวกาดาซัน-ดูซุน ร้อยละ 18 และชาวบาเจา ร้อยละ 17) นอกจากนี้ ยังมีชนพื้นเมืองดั้งเดิมของคาบสมุทรมลายูอีกกลุ่มหนึ่ง คือ โอรัง อัสลี

ประชากรกลุ่มใหญ่ที่ไม่ใช่ชาวภูมิบุตรหรือชนดั้งเดิมเป็นพวกที่เข้ามาใหม่ โดยเป็นชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีน ร้อยละ 23.7 ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียอีกร้อยละ 7.1 ของประชากร ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวทมิฬ แต่ยังมีชาวอินเดียกลุ่มอื่นอย่างเกรละ ปัญจาบ คุชรัต และปาร์ซี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย โดยอาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศ มีคนเชื้อสายชวา และมินังกะเบาในรัฐทางตอนใต้ของคาบสมุทรอย่างรัฐยะโฮร์ ชุมชนลูกครึ่งคริสตัง (โปรตุเกส-มลายู) ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกและชุมชนชาวจีนช่องแคบ(จีน-มลายู) ส่วนมากอาศัยอยู่ในรัฐมะละกา และมีชุมชนอยู่ในรัฐปีนัง(อรอนงค์ กรุณาและคณะ, 2550)

วัฒนธรรมของมาเลเซียมีความคล้ายคลึงกับอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นหมู่เกาะ อิทธิพลของศาสนาอิสลามได้แพร่เข้ามาในแหลมมะละกา ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 55 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ25 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ13 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 7 นับถือศาสนาฮินดู และร้อยละ 4 นับถือลัทธิศาสนาพื้นเมือง โดยมาเลเซียบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ (วิทย์ บัณฑิตกุล,2555)

มาเลเซียมีภาษาที่ใช้สื่อสารที่หลากหลาย ได้แก่ภาษาบาฮาซา มลายู (BahasaMalayu) เป็นภาษาประจำชาติ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน (แมนดาริน ฮกเกี้ยน ไหหลำ) ภาษา Teluyu ภาษาMalayaslam ภาษาปัญจาบ (Panjabi) และทางตะวันออกมีภาษาท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่พูดภาษา Iban และ Kodazan ชาวมาเลเซีย 1 คน สามารถพูดได้อย่างน้อย 3 ภาษา (วิทย์ บัณฑิตกุล ,2555)

ในปัจจุบัน การดำเนินชีวิตของชาวมาเลเซีย ถึงแม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากตะวันตก แต่พวกเขาก็ยังมีความคิด ความเชื่อ และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ประเพณีของตนอยู่เช่นเดิม เช่นผู้หญิงชาวมุสลิม ใช้ผ้าคลุมหน้าที่เรียนกว่า Tudung มีการนับถือผู้สูงอายุ ครอบครัวเป็นแกนหลักสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้ปฏิบัติตนตามประเพณี มีความซื่อสัตย์ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (kwintessentia, 2013 and Education Malaysia,2011)

จะเห็นได้ว่า สังคมของมาเลเซียเป็นพหุสังคม ที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมหลายเชื้อชาติที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อต่างๆ ของมาเลเซีย จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้คนหลายเชื้อชาติ ศาสนา สามารถอยู่รวมกันได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความทัดเทียมกันเนื่องความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม

อย่างไรก็ตาม **ปี ค.ศ.** 1976-1981 ภาพรวมด้านนโยบายการศึกษาตั้งแต่ยุครัฐบาลสหพรรค ภายใต้การนำของตนกู อับดุล เราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศมลายา และประเทศมาเลเซีย มาจนถึงรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีฮุสเซ็น ออน ได้ให้ความสำคัญกับมุ่งลบล้างมรดกทางวัฒนธรรมจากสมัยอาณานิคม **รัฐบาลให้การสนับสนุนชาวมลายูซึ่งเป็นภูมิบุตรให้มีการศึกษาสูงขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ โดยการจัดสรรโควต้าการเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เป็นภูมิบุตร พร้อมกันนั้นได้สร้างอัตลักษณ์ของชาติที่วางอยู่บนรากฐานวัฒนธรรมของชาวมลายู โดยกำหนดให้ใช้ภาษาบาฮาซา มาเลเซีย** (Bahasa Malaysia) **เป็นภาษาประจำชาติ การจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา เช่นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์** (University of Agriculuture) **สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติได้เปลี่ยนจากการสอนภาษาอังกฤษ มาเป็นการสอนภาษาบาฮาซา มาเลเซียโดยใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนโดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง** มีการยกเลิกการสอบไล่ชั้นประถม 6 ทำให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาชั้นต้น (ชั้น 1 2 3) ได้ นอกจากนี้การสอบใดๆ จะไม่ใช้ภาษาอังกฤษแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ใช้ภาษามลายูในการสอบร่วมด้วย **การจัดการศึกษาในช่วงนี้ ไม่ได้มีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาในภาษาแมนดาลินกับภาษาทมิฬ ซึ่งเป็นภาษาที่สร้างความเป็นอัตลักษณ์ให้แก่ชาวจีนและชาวอินเดียแต่เพียงอย่างใดซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับคนทั้ง 2 เชื้อชาติดังกล่าวเพราะขาดสิทธิอันควรพึงมีทางการศึกษาสะท้อนให้เห็นปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเชื้อชาติ ที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับชาวมลายูที่ถือว่าเป็นภูมิบุตรของประเทศเป็นลำดับแรก**

ปัจจุบัน การสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษาโดยปรับใช้ภาษาอังกฤษในระบบการศึกษาเป็นการแสดงออกถึงความเป็นชาติและลักษณะที่แตกต่างหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม หลักสูตรภาษาอังกฤษของมาเลเซียวางอยู่บนหลักพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาที่เน้นความเป็นชาติ และหลักสูตรแห่งชาติ ในฐานะกลไกหนึ่งของระบบการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรภาษาอังกฤษได้รับการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ อันได้แก่ ความมีเอกภาพแห่งชาติ การศึกษาตลอดชีพ และการพัฒนาปัจเจกชนแบบองค์รวมและบูรณาการ ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่เกิดจากวัฒนธรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และจากความต้องการของประเทศมาเลเซียในยุคโลกาภิวัตน์

มาเลเซียพยายามปรับหลักสูตรภาษาอังกฤษให้สะท้อนผ่านทุกสิ่งที่สะท้อนความเป็นชาติมาเลเซีย เช่น ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิตในท้องถิ่น วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ขณะเดียวกันก็เชื่อมเข้ากับระบบการเรียนรู้แบบสากลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเชื่อมเข้ากับการเรียนรู้รอบตัว (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญาที่รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญ

ภาษาอังกฤษได้ถูกผนวกเข้ากับทักษะทางสารสนเทศ มีกิจกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เรียกว่าการวิจัยเพื่อการวางแผนอนาคตโดยใช้ชุมชนของนักเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ปัญหาและต้นเหตุของปัญหาผ่านการจัดทำโครงงานภาษาอังกฤษ นอกจากนี้หลักสูตรภาษาอังกฤษยังถูกปรับให้เข้ากับท้องถิ่นแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะพิเศษด้วยการผสมผสานคำที่มีนัยเชิงวัฒนธรรมในภาษาแม่และภาษาอังกฤษ

2.2) **กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ**

ปี ค.ศ. 1970-1990 มีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) ที่มุ่งให้ชาวมลายูเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ปี ค.ศ.1981-1995 มาเลเซียเข้าสู่การบริหารงานของรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี ดร.มหาธีร์ บิน โมฮัมหมัด ได้มีการกำหนดภาพลักษณ์การสร้างคนของมาเลเซียให้เป็นแนวทางตามวิถีของชาวเอเชียตามแนวคิด “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) ที่ไม่ลอกเลียนแบบชาวตะวันตก จึงหารูปแบบของชาวตะวันออกที่เป็นลักษณะที่ดี มีความขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ทำงานเป็นกลุ่ม และมีความคิดที่ดี โดยมีประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เป็นต้นแบบที่ดี และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายเศรษฐกิจใหม่และนโยบายมองตะวันออกดังกล่าว จึง**มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในการสร้างบุคลากรภาคส่วนต่าง ๆ มีการจัดโรงเรียนมัธยมในเขตชนบท ให้ทุนการศึกษาสำหรับโรงเรียนประจำในเขตเมือง หรือโรงเรียนพิเศษของชาวภูมิบุตร**

ปี ค.ศ. 1990 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ที่กำหนดให้ภายในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศ “One Bangsa Malaysia” (สัญลักษณ์ของชาติพันธุ์เดียว: Mono-ethnic)

การนำนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 มาสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้มีการประกาศใช้นโยบายพัฒนาแห่งชาติ (National Development Policy: NDP) ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เป็นจุดสำคัญ โดยมีผลใช้เป็นเวลา 10 ปี ซึ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุล สร้างความปรองดองให้กับสังคม ทำลายความยากจนตามแนวทางของนโยบายเศรษฐกิจใหม่

นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ทำให้มาเลเซียจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาแก่ชาวมาเลเซียทุกระดับ มากกว่ามุ่งการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ทางการเมือง โดยมี**การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วต่อความต้องการทางเทคโนโลยีในอนาคต มีการยกระดับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและทักษะการสื่อสารในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาก็มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** (Science and Technology: S&T) **นอกจากนั้นรัฐบาลได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา ปี ค.ศ. 1996** มาใช้แทนพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ.1961 มีสาระสำคัญคือ เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซียให้มีคุณภาพระดับโลก มีความตระหนักถึงความสามารถสูงสุดของปัจเจกบุคคล เพื่อสนองความต้องการและความคาดหวังของประเทศ ส่งเสริมให้บุคคลมีความสมดุลระหว่างสติปัญญา ร่างกาย จิตวิญญาณ ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (UNESCO,2006) ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้ใช้ภาษามลายูเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาแบบให้เปล่า สำหรับเด็กอายุ 6-18 ปี (Free Education) มหาวิทยาลัยยอมรับการสอบประกาศนียบัตรของรัฐบาล ระบบการศึกษาเปลี่ยนจากเดิม 4 ระดับ ไปเป็น 5 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับหลังมัธยมศึกษาหรือก่อนมหาวิทยาลัย และระดับอุดมศึกษา รวมทั้งทำให้**เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน** (Private Higher Education:PHEIs)

หลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศแผนระยะยาวในการพัฒนาประเทศตามนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ส่งผลให้มาเลเซียต้องการก้าวสู่โลกอนาคต มีการเตรียมประเทศโดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยี จัดโครงการมัลติมีเดียซุปเปอร์โคลิดอร์ (Multimedia Super Corridor) เพื่อให้ประเทศกลายเป็นศูนย์กลางไอทีฮับ (IT Hub) ประจำภูมิภาค (Economic Planning Unit, 2013) ส่งผลให้เกิดการผลักดัน **"โครงการโรงเรียนอัจฉริยะ"** (Smart School) **โดยนำเทคโนโลยีเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมให้เยาวชนของชาติเข้าสู่ยุคข้อมูลสารสนเทศ**

นอกจากการปฏิรูปในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว ยังได้มี**การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งสถาบันเอกชน กล่าวคือมีการจัดโปรแกรมทางการศึกษาที่เรียกว่าโปรแกรมคู่ขนาน** (Twining Program) โดยนักศึกษาเรียนภาคการศึกษาที่ 1-2 ในประเทศมาเลเซีย และหลังจากนั้นไปศึกษาต่อภาคการศึกษาที่เหลือในมหาวิทยาลัยที่เป็นเจ้าภาพ

เข้าร่วมโครงการที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งสถาบันการศึกษาที่อยู่ในโปรแกรมดังกล่าว สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางของการสอนได้

ปี ค.ศ. 2013 มาเลเซีย ถือเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว มาเลเซียมีนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้

(1) เปิดรับการค้า การลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากตะวันตก เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ค.ศ. 2020 ตามที่อดีตนายกรัฐมนตรี ดร.มหาธีร์ บิน โมฮัมหมัดตั้งเป้าหมายไว้

(2) ใช้นโยบายการเมืองนำเศรษฐกิจเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์และโอกาสทางการค้าแก่ประเทศ

(3) ขยายการติดต่อด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อลดการพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ และยุโรป อาทิ มาเลเซียในฐานะประธานองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference – OIC) ให้ความสำคัญกับการรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก OIC (รวม 57 ประเทศ) โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ธนาคารอิสลาม การศึกษา และการท่องเที่ยว

มาเลเซียต้องการจะยกระดับประเทศที่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มาเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงมีการสนับสนุนการค้าเสรี ปรับโครงสร้างภาษี เอกชนร่วมลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ และเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน

เนื่องจากมาเลเซียต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ระหว่างเชื้อชาติ เนื่องจากมีหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่รวมกันและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความมั่งคั่ง แข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ ที่ทัดเทียมกับนานาประเทศ จึงต้องมีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศระยะยาวเพื่อเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนนโยบาย กลยุทธ์ต่างๆ รวมถึงการศึกษาต้องถูกพัฒนาขึ้นมาและปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลของนโยบายระยะยาวนั้น

ในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย รัฐบาลร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้ร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา โดยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา หรือ Malaysia Education Blueprint 2013–2025 โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่ชัดเจน โดยเป็นนโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศในระยะเวลา 12 ปีข้างหน้า ของนายกรัฐมนตรี นาจิบ ราซัค ผู้นำประเทศของประเทศมาเลเซีย เนื้อหาการปฏิรูปครอบคลุม ประกอบด้วยการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา **โดยนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มี**

ความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน มีประสิทธิภาพ และสร้างความสามัคคีให้กับคนในประเทศ เป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสากล ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพสามารถรองรับความต้องการของตลาดโลกได้ Malaysia Education Blueprint 2013–2025 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ มีความรู้ มีทักษะในการคิด มีทักษะในการเป็นผู้นำ มีความเชี่ยวชาญในการพูดเขียนสองภาษา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกในชาตินิยม (www.moe.gov.my)

สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียเป็นนโยบายเชิงปฏิบัติการ โดยกำหนดเป็น**แผนกลยุทธ์การอุดมศึกษาแห่งชาติ** มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบการผลักดันการเป็นศูนย์กลางของสถาบันอุดมศึกษานานาชาติที่ยอดเยี่ยมภายในปี ค.ศ. 2020 ด้วยจำนวนผู้เรียน 200,000 คน หรือ ร้อยละ 20 ของนักเรียนต่างชาติที่ลงทะเบียนเรียนสถาบันอุดมศึกษา และการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการศึกษาต่างชาติให้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี ค.ศ. 2020 นโยบายนี้ถูกกำหนดโดยพิจารณาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกการศึกษาอุดมศึกษา เช่น การแลกเปลี่ยนเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบุคลากร โครงการทางด้านวิชาการ การวิจัยและการพัฒนาวิธีการปกครองและการปกครองตนเอง รวมทั้งการบูรณาการทางสังคมและการมีส่วนร่วมของวัฒนธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน และองค์กรต่างๆของรัฐซึ่งก่อให้เกิดความเป็นสากลขึ้นในการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซีย มาตรการที่ถูกนำเสนอในนโยบายนี้ช่วยเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียในการรับนักศึกษา การจัดระบบการศึกษา และดึงดูดนักเรียนต่างชาติหลังจากสำเร็จการศึกษา เมื่อกล่าวถึงทิศทาง การปฏิบัติ หลักการสำคัญและมาตรการของแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในเชิงบวกในการวางแผนกิจกรรมความเป็นสากลในประเทศเพื่อที่จะจัดระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในฐานะการบริการส่งออกเชิงกลยุทธ์ของประเทศ

2.3) การเมืองการปกครอง

ปี ค.ศ. 1957-2013 มาเลเซียมีพรรคการเมืองที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เป็นพรรคแนวร่วมแห่งชาติ (National Front หรือ BarisanNasional) ซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล และอีกกลุ่มหนึ่งคือฝ่ายค้าน พรรคการเมืองที่สำคัญของมาเลเซีย ได้แก่

(1) พรรค UMNO (The United Malays National Organization) เป็นพรรคที่เกิดจากการรวมตัวของชาวมลายูทุกชนชั้น โดยมีนโยบายบริหารประเทศแบบไม่นิยมความรุนแรง สนับสนุนชาวมาเลย์ให้มีสิทธิและส่วนร่วมในการบริหารประเทศทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ โดยไม่ฝักใฝ่ในประเทศตะวันตก

(2) พรรค PAS (Parti Islam Semalaysia) เป็นพรรคฝ่ายค้านสำคัญที่นิยมแนวทางศาสนาอิสลาม มุ่งพยามต่อสู้เพื่อผลักดันให้เพิ่มหลักการของศาสนาอิสลามเข้าไปในรัฐธรรมนูญ เน้นนโยบายฟื้นฟูศาสนาอิสลามและจัดตั้งรัฐอิสลาม ทำให้ประนีประนอมกับกลุ่มที่ไม่ใช่มุสลิมได้ยาก

(3) พรรค DAP (Democratic Action Party) เป็นพรรคฝ่ายค้านโดยมีคำมั่นต่อประชาชนว่าจะต่อสู้เพื่ออิสรภาพ สังคมนิยมประชาธิปไตยบนพื้นฐานของหลักการด้านมนุษยธรรม ความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจและตั้งอยู่บนระบอบปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

ความสำคัญของระบบการเมืองการปกครองของประเทศมาเลเซียมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**ระบบการเมืองการปกครองของประเทศมาเลเซียส่งผลต่อการจัดการศึกษาในหลาย ๆ เรื่อง ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญได้แก่ การพยายามเข้ามามีบทบาทต่อการการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชาติผ่านหลักสูตรการศึกษา**ซึ่งในที่นี่พบว่ามีทั้งปัจจัยการเมืองการปกครองทั้งภายและภายนอก เช่น การแข่งขันและช่วงชิงอำนาจระหว่างพรรคอัมโน และพรรค PAS พรรคอัมโนเป็นพรรคแนวร่วมเชื้อชาติต่างๆในมาเลเซียซึ่งผูกขาดการปกครองมานับแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1957 อย่างไรก็ตาม ในภายหลังกระแสความนิยมในพรรค PAS ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ เช่น กลันตัน ตรังกานูเปอร์ลิสและสลังงอ ได้เพิ่มมากขึ้น โดยพรรค PAS เป็นพรรคที่ยึดแนวทางด้านศาสนาอิสลามเป็นหลักในการปกครอง และมีอิทธิพลในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียด้วยเหตุที่พรรค PAS ได้รับอิทธิพลมากขึ้นจากการเน้นแนวทางอิสลาม ทำให้รัฐบาลมาเลเซียที่มาจากพรรคอัมโน ต้องแข่งขันเชิงนโยบายเพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนาไปโดยปริยาย (บุญรัตน์ รัฐบริรักษ์, 2556)

นอกจากการเมืองภายในแล้ว กระแสการเมืองระหว่างประเทศก็มีผลต่อการใช้แนวทางอิสลามในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน กล่าวคือเมื่อปี ค.ศ. 1979 อิหร่านสามารถโค่นล้มอำนาจกษัตริย์และเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลามสำเร็จ ทำให้เกิดกระแสความนิยมและเลียนแบบการปฏิวัติในอิหร่าน เกิดกระบวนการทำให้เป็นอิสลามแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่ ประกอบกับการยึดครองอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียตในปีเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมของชาวมุสลิมที่รู้สึกว่าถูกเอารัดเอาเปรียบจากมหาอำนาจจนมาสู่การประกาศสงครามทางศาสนา (Jihad) และเกิดนักรบชาวมุสลิมจากประเทศต่างๆ ที่ไปร่วมรบในสมรภูมิอัฟกานิสถาน ด้วยกระแสการเมืองระหว่างประเทศดังกล่าว รัฐบาลมาเลเซียจึงได้ปรับเปลี่ยน

ปรัชญาการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามเมื่อปี ค.ศ. 1979 และการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาเมื่อปี 1983 ดังนั้นโรงเรียนทุกระดับจึงเน้นรูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการบนพื้นฐานความศรัทธาและระบบค่านิยมที่มีลักษณะครอบคลุมและเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นการเน้นการสร้างปัจเจกบุคคลที่มีความสมดุลและเอกภาพทั้งทางด้านสติปัญญา จิต วิญญาณ อารมณ์ และร่างกาย มีความเชื่อที่มั่นคงและนอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า ปรัชญาการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปฏิรูปขึ้นมาใหม่นี้เปิดช่องทางที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้อิสลามานุวัต การนำเอาแนวคิดดังกล่าวประยุกต์เข้ากับระบบการศึกษาของมาเลเซียได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และกลายเป็นแนวทางต่อการศึกษาทุกระดับของมาเลเซีย โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างยั่งยืนต้องสร้างความสมดุลระหว่างความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนาเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนของมาเลเซียได้ผสมผสานแนวคิดทางศาสนาอิสลามเข้าสู่กระบวนการวางแผนและการเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสรุปบทเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้

3) **สรุปบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา**

จากแผนแม่แบบของกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซียที่ว่า **"ประเทศมาเลเซียเน้นพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล และก้าวสู่เป้าหมายของความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว"** โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาตั้งแต่ในระดับอนุบาล ด้วยการกำหนดให้การศึกษาระดับอนุบาล เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาชาติ ในระดับประถมศึกษาก็เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนได้เรียนภาษาแม่ของตนเป็นหลัก ระดับมัธยมก็แบ่งออกเป็นสายสามัญ และวิชาชีพ ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน และในส่วนของระดับอุดมศึกษา รัฐบาลก็มีนโยบายที่จะให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารแบบนอกระบบราชการ และถือการศึกษาเป็นสินค้าทางปัญญาของชาติที่จะสามารถนำเงินตราเข้าประเทศ และเป็นสื่อในการเผยแผ่อารยะธรรมชองชาติ อีกทั้งยัง กระจายความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ในทุกระดับ ทั้งชาติ รัฐ อำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐบาล ก็สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทางการศึกษา 7 ประการของแผนแม่บท คือ เพิ่มความเสมอภาค ปรับปรุงเทคนิคการสอน สนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม เพิ่มความแข็งแกร่งของสถาบันการศึกษา พัฒนาสู่ความเป็นสากล ส่งเสริมให้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และตรวจติดตามผลการดำเนินงานให้มีความทั่วถึง

จะเห็นได้ว่า ในภาพรวมการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศมาเลเซีย มีปัจจัยและเงื่อนไขหลักที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันที่สูงขึ้น การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น และปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศ ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม เป็นต้น ปัจจัยและระบบด้านการศึกษาดังกล่าว ทำให้ประชากรมาเลย์มีความตื่นตัวในการเรียน พร้อมกับได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการวางรากฐานมาเป็นอย่างดี ส่งผลให้อัตราการรู้หนังสือในประชากรชาวมาเลย์ ระหว่างปี ค.ศ. 2010-2012 เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ ดังที่ปรากฏอยู่ในสถิติการศึกษาของมาเลเซีย ที่ทำการสำรวจโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 93.7, 94.5 และ 94.6 ตามลำดับ ส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 93.1, 93.9 และ 94.1 ตามลำดับดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ การเชื่อมโยงความรู้ การติดต่อสื่อสารที่สะดวก และรวดเร็ว เทคโนโลยีก่อให้เกิดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ การเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ และความต้องการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ นโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น นโยบายการศึกษาของประชาคมอาเซียน (ASEAN) การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All: EFA) และผลจากการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ การรายงานผลโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) และ TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจว่าระบบการศึกษาของประเทศได้เตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคต เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนวัย 15 ปี ที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน ในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จึงถือเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการพัฒนาการศึกษาที่ถูกอ้างอิงในหลายประเทศ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญของโลกที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ หมั่นแสวงหาความรู้ ตัดสินใจด้วยเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาได้ ประกอบกับการประเมินระบบการศึกษาของทั้งประเทศในหน่วยงานอื่นๆ ที่

พบว่าประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาอยู่ในอันดับ 1 ของอาเซียน อย่างสิงคโปร์ และอันดับ 2 อย่างมาเลเซีย มีความใกล้เคียงกันตรงที่ ใช้ระบบการศึกษาแบบอังกฤษ อีกทั้งยังใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ทำให้ระบบการศึกษามีความเป็นสากล นอกจากนี้ ระบบการเรียนการสอนแบบ Twinning Program ที่มีความน่าเชื่อถือของมาเลเซีย ยังทำให้มีนักเรียนต่างชาติต้องการเข้าไปศึกษาเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน นักเรียนชาวมาเลย์ ที่จบการศึกษาจากสถาบันในประเทศ ก็สามารถนำผลการเรียนไปเทียบระดับกับสถาบันต่างชาติได้ ทำให้ไม่เกิดข้อจำกัดในกรณีที่ต้องการโอนหน่วยกิต หรือไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นยังต่างประเทศ เป็นต้น

ปัจจัยและเงื่อนไขภายใน ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นต้น เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คน ความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอิสลาม โดยจากข้อมูลสถิตินักเรียนต่างชาติที่เรียนอยู่ในมาเลเซียประจำปี ค.ศ. 2009 ของกระทรวงอุดมศึกษาพบว่า มีนักเรียนสัญชาติจีนมากที่สุด รองลงมาคือ อินโดนีเซีย อิหร่าน ไนจีเรีย และบังคลาเทศ ตามลำดับ ซึ่งหากพิจารณาแล้ว นอกจากคุณภาพการศึกษาในมาเลเซียแล้ว ปัจจัยทางด้านความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล เหล่านี้ก็น่าจะมีส่วนดึงดูดให้นักเรียนต่างชาติเข้าไปเรียนต่อในประเทศมาเลเซีย

จะเห็นได้ว่าปัจจัยและเงื่อนไขทั้งภายในและภายนอกประเทศส่งผลต่อการศึกษาของประเทศมาเลเซีย ในปัจจุบันมีการประเมินผลการศึกษาในระดับนานาชาติ ที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานความสามารถของการศึกษา และความสำเร็จของการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศในโลก เช่น PISA, TIMSSและปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ทำให้ประเทศมาเลเซียจำเป็นต้องกำหนดนโยบาย แผน ที่จะมาส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาที่ดี ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้อย่างสมบูรณ์

จากบริบทด้านต่างๆ ทั้งบริบททั่วไป ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซียดังกล่าวมา สามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	**การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ**
สังคมและวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก	- นโยบาย Malaysia Education for All (EFA) - การสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษาโดยปรับใช้ภาษาอังกฤษในระบบการศึกษา
กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ - **ค.ศ.** 1971-1995 การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) ที่มุ่งให้ชาวมลายูเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น - **ค.ศ.**1981-1995 การกำหนดภาพลักษณ์การสร้างคนของมาเลเซียให้เป็นแนวทางตามวิถีของชาวเอเชียตามแนวคิด “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) ที่ไม่ลอกเลียนแบบชาวตะวันตก	- นโยบาย Malaysia Education for All (EFA) - การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในการสร้างบุคลากรภาคส่วนต่างๆ มีการจัดโรงเรียนมัธยมในเขตชนบท ให้ทุนการศึกษาสำหรับโรงเรียนประจำในเขตเมือง หรือโรงเรียนพิเศษของชาวภูมิบุตร
กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ - **ค.ศ.** 1990 การกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ที่กำหนดให้ภายในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศ	- การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วต่อความต้องการทางเทคโนโลยีในอนาคต มีการยกระดับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและทักษะการสื่อสารในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาก็มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - พระราชบัญญัติการศึกษา ปี ค.ศ. 1996 - พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน - โครงการโรงเรียนอัจฉริยะ” (Smart School)

ตารางที่ 4.2 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ
	- การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งสถาบันเอกชน โดยจัดโปรแกรมทางการศึกษาที่เรียกว่าโปรแกรมคู่ขนาน (Twining Program) - Malaysia Education Blueprint 2013-2025 - แผนกลยุทธ์การอุดมศึกษาแห่งชาติ
การเมืองการปกครอง - ภายในประเทศ: การแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาลและฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา - ภายนอกประเทศ: ค.ศ. 1979 อิหร่านสามารถโค่นล้มอำนาจกษัตริย์และเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลามสำเร็จ ทำให้เกิดกระแสความนิยมและเลียนแบบการปฏิวัติในอิหร่าน เกิดกระบวนการทำให้เป็นอิสลามแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคต่างๆ	- การสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา การปรับใช้แนวคิดทางศาสนาในระบบการศึกษา

1.1.3 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

1) บริบททั่วไปของประเทศ

หมู่เกาะอินโดนีเซียตั้งอยู่บนมหาสมุทร 2 แห่งคือ อินเดียและแปซิฟิก ถือเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างทวีปเอเชียและออสเตรเลีย ดังนั้น สภาพสังคมวัฒนธรรมจึงแตกต่างกันตามความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ คือส่วนที่อยู่ติดกับเอเชียจะซึมซาบสังคมวัฒนธรรมแบบเอเชีย ส่วนที่อยู่ค่อนไปทางออสเตรเลียก็จะมีลักษณะสังคมวัฒนธรรมเอนเอียงไปทางออสเตรเลีย

อินโดนีเซียมีประชากร 248,216,193 คน (ว.อำพัน, 2555) ประเทศมีรูปร่างคล้ายพระจันทร์หงายครึ่งซีก มีพื้นที่ 5,193,250 ตารางกิโลเมตร หรือใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ 10 เท่า เป็นพื้นดิน 2,027,087 ตารางกิโลเมตร และพื้นน้ำทะเล 3,166,163 ตารางกิโลเมตร อินโดนีเซีย

ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยกว่า 17,500 เกาะ แต่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 3,000 เกาะ รวมอยู่ในพื้นที่ 4 ส่วน (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555) คือ

1. หมู่เกาะซุนดาใหญ่ ประกอบด้วย เกาะชวา สุมาตรา กะลิมันตัน และสุลาเวสี

2. หมู่เกาะซุนดาน้อย ประกอบด้วยเกาะเล็กๆ ทางตะวันออกของเกาะชวา ได้แก่ เกาะบาหลี ล็อมบอก ซุมบาวา ฟลอเรส และติมอร์

3. หมู่เกาะโมลุกกะหรือหมู่เกาะเครื่องเทศ อยู่ระหว่างสุลาเวสีกับเกาะปาปัว

4. ปาปัว อยู่บนเกาะนิวกินีทางตะวันตกของประเทศปาปัวนิวกินี

ในบรรดาหมู่เกาะทั้งหมด แยกเป็นเกาะขนาดใหญ่ 5 เกาะ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของประเทศ ได้แก่

1. กะลิมันตัน มีพื้นที่มากที่สุดคือครอบคลุมพื้นที่ 2 ใน 3 ของเกาะบอร์เนียว เป็นแหล่งผลิตน้ำมัน และ ก๊าซธรรมชาติ

2. สุมาตรา แหล่งผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

3. ปาปัว ครอบคลุมพื้นที่ครึ่งหนึ่งด้านตะวันตกของเกาะนิวกินี

4. สุลาเวสี

5. ชวาและมาดูรา ครอบคลุมพื้นที่เพียงร้อยละ 7 ของประเทศ แต่มีประชากรอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 64 เฉพาะเกาะชวานั้นเล็กที่สุดแต่สำคัญที่สุด มีประชากรหนาแน่นที่สุด เป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญ เป็นศูนย์รวมอำนาจทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือเศรษฐกิจ

อินโดนีเซียอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ สภาพอากาศจึงเป็นแบบป่าฝนเขตร้อน มีเพียง 2 ฤดูคือ ฤดูแล้ง (เมษายน-กันยายน) และฤดูฝน (ตุลาคม-มีนาคม) อากาศโดยทั่วไปร้อนชื้น ค่อนข้างอบอ้าว และมีแดดจัด

เพ็ชรี สุมิตร (2552) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ประเทศอินโดนีเซีย ดังนี้ หลายพันปีก่อนในสมัยยุคหิน ยังไม่ได้เป็นประเทศอินโดนีเซียเช่นทุกวันนี้ มีการอพยพของคนมาเลย์กลุ่มต่างๆ เข้ามาตั้งหลักแหล่งบริเวณหมู่เกาะที่เรียกว่าอินโดนีเซียในปัจจุบัน สภาพในยุคนั้นยังเป็นยุคของอาณาจักรต่างๆ เช่น อาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรมะตะรัม อาณาจักรมัชฌปาหิต มีการติดต่อค้าขายกัน ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดียมากที่สุดตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 1 มีการเผยแผ่ของศาสนาฮินดูในภูมิภาคจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 7 อาณาจักรต่างๆ เริ่มหันมานับถือศาสนาพุทธลัทธิมหายานกันแพร่หลาย มีการสร้างโบราณสถานมากมายทั่วเกาะชวา ที่สำคัญคือ บุโรพุทโธ ในช่วงนี้กลุ่มที่เดินเรือเข้ามาทำการค้าขายจะเป็นชาวอินเดียกับจีน ศาสนาอิสลามยังไม่มีบทบาทในยุคนี้ กระทั่งอาณาจักรต่างๆ โดยเฉพาะบนเกาะชวานั้นมีการแก่งแย่งอำนาจกันตลอดเวลา และค่อยๆ เสื่อมลง จนหมดความสำคัญไปทีละอาณาจักร ประกอบกับมีการคุกคามจากอาณาจักรภายนอกอย่างหนัก

โดยเฉพาะอาณาจักรอยุธยาของไทยและที่สำคัญคือ การขยายอิทธิพลของศาสนาอิสลามเข้ามายังหมู่เกาะชวาและบริเวณใกล้เคียง จนกระทั่งอำนาจและบารมีของผู้ปกครองอาณาจักรโดยเฉพาะอาณาจักรมัชฌปาหิตที่ผูกติดกับความเชื่อของศาสนาฮินดูและพุทธอย่างแนบแน่นได้ถูกทำลายลง ช่วงนี้อาจจะเรียกได้ว่าอินโดนีเซียยุคโบราณ หรืออินโดนีเซียภายใต้อิทธิพลของฮินดูจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12

ผู้ที่เริ่มนำศาสนาอิสลามเข้ามาในภูมิภาคนี้หรือในบริเวณหมู่เกาะอินโดนีเซียคือพ่อค้าชาวอินเดียในแคว้นคุชราตและจากอาหรับ เริ่มตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 13 โดยนำเข้ามาพร้อมๆ กับความสัมพันธ์ทางการค้าการเดินเรือ แรกเริ่มนั้นพ่อค้าเหล่านี้ยังไม่ได้ตั้งใจจะเผยแผ่ศาสนา แต่ต่อมาจากความสัมพันธ์ทางการค้าที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องมาจากชาวยุโรปมีความต้องการสินค้าประเภทอัญมณี งาช้าง สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องเทศอย่างพวกพริกไทย กานพลูมากขึ้น และพ่อค้าชาวอินเดียในคุชราตก็ได้ผูกขาดสินค้าเหล่านี้กับตลาดยุโรปมานานโดยไม่ได้เป็นผู้ผลิตเอง หากแต่เป็นพ่อค้าคนกลางระหว่างเอเชียกับยุโรป โดยเฉพาะเครื่องเทศนั้นมีราคาแพงมาก และมีแหล่งเพาะปลูกสำคัญเฉพาะในหมู่เกาะอินโดนีเซียเท่านั้น ทำให้พ่อค้าจากคุชราตต้องเดินเรือไปๆ มาๆ เพื่อนำสินค้าไปขายต่อยังยุโรปอีกทีหนึ่ง นานเข้าบางคนก็ตั้งหลักแหล่งอยู่ตามเมืองท่าต่างๆ ของหมู่เกาะอินโดนีเซีย บ้างก็แต่งงานกับชาวพื้นเมืองจนกระทั่งสามารถยกสถานภาพทางสังคมได้ทัดเทียมกับคนท้องถิ่น บางคนก็ได้ใกล้ชิดกับชนชั้นผู้ปกครองด้วย เมื่อมีลูกหลานก็ถือธรรมเนียมการนับถือศาสนาตามบิดาคือศาสนาอิสลาม ไม่นานนักเริ่มมีชุมชนมุสลิมเข้ามาแทนที่ความเชื่อแบบฮินดู โดยเฉพาะที่เกาะสุมาตราและเกาะชวา แต่ก็ใช่ว่าจะละทิ้งความเชื่อเก่าๆ ไปทั้งหมด เพราะคนพื้นเมืองอีกจำนวนไม่น้อยยังคงพิธีกรรมแบบฮินดูไว้ภายในบ้านอยู่

ในช่วงเวลานี้การศึกษาเล่าเรียนของคนอินโดนีเซียโดยเฉพาะผู้ชายขึ้นอยู่กับแนวทางของศาสนาอิสลาม โดยผู้สอนเป็นคนมุสลิม

โปรตุเกสเป็นชาวยุโรปกลุ่มแรกที่เข้ามาในดินแดนต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในคริสต์ศตวรรษที่ 15 ชาวโปรตุเกสต้องการสำรวจเส้นทางเดินเรือใหม่ๆ เพื่อใช้ติดต่อค้าขายกับทวีปเอเชียโดยไม่ต้องผ่านตะวันออกกลาง และไม่ต้องการทับเส้นทางกับพวกพ่อค้าชาวอิตาเลียน ในที่สุดเมื่อค้นพบเส้นทางใหม่ได้กอปรกับมีการพัฒนาเทคโนโลยีการเดินเรือของตนเองให้ดีขึ้น พ่อค้าโปรตุเกสจึงเริ่มเสาะแสวงหาเมืองท่าต่างๆ ริมฝั่งมหาสมุทรอินเดีย เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางการค้าและฐานทัพเรือ เมื่อยึดเมืองท่าและควบคุมการค้าระหว่างอินเดีย ดินแดนอื่นๆ ในตะวันออกกลางได้สำเร็จ ชาวโปรตุเกสได้ขยายเป้าหมายมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแสดงเจตนาว่าต้องการเข้ามาค้าขายโดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าที่เมืองมะละกาเป็นคนกลางอีกต่อไป หลังจากนั้น 2 ปี พอถึงค.ศ. 1511 กองทัพโปรตุเกสก็ยึดเมืองมะละกาได้สำเร็จ และถือเป็นอาณานิคมแห่งแรกของชาว

ยุโรปในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้นยังควบคุมการค้าขายบนเกาะสุมาตราและโมลุกกะได้อีกด้วย ในระหว่างที่เข้ามาควบคุมการค้านั้น โปรตุเกสได้เผยแผ่ศาสนาคริสต์และพยายามจะทำลายศาสนาอิสลามให้หมดไป โดยผ่านการสอนศาสนาจากมิชชันนารีของโปรตุเกส

อนึ่ง ช่วงประมาณศตวรรษที่ 16 โปรตุเกสเริ่มมีปัญหาภายในเรื่องศาสนาที่ขัดแย้งกันเองและการฉ้อราษฎร์บังหลวงของคนในราชสำนัก บวกกับปัญหาเศรษฐกิจการเมืองที่เกิดขึ้นทั่วยุโรป ซึ่งส่งผลกระทบต่อโปรตุเกสด้วย ทำให้อำนาจของโปรตุเกสค่อยๆ ลดลง ศูนย์กลางการค้าของยุโรปย้ายจากเมืองลิสบอน ไปยังเมืองแอ็นท์เวิร์ปของฮอลันดาหรือดัตช์ และเมื่อดัตช์ประกาศเป็นประเทศเอกราชชื่อว่าเนเธอร์แลนด์ได้สำเร็จ ได้ทำการพัฒนาธุรกิจการค้าทางทะเลและระบบแลกเปลี่ยนสินค้าจากทั่วโลกได้ดีกว่าที่โปรตุเกสเคยทำ ตั้งแต่ ค.ศ. 1595 เป็นต้นมาดัตช์เริ่มส่งกองเรือเข้ามายังทวีปเอเชียเพื่อทำมาค้าขาย จนกระทั้งปี ค.ศ.1600 ได้เข้าตั้งสถานีการค้าแห่งแรกในเมืองบันตัมทางตะวันออกของเกาะชวา ต่อมาใน ค.ศ. 1602 ได้ตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกหรือที่เรียกกันว่า V.O.C (The Dutch East India Company) หลังจากที่ดัตช์ได้ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ในน่านน้ำแถบนี้ และเริ่มเข้ามาครอบงำโดยการนำระบอบการปกครองแบบทรราชย์เข้ามาพร้อมๆ กับการแสวงหาอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มจากหมู่เกาะโมลุกกะและหมู่เกาะใกล้เคียง ช่วยขับไล่กองทัพสเปนกับโปรตุเกสออกไป ในที่สุดก็สามารถควบคุมช่องแคบมะละกาและซุนดาไว้ได้แต่เพียงผู้เดียว และบริษัท V.O.C นี้ก็อยู่ในฐานะผูกขาดการค้าทั้งหมดในหมู่เกาะอินโดนีเซียกับโลกตะวันตกตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปี 1800

ห้วงระยะ ค.ศ. 1600 – 1800 บริษัท V.O.C. พยายามเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์เช่นเดียวกับพวกโปรตุเกส โดยผ่านการจัดตั้งโรงเรียน ครูผู้สอนทุกคนต้องเป็นคนดัตช์ แต่ไม่มีการกำหนดหลักสูตร ไม่กำหนดระดับชั้นเรียนหรือระดับการศึกษาที่แน่นอน

หลังจาก ค.ศ. 1800 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึง ค.ศ. 1942 บริษัท The Netherlands East Indies Government เข้ามาบริหารกิจการแทนบริษัท V.O.C. ที่เลิกล้มกิจการไป การศึกษาจึงเปลี่ยนไปอยู่ในความดูแลของชุมชนโดยรัฐบาลได้แบ่งเงินจำนวนหนึ่งเป็นเงินอุดหนุนให้กับโรงเรียน มีการตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู และให้ใช้ภาษาพื้นเมืองเป็นภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียนได้ กล่าวได้ว่าประมาณต้นศตวรรษที่ 20 มีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น 2 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสำหรับเด็กดัตช์ และโรงเรียนสำหรับเด็กอินโดนีเซียที่ให้ใช้ภาษาพื้นเมืองสอนนักเรียนได้ ในปี 1912 โรงเรียนพื้นเมืองที่รัฐบาลพิจารณาว่าอยู่ในระดับดี ได้รับการเปลี่ยนเป็น Dutch Native Primary Schools โดยกำหนดให้สอนเป็นภาษาดัตช์ในชั้นสูงสุด ต่อมา ปี 1921 มีการเปิดโรงเรียนการศึกษาต่อเนื่องหรือ Schakel School ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เชื่อมโยงระหว่างภาษาต่างๆ ที่สอนอยู่ในโรงเรียนพื้นเมืองและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ใช้ภาษาดัตช์สอน ทั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือเด็กพื้นเมืองอินโดนีเซียได้มีโอกาสเรียนสูง

กว่าระดับประถมศึกษา แต่ในทางปฏิบัติมีเด็กอินโดนีเซียจำนวนน้อยที่เรียนต่อตามระบบการศึกษาต่อเนื่องนี้

จนกระทั่งถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สองตอนปลาย ค.ศ. 1942 ญี่ปุ่นขับไล่ดัตช์และโปรตุเกสออกไปจากหมู่เกาะอินโดนีเซียได้สำเร็จและเข้ายึดครองอินโดนีเซียได้ แต่ต่อมาญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้สงครามและถอนกำลังออกจากอินโดนีเซียในเดือนสิงหาคม 1945 ในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองนี้ โรงเรียนประถมศึกษาทุกแบบได้ถูกยกเลิกไป และสร้างโรงเรียนสำหรับคนทุกระดับชั้นขึ้นมาแทนที่โดยใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่าญี่ปุ่นต้องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตะวันตกให้เป็นวัฒนธรรมตะวันออกให้หมด

หลังจากญี่ปุ่นประกาศแพ้สงคราม อินโดนีเซียก็ประกาศเอกราชทันทีเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 1945 หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขระบบการศึกษาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายใหม่คือ “การศึกษาจะต้องรับใช้คนทุกคนและเป็นการเตรียมคนเพื่อชีวิต ไม่ใช่เตรียมคนเพื่อศึกษาต่อ” และจากนั้นเป็นต้นมา ความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอินโดนีเซียคือ การพัฒนาสังคมและศีลธรรมของนักเรียน ซึ่งตรงกันข้ามกับการศึกษาสมัยก่อนที่เน้นเฉพาะความรู้เพียงอย่างเดียว

2) **การเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ ระหว่าง ค.ศ.** 1980-2013 **ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย**

ปี ค.ศ. 1965 – 1998 ในด้าน**การเมืองการปกครอง ถือเป็นยุคระเบียบใหม่** (Orde Baru) ของประธานาธิบดีซูฮาร์โต อินโดนีเซียมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายรัฐธรรมนูญ และได้กำหนดให้ใช้หลักปัญจศีลเป็นหลักในการปกครองประเทศ ประกอบด้วย (1) การนับถือพระเจ้าองค์เดียว (2) การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม (3) ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย (4) ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และ (5) ความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซียทั้งมวล

ปี ค.ศ. 1980-2013 ทางด้าน**สังคมและวัฒนธรรม** ประชากรอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรนีเซียน และนับถือศาสนาอิสลาม โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายมาเลย์ ประมาณร้อยละ 95 ที่เหลือเป็นอินเดีย อาหรับ จีน และชาวยุโรป แต่ถ้าแบ่งตามหลักฐานชาติวงศ์วิทยาแล้ว ถือว่าชาวอินโดนีเซียมีต้นกำเนิดมาจาก 365 เชื้อชาติ รวมเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้สี่กลุ่มด้วยกัน คือ (1) เมเลเนเซียน เป็นเผ่าพันธุ์ที่ผสมกันระหว่างกลุ่มมองโกลลอยด์กับวาจาด (2) โปรโตออสโตรเนเซียน (3) โพลีเนเซียน (4) ไมโครเนเซียน ประชากรที่มีเผ่าพันธุ์ต่างๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ตามเกาะสุมาตรา เกาะชวาตะวันตก เกาะมาดูรา เกาะบาหลี เกาะลอมบอก เกาะติมอร์ เกาะบอร์เนียว เกาะสุลาเวสี เกาะอีเรียนจายา และตามแนวชายแดนด้านตะวันตก (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

ภาษาราชการและภาษาที่ใช้กันทั่วไปคือ ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) แต่ในแต่ละเกาะแต่ละเมืองจะมีภาษาและอักษรพื้นเมืองของตนเอง แต่ทั้งนี้ทุกคนที่เรียนหนังสือจะถูกบังคับให้เรียนภาษาอินโดนีเซียทั่วประเทศทำให้สามารถพูดได้ทุกคน ความแตกต่างของภาษาที่มีอยู่มากในประเทศนั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างเสถียรภาพของประเทศ

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมาเป็นศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ โรมันคาธอลิก ฮินดู และศาสนาพุทธน้อยที่สุด แม้จะมีคนมุสลิมเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศแต่รัฐไม่ได้ประกาศให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ คนอินโดนีเซียทุกคนมีอิสระในการนับถือศาสนา ศาสนาจึงมีผลต่อการจัดระบบทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย ปฏิสัมพันธ์หลักระหว่างศาสนากับการจัดระบบทางการศึกษาเป็นที่มาของโครงสร้างระบบการศึกษาที่ลักษณะเด่นเฉพาะ จึงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาศาสนาแบบดั้งเดิมของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาของคนส่วนใหญ่ในประเทศ

วัฒนธรรมส่วนใหญ่ที่ชาวอินโดนีเซียได้รับจากชาวฮินดู ได้แก่ สถาปัตยกรรมการปั้นรูป วรรณคดี ดนตรี นาฏศิลป์ และการเล่นพื้นเมือง ซึ่งยังคงมีอยู่ในบาหลี และลอมบอกตะวันตก (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555)

จากการที่สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะแยกกันเป็นหมู่เกาะมากมาย และมีอาณาเขตกว้างใหญ่ ประชากรติดต่อกันได้ยาก ทำให้แต่ละภูมิภาคมีรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง จึงปรากฏลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาที่ใช้ผิดแผกแตกต่างกันไป โดยประชากรกลุ่มต่างๆ ของอินโดนีเซียมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มชน ชาวชนบทที่อาศัยอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองยังยึดมั่นอยู่กับประเพณีเดิมอยู่มาก ส่วนกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองและได้รับการศึกษาแบบตะวันตกจะมีวิถีชีวิตแตกต่างกันออกไป

ปี ค.ศ. 1980 -1984 ในด้าน**เศรษฐกิจ** เกิดวิกฤติน้ำมันในตลาดโลก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของอินโดนีเซีย รัฐบาลจึงหันมาส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการผลิต ลดการพึ่งพารายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ แร่โลหะที่มีค่า สินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งพัฒนาภาคเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิต ขณะเดียวกันรายได้จากการส่งสินค้าอื่นๆ ที่ไม่ใช่น้ำมันและก๊าซธรรมชาติก็เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมได้กลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ คิดเป็นร้อยละ 75 ของสินค้าส่งออกทั้งหมด นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ รัฐบาลพยายามปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบเรื่องเศรษฐกิจการค้า การเงิน การธนาคาร และการลงทุน เพื่อให้มีความเสรีและสะดวกยิ่งขึ้น ส่งผลให้ภาคเอกชนต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจการหลายๆ ภาคที่เคยจำกัดไว้ รวมทั้งด้านสาธารณูปโภค อาทิ การพัฒนาแหล่งพลังงานไฟฟ้า

การคมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม เป็นต้น ในช่วงนี้เศรษฐกิจขยายตัวและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ความมั่นคงทางการเมือง ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และค่าจ้างแรงงานไม่สูงมาก ล้วนเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการลงทุนของต่างชาติ

ปี ค.ศ. 1994 ในด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ได้กำหนดแผนพัฒนาที่ 3 (ค.ศ. 1994/1995 –1998/1999) โดยกำหนด ยุทธวิธีการพัฒนาการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) ความเสมอภาคโอกาสทางการศึกษา (2) การตอบสนองความจาเป็นทางการศึกษา (3) คุณภาพของการศึกษา และ(4) ประสิทธิภาพของการศึกษา

ปี ค.ศ. 1997 ในด้าน**เศรษฐกิจ** เกิดวิกฤตเศรษฐกิจไปทั่วโลก อินโดนีเซียก็เป็นหนึ่งในนั้น ต้องกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในรัฐบาลที่จะแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจได้ นอกจากนั้นกรณีการเอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่พรรคพวกของตนและครอบครัวก็ทำให้ศรัทธาที่ประชาชนมีต่อผู้นำสั่นคลอน

ปี ค.ศ. 2003 ในด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ได้กำหนดแผนพัฒนาที่ 8 (ค.ศ. 2003/2004 - 2007/2008) โดยเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจอีกทีหนึ่ง ในแผนพัฒนาประกอบไปด้วยเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ แต่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการศึกษาจะอยู่ในโครงการพัฒนาสองส่วนคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยระบุว่า ในยุคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง สิ่งที่ต้องเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กัน คือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ จำเป็นต้อง พัฒนาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา บุคลิกภาพ สุขภาพ สวัสดิการ การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สมุทรศาสตร์และการบิน อีกส่วนหนึ่งระบุอยู่ในส่วนของแผนพัฒนา Center for Building the Training and Education Of Development Planning ซึ่งมี ใจความสำคัญเพื่อที่จะยกระดับการแข่งขันและความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้สูงขึ้น จึงให้การ สนับสนุนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูง ที่สุดเท่าที่จะทำได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมงานด้านการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย เพื่อตอบรับกับแผนพัฒนาที่ 8 นี้ จึงมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 ที่ได้กำหนด เป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและ ความเสมอภาคทางการศึกษาส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา

ปี ค.ศ. 2004-2013 ด้าน**การเมืองการปกครองยุคหลังซูฮาร์โต** ภายหลังการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้มีการจัดการเลือกตั้งอีกครั้ง มีพรรคการเมืองต่างๆ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก ในที่สุดพรรคประชาธิปไตยของพลโทซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แม้ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากประชาชนมากนักในช่วงแรก แต่

ด้วยความอดทนและเข้มแข็ง รัฐบาลสามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การเจรจาสันติภาพกับอาเจะห์จนเกิดสันติภาพ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์ต่างๆ จนสามารถยุติความรุนแรงได้ รวมทั้งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็งเติบโตอย่างรวดเร็วจนเป็นหนึ่งในประเทศที่น่าลงทุนในปัจจุบัน จนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีเป็นสมัยที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

ปี ค.ศ. 2005 ในด้าน**เศรษฐกิจ** การเติบโตทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียค่อนข้างมีเสถียรภาพจากการบริหารประเทศของประธานาธิดีพลโทซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประธานาธิบดีคนก่อนจะเห็นว่าช่วงนั้นเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพมากกว่า ตัวเลขการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงกว่า ผลิตและส่งน้ำมันดิบออกมากกว่า โดยรวมแล้วจึงถือว่าผลงานด้านเศรษฐกิจยังไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อินโดนีเซียเป็นประเทศสุดท้ายในเอเชียที่ฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจ อินโดนีเซียจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ.2005 - 2025 ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 - 2025 ให้ความสำคัญต่อการให้โอกาสการศึกษาสำหรับทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตอบสนองต่อการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน

ปี ค.ศ. 2008 ในด้าน**เศรษฐกิจ** สืบเนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก รัฐบาลอินโดนีเซียจึงปฏิรูปเศรษฐกิจโดยการออกกฎระเบียบใหม่ๆ เกี่ยวกับการลงทุน เพิ่มโอกาสในการจ้างงานในประเทศ กระตุ้นการค้า เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการส่งออก สร้างความเข้มแข็งให้ภาคการผลิต และกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ ลดปัญหาความยากจน โดยเน้นการลงทุนจากภาคเอกชนและภาครัฐ

ปี ค.ศ. 2011 ในด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา** มีการกำหนดวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) คือ การพัฒนาประเทศอินโดนีเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก โดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

กล่าวคือภายใน ค.ศ. 2025 อินโดนีเซียสามารถเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้า มีเกียรติสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นอิสระ ไม่ต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ หรือด้านใดๆ รวมทั้งสามารถรับมือกับความท้าทายในรูปแบบต่างๆ ได้ โดยยึดมั่นกับการพัฒนาใน 3 สาขาหลักหรือ 3 เสาหลัก คือ 1) การพึ่งพาตนเองได้ (self reliance)

2) มีความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) 3) มีอารยธรรมที่สูงส่ง (superior civilization) ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 มีสาระสำคัญ ดังนี้

- ให้ประเทศอินโดนีเซียมีเอกภาพ รุ่งเรือง และยุติธรรม ภายใต้สังคมที่ปรองดองและสงบสุข โดยไม่มีเหตุขัดแย้งรุนแรงเหมือนในอดีต โดยยึดมั่นในหลักการเอกภาพในความหลากหลาย นอกจากนั้น ยังเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พร้อมรับมือกับความเสี่ยงจากการถูกก่อการร้ายด้วยการขจัดสาเหตุสำคัญของการก่อการร้าย เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยและความโปร่งใส สร้างหลักธรรมาภิบาล และปราบปรามการคอรัปชั่น ให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยยุติธรรม

- รักษาและเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่สูงถึงถึงร้อยละ 7 โดยมุ่งเน้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบการพึ่งพาตนเอง เร่งการพัฒนาในภูมิภาคโดยให้มีความเสมอภาค ไม่ให้มีท้องถิ่นใดที่ด้อยพัฒนา และเน้นการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม

- ปรับปรุงเสริมสร้างสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชน ระบบการให้สวัสดิการโดยถือว่าผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องนำมาใช้ในการเพิ่มสวัสดิการทางสังคม ยกระดับมาตรฐานการครองชีพ ลดระดับความยากจน ลดอัตราการว่างงานโดยการใช้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

- เสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือกับนานาประเทศ โดยดำเนินความสัมพันธ์กับต่างชาติ โดยมีพื้นฐานบนการพึ่งพาตนเอง ความเท่าเทียมและการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ไมตกเป็นเหยื่อแต่จะต้องได้รับผลประโยชน์จากโลกาภิวัตน์

ปี ค.ศ. 2011 ในด้าน**เศรษฐกิจ** มีการประกาศแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2011 - 2025 ให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันในโลกได้ แม้เศรษฐกิจในรัฐบาลนี้จะเติบโตได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่น่าสนใจในการลงทุน แต่ก็ยังมีอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกมาก เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน การก่อการร้าย กฎระเบียบด้านการลงทุน ความไม่พร้อมของบุคลากรในประเทศ เป็นต้น (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดีย คอม, 2555) นอกจากนี้ รัฐบาลของประธานาธิบดียูโดโยโน มีแนวนโยบายแก้ปัญหาในประเทศภายใน 100 วันนับตั้งแต่วันได้รับตำแหน่ง โดยมุ่งนโยบาย 5 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาเกษตรกรรมและป่าไม้
2. ปรับปรุงนโยบายพลังงาน

3. พัฒนาภาคอุตสาหกรรม สาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่อเป็นแหล่งรองรับแรงงาน

4. พัฒนาให้เศรษฐกิจในประเทศเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

5. จัดหาเงินทุนนอกงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

นโยบายด้านเศรษฐกิจภาพรวมของรัฐบาลของ ยูโดโยโน ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากรัฐบาลนางเมกาวตี ซูกาโนปุตรี (ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม, 2555) ได้แก่

1. รักษาระดับการเติบโตของเศรษฐกิจมหภาค

- จะมีการรักษาเสถียรภาพการคลังโดยปฏิรูประบบภาษี ให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษี รวมทั้งลดภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนมากขึ้น

- ต้องมีการปรับปรุงระบบการบริหารศุลกากรให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะในการตรวจสอบการลักลอบนำสินค้าเข้าและการจัดเก็บภาษี

- บริหารการใช้งบประมาณและหนี้สาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- สามารถแปรรูปรัฐวิสาหกิจในภาคสถาบันการเงิน การขนส่ง สื่อสารคมนาคม และโรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง

2. ฟื้นฟูและปฏิรูปสถาบันการเงิน

- ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้ภาคเอกชนกู้ยืมเงินจากระบบธนาคารเพื่อการลงทุนมากขึ้น ติดตามการทำงานของธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด ให้การดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาลให้มากที่สุด

- ตลาดทุนส่งเสริมและสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนมีธรรมาภิบาล ปรับปรุงกฎระเบียบให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการลงทุน รวมไปถึงพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

- กองทุนรวมส่งเสริมให้บริษัทจัดการกองทุนรวมจัดทำบทวิเคราะห์ที่มีคุณภาพ รวมทั้งใช้ระบบภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการลงทุน

3. เพิ่มการลงทุน การส่งออก และการจ้างงานในประเทศ

- สร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุน โดยใช้การประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงกฎหมายในการปราบปรามการคอรัปชั่นให้มีประสิทธิภาพ

- ขยายตลาดการส่งออก โดยทำการแสวงหาตลาดส่งออกแห่งใหม่เพื่อกระจายความเสี่ยง เปิดศูนย์ประชาสัมพันธ์สินค้านอกประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าแบบทวิภาคี และเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรขั้นพื้นฐาน

- การจ้างงาน รัฐบาลจะสร้างการจ้างงานโดยผ่านการลงทุนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ ด้านสื่อสาร โทรคมนาคม พลังงานไฟฟ้า และพลังน้ำ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อย (SMEs) ในท้องถิ่นเพื่อรองรับการจ้างงาน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาเงินทุนสำหรับดำเนินกิจการรวมถึงการประชาสัมพันธ์ พัฒนาและรับรองคุณภาพสินค้า

เพื่อไปสู่เป้าหมายดังกล่าว อินโดนีเซียจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ.2005 - 2025 และมียุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 เป็นแผนขับเคลื่อน โดยยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา ทั้งการพัฒนาครูของอินโดนีเซียเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา และการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน

ปี ค.ศ. 2012 ในด้าน**เศรษฐกิจ** ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอินโดนีเซีย อยู่ในอันดับที่ 38 จาก 148 ประเทศ (WEF, 2013)

ปี ค.ศ. 2015 ในด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา** รัฐบาลอินโดนีเซียได้วางพันธกิจที่จะต้องบรรลุให้ได้ภายในปีดังกล่าว ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เรียกว่า MDGs อันประกอบด้วย

1. อัตราความยากจนลดลงร้อยละ 50
2. ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั่วประเทศ
3. อัตราการตายของมารดาลดลงเหลือ 3 ใน 4 และของบุตรเหลือ 2 ใน 3 ของอัตราการเกิด
4. ควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ได้สำเร็จ
5. ควบคุมโรคมาเลเรียได้สำเร็จ
6. มีความเท่าเทียมทางเพศและผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้น
7. ประชาชนตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม
8. อินโดนีเซียมีความร่วมมือและบทบาทในระดับโล

3) สรุปบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันและภาวการณ์แข่งขันระดับสากล

ด้วยความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ของโลกปัจจุบัน ทำให้ประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญกับภาวะความท้าทายต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางความก้าวหน้าของโลก รวมทั้งต้องยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล จากดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอินโดนีเซีย พบว่า อยู่ในอันดับที่ 38 จาก 148 ประเทศ (WEF, 2013) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังมีขีดความสามารถในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในโลกยังไม่ดีนัก ดังนั้น ประเทศอินโดนีเซียจึงได้กำหนด แผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย 2011 - 2025 หรือที่มีชื่อย่อว่าแผน MP3EI เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งสร้างให้อินโดนีเซียกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลกภายในปี ค.ศ. 2025 และเล็งเห็นว่าการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรของประเทศกับทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงสุดในทุกด้าน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในแขนงต่างๆ เพื่อพร้อมเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ด้วยเหตุดังกล่าว อินโดนีเซียจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ.2005 - 2025 และมียุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 เป็นแผนขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 - 2025 ให้ความสำคัญต่อการให้โอกาสการศึกษาสำหรับทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตอบสนองต่อการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน และยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา ทั้งการพัฒนาครูของอินโดนีเซียเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา และการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน

ดังที่ Suwignjo (สัมภาษณ์ 11 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า “...ประเทศอินโดนีเซียเน้นการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาวิชาชีพด้านวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มาร่วมสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ...” สอดคล้องกับ Salim (สัมภาษณ์ 11 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า “...การศึกษาของอินโดนีเซียในด้านอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ จะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน มีสมรรถนะทางวิชาชีพต่างๆ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่เป็นกำลังฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพในการ

พัฒนาประเทศ...” และสอดคล้องกับ สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ (สัมภาษณ์ 12 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า “...แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2010 - 2015 ปัจจุบันเป็นแผน 15 ปี วางเป้าหมายให้ประเทศอินโดนีเซียต้องเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2025 การทำให้ถึงนโยบายนั้นทำได้โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือส่งเสริมการศึกษาให้ถึงขั้นสูงสุด ส่งเสริมให้คนที่มีความสามารถพิเศษ โดยเศรษฐกิจจะไปได้ดีคนต้องเก่ง จึงเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมการศึกษา เพื่อต้องการให้ประเทศอินโดนีเซียติด 1 ใน 10 ของประเทศพัฒนาแล้วของโลก เป็นการมองไกลกว่าอาเซียน แต่ต้องการเข้าสู่ระดับโลก...”

(2) **ประวัติศาสตร์การต่อสู้กับประเทศอาณานิคมและความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ของคนในประเทศ**

ประเทศอินโดนีเซียมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและได้ต่อสู้กับประเทศอาณานิคม ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 - 17 เพราะถูกยึดครองการปกครองโดยประเทศเนเธอร์แลนด์ อังกฤษ และญี่ปุ่น

การถูกยึดครองดังกล่าวทำให้ชาวอินโดนีเซียมีความรักชาติ และเมื่อได้รับเอกราชใน ค.ศ. 1945 อินโดนีเซียจึงหาแนวทางในการส่งเสริมอุดมการณ์รักชาติ และสร้างความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย นอกจากนี้การที่อินโดนีเซียมีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว ทั้งนี้เพราะประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีหมู่เกาะมากที่สุดในโลก 17,508 เกาะ มีภาษาประจำชาติและภาษาราชการคือ ภาษาอินโดนีเซียหรือบาฮาซาอินโดนีเซีย แต่ก็ยังมีภาษามลายูโปลีนีเซียนและภาษาท้องถิ่นอีกกว่า 250 ภาษา และศาสนาก็มีหลายศาสนาทั้งอิสลาม คริสต์ ฮินดู พุทธ และอื่นๆ

จึงได้กำหนดปรัชญาพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของชาวอินโดนีเซียที่เรียกว่า “ปัญจศีล” ซึ่งประกอบด้วยการนับถือพระเจ้าองค์เดียว การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย ประชาธิปไตย และการมีผู้แทนและความยุติธรรม ในสังคมของชาวอินโดนีเซียทั้งมวล ซึ่งแนวทางหนึ่งที่นำมาใช้ ในการสร้างอุดมการณ์รักชาติและสร้างความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย ที่ใช้หลักปัญจศีลคือให้เป็นส่วนรากฐานที่มาของแผนและนโยบาย รวมทั้งยุทธศาสตร์ทุกแผน โดยที่การศึกษาทุกระดับทุกประเภทจะมีการกำหนดให้หลักปัญจศีล เป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้การนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิต ดังเช่น หลักสูตรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีวิชาที่เรียนคือศาสนา ปัญจศีล ภาษาอินโดนีเซีย สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ พลศึกษา ศิลปะและดนตรี และเนื้อหาด้านท้องถิ่นของผู้เรียน

ดังที่ มาหะมะดารี แวโนะ (สัมภาษณ์, 28 พ.ย. 2556) กล่าวว่า "...เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชาติและสามารถรู้ทันสภาพปัญหาต่างๆ ร่วมกันได้ รัฐได้กำหนดให้เรียน

หลักปัญจศีล ในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ผู้เรียนที่มาจากต่างชาติต้องเรียนเช่นกัน..." สอดคล้องกับ Prangbkat (สัมภาษณ์, 10 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...เพื่อสร้างความรักชาติและเป็นหนึ่งเดียวกับทุกหลักสูตรจะบรรจุเรื่อง "ปัญจศีล" ให้ผู้เรียนได้เรียน.." สอดคล้องกับ สุภาค์ พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ (สัมภาษณ์ 12 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...ประเทศอินโดนีเซียเป็นวิชาพื้นฐานแกนกลาง เป็นวิชาบังคับของทุกหลักสูตร ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาในโรงเรียน นอกโรงเรียน เรียนหลักปัญจศีล 5 ข้อ แท้จริงหลักปัญจศีลคือปรัชญาในเรื่องความยุติธรรม ความเสมอภาค..." และสอดคล้องกับ วิทยา สุจริตธนารักษ์ (สัมภาษณ์ 13 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...เราถือว่าหลักปัญจศีลเป็นปรัชญาของประเทศต้องเรียนมนทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ยุคซูฮาร์โต ถูกบังคับใช้อย่างเต็มที่ มีการอธิบายหลักปัญจศีลตลอดเวลา จึงเป็นคำอธิบายอย่างเป็นทางการของประเทศ มีการบังคับให้นักเรียนระดับมัธยมลงมาท่องหลักปัญจศีลทุกเช้าก่อนเข้าเรียน ข้าราชการก็ต้องทำเช่นกัน พรรคการเมืองก็ต้องรับหลักการปัญจศีล มีการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยเรียนกันเป็นเทมอเป็นปี หลักปัญจศีลจึงเป็นปรัชญาของรัฐ ปัจจุบันยังมีการใช้อยู่และยอมรับว่ามีความสำคัญ..."

(3) ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ ความยากจน และโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา

การที่ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีหมู่เกาะมากมายจำนวน 17,508 เกาะ ชาวอินโดนีเซีย มีการกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียนให้เรียนหนังสือ ทำให้ในเรื่องการจัดการศึกษาจะมีปัญหาในเรื่องการเข้าถึงบริการการศึกษาโดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นเพราะความยากจนหรือการอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และการเข้าถึงการศึกษาถือเป็นสิทธิมนุษย์ชนขั้นพื้นฐานที่ทุกคนต้องได้รับซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1945 ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐจึงได้กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้ชาวอินโดนีเซียทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับเศรษฐกิจ และทุกสภาพปัญหาสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โดยมีนโยบายการศึกษา นโยบายการส่งเสริมในประชาชนทุกคน ให้รับการศึกษาชั้นพื้นฐาน 9 ปี ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าเป็นนโยบาย "Education For All" ค.ศ. 2003 - 2015 โดยมีนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญคือการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ด้วยการขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้ทุกระบบและทุกระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยยุทธศาสตร์ที่มาช่วยในการขับเคลื่อน เช่น การซ่อมและสร้างโรงเรียนเพิ่มเติม การให้การช่วยเหลือด้านการเงินสำหรับผู้เรียนที่ยากจน การพัฒนาโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล การจัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับผู้เรียนที่ออกกลางคัน การกำหนดให้มีรูปแบบสถานศึกษาที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนที่

แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนศาสนาอิสลาม โรงเรียนปอเนาะ การศึกษานอกระบบสายสามัญ เป็นต้น

ดังที่ PrangbKat (สัมภาษณ์ 10 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...อินโดนีเซียมีพื้นที่ของประเทศกว้างใหญ่มาก การจัดการศึกษากับให้ทั่วถึงกับเรื่องค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามรัฐบาลทั้งส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่น การแก้ปัญหานี้โดยการปรับปรุงโรงเรียน พัฒนาโรงเรียนใหม่ในพื้นที่ห่างไกลการให้เงินช่วยเหลือผู้เรียน นอกจากนี้ ภาคเอกชน ชุมชน ได้มีส่วนร่วมแก้ปัญหา ช่วยกันในการจัดการหรือส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้เช่นการเป็นหน่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน..." และสอดคล้องกับที่ Rahman (สัมภาษณ์ 11 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "การศึกษาขั้นพื้นฐานจัดขึ้นเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสจบการศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศ แต่ยังมีปัญหาอยู่มาก เนื่องจากมีผู้เรียนออกกลางคัน เนื่องจากปัญหาความยากจน จึงมีแนวทางช่วยเหลือเช่น การให้ทุนเป็นรายปี สำหรับผู้เรียนยากจน ส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกให้โรงเรียน และการมีหน่วยงานจัดที่หลากหลายช่วยกัน..."

(4) การมีข้อตกลงร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

ประเทศอินโดนีเซียได้ร่วมลงนามในสัญญาในการดำเนินการข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ตามประกาศ Dakkar ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งทำให้ประเทศอินโดนีเซียต้องประกาศแผนปฏิบัติการ Education for all ค.ศ. 2003 - 2015 โดยมีนโยบายสำคัญคือ (1) การขยายและปรับปรุงการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก (2) เด็กทุกๆ คน ในอินโดนีเซีย โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้เรียนการศึกษาภาคบังคับที่ดี มีคุณภาพ และเป็นการศึกษาที่เป็นสวัสดิการให้เปล่า (3) การเข้าถึงการศึกษาที่เหมาะสมและโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนและผู้ใหญ่ (4) การพัฒนาอัตราการรู้หนังสือของประชาชนในอินโดนีเซีย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการมีความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศได้ส่งผลดีต่อการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่เป็นเป้าหมายที่จะทำให้อินโดนีเซียใช้การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยผ่านการจัดการศึกษาสำหรับทุกๆ คน

ดังที่ Prangbkat (สัมภาษณ์ 10 ธ.ค. 2556) และ Ina (สัมภาษณ์ 10 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...การที่อินโดนีเซียได้ทำข้อตกลงกับยูเนสโก ในการดำเนินการ Education for all ทำให้อินโดนีเซียมีความกระตือรือร้นในการดำเนินการและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีหลายภาคส่วนระดมสรรพกำลังช่วยกันทั้งรัฐบาลส่วนกลาง รัฐบาล

ท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน..." และสอดคล้องกับที่ Rahman (สัมภาษณ์ 11 ธ.ค. 2556) กล่าวว่า "...การดำเนินการตามประกาศ Education for all ที่ Dakar ทำให้อินโดนีเซียมีการวางแผนการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี ค.ศ. 2003 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว 2005 - 2025 และยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเพื่อการก้าวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งในระดับชาติและนานาชาติ..."

จากบริบท ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดเซียดังกล่าวมา สามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	**การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ**
บริบททั่วไป: ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจน โดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ **สังคมและวัฒนธรรม**: มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว **ค.ศ. 2000** การร่วมลงนามในสัญญาในการดำเนินการข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ตามประกาศ Dakkar ปี ค.ศ. 2000 **ค.ศ. 2003** ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ได้กำหนดแผนพัฒนาที่ 8 (ค.ศ. 2003/2004 - 2007/2008) โดยเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยระบุว่า ในยุคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กันคือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ	- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี ค.ศ. 2003 - แผนปฏิบัติการ Education for all ค.ศ. 2003 - 2015

ตารางที่ 4.3 บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญ
ค.ศ. 2005 ในด้าน**เศรษฐกิจ** การเติบโตทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียค่อนข้างมีเสถียรภาพจากการบริหารประเทศของประธานาธิดีพลโทซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประธานาธิบดีคนก่อนจะเห็นว่าช่วงนั้นเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพมากกว่า ตัวเลขการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงกว่า ผลิตและส่งน้ำมันดิบออกมากกว่า โดยรวมแล้วจึงถือว่าผลงานด้านเศรษฐกิจยังไม่ประสบความสำเร็จ **ค.ศ.** 2011 ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา** มีการกำหนดวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) คือ การพัฒนาประเทศอินโดนีเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก โดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี **ปี ค.ศ.** 2011 ในด้าน**เศรษฐกิจ** มีการประกาศแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2011 - 2025 ให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันในโลกได้	- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 - ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014

จากการศึกษาบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของทั้ง 3 ประเทศ พบว่ามีบริบทบางส่วนที่มีมาตั้งแต่อดีตจนมาถึงปัจจุบัน เช่น บริบททั่วไป สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง ส่วนที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ร่วมกันอย่างมากคือ กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วง ค.ศ. 1991-2013 ทั้งนี้สามารถเปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขตามช่วงเวลาได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-1990

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 1980-1990		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
บริบททั่วไป: การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย		**บริบททั่วไป**: ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ
ประวัติศาสตร์: การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน		
สังคมและวัฒนธรรม: ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว
กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ: - ค.ศ. 1986 การประกาศใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ยเหม่ย” (Doi Moi) ทดแทนรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมการผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลางโดยเปลี่ยนเป็นจากการวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล	**กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ**: - ค.ศ. 1971-1995 การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) ที่มุ่งให้ชาวมลายูเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น - ค.ศ.1981-1995 การกำหนดภาพลักษณ์การสร้างคนของมาเลเซียให้เป็นแนวทางตามวิถีของชาวเอเชียตามแนวคิด “นโยบาย	

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-1990 (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 1980-1990		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
	มองตะวันออก" (Look East Policy) ที่ไม่ลอกเลียนแบบชาวตะวันตก - ค.ศ. 1990 การกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ที่กำหนดให้ภายในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์	
การเมืองการปกครอง: พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	**การเมืองการปกครอง**: - ภายในประเทศ: การแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาลและฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา - ภายนอกประเทศ: ค.ศ. 1979 อิหร่านสามารถโค่นล้มอำนาจกษัตริย์และเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลามสำเร็จ ทำให้เกิดกระแสความนิยมและเลียนแบบการปฏิวัติในอิหร่าน เกิดกระบวนการทำให้เป็นอิสลามแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคต่างๆ	

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1991-2000

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 1991-2000		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
บริบททั่วไป: การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย		**บริบททั่วไป**: ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ
ประวัติศาสตร์: การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน		
สังคมและวัฒนธรรม: ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว
การเมืองการปกครอง: พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	**การเมืองการปกครอง**: การแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาลและฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา	

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1991-2000 (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 1991-2000		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ: การใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ยเหม่ย” (Doi Moi)	**กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ**: การใช้นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020)	

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 2001-2013

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 2001-2013		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
บริบททั่วไป: การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย		**บริบททั่วไป**: ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ
ประวัติศาสตร์: การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน		
สังคมและวัฒนธรรม: ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก	**สังคมและวัฒนธรรม**: มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 2001-2013 (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 2001-2013		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
การเมืองการปกครอง: พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	**การเมืองการปกครอง**: การแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาลและฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา	
กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ: - ค.ศ. 2006 กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศคือการเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ประชาชนมั่งคั่ง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียม และเป็นสังคมพัฒนาที่เป็นอารยะประเทศให้ได้ในปี 2020 โดยเฉพาะ เรื่อง การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - ค.ศ. 2009-2013 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ	**กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ**: การใช้นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020)	**กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ**: - ค.ศ. 2003 กำหนดแผนพัฒนาที่ 8 (ค.ศ. 2003/2004 - 2007/2008) โดยเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ - ค.ศ. 2011 กำหนดวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) คือ การพัฒนาประเทศอินโดนีเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลกโดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - ค.ศ. 2011 ประกาศแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2011 - 2025 ให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้าง

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 2001-2013 (ต่อ)

บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ค.ศ. 2001-2013		
เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
		พื้นฐานใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันในโลกได้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

2.1 นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม

บริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภายหลังการรวมประเทศเวียดนามได้สำเร็จและเริ่มสร้างประเทศขึ้นอีกครั้ง เพื่อให้พ้นจากความทรุดโทรมที่เกิดขึ้นจากสงครามที่มีมาอย่างยาวนาน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้น รัฐบาลจึงมีความพยายามในการส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ นำพาไปสู่การแข่งขันกับนานาประเทศต่อไป

นับตั้งแต่เวียดนามประกาศใช้นโยบายโด่ย เหม่ย เมื่อปี 1986 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในระบบเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนาม ทำให้รัฐบาลเวียดนามตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนาม ซึ่งมีแนวโน้มต้องการแรงงานที่ผ่านการอบรมจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเน้นการปฏิรูปที่เกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งครอบคลุมการกำหนดระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษา การเพิ่มจำนวนประชากรที่รู้หนังสือ การยกระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น และการขยายโอกาสให้แก่ชาวเวียดนามทุกคนที่ต้องการเรียนหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม พร้อมทั้งขยายความร่วมมือในระดับนานาชาติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการศึกษาอีกด้วย (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2549)

จะเห็นได้ว่า แม้นโยบายโด่ย เหม่ยจะเน้นที่การปฏิรูปเศรษฐกิจ เช่น ด้านการเกษตร ด้านการตลาดและธุรกิจ ด้านการเงิน การคลัง เป็นต้นแต่ก็ส่งผลต่อการปฏิรูปในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องปรับปรุงการศึกษาให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายโด่ย เหม่ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกำหนดนโยบายใหม่ด้านการศึกษาดังนี้ (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2550)

1) การยกระดับสติปัญญาของประชาชนให้สูงขึ้น สามารถมีส่วนร่วมและตามทันการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การยกระดับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพสูงพอกับการก้าวไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่

3) การสรรหาคนเก่งเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาการให้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การผลิต และการจัดการทางธุรกิจเพื่อการพัฒนาประเทศ

ประเทศเวียดนามได้ดำเนินการปฏิรูปการการศึกษาทุกระดับอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 1986 เป็นต้นมา พร้อมไปกับการพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศระยะยาว กระทั่งในปี 2007 เวียดนามยังมุ่งให้ความรู้แก่ประชาชนในกติกาใหม่ และสร้างการยอมรับในกติกาภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขัน ตลอดจนการสร้างผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่างๆ ที่สามารถปฏิบัติการในระบบตลาดและแข่งขันในตลาดโลกได้ (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2550 และ สันติยา เอกอัคร, 2550)

ประเทศเวียดนามจึงใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสิ่งชี้นำการศึกษา โดยให้ความสนใจในการพัฒนาระบบการศึกษามาตลอดในฐานะเครื่องมือสำคัญในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อันจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมของเวียดนามให้เติบโตต่อไป ดังจะเห็นได้จากช่วงเวลาที่เวียดนามได้รับอิสรภาพจากการปกครองของประเทศฝรั่งเศสในปี 1945 โครงการส่วนใหญ่จะเน้นการเพิ่มสัดส่วนผู้รู้หนังสือ ซึ่งในขณะนั้นมีเพียงร้อยละ 10 แต่ในปี 2009 อัตราการรู้หนังสือของประชาชนคิดเป็นร้อยละ 97.1 (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2549 และ United Nations Viet Nam, 2013)

ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนามจึงมุ่งยกระดับการศึกษาของเวียดนามให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาคนทุกกลุ่ม และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเท่าเทียม และลดช่องว่างทางการศึกษา ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ

สำหรับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนามมีดังนี้

2.1.1 แผนการศึกษาเพื่อปวงชน

1) แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000

ความกระตือรือร้นของเวียดนามในการพัฒนาประเทศเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการมีแผนการศึกษาเพื่อปวงชนของเวียดนามในปี 1990-2000 ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่ต้องการยกระดับการศึกษา และเพิ่มอัตราการรู้หนังสือของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) เพื่อการศึกษาและการดูแลเด็กก่อนวัยเรียน โดยรัฐ ครอบครัว และสังคมต้องร่วมกันดูแลการศึกษาและการพัฒนาของเด็ก การลดจำนวนเด็กขาดสารอาหาร และการเตรียมเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีเพื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

(2) เพื่อการสร้างความเป็นสากลแก่เด็กระดับประถมศึกษา อายุ 6-14 ปี โดยการดำเนินการให้การศึกษาระดับประถมศึกษามีความเป็นสากล การขยายโอกาสในการเข้าเรียน การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่เด็ก การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษา การลดอัตราการซ้ำชั้นและการออกกลางคัน การระดมทรัพยากรจากรัฐและสังคมโดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างความเป็นสากลแก่การศึกษาระดับประถมศึกษา

(3) เพื่อการรู้หนังสือและการพัฒนาหลักสูตรหลังการรู้หนังสือ โดยการขจัดการไม่รู้หนังสือในกลุ่มประชาชนอายุ 15-35 ปี การให้ความสำคัญต่อชนกลุ่มน้อยและผู้ที่ในพื้นทุรกันดาร การพัฒนาหลักสูตรหลังการรู้หนังสือเพื่อมิให้เกิดการไม่รู้หนังสืออีก และการช่วยเหลือผู้ใหญ่ให้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

(4) เพื่อการศึกษาต่อเนื่อง โดยการจัดโปรแกรมที่แตกต่างกัน การให้โอกาสในการเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มที่ต้องการพัฒนาความรู้ รายได้ และมาตรฐานการครองชีพ

โดยภาพรวมผลการปฏิบัติการตามแผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 นับว่าประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ทั้งในการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา และการรู้หนังสือ โดยมีประชาชนที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป รู้หนังสือถึงร้อยละ 92 ในปี ค.ศ. 1997 จากเดิม ร้อยละ 88 ในปี ค.ศ. 1990

ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินการแผนการศึกษาเพื่อปวงชน ปี ค.ศ. 1990 นอกจากความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ยังเกิดจากการได้รับความสนใจ คำแนะนำ ตลอดจนการจัดการต่อแผนดังกล่าวจากพรรคการเมืองและรัฐ ดังเห็นได้จากนโยบายสำคัญต่างๆ ล้วนมาจากมติพรรค ซึ่งนำไปสู่กฎหมายในเวลาต่อมา นอกจากนี้ การได้รับความร่วมมือจากนานาประเทศในด้านการศึกษานับว่ามีส่วนในความสำเร็จในการดำเนินงานเช่นกัน (UNESCO, 2000)

2) แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) (World Bank, 2003)

ความสำเร็จของแผนการศึกษาเพื่อปวงชน ปี 1990-2000 ทำให้เวียดนามกำหนดแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชน ปี 2003-2015 ขึ้น โดยมีที่มาจากนโยบายที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน 2 นโยบาย คือ (1) ความพยายามของรัฐบาลในการปรับปรุงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ (2) ความมุ่งมั่นของนานาชาติที่เกิดขึ้นโดยรัฐบาลในการประชุม World Education Forum ณ เมือง Dakar, ประเทศ Senegal ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2000 เพื่อจัดทำแผน EFA ระยะยาวระหว่างปี ค.ศ. 2003-2015 อีกทั้งมีความท้าทายด้านการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 อยู่ 8 ประการ คือ

(1) ความจำเป็นในการพัฒนากำลังแรงงานที่มีความสามารถในการจัดการเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และการก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(2) การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาที่เน้นคุณภาพ ซึ่งแต่เดิมเน้นที่ปริมาณ เนื้อหาการศึกษามีการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ วิธีการสอนรูปแบบต่างๆ ผลลัพธ์ในการเรียนรู้ ระบบการสอบ ทัศนคติในการสอนและการเรียนรู้ ตลอดจนระบบการจัดการการศึกษา

(3) ความจำเป็นที่จะต้องนำเด็กด้อยโอกาสเข้าสู่ระบบโรงเรียนและสังคมที่นำสมัย

(4) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี สำหรับประชาชนทุกคน

(5) การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรในประเทศส่งผลต่อจำนวนประชากรในวัยเรียน นำไปสู่งานที่ยากในการเกลี่ยกำลังคนทั้งครูและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

(6) การเปลี่ยนแปลงด้านการกระจายอำนาจในการจัดการการศึกษาทุกระดับเป็นความรับผิดชอบ(responsibility)-อำนาจหน้าที่ (authority)-ความรับผิดรับชอบ (accountability) และการเพิ่มอำนาจให้แก่หน่วยงานท้องถิ่น

(7) การจัดหางบประมาณวิธีใหม่ของโรงเรียน โดยมีพื้นฐานของการปฏิบัติงานและความเป็นอิสระที่มากขึ้น

(8) การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การจัดการระบบการศึกษา นับว่ามีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งสำหรับความท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 เป็นแผนที่นำทางสำหรับการพัฒนา 4 องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 2003-2015 ได้แก่ (1) การดูแลเด็กปฐมวัยและการศึกษาก่อนวัยเรียน (2) การศึกษาระดับประถมศึกษา (3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ (4) การศึกษานอกระบบโรงเรียน

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศเวียดนามที่สำคัญ คือ เป้าหมายที่ 1 การเปลี่ยนจากปริมาณเป็นคุณภาพ เป้าหมายที่ 2 ทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เป้าหมายที่ 3 การให้โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป้าหมายที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับการศึกษา และเป้าหมายที่ 5 การจัดการที่มีประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรที่มีคุณภาพ

แม้จะยังไม่มีผลการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 แต่จากอัตราการรู้หนังสือของชาวเวียดนาม ร้อยละ 97.1 ในปี ค.ศ.2009 (United Nations Viet Nam, 2013) นับเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งในความสำเร็จของการดำเนินงาน

2.1.2 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 (The Education Development Strategic Plan for 2001-2010)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 (The Education Development Strategic Plan for 2001-2010) ระบุถึงเป้าหมาย มาตรฐาน และการมีส่วนร่วมในสังคมและความทันสมัย เพื่อสร้างการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและปฏิบัติได้จริง รวมทั้งทำให้การศึกษาก้าวไปพร้อมกับการพัฒนาประเทศ การสร้างความรู้ให้แก่ปวงชน และการฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมเศรษฐกิจต่อไป โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 มีสาระสำคัญดังนี้ (Ministry of Education and Training, 2006 และ พัชราวลัย วงศ์บุญสิน, 2550)

1) การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาไปในทิศทางที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลกสอดคล้องกับวิธีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น และมุ่งสู่สังคมการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศออกไปให้พ้นจากความด้อยพัฒนา

2) การให้ความสำคัญกับการอบรมบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีชั้นสูงและความสามารถทางการจัดการธุรกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3) การริเริ่มจัดทำเป้าหมาย วิธีการและหลักสูตรในทุกระดับ รวมทั้งการพัฒนาครูเพื่อให้ตอบสนองกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ริเริ่มการจัดการทางการศึกษาและริเริ่มพื้นฐานทางกฎหมาย เพื่อสร้างพลังในการพัฒนาการศึกษา

2.1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010 (Socialist Republic of Viet Nam, 2006)

ยุคแห่งวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง อันจะไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมที่ทันสมัย ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมต้องตอบสนองความต้องการของสังคมโดยการผลิตคนที่มีคุณภาพ การพัฒนาแรงงานฝีมือ การสร้างความต้องการในการเรียนรู้ และการสอนให้ให้คนรุ่นใหม่เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีความสามารถและการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอาชีพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดขึ้น

ดังนั้น การศึกษาทุกระดับต้องพัฒนาบุคลิกลักษณะ ความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ สุขภาพและความงาม รวมทั้งการสร้างความรักชาติและสังคม ตลอดจนความตั้งใจในการสร้างชาติให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรม

1) เพื่อจัดการศึกษาและการฝึกอบรมแก่ประชาชนทุกคนที่รักชาติ มีอุดมการณ์ทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นประเทศอุตสาหกรรมและความทันสมัย ชอบการเรียนรู้และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยประชาชนต้องตระหนักถึงความสามารถในการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติตลอดจนมีดำเนินชีวิตที่ดี

2) เพื่อให้ความสำคัญทั้งคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรม และประสิทธิภาพในการใช้ โดยการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองความต้องการของวงการอุตสาหกรรมและความนำสมัย การส่งเสริมความสามารถพิเศษ การเพิ่มระดับความรู้ของประชาชน การตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกระดับเพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

3) เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาและเครือข่ายโรงเรียน ชั้นเรียน โดยการยกระดับสาธารณูปโภคและอุปกรณ์ในโรงเรียน การสร้างหลักสูตร เนื้อหา การศึกษาและการวิธีการฝึกอบรมที่ครอบคลุม การสร้างจุดแข็งด้านการสอนและการจัดการบุคลากรทางการศึกษา การสร้างสถาบันทางการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีมาตรฐานระดับนานาชาติ การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าสู่ระบบการศึกษาและการฝึกอบรม การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต การจัดการทางการศึกษาในทิศทางที่ประกอบด้วยมาตรฐาน ความทันสมัย การขัดเกลาทางสังคม และความเป็นประชาธิปไตย

2.1.4 นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ โดยทั่วประเทศมีโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษจำนวน 54 โรงเรียน (Nuffic, 2012) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 เริ่มมีการส่งเสริมการสอนคณิตศาสตร์ และในปี ค.ศ. 1974 ได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันโอลิมปิกวิชาการเป็นครั้งแรก และได้รับเหรียญทองในวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดความตื่นตัวและมีการขยายจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กที่มีความสามารถพิเศษไปในหลายจังหวัด (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ มีดังนี้

(1) เพื่อให้มีแหล่งในการสร้างอัจฉริยะบุคคลเพื่อเป็นผู้นำในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศ

(2) เพื่อส่งเยาวชนไปแข่งขันระดับนานาชาติ

(3) เพื่อคัดเลือกผู้มีสติปัญญาดีและผลการเรียนดีเด่นเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา

(4) เพื่อเป็นต้นแบบในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ

ตัวอย่างโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

(1) Le Hong Phong high school for gifted students

Le Hong Phong high school for gifted students เป็นโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของเวียดนาม มีนักเรียน 1,700 คน จัดการเรียนการสอนแบบโรงเรียนนานาชาติ มีความก้าวหน้าในการสอนวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์เป็นภาษาอังกฤษ รับนักเรียนด้วยวิธีการสอบแข่งขันในอัตรา 10 ต่อ 1 เพื่อคัดเด็กเก่งของประเทศเวียดนามเข้าเรียนอย่างเข้มข้น และมีผลสัมฤทธิ์สูงในการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่ทำให้เด็กเข้าเรียนแพทย์ได้มากถึงปีละ 40 คน วิศวะ 100 คน และไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศกว่า 150 คน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2552)

(2) Quoc Hoc Hue high school for gifted students

นักเรียนที่มาเรียนที่ Quoc Hoc Hue high school for gifted students ต้องเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงจะมีสิทธิสมัครสอบคัดเลือก แล้วแบ่งนักเรียนที่สอบคัดเลือกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีนักเรียนห้องละไม่เกิน 30 และหลักสูตรปกติหรือทั่วไป มีนักเรียนห้องละไม่เกิน 45 คน หากในระยะเวลา 1 ปี นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีผลการสอบไม่ดี จะให้ไปเรียนในชั้นเรียนปกติ ในทางตรงกันข้ามหากนักเรียนชั้นเรียนปกติ ได้คะนนดีจะจัดเข้าเรียนในชั้นเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544)

(3) Hanoi-Amsterdam high school

นักเรียน Hanoi-Amsterdam high school มีทั้งนักเรียนที่เรียนปกติ และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีวิทยา สารสนเทศ วรรณคดี ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศษ และภาษารัสเซีย

ทั้งนี้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษวิชาใดจะเรียนวิชานั้นมากกว่านักเรียนปกติ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง สำหรับวิชาอื่นๆ จะเรียนตามหลักสูตรปกติ เช่น นักเรียนในห้องเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ จะเรียนคณิตศาสตร์ 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่นักเรียนทั่วไปจะเรียนคณิตศาสตร์เพียง 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

นักเรียนที่มีผลการเรียนดีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากทุกโรงเรียนในกรุงฮานอย มีสิทธิสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมผู้มีความสามารถพิเศษแห่งนี้ แต่มีอัตราการแข่งขันที่สูงมา นอกจากนี้ ครูที่สอนในโปรแกรมผู้มีความสามารถพิเศษยังคัดเลือกจากครูที่ดีที่สุดของโรงเรียนในกรุงฮานอย และมาทดลองสอนก่อน หากผ่านการประเมิน จะได้รับการคัดเลือกให้สอนในโรงเรียนได้ (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2544)

การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศเวียดนามที่มีมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี และมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญมากขึ้น เห็นได้จากการเพิ่มมิติของการให้ความสำคัญในการอบรมบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูง และความสามารถในการจัดการธุรกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจด้วย ตามการประชุมคณะกรรมการกลางพรรควาระที่ 2 สมัยที่ 8 ซึ่งกล่าวว่า พรรคคอมมิวนิสต์ถือว่าการศึกษาและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ งบประมาณด้านการศึกษาก็ได้รับการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีสัดส่วนของงบประมาณด้านการศึกษาสูงถึง 15% ของงบประมาณในปี ค.ศ. 2000 เนื่องจากการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างครอบคลุม (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน, 2550)

นอกจากนี้ การให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนยีของเวียดนามยังเห็นความสำเร็จที่ชัดเจน กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 2012 ได้มีโครงการก่อสร้างศูนย์อวกาศแห่งชาติในกรุงฮานอยของเวียดนาม ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศเวียดนามและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 2018 มีเป้าหมายเพื่อส่งดาวเทียมสำรวจสภาพอากาศ ซึ่งจะเป็นดาวเทียมดวงแรกของประเทศ โดยดาวเทียมดังกล่าวญี่ปุ่นจะเป็นผู้ผลิต มีกำหนดจะปล่อยขึ้นสู่วงโคจรในปี ค.ศ. 2017 ส่วนดาวเทียมดวงที่ 2 ทีมวิศวกรของเวียดนามที่กำลังฝึกอบรมอยู่ในญี่ปุ่นจะเป็นผู้ผลิตขึ้นเอง

(มติชนออนไลน์, 2555)

2.1.5 นโยบายการพัฒนาครู

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูอย่างเต็มที่ โดยมีการปรับระบบการผลิตครูเพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนได้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยรวมหน่วยงานการผลิตครูภายใต้หน่วยงานเดียวกันเพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและผลิตครูหลายระดับให้เพียงพอกับความต้องการครูภายในประเทศ มีการสร้างแรงจูงใจให้คนเก่ง คนดี เข้ามาเป็นครู โดยการให้ทุนเรียนฟรี การเพิ่มรายได้และแรงจูงใจต่างๆ เช่น ครูจะทำการสอนสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ถ้าสอนเกินกว่านี้จะได้รับเงินค่าบำรุงพิเศษการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง มีการฝึกอบรมและเพิ่มทักษะให้กับครูอย่างกว้างขวาง สร้างมาตรฐานครู รวมถึงการประกันคุณภาพครูในด้านต่างๆ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553)

หลักสูตรการผลิตครูในประเทศเวียดนามนั้นเป็นหลักสูตร 4 ปี เรียนถึง 221 หน่วยกิตภายในเวลา 4 ปี นักศึกษาของเวียดนามใช้เวลาเกือบทั้งหมดอยู่กับการเรียน ประกอบกับการที่พวกเขาจะต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพราะไม่ต้องการที่จะมีชีวิตที่ยากลำบากเหมือนคนรุ่นพ่อแม่และต้องการมีโอกาสทำงานในวันข้างหน้า นอกจากนี้จะเห็นว่าในปีสุดท้ายของการศึกษาของนักศึกษาครูในเวียดนามจะต้องทำโครงการวิจัย 10 หน่วยกิต ชี้ให้เห็นถึงความเข้มข้นของการศึกษา เป็นผลให้นักศึกษาครูของเวียดนามเมื่อจบการศึกษาไปแล้วสามารถเป็นได้ทั้งนักการศึกษา นักวิจัย และครูที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ในช่วงปิดภาคเรียนของทุกปี คณาจารย์ของแต่ละคณะวิชาจะมีโครงการ/โปรแกรมออกไปช่วยผลิต/จัดทำเอกสาร บทความ และหนังสือประกอบการเรียนให้กับสถาบันการศึกษาในชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ซึ่งนักศึกษาวิชาชีพครูได้มีโอกาสในการฝึกประสบการณ์ด้วย (Vu Quoc Chinh, Interview, 14 March, 2014)

รัฐบางเวียดนามได้พยายามยกย่องเชิดชูครูโดยกำหนดให้ทุกวันที่ 20 พฤศจิกายนของทุกปีเป็นวันครู ถือว่าเป็นวันที่ยิ่งใหญ่ของผู้ประกอบวิชาชีพครูและนักการศึกษาของเวียดนาม ทางคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์จะจัดกิจกรรมการแข่งขันของนักศึกษาวิชาชีพครู ประจำปีขึ้น โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีหลากหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านวิชาชีพครูทั้งสิ้น เช่น การแข่งขันทักษะและความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู การแข่งขันดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาวิชาชีพครูในชั้นปีสุดท้ายมีความเชื่อ มั่นในตนเองและเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาวิชาชีพครูด้วย กัน นอกจากนี้ยังมีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในระหว่างการแข่งขันซึ่งจะ เป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวนักศึกษาและคณาจารย์ อันจะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอน/การผลิตนักศึกษาครูให้ดียิ่งขึ้น (Vu Quoc Chinh, Interview, 14 March, 2014)

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาวิชาชีพครูในเวียดนามนั้น ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มาก เพราะถือว่าการเป็นครูอาจารย์จะต้องมีความรู้ที่มากพอที่จะไปสอน และเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ได้ เพราะสิ่งที่ศิษย์จะเรียนรู้นั้นมิใช่เฉพาะวิชาที่ครูมอบให้เท่านั้น แต่รวมไปถือแบบอย่างที่ครูปฏิบัติกันด้วย

2.1.6 นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

เวียดนามซึ่งมาจากรัฐสังคมนิยม รัฐบาลกลางยังมีบทบาทที่สูงกว่ารัฐบาลท้องถิ่น และประเทศยังมีทรัพยากร งบประมาณจำกัด ทำให้การจัดการศึกษาในเวียดนามจะมีความเข้มแข็งในแถบเมืองหลวงและเมืองใหญ่

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของเวียดนามยังไม่มีการกระจายอำนาจเต็มรูปแบบ เพราะเป็นการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ยังคงมีตัวแทนพรรคคอมมิวนิสต์ เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการระดับต่างๆ เพื่อสร้างความศรัทธาในระบบสังคมนิยม และถึงแม้จะมีคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ และสถานศึกษาที่เป็นรูปแบบการกระจายอำนาจตามสากลแต่ในการตัดสินใจ เกี่ยวกับ การเงิน การบริหารบุคคล และการจัดหาสรรพยากรต่างๆ ยังต้องมีการเจรจาต่อรองกับตัวแทนพรรคจากส่วนกลางในระดับกระทรวงอยู่ เพื่อขอรับการสนับสนุน จึงยังไม่เป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง (UNESCO, 2006)

กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบสำหรับการวางแผน และกำกับดูแลระบบการศึกษาและการฝึกอบรมต่างๆ ของเวียดนาม เช่นเดียวกับอีกหลายๆ เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการผลิตเนื้อหาต่างๆ กระทรวงมีส่วนในการรับผิดชอบและร่วมมือกับรัฐบาล ซึ่งได้นำไปสู่ความผูกพันกับสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง และกระทรวงการวางแผนและการลงทุน เพื่อกำหนดและตัดสินใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับนโยบายหลักสูตร การกำหนดเป้าหมาย และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเงิน

การบริหารจัดการและการคลังเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาและการฝึกอบรม กำลังกลายเป็นเรื่องของการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางออกไปมากขึ้นในประเทศเวียดนาม โดยมีการกระจายอำนาจแบบแนวตั้งและแนวนอน (UNESCO, 2000)

การกระจายอำนาจแบบแนวตั้ง เป็นการอ้างถึงส่วนต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในรัฐบาลกลาง แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม จะแสดงบทบาทนำอย่างเห็นได้ชัดมาก่อน แต่สถาบันต่างๆ เป็นจำนวนมากในเวียดนาม ซึ่งอยู่ภายใต้สายการบริหารของกระทรวงทั้งหลายและตัวแทนรัฐบาล ได้เข้ามาแบ่งเบาภาระในหน้าที่ดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนศิลปะและการดนตรี ต่างอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงวัฒนธรรมและข่าวสาร แต่อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายของบรรดาหน่วยงานและนักปฏิบัติการเหล่านี้ สามารถ

ส่งผลให้เกิดการทำซ้ำ ความสับสน และความสิ้นเปลือง ปัจจุบันมีหน่วยงานจำนวนของสายงานกระทรวงต่างๆ ซึ่งยังคงผูกขาดและรักษาบทบาทบางอย่างของตนเอาไว้ ในการบริหารสถาบันการศึกษาสาธารณะในเวียดนาม

การกระจายอำนาจแบบแนวนอน เป็นการอ้างถึงระดับที่แตกต่างเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐบาล ด้วยแง่มุมการบริหารการคลังสาธารณะสำหรับเรื่องการศึกษา ค่าใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบเป็นเพียงสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อพิจารณาจากร้อยละการลงทุนทั้งหมด (ประมาณร้อยละ 28 ของภาพรวม) ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 72 เกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่าย) ได้รับการบริหารโดยจังหวัดต่างๆ ซึ่งผลักดันไปสู่ตำบลและชุมชนแทน ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ตามลำดับ

ในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาสายอาชีวะและเทคนิค โดยยกเว้นมหาวิทยาลัยต่างๆ บทบาทของรัฐบาลในแต่ละจังหวัดจะดำเนินการด้านสถาบันการศึกษาเหล่านี้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดมีบทบาทมากเท่าๆ กันกับรัฐบาลกลาง แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการจัดการทางการศึกษายังจำกัดด้านกฎหมาย ได้นำไปสู่การพึ่งพาอย่างมากจากกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม ซึ่งอันนี้ได้ไปลดทอนความสามารถของแต่ละสถาบันการศึกษาลง ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับความต้องการต่างๆ ของชุมชนในตลาดเศรษฐกิจ

กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม ยังไม่มีระบบเกี่ยวกับการประเมินผลงานในแต่ละสถาบัน เพื่อวัตถุประสงค์ของความน่าเชื่อถือและความมีมาตรฐาน ในช่วงเวลานี้ ทุกๆ ปริญญาที่มอบให้โดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ของเวียดนาม ได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการและเซ็นรับรองโดยกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาเอกชนจำนวนมากได้พัฒนาขึ้นมา และมีโปรแกรมร่วมกันจำนวนมาก ซึ่งได้รับการดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ไม่ใช่เป็นของคนเวียดนาม กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมตระหนักถึงความต้องการดังกล่าวและการสร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบรับรองวิทยฐานะ รวมถึงเรื่องของความน่าเชื่อถือ (Phan, 2012)

2.1.7 นโยบายการสร้างความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

รัฐบาลเวียดนามมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดการศึกษาเองผ่านโรงเรียนรัฐบาล หรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐและเอกชน รวมถึงส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาจัดการศึกษา ด้วยการมีพรรครัฐบาลเดียวที่มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา นักการเมืองที่เข้ามาดูแลด้านการศึกษาของประเทศจึงมีความรับผิดชอบสูงในการที่จะมีนโยบายและร่วมมือกับผู้ปฏิบัติในกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างเต็มที่และให้มีคุณภาพ อีกทั้งวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่มีความขยัน และให้การยกย่องผู้มี

การศึกษา พ่อแม่จึงมีความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการศึกษาของลูกหลาน รวมถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียน (Vu Quoc Chinh, Interview, 14 March, 2014)

2.1.8 นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

มีการนำมาตรฐานขั้นต่ำด้านการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมาใช้ในทุกโรงเรียน การวัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีทั้งการสอบข้อเขียนและสอบปากเปล่า มีการใช้การทดสอบระดับชาติ (National Test) เพื่อการคัดกรองผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งการวัดและประเมินผลมีการเทียบกับมาตรฐานสากล ทำให้การเทียบโอนและการเรียนต่อในระดับสากลง่ายขึ้น (Vu Quoc Chinh, Interview, 14 March, 2014)

2.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียกำหนดให้ภายในปีค.ศ. 2020 จะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ โดยนโยบายนี้ได้มีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาหลายมิติ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตสำนึก จิตวิทยาและวัฒนธรรม มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ 9 ประการให้สำเร็จ คือ

1) สร้างชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (to establish a united nation) กล่าวคือ การสร้างมาเลเซียให้เป็นชาติที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว มีความสำนึกและจุดมุ่งหมายร่วมกัน เป็นชาติที่มีความสงบ มีบูรณาการด้านดินแดน มีความสามัคคี มีความรักและเสียสละต่อชาติบ้านเมือง

2) สร้างสังคมที่มีความเป็นอิสระ มั่นคงและพัฒนา (to create a psychologically liberated, secured and developed society) กล่าวคือ การสร้างมาเลเซียให้เป็นชาติที่มีความเป็นอิสระ เป็นสังคมที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาและมั่นใจในตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่เป็นอยู่และความสำเร็จที่ได้รับ มีความแข็งแกร่งพอที่จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ แสวงหาความเป็นเลิศตระหนักในศักยภาพของตน ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของผู้หนึ่งผู้ใด และเป็นที่ยอมรับนับถือจากประชาชนชาติต่าง ๆ

3) สร้างสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ (to foster a matured democratic society) คือ เสริมสร้างและพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่ เป็นรูปแบบประชาธิปไตยแบบมาเลเซียที่ยึดถือชุมชนเป็นสำคัญและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอื่น ๆ

4) เสริมสร้างสังคมที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม (to establish a fully moral and ethical society) กล่าวคือ การสร้างคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างสมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่เคร่งครัดต่อศาสนา และค่านิยมที่ดี

5) สร้างสังคมที่มีเสรีภาพและมีความอดทน (to create a matured liberal and tolerant society) กล่าวคือ สร้างมาเลเซียให้เป็นสังคมที่มีเสรีภาพและความอดทนให้ชาวมาเลเซียทุกเชื้อชาติและศาสนามีอิสระที่จะปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมต่างๆตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนา โดยมีจิตสำนึกในความเป็นชาติเดียวกัน

6) สร้างมาเลเซียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความก้าวหน้า (to establish a scientific and progressive society) กล่าวคือ การสร้างมาเลเซียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีนวัตกรรมและรู้จักการมองไปในอนาคต โดยมิใช่เพียงแต่เป็นผู้บริโภคเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ร่วมเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

7) สร้างสังคมที่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน (to establish a fully caring society) กล่าวคือ สร้างสังคมที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เป็นระบบสังคมที่คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีการสร้างสวัสดิการทางสังคมที่มิใช่แค่การให้ แต่มุ่งสร้างสังคมให้แข็งแกร่งและฟื้นฟูสภาพสังคมให้ดีขึ้น

8) สร้างสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ (to ensure an economically just society) กล่าวคือ สร้างหลักประกันการเป็นสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ เป็นสังคมที่มีความยุติธรรมและความเท่าเทียมในการกระจายความมั่งคั่งของประเทศ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นสังคมที่ระบบเศรษฐกิจไม่มีการแบ่งแยกเรื่องเชื้อชาติ

9) สร้างสังคมให้มีความมั่งคั่ง (to establish a prosperous society) มีการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ มีการแข่งขัน มีความแข็งแกร่งและยืดหยุ่น

การนำนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 มาสู่การปฏิบัติส่งผลให้รัฐบาลมาเลเซียประกาศการพัฒนาแห่งชาติ (National Development Policy: NDP): ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่วนการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมต่อการพัฒนาประเทศ ยังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา ปี ค.ศ. 1995 ซึ่งการจะพัฒนาประเทศให้มีลักษณะดังกล่าว ต้องอาศัยระบบการศึกษาแห่งชาติเป็นแรงสนับสนุนด้วยโดยเฉพาะด้านการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงเกริ่นนำถึงการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ใน "Vision 2020" ว่ากลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาคือการสร้างความสมดุลและความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา ความท้าทาย วิสัยทัศน์และนโยบายด้านการพัฒนาระบบการศึกษาของชาติ

ด้วยหตุนี้ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคลโดยมีนโยบาย แผนงานและกฎหมายที่กำหนดกรอบการพัฒนาไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับชาติ และระดับองค์กรหรือหน่วยงาน เป้าหมายของการศึกษา มี 6 มิติ ได้แก่ 1) การสร้างชาติ

2) การพัฒนาทุนมนุษย์ 3) การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโรงเรียนในชาติ 4) การลดช่องว่างการศึกษา 5) การยกระดับอาชีพครู 6) การเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถาบันการศึกษาโดยมีขอบข่ายการดำเนินงานด้านการศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วยการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนและพัฒนาคุณภาพระบบการเรียน การสอนการพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ และการคำนวณหลังจากปีที่ 3 ของการเรียนการจัดตั้งโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศ หรือ High Performing Schools เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบ รวมทั้ง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้แก่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ บุคลากรเจ้าหน้าที่

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ หรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025 นโยบายการพัฒนาครู และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา แต่ละนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษามีการกำหนดนโยบายอันเป็นกรอบการพัฒนาที่สำคัญ รวมทั้งแนวทางดำเนินงานสู่ความสำเร็จที่ชัดเจนรายละเอียดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศมาเลเซียมีดังนี้

2.2.1 Malaysia Education Blueprint 2013-2025 (UNESCO, 2012)

ประเทศมาเลเซียก็เหมือนกับประเทศอื่นๆที่ไม่ยอมหยุดนิ่ง และต้องพัฒนาประเทศของตนให้เจริญขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับในปัจจุบันทั่วโลกได้มีการกล่าวถึงภาพลักษณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้นประเทศมาเลเซียจึงพยายามที่จะพัฒนาประเทศโดยเน้นให้การปฏิรูปการศึกษา เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อ ให้สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบให้สำเร็จ

ประเทศมาเลเซียได้ประกาศใช้พิมพ์เขียวการศึกษาฉบับใหม่คือแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย หรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน 12 ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็น "ประเทศที่พัฒนาแล้ว" ภายในปี 2020 โดยรัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญอันดับต้นกับการพัฒนาระบบการศึกษาเนื่องจาก เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่กระทรวงศึกษาธิการมากกว่า ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด (3.87 หมื่นล้านริงกิตสำหรับกระทรวงศึกษาธิการเดิม และ 1.41 หมื่นล้านริงกิตสำหรับกระทรวงการอุดมศึกษาเดิม ซึ่งในปัจจุบันได้รวมเป็นกระทรวงเดียว คือ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การดำเนินนโยบายและประสานราชการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ นั่นคือ ผู้เรียนมาเลเซียจะต้องบรรลุคุณลักษณะหลัก 6 ประการ คือ มีความรู้มีทักษะในการคิดมีทักษะในการเป็นผู้นำ,มีความเชี่ยวชาญในการพูดเขียนสองภาษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกในชาตินิยม เพื่อให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ในอนาคต โดยในรายงานการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้ และได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงคุณภาพ จึงได้ส่งเสริมกิจกรรมการฝึกสอนและพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน และเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มีความเท่าเทียม ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวง/หน่วยงานต่าง ๆ เช่น การขยายเครือข่ายถนนเพื่อให้นักเรียนในมาเลเซียตะวันออกสามารถเดินทางไปโรงเรียนได้โดยสะดวกมากขึ้นหรือการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังที่ เนื้อหาในย่อหน้าแรกของบทสรุปผู้บริหารระบุไว้อย่างน่าสนใจว่า *"ไม่มีอะไรที่จะเป็นสิ่งชี้วัดอนาคตของชาติได้ดีไปกว่าการพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน"*

รัฐบาลมาเลเซียได้ออกแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติขึ้น และได้จัดทำพิมพ์เขียว เพื่อกำหนดช่วงเวลาสำหรับปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 ค.ศ. 2012-2015 เป็นช่วงวางรากฐาน

ช่วงที่ 2 ค.ศ. 2016-2020 เป็นช่วงการเร่งพัฒนาและปรับโครงสร้าง

และช่วงที่ 3 ค.ศ. 2021-2025 เป็นช่วงที่จะนำระบบการศึกษาของไปสู่ความเป็นเลิศ

โดยรายละเอียดของสาระสำคัญ ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน 11 ด้าน ได้แก่

1) การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล
2) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนภาษา Bahasaและภาษาอังกฤษ
3) การพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยเน้นการให้คุณค่า
4) การปรับการเรียนการสอนโดยเน้นการพัฒนาช่องทางอาชีพ
5) การสร้างผู้นำในโรงเรียนทุกโรงเรียน
6) การยกระดับโรงเรียนตามศักยภาพและความต้องการในการเรียนรู้
7) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
8) การปรับสถานะองค์กรที่รับผิดชอบให้มีอำนาจหน้าที่และมีบทบาทมากขึ้น
9) การพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และองค์กรภาครัฐและเอกชน
10) การเพิ่มช่องทางการหารายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน
11) การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

จะเห็นได้ว่า การปฏิรูประบบการศึกษาของประเทศในครั้งนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกภาคส่วนในสังคม ได้แก่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ครอบครัวในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้โดยคาดว่า ภายในปี 2557 การ

ดำเนินการในเชิงการปฏิบัติจะดำเนินการทั้งประเทศพร้อมกัน ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับของประเทศ และมุ่งสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่ มีความรู้ มีทักษะในการคิด มีทักษะในการเป็นผู้นำ,มีความเชี่ยวชาญในการพูดเขียนสองภาษา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกในชาตินิยม เพื่อให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ผลจากนโยบายตาม วิสัยทัศน์ 2020 ที่เน้นการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประเทศมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การดำเนินการจัดการศึกษาตาม Blueprint 2013-2025 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคล การให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน รวมถึงการปฏิรูปทางการศึกษา และนโยบาย Malaysia Education for All ที่ทำให้ประชาชนมาเลเซียทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับได้

จากการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทำให้อัตราการรู้หนังสือของชาวมาเลเซียระหว่างปี 2010-2012 เพิ่มสูงขึ้น ดังที่ปรากฏอยู่ในสถิติของการศึกษาของชาวมาเลเซียที่ทำการสำรวจโดยกระทรวงศึกษาธิการ แห่งประเทศมาเลเซีย พบว่า ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 93.7 ร้อยละ 94.5 และร้อยละ 94.6 ตามลำดับ ส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 93.1 ร้อยละ 93.9 และร้อยละ 94.1 ตามลำดับ (Ministry of Education Malaysia, 2013) และนอกจากนี้ จากการรายงานการศึกษาลักษณะทางสังคมของประชากรในปี 2010 ที่จัดทำโดยกรมสถิติมาเลเซีย พบว่า อัตราการรู้หนังสือของชาวมาเลเซียที่มีอายุ 10-64 ปี ในปี 2010 อยู่ที่ร้อยละ 97.5 โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2000 ที่มีอัตราการรู้หนังสืออยู่ที่ร้อยละ 93.5 และประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงและรัฐอื่นๆต่างก็มีอัตราการรู้หนังสือในปี 2010 ร้อยละ 98.3 เพิ่มขึ้นจากปี 2000 ร้อยละ 94.5 ทั้งสิ้น(Ministry of Education Malaysia, 2013) แสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาและนโยบายการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบาย Malaysian Education for All ก็สามารถทำให้ชาวมาเลเซียมีความรู้และการศึกษาโดยเท่าเทียมกันเช่นกัน

ในด้านแผนยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาแห่งชาติ (National Higher Education Strategic Plan) ที่มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบการผลักดันการเป็นศูนย์กลางของสถาบันอุดมศึกษานานาชาติที่ยอดเยี่ยมภายในปี ค.ศ. 2020 ด้วยจำนวนนักเรียน 200,000 คน หรือ ร้อยละ 20 ของนักเรียนต่างชาติที่ลงทะเบียนเรียนสถาบันอุดมศึกษา และการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการศึกษาต่างชาติให้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2020

ในระดับอุดมศึกษา พบว่าจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด 10 อันดับในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Universiti Malaya อยู่ในอันดับที่ 3 (voslego,2011) และอยู่ในอันดับที่ 39 ในทวีปเอเชียจากมหาวิทยาลัยที่มีรายชื่อทั้งหมด 437 แห่ง (QS. Top Universities, 2011) และอยู่ในอันดับที่ 401 ของโลก จากมหาวิทยาลัยทั่วโลกที่มีรายชื่อทั้งหมด 500 แห่ง (The Academic Ranking of World Universities,2013)

นโยบายด้านการศึกษาต่างๆ ส่งผลที่ดีต่อประเทศชาติ กล่าวคือ ผลจากการจัดอันดับดัชนีพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI) ในปี2013 ซึ่งประกอบด้วยดัชนีย่อยที่แสดงการพัฒนามนุษย์1) ด้านอายุคาดเฉลี่ย2) ด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา และจำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา และ3) ด้านรายได้ประชาชาติต่อหัว จากอันดับ HDI ของประเทศทั่วโลก มาเลเซียมีค่า HDI เป็นอันดับที่ 64 จาก 187 ประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ (United Nations Development Program,2013)

ในด้านการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติ (Global Competitiveness Index) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐาน (Basic Requirement) (สถาบันด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจระดับมหภาค ด้านสุขภาพ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ปัจจัยการยกระดับประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancer) (การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม ขนาดของตลาด ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน ตลาดเงิน และความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี) และปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ (Innovation and Sophistication Factor) โดยภาพรวมพบว่ามาเลเซียมีความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติอยู่ที่อันดับที่ 24 จาก 148 ประเทศ ในปีค.ศ. 2013-2014 ซึ่งมีอันดับที่ดีขึ้นจากในปีค.ศ. 2012-2013 ที่อยู่ในอันดับที่ 25 จาก 144 ประเทศ และเมื่อแยกหมวด พบว่า หมวดปัจจัยพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ 27 หมวดปัจจัยการยกระดับประสิทธิภาพ อยู่ในอันดับที่ 25 และหมวดปัจจัยด้านนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ อยู่ในอันดับที่ 23 นอกจากในระดับโลกที่ความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติ ที่อยู่ในระดับที่24 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) แล้ว มาเลเซียมีความสามารถทางการแข่งขันอยู่ในระดับที่ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์จากประเทศทั้งหมดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด 10 ประเทศ (World Economic Forum, 2013) นับว่ามาเลเซียมีพัฒนาการทางด้านการแข่งขันในระดับนานาชาติ และในระดับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.2.2 นโยบายการพัฒนาครู

การพัฒนาวิชาชีพครู มีความสอดคล้องกับ ปรัชญาการศึกษาของมาเลเซีย กล่าวคือ การศึกษาของมาเลเซียเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาความสามารถของบุคคลอย่างเป็นองค์รวมและผสมสาน เพื่อที่จะสร้างบุคคลให้มีความเพียบพร้อมทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ

และอารมณ์ ความพยายามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพลเมืองมาเลเซียให้มีความรู้ มีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ เพื่อสามารถสนับสนุนให้เกิดความสมานฉันท์และความเจริญให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ

ปรัชญาการศึกษาครูได้จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1982 โดยเน้นที่การให้การศึกษาและผลิตครูที่มีความสง่างาม มีความรักและความห่วงใยนักเรียน มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในประเพณีและอุทิศตนเพื่อพัฒนานักเรียนและสร้างสังคมที่มีการขับเคลื่อน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีระเบียบวินัย

ในการพัฒนาวิชาชีพครูของมาเลเซียนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการให้การอบรมก่อนทำงาน (Pre-service training) เช่นเดียวกับการอบรมในขณะทำงาน (In-service training) สำหรับครู เพื่อให้บรรลุความต้องการของโรงเรียน โดยครูในโรงเรียนและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก็ต้องได้รับการพัฒนาด้วยวิธีดังกล่าวเช่นกัน

การพัฒนาวิชาชีพครู มีหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาวิชาชีพครู คือ กระทรวงอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education: MoHE) และกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education :MoE) โดยกระทรวงอุดมศึกษาทำหน้าที่ให้การอบรมให้กับครูในโรงเรียนมัธยม โดยมหาวิทยาลัยในรัฐให้การสนับสนุน และกระทรวงศึกษาธิการอบรมให้กับครูโรงเรียนโดยสถาบันการศึกษาครู (Institute of Teacher Education: ITE)

เนื่องด้วยมาเลเซียตระหนักถึงความสำคัญของครู เนื่องจากครูเป็นผู้พัฒนาการศึกษาและสร้างทรัพยากรมนุษย์แก่ประเทศชาติ ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูจึงถือเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการสอน การให้ความรู้ จึงต้องมีความตระหนักในเรื่องดังต่อไปนี้

1) ครูควรได้รับการส่งเสริมให้ได้เข้าร่วมหลักสูตรการอบรมในขณะทำงาน

2) ครูควรได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

3) ครูควรได้รับโอกาสในการศึกษาดูงานต่างประเทศ เพื่อศึกษาวิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน

4) ควรจัดโปรแกรมสำหรับครูที่ได้รับตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่

5) ครูที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าครู ควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

6) การจัดบรรยากาศห้องพักครูที่เน้นแต่ละสาระวิชา

7) ศูนย์ครู ควรเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยมีสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากความตระหนักดังกล่าว ทำให้รัฐบาลก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับครู โดยมีกองการศึกษาครู (The Teacher Education Division:TED) ซึ่งสังกัดอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการและ

กระทรวงอุดมศึกษา ได้ริเริ่มทั้งการฝึกอบรมก่อนทำงานและฝึกอบรมหลังทำงานให้กับครูในโรงเรียนประถมและมัธยม

กองการศึกษาครูเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่ครูทั่วประเทศ กองการศึกษาครู มีหน่วยงานย่อยในสังกัด ได้แก่หน่วยวางแผนและนโยบาย (Planning and Policy Unit) หน่วยหลักสูตร (Curriculum Unit) หน่วยประเมิน (Assessment Unit) และหน่วยคัดเลือกนักเรียน (The Student Selection Unit)

วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองการศึกษาครู คือ

1) เพื่อฝึกอบรมให้เป็นไปตามความต้องการศึกษาในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา

2) เพื่อเพิ่มเติมและพัฒนาความรู้ สมรรถนะและประสิทธิภาพของครูและอาจารย์

3) เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาครู (Institute of Teacher Education: ITE) ให้เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Centre of Excellence)

ประเภทของหลักสูตรในการพัฒนาวิชาชีพครู

1) หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูก่อนเข้าทำงาน (Pre-service courses)

หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูก่อนเข้าทำงานได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนประถม และมัธยม โดยมีสถาบันการศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศ โดยระยะเวลาในการเรียนขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรนั้น

ในปีค.ศ. 2005 รัฐบาลก็ได้ยกระดับวิทยาลัยฝึกหัดครู (Teacher Training College)27 แห่งเป็นสถาบันการศึกษาครู (Institute of Teacher Education: ITE) และในปีค.ศ. 2005 ก็ได้จัดหลักสูตร 4 ปี ในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาการสอน (Bachelor of Teaching : PISMP) หลักสูตร PISMP ออกแบบมาเพื่อจัดหาครูในระดับประถม นักศึกษาต้องเรียนวิชาพื้นฐานในเรื่องเทคโนโลยีในการสอนและการเรียนรู้ (Technology in teaching and learning) และต้องเรียนวิชา Computer-aided instruction) เพื่อให้มีความรู้และเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อ ICT สำหรับการสอนและเป็นแหล่งเรียนรู้

2) หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงาน (In-service Courses)

หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงาน ออกแบบมาเพื่อให้การพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงานแก่ครูในโรเรียนประถมและมัธยม เช่นเดียวกับการยกระดับทักษะทางวิชาชีพและสมรรถนะในวิชาชีพครู ตัวอย่าง หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงาน คือ

(1) การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Professional Development :CPD)

(2) หลักสูตรการอบรมและการพัฒนาระยะสั้น (1-5 วัน)

(3) หลักสูตรการพัฒนานักฝึกอบรม

(4) หลักสูตร 4 สัปดาห์สำหรับยกระดับความเป็นมืออาชีพสำหรับครูในโรงเรียนท้องถิ่น

(5) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับความเป็นมืออาชีพสำหรับครูในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล

(6) หลักสูตรพิเศษ 1 ปี สำหรับครูโรงเรียนประถม ที่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้วกว่า 3 ปี

การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Professional Development:CPD) และการฝึกอบรมในขณะทำงาน (In-service Training :In=SeT) เป็นส่วนสำคัญในการรักษาซึ่งครูที่จะเป็นมืออาชีพดังนั้นรัฐบาลจึงจัดสรรงบประมาณทุกๆ ปีเพื่อพัฒนาการฝึกอบรมในขณะทำงาน เช่นในปี ค.ศ. 2008 รัฐได้จัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมในขณะทำงาน 200 ล้านริงกิตมาเลเซีย โดยการฝึกอบรมในขณะทำงาน แบ่งออกเป็นหลักสูตรที่ยกระดับคุณภาพการสอนและหลักสูตรที่ยกระดับทักษะความรู้ ซึ่งทั้ง 2 หลักสูตรดังกล่าว ใช้เวลาในการเรียนไม่เกิน 1 ปี นอกจากนั้น โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนให้จัดหลักสูตรการฝึกอบรมระหว่างทำงาน เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ของครู โดยสามารถจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของโรงเรียนเองได้อีกด้วย

กลยุทธ์ในการพัฒนาวิชาชีพครู

1) ขยายเส้นทางความก้าวหน้าในการทำงานของครู โดยจัดอนุปริญญาพิเศษด้านการสอนให้กับครูที่ไม่ได้จบปริญญาตรี เพื่อยกระดับคุณวุฒิทางการศึกษาและการเลื่อนขั้นเงินเดือน

2) ปรับปรุงคุณสมบัติของ Teacher Educators โดยมีการจัดหลักสูตรอบรมในขณะทำงานสั้นๆ หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก

3) ยกระดับคุณสมบัติของ Teacher Educators โดยกองการศึกษาครู ได้ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณสมบัติของครู

4) ทำการวิจัยและพัฒนา กองการศึกษาครูสนับสนุนให้ Teacher Educator ทำวิจัยในเรื่องของการสอน การจัดการและการประเมินผลการสอน

5) จัดโปรแกรมสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร Curriculum support programmes

6) จัดหลักสูตรการจัดการสำหรับครูใหญ่และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการและทักษะการเป็นผู้นำ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ

7) ตรวจสอบสถาบันการศึกษา เป็นหน้าที่ของสมาพันธ์ตรวจสอบโรงเรียน (Federal Inspectoral of Schools) ซึ่งครอบคลุมการกำกับดูแลโรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และบทบาทของสมาพันธ์ตรวจสอบโรงเรียนคือตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรตั้งแต่การวางแผนและการนำไปใช้

8) เผยแพร่ความสำเร็จของครู โดยการจัดทำหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ที่มีหัวข้อแยกออกมา และนำเสนอความสำเร็จของโรงเรียน สถาบันการศึกษาในทุกสัปดาห์ เพื่อให้กำลังใจและสร้างความภาคภูมิใจในการสอนของครูและการจัดการศึกษา

9) จัดหลักสูตรการฝึกอบรม Smart Teacher เน้นการพัฒนาครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการสอนได้

10) จัดหลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครู 14 สัปดาห์ เป็นหลักสูตรที่ครอบคลุมความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ ซอฟแวร์ เน็ตเวอร์ค มัลติมีเดีย อินเทอร์เน็ต และประยุกต์ใช้ ICT ร่วมกับการสอนและการเรียน

11) จัดหลักสูตรประกาศนียบัตรการฝึกอบรมพิเศษ 1 ปี เป็นหลักสูตรการฝึกอบรมในขณะทำงาน ที่เน้นความรู้ทางด้าน ICT จัดให้กับครูในระดับประถมที่มีประสบการณ์ทางการสอนกว่า 3 ปี

การพัฒนาครูของมาเลเซีย มีการดำเนินเป็นเครือข่าย มีสมาคมครูเป็นผู้พัฒนาวิชาชีพครูด้วย ซึ่งอยู่ในรูปของสมาคม (Association) โดยมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาครู เช่นการจัดเสวนา ให้ความรู้ จัดเป็นเครือข่ายสมาคมครูที่สอนในวิชานั้นๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ของปีนัง (Association of Science and Mathematic Educator of Penang : ASMEP) ที่จัดตั้งโดยครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ร่วมกันทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในปีนัง มารวมกันเพื่อเรียนรู้ แข่งขันทางวิชาการและจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้เพื่อจะนำไปใช้ในวิชานั้นๆ มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จัดกิจกรรมพบปะระหว่างครู นักเรียน และนักวิทยาศาสตร์ จัดการแข่งขันและจัดนิทรรศการ ทำวารสารอิเลคทรอนิกส์ให้สมาชิกสามารถติตามข่าวสารและความก้าวหน้าในสงคม (Thiyagarajah, 2009)

2.2.3 การสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา

อีกหนึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ **การที่ประเทศมาเลเซียมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะปรับแนวทางการศึกษาของประเทศให้มีความสอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ สังคมและวัฒนธรรม** ซึ่งเป็นหัวใจหลักที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของความเป็นประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาแนวคิดศาสนาอิสลาม (Islamization) มาปรับใช้ตั้งแต่ปี 1979 รวมทั้งการวางหลักสูตรภาษาต่างประเทศที่สะท้อนความหลากหลายของความเป็นมาเลเซีย เพื่อตอกย้ำความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศได้กลายมาเป็นปรัชญาทาง

การศึกษาที่สำคัญมาจนถึงปัจจุบันแรงผลักดันที่สำคัญ นอกเหนือไปจากความเป็นพหุสังคมของมาเลเซียแล้ว ปัจจัยด้านการเป็นประเทศมุสลิม (Islamic country) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในและภายนอกประเทศ ก็ล้วนแล้วแต่ผลักดันให้มาเลเซียต้องพยายามแสวงหาเครื่องมือหรือกลไกในการผลักดันความเป็นเอกภาพผ่านหลักสูตรทางการศึกษาของชาติซึ่งถือเป็นเบ้าหลอมสำคัญที่จะทำให้เกิดอุดมการณ์ของคนในชาติแบบเดียวกัน โดยมองข้ามความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา

วิธีการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษาของมาเลเซียประกอบด้วย การปรับใช้แนวคิดทางศาสนาในระบบการศึกษา และการปรับใช้ภาษาต่างประเทศในระบบการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การปรับใช้แนวคิดทางศาสนาในระบบการศึกษา

ก่อนปี 1979 มาเลเซียจัดการศึกษาแบบสองระบบ (Dual system) คือการศึกษาแบบศาสนาและการศึกษาแบบปกติที่แยกจากกัน ซึ่งเป็นผลจากอิทธิพลของการวางระบบการศึกษาของประเทศอังกฤษในช่วงอาณานิคม[1] อย่างไรก็ตาม จุดเปลี่ยนทางการศึกษาของมาเลเซียเกิดขึ้นเมื่อมาเลเซียได้รับเอาข้อเสนอแนะกระบวนการทำให้เป็นอิสลามหรืออิสลามานุวัตร (Islamization) ด้านการศึกษา[2]จากการประชุมโลกมุสลิมเมื่อปี 1977 รัฐบาลในขณะนั้นได้มีการทบทวนนโยบายการศึกษาและนำมาสู่การปฏิรูประบบการศึกษาเมื่อปี 1979 และการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาเมื่อปี 1983 ดังนั้นโรงเรียนทุกระดับจึงเน้นรูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการบนพื้นฐานความศรัทธาและระบบค่านิยมที่มีลักษณะครอบคลุมและเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นการเน้นการสร้างปัจเจกบุคคลที่มีความสมดุลและเอกภาพทั้งทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ และร่างกาย มีความเชื่อที่มั่นคงและนอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า ปรัชญาการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปฏิรูปขึ้นมาใหม่นี้เปิดช่องทางที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้อิสลามานุวัต

การนำเอาแนวคิดดังกล่าวประยุกต์เข้ากับระบบการศึกษาของมาเลเซียได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และกลายเป็นแนวทางต่อการศึกษาทุกระดับของมาเลเซีย โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างยั่งยืนต้องสร้างความสมดุลระหว่างความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนาเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนของมาเลเซียได้ผสมผสานแนวคิดทางศาสนาอิสลามเข้าสู่กระบวนการวางแผนและการเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสรุปบทเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ ขณะที่ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

ของการประยุกต์ใช้คือผู้สอนขาดความรู้ทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง ทำให้อาจเกิดการตีความที่ไม่ตรงกับหลักศาสนาที่ถูกต้องได้

การปรับใช้ภาษาต่างประเทศในระบบการศึกษา

หลักสูตรภาษาอังกฤษของมาเลเซีย (Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah: KBSM) วางอยู่บนหลักพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาที่เน้นความเป็นชาติ และหลักสูตรแห่งชาติ (Kurikulum Pendidikan Kebangsaan) ในฐานะกลไกหนึ่งของระบบการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรภาษาอังกฤษได้รับการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ อันได้แก่ ความมีเอกภาพแห่งชาติ การศึกษาตลอดชีพ และการพัฒนาปัจเจกชนแบบองค์รวมและบูรณาการ ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่เกิดจากวัฒนธรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และจากความต้องการของประเทศมาเลเซียในยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุนี้หลักสูตรภาษาอังกฤษของมาเลเซียจึงแสดงออกถึงความเป็นชาติและลักษณะที่แตกต่างหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม

มาเลเซียพยายามปรับหลักสูตรภาษาอังกฤษให้สะท้อนผ่านทุกสิ่งที่สะท้อนความเป็นชาติมาเลเซีย เช่น ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิตในท้องถิ่น วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ขณะเดียวกันก็เชื่อมเข้ากับระบบการเรียนรู้แบบสากลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเชื่อมเข้ากับการเรียนรู้รอบตัว (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญาที่รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญ

ภาษาอังกฤษได้ถูกผนวกเข้ากับทักษะทางสารสนเทศ มีกิจกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เรียกว่าการวิจัยเพื่อการวางแผนอนาคตโดยใช้ชุมชนของนักเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ปัญหาและต้นเหตุของปัญหาผ่านการจัดทำโครงงานภาษาอังกฤษ นอกจากนี้หลักสูตรภาษาอังกฤษยังถูกปรับให้เข้ากับท้องถิ่นแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะพิเศษด้วยการผสมผสานคำที่มีนัยเชิงวัฒนธรรมในภาษาแม่และภาษาอังกฤษ จากงานวิจัยพบว่าแม้หลักสูตรดังกล่าวจะมีแนวคิดที่ดีแต่ด้วยปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพพื้นที่เมืองและชนบท ผู้สอน สื่อการเรียนการสอน ทรัพยากร และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ก็อาจทำให้เกิดอุปสรรคได้

2.2.4 นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

ประเทศมาเลเซียใช้วิธีการ 2 วิธีการ คือ การกระจายอำนาจ (decentralization) และการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความเป็นผู้นำ (development of leadership management capacities) (World Bank, 2013)

มาเลเซียตระหนักถึงความไม่ถูกต้องในการใช้การรวมศูนย์กลางในการบริหารจัดการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะการวิจัยในการวิจัยของ UNESCO (Chpman,1997) ที่หลายประเทศใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน (School –and Classroom-Level Policies) งานวิจัยระบุชัดว่า

นโยบายรวมศูนย์ (Centralize policies) ไม่เหมาะสม เพราะมาจากอำนาจส่วนกลาง ขาดการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย นโยบายและการปฏิบัติ รวมทั้งวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน

การจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซียคำนึงถึงเรื่องการจัดสรรงบประมาณและโครงสร้างบริการจัดการถึงสอดคล้องกัน (well co-ordinated) ตัวอย่างโครงการ ได้แก่ Smart School Cluster Schools Prestige Schools High Performance Schools

นโยบายในการเปลี่ยนแปลงระบบโรงเรียนของประเทศมาเลเซียมีรูปแบบที่ที่เรียกว่า School-Based Management model (SBM) โดยให้บทบาทโรงเรียนในการปฏิรูปโรงเรียน เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้ริเริ่ม พัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ยกระดับภาวะผู้นำ (local leadership) ในการจัดการ การแก้ปัญหา แต่สอดคล้องกับนโยบายโดยรวม เคารพ ยอมรับวิชาชีพครู โดยเฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียนและคุณครูในโรงเรียน ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญ และยังเคารพชุมชนและเครือข่ายในการตัดสินใจ เนื่องจากทุกการตัดสินใจมีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลเหล่านี้

มาเลเซียมียุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ภายใต้รูปแบบของ SBM คือ (1) Site-based decision making strategy การรวมอำนาจไปสู่การกระจายอำนาจ (2) Central agency มีหน้าที่ออกข้อสอบในระดับรัฐ และอำเภอ ทำงานร่วมกับท้องถิ่น และ (3) The delegation of authority อำนาจหน้าที่จะมาจากส่วนกลางในการกำหนด ได้แก่กระทรวง อธิบดี ผู้อำนวยการ Division ministry of education ให้กับรัฐ ภาคและหรือจังหวัด

2.2.5 นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา

รัฐบาลมาเลเซียมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดการศึกษาเองผ่านโรงเรียนรัฐบาล หรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐและเอกชน รวมถึงส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาจัดการศึกษา ด้วยการมีรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา นักการเมืองที่เข้ามาดูแลด้านการศึกษาของประเทศจึงมีความรับผิดชอบสูงในการที่จะมีนโยบายและร่วมมือกับผู้ปฏิบัติในกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างเต็มที่และให้มีคุณภาพ และยังมีการส่งเสริมการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาให้มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบาย นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนในการรับผิดชอบในการกำกับดูแลโรงเรียนให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ ค.ศ. 2020 ที่กำหนดไว้ (World Bank, 2013)

2.2.6 นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษาของประเทศมาเลเซียนั้นยังใช้การสอบรวม (School Assessment Test) ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อ

การศึกษาต่อ ซึ่งทั้งนี้ข้อสอบต่าง ๆ ที่ใช้มักจะคำนึงถึงคุณภาพที่ต้องมีมาตรฐานเทียบเท่ากับประเทศอังกฤษและประเทศในเครือจักรภพรับรองผล (World Bank, 2013)

2.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศอินโดนีเซีย

ระบบและการบริหารการศึกษาของอินโดนีเซียมีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญปี 1945 (พ.ศ. 2488) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐดังที่ปรากฏในหลักปัญจศีลภายใต้รัฐธรรมนูญปี 1945 บทที่ 2 มาตรา 31 ระบุว่า “(1) พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา และ (2) รัฐบาลจะต้องจัดตั้งและดำเนินการระบบการศึกษาของชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ” กฎหมายรัฐธรรมนูญได้เป็นที่มาของการปฏิรูปและการปรับปรุงการศึกษาโดยตลอดมาตราบจนปัจจุบัน ทั้งในเรื่องหลักการ แนวทางปฏิบัติ และกฎระเบียบปลีกย่อยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา

จากการวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศอินโดนีเซีย พบว่า มีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้ แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 โดยทั้งสามแผนมีที่มาจากเหตุผลเดียวกันดังนี้

(1) เป็นสิทธิและความจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนที่จะต้องได้รับการศึกษาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญปี 1945

(2) การมีพันธะร่วมในการดำเนินการตามข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) 6 ประการ ตามประกาศในปี ค.ศ. 2000 ที่เมือง Dakkar

การนำแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ไปใช้ ทำได้ดังนี้

(1) โปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนมีโอกาสเติบโตและพัฒนาตามพัฒนาการตามวัย และเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ระดับประถมศึกษา โดยผ่านการเรียนรู้ทั้งแบบในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน

(2) โปรแกรมการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี เพื่อให้เด็กที่มีอายุ 7 – 15 ปี ทุกคนและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในบริบทของการศึกษาในระบบที่เป็นปกติและนอกระบบ การให้ทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน การจัดชั้นเรียนบริการพิเศษสำหรับเด็กที่ไม่สามารถมาโรงเรียนได้ เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือการเดินทาง การพัฒนาศูนย์กิจกรรมการเรียนรู้อิสระที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบเปิด

การพัฒนาโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาในโรงเรียนเดียวกันสำหรับพื้นที่ห่างไกล การพัฒนาโรงเรียนศาสนาอิสลามระดับประถมและมัธยมศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน การพัฒนาโรงเรียน

สอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โปรแกรมการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและที่มีความสามารถพิเศษ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชายขอบ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์หรือมีปัญหาทางสังคม เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน โสเภณีเด็ก เด็กต่างด้าว เป็นต้น การจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(3) โปรแกรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่จะขยายโอกาสการเข้าถึงและความเท่าเทียมในการได้รับบริการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญหรือสายอาชีพในรูปแบบต่างๆ ที่รวมถึงการศึกษานอกระบบ และสามารถทำให้มีความสามารถความพร้อมในการทำงานและมีทักษะชีวิตที่ดีพอ ในกรณีที่ไม่สามารถเรียนต่อเนื่องสู่ระดับอุดมศึกษาได้

(4) โปรแกรมอุดมศึกษา ที่จะขยายโอกาสในการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา และพัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เช่น การให้ทุนสำหรับผู้เรียนที่ยากจน พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบทางไกลในมหาวิทยาลัย พัฒนาวิทยาลัยชุมชนให้มีคุณภาพยืดหยุ่นทางการศึกษาสายอาชีวศึกษา พัฒนาสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างแรงงานที่มีฝีมือสำหรับชุมชน และการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

(5) โปรแกรมการศึกษานอกระบบ ที่มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมการรู้หนังสือ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของบุคคลและชุมชน การพัฒนาทักษะชีวิตและพัฒนาสตรี การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

(6) โปรแกรมการปรับปรุงคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ทั้งในเรื่องการคัดเลือก การพิจารณาจำนวนที่เหมาะสมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมระหว่างสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งขนาด พื้นที่ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาครูประจำการ การพัฒนาครูเพื่อเป็นครูการศึกษานอกระบบในชุมชนหรือหมู่บ้าน

(7) โปรแกรมการจัดการเพื่อการบริการทางการศึกษา ทั้งในเรื่องการพัฒนาความโปร่งใสในการจัดการ การพัฒนาการประสานงานระหว่างสถาบัน การพัฒนาระบบการนิเทศ การส่งเสริมการดำเนินงานที่เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการเป็นอิสระในการจัดการศึกษาต่างๆ ทางการศึกษา

(8) โปรแกรมการวิจัยและพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา ที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและโปรแกรมการพัฒนาการศึกษา ช่วยพัฒนาหลักสูตร และเทคนิคทางการสอนใหม่ๆ ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เป็นต้น

จากการนำแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ไปใช้ ผลการดำเนินการดังนี้

(1) การจัดบริการสำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีมากขึ้น โดยมีเด็กเข้ารับบริการจากร้อยละ 39.09 ใน ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 53.90 ในปี ค.ศ. 2009 และมีความแตกต่างในการเข้าถึงการศึกษาระดับปฐมวัยลดลงจากร้อยละ 6 ใน ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 3 ในปี ค.ศ. 2009

(2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากใช้แผนต่างๆ ดังกล่าวแล้ว พบว่า อัตราผู้เข้าเรียนต่อระดับประถมศึกษาเพิ่มจากร้อยละ 94.30 ใน ค.ศ. 2005 เป็นร้อยละ 95.23 ใน ค.ศ. 2009 ช่องว่างของการเข้าเรียนต่อระดับประถมระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบทลดน้อย 2.49 ใน ค.ศ. 2005 เป็น 2.01 ใน ค.ศ. 2009 อัตราการออกกลางคันลดลงจากร้อยละ 3.17 ใน ค.ศ. 2005 เป็น 1.64 ใน ค.ศ. 2008 อัตราการเรียนซ้ำชั้นลดลง 5.4 ใน ค.ศ. 2005 เป็น 3.59 ใน ค.ศ. 2008 การย้ายระบบการเรียนสูงขึ้น คุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยการทดสอบปลายภาคของโรงเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ โดยสอบในวิชาสำคัญ 3 วิชาคือ ภาษาอินโดนีเซีย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมของสามวิชาสูงขึ้นจากร้อยละ 18.83 ในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งอยู่ระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.65 ในปี ค.ศ. 2009 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนระดับมัธยมศึกษา อัตราการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มจากร้อยละ 85.22 ใน ค.ศ. 2005 เป็นร้อยละ 98.11 ในปี ค.ศ. 2009 โดยร้อยละของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และความแตกต่างของอัตราการเข้าเรียนระหว่างระดับอำเภอและตำบลลดลงจากร้อยละ 27.24 ใน ค.ศ. 2005 เป็นร้อยละ 22.31 ในปี ค.ศ. 2008

นอกจากนี้ ในระดับประถมศึกษา การช่วยเหลือทางด้านการเงินแก่นักเรียนที่มาจากครอบครัวยากจน และให้ทุนแก่นักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูง จาก 70,000 Billion Repiah ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 1,796,800 Billion Repiah ในปี ค.ศ. 2009 โดยมีผู้รับทุนตั้งแต่ ค.ศ. 2004 – 2009 เป็นจำนวน 2,671,461 คน ส่วนการช่วยเหลือการดำเนินการของโรงเรียนด้านงบประมาณโดยตรงจากรัฐส่งผลให้การออกกลางคันของนักเรียนลดลงจากร้อยละ 0.6 ในปี ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 0.4 ในปี ค.ศ 2007 และการจัดชั้นเรียนพิเศษแก่เด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามปกติได้ เนื่องจากปัญหาการเงิน พบว่า ค.ศ. 2005 – 2009 ดำเนินการไป 330 โรงเรียน ใน 49 อำเภอ จาก 17 จังหวัด

(3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีอัตราผู้เข้าเรียนต่อทั้งสายสามัญและสายอาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.01 ในปี ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 68.20 ในปี ค.ศ. 2009 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติเพิ่มขึ้นจาก 5.31 เป็น 7.17

(4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา มีอัตราผู้เรียนต่อ จากร้อยละ 14.62 ในปี ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 18.50 ในปี ค.ศ. 2009 และตีพิมพ์ระดับนานาชาติโดยอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ในปี ค.ศ. 2003 – 2004 การตีพิมพ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ซึ่งแตกต่างจากปี ค.ศ. 2007 – 2008 มีการตีพิมพ์เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 43 สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศการวิจัยที่มีคุณภาพในระดับอุดมศึกษา

(5) การศึกษานอกระบบค่อนข้างประสบความสำเร็จมาก โดยมีผู้รับประกาศนียบัตรการอบรมสมรรถนะต่างๆ เพิ่มจาก 42,117 ราย ในปี ค.ศ. 2007 เป็น 43,059 ราย ในปี ค.ศ. 2008 อัตราการรู้หนังสือประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปเพิ่มจากร้อยละ 89.79 ในปี ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 94.03 ในปี ค.ศ. 2008 และอัตราการรู้หนังสือระหว่างชายหญิงมีความเท่าเทียมกันจากร้อยละ 92.7 ในปี ค.ศ. 2004 เป็นร้อยละ 96.8 ในปี ค.ศ. 2008

สำหรับรายละเอียดของแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 มีดังนี้

2.3.1 แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All”

จากการศึกษาพบว่าก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของอินโดนีเซียคือ การประกาศแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของนโยบาย “Education of All” รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์แห่งชาติไว้ดังนี้

- นโยบาย

(1) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกับนักเรียนที่ยากจน

(2) ปรับปรุงคุณภาพให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) เสริมสร้างขีดความสามารถในระดับชุมชน โรงเรียนและท้องถิ่น ผ่านการจัดการในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

- ยุทธศาสตร์

(1) นำทรัพยากรที่มีอยู่มาให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และเพิ่มงบประมาณสำหรับสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) ให้ความสำคัญกับโครงการเร่งด่วนคือ การจัดหารที่เรียนอย่างทั่วถึง และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

(3) ประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาทุกกลุ่ม รวมถึงเรื่องงบประมาณที่รัฐบาลท้องถิ่นกับสมาชิกชุมชนต้องเข้ามาจัดการร่วมกัน

ความพยายามขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่ม หรือ “Education of All” ถือเป็นนโยบายที่รัฐส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจัง แม้ว่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากโครงสร้างการจัดการที่ซับซ้อน จำนวนประชากรมาก รวมถึงพื้นที่ประเทศที่กว้างขวางและกระจัดกระจายเป็นเกาะต่าง ๆ ทำให้รัฐบาลต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ โดยใช้วิธีจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยมุ่งหวังจะลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรพร้อมกับสร้างคนที่มีความรู้

ในปัจจุบันแนวคิดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียอยู่บนฐานของแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 ดังนี้ แนวคิดของการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย คือ การศึกษาเพื่อปวงชน (Educational for All) มีความเสมอภาคทางการศึกษา โดยคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ

2.3.2 **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี** 2003

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 ได้กำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติดังกล่าวกล่าวถึงแนวคิดปัญจศีลใน หมวดที่ 2 พื้นฐาน หน้าที่ และจุดมุ่งหมาย ดังนี้ มาตรา 2 การศึกษาชาติมีพื้นฐานมาจากแนวคิดปัญจศีลและรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1945 ของประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และมาตรา 3 หน้าที่ของการศึกษาแห่งชาติคือ พัฒนาความสามารถ คุณลักษณะ ความเป็นอารยของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านสติปัญญาและมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าซึ่งมีความศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว จึงกล่าวได้ว่า รากฐานทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดปัญจศีล ดังจะเห็นได้จาก ปรัชญาทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศอินโดนีเซียสร้างสังคมที่ประกอบไปด้วยความดีงาม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และอารยธรรมที่ดีงาม โดยยึดตามหลักการสอนเกี่ยวกับบทบัญญัติ 5 ประการ (Pancasila) กล่าวคือ ศรัทธาในพระเจ้าเพียงองค์เดียว เชื่อในหลักมนุษยธรรม การสมานสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว ความเป็นประชาธิปไตย และความยุติธรรมทางสังคม

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 ในมาตราอื่นๆ ต่างก็มีความน่าสนใจที่กล่าวเน้นย้ำถึงความเสมอภาคทางการศึกษา ดังนี้

- หมวดที่ 3 หลักของการจัดการศึกษา มาตรา 4 (1) การศึกษาต้องเน้นความเป็นประชาธิปไตยและความเท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยก บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน คุณค่าทางศาสนาและคุณค่าทางวัฒนธรรม และความเป็นชาติ มาตรา 4 (3) การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้เรียน

- หมวดที่ 4 สิทธิและความเป็นพลเมือง ครอบครัว ชุมชน และรัฐ มาตรา 5 (1) พลเมืองทุกคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพที่ดี มาตรา 5 (2) พลเมืองที่น่าจะมีปัญหาเรื่องกายภาพ อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งทั้งสังคมจะมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาพิเศษ มาตรา 5 (3) พลเมืองในพื้นที่ห่างไกลหรือที่ๆ ได้รับการพัฒนาน้อย พื้นที่ที่โดดเดี่ยว มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาด้วยบริการพิเศษ มาตรา 5 (4) พลเมืองผู้ยังได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเด็กความสามารถพิเศษมีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษ มาตรา 5 (5) พลเมืองทุกคนมีสิทธิได้รับการเสริมสร้างความสามารถทางการศึกษาในกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มาตรา 6 (1) พลเมืองที่อายุ 7- 15 ปี มีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 6 (2) พลเมืองทุกๆ คนมีสิทธิที่จะอยู่ในกระบวนการศึกษาอย่างยั่งยืน

- ส่วนที่ 4 สิทธิและหน้าที่ของรัฐทั้งของส่วนกลางและของท้องถิ่น มาตรา 11 (1) รัฐบาลส่วนกลางและท้องถิ่นต้องจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการดำเนินการการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยก มาตรา 11 (2) รัฐบาลส่วนกลางและท้องถิ่นต้องจัดหางบประมาณสำหรับการดำเนินการศึกษาสำหรับพลเมืองอินโดนีเซียทุกคนตั้งแต่อายุ 7 ถึง 15 ปี

- หมวดที่ 5 ผู้เรียน มาตรา 12 (1) ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิที่จะได้ดังต่อไปนี้ มาตรา 1 (a) ได้รับการศึกษาด้านศาสนาที่สอดคล้องกับศาสนาของตนเอง โดยนักการศึกษาซึ่งนับถือศาสนาเดียวกัน มาตรา 1 (b) ได้รับบริการการศึกษาสอดคล้องกับสติปัญญา ความสนใจ และความสามารถ

2.3.3 **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025**

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 มีที่มาจากนโยบายหลักของการพัฒนาการศึกษาชาติ ที่เน้นความเท่าเทียมและการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพ ความสัมพันธ์ และความสามารถในการแข่งขัน ระบบการจัดการ ความรับผิดชอบ และภาพลักษณ์ทางสาธารณะ นโยบายดังกล่าวเน้นการเพิ่มการเข้าถึงการศึกษา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีที่มาจากสภาพปัญหาของประเทศ ดังนี้

- ด้านสังคมวัฒนธรรม ประเทศอินโดนีเซียมีการเพิ่มจำนวนประชากรมากขึ้น ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศก็สูงขึ้นแต่ก็ยังต่ำกว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างระหว่างเพศ ฐานะความเป็นอยู่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน เมืองและชนบท รวมทั้งพื้นที่ที่พัฒนาแล้วและยังไม่ได้รับการพัฒนา วิถีการบริโภคและความตระหนักในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและสังคมต่ำ ความไม่สมดุลของระบบเศรษฐกิจระหว่างอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การไม่สามารถนำเอาความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางการวิจัยหรือการพัฒนาประเทศ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในการเข้าสู่ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ยังต่ำอยู่

- ด้านเศรษฐกิจ ประเทศอินโดนีเซียมีความยากจนและการว่างงานสูงขึ้น มีช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่และภูมิภาค ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจพื้นฐานขึ้นอยู่กับแรงงานที่มีฝีมือแรงงานขั้นต่ำและค่าจ้างต่ำ เน้นการส่งออกทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าที่จะมาที่จะเพิ่มมูลค่าสินค้า การปรับปรุงทักษะฝีมือแรงงานเพื่อการเข้าสู่การแข่งขันยังน้อย มีการเติบโตทางเศรษฐกิจระดับโลกของประเทศใหญ่ เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น และการขยายเขตพื้นที่การค้าเสรี ซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เรื่องของการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญจากประเทศอื่น จะมีผลที่ต้องเตรียมพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น

- ด้านการเมืองการปกครอง ประเทศอินโดนีเซียมีการเมืองไม่มีความเสถียรภาพ การศึกษาทางการเมืองไม่ส่งเสริมความตระหนักทางสังคมประชาธิปไตย การดำเนินการการส่งเสริมความเป็นอิสระของภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและความเป็นอิสระทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อให้อิสระในการดำเนินงานต่อส่วนภูมิภาค การออกกฎหมายที่ส่งผลต่อการศึกษาล่าช้า

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 เป็นแผนระยะยาว 20 ปี เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ มีวิสัยทัศน์คืออุดมปัญญา (Smart) และความถึงพร้อมความสามารถในการแข่งขันได้ของอินโดนีเซีย ที่ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ค.ศ. 2005 – 2009 ปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย

ระยะที่ 2 ค.ศ. 2010 – 2014 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ

ระยะที่ 3 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับภูมิภาค

ระยะที่ 4 ค.ศ. 2021 – 2025 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับนานาชาติ

แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี ค.ศ. 2005 – 2009 ซึ่งเป็นแผนระยะที่ 1 ที่เน้นการปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย โดยในแผนดังกล่าวเน้นการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การคัดเลือกครู การขยายการศึกษา

ภาคบังคับไปสู่ระบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน การขยายการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือสำหรับผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาพิเศษ โรงเรียนแบบเรียนร่วม การพัฒนาบริการการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่อยู่ในเกาะที่ห่างไกลในพื้นที่ที่มีภัยพิบัติ และในภูมิภาคที่มีความขัดแย้ง และเด็กข้างถนน การขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กปฐมวัย การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับผู้ใหญ่ยากจนและว่างงาน การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญลายอาชีพ การขยายโอกาสในการเข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัย การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับระบบการเรียนรู้ทางไกลทั้งในระดับมหาวิทยาลัย การศึกษาในระบบและนอกระบบ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาทุกระดับ

ในปัจจุบัน ประเทศอินโดนีเซียใช้แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี ค.ศ. 2010 – 2014 ซึ่งเป็นแผนระยะที่ 2 ที่เน้นการเพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ จึงมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ดังนี้ “สังคมอินโดนีเซียดำรงอยู่อย่างสงบสุข เป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ มีความเจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานเอกภาพของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความสมบูรณ์ ความสามารถพึ่งตนเอง ศรัทธาความยำเกรงต่อพระเจ้า คุณธรรม จริยธรรม ความรักในประเทศชาติจงรักภักดีต่อกฎหมายและแผ่นดิน มีความรู้และวิทยาการ มีความพากเพียรและระเบียบวินัย” โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา

(2) การพัฒนาครูของอินโดนีเซียเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู

(3) การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา

(4) การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน

แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี ค.ศ. 2010 – 2014 เน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยการประสานความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานดังนี้ การให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและเท่าเทียมทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ประกอบด้วย

(1) การจัดครูด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสามารถและเพียงพอสำหรับสถานศึกษาทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประถม โรงเรียนประถมสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ และผู้สอนสำหรับการศึกษานอกระบบสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

(2) การส่งเสริมความสามารถในการจัดการสถานศึกษาที่ดีสำหรับหัวหน้าหน่วยทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และกลุ่มผู้บริหาร ในสถานศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล

(3) การส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้ฐานข้อมูลที่ได้จากการวิจัยและมาตรฐานที่มีคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นที่ยอมรับด้านคุณภาพ

(4) การจัดหาส่งเสริมและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของระบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในสถานศึกษาทุกรูปแบบในทุกจังหวัด อำเภอ และตำบล

(5) การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อเพิ่มคุณภาพและการให้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษาทุกรูปแบบในทุกจังหวัด อำเภอ และตำบล และการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ให้กระจายไปทุกจังหวัด ตำบล และประเทศ รวมถึงผู้จัดการศึกษา

จากแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี ค.ศ. 2010 – 2014 ที่เน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษา มีการนำนโยบายไปใช้ดังนี้ การส่งเสริมความเท่าเทียมและการขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กอายุระหว่าง 3 – 15 ปี โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน และการให้การปรับปรุงการบริการทางการศึกษาสำหรับเด็กผู้หญิง รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การให้ความเท่าเทียมและการเข้าถึงการศึกษามีการดำเนินการดังนี้

(1) การซ่อมแซมห้องเรียน การสร้างโรงเรียนใหม่ การสร้างห้องเรียนใหม่ การสร้างห้องสำหรับการศึกษาอื่นๆ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ การซ่อมแซมโรงเรียน

(2) การช่วยเหลือด้านการเงินสำหรับนักเรียนที่ยากจนและให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางการศึกษาสูง

(3) การให้ความช่วยเหลือและงบประมาณการดำเนินการสำหรับโรงเรียน เช่น การจัดหาสื่อทางการศึกษา หนังสืออ้างอิง

(4) การจัดชั้นเรียนบริการพิเศษสำหรับกลุ่มที่ออกกลางคัน

(5) การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล การพัฒนาโรงเรียนระดับประถมที่อยู่ใกล้ระดับมัธยมเพื่อการศึกษาต่อ (One Roof School) มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาอิสลามแบบดั้งเดิมให้สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการอินโดนีเซียมีวิสัยทัศน์ที่ตอบรับกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี ค.ศ. 2010 – 2014 ดังนี้ “ปฏิบัติการเพื่อความเป็นเลิศด้านบริการทางการศึกษาแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างทรัพยากรบุคคลอันถึงพร้อมด้วยความเข้าใจและอุดมปัญญาแห่งอินโดนีเซีย” และมีภารกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา (Sulistyanto, 2012) ดังนี้

M1 เพิ่มศักยภาพการบริการทางการศึกษา

M2 เพิ่มบริการทางการศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผล

M3 เพิ่มคุณภาพและบริการที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

M4 เพิ่มความเท่าเทียมด้านการบริการทางการศึกษา

M5 เพิ่มความมั่นใจในการเข้าถึงการบริการทางการศึกษา

แนวทางปฏิบัติคือ การบูรณาการและการสร้างจิตสำนึกทางการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มหาวิทยาลัย โดยผ่านการวินิจฉัย การสร้างความเข้มแข็ง การมอบอำนาจการตัดสินใจ ในการสร้างคุณลักษณะและการศึกษาทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาให้พลเมืองอินโดนีเซียมีอัจฉริยะภาพและความสามารถในการแข่งขัน โดยมีโครงการสำคัญหลัก 5 โครงการ ได้แก่

(1) เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษาปฐมวัย (PAUD)

(2) มุ่งสู่ความสำเร็จของการศึกษาระดับชั้นประถมใน 9 ปี

(3) เร่งสร้างคุณภาพด้านวิชาการของครู เพิ่มระดับการศึกษาสู่ระดับบัณฑิตศึกษาประกาศนียบัตร และโครงการพัฒนาศักยภาพวิชาชีพครู

(4) เข้าถึงและเพิ่มศักยภาพด้านคุณภาพการอาชีวศึกษา

(5) เร่งสร้างเสริมคณาจารย์ให้มุ่งศึกษาในระดับปริญญาเอก และเป็นมหาวิทยาลัยที่พร้อมสู่การแข่งขัน

ตัวอย่างในเชิงรูปธรรม เช่น ยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อการมุ่งสู่หลักสูตรสากล ทำได้ดังนี้ (Sulistyanto, 2012)

- การจัดทำวิชาการศึกษาทั่วไป (วิชาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้าง) ให้สู่ระดับสากล
- ก่อให้เกิดประเด็นหลักในด้านความหลากหลายด้านข้อพึงปฏิบัติ เนื้อหาและวิธีการอันเกี่ยวข้องกับนานาชาติ
- สร้างคิดค้นวิชาเอก หรือวิชาโท หรือประกาศนียบัตรอันมุ่งเน้นความสนใจในเรื่องนานาชาติ
- จัดหลักสูตรโรงเรียนให้เป็นสากลอย่างเชี่ยวชาญ
- บูรณาการการศึกษาหรือการดูงานในต่างประเทศโดยบรรจุให้อยู่ในหลักสูตร

- พัฒนาวิชาภาษาต่างประเทศให้อยู่ในหลักสูตร
- สร้างหลักสูตรเรียนร่วม (ระหว่างสถาบันภายในประเทศและต่างประเทศ)
- พัฒนานโยบายและโครงการที่จะทาให้เกิดการกระตุ้นคณาจารย์สู่ความเป็นหลักสูตรสากล

2.3.4 นโยบายการพัฒนาครู

ประเทศอินโดนีเซียมีนโยบายในการพัฒนาครู ดังนี้ (Chang and Others, 2014)

1) การเสริมสร้างสถาบันการศึกษาของครูโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันการศึกษาครู โดยจัดให้มีรูปแบบของการปฏิบัติที่ดีที่สุดและการวิจัยอย่างต่อเนื่องตามความต้องการด้านความสามารถของครูและประสิทธิผลของการฝึกอบรม เสริมสร้างความต่อเนื่องของการเรียนรู้ครูให้เป็นมืออาชีพและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2) การเสริมสร้างสถาบันและองค์กรที่มีอยู่ โดยเชื่อมโยงกับการจัดให้มีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพสำหรับการพัฒนาครูระหว่างประจำการทั้งใช้หรือไม่ใช้มหาวิทยาลัยเป็นฐาน โดยกำหนดการเชื่อมต่อของกิจกรรมต่างๆในระดับอำเภอ การปรับใช้ "วิธีการทั้งอำเภอ" กับการประเมินความต้องการที่เหมาะสมเช่นเดียวกับการดำเนินการตรวจสอบและการประเมินเพื่อให้แน่ใจว่าการฝึกอบรมตรงกับความต้องการของครู โดยจัดให้ทั่วถึงครูในพื้นที่ห่างไกลและสร้างให้เกิดการยกระดับคุณภาพครู

3) การเสริมสร้างและใช้ระบบความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่โดยกำหนดให้ครอบคลุมคุณภาพครูในทุกระดับโดยมั่นใจว่ามีระบบการประเมินการปฏิบัติการของครูตามหน้าที่ เพื่อควบคุมหลักสูตรการศึกษาครู เกณฑ์การรับรอง รวมทั้งวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของโปรแกรมการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ

4) มีการประเมินสมรรถนะครู เพื่อใช้ในการเพิ่มเงินเดือนครู ถ้าไม่ผ่านจะมีการจัดอบรมเพิ่มเติมและ/หรือเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนแม่ข่ายที่อยู่ในรูปของกลุ่มโรงเรียน (Cluster)

5) มีการให้เบี้ยกันดารสำหรับครูที่ไปสอนในพื้นที่ห่างไกล

6) นำเกณฑ์มาตรฐานด้านความสามารถเชิงสมรรถนะเข้ามาใช้กับบุคลากรครูที่จะรับเข้ามาใหม่

7) การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรครูสู่ระดับท้องถิ่น โดยมีความร่วมมือกับนานาชาติ เช่น USAID ของสหรัฐอเมริกา

8) สำหรับครูผู้สอนอาชีวศึกษา มีหารส่งเสริมความร่วมมือจากสถานประกอบการในการอำนวยให้ทั้งครูอาจารย์ได้รับประสบการณ์ตรงด้านการทำงานในสถานประกอบการ

9) ครูผู้สอนอาชีวศึกษาต้องสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานอาชีพสำหรับ Educator Vocatioal SMK จึงจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และต้องปฏิบัติตามกรอบกติกาในการรักษาสถานภาพนั้นด้วยการการพัฒนาประสบการณ์ตรงในการทำงานในสถานประกอบการ

2.3.5 นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

ประเทศอินโดนีเซียมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ระดับท้องถิ่น และส่งเสริมให้ภาคเอกชน มูลนิธิทางศาสนา ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมการศึกษา อาทิ เช่น (World Bank, 2013)

1) การมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาความรู้ของพอแม่ และดำเนินการในการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการมีหลายหน่วยงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

2) การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรครูสู่ระดับท้องถิ่นโดยมีความร่วมมือกับนานาชาติ เช่น USAID ของสหรัฐอเมริกา

3) การซ่อมแซมห้องเรียน การสร้างโรงเรียนใหม่ การสร้างห้องเรียนใหม่ การสร้างห้องสำหรับการศึกษาอื่นๆ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ การซ่อมแซมโรงเรียน โดยร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา เอกชน การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล

4) การพัฒนาโรงเรียนระดับประถมที่อยู่ใกล้ระดับมัธยมเพื่อการศึกษาต่อ (One Roof School) มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาอิสลามแบบดั้งเดิมให้สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

5) การจัดบริการการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่อยู่ในเกาะที่ห่างไกลในพื้นที่ที่มีภัยพิบัติและในภูมิภาคที่มีความขัดแย้ง และเด็กข้างถนน โดยร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชน

6) การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ โดยการมีกลไกระดับท้องถิ่น หรือ Provincial Industry Training Bodies เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีวศึกษา

7) การทำดัชนีผลการดำเนินงาน (Performance Indicator) ในรูปของการมีส่วนร่วมจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตในโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ทั้งในระดับสภาโรงเรียนและสำนักบริหารเทคนิคอาชีวศึกษาระดับจังหวัด

8) การนำมาตรฐานความสามารถเชิงสมรรถนะซึ่งภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีส่วนร่วมในการพัฒนามาใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน

9) การส่งเสริมระบบการศึกษาทวิภาคีสำหรับการพัฒนาอาชีวศึกษา

10) การส่งเสริมความร่วมมือจากสถานประกอบการในการอำนวยให้ทั้งครูอาจารย์อาชีวศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงด้านการทำงานในสถานประกอบการ

11) การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ โดยการมีกลไกระดับท้องถิ่นและชุมชนในการตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โรงเรียนฐานชุมชน ศูนย์กิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

12) การส่งเสริมความเป็นอิสระและความรับผิดชอบในการจัดการตนเองของมหาวิทยาลัยตามระดับความพร้อม

13) การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษา

14) การร่วมมือทางการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัทในประเทศและต่างประเทศ

2.3.6 นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา

รัฐบาลส่วนกลางของอินโดนีเซียมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดการศึกษาเองผ่านโรงเรียนรัฐบาล หรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐและเอกชน รัฐจึงเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนโรงเรียน การเลือกตั้งจะเป็นกลไกที่ผู้ปกครองนักเรียนในฐานะเป็นพลเมืองใช้ควบคุมนักการเมืองที่ดูแลด้านการศึกษา แต่ในสภาพจริงของการจัดการศึกษาในอินโดนีเซียพบว่าเป็นเรื่องยากเป็นอย่างมากที่ผู้ปกครองจะสามารถกำกับนักการเมืองได้อย่างใกล้ชิด อีกทั้งนักการเมืองที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถกำกับให้กระทรวงศึกษาทำตามนโยบายของตนที่หาเสียงกับประชาชนได้ทุกเรื่อง ส่วนกระทรวงศึกษาธิการเองไม่สามารถกำกับให้โรงเรียนมีคุณภาพได้ การขาดความรับผิดชอบเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพการศึกษาของอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก

รัฐบาลกลางของอินโดนีเซียพยายามยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังระดับท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อให้ประชาชนสามารถกำกับดูแลนักการเมืองระดับท้องถิ่นได้มากขึ้น แต่ปัญหาที่ยังพบคือนักการเมืองระดับท้องถิ่นไม่สามารถกำกับดูแลโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนยังมีปัญหาในการดูแลครูให้มีคุณภาพ

ในสภาพความเป็นจริง ด้วยภาวะที่ประเทศอินโดนีเซียที่ผู้ปกครองในหลายพื้นที่อยู่ในสภาวะยากจนทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถที่จะกำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้ ทั้งการขาดความรู้และการต้องประกอบอาชีพ ทำให้โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้ชุมชนมากที่สุดจัดการศึกษาที่ยังขาดคุณภาพอยู่ (Hurip Danu Ismadi, Interview, 22 March, 2014)

ที่กล่าวมาเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการรับผิดรับชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับในอินโดนีเซีย

2.3.6 นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

ประเทศอินโดนีเซียมีการกำหนดการวัดและการประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนได้ไว้ดังนี้ (Hurip Danu Ismadi, Interview, 22 March, 2014)

1) การวัดและการประเมินผลในระดับชั้นเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอน โดยเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุ

2) การวัดและประเมินผลในระดับชาติ (National Examination) สำหรับนักเรียนด้วยข้อสอบส่วนกลางที่เรียกว่า National Test ใน 3 ช่วงชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 อินโดนีเซียได้ใช้การวัดและประเมินผลในระดับชาตินี้เป็นการประเมินผลการจบการศึกษาของประเทศ ส่งผลให้มีการตื่นตัวในการเตรียมการของนักเรียนและสถานศึกษาเป็นอย่างสูง โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสอบผ่านการประเมินผลระดับชาติจะได้ Passport ซึ่งนำไปรวมกับคะแนนจากทางโรงเรียนประกอบการพิจารณาผลในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วย คิดเป็นสัดส่วนของคะแนน ร้อยละ 60 : ร้อยละ 40

3) การวัดและประเมินผลในระดับนานาชาติ เช่น PISA และ TIMSS ซึ่งที่ผ่านมาผลการทดสอบยังได้ระดับคะแนนต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย หรือเวียดนาม แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนน PISA ในปี ค.ศ. 2012 กับ ค.ศ. 2009 พบว่ามีการยกระดับคะแนนได้สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโดยยกให้เป็นวาระของประเทศ โดย (1) มีการทบทวนทักษะที่ยังด้อยอยู่ของนักเรียนและแก้ไขให้ตรงสภาพที่เป็นอยู่ (2) ให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติของครูให้มากขึ้น เพราะครูเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยเพิ่มสมรรถนะครูในด้านการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ครูสามารถประเมินความก้าวหน้าและจุดอ่อนของนักเรียน

(3) ให้ความสำคัญต่อโรงเรียนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีประชากรที่มีสถานะทางสังคมด้อยกว่าและอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่ที่มีภัยพิบัติ และในภูมิภาคที่มีความขัดแย้ง โดยร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชน

ทั้งนี้อินโดนีเซียได้นำผลการประเมินระดับชาติและระดับนานาชาติมาใช้ในการประเมินการจัดการศึกษาของประเทศ การประเมินครูและผู้บริหาร และโรงเรียน เพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การให้งบประมาณโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

จากการวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 สามารถสรุปเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

นโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
นโยบายที่เป็นแผนระยะยาว	แผนการศึกษาเพื่อปวงชน, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010, ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010, นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ	แผนพัฒนาการศึกษาของชาติหรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025	แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All”, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025
นโยบายการพัฒนาครู	- การรวมหน่วยงานการผลิตครูภายใต้หน่วยงานเดียวกันเพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและผลิตครูหลายระดับให้เพียงพอกับความต้องการครูภายในประเทศ - มีการสร้างแรงจูงใจให้คนเก่ง คนดี เข้ามาเป็นครู	- มีการพัฒนาครูทั้งก่อนประจำการและในระหว่างประจำการแล้ว - พัฒนาสถาบันฝึกหัดครูเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศ	- การเสริมสร้างสถาบันฝึกหัดครูให้มีคุณภาพ - การเสริมสร้างสถาบันและองค์กรที่มีอยู่ โดยเชื่อมโยงกับการจัดให้มีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพสำหรับการพัฒนาครูระหว่างประจำการทั้งใช้หรือไม่ใช้มหาวิทยาลัยเป็นฐาน

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (ต่อ)

นโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
	โดยการให้ทุนเรียนฟรี การเพิ่มรายได้และแรงจูงใจต่างๆ เช่น ครูจะทำการสอนสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ถ้าสอนเกินกว่านี้จะได้รับเงินค่าบำรุงพิเศษ - การฝึกอบรมและเพิ่มทักษะให้กับครูอย่างกว้างขวาง สร้างมาตรฐานครู รวมถึงการประกันคุณภาพครูในด้านต่างๆ		- การเสริมสร้างและใช้ระบบความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่โดยกำหนดให้ครอบคลุมคุณภาพครูในทุกระดับ - การประเมินสมรรถนะครูเพื่อใช้ในการเพิ่มเงินเดือนครู ถ้าไม่ผ่านจะมีการจัดอบรมเพิ่มเติมและ/หรือเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนแม่ข่ายที่อยู่ในรูปของกลุ่มโรงเรียน (Cluster) - การให้เบี้ยกันดารสำหรับครูที่ไปสอนในพื้นที่ห่างไกล - การนำเกณฑ์มาตรฐานด้านความสามารถเชิงสมรรถนะเข้ามาใช้กับบุคลากรครูที่จะรับเข้ามาใหม่ - การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรครูสู่ระดับท้องถิ่นโดยมีความร่วมมือกับนานาชาติ - การส่งเสริมความร่วมมือจากสถานประกอบการในการอำนวยให้ทั้งครูอาจารย์อาชีวศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงด้านการทำงานในสถานประกอบการ

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (ต่อ)

นโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
			- ครูผู้สอนอาชีวศึกษาต้องสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานอาชีพสำหรับ Educator Vocatioal SMK จึงจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และต้องปฏิบัติตามกรอบกติกาในการรักษาสถานภาพนั้น
นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา	การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของเวียดนามยังไม่มีการกระจายอำนาจเต็มรูปแบบ เพราะเป็นการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม	ใช้วิธีการ 2 วิธีการ คือ การกระจายอำนาจ และการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความเป็นผู้นำ โดยใช้การจัดการแบบโรงเรียนเป็นฐาน	การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ระดับท้องถิ่นและส่งเสริมให้ภาคเอกชน มูลนิธิทางศาสนา ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมการศึกษา
นโยบายการสร้างการรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา	การมีพรรครัฐบาลเดียวที่มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา นักการเมืองที่เข้ามาดูแลด้านการศึกษาของประเทศจึงมีความรับผิดชอบสูงในการที่จะมีนโยบายและร่วมมือกับผู้ปฏิบัติในกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างเต็มที่และให้มีคุณภาพ อีกทั้งวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่มีความขยัน และให้การยกย่องผู้มีการศึกษา พ่อแม่จึงมีความรับผิดชอบในการกำกับ	การมีรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษา นักการเมืองที่เข้ามาดูแลด้านการศึกษาของประเทศจึงมีความรับผิดชอบสูงในการที่จะมีนโยบายและร่วมมือกับผู้ปฏิบัติในกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างเต็มที่และให้มีคุณภาพ	การขาดการรับผิดรับชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับทั้งระดับครอบครัว ท้องถิ่น รัฐบาลกลาง

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013 (ต่อ)

นโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย
	ดูแลการศึกษาของลูกหลาน รวมถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียน		
นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา	มีการใช้การทดสอบระดับชาติ (National Test) เพื่อการคัดกรองผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งการวัดและประเมินผลมีการเทียบกับมาตรฐานสากล ทำให้การเทียบโอนและการเรียนต่อในระดับสากลง่ายขึ้น	ใช้การสอบรวม (School Assessment Test) ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อการศึกษาต่อ ซึ่งทั้งนี้ข้อสอบต่าง ๆ ที่ใช้มักจะคำนึงถึงคุณภาพที่ต้องมีมาตรฐานเทียบเท่ากับประเทศอังกฤษและประเทศในเครือจักรภพรับรองผล	มีการวัดผลทั้งระดับห้องเรียน ระดับชาติ และนานาชาติ โดยนำผลการประเมินระดับชาติและระดับนานาชาติมาใช้ในการประเมินการจัดการศึกษาของประเทศ การประเมินครูและผู้บริหาร และโรงเรียน เพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

3.1 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม

3.1.1 นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ประเทศเวียดนามมีนโยบายการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติในระยะยาว เช่น แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ.2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ปี 2001-2010 นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การศึกษาที่ต่อเนื่องส่งผลให้อัตราการรู้หนังสือของประชาชนที่อายุ 15 ปีขึ้นไปมี 94% อัตราการว่างงานมีเพียง 2.3% (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ.1965 กระทั่งในปี 2012 มีกระจายอยู่ทั่ว

ประเทศจำนวน 54 แห่ง เช่น Le Hong Phong high school for gifted students, Quoc Hoc Hue high school for gifted students และ Hanoi-Amsterdam high school เป็นต้น

3.1.2 ระบบสังคมนิยม ระบบการเมืองที่มั่นคงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ และนำไปใช้ได้อย่างจริงจัง

ประเทศเวียดนามปกครองในระบอบสังคมนิยม ประธานาธิบดีเป็นประมุขและผู้บัญชาการกองทัพโดยตำแหน่ง มีพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ยึดแนวทางมาร์กซ์-เลนินในการบริหารประเทศ โดยมีอำนาจสูงสุดและผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญที่ประกาสใช้เมื่อปี 1992 โครงสร้างอำนาจของพรรคประกอบด้วย 1.สมัชชาพรรค ซึ่งมีผู้แทนสมาชิกพรรคจากทั่วประเทศ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางของประเทศและรับรองการเปลี่ยนนโยบายที่สำคัญ 2.คณะกรรมการกลางพรรค เลือกตั้งโดยสมัชชาพรรค ทำหน้าที่พิจารณานโยบายที่สำคัญด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม รวมทั้งตรวจสอบระบบการทำงานและการปฏิบัติตามมติพรรค 3.คณะกรมการเมือง เลือกตั้งโดยคณะกรรมการกลางพรรคจำนวน 14 คน เป็นศูนย์กลางอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด มีเลขาธิการพรรคเป็นผู้นำสูงสุด เลือกโดยคณะกรมการเมือง (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556) ดังนั้น ระบบการเมืองของประเทศเวียดนามจึงมีเสถียรภาพและเอกภาพสูงนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

3.1.3 กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง

กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนาม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา และการควบคุมกิจกรรมของหน่วยงานการศึกษาในระดับภูมิภาคและสถาบันการศึกษาระดับสูง โดยมีกรมต่างๆ ที่ดูแลเกี่ยวกับการศึกษา เช่น กรมการศึกษาก่อนวัยเรียน กรมประถมศึกษา กรมมัธยมศึกษา กรมอุดมศึกษา กรมการศึกษาต่อเนื่อง กรมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น (Ministry of Education and Traing, 2006)

3.1.4 การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จากต่างประเทศ

ประเทศเวียดนามได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากองค์กรจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถพัฒนาด้านการศึกษาได้อย่างครอบคลุม ทุกระดับการศึกษา เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Children's Fund : UNICEF) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific, and

Cultural Organization : UNESCO) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development : USAID) รัฐบาลประเทศเยอรมัน และรัฐบาลประเทศเดนมาร์ก เป็นต้น ตัวอย่างโครงการที่ได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากองค์ต่างประเทศ เช่น องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development : USAID) ดำเนินโครงการ “Improving Education in the Central Highlands” ร่วมกับองค์กรท้องถิ่นในเมือง Kon Tum ประเทศเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโรงเรียนอนุบาล 25 แห่ง ในเมือง Kon Tum ทำให้นักเรียนจำนวนกว่า 2,000 คน มีอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ เล่น และทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย มีห้องครัวที่สะอาดทำให้ได้รับอาหารที่สะอาด ถูกหลักโภชนาการ รวมทั้งมีห้องน้ำที่สะอาด ทั้งนี้ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทำให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป เป็นต้น

3.1.5 วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น

ประเทศเวียดนามตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนอย่างยาวนาน ทำให้ชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และการตระหนักถึงคุณค่าการศึกษาเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่ดี ดังนั้น ชาวเวียดนามจึงมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนนับแต่ในอดีตที่มีการสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการหรือที่เรียกว่า การแข่งขันสอบจอหงวนเพื่อทำงานในราชสำนัก (อุษณีย์ โพธิสุข, 2554) กระทั่งปัจจุบันความมุ่งมั่นดังกล่าวยังคงมีอยู่ในชาวเวียดนาม เห็นได้จากการสอบแข่งขันโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ปี 2012 ที่ประเทศเวียดนามอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก จาก 65 ประเทศ (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) นอกจากนี้ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของชาวเวียดนามยังสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลานของชาวเวียดนามจึงเน้นเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคน มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ และมีทุกอย่างตามที่ตนเองต้องการ บางครอบครัวจะบังคับให้ลูกเรียนเป็นหลัก เน้นให้ลูกเรียนเก่ง และผู้ปกครองบางครอบครัวจะตรวจสอบการเรียนของบุตรหลานทุกวัน มีกำหนดเวลาในการทำการบ้าน และอ่านหนังสือเพื่อเรียนในวันต่อมา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่พบเห็นได้ทั่วไปในความมุ่งมั่นด้านการเรียนของชาวเวียดนาม ทั้งหมดนี้สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เห็นคุณค่าของการศึกษาที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน (สิริวงษ์ หงษ์สวรรค์, 2553)

3.1.6 ผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจน

การมีผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจนทำให้การศึกษาประเทศเวียดนามก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยหลังจากประเทศเวียดนามมีอิสระภาพในปี ค.ศ.1945 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้มีการรณรงค์เรื่อง “การต่อต้านการไม่รู้หนังสือ” (Fight against illiteracy)

เพื่อขจัดความรู้หนังสือของประชาชนเวียดนาม โดยถือว่าเป็นการเร่งด่วนในขณะนั้น อีกทั้งประธานาธิบดีโฮจิมินห์ซึ่งเป็นผู้นำประเทศยังเป็นตัวอย่างของบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนทั้งนี้เพราะยังคงศึกษาเรียนรู้แม้จะมีอายุ 71 ปี และในสมัยรัฐบาลปัจจุบันนายกรัฐมนตรี Nguyen Tan Dung ได้ถึงกล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเวียดนาม ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2556 ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการศึกษาของประเทศเวียดนามด้วยเช่นกัน (ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ วีโอวี 5-สถานีวิทยุกระจายเสียงเวียดนาม, 2556)

3.1.7 กฎระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง และได้รับการตอบรับจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงมีกฎระเบียบและข้อบังคับที่ค่อนข้างรัดกุม และมีผลในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น การออกกฎระเบียบกับหน่วยงานต่างชาติที่เข้ามาดำเนินการสถาบันการศึกษาหรือโปรแกรมข้ามชาติต่างๆ ในประเทศเวียดนาม โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2012 เป็นต้นไป ซึ่งจะครอบคลุมการบังคับใช้กับสถาบันการศึกษาทั้งหมดที่มีโปรแกรมเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยในการศึกษาระดับสูงจะคุมเข้มในเรื่องสัดส่วนของอาจารย์กับนักศึกษา คุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ และคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนชาวต่างประเทศ ที่ผ่านมามีการลงโทษหน่วยงานให้บริการด้านการศึกษานานาชาติ 7 แห่ง ในข้อหาฝ่าฝืนกฎระเบียบของรัฐบาล ขาดคุณสมบัติ และเปิดดำเนินกิจการที่เข้าข่ายหลอกลวง โทษที่สถาบันเหล่านี้ได้รับคือ สั่งให้ปิดกิจการ และเสียค่าปรับ (ศูนย์ข่าวการศึกษาไทย, 2555)

นอกจากนี้ยังมีกฎระเบียบในปี 2009 ที่กำหนดคุณสมบัติการขอตำแหน่งวิชาการที่มีความเข้มงวดและเคร่งครัดมากยิ่งขึ้น โดยกฎระเบียบนี้ประกอบด้วยข้อบังคับจำนวน 8 ข้อ กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ให้ผู้ขอตำแหน่งศาสตราจารย์ต้องสำเร็จปริญญาดุษฎีบัณฑิตเป็นเวลา 36 เดือนขึ้นไป เป็นรองศาสตราจารย์ไม่ต่ำกว่า 3 ปี มีผลงานเป็นโครงการวิทยาศาสตร์ตามที่กระทรวงกำหนด ต้องมีผลงานการเรียบเรียงหนังสือตำราสำหรับระดับมหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย รวมทั้งเคยนำเสนอโครงการวิทยาศาสตร์ต่อระดับรัฐบาลมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง สำหรับตำแหน่งรองศาสตราจารย์จะต้องทำการสอนในระดับมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 6 ปี และใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญมาก (ผู้จัดการออนไลน์, 2552)

จากรายละเอียดของกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนามดังกล่าวมา สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม

นโยบายและยุทธศาสตร์	กลไกขับเคลื่อน		
	บุคคล	องค์กร	ชุมชน
- นโยบายโด่ย เหม่ย - แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 - แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 - แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010 - นโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ - นโยบายการพัฒนาครู - นโยบายการกระจายอำนาจจัดการศึกษา - นโยบายการสร้างการรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา - นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา	- วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น - ผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจน	- นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ - ระบบสังคมนิยม ระบบการเมืองที่มั่นคงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ และนำไปใช้ได้อย่างจริงจัง - กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง - การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จากต่างประเทศ - กฎระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง และได้รับการตอบรับจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง	

3.2 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย

กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย กลไกขับเคลื่อนจากภายในประเทศ และกลไกขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 **กลไกขับเคลื่อนจากภายในประเทศ**

1) นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ และระดับองค์กรหรือหน่วยงานส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาประเทศ อาทิ

1.1) รัฐบาลมาเลเซียต้องการผลักดันให้มาเลเซีย เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศอุตสาหกรรมในปี 2020 ทำให้การศึกษาในระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนต้องปฏิรูปตัวเองเพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ

1.2) มหาวิทยาลัยต้องพึ่งตนเองมากขึ้น จากแรงขับเคลื่อนที่กล่าวมาทำให้เกิดนวัตกรรมทางด้านการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัย คือ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานใหม่ มีความร่วมมือในการจัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศมากขึ้น

2) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ ได้แก่ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการศึกษาของมาเลเซียประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education หรือ MOE) ดูแลการศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษา และกระทรวงอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education หรือMOHE) ดูแลการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้นไปซึ่ง MOHE ดูแลการจัดการศึกษาข้ามชาติโดยตรง ข้อมูลปัจจุบันพบว่ากระทรวงอุดมศึกษาได้รวมอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบสองท่าน ที่ดูแลงานด้านการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยรวม และรัฐมนตรีผู้ดูแลงานด้านการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ

3) มีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่

3.1) การที่บริษัทหรือสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการ MSC จะได้รับการลดหย่อนภาษีรายได้ระยะเวลา5 ปี และสามารถขยายออกได้เป็น 10 ปี นอกจากนั้น บางหน่วยงานที่มีประโยชน์ แต่ต้องใช้เงินลงทุนสูง รัฐบาลก็จะยกเว้น เงินลงทุนทั้งหมดให้

3.2) รัฐบาลจะสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ให้เป็นทุนเริ่มต้น (Seed Money) ในการพัฒนาและสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่มีคนมาเลเซียเป็น ผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

4) ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เช่น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ สถานประกอบการ และตัวผู้เรียน นักเรียน/นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้รับการตอบรับและความยอมรับทั้งในส่วนของผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เป็นต้น

4.1) กลไกขับเคลื่อนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น งบประมาณด้านอาชีวศึกษา มีกฎหมาย พรบ.อาชีวศึกษา การวิจัยและพัฒนา การอบรมให้ความรู้ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.2) กลไกขัยเคลื่อนจากหน่วยงานภาคเอกชน เช่น รายงานการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา ค่าตอบแทนนักเรียน/นักศึกษาฝึกงาน มีคุณธรรมและจริยธรรม

4.3) กลไกขับเคลื่อนจากผู้เรียน เช่น การเรียนรู้และการสื่อสารภาษาอังกฤษ การตระหนักถึงคุณค่าวิชาชีพ และการให้ความร่วมมือขณะปฏิบัติฝึกงาน โดยเฉพาะการปฏิบัติ

5) **กลไกขับเคลื่อนภายในประเทศอื่น ๆ** ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม เป็นต้น

3.2.2 กลไกขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศ

1) กระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ กระแสการเชื่อมโยงความรู้ การติดต่อสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว เทคโนโลยีก่อให้เกิดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ การเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ และความต้องการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ

2) แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป การแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันกับนานาอารยประเทศ

3) การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน

4) การเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5) นโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น ประชาคมอาเซียน (ASEAN) โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษา และนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หรือ Education for All(EFA) ภายใต้องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization: UNESCO) เป็นต้น

จากรายละเอียดของกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซียดังกล่าวมา สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.9 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย

นโยบายและยุทธศาสตร์	กลไกขับเคลื่อน		
	บุคคล	**องค์กร**	**ชุมชน**
- นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 - Malaysia Education Blueprint 2013-2025 - นโยบายการพัฒนาครู - การสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา - นโยบายการกระจายอำนาจจัดการศึกษา - นโยบายการสร้างการรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา - นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา	- ความต้องการคุณลักษณะบุคคลที่จำเป็นของภาคการผลิตและการบริการ - ความต้องการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ	- นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติและระดับองค์กรหรือหน่วยงานส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาประเทศ - มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ - มีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับ เครือข่ายการเรียนรู้ - การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา - นโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ	- ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ - จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น - กระแสโลกาภิวัตน์ - แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป - การแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อการ แข่งขันกับนานาอารยประเทศ - การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน - การเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.3 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย

3.3.1 **การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น** ประเทศอินโดนีเซียมีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบการจัดการศึกษาไปยังรัฐบาลส่วนท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความ

แตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยรูปธรรมที่เห็นชัดทางการศึกษาของการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่รัฐบาลท้องถิ่น คือ การมีหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะและสภาพของชุมชนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ทักษะเกี่ยวกับการทำมาหากินที่ตรงตามบริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีส่วนของการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลท้องถิ่นให้กับสถานศึกษา ซึ่งจะมีส่วนรับผิดชอบในการหารายได้ด้วยวิธีการเก็บภาษี เพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณประมาณร้อยละ 20 ต่อปี ให้กับสถานศึกษาในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในแต่ละโรงเรียนจะมีความต้องการในการนำงบประมาณไปใช้ไม่เหมือนกัน เช่น บางสถานศึกษามีความขาดแคลนครูผู้สอน บางสถานที่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน ขาดหนังสือหรือตำรา เป็นต้น

3.3.2 **การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย** การบริหารเชิงนโยบายด้านการศึกษาของประเทศนั้น จะมีการกำหนดนโยบายอย่างมีส่วนร่วม ผ่านทางกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมหรือกระทรวงการศาสนา โดยในการดำเนินการจะมีหน่วยงานภายในกระทรวงเอง ช่วยดูแลและส่งเสริมการจัดการศึกษาแต่ละระดับและมีภาคเอกชนจัดการศึกษาในทุกระดับ **การศึกษาขั้นพื้นฐานและมัธยมศึกษาตอนปลาย** รับผิดชอบดูแลโรงเรียนสายสามัญของรัฐ และกระทรวงการศาสนา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ในภาคเอกชนที่ดำเนินการโรงเรียนเอกชน **การศึกษาปฐมวัย** โรงเรียนอนุบาล มีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนอนุบาลของรัฐ และกระทรวงการศาสนาทำหน้าที่นิเทศและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ มีกระทรวงสวัสดิการสังคมทำหน้าที่นิเทศกลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น และกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมดูแลเรื่องหลักสูตรของการเรียนรู้ผ่านการเล่น มีกระทรวงสวัสดิการสังคมทำหน้าที่นิเทศศูนย์ดูแลเด็ก และกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินงานศูนย์ดูแลเด็ก มีกระทรวงสาธารณสุขช่วยสนับสนุนด้านเทคนิคและนิเทศติดตามศูนย์บริการเชิงบูรณาการ มีกระทรวงมหาดไทยทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นในการเคลื่อนไหวเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับครอบครัวในการดูแลสุขภาพของแม่และเด็ก กระทรวงว่าการสตรีเป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบายพัฒนาโปรแกรมสำหรับมารดา และคณะกรรมการประสานงานการวางแผนสตรีแห่งชาติเป็นหน่วยงานจัดและนิเทศกิจกรรมและติดตามผล **อาชีวศึกษา** มีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมดูแลระบบอาชีวศึกษา หรือโรงเรียนอาชีวศึกษา กระทรวงแรงงานดูแลระบบการฝึกอบรมแห่งชาติเพื่อการทำงาน **อุดมศึกษา** สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐจะให้อิสระในการดำเนินการโดยผ่านจากกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม ที่มีหน่วยงานระดับกรมที่ดูแลด้านอุดมศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานเอกชนที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งหน่วยงานที่หวังผลกำไรและองค์กรทางศาสนาในอินโดนีเซีย

การศึกษาตลอดชีวิต องค์กรหลักที่ดูแลการจัดการศึกษาตลอดชีวิตคือ Non-formal Education and Informal Education National Education Department โดยมีหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรศาสนา เป็นต้น

3.3.3 **การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา** ในการจัดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียมีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายคือ รัฐบาลส่วนกลางสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านงบประมาณ การแนะนำเทคนิคต่างๆ รวมทั้งกับหน่วยจัดการศึกษา โดยในระดับนานาชาติจะสร้างเครือข่ายร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น การศึกษาปฐมวัย มีความร่วมมือกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OCED) ธนาคารโลก (World Bank) สำหรับด้านอาชีวศึกษา มีความร่วมมือกับธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) สหภาพยุโรป (EU) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศออสเตรเลีย (AusAid) German Development Cooperation ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนระดับชาติจะมีความร่วมมือกับกระทรวงอื่นๆ เช่น กระทรวงศาสนา กระทรวงสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงว่าการสตรี ในการจัดการศึกษา และในระดับท้องถิ่นจะมีรัฐบาลท้องถิ่น ภาคเอกชนทั้งองค์กรธุรกิจและมูลนิธิที่เป็นองค์กรทางศาสนา เช่น Muhammadiyah Foundation และ Nahdatul Ulama Foundation องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น รวมทั้งองค์กรชุมชน และครอบครัว ร่วมจัดการศึกษา ทั้งระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา หรือแม้แต่อุดมศึกษา

3.3.4 **การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา** ในด้านงบประมาณในการจัดการศึกษา รัฐบาลกลางให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้นและเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาร้อยละ 20 ของงบประมาณประจำปี นอกจากนี้ ยังได้รับจากรัฐบาลระดับท้องถิ่นอีกร้อยละ 20 ซึ่งงบประมาณเหล่านี้เป็นงบประมาณของการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมทั้งระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบหรือนอกระบบก็ตาม อย่างไรก็ตามงบประมาณแม้จะมาจากทั้งสองส่วนแต่ยังไม่เพียงพอต่อการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท นอกจากนี้ สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงการศึกษา มีการให้การช่วยเหลือด้านการเงินกับนักเรียนที่ยากจนและการให้ทุนสำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยจะให้โดยตรงสู่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนให้ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับระดับอุดมศึกษามีการให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจน ทั้งในส่วนค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยแต่ละปีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศประมาณ 2 ล้านคนจะได้รับทุนนี้

3.3.5 **การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา** ประเทศอินโดนีเซียมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 เป็นตัวกำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงานทางการศึกษา ที่ครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงเปรียบเหมือนบทกฎหมายทางการศึกษาเพื่อช่วยให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่กำหนด ทั้งนี้ระบบและการบริหารการศึกษาของอินโดนีเซียมีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญปี 1945 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐดังที่ปรากฏในหลักปัญจศีล โดยก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของอินโดนีเซียคือ การประกาศแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นคงใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใดจะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี ต่อมามีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 ได้กำหนดเป้าหมายนโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา และในปัจจุบัน การพัฒนาทางการศึกษาของอินโดนีเซียอยู่ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ซึ่งมี 4 ระยะ โดยระยะที่สอง ค.ศ. 2010 – 2015 ที่เน้นการเพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ ซึ่งได้มีแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี 2010 - 2014 เป็นแนวดำเนินการ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา การพัฒนาครูของอินโดนีเซียเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา และการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน โดยมีพันธกิจคือ ส่งเสริมปัจจัยนำเข้าสำหรับกระบวนการศึกษาให้เพียงพอทั้งด้านครู ตำรา ห้องสมุด ห้องทดลอง อุปกรณ์ งบประมาณ ที่ให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างน้อยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการพัฒนาการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพตามระดับมาตรฐานของชาติ

3.3.6 **การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล** ประเทศอินโดนีเซียมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว โดยในปัจจุบันใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ค.ศ. 2005 – 2009 ปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย

ระยะที่ 2 ค.ศ. 2010 – 2015 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ

ระยะที่ 3 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับภูมิภาค

ระยะที่ 4 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับนานาชาติ

จากประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ผ่านมา พบว่า ไม่ว่าประธานาธิบดีหรือรัฐบาลจะเปลี่ยน แต่แผนการศึกษาจะไม่เปลี่ยนตาม ทำให้การศึกษาในประเทศอินโดนีเซียมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ จากการที่ประเทศอินโดนีเซียยึดระบบและการบริหารการศึกษาตามหลักปัญจศีล มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1945 จนถึงปัจจุบัน จึงส่งผลให้หลักการ แนวทางปฏิบัติ และกฎระเบียบปลีกย่อยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันมาทุกยุคทุกสมัย

จากรายละเอียดของกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซียดังกล่าวมา สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.10 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย

นโยบายและยุทธศาสตร์	**กลไกขับเคลื่อน**		
	บุคคล	**องค์กร**	**ชุมชน**
แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All”		- การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น - การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา - การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา - การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา - การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล	- การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 4.10 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย (ต่อ)

นโยบายและยุทธศาสตร์	กลไกขับเคลื่อน		
	บุคคล	องค์กร	ชุมชน
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003		- การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น - การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา - การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา - การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา - การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล	- การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025		- การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น - การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา - การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา - การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา - การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล	- การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 4.10 กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย (ต่อ)

นโยบายและยุทธศาสตร์	กลไกขับเคลื่อน		
	บุคคล	องค์กร	ชุมชน
- นโยบายการพัฒนาครู - นโยบายการกระจายอำนาจจัดการศึกษา - นโยบายการสร้างการรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา - นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา		- การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น - การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา - การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา - การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา	- การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา

3.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

จากการศึกษากลไกการขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย พบว่า กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นจุดร่วมกันมีดังต่อไปนี้

3.4.1 การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการและพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน

การศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบทั้งกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นๆ ที่มีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับแต่ละช่วงวัยและตามประเด็นสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลหรือชุมชน นอกจากนี้ ในบางประเทศยังมีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบการจัดการศึกษาไปยังรัฐบาลส่วนท้องถิ่น ดังนี้ **ประเทศเวียดนาม** ในการจัดการศึกษามีกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และมีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยหน่วยงานระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ โดยมีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาและจัดกิจกรรมทางการศึกษา ทั้งระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา **ประเทศมาเลเซีย** ในการจัดการศึกษามีหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาชนบทและภูมิภาค Department of National Unity and Integration กระทรวงการพัฒนาสตรี ครอบครัวและชุมชน ภาคเอกชน NGO ชุมชน ท้องถิ่นและครอบครัว กรมอาชีวศึกษา กระทรวงอุดมศึกษา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนา

ที่ดินและภูมิภาค (The Ministry of Land and Regional Development) กรมการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นต้น รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ **ประเทศอินโดนีเซีย** การจัดการศึกษาของอินโดนีเซีย มี กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาทั่วไป (ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) อาชีวศึกษา การศึกษาพิเศษ อุดมศึกษา และ กระทรวงศาสนา รับผิดชอบในการจัดโรงเรียนศาสนาอิสลาม การศึกษาของอินโดนีเซีย ยึดดำเนินการตามกฎหมายและ นโยบายต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน กฎหมายเพื่อกระจายอำนาจการจัด การศึกษาไปสู่ระดับท้องถิ่น และรวมทั้งมีกฎหมายที่ให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนต้นได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3.4.2 **การมีเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา**

การศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันทางการศึกษา ชุมชน ครอบครัว บุคคล ร่วมกันในการดำเนินการจัดการศึกษา รวมทั้ง สถาบันจากต่างประเทศก็เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย ดังที่ **ประเทศเวียดนาม** ในการจัด การศึกษาได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จาก ต่างประเทศ เช่น องค์กรที่เป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่ง สหประชาชาติ (UNICEF) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) เป็นต้น นอกจากนี้ ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ประเทศเวียดนามได้รับการช่วยเหลือ และสนับสนุนในการพัฒนาจากนานาประเทศ เช่น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ประเทศเยอรมัน ประเทศ เกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศรัสเซีย ประเทศเดนมาร์ก ประเทศเบลเยี่ยม ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศลักเซมเบอร์ก สหภาพยุโรป เป็นต้น **ประเทศ มาเลเซีย** การจัดการศึกษาได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการ ครอบครัว ชุมชน นักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีพ และองค์กร หรือสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา และมีชุมชน ท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านการจัดหาสถานที่ในการ จัดการศึกษา เช่นการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย อีกทั้งรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ **ประเทศอินโดนีเซีย** ในการจัด การศึกษานั้น มีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย กล่าวคือรัฐบาลส่วนกลางสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น โดยในระดับนานาชาติจะสร้าง เครือข่ายร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น การศึกษาปฐมวัย มีความร่วมมือกับองค์การทุนเพื่อ เด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

(UNESCO) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OCED) ธนาคารโลก (World Bank) สำหรับด้านอาชีวศึกษา มีความร่วมมือกับธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) สหภาพยุโรป (EU) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศออสเตรเลีย (AusAid) German Development Cooperation ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนระดับชาติจะมีความร่วมมือกับกระทรวงอื่นๆ เช่น กระทรวงศาสนา ในการจัดการศึกษา และในระดับท้องถิ่นจะมีองค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชนทั้งองค์กรธุรกิจและมูลนิธิที่เป็นองค์กรทางศาสนา เช่น Muhammadiyah Foundation และ Nahdatul Ulama Foundation เป็นต้น รวมทั้งองค์กรชุมชน และครอบครัว ร่วมจัดการศึกษา

3.4.3 การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา

การศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีรัฐบาลเป็นผู้จัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้กับการจัดการศึกษา โดยจะอยู่ในรูปการให้ทุนเล่าเรียน มีการจัดตั้งโรงเรียนที่ค่าใช้จ่ายไม่สูง บางประเทศมีการลดหย่อนภาษีเงินได้จากการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ดังที่ **ประเทศเวียดนาม** รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยรัฐบาลเพิ่มงบประมาณสำหรับกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม จากเดิมร้อยละ 15 ในปี ค.ศ. 2000 เป็นร้อยละ 18 ในปี ค.ศ. 2005 และมากกว่าร้อยละ 20 ในปี ค.ศ. 2010 นอกจากนี้ งบประมาณการส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยเฉพาะระดับปฐมวัยและระดับอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมส่วนหนึ่งได้มาจากหน่วยงานเครือข่ายต่างประเทศ **ประเทศมาเลเซีย** ในด้านงบประมาณ รัฐบาลให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆให้กับการจัดการศึกษาในด้านทุนเล่าเรียน อาหารกลางวันอุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้บริษัทหรือสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้รับการลดหย่อนภาษีรายได้ และสามารถขยายเวลาการได้รับการลดหย่อนภาษีได้ อีกทั้งบางหน่วยงานที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการจัดการศึกษา รัฐบาลจะยกเว้น เงินลงทุนทั้งหมดให้ โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการอนุญาตให้สามารถนำเข้าอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต่อการลงทุนภายใน โครงการโดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า (Duty Free) นอกจากนั้นรัฐบาลยังสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้กับโครงการด้าน R&D ต่างๆ อีกด้วย **ประเทศอินโดนีเซีย** ในด้านงบประมาณในการจัดการศึกษา รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น และเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาร้อยละ 20 ของงบประมาณประจำปี นอกจากนี้ งบประมาณการส่งเสริมการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งได้มาจากหน่วยงานเครือข่ายต่างประเทศ

3.4.4 การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา

การศึกษาในประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีการดำเนินการภายใต้กฎหมายและนโยบายทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผลักดันในการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ได้วางไว้ ดังที่ **ประเทศเวียดนาม** การจัดการศึกษาดำเนินการโดยอยู่ภายใต้นโยบายขจัดปัญหาของชาติ 3 ประการ ของประธานาธิบดี โฮจิมินห์ และนโยบายปรับปรุงประเทศตามแนวเศรษฐกิจและสังคมใหม่ คือ นโยบายโด่ย เหมย (Doi Moi) ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและใช้กฎหมายทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ผลิตคนที่มีคุณภาพ การพัฒนาแรงงานฝีมือ การสร้างความต้องการในการเรียนรู้ และการสอนให้ให้คนรุ่นใหม่เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีความสามารถและการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอาชีพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังมีการพัฒนาวิชาการและกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งรัฐบาลถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสนับสนุนให้ประเทศก้าวไปสู่ความเจริญด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ ดังที่ปรากฏในประกาศแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ. 2003 - 2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003 - 2015) กฎหมายการศึกษาปี ค.ศ. 2005 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี ค.ศ. 2010 **ประเทศมาเลเซีย** การจัดการศึกษาของมาเลเซีย ดำเนินการโดยอยู่ภายใต้กฎหมายต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษา 1996 และมีนโยบายต่างๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เช่นวิสัยทัศน์ 2020 นโยบายสากลวิวัฒน์สำหรับการศึกษา แผนการศึกษาชาติ นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ แผนกลยุทธ์การพัฒนาเทคโนโลยี นโยบายส่งเสริมการศึกษา Malaysia Education for All (EFA)เป็นต้น เป็นกลไกผลักดันให้เกิดการจัดการเรียนรู้ สร้างคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ผลักดันในมาเลเซียเป็นศูนย์กลางของสถาบันการศึกษานานาชาติที่ยอดเยี่ยม และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแผนทางการศึกษาทุกแผนเน้นไปที่การส่งเสริมให้ประชาชนชาวมาเลเซียทุกคนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเกิดความเป็นหนึ่งเดียวของการประเทศมาเลเซียและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญที่จะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว **ประเทศอินโดนีเซีย** ระบบและการบริหารการศึกษาของอินโดนีเซียมีรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญปี 1945 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐดังที่ปรากฏในหลักปัญจศีล โดยก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของอินโดนีเซียคือ การประกาศแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นคงใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี ต่อมามี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 ได้กำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริมให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาทุกระบบและทุกระดับ และปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาตลอดเวลา และในปัจจุบัน การพัฒนาทางการศึกษาของอินโดนีเซียอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี 2010 - 2014 โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา และการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการศึกษา การพัฒนาครูของอินโดนีเซียเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพครู และการพัฒนาคุณวุฒิครู การพัฒนาสถาบันการศึกษาสำหรับบุคลากรการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา และการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนและที่ปรึกษาโรงเรียน

3.4.5 การจัดระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา

การจัดระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เช่น การจัดหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมทางการศึกษา มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ดังที่ **ประเทศเวียดนาม** มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น โดยเฉพาะระบบไฟฟ้าและอินเตอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและส่งเสริมการใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ LCD และการใช้จอโทรทัศน์ระบบ LCD **ประเทศมาเลเซีย** มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยได้ดำเนินการสร้างปัจจัยพื้นฐานอย่างจริงจัง เช่น ด้านการคมนาคมขนส่งทางบก มีถนนสายต่าง ๆ ในส่วนแหลมมลายู ด้านการขนส่งทางรถไฟ มีเส้นทางรถไฟในส่วนแหลมมาลายู การขนส่งทางอากาศ สนามบินในประเทศ การขนส่งทางน้ำ มาเลเซียได้พัฒนาท่าเรือต่างๆ ทั้งท่าเรือโดยสารและท่าเรือ และการสื่อสารโทรคมนาคม มาเลเซียได้ให้บริการด้านการสื่อสารระบบไมโครเวฟและไฟเบอร์ออพติก เชื่อมทั่วประเทศทั่วถึงเกือบทุกบ้านในทุกหมู่บ้าน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาทุกรูปแบบได้รวดเร็วขึ้น และด้วยการพัฒนาโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมที่มากขึ้นจึงช่วยส่งเสริมการใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านอินเตอร์เน็ต มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดกับผู้อื่น ดังนั้นในทุกๆ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะมีห้องคอมพิวเตอร์และบริการเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ต อีกทั้งเป็นการตอบรับการพัฒนาโรงเรียนแบบใหม่ที่เรียกว่า Smart Schools ขึ้นในทุกรัฐ เพื่อจัดให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันทั่วประเทศ โดยใช้ระบบอินเตอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ห้องสมุดทางศูนย์การศึกษาทางไกล ศูนย์การฝึกอบรมครู และศูนย์การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับคอมพิวเตอร์ **ประเทศอินโดนีเซีย** เนื่องจากเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยหมู่เกาะ ดังนั้น รัฐจึงตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสาร (ICT) เป็นอย่างยิ่ง จึงพยายามหาทางลดช่องว่างของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (Digital Divide) เพื่อสร้างและสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจ รัฐบาลอินโดนีเซียมุ่งมั่นที่จะใช้ ICT ให้มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนความพยายามเพิ่มการแข่งขันของประเทศโดยมีการพัฒนาความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการสื่อสารระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดนโยบาย จัดลำดับความสำคัญ ติดตามและควบคุมการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และรายงานการพัฒนาไปยังประธานาธิบดี รัฐบาลได้กำหนดแผนปฏิบัติการ 5 ปี เพื่อการพัฒนา ICT และนำไปสู่การปฏิบัติ โดยรวมถึงการพัฒนาด้านการศึกษาในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001- 2005 ด้วย เช่น ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ร่วมมือกับกรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมอาชีวศึกษา พัฒนาโครงการ E-Learning ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาในระดับมัธยมปลายและโรงเรียนอาชีวะผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต และโรงเรียนอินโดนีเซียมาตรฐานนานาชาติ ได้รับการส่งเสริมทรัพยากร เทคโนโลยี และอุปกรณ์เครื่องมือทางการศึกษาให้ทันสมัยทันเทคโนโลยีโลก นักเรียนทุกคนจะมีคอมพิวเตอร์ใช้และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในชั้นเรียนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีการใช้จานดาวเทียมเพื่อการศึกษา มีการผลิตรายการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และยังมีการใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหาข้อมูลความรู้อีกทางหนึ่ง

3.4.6 การมีแผนการศึกษาระยะยาว

การมีแผนการศึกษาระยะยาวส่งผลให้การดำเนินงานทางการศึกษามีความต่อเนื่อง และทำให้ประเทศมีเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาอย่างชัดเจน และสามารถทบทวนการจัดการศึกษาได้อย่างสม่ำเสมอเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดังที่ **ประเทศเวียดนาม**มีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติระยะยาว สำหรับปี ค.ศ.2001 – 2010 เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความสามารถทางการจัดการธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ **ประเทศมาเลเซีย** มีแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย ค.ศ. 2013 - 2025 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน 12 ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็น" ประเทศที่พัฒนาแล้ว" ภายในปี 2020 ส่วน**ประเทศอินโดนีเซีย** ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ซึ่งมี 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 ค.ศ. 2005 – 2009 ปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย ระยะที่ 2 ค.ศ. 2010 – 2014 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ ระยะที่ 3 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับภูมิภาค และระยะที่ 4 ค.ศ. 2021 – 2025 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับนานาชาติ ซึ่งขณะนี้มียุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี 2010 – 2014 รองรับ ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายมิติรวมทั้งความสามารถในการแข่งขัน

3.5 ผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

จากการศึกษาการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียที่ผ่านมา พบว่า มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้

3.5.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

จากนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ แต่จากการพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์และร้อยละของประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนและยากจนมาก พบว่า ยังอยู่ในอัตราที่ไม่สูงมากสองประเทศคือ ประเทศเวียดนามและประเทศอินโดนีเซีย ขณะที่ประเทศมาเลเซียมีอัตราที่ดี ดังรายละเอียดดังนี้

จากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index หรือ HDI) ซึ่ง UNDP จัดทำขึ้น โดยดัชนีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้ได้จากดัชนีย่อยที่แสดงการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้านคือ 1) ดัชนีด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ และอัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบ 2) ดัชนีอายุไขเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด และ 3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจ ซึ่งดูจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว จากการที่ทั้งสามประเทศได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม การจัดลำดับการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ประเทศมาเลเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง โดยอยู่ในอันดับที่ 64 ของโลก ซึ่งสูงกว่าประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม โดยที่ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 121 ส่วนเวียดนามอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 127 นอกจากนี้ ในเรื่องของคุณภาพชีวิตยังพิจารณาจากตัวชี้วัดร้อยละของประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนและยากจนมาก พบว่า ประเทศมาเลเซียไม่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนร้อยละ 12.2 ขณะที่เวียดนามมีร้อยละ 18.5 จากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์และร้อยละของประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนและยากจนมาก สะท้อนให้เห็นว่าการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทั้งสามประเทศมีผลสำเร็จที่ไม่เท่ากัน แต่ทั้งนี้ทั้งสามประเทศมีความพยายามโดยการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาประเทศและเป้าหมายในการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ก้าวไปสู่การพัฒนามนุษย์ของกลุ่มที่อยู่ในระดับสูงและสูงมาก รวมทั้งลดปัญหาความยากจนให้ต่ำลงหรือหมดสิ้นไป

3.5.2 โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา

จากนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียที่เน้นความเท่าเทียมทางการศึกษา (Education for All) แต่จากการพิจารณาอัตราการเข้าเรียน โดยเฉพาะในระดับขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นเป้าหมายของนโยบายและยุทธศาสตร์ พบว่า แม้จะมีอัตราการเข้าเรียนที่สูงเกินกว่าร้อยละ 80 แต่ยังไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 100 ดังรายละเอียดดังนี้

จากการส่งเสริมนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของทั้งสามประเทศที่เน้นการให้คนทุกเพศทุกวัยและทุกสถานภาพมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา พบว่า ในระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และระดับอุดมศึกษา โดยที่อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศอินโดนีเซียมีถึงร้อยละ 98 ประเทศเวียดนามร้อยละ 96 ประเทศมาเลเซียร้อยละ 94 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศอินโดนีเซียมีถึงร้อยละ 92 ประเทศเวียดนามร้อยละ 91 ประเทศมาเลเซียร้อยละ 88 จะเห็นได้ว่าทั้งสามประเทศมีเป้าหมายให้เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับร้อยละ 100 แต่อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นยังต่ำกว่าที่กำหนด สำหรับอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเวียดนามร้อยละ 65 ประเทศอินโดนีเซีย 63 ประเทศมาเลเซียร้อยละ 50 จะเห็นได้ยังเป็นอัตราการเรียนต่อที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ซึ่งทุกประเทศมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 90

ตอนที่ 4 ผลการสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

4.1 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

ด้วยเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้ง**ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จึงมีนโยบายเด่นที่เป็นนโยบายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ** กล่าวคือ **เวียดนาม**ได้ประกาศใช้นโยบายโด่ย เหม่ย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 เพื่อใช้เป็นนโยบายสำคัญที่เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ **มาเลเซีย**กำหนดโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ส่วน**อินโดนีเซีย**มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ค.ศ. 2011 – 2025 จะพบได้ว่าทั้งสามประเทศ เล็งเห็นว่าการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนซึ่งเป็นสิ่งขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติด้างต่างๆ จะต้องเป็น

การลงทุนระยะยาวเพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ โดยทั้งสามประเทศมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในการยกระดับให้ทัดเทียมกับประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน และมีเป้าหมายในระยะสิ้นสุดของแผนอยู่ที่การพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความสามารถในการแข่งขันระดับโลกได้ สำหรับ**ประเทศไทย**ที่ผ่านมามีการกำหนดแนวทางการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยผ่านทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุก 5 ปี ซึ่งปัจจุบันเป็นแผนที่ 11 อย่างไรก็ตามเมื่อปี พ.ศ 2551 ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 ขึ้น เพื่อเป็นฐานสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของประเทศภายใน 20 ปีข้างหน้า ดังนี้ คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551) ซึ่งการกำหนดนโยบาย แผน หรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในระยะยาวเช่นกัน กล่าวคือ **ประเทศเวียดนาม**มีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติระยะยาว สำหรับปี ค.ศ.2001 – 2010 เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความสามารถทางการจัดการธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ **ประเทศมาเลเซีย** มีแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย ค.ศ. 2013 - 2025 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน 12 ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็น" ประเทศที่พัฒนาแล้ว" ภายในปี 2020 ส่วน**ประเทศอินโดนีเซีย** ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ซึ่งมี 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 ค.ศ. 2005 – 2009 ปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย ระยะที่ 2 ค.ศ. 2010 – 2014 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ ระยะที่ 3 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับภูมิภาค และระยะที่ 4 ค.ศ. 2021 – 2025 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับนานาชาติ ซึ่งขณะนี้มียุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี 2010 – 2014 รองรับ ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายมิติรวมทั้งความสามารถในการแข่งขัน สำหรับ**ประเทศไทย**แม้ที่ผ่านมาจะไม่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว แต่ได้มีการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ที่เป็นแผนระยะยาว โดยมุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ของแผนคือ พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลัก

ของการพัฒนา สร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้เมื่อพิจารณาในด้าน**ผลกระทบ**ที่เกิดขึ้น สามารถพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 ประเทศมาเลเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง อันดับที่ 64 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 121 ประเทศเวียดนามอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 127 ส่วนประเทศไทยอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 103 จาก 187 ประเทศ นอกจากนี้ในเรื่องของผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ (Global Competiveness Index) ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 โดยภาพรวมปรากฏว่าประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 24 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 38 ประเทศเวียดนามอยู่อันดับที่ 70 สำหรับประเทศไทยอยู่อันที่ 37 จาก 148 ประเทศ (WEF, 2013)

จากการพิจารณาดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ แม้ว่าคุณภาพของตัวชี้วัดทั้งสามดังกล่าวของทุกประเทศยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ได้เห็นความพยายามของรัฐที่จะใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งขับเคลื่อนในการพัฒนาการพัฒนาประเทศและใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ไปให้ถึงเป้าหมายที่ประเทศตั้งไว้

นอกจากนี้ในด้าน**ความยั่งยืน**ซึ่งสะท้อนความต่อเนื่องของการดำเนินการจัดการศึกษาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จากที่กล่าวมาพบว่าประเทศเวียดนามและมาเลเซียมีความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีต่อเนื่องในการปกครองประเทศของรัฐบาลเดียวเช่นเวียดนามหรือรัฐบาลเสียงข้างมากซึ่งเป็นพรรคเดิมของมาเลเซีย ส่วนประเทศอินโดนีเซียแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำฝ่ายบริหารของประเทศหลายครั้ง แต่นโยบายด้านการศึกษามักจะยึดตามแผนระยะยาวที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต่างจากประเทศไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และนโยบายการศึกษามักเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ทำให้การศึกษาขาดความต่อเนื่องและยั่งยืน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ ดังที่กล่าวมาแล้วสะท้อนให้เห็นว่าการวางแผนกับการดำเนินการเพื่อให้บรรลุนโยบายต่างๆ จะต้องปรับปรุงมากขึ้น โดยจะต้องมีการลงทุนทั้งด้านการพัฒนาตัวบุคคล เช่น ครู ผู้บริหาร ฯลฯ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะต้องมีการกระจายอำนาจรับผิดชอบในการดำเนินการศึกษาไปในทุกภาคส่วนของสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ รัฐบาลท้องถิ่น รัฐบาลส่วนกลาง และผู้บริหารประเทศ

จากแผนการศึกษาระยะยาวดังกล่าวมาของ**ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย**ที่จะมองข้ามไม่ได้คือ **การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้คนทุกระดับทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพปัญหาและความต้องการ มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ**ที่เด่นชัดมากคือ ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซียได้มีแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ค.ศ. 2003 – 2015 เนื่องจากประเทศเวียดนามมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมากเป็นอันดับ 3 ของโลก คือประมาณ 91 ล้านคน ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีประชากรมากถึง 248 ล้านคน มีความแตกต่างด้านประชากรที่มีหลายเผ่าพันธุ์ มีความแตกต่างด้านภาษาตามแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งประเทศมีสภาพเป็นหมู่เกาะน้อยใหญ่ที่มีการกระจัดกระจายอย่างมาก ซึ่งในแผนปฏิบัติดังกล่าวมีนโยบายที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเผ่าพันธุ์ มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีหลากหลายรูปแบบในการเข้าศึกษา สำหรับ**ประเทศไทย**ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนเช่นกัน โดยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเกี่ยวกับการติดตามผลการดำนเนินงานการศึกษาเพื่อปวงชนที่พัทยา พ.ศ. 2554

เมื่อวิเคราะห์ในเชิง**ประสิทธิผล**ของนโยบายนี้ ทั้งสามประเทศพบว่า ในปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับ ร้อยละ 90 ขึ้นไปทั้งสามประเทศ สำหรับอัตราการเข้าเรียนก่อนระดับประถมศึกษาคือ ระดับอนุบาล 3 ปีหรือ 2 ปี พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 100 ส่วนเวียดนามร้อยละ 82 ส่วนอินโดนีเซียร้อยละ 43 เหตุที่อินโดนีเซียมีอัตราการเข้าเรียนระดับอนุบาลไม่ถึงร้อยละ 50 อาจเนื่องมาจากการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของประเทศอินโดนีเซียมีหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์บริการเชิงบูรณาการ เป็นต้น ส่วนอัตราการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับแม้ว่าจะสูงขึ้นแต่ก็ยังไม่ถึงร้อยละ 100 โดยที่อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในปี ค.ศ. 2010 ของประเทศอินโดนีเซียมีถึงร้อยละ 98 ประเทศเวียดนามร้อยละ 96 ส่วนประเทศไทยร้อยละ 90 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี ค.ศ. 2010 ของประเทศอินโดนีเซียมีถึงร้อยละ 92 ประเทศเวียดนามร้อยละ 91 ส่วนประเทศไทยร้อยละ 92 สำหรับอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 67 ในปี ค.ศ. 2010 เวียดนามร้อยละ 65 อินโดนีเซียร้อยละ 63 ซึ่งถือว่าอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ซึ่งทุกประเทศมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 90 ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ เมื่อเทียบกับการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสายสามัญ ในปี ค.ศ. 2010 ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 36 ซึ่งห่างจากเป้าหมายในระดับชาติที่กำหนดให้สายอาชีวศึกษา : สายสามัญศึกษา เท่ากับ 60 : 40 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีค่านิยมในการเรียนสายสามัญเพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างมาก ซึ่งต่างกับประเทศอินโดนีเซียที่มีผู้เรียนสายอาชีวศึกษาร้อยละ 41 นอกจากนี้ อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ค.ศ. 2010 พบว่า โอกาสใน

การเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 48 มากกว่าอินโดนีเซียและเวียดนามที่มีร้อยละ 23 และ 22 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากการมีงานทำและการว่างงาน ในปี ค.ศ. 2512 พบว่า ระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงานสูงสุด ร้อยละ 2.1 หรือประมาณ 1.47 แสนคน จะเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นระดับมันสมองของประเทศ

ในขณะที่ในเชิง**ประสิทธิภาพ** ในด้านคุณวุฒิของครู ทั้งสองประเทศคือ เวียดนามและอินโดนีเซีย มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและคุณวุฒิครูส่งผลให้คุณวุฒิของครูระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนาคุณวุฒิให้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี วิธีการพัฒนามีทั้งส่งเสริมโดยการให้ทุนเพื่อศึกษาต่อและการอบรมสมรรถนะที่ยังขาดอยู่ ส่วนประเทศไทยนั้นวิชาชีพครูต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพมีการผลิตครูโดยผ่านสถาบันผลิตครูที่เป็นมหาวิทยาลัยมีหลักสูตร 5 ปี และมีการอบรมครูตามสมรรถนะที่กำหนดทางกฎหมายในกรณีที่ครูยังไม่ได้ใบประกอบวิชาชีพครู

สำหรับอัตราส่วนนักเรียนกับครูซึ่งเป็นตัวชี้วัดการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา พบว่าในปี ค.ศ. 2010 การศึกษาของประเทศไทยและอินโดนีเซียในระดับประถมศึกษามีอัตราส่วนของนักเรียนต่อครูเท่ากับ 16 ต่อ 1 ประเทศเวียดนาม 20 ต่อ 1 ซึ่งดีกว่าทั้งอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเฉลี่ยทั่วโลกที่ 24 ต่อ 1 และเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกที่ 18 ต่อ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเท่ากับ 22 ต่อ 1 ประเทศอินโดนีเซีย 13 ต่อ 1 ประเทศเวียดนาม 17 ต่อ 1 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีอัตราส่วนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 18 ต่อ 1 และค่าเฉลี่ยของเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 16 ต่อ 1 ขณะที่ประเทศอื่นนั้นต่ำกว่า นอกจากนี้ ขนาดชั้นเรียนของโรงเรียนของรัฐในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 19 คน ประเทศอินโดนีเซีย 27 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับ 37 คน เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนนักเรียนกับครูและขนาดชั้นเรียนน่าจะเป็นโอกาสที่ดีของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

ในส่วนของงบประมาณทางการศึกษาในปี ค.ศ. 2010 ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมดที่ร้อยละ 22.3 ประเทศเวียดนาม 19.8 ประเทศอินโดนีเซีย 17.1 ซึ่งยังไม่เพียงพอ เนื่องจากมีผู้เรียนและสถานศึกษาจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามงบประมาณด้านการศึกษานั้นเมื่อเทียบกับกระทรวงอื่นๆ แล้วถือว่าเป็นงบประมาณที่สูงซึ่งเป็นสิ่งสะท้องถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศ (UNESCO, 2012)

ในด้าน**คุณภาพ**ของนโยบายดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) สำหรับประเทศเวียดนามได้เข้า

ทดสอบโครงการนี้เป็นปีแรก ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 511 คะแนน ด้านการอ่าน 508 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 528 คะแนน ซึ่งทำคะแนนในทุกส่วนได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD ด้านคณิตศาสตร์ซึ่งอยู่ที่ 494 คะแนน ด้านการอ่าน 496 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 501 คะแนน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศเวียดนามค่อนข้างประสบความสำเร็จในการดำเนินยุทธศาสตร์การสรรหาคนเก่งเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาการให้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับประเทศไทย พบว่า ผลการทดสอบอยู่ในลำดับที่ 50 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 427 คะแนน ด้านการอ่าน 441 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 444 คะแนน ส่วนอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 64 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 375 คะแนน ด้านการอ่าน 396 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 382 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาที่ผ่านโครงการทดสอบดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ได้เห็นความพยายามของรัฐที่จะใช้การทดสอบเหล่านี้เป็นสิ่งขับเคลื่อนในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากสภาพการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย จะมีความแตกต่างกันระหว่างการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เมืองและชนบท และมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนที่ต่างสังกัดของหน่วยงานที่จัดการศึกษา

ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีจุดร่วมในนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศ คือ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหวังของประเทศ โดย**ประเทศเวียดนาม**ต้องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อส่งผลต่อการพัฒนา **ประเทศมาเลเซีย**เน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อินโดนีเซียเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่วน**ประเทศไทย** แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ระบุเจตนารมณ์ว่ามุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการในการพึ่งตนเองและมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การแข่งขันในระดับต่างๆ ได้

โดย**ประเทศเวียดนามมีนโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ** มีการจัดตั้งโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อการก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วดังเจตจำนงในนโยบายโด่ยเหม่ย เป็นแหล่งในการสร้างอัจฉริยะบุคคลเพื่อเป็นผู้นำในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศ ส่งเสริมการแข่งขันระดับนานาชาติ เป็นการคัดเลือกผู้มีสติปัญญาดีและผล

การเรียนดีเด่นเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา และเพื่อเป็นต้นแบบในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ สิ่งที่สะท้อนการมี**ประสิทธิผลและคุณภาพ**ของโครงการนี้ คือ ผลการทดสอบในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ประเทศเวียดนามได้เข้าทดสอบโครงการนี้เป็นปีแรก ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 ของประเทศที่เข้าร่วมทั้งหมด 65 ประเทศ โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 511 คะแนน ด้านการอ่าน 508 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 528 คะแนน ซึ่งทำคะแนนในทุกส่วนได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ในเชิง**ผลกระทบและความยั่งยืน**ในการพัฒนาประเทศจากนโยบายดังกล่าวทำให้เวียดนามได้ดำเนินการส่งเสริมงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น การเป็นศูนย์ผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โครงการศูนย์อวกาศเวียดนาม โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน โครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ สะท้อนให้เห็นความพยายามในการพึ่งตนเองทั้งด้านอุตสาหกรรม พลังงาน และความรู้ทางด้านอวกาศ

มาเลเซียเน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยโรงเรียนทุกระดับมีรูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการบนพื้นฐานความศรัทธาและระบบค่านิยมที่มีลักษณะครอบคลุมและเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นการเน้นการสร้างปัจเจกบุคคลที่มีความสมดุลและเอกภาพทั้งทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ และร่างกาย มีความเชื่อที่มั่นคงและนอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า นอกจากนี้มีการปรับใช้ภาษาอังกฤษในระบบการศึกษาและหลักสูตร หลักสูตรภาษาอังกฤษได้รับการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ คือ ความมีเอกภาพแห่งชาติและลักษณะที่แตกต่างหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม ในแง่**ประสิทธิผล**พบว่านโยบายดังกล่าวนี้พบว่ามีความพยายามปรับหลักสูตรภาษาอังกฤษให้สะท้อนผ่านทุกสิ่งที่สะท้อนความเป็นชาติมาเลเซียเช่น ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิตในท้องถิ่น วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ขณะเดียวกันได้เชื่อมเข้ากับระบบการเรียนรู้แบบสากลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเชื่อมเข้ากับการเรียนรู้รอบตัว และได้ถูกผนวกเข้ากับทักษะทางสารสนเทศ มีกิจกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เรียกว่าการวิจัยเพื่อการวางแผนอนาคตโดยใช้ชุมชนของนักเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ปัญหาและต้นเหตุของปัญหาผ่านการจัดทำโครงงานภาษาอังกฤษ นอกจากนี้หลักสูตรภาษาอังกฤษยังถูกปรับให้เข้ากับท้องถิ่นแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างหลากหลายด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะพิเศษด้วยการผสมผสานคำที่มีนัยเชิงวัฒนธรรมในภาษาแม่และภาษาอังกฤษ ในส่วนของ**ผลกระทบ** เช่น จากการที่สถาบันสอนภาษา อีเอฟ (Education First) รายงานดัชนีวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษประจำปี ค.ศ. 2013 ซึ่งมีการทดสอบทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มประชากรวัยทำงานที่ใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 750,000 คน จาก 60 ประเทศทั่วโลก พบว่า ในส่วนของเอเชียนั้นมาเลเซียเป็นลำดับที่ 1 ผลกระทบในการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาของมาเลเซียมีนักศึกษานานาชาติมาลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยของมาเลเซีย และจำนวนบุคลากรทางการศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ระดับสากลมากขึ้น กล่าวคือจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด 10 อันดับในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Universiti Malaya อยู่ในอันดับที่ 3 และอยู่ในอันดับที่ 39 ในทวีปเอเชียจากมหาวิทยาลัยที่มีรายชื่อทั้งหมด 437 แห่ง และอยู่ในอันดับที่ 401 ของโลก จากมหาวิทยาลัยทั่วโลกที่มีรายชื่อทั้งหมด 500 แห่ง

อินโดนีเซียเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากประสิทธิผลและคุณภาพ รวมทั้งผลกระทบพบว่าอินโดนีเซียยังต้องมีความพยายามและปรับปรุงให้ดีมากขึ้นทั้งในส่วนของการพัฒนาประสิทธิผลและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา กล่าวคือ ในแง่**ประสิทธิผลและคุณภาพ** โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) อินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 64 จากทั้งหมด 65 ประเทศ โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 375 คะแนน ด้านการอ่าน 396 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 382 คะแนน ในด้าน**ผลกระทบ**เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 อินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 121 จาก 187 ประเทศ และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ (Global Competiveness Index) ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 โดยภาพรวมปรากฏว่าอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 38 จาก 148 ประเทศ

สำหรับ**ประเทศไทย ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน** แต่เมื่อพิจารณาจาก**ประสิทธิผลและคุณภาพ** โดยพิจารณาจากการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ไทยอยู่ในลำดับที่ 50 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 427 คะแนน ด้านการอ่าน 441 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 444 คะแนน และเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 พบว่าคะแนนเฉลี่ยใน 5 วิชาหลัก คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ยังต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 50 คะแนนทุกวิชา นอกจากนี้ในด้าน**ผลกระทบ**พบว่าความสุขของคนในประเทศโดยรวมแล้วอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาค ซึ่งดัชนีความสงบสุขโลก (Global Peace Index) จัดให้ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 126 จาก 158 ประเทศทั่วโลก และสังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ยังขาดความสมานฉันท์ ระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาความขัดแย้ง ในสังคมไทย เป็นปรากฏการณ์ที่คนทั่วไปเห็นและรู้สึกได้ชัดเจน ว่าเกิดการแบ่งฝักฝ่ายของประชาชนเป็น

หลากหลายกลุ่มต่างความคิดทางการเมืองเกิดการจลาจลทางการเมือง ความขัดแย้งมีความลึกซึ้งเป็นปมปัญหาสำหรับสังคมไทยว่า เราจะปรองดองความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองได้อย่างไร

4.2 การสังเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

จากการเปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขและกลไกที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ พบว่ามีปัจจัยเงื่อนไข และกลไกที่สำคัญที่เป็นจุดร่วมกันของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซียและเปรียบเทียบกับประเทศไทยได้ดังนี้

4.2.1 การมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ดังที่ประเทศเวียดนามมีนโยบายการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติในระยะยาว เช่น แผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี ค.ศ.2003-2015 แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ปี 2001-2010 นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การศึกษาที่ต่อเนื่องส่งผลให้อัตราการรู้หนังสือของประชาชนที่อายุ 15 ปีขึ้นไปมี ร้อยละ 94 อัตราการว่างงานมีเพียง ร้อยละ 2.3 (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 กระทั่งในปี 2012 มีกระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 54 แห่ง เช่น Le Hong Phong high school for gifted students, Quoc Hoc Hue high school for gifted students และ Hanoi-Amsterdam high school เป็นต้น

มาเลเซียมีแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย หรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน 12 ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ภายในปี 2020 โดยรัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญอันดับต้นกับการพัฒนาระบบการศึกษาเนื่องจาก เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่กระทรวงศึกษาธิการมากกว่า ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด จากการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทำให้อัตราการรู้หนังสือของชาวมาเลเซียระหว่างปี 2010-2012 เพิ่มสูงขึ้น ดังที่ปรากฏอยู่ในสถิติของการศึกษาของชาวมาเลเซียที่ทำการสำรวจโดยกระทรวงศึกษาธิการ แห่งประเทศมาเลเซีย พบว่า ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีอัตราการรู้หนังสือระหว่างปี 2010-2012 ร้อยละ 93.7 ร้อยละ 94.5 และร้อยละ 94.6 ตามลำดับ ส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมีอัตราการรู้หนังสือระหว่างปี 2010-2012 ร้อยละ 93.1 ร้อยละ 93.9 และร้อยละ 94.1 ตามลำดับ และนอกจากนี้ จากการรายงานการศึกษาลักษณะทางสังคมของประชากรในปี 2010 ที่จัดทำโดยกรมสถิติมาเลเซีย พบว่า อัตราการรู้หนังสือของชาวมาเลเซียที่มีอายุ 10-64 ปี ในปี

2010 อยู่ที่ร้อยละ 97.5 โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2000 ที่มีอัตราการรู้หนังสืออยู่ที่ร้อยละ 93.5 และประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงและรัฐอื่นๆต่างก็มีอัตราการรู้หนังสือในปี 2010 ร้อยละ 98.3 เพิ่มขึ้นจากปี 2000 ร้อยละ 94.5 ทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาและนโยบายการศึกษา

สำหรับอินโดนีเซียมีแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ซึ่งในเชิงปฏิบัติ พบว่า ในปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับ ร้อยละ 90 ขึ้นไป ส่วนอัตราการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับแม้ว่าจะสูงขึ้นแต่ก็ยังไม่ถึงร้อยละ 100 โดยที่อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษามีถึงร้อยละ 98 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีถึงร้อยละ 92 สำหรับอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ เมื่อเทียบกับการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสายสามัญ อินโดนีเซียมีผู้เรียนสายอาชีวศึกษาร้อยละ 41

ส่วนประเทศไทยแม้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ที่มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ เป็นแผนการศึกษาระยะยาวเช่นกัน แต่การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และนโยบายการศึกษามักเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ทำให้การศึกษาขาดความต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้งการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพอยู่

4.2.2 การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ

โดยที่เวียดนามมีกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมรับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา และการควบคุมกิจกรรมของหน่วยงานการศึกษาในระดับภูมิภาคและสถาบันการศึกษาระดับสูง มาเลเซียมีกระทรวงศึกษาธิการโดยมีรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบสองท่าน ที่ดูแลงานด้านการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยรวม และรัฐมนตรีผู้ดูแลงานด้านการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ ส่วนอินโดนีเซีย การบริหารเชิงนโยบายด้านการศึกษาของประเทศนั้น จะมีการกำหนดนโยบายอย่างมีส่วนร่วม ผ่านทางกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมหรือกระทรวงการศาสนาเป็นหลัก โดยในการดำเนินการจะมีหน่วยงานภายในกระทรวงเองช่วยดูแลและส่งเสริมการจัดการศึกษาแต่ละระดับ และมีรัฐบาลท้องถิ่น ภาคเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นหน่วยดำเนินการในพื้นที่ ส่วนประเทศไทยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนงานรับผิดชอบเชิงนโยบาย โดยกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับเขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.3 การมีระบบการเมืองที่มั่นคงและการมีผู้นำและผู้บริหารประเทศที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน

ทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาส่งผลให้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศและแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาว และระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ

ซึ่งไม่ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลชุดใหม่ การดำเนินการตามแผนระยะยาวยังคงอยู่ ดังเช่น เวียดนามมีพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และในสมัยประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้มีการรณรงค์เรื่อง “การต่อต้านการไม่รู้หนังสือ” (Fight against illiteracy) เพื่อขจัดความรู้หนังสือของประชาชนเวียดนาม อันเป็นที่มาของนโยบายโด่ย เหม่ย มาเลเซียในสมัยนายกรัฐมนตรีมหเดร์ บิน โมฮัมหมัด มีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ซึ่งนโยบายนี้มีเป้าหมายว่าในปีค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งการที่พรรค UMNO (The United Malays National Organization) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มหเดร์ บิน โมฮัมหมัดเคยเป็นผู้นำอยู่ ยังเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลที่เป็นแกนนำในการตั้งรัฐบาล ทำให้ยังใช้นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนอินโดนีเซียได้ยึดระบบและการบริหารการศึกษาตามหลักปัญจศีล มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1945 จนถึงปัจจุบัน และรัฐบาลมีการกำหนดแผนการศึกษาระยะยาวที่ในปัจจุบันใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ซึ่งจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ผ่านมา พบว่า ไม่ว่าประธานาธิบดีหรือรัฐบาลจะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่แผนการศึกษาจะไม่เปลี่ยนตาม ทำให้การศึกษาในประเทศอินโดนีเซียมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเทศไทยการเมืองขาดเสถียรภาพ และการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง จึงขาดความต่อเนื่องทั้งในการกำหนดวิสัยทัศน์และเชิงนโยบาย

4.2.4 มีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการและสนับสนุนการศึกษา

ทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซียมีความร่วมมือกับองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนางานด้านการศึกษา อาทิเช่น เวียดนามและอินโดนีเซียได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากองค์กรจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถพัฒนาด้านการศึกษาได้อย่างครอบคลุม ทุกระดับการศึกษา เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Children's Fund : UNICEF) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization : UNESCO) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development : USAID) เป็นต้น นอกจากนี้อินโดนีเซียมูลนิธิที่เป็นองค์กรทางศาสนา เช่น Muhammadiyah Foundation และ Nahdatul Ulama Foundation องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และครอบครัวร่วมและสนับสนุนจัดการศึกษา ทั้งระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา หรือแม้แต่อุดมศึกษา ส่วนมาเลเซียมีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการศึกษาของประเทศ ได้แก่ การที่บริษัทหรือสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการการศึกษาจะได้รับการลดหย่อนภาษีรายได้ระยะเวลา5 ปี และสามารถขยายออกได้เป็น 10 ปี นอกจากนั้น บางหน่วยงานที่มีประโยชน์

แต่ต้องใช้เงินลงทุนสูง รัฐบาลก็จะยกเว้นเงินลงทุนทั้งหมดให้ ส่วนประเทศไทยในปัจจุบันนั้นพยายามในการสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษาไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคมแต่ยังประสบปัญหาทั้งในเชิงกฎหมายและการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นอกจากนี้ประเทศไทยในปัจจุบันมักจะไม่รับความช่วยเหลือในการพัฒนาด้านการศึกษาจากต่างประเทศทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามอีกด้านหนึ่งเมื่อพิจารณาจาก**ปัจจัยเงื่อนไข และกลไกจากภายนอกประเทศ**พบว่ามีสิ่งที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่เป็นแผนระยะยาวของทั้งเวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย ได้แก่ กระแสการพัฒนาในคนศตวรรษที่ 21 แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป การแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันกับนานาอารยประเทศ การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน

ในส่วนที่เป็น**ปัจจัยเงื่อนไข และกลไกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศ** ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การหล่อหลอมทางวัฒนธรรมตั้งแต่อดีต การเมืองการปกครองที่ทำให้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันได้ ดังที่

ประเทศเวียดนามมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น กล่าวคือการตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนอย่างยาวนาน ทำให้ชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และการตระหนักถึงคุณค่าการศึกษาเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่ดี ดังนั้น ชาวเวียดนามจึงมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของชาวเวียดนามยังสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลานของชาวเวียดนามจึงเน้นเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคน มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ

อินโดนีเซียมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น เนื่องจากแต่ละพื้นที่ในอดีตมีลักษณะทางชาติพันธุ์ของตนเอง เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพ รวมทั้งการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในทุกพื้นที่ จึงมีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบการจัดการศึกษาไปยังรัฐบาลส่วนท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีส่วนของการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลท้องถิ่นให้กับสถานศึกษา ซึ่งจะมีส่วนรับผิดชอบในการหารายได้ด้วยวิธีการเก็บภาษี เพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณประมาณร้อยละ 20 ต่อปีให้กับสถานศึกษา

จากการสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของ

ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย ดังกล่าวมา สามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
ปรัชญา/ที่มา	- ความผันผวนทางเศรษฐกิจภายหลังการรวมประเทศและปัญหาอื่นๆ จึงต้องปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป - การกระจายโอกาสทางการศึกษาและการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา - ความพยายามของรัฐบาลในการปรับปรุงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง - การทำข้อตกลงในการประชุม World Education Forum ณ เมือง Dakkar	- ความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และ เศรษฐกิจ ประกอบด้วยชาวมลายู จีน อินเดีย และชนกลุ่มน้อยต่างๆ - ภายในปีค.ศ. 2020 จะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ - การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ - ผลการประเมินการเรียนการสอน	- รัฐธรรมนูญปี 1945 กล่าวถึงเป็นสิทธิและความจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนที่จะต้องได้รับการศึกษา - แนวคิดปัญจศีล ที่กล่าวถึงการให้ความยุติธรรมแก่ชาวอินโดนีเซียทั้งมวล - การมีพันธะร่วมในการดำเนินการตามข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) 6 ประการ ตามประกาศในปี	- การมีพันธะร่วมในการดำเนินการตามข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน - การเข้าสู่ยุคสมัยของโลกาภิวัตน์ ทำให้การสืบเสาะค้นหา ถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของความรู้และการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี - เศรษฐกิจฐานความรู้ที่ใช้ความรู้และ

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	ประเทศ Senegal เพื่อจัดทำแผน Education For All ระยะยาวระหว่างปี ค.ศ. 2003-2015 - การมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยมุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์และสร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี - การตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลก การแข่งขันระหว่างประเทศ - การเข้าสู่ยุคแห่งวิทยาศาสตร์และการปฏิวัติเทคโนโลยี - การพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและทันสมัยและ	จากการทดสอบในระดับชาติและระดับนานาชาติที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ - ครูมีบทบาทสำคัญในการทำให้ปรัชญาการศึกษาของมาเลเซียเป็นจริง	ค.ศ. 2000ที่เมือง Dakar ประเทศ Senegal - เงื่อนไขภายในของสภาพแวด ล้อมทางการศึกษาที่ยังมีความแตกต่างของการประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาระหว่างพื้นที่หรือภูมิภาค เพศ และรายได้ - เงื่อนไขภายนอกของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมืองและความมั่นคง - วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของประเทศที่ต้องการพัฒนาประชาชนให้เป็นคนมีอัจฉริยะภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน	นวัตกรรมในการผลิตและพัฒนา - การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญทั้งทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนาธรรม และทุนทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว - การยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ			
กระบวนการกำหนด	การกำหนดนโยบายและการประกาศใช้นโยบายด้านการศึกษาของเวียดนามเป็นอำนาจหน้าที่ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเวียดนามและรัฐบาลกลาง โดยมีกระทรวงการศึกษาและการอบรมเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามนโยบาย และมีพันธกิจหลักคือ การกำกับดูแลและวางแผนระบบการศึกษาของเวียดนาม และการพัฒนาหลักสูตร รวมถึง	การกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารระบบการศึกษาของชาติผ่านคณะกรรมการวางแผนการศึกษา มีกองวิจัยและแผน ทำหน้าที่สนับสนุน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการกำหนดหลักสูตรส่วนกลาง และหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาดูแลในแต่ละด้าน ในขณะที่หน่วยงานในระดับรัฐเป็นหน่วยงานที่	มีการกำหนดนโยบายการศึกษาโดยผ่านกระทรวงสำคัญ 2 กระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม และกระทรวงการศาสนา ซึ่งดูแลการศึกษาสำหรับโรงเรียนศาสนาอิสลาม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศาสนาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารระบบการศึกษาของชาติผ่าน	การกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารระบบการศึกษาของประเทศ และมีการกระจายอำนาจ การบริหารไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	จัดหาอุปกรณ์การศึกษา นอกจากนั้น ยังต้องร่วมมือกับสำนักงานรัฐบาล ที่เป็นคณะทำงานประกอบด้วยส่วนหนึ่งของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง และกระทรวงการวางแผนและการลงทุน ในการวางแผนการศึกษาในภาพกว้างที่สอดคล้องกับงบประมาณ	จะสะท้อนผลการปฏิบัติงานจากการนำนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ ส่วนอำนาจในการประกาศใช้นโยบายด้านการศึกษาของประเทศต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา	กรมการศึกษาแห่งชาติ (Department of National Education) และประสานร่วมมือกับสำนักพัฒนาแผนพัฒนาประเทศรัฐบาลในระดับท้องถิ่น และกรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับต่างๆ เช่น กรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรมอุดมศึกษา กรมอาชีวศึกษา และตัวแทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิที่จัดการศึกษา เช่น Muhammadiyah Foundation และ Nahdatul Ulama Foundation และ	

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
			ตัวแทนองค์กรชุมชนมาร่วมกันพิจารณาและกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ	
จุดเน้น	- การกระจายโอกาสและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา - การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป - การจัดการศึกษาเพื่อสร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีและการแข่งขันระหว่างประเทศ	- การจัดการศึกษาเพื่อการเข้าสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว - การจัดการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับระดับโลก และเป็นจุดศูนย์กลางทางการศึกษาในภูมิภาค - การจัดการศึกษาที่สร้างอัตลักษณ์ของชาวมาเลเซีย	- การกระจายโอกาสการเข้าถึงทางการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทุกระดับทุกรูปแบบ - การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาสู่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน - การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับสากลสำหรับชาวอินโดนีเซีย	- การกระจายโอกาสการเข้าถึงทางการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา - การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาและสร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ - พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

ตารางที่ 4.10 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	- การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			
การนำสู่การปฏิบัติ	- การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพสำหรับการศึกษาปฐมวัย - การส่งเสริมให้ประชาชนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน - การขจัดการไม่รู้หนังสือ - การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษานอกระบบให้กับประชาชนได้พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ รายได้ และมาตรฐานการครองชีพ - การเพิ่มจำนวนและพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและเอก	- การพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะ (Smart School) ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในโรงเรียน - โครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) - การยกระดับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีความเป็นสากลเพื่อให้ มาเลเซียเป็นศูนย์กลางด้านอุดมศึกษา - การตั้งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับครู โดยมีกองการศึกษาครู เพื่อฝึกอบรมก่อนทำงานและฝึกอบรมหลังทำงานให้กับครูใน	- การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษานอกระบบ ทุกรูปแบบ ที่ทุกองค์กรจัดให้มีคุณภาพและผู้เรียนทุกคนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา - ขยายโอกาสในการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาและพัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	- การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาปฐมวัยให้มีรูปแบบหลากหลาย - จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีรูปแบบที่หลากหลายและมีคุณภาพ - ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางวิชาชีพสำหรับคนทุกระดับในภาคการผลิตต่างๆ - พัฒนาอุดมศึกษาให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น - ปฏิรูปการพัฒนาครู และพัฒนาครูด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	- การส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาโครงการฝึกอบรมที่เป็นมาตรฐานสากล - การพัฒนาโรงเรียนและสถาบันในการสร้างอัจฉริยะบุคคลเพื่อเป็นผู้นำในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศ - การส่งเยาวชนไปแข่งขันระดับนานาชาติ - การคัดเลือกผู้มีสติปัญญาดีและผลการเรียนดีเด่นเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา	โรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา - การยกระดับวิทยาลัยฝึกหัดครูเป็นสถาบันการศึกษาครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูก่อนเข้าทำงาน - การปรับใช้แนวคิดทางศาสนาในระบบการศึกษา - การปรับใช้ภาษาต่างประเทศในระบบการศึกษา	- การคัดเลือกครูเร่งสร้างคุณภาพด้านวิชาการของครู เพิ่มระดับการศึกษาสู่ระดับบัณฑิตศึกษา ประกาศนียบัตร และโครงการพัฒนาศักยภาพวิชาชีพครู - การขยายการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือสำหรับผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ - การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาพิเศษ โรงเรียนแบบเรียนร่วม การพัฒนาบริการการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก - การส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับผู้ใหญ่	- ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษตั้งแต่เยาว์วัย - พัฒนาครู บุคลากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต - พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการศึกษาทุกรูปแบบ - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงการศึกษา - การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
			ยากจนและว่างงาน – การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับระบบการเรียนรู้ทางไกลทั้งในระดับมหาวิทยาลัย การศึกษาในระบบและนอกระบบ - การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาทุกระดับ	
กลไกขับเคลื่อน	- วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น - ผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจน	- ความต้องการคุณลักษณะบุคคลที่จำเป็นของภาคการผลิตและการบริการ - ความต้องการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ - นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติและระดับองค์กรหรือหน่วยงานส่งผลต่อการดำเนินงานและ	- การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น - การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา - การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนใน	- การมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว - การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ - การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.10 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	- นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ - ระบบสังคมนิยม ระบบการเมืองที่มั่นคงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์และนำไปใช้ได้อย่างจริงจัง - กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง - การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จากต่างประเทศ	การพัฒนาประเทศ - มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ - มีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ - การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา - นโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ - ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ - จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น - กระแสโลกาภิวัตน์ - แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป - การแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อ	การจัดการศึกษา - การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา - การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล - การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา	- ความพยายามในการสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษาไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคม

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	- กฎระเบียบข้อบังคับในการจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง และได้รับการตอบรับจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง	การแข่งขันกับนานาอารยประเทศ- การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน - การเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
การตรวจสอบผล/การประเมิน	- มีอัตราการเข้าเรียนระดับปฐมวัยสูงขึ้น - มีอัตราการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี สูงขึ้น โดยในปี ค.ศ. 2010 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาเป็นร้อยละ 96 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 91 - มีอัตราการรู้หนังสือของชาวเวียดนามสูงขึ้นถึงร้อยละ 97.1 ในปี ค.ศ. 2009	- การฝึกอบรมให้เป็นไปตามความต้องการของการศึกษาในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา - สามารถเพิ่มเติมและพัฒนาความรู้สมรรถนะและประสิทธิภาพของครูและอาจารย์ทั้งก่อนประจำการและขณะประจำการ - สามารถพัฒนาสถาบันการศึกษาครูเป็นศูนย์แห่งความ	- อัตราการเข้าเรียนก่อนระดับประถมศึกษาคือระดับอนุบาล ในปี ค.ศ. 2010 พบว่าอินโดนีเซียมีร้อยละ 43 เหตุที่อินโดนีเซียมีอัตราการเข้าเรียนระดับอนุบาลไม่ถึงร้อยละ 50 อาจเนื่องมาจากการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของอินโดนีเซียมีหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก	- อัตราการเข้าเรียนในปี ค.ศ. 2010 ระดับอนุบาล มีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 100 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 90 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 92 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 67 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพเมื่อเทียบกับการเข้าเรียนระดับ

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	- ผลการทดสอบในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 ของประเทศที่เข้าร่วมทั้งหมด 65ประเทศ โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 511 คะแนน ด้านการอ่าน 508 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 528 คะแนน ซึ่งทำคะแนนในทุกส่วนได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD - ได้ดำเนินการส่งเสริมงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆเช่น การเป็นศูนย์ผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	เป็นเลิศ (Centre of Excellence) - เกิดความเป็นเอกภาพผ่านหลักสูตรทางการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นเป้าหลอมสำคัญที่จะทำให้เกิดอุดมการณ์ของคนในชาติแบบเดียวกัน โดยมองข้ามความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา - ดัชนีวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษประจำปี ค.ศ. 2013 ในกลุ่มประชากรวัยทำงานที่ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลก พบว่า ในส่วนของเอเชียนั้นมาเลเซียเป็นลำดับที่ 1 - มีนักศึกษานานาชาติมาลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยของมาเลเซีย และจำนวนบุคลากรทางการศึกษาต่างชาติ	ศูนย์บริการเชิงบูรณาการ เป็นต้น - อัตราการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับระดับประถมศึกษาในปี ค.ศ. 2010 ของประเทศอินโดนีเซียร้อยละ 98 - อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี ค.ศ. 2010 ร้อยละ 92 - อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในปี ค.ศ. 2010 ร้อยละ 63 - อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพในปี ค.ศ. 2010 ร้อยละ 41- อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ค.ศ. 2010 ร้อยละ 23 และมีการตีพิมพ์ระดับนานาชาติ	มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสายสามัญอยู่ที่ร้อยละ 36 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ค.ศ. 2010 มีอัตราร้อยละ 48 แต่เมื่อพิจารณาจากการมีงานทำและการว่างงาน ในปี ค.ศ. 2012 พบว่า ระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงานสูงสุดร้อยละ 2.1 หรือประมาณ 1.47 แสนคน จะเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาประเทศ - ผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ในปี ค.ศ.2012 อยู่ในลำดับที่ 50โดยทำคะแนน

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
	โครงการศูนย์อวกาศเวียดนาม โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ - ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 อยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 127 จาก 187 ประเทศ - ความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติในปี ค.ศ. 2013 - 2014 อยู่อันดับที่ 70 จาก 148 ประเทศ	เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ระดับสากล - ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 อยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง อันดับที่ 64 จาก 187 ประเทศ - ผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 โดยภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 24 จาก 148 ประเทศ	โดยอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ในปี ค.ศ. 2003 – 2004 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ซึ่งแตกต่างจากปี ค.ศ. 2007 – 2008 มีการตีพิมพ์เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 43 - ในปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับ ร้อยละ 90 ขึ้นไป - มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและคุณวุฒิครูส่งผลให้คุณวุฒิของครูระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนาคุณวุฒิให้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี	ได้ในด้านคณิตศาสตร์ 427 คะแนน ด้านการอ่าน 441 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 444 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD - ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 พบว่าคะแนนเฉลี่ยใน 5 วิชาหลัก คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ยังต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 50 คะแนนทุกวิชา

ตารางที่ 4.11 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	เวียดนาม	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ไทย
			- ผลโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) อยู่ในอันดับที่ 64 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 375 คะแนน ด้านการอ่าน 396 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 382 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD - ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 อยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 121 จาก 187 ประเทศ - อันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 อยู่อันที่ 38 จาก 148 ประเทศ	- ปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับ ร้อยละ 90 - ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 อยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 103 จาก 187 ประเทศ - อันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 อยู่อันที่ 37 จาก 148 ประเทศ

นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้เมื่อพิจารณาในด้าน**ผลกระทบ**ที่เกิดขึ้น สามารถพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 2012 ประเทศมาเลเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง อันดับที่ 64 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 121 ประเทศเวียดนามอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 127 ส่วนประเทศไทยอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง อันดับที่ 103 จาก 187 ประเทศ นอกจากนี้ในเรื่องของผลการจัดอันดับ

ความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ (Global Competiveness Index) ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 โดยภาพรวมปรากฏว่าประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 24 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 38 ประเทศเวียดนามอยู่อันดับที่ 70 สำหรับประเทศไทยอยู่อันที่ 37 จาก 148 ประเทศ (WEF, 2013)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

จากการวิเคราะห์บริบท นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และเปรียบเทียบกับสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

5.1 นโยบายการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษา

มุ่งผลักดัน สนับสนุนให้มีการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของประเทศ โดยควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

5.1.1 การส่งเสริมและการให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานโยบาย การติดตามผลนโยบายทางการศึกษา และการประเมินการนำนโยบายไปใช้

5.1.2 การผลักดันหน่วยงานที่มีอยู่ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรือสนับสนุนให้มีหน่วยงานอิสระในการเป็นหน่วยงานวิจัยและเฝ้าติดตามการดำเนินนโยบายการศึกษาของรัฐไปใช้

5.2 นโยบายด้านการพัฒนาครู

มุ่งพัฒนาครูสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ และความสามารถเป็นครูมืออาชีพชั้นสูงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะการผลิตครูและระหว่างประจำการ โดยมียุทธศาสตร์ดังนี้

5.2.1 การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) เป็นกรอบมาตรฐานในการพัฒนาครู

5.2.2 การตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Centre of Excellence) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยกระทรวงศึกษาธิการ หรือ มหาวิทยาลัยที่มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ดูแล

5.2.3 การปรับระบบการสอนของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ด้วยการสร้างสรรค์ทางปัญญา การเรียนรู้ผ่านระบบพี่เลี้ยง

5.2.4 การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรฝึกทุกปี โดยลดระดับความเข้มข้นแตกต่างกันในแต่ละปี

5.2.5 การกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่น สถาบันพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

5.2.6 การกำหนดให้การประเมินเพื่อคงวิทยฐานะเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือให้รางวัลสำหรับครู มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

5.2.7 การกำหนดกรอบคุณวุฒิของอาเซียนที่เชื่อมโยงระหว่างกันของการพัฒนาครูในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน

5.3 นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

มุ่งผลักดันและส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ความเป็นอิสระเพื่อให้เป็นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ ตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนสามารถเข้ามาจัดการศึกษาได้ เพื่อให้บรรลุนโยบายดังกล่าวควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

5.3.1 การมีกฎหมายรองรับเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่และระดับโรงเรียนที่ชัดเจน

5.3.2 การนำข้อกำหนดในการประกันคุณภาพสถานศึกษาที่กล่าวถึงการกระจายอำนาจบริหารจัดการมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการผลักดันและส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นจริง

5.3.3 การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีมาตรการส่งเสริมการยกเว้นภาษี

5.3.4 การกำหนดให้มีการใช้ระบบหุ้นส่วน โดยรัฐบาลดูแลนโยบายและมาตรฐานหลักสูตร และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.3.5 การผ่อนปรนเรื่องเกณฑ์การถ่ายโอนสถานศึกษา โดยการกำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมส่งเสริมให้เป็นนิติบุคคลที่มีอิสระในการจัดการตนเอง

5.3.6 การส่งเสริมและกำหนดให้โรงเรียนในท้องถิ่นมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพต่างๆ ของท้องถิ่น

5.4 นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา

มุ่งส่งเสริมและผลักดันให้โรงเรียนและครูต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อผู้ปกครองและนักเรียนโดยตรง เพื่อกำกับให้โรงเรียนต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

5.4.1 การกำหนดให้โรงเรียนมีฐานข้อมูลคุณภาพของโรงเรียน และต้องแพร่ข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและสังคมรับรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองและสังคมเข้าตรวจสอบโรงเรียนได้ง่ายขึ้น หรือใช้ในการตัดสินใจในการเลือโรงเรียนเพื่อส่งลูกไปเรียน

5.4.2 การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารการศึกษาจากภาครัฐมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองในการเข้าเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อให้สามารถกำกับและตรวจสอบโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

5.4.3 การกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพที่โรงเรียนต้องบรรลุอย่างชัดเจน และมีมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม หากโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ เช่น การต้องทำแผนปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน การเปลี่ยนผู้บริหาร การเปลี่ยนครู การปรับหลักสูตร และวิธีการสอน

5.4.4 การกำหนดระเบียบเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครูโดยเชื่อมโยงผลการเรียนของนักเรียนทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ แทนการใช้กฎเกณฑ์ในการประเมินผลแบบเดิมตามระเบียบราชการ ซึ่งจะทำให้ครูสนใจและรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

5.5 นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

มุ่งพัฒนากลไกและมาตรการการนำผลการวัดและประเมินผลการศึกษาทุกประเภทมาเป็นใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบอย่างครบวงจร โดยควรมียุทธศาสตร์ ดังนี้

5.5.1 การกำหนดให้โรงเรียนการทำแฟ้มแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.5.2 การกำหนดให้มีการการวัดคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น โดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมดุลทั้งวิชาที่เป็นวิชาแกนหลัก และวิชากลุ่มทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

5.5.3 การลดการทดสอบของผู้เรียนที่มีหลายประเภท เช่น O-NET N-NET NT PISA LAS V-NET U-NET TIMSS โดยเน้นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงมากกว่าผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร

5.5.4 การมีระเบียบรองรับในการเชื่อมโยงผลการวัดและประเมินผลการศึกษากับวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครู การประเมินผลการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร และการให้สิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาโรงเรียน เช่น งบประมาณ เป็นต้น

5.5.5 เร่งรัดการพัฒนาระบบและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามสภาพจริง โดยนำผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระดับผู้เรียน และโรงเรียนให้มีมาตรฐานไปสู่ระดับสากล

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์บริบท ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตรที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ (2) เพื่อวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ (3) เพื่อวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ (4) เพื่อสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย (5) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์บริบท ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตรที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ โดยมีขั้นตอน คือ

1.1 การศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์เอกสารด้วยการคัดเลือกเอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และข้อความ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนยุทศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา (ระหว่าง ค.ศ. 1980 - 2013) ที่เกี่ยวข้องกับ

บริบทประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สังคมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา พลวัตรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา วิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระบบการศึกษาทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) อาชีวศึกษาอุดมศึกษา และการศึกษาตลอดชีวิต นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้ และผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ

1.2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ นักวิชาการของทั้งสามประเทศที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาของประเทศทั้งสามประเทศ นักวิชาการชาวไทยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสามประเทศ นักศึกษาของสามประเทศ อาจารย์หรือนักศึกษาชาวไทยที่มีประสบการณ์การศึกษาจากประเทศทั้งสามประเทศ ในประเด็นภาพรวมการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย นโยบายการศึกษา/แผนการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อาทิ นโยบายด้านการพัฒนาครู ผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพ นโยบายการศึกษาหรือแผนพัฒนาการศึกษาส่งผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในมิติต่างๆ อาทิ การสร้างโอกาสการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการศึกษา ความสอดคล้องสัมพันธ์ความยั่งยืน โครงการที่เด่นและประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อาทิ โครงการการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย) กลไกการขับเคลื่อนการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย การนำแนวทางของการจัดการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมาปรับใช้ในประเทศไทย ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาสังเคราะห์ให้อยู่ในกรอบประเด็นที่ต้องการศึกษา คือ บริบท ประวัติศาสตร์ กระบวนทัศน์การพัฒนา สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง พลวัตรที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในรอบ 3 ทศวรรษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

เป็นการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับบริบทและเงื่อนไขของประเทศไทย ในประเด็นบริบทที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และผลการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบคุณภาพการศึกษา ความสอดคล้องสัมพันธ์ ความยั่งยืน

ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

เป็นการข้อมูลจากการสังเคราะห์ในระยะที่ 2 มาเป็นกรอบแนวคิดจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย แล้วจัดเวทีวิชาการในรูปแบบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและคณะผู้วิจัยในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย และนำผลที่ได้จากการศึกษาความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปรับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยให้เป็นข้อเสนอที่สมบูรณ์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. **บริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ.** 1980-2013

บริบทที่ปัจจัยเงื่อนไข ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของแต่ละประเทศมีดังนี้

ประเทศเวียดนาม คือ **บริบททั่วไป** การมีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีชนกลุ่มน้อย **ประวัติศาสตร์** การต่อสู้เพื่อรักษาความเป็นชาติที่มีมาอย่างยาวนาน **ค.ศ.** 1986 ในทาง**เศรษฐกิจ** เวียดนามได้ใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โด่ย เหม่ย” (Doi Moi) ทดแทนรูปแบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมการผูกขาดและรวมศูนย์ที่รัฐบาลกลาง โดยเปลี่ยนเป็นจากการวางแผนส่วนกลางไปสู่ระบบตลาดเสรีภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการดำเนินธุรกิจ และส่งเสริมการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ จึงมีการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งต้องการแรงงานที่ผ่านการอบรมจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเน้นการปฏิรูปที่เกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรี **ค.ศ.** 2006 เวียดนามกำหนด**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ของประเทศคือการเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ประชาชนมั่งคั่ง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเท่าเทียม และเป็นสังคมพัฒนาที่เป็นอารยะประเทศให้ได้ในปี 2020 โดยเฉพาะเรื่อง การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี **ระยะการถูกปกครองโดยจีน-ค.ศ.** 2013 **สังคมวัฒนธรรม**ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ดั้งเดิมแบบจีนทางลัทธิขงจื้อที่ให้คุณค่ากับการศึกษา และผู้มีความรู้ **ค.ศ.** 1930-2013 ใน**ด้านการเมืองการปกครอง** พรรครัฐบาลมีความเสถียรภาพทำให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ**ค.ศ.** 2009-2013 ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญต่อ**การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก** เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ

ประเทศมาเลเซีย คือ **สังคมและวัฒนธรรม** มีลักษณะเป็นพหุสังคม ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ และในอดีตมักให้ความสำคัญกับชาวภูมิบุตรเป็นลำดับแรก **กระบวนทัศน์การพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ** ใน **ค.ศ.** 1971-1995 การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy) ที่มุ่งให้ชาวมลายูเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น **ค.ศ.**1981-1995 การกำหนดภาพลักษณ์การสร้างคนของมาเลเซียให้เป็นแนวทางตามวิถีของชาวเอเชียตามแนวคิด “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) ที่ไม่ลอกเลียนแบบชาวตะวันตก **ค.ศ.** 1990 การกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) ที่กำหนดให้ภายในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศ

อุตสาหกรรมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศ **การเมืองการปกครอง** ภายในประเทศที่มีการแข่งขันเชิงนโยบายของรัฐบาลและฝ่ายค้านที่รัฐบาลให้ความสนใจกับการนำเอาหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ทำให้แนวทางเชิงนโยบายสะท้อนผ่านค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา ภายนอกประเทศ ค.ศ. 1979 อิหร่านสามารถโค่นล้มอำนาจกษัตริย์และเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลามสำเร็จ ทำให้เกิดกระแสความนิยมและเลียนแบบการปฏิวัติในอิหร่าน เกิดกระบวนการทำให้เป็นอิสลามแพร่กระจายไปทั่วภูมิภาคต่างๆ

ประเทศอินโดนีเซีย คือ **บริบททั่วไป** ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ การกระจายตัวอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ มากมายและมีปัญหาเรื่องความยากจนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลหรือในเมืองที่ผู้ปกครองของผู้เรียนมีรายได้ไม่พอกับการส่งเสียผู้เรียน ให้เรียนหนังสือ **สังคมและวัฒนธรรม** มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้ต้องหาแนวทางหลอมรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว **ค.ศ**. 2000 การร่วมลงนามในสัญญาในการดำเนินการข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ตามประกาศ Dakkar ปี ค.ศ. 2000**ค.ศ**. 2003 ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา**ได้กำหนดแผนพัฒนาที่ 8 (ค.ศ. 2003/2004 - 2007/2008) โดยเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยระบุว่า ในยุคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กันคือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ **ค.ศ**. 2005 ในด้าน**เศรษฐกิจ** การเติบโตทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียค่อนข้างมีเสถียรภาพจากการบริหารประเทศของประธานาธิดีพลโทซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประธานาธิบดีคนก่อนจะเห็นว่าช่วงนั้นเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพมากกว่า ตัวเลขการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงกว่า ผลิตและส่งน้ำมันดิบออกมากกว่า โดยรวมแล้วจึงถือว่าผลงานด้านเศรษฐกิจยังไม่ประสบความสำเร็จ **ค.ศ**. 2011 ด้าน**กระบวนทัศน์การพัฒนา** มีการกำหนดวิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) คือ การพัฒนาประเทศอินโดนีเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก โดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี **ปี ค.ศ**. 2011 ในด้าน**เศรษฐกิจ** มีการประกาศแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2011 - 2025 ให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันในโลกได้

2. นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม คือ นโยบายโด่ย เหม่ย (Doi Moi) แผนการศึกษาเพื่อปวงชน ได้แก่ แผนการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 และแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ปี 2003-2015 (National Education For All (EFA) Action Plan 2003-2015) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาวสำหรับ 2001-2010 (The Education Development Strategic Plan for 2001-2010) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศเวียดนามจนถึงปี 2010 และนโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ

ประเทศมาเลเซีย คือ นโยบายวิสัยทัศน์ 2020 แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ หรือ Malaysia Education Blueprint 2013-2025 นโยบายการพัฒนาครู และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา

สำหรับประเทศอินโดนีเซีย คือ แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025

ส่วนที่เป็นนโยบายร่วมและสอดคล้องกันคือคือ นโยบายการพัฒนาครู นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษาและนโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา

3. กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จนประสบความสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1980-2013

กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม คือ นโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ระบบสังคมนิยม ระบบการเมืองที่มั่นคงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ และนำไปใช้ได้อย่างจริงจัง กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ จากต่างประเทศ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนเกิดขึ้น ผู้นำและผู้บริหารประเทศมีวิสัยทัศน์ของการศึกษาอย่างชัดเจน กฎระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง และได้รับการตอบรับจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง

ส่วนกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย คือ กลไกขับเคลื่อนจากภายในประเทศ ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ และระดับองค์กรหรือหน่วยงาน ส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาประเทศ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนิน

นโยบายเฉพาะ มีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ และกลไกขับเคลื่อนภายในประเทศอื่นๆ ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ อาทิ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม เป็นต้น ส่วนกลไกขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศ ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน การเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

ส่วนกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น การมีหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย การมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดการศึกษา การมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษา การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาล

4. การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

การสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และไทย มีนโยบายเด่นที่เป็นนโยบายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ เพื่อการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเวียดนามได้ประกาศใช้นโยบายโด่ย เหม่ย มาเลเซียกำหนดโยบายวิสัยทัศน์ 2020 อินโดนีเซียมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ค.ศ. 2011 – 2025 ไทยกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งมีการปรับทุกๆ 5 ปี ซึ่งทุกนโยบายดังกล่าวเล็งเห็นว่าการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนซึ่งเป็นสิ่งขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติด้างต่างๆ จะต้องเป็นการลงทุนระยะยาวเพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการกำหนดนโยบาย แผน หรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในระยะยาวเช่นกัน กล่าวคือ ประเทศเวียดนามมีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติระยะยาว สำหรับปี ค.ศ. 2001 – 2010 มาเลเซียมีแผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย ค.ศ. 2013 - 2025 อินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025

นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวของทั้งสี่ประเทศมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมซึ่งพิจารณาจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ แม้ว่าคุณภาพของตัวชี้วัดดังกล่าวของทุกประเทศยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ได้เห็นความพยายามของรัฐที่จะใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งขับเคลื่อนในการพัฒนาการพัฒนาประเทศและใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ไปให้ถึงเป้าหมายที่ประเทศตั้งไว้ นอกจากนี้ในด้านความยั่งยืนซึ่งสะท้อนความต่อเนื่องของการดำเนินการจัดการศึกษาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จากที่กล่าวมาพบว่าทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซียและอินโดนีเซียมีความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ ต่างจากไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และนโยบายการศึกษามักเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ทำให้การศึกษาขาดความต่อเนื่องและยั่งยืน

ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย รวมทั้งไทยได้มีแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ค.ศ. 2003 – 2015 มีนโยบายที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเผ่าพันธุ์ มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีหลากหลายรูปแบบในการเข้าศึกษา ในด้านประสิทธิผลของนโยบายนี้ พบว่า ในปี ค.ศ. 2010 มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และอัตราการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับสูงขึ้น อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD สำหรับระดับอุดมศึกษา พบว่า โอกาสในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 48 มากกว่าอินโดนีเซียและเวียดนามที่มีร้อยละ 23 และ 22 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากการมีงานทำและการว่างงาน ในปี ค.ศ. 2512 พบว่า ระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงานสูงสุด ร้อยละ 2.1 หรือประมาณ 1.47 แสนคน จะเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในขณะที่ในเชิงประสิทธิภาพ ในด้านคุณวุฒิของครู ทั้งสามประเทศมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและคุณวุฒิครูส่งผลให้คุณวุฒิของครูระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก ในส่วนของงบประมาณทางการศึกษาในปี ค.ศ. 2010 ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมดที่ร้อยละ 22.3 ประเทศเวียดนาม 19.8 ประเทศอินโดนีเซีย 17.1 ซึ่งยังไม่เพียงพอ เนื่องจากมีผู้เรียนและสถานศึกษาจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ

ในด้านคุณภาพของนโยบายดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) สำหรับประเทศเวียดนามได้เข้า

ทดสอบโครงการนี้เป็นปีแรก ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 ซึ่งสูงกว่าประเทศไทยและอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 50 และ 60 ตามลำดับ

ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีจุดร่วมในนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศ คือ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหวังของประเทศ โดยประเทศเวียดนามต้องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ มาเลเซียเน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อินโดนีเซียเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่วนประเทศไทย แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ระบุเจตนารมณ์ว่ามุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการในการพึ่งตนเองและมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การแข่งขันในระดับต่างๆ ได้

การสังเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเงื่อนไขและกลไกที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ พบว่ามีปัจจัยเงื่อนไข และกลไกที่สำคัญที่เป็นจุดร่วมกันของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย คือ การมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ การมีระบบการเมืองที่มั่นคงและการมีผู้นำและผู้บริหารประเทศที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน และการมีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการและสนับสนุนการศึกษา

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

จากการวิเคราะห์บริบท นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และเปรียบเทียบกับสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

5.1 นโยบายการพัฒนาและติดตามผลการใช้นโยบายการศึกษาที่ควรมียุทธศาสตร์คือการส่งเสริมและการให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานโยบาย การติดตามผลนโยบายทางการศึกษา และการประเมินการนำนโยบายไปใช้ และการผลักดันหน่วยงานที่มีอยู่ เช่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรือสนับสนุนให้มีหน่วยงานอิสระในการเป็นหน่วยงานวิจัยและเฝ้าติดตามการดำเนินนโยบายการศึกษาของรัฐไปใช้

5.2 นโยบายด้านการพัฒนาครู ที่มียุทธศาสตร์คือ การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) เป็นกรอบมาตรฐานในการพัฒนาครู การตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Centre of Excellence) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู การปรับระบบการสอนของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ด้วยการสร้างสรรค์ทางปัญญา การเรียนรู้ผ่านระบบพี่เลี้ยง การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรฝึกทุกปี โดยลดระดับความเข้มข้นแตกต่างกันในแต่ละปี การกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้การประเมินเพื่อคงวิทยฐานะเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือให้รางวัลสำหรับครู มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และการกำหนดกรอบคุณวุฒิของอาเซียนที่เชื่อมโยงระหว่างกันของการพัฒนาครูในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน

5.3 นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา มียุทธศาสตร์คือ การมีกฎหมายรองรับเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่และระดับโรงเรียนที่ชัดเจน การนำข้อกำหนดในการประกันคุณภาพสถานศึกษาที่กล่าวถึงการกระจายอำนาจบริหารจัดการมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการผลักดันและส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นจริง การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีมาตรการส่งเสริมการยกเว้นภาษี การกำหนดให้มีการใช้ระบบหุ้นส่วน โดยรัฐบาลดูแลนโยบายและมาตรฐานหลักสูตร และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การผ่อนปรนเรื่องเกณฑ์การถ่ายโอนสถานศึกษา โดยการกำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมส่งเสริมให้เป็นนิติบุคคลที่มีอิสระในการจัดการตนเอง และการส่งเสริมและกำหนดให้โรงเรียนในท้องถิ่นมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพต่างๆ ของท้องถิ่น

5.4 นโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา มียุทธศาสตร์ คือ การกำหนดให้โรงเรียนมีฐานข้อมูลคุณภาพของโรงเรียน และต้องแพร่ข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและสังคมรับรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองและสังคมเข้าตรวจสอบโรงเรียนได้ง่ายขึ้น หรือใช้ในการตัดสินใจในการเลือโรงเรียนเพื่อส่งลูกไปเรียน การมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารการศึกษาจากภาครัฐมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองในการเข้าเป็นกรรมการโรงเรียนเพื่อให้สามารถกำกับและตรวจสอบโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น การกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพที่โรงเรียนต้องบรรลุอย่างชัดเจน และมีมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม หากโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ เช่น การต้องทำแผนปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน การเปลี่ยน

ผู้บริหาร การเปลี่ยนครู การปรับหลักสูตร และวิธีการสอน การกำหนดระเบียบเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครูโดยเชื่อมโยงผลการเรียนของนักเรียนทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ แทนการใช้กฎเกณฑ์ในการประเมินผลแบบเดิมตามระเบียบราชการ ซึ่งจะทำให้ครูสนใจและรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

5.5 นโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา มียุทธศาสตร์ คือ การกำหนดให้โรงเรียนการทำแฟ้มแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้มีการการวัดคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น โดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมดุลทั้งวิชาที่เป็นวิชาแกนหลัก และวิชากลุ่มทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง การลดการทดสอบของผู้เรียนที่มีหลายประเภท เช่น O-NET N-NET NT PISA LAS V-NET U-NET TIMSS โดยเน้นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงมากกว่าผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร การมีระเบียบรองรับในการเชื่อมโยงผลการวัดและประเมินผลการศึกษากับวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครู การประเมินผลการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร และการให้สิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาโรงเรียน เช่น งบประมาณ เป็นต้น เร่งรัดการพัฒนาระบบและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามสภาพจริง โดยนำผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระดับผู้เรียน และโรงเรียนให้มีมาตรฐานไปสู่ระดับสากล

อภิปรายผล

1. การอภิปรายบริบทที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ กลไกการขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

สำหรับประเทศเวียดนาม จากการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของและการตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอื่นเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้เข้าใจได้ว่าประเทศเวียดนามจำเป็นต้องเน้นความสำคัญในการสร้างชาตินิยม ฟื้นฟู และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศหลังภาวะสงคราม โดยมุ่งยกระดับประเทศในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การว่างงาน และปัญหาสังคมที่ประสบอยู่ ดังนั้น นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจโด่ย เหม่ยจึงถูกจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ซึ่งมีผลต่อระบบการศึกษาเพื่อปวงชนในเวียดนาม ดังนั้น นโยบายการสร้างคนให้เป็นกลไกในการฟื้นฟูและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศหลังภาวะสงคราม โดยมุ่งยกระดับประเทศในอนาคต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการศึกษาจึงเป็นกระบวนทัศน์การพัฒนาที่สำคัญของประเทศเวียดนาม

นโยบายโด่ย เหม่ยเป็นนโยบายเปิดประเทศเวียดนามสู่ตลาดโลก นโยบายนี้เป็นการเปิดตลาดเศรษฐกิจของเวียดนาม ภายใต้การเป็นพรรคสังคมนิยม ทั้งนี้ในระยะเริ่มต้นของนโยบายโด่ย เหม่ย ประชาชนเวียดนามเองยังไม่มีศรัทธาในนโยบายนี้ในทันทีทันใด แต่มิได้แสดงออกเนื่องจากความคิดเห็นของประชาชนจะถูกควบคุมอย่างเข้มงวดโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม โดยผู้ที่เห็นต่างและตั้งคำถามระบบการเมืองหรือเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงมักถูกจำคุก

อย่างไรก็ตาม ในขณะนั้นประชาชนเวียดนามได้เห็นตัวอย่างการล่มสลายของประเทศรัสเซีย อันมีสาเหตุมาจากปัญหาเศรษฐกิจ เกิดภาวะเงินเฟ้อสูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นตามไปด้วย และนำไปสู่ปัญหาปากท้องของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่สุด (วีรพงษ์ ชุติภัทร์, 2554) ตัวอย่างดังกล่าวเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญของประชาชนเวียดนาม ดังเช่น พิมเสน บัวระภา(สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) กล่าวถึงเรื่องการดูตัวอย่างการล่มสลายของประเทศรัสเซียทำให้ประชาชนเวียดนามไม่ต้องการตกอยู่ในสภาพดังกล่าว และตระหนักถึงความสำคัญของการดูตัวอย่างจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ตามที่ Bandura (1977) ให้ความหมายไว้ว่า มนุษย์เรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรม ทัศนคติ และผลลัพธ์นั้นจากผู้อื่น ทั้งนี้พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่เรียนรู้ด้วยการสังเกตต้นแบบ และกลายเป็นความคิดที่จะแสดงออกพฤติกรรมใหม่ ซึ่งต่อมาข้อมูลเหล่านั้นจะเป็นตัวชี้นำในการแสดงออกต่อไป

นอกจากนี้ ประเทศเวียดนามได้พิจารณาประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในอาเซียน เช่น ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ทำให้ประเทศเวียดนามมุ่งพัฒนาประเทศให้เทียบเคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน ประชาชนเชื่อมั่นว่าประเทศเวียดนามเปลี่ยนแปลงประเทศเนื่องจากนโยบายโด่ย เหม่ย ดังที่พิมเสน บัวระภา และ Nguyen Ngoc Quan (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) ได้กล่าวว่า ประเทศเวียดนามจะดูกรณีตัวอย่างจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศในแถบใกล้เคียง เช่น ไทย มาเลเซีย เพื่อนำบทเรียนจากประเทศดังกล่าวทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลวมาปรับใช้กับประเทศเวียดนาม

จากผลของนโยบายโด่ย เหม่ย ทำให้ประเทศเวียดนามเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสรี และจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศ ทั้งด้านการค้าที่สัมพันธ์กับต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน และรัสเซีย เป็นต้น ในขณะเดียวกันยังมีการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย และมาเลเซีย เป็นต้น รวมทั้งการเป็นคู่ค้ากับประเทศญี่ปุ่น

ดังนั้นการกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศจึงกำหนดขึ้นจากความศรัทธาและความเชื่อมั่นของผู้นำประเทศที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เป็นกลไกในการฟื้นฟูและการสร้างความก้าวหน้าของประเทศ ดังนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนปี 1990-2000 และ ปี 2003-

2015 ที่เกิดขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชน เพิ่มอัตราการรู้หนังสือ และนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือระบอบการปกครองประเทศแบบรวมศูนย์และมอบอำนาจในระบอบสังคมนิยมโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ทำให้กำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความเป็นชาตินิยมให้แก่ประเทศเวียดนามได้อย่างยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์การปลูกฝังค่านิยมการสร้างชาติของโฮจิมินห์ผ่านการเรียนรู้และการศึกษาตั้งแต่ในระดับครอบครัว กระทั่งมหาวิทยาลัย

การนำโฮจิมินห์ให้เป็นต้นแบบความเชื่อและผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนเวียดนามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประชาชนเวียดนามผ่านการดูต้นแบบได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นความขยัน ความมุ่งมั่น ความมัธยัสถ์ ฯลฯ นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรการเยนการสอนแบบเรียน สื่อการสอนต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อม ล้วนมุ่งสู่คุณสมบัติที่เหมาะสมของโฮจิมินห์ ดังที่ Nguyen Ngoc Quan และ Ton Bui Thu Huong (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) ได้กล่าวในลักษณะเดียวกันว่า อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์หรือที่ประชาชนเวียดนามเรียกกันว่า ลุงโฮ เป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพ ยกย่อง เนื่องจากมีลักษณะนิสัยที่ดีงาม เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในหลายด้าน อาทิ ความเป็นผู้นำ ความอดทน ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซึ่งลักษณะดังกล่าวของโฮจิมินห์นำมาซึ่งอิสระภาพของประเทศเวียดนาม ดังนั้น ประชาชนเวียดนามจึงเรียนรู้เรื่องราวชีวิตของโฮจิมินห์ผ่านการบอกเล่าของครอบครัว และการอ่านหนังสือแบบเรียน เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในคำสอนของขงจื๊อตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้ชาวเวียดนามให้ความสำคัญกับการศึกษาซึ่งมีผลต่อการใช้ชีวิตของประชาชนเวียดนามเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในระดับใดจำเป็นต้องเรียนหนังสือ เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตของตนเองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามจึงมีความสำคัญยิ่ง ดังโครงสร้างระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามที่แสดงถึงความต่อเนื่องของการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

นโยบายการศึกษาที่ส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษจึงได้รับการยอมรับจากประชาชน เนื่องจากพื้นฐานค่านิยมของคนเวียดนามที่ชื่นชมคนเก่ง ได้รับการยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษของประเทศและจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากรัฐบาล (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, สนทนากลุ่ม 23 ธันวาคม 2556) ดังคำสอนของขงจื๊อที่ให้ความสำคัญแก่ผู้มีความสามารถด้านการศึกษา นอกจากนี้ การศึกษาที่ดีของคนในสังคมเป็นการยกระดับสถานภาพของตนเอง โดยใช้ความสามารถและความรู้ของตนเองไปสู่การทำงานต่อไป ดังเช่นการเข้าสอบจอหงวนเพื่อเป็นข้าราชการในราชสำนักในสมัยโบราณ ความสมดุลของการศึกษาในประเทศเวียดนามระหว่างการสร้างนิสัยของประชาชนเวียดนามตามแบบแผนที่กำหนดของความเป็นพลเมืองเวียดนามตามตัวอย่างของโฮจิมินห์ และการสร้างปัญญาอย่างสมบูรณ์

ของชาวเวียดนามจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศเวียดนาม ดังที่ เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ (อ้างถึงในเสน่ห์ จามริก, 2533) ที่กล่าวไว้ว่า "...การศึกษาเกือบทั้งหมด มีเหตุจูงใจทางการเมืองอยู่อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นสิ่งที่มุ่งส่งเสริมกำลังฐานะของชนบางกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเชื้อชาติหรือศาสนา หรือมแต่กลุ่มสังคมในการแข่งขันกับชนกลุ่มอื่นๆ มูลเหตุจูงใจเช่นว่านี้เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดลงไปว่าจะสอนวิชาอะไรกันบ้าง จะให้ความรู้ในเรื่องอะไร ไม่ให้รู้ในเรื่องอะไร ตลอดจนตัดสินว่า นักเรียนควรจะได้รับการถ่ายทอดอุปนิสัยใจคอเช่นไร..."

จากนโยบายการสร้างกลไกทางการค้าเพื่อพัฒนาคนให้เป็นกลไกในการฟื้นฟู และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศหลังภาวะสงคราม โดยมุ่งยกระดับประเทศในอนาคต จึงมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การมอบอำนาจในการจัดการศึกษาแก่เขตการปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้นโยบายและการควบคุมดูแลของพรรคการเมืองเดียวในประเทศเวียดนาม ถึงแม้ว่าประเทศเวียดนามจะเป็นประเทศสังคมนิยมก็ยังมีแนวคิดของการมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการดูแลระบบการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งมีการแสวงหาความร่วมมือจากต่างประเทศในรูปแบบของการพึ่งพาและเรียนรู้จากการพึ่งพาเพื่อพัฒนาตนเอง

ส่วนประเทศมาเลเซียนั้นต้องการให้ประเทศของตนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นประเทศอุตสาหกรรม มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นหนึ่งอันเดียวกัน มีความมั่งคั่ง มั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังนั้น มาเลเซียจึงได้กำหนดนโยบายประเทศระยะยาว ได้แก่ Vision 2020 ซึ่งใช้เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนมีแผนหรือนโยบายต่างๆ ที่มาสนับสนุนนโยบายพัฒนาประเทศระยะยาวให้เกิดผลสำเร็จ โดยเน้นการศึกษา เพราะถือว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ Rahimah Haji Ahmad (1998) อธิบายว่า รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญมากกับการพัฒนาประเทศโดยใช้การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพอันเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้าน เนื้อหาหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นมากที่สุดในระบบการศึกษา คือ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับศีลธรรมและคุณธรรม (Moral and Value Education) โดยกำหนดนโยบายด้านการศึกษา คือ Malaysian Education Blueprint (2013-2025) ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศอย่างชัดเจน อันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาทางการศึกษาอื่นๆ เช่นการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา มีมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นสากล และมีการพัฒนาการจัดการอุดมศึกษา ผลิตทรัพยากรมนุษย์สู่ตลาดโลก และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีทักษะทางการคิด การเป็นผู้นำ มีความเชี่ยวชาญการพูด เขียนสองภาษา มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกชาตินิยม ดังนั้นนโยบายดังกล่าวจึงเป็นกระบวนทัศน์ในการพัฒนาคนและประเทศชาติที่สำคัญ ส่งผลให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างชัดเจนสอดคล้องกับ Hussein Ahmad (2012) ที่ระบุว่า กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศ

ควรมีแผนกลยุทธ์ทั้งในระยะสั้น และแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาว การพัฒนาประเทศควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในระยะสั้นมากกว่า ในขณะที่แผนระยะยาวจะเป็นประโยชน์กับการพัฒนาสังคมโดยรวม สำหรับการพัฒนาประเทศมาเลเซียนั้นให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการพัฒนาเชิงรุกเพื่อการพัฒนากำลังคนหรือทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง องค์กร สังคม และประเทศ ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการพัฒนาประเทศ หรือที่เรียกว่า The New Economic Model ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประชาชนมาเลเซียให้มีรายได้ที่สูงขึ้น ยกระดับการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Utusan Malaysia, 2010)

ด้วยความต้องการสร้างประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มาเลเซียต้องเตรียมตัวต่อการเข้าสู่โลกอนาคต มีการเตรียมประเทศโดยการพัฒนาเทคโนโลยี จัดโครงการมัลติมีเดียซุปเปอร์โคลิดอร์ (Multimedia Super Corridor) เพื่อให้ประเทศกลายเป็นศูนย์กลางไอทีฮับ (IT Hub) ประจำภูมิภาค (Economic Planning Unit, 2013)ส่งผลให้เกิดการผลักดัน “โครงการโรงเรียนอัจฉริยะ” (Smart School) โดยนำเทคโนโลยีเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมให้เยาวชนของชาติเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนของ Smart school และแนวคิดในการพัฒนาประเทศให้กลายเป็นศูนย์กลางไอทีฮับ (IT Hub) มีแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดของนโยบายของ Vision 2020 คือสร้างมาเลเซียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความก้าวหน้าเป็นสังคมที่มีนวัตกรรมและรู้จักมองไปในอนาคต ร่วมเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับอนาคตด้วย

นอกจากนี้สังคมของมาเลเซียเป็นพหุสังคม ซึ่งประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ชีวิตความเป็นอยู่ ที่มีความแตกต่างกัน มาเลเซียมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และใช้ภาษาบาฮาซามลายูเป็นภาษาราชการ วัฒนธรรมของมาเลเซียเป็นวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจากหลายเชื้อชาติ ซึ่งคนหลายๆ เชื้อชาติต่างก็มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเป็นของตนเอง ดังนั้นเพื่อความเป็นหนึ่งเดียวของมาเลเซีย จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้คนที่มีความแตกต่างกันเหล่านี้ สามารถอยู่ร่วมกัน มีความเท่าเทียมกันทั้งในด้านการดำรงชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ที่เห็นเป็นรูปธรรมคือการจัดตั้ง Vision School ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนประกอบด้วย 3 โรงเรียนที่แบ่งตามเชื้อชาติซึ่งก็คือมาเลย์ จีนและอินเดีย ได้ทำกิจกรรมในหลักสูตรเสริมร่วมกัน มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกัน โดยมีแนวคิดเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนหลายเชื้อชาติได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเมื่อเด็กได้รับการปลูกฝังความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติที่มีความแตกต่างกันแล้ว ต่อไปในอนาคตจะสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยไม่ต้องมีการปรับตัวหรือปรับใจต่อความแตกต่างในสังคมนั้น

สอดคล้องกับแนวคิดของนโยบายของ Vision 2020 คือการสร้างชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประชาชนชาวมาเลเซียที่มีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรมประเพณี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับแนวคิดของวาระแห่งชาติ “One Malaysia” คือการยอมรับซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับประเทศเบลเยี่ยมที่มีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของคน 2 เชื้อชาติใหญ่ คือ Flander และ Wallonia ที่เป็นเชื้อชาติหลักของเบลเยี่ยม มีวัฒนธรรมและภาษาเป็นของตนเอง และส่งเสริมให้มีความเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจและสังคม (Smits, 2012)

จะเห็นได้ว่าทั้งด้านแนวทางในการพัฒนาประเทศและความเป็นพหุสังคมของมาเลเซียมีผลต่อกันและกันในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของมาเลเซีย ดังที่ Ahmad (1998) และมนังค์ อังควานิช (2553) ได้ระบุว่า ตั้งแต่มาเลเซียได้รับเอกราชตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957 ได้มีการใช้นโยบายการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมที่มีลักษะพหุสังคมมาเป็นสังคมที่มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น มีการใช้นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาและยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชาติและงานหลักสูตรการศึกษา

สำหรับปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ ที่น่าสนใจและส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของมาเลเซียประกอบไปด้วยปัจจัยและเงื่อนไขภายในที่ต้องการพัฒนาคนของประเทศให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและประสบการณ์ตรง ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม ทัศนคติในการทำงาน การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และการมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คน ความใกล้เคียงระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมโดยเฉพาะอิสลาม ที่สอดคล้องกับหลายประเทศในโลกที่นับถือศาสนาอิสลาม และปัจจัยภายนอก เช่น กระแสของโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล ทำให้มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาประเทศสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของทางเลือกด้านการศึกษาสำหรับนักเรียนต่างชาติ โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้ประเทศเป็นหนึ่งในผู้นำที่สำคัญด้านการศึกษาต่อต่างประเทศระดับโลก เป็นศูนย์กลางการศึกษาแห่งล่าสุดในเอเชีย รัฐบาลมาเลเซียได้ลงทุนจำนวนงบประมาณจำนวนมากเพื่อส่งเสริมการศึกษาของมาเลเซียให้กับนักศึกษาผู้มีศักยภาพจากทั่วโลกให้เข้ามาที่มาเลเซีย สอดคล้องกับรายงานจำนวนนักศึกษาต่างชาติของกระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซีย และ UNESCO (2004) ที่พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีมาตั้งแต่ปี 1995 (Ministry of Education Malaysia, 2002, 2003) และสอดคล้องกับที่ Dalziel (2554) อธิบายว่ามาเลเซียเป็นประเทศที่ถือได้ว่ามีความปลอดภัยและเป็นหนึ่งในประเทศในเอเชียที่มีความหลากหลายมากที่สุดและยังความใจกว้างของผู้คนและสังคม การมีสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

อย่างแท้จริงนั้นได้ให้การสนับสนุนการศึกษาข้ามชาติ มาเลเซียได้ดึงดูดนักศึกษานานาชาติมากกว่า 65,000 คนต่อปี ในขณะที่เมืองใหญ่อย่างกัวลาลัมเปอร์มีจำนวนประชากรมากมายอาศัยอยู่ แต่เมืองใหญ่หลายแห่งก็มีความปลอดภัยและเป็นมิตรสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เมื่อพูดถึงค่าครองชีพที่นี่นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียคาดว่าจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 10,000 ริงกิตต่อปี จะเห็นได้ว่า ด้วยปริญญาจากต่างประเทศที่จะได้รับ ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพที่ไม่แพง ทำให้นักศึกษานานาชาติเลือกที่จะมาเรียนต่อที่มาเลเซีย นอกจากนี้รัฐบาลยังมีการส่งเสริมการจ้างอาจารย์ นักวิจัยจากต่างประเทศ ที่มีความรู้ความสามารถมาสอนและวิจัยในมหาวิทยาลัยของมาเลเซีย ส่งเสริมการจัดการศึกษาข้ามชาติที่มีหลายรูปแบบ เช่น การไปจัดตั้งมหาวิทยาลัยสาขาในต่างประเทศ การจัดทำความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศกับต่างประเทศ อาทิ การจัดหลักสูตรควบสองปริญญา หลักสูตรแฟรนไชส์ การโอนหน่วยกิตการเรียนกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ระหว่างมหาวิทยาลัย เป็นต้นการให้ทุนการศึกษา การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาเพื่อพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซีย จะเห็นได้ว่า การศึกษาข้ามชาติหรือข้ามพรมแดน (Transnational Education) เป็นการสร้างรายได้ที่จะสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาข้ามชาติจึงมีบทบาทสำคัญต่อตลาดการศึกษาระดับโลก (Taylor, 2004)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า จากภูมิหลังและบริบทของมาเลเซียที่กล่าวมาแล้วนั้น ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของมาเลเซียอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับธันยวัฒน์ รัตนสัค (2546) และสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2549) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างๆ ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งประกอบด้วย สังคม ประชากร วัฒนธรรม ประวัติศาตร์ และภูมิศาสตร์ เป็นต้น

สำหรับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศมาเลเซีย จากการวิเคราะห์พบว่ามีนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ คือ แผนพัฒนาการศึกษาชาติ (Malaysia Education Blueprint 2013-2025) นโยบายการพัฒนาครู และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านระบบการศึกษา ซึ่งทุกนโยบายมีจุดประสงค์เดียวกันคือส่งเสริมให้ประชาชนของมาเลเซียได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างอัตลักษณ์ความเป็นมาเลเซียโดยผ่านการศึกษาโดยใช้ศาสนาประจำชาติ คืออิสลาม เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีและจิตวิญญาณ ศาสนา อีกทั้งยังใช้ภาษาอังกฤษในการสอนในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ประเทศมาเลเซียนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้นำในโรงเรียน หรือที่เรียกว่า “SuperLeaders” ซึ่งในที่นี้หมายถึง ครู และผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการสอนและการบริหารจัดการ (Norranildris, and et al., 2007)

มาเลเซียจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูมาเลเซียในอนาคต การพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนากระบวนการสอน และการพัฒนาภาวะผู้นำและการจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hussein Haji Ahmad (สัมภาษณ์18 ธันวาคม 2556) กล่าวว่า “มาเลเซียต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองก่อนที่คนอื่นจะมาเปลี่ยนแปลงประเทศของเรา”

โดยนโยบายดังกล่าวมาสอดคล้องกับนโยบายวิสัยทัศน์ 2020 ที่เป็นแผนพัฒนาประเทศระยะยาวมีเป้าหมายหลักคือกำหนดให้ปี 2020 มาเลเซียจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ อีกทั้งส่งเสริมให้ประชาชาชนมาเลเซียที่มีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี สามารถอยู่ร่วมกัน มีความเท่าเทียมกันทั้งในด้านการดำรงชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจและสังคม โดยมีแนวคิดเพื่อพัฒนาให้เกิดสังคมที่มีความอิสระ มีความเป็นประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ เน้นสังคมแห่งวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้า สังคมมีความเจริญทั้งคุณธรรม จริยธรรม มีเสรีภาพ มีความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ เป็นสังคมที่มีความมั่งคั่งและมีความก้าวหน้าซึ่งสอดคล้องกับอมลวรรณ วีระธรรมโม (2548) ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการนำพาประเทศไปในทางที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษาเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ

ส่วนกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วยกลไกขับเคลื่อนจากภายในประเทศ และกลไกขับเคลื่อนจากภายนอกประเทศ ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ และระดับองค์กรหรือหน่วยงาน ส่งผลต่อการดำเนินงานและการพัฒนาประเทศ การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายเฉพาะ ได้แก่ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ การมีมาตรการในการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการเรียนรู้ การที่ชุมชน ท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ กระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันกับนานาอารยประเทศ ประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวทางการพัฒนาประเทศ และมีการเคลื่อนย้ายประชากรของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการศึกษา การทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งมีนโยบายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น ประชาคมอาเซียน (ASEAN) โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษา และนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ดังจะเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์กลไกขับเคลื่อนที่สำคัญของการจัดการศึกษาของมาเลเซีย โดย Hussein Ahmad (2012) ที่ระบุชัดเจนว่า การกระจายอำนาจการบริหาร ผลจากการเปลี่ยนแปลงของประแสโลกาภิวัฒน์ และโครงสร้างของระบบการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะของประเทศมาเลเซียซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในเอกสารสภาวการณ์ของการจัดการศึกษาประเทศมาเลเซีย (Ministry of Education, Malaysia Blueprint 2013-2025) และ รายงานจาก UNESCO (2000) และ OEDC (2001) ที่น่าสนใจคือปัญหาคุณภาพครู เช่น ความไม่พร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับที่ชปา จิตต์ประทุม (สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2556) กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสร์และคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษของมาเลเซีย ดังนี้ “การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังมีประสิทธิภาพที่ไม่ดี เนื่องจากการขาดความพร้อมของครู และมีการจัดการเรียนในวิชาดังกล่าวอยู่ในวงแคบ คือสอนใน National Schoolหากแต่โรงเรียนจีนและอินเดียยังไม่มีหลักสูตรนี้ อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนวิชาดังกล่าวยังจัดไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ มีแต่ในเมืองใหญ่ๆ และโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้น ซึ่งรัฐบาลพยายามแก้ปัญหาเหล่านี้อยู่ โดยให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นและจัดทำคู่มือครูให้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน”

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาของมาเลเซียที่น่าสนใจคือ การที่ผู้นำมาเลเซียดำรงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนานถึง 16 ปี ซึ่งการกำหนดนโยบายของประเทศมีผลต่อการปฏิบัติและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาของประเทศมาเลเซียจึงเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีเสถียรภาพที่มั่นคง และมีบุคคลที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลดีตามที่คาดหวัง อีกทั้งการมีวิสัยทัศน์ ความเอาจริงเอาจังของรัฐบาลมาเลเซียในการวางแผนพัฒนาประเทศ การปฏิรูปประเทศแบบบูรณาการ และการดึงภาคเอกชนมามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมต่างๆ ที่นานาประเทศสามารถนำไปปรับใช้ได้ สอดคล้องกับที่ชปา จิตต์ประทุม (สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2556) กล่าวว่า “ผู้นำประเทศทุกคนควรตะหนักว่านโยบายใดที่ดี ก็ควรคงอยู่ ต้องตอกย้ำและต้องไปให้ถึงเป้าหมาย รวมทั้งหากประชาชนเห็นภาพเดียวกันในสิ่งที่จะได้รับจากผลของนโยบายนั้นและตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์จากนโยบาย จึงจะให้ความร่วมมือในการดำเนินนโยบายนั้นให้บรรลุผลสำเร็จ”

สำหรับประเทศอินโดนีเซียนั้นการมีบริบทด้านภูมิศาสตร์ที่เป็นหมู่เกาะที่มีมากที่สุดในโลก ทำให้มีการกระจายตัวของประชากรมาก ส่งผลต่อการเข้าถึงการศึกษาที่แตกต่างกันโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบทห่างไกล สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของพื้นที่ส่งผลต่อการเข้าถึงการศึกษา และสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ในด้านประวัติศาสตร์ การที่ชาวฮอลันดาหรือเนเธอร์แลนด์ในปัจจุบันที่เข้ามาและเอาเปรียบด้านอาชีพ การค้า และการศึกษา ทำให้ชาวอินโดนีเซียมีความคิดในการเข้าถึงการศึกษา ส่วนกระบวนทัศน์การพัฒนาของประเทศอินโดนีเซีย หลังจากได้รับเอกราชในปี

ค.ศ. 1945 ได้ใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและใช้หลักปัญจศีลเป็นหลักในการปกครองและพัฒนาประเทศ ซึ่งมีหลักการประการหนึ่งที่สำคัญคือความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซียทั้งมวล ในด้านสังคมวัฒนธรรม ประเทศอินโดนีเซียมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะอยู่ในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละพื้นที่จะได้รับการศึกษาที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมกัน ในทางเศรษฐกิจประเทศอินโดนีเซียมีเป้าหมาย ภายในปี ค.ศ. 2025 จะพัฒนาให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก ซึ่งกำลังแรงงานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปให้ถึงจุดดังกล่าวมาจะต้องมีประชาชนที่มีระดับความรู้และทักษะฝีมือแรงงานในขั้นกลางเป็นอย่างน้อย ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับด้านการเมืองการปกครอง เพื่อทำให้สังคมอินโดนีเซียสามารถหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันและไม่คิดว่าตนเองได้รับการพัฒนาจากภาครัฐไม่เท่าเทียมกับพื้นที่อื่นๆ การกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็นรัฐสวัสดิการ จะเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันของชาวอินโดนีเซียเป็นจริงได้ สิ่งนี้จะเป็นการใช้นโยบายทางการศึกษาเพื่อตอบสนองภาวะทางการเมืองของกลุ่มผู้บริหารประเทศ

จะเห็นได้ว่าภูมิหลังและบริบทด้านต่างๆ ข้างต้น ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับที่มานิตย์ ผิวขาว (2552) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างๆ ประกอบด้วยปัจจัยหลายปัจจัย อาทิ ปัจจัยภูมิหลังของพื้นที่ที่จะดำเนินนโยบาย เช่น ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ลักษณะของประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ต่อหัวของประชากร จำนวนผู้ที่อยู่อาศัยในเขตตัวเมือง จำนวนผู้ที่มีการศึกษาหรือผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ปานกลาง และอัตราความเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมหรือระดับความเป็นอุตสาหกรรม ระดับของทรัพยากรทางเศรษฐกิจทั้งหมดและระดับของการกระจายทรัพยากรในระหว่างกลุ่มรายได้ต่างๆ สถานะทางเศรษฐกิจ สภาวะทางการเงินการคลัง และศักยภาพในการผลิต เป็นต้น ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และบรรทัดฐานทางสังคม วิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ปัญหาสังคม ความต้องการที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวประเทศอินโดนีเซียจึงมีความพยายามในการเสริมสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อตอบสนองการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และนโยบายทางการเมืองของผู้นำประเทศ จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการแห่งชาติ ค.ศ. 2003 - 2015 ว่าด้วย Education for All ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะมีฐานะยากจน อยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งมีนโยบายสำคัญคือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่ยากจน โดยมียุทธศาสตร์สำคัญคือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และเพิ่ม

งบประมาณสำหรับสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหาที่เรียนอย่างทั่วถึง และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน การประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาทุกกลุ่ม รวมถึงเรื่องงบประมาณที่รัฐบาลท้องถิ่นกับสมาชิกชุมชนต้องเข้ามาจัดการร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ แนวคิดการศึกษาเพื่อปวงชนซึ่งทั่วโลกภายใต้การนำขององค์กรยูเนสโกต้องการนำพาประเทศสมาชิกต่างๆ ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคนทุกคนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่ควรได้รับ เพราะเชื่อว่าการศึกษาสามารถนำมาซึ่งคุณภาพของคนและคุณภาพของประเทศ (EFA Secretariat the Ministry of National Education, Republic of Indonesia, 2007 and The Ministry of National Education, Republic of Indonesia, 2010)

สำหรับนโยบายการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังทุกพื้นที่และทุกกลุ่มของประชากร ประเทศอินโดนีเซียจึงต้องมีมาตรการที่ใช้ดำเนินการ ได้แก่ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่รัฐบาลท้องถิ่นในการดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการส่งเสริมให้มีระบบการศึกษาที่มีความหลากหลาย เช่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะมีทั้งสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาของศาสนา สถานศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาการศึกษานอกระบบ เพื่อรองรับกับลักษณะของผู้เรียน ความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมทั้ง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น การออกกลางคัน ความพิการ เป็นต้น และการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2542) และ Samosir (2008) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจไว้ว่า การกระจายอำนาจเป็นแนวทางปฏิรูปการศึกษาเพื่อที่จะกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา และมีความมุ่งหวังให้กระจายอำนาจการบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีประสิทธิผลเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน การกระจายอำนาจมีความสำคัญเนื่องจากการกระจายอำนาจจะทำให้องค์การลดภาระงาน ลดขั้นตอนในการบริหารเป็นการเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน องค์การจะปฏิบัติงานได้รวดเร็ว และสามารถตอบสนองความต้องการได้ทันต่อเหตุการณ์ และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้การส่งเสริมการศึกษาที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับที่ Yoshiki (2007) กล่าวไว้ว่า การศึกษาควรมีหลากหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะ ความต้องการ ปัญหา และปรัชญาความเชื่อในเรื่องการพัฒนามนุษย์ ทางเลือกของการศึกษาควรหลากหลาย ที่ทำให้คนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

เมื่อพิจารณาในทางเศรษฐกิจและกระบวนทัศน์ในการพัฒนาพบว่าประเทศอินโดนีเซียต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีจุดเน้นที่การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก สามารถเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้า มีเกียรติสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นอิสระ ไม่ต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ หรือด้านใดๆ รวมทั้งสามารถรับมือกับการท้าทายในรูปแบบต่างๆ ได้ โดยยึดมั่นกับการพัฒนาใน 3 สาขาหลักหรือ 3 เสาหลัก คือ 1) การพึ่งพาตนเองได้ (self reliance) 2) มีความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) 3) มีอารยธรรมที่สูงส่ง (superior civilization) โดยผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ดังนั้นอินโดนีเซียจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 - 2025 และมียุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 เป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 - 2025 ให้ความสำคัญต่อการให้โอกาสการศึกษาสำหรับทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตอบสนองต่อการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการจ้างงาน และสะท้อนให้เห็นว่าในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจจำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรของประเทศกับทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงสุดในทุกด้าน มีความรู้ความสามารถ และทักษะในแขนงต่างๆ เพื่อพร้อมเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับที่ ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2545) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจในกระสังคมโลกจะมีความหลากหลาย การแข่งขันจะมีมากขึ้น การที่มนุษยชาติและประเทศต่างๆ จะสามารถอยู่ในโลกได้จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดเดิมๆ โดยสร้างแนวคิดใหม่ๆ เพื่อจะได้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างกลมกลืน การศึกษาที่เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนามนุษย์จะต้องมีการปรับกระบวนทัศน์ใหม่และกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (อ้างถึงใน http://blog.eduzones.com/drkrieng/7005) กล่าวว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลต่อตลาดแรงงานและการศึกษา เนื่องจากการกำหนดลักษณะของแรงงานที่ต้องการ อาทิ เศรษฐกิจใหม่ จะแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น การศึกษาต้องพัฒนาคนให้มีทักษะการทำวิจัย ให้สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ที่มีคุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนเกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า และเงินลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ประเทศต่างๆ ไม่เพียงแต่ต้องลดการกีดกันการแข่งขันเท่านั้น ยังต้องแข่งขันกันด้วยสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยแรงงานที่มีฝีมือ มีทักษะความสามารถที่หลากหลาย เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ การบริหาร ฯลฯ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

จากที่กล่าวมา ประเทศอินโดนีเซียมีปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญคือ ประการแรกคือ ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันและภาวการณ์แข่งขันระดับสากล ด้วยความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ของโลกปัจจุบัน ทำให้ประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญกับภาวะความท้าทายต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางความก้าวหน้าของโลก รวมทั้งต้องยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล จึงได้กำหนดแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย 2011 - 2025 หรือที่มีชื่อย่อว่า แผน MP3EI เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งสร้างให้อินโดนีเซียกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลกภายในปี ค.ศ. 2025 และเล็งเห็นว่าการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรของประเทศกับทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงสุดในทุกด้าน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในแขนงต่างๆ เพื่อพร้อมเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศให้เจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุดังกล่าว อินโดนีเซียจึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 - 2025 และยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ค.ศ. 2010 - 2014 สอดคล้องกับที่ ไนซ์บิตต์และอเบอร์ดีน (2534) และ ทอฟฟเลอร์ (2538) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในอนาคตจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก (Global)” ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และระบบการสื่อสารของยุคไฮเทคเป็นตัวขับเคลื่อนแหล่งข้อมูลที่ท่วมท้นเป็นผลให้มนุษย์ต้องเป็นนักสังเคราะห์เพื่อจะได้สามารถแจกแจงข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีระบบใกล้ความจริงและนำมาใช้ในการปรับตัว ปรับนโยบาย ปรับแผน ปรับยุทธศาสตร์ ปรับธุรกิจ และงานของตนให้สอดคล้องกับภาวะเป็นจริงอย่างทันการ ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งอาเซียนซึ่งประเทศอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในสมาชิก (กรมอาเซียน, 2552) กล่าวคือเพื่อส่งเสริมและเร่งรัดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อเจตนารมณ์ในความเสมอภาคและความร่วมมือร่วมใจ ทั้งนี้เพื่อเสริมรากฐานความรุ่งเรืองและสันติสุขในภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ รวมถึงการบริการ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรม การวิจัยทางการศึกษา อีกทั้งเพื่อให้เกิดการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุน รวมถึงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ การลดปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในสังคมให้บรรลุผลผายในปี พ.ศ. 2563 นอกจากนั้นแล้วเพื่อทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดการค้าและมีฐานการผลิตสินค้าและบริการเดียว ซึ่งจะทำให้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีตามไปด้วย เช่น แรงงาน ที่มีฝีมือ การลงทุน สินค้า บริการ รวมถึงการย้ายเงินทุนที่มีความเสรีมากขึ้น (Asean, 2008a) ดังนั้นประเทศอินโดนีเซียจึงต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงานของประเทศเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีดังกล่าว

ประการต่อมาคือความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ ความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ของคนในประเทศและความยากจน ดังที่กล่าวมาแล้วประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะ แต่ละหมู่เกาะจะมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ที่มีลักษณะความแตกต่างทางด้านฐานะความเป็นอยู่ที่ต่างกัน มีความเหลื่อมล้ำของชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศอินโดนีเซียจึงมีนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยไม่แบ่งแยกทางด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยทั้งนี้ต้องยึดหลักของสิทธิมนุษยชน คุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของประเทศ ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1945 ที่กล่าวว่า รัฐจะต้องตระหนักและดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้โอกาสอย่างเท่าเทียม สำหรับคนทุกคนในประเทศได้เข้าถึงการศึกษา โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับการศึกษา (The 1945 Constitution, 1945) ประกอบกับ ประเทศอินโดนีเซียได้ร่วมลงนามในสัญญาในการดำเนินการข้อตกลงระดับนานาชาติเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ตามประกาศ Dakkar ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งทำให้ประเทศอินโดนีเซียต้องประกาศแผนปฏิบัติการ Education for all ค.ศ. 2003 - 2015 เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนทุกเพศทุกวัย

โดยในปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียได้พัฒนาการจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความหลากหลายอาทิ การศึกษาระดับปฐมวัยจะมีรูปแบบการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาล กลุ่มการเรียนรู้ผ่านการเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์บริการเชิงบูรณาการ โปรแกรมสำหรับมารดา (The Section for Early Childhood and Inclusive Education, 2005) นอกจากนี้ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับและเป็นรัฐสวัสดิการซึ่งผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จะมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่จัดการศึกษา เช่น สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาของศาสนา สถานศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาการศึกษานอกระบบ (Ministry of National Education, 2010) เพื่อรองรับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ปัญหา และความต้องการ รวมทั้งความแตกต่างกันทางด้านพื้นที่ที่อยู่อาศัย

ในส่วนของระบบการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยระดับการศึกษาที่น่าสนใจคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น มีการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาได้ และมีทางเลือกเพื่อความเหมาะสมกับความต้องการและสภาพปัญหาของผู้เรียน เช่น สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาของศาสนา สถานศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาการศึกษานอกระบบ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรูปแบบของการจัดการศึกษาหลายแบบ ดังนี้ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป การศึกษาระดับ

มัธยมศึกษาทางวิชาชีพ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบสามัญทางศาสนา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบสามัญบริการ การศึกษาระดับมัธยมแบบการศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับ หลักการของการศึกษาตลอดชีวิตที่เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงความเชื่อ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนของระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่มีอยู่ให้เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของคนในสังคมได้อย่างกว้างขวาง (อุดม เชยกีวงศ์, 2551)

นอกจากนี้ประเทศอินโดนีเซียยังมีการส่งเสริมให้ทุกคนในประเทศมีอุดมการณ์ร่วมผ่านระบบการศึกษา เนื่องจากอินโดนีเซียมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ทำให้การศึกษาในทุกระดับมีการกำหนดวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปัญจศีล ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานในการดำเนินชีวิตหรืออุดมคติในชีวิตของชาวอินโดนีเซียที่นำมาใช้ในการสร้างอุดมการณ์รักชาติและความเป็นเอกภาพของประเทศบนความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา สอดคล้องกับที่เทพพร มังธานี (ม.ป.ป.) กล่าวว่า คนและสังคมมักมีอุดมคติในชีวิต คือ จุดหมายสูงสุดที่บุคคล หรือสังคมมุ่งบรรลุถึง และแบบความคิดหรือความเชื่ออันเป็นจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มชน

ประเทศอินโดนีเซียยังมีการส่งเสริมให้แต่ละสถานศึกษาที่อยู่ในท้องที่ที่แตกต่างกันมีการพัฒนาและใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่ออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะและสภาพของชุมชนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ทักษะเกี่ยวกับการทำมาหากินที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากแนวคิดการปกครองทางการเมือง การที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง เป็นการให้ความสำคัญและการยอมรับกับความแตกต่างหลากหลาย เพื่อทำให้ท้องถิ่นที่มีชาติพันธุ์แตกต่างกันมีความภูมิใจในตนเอง และเห็นการให้การยอมรับจากรัฐที่มีต่อตน ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปึกแผ่นของประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาใหม่ของประเทศอินโดนีเซีย ปี 2013/2014 ได้มีการผนวกรวมการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจเป็นการลดทอนความแตกต่างทางภาษาและลดทอนความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวอินโดนีเซียไป (Thejakartapost.com 1 March, 2013) สอดคล้องกับที่ชูพินิจ เกษมณี (2547) กล่าวว่าการศึกษาที่น่าจะเป็นคำตอบสำหรับทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกชุมชน คือการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานความรู้ของชุมชนและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มิใช่แบบเดียวทั่วประเทศ เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดทัศนคติในการยอมรับความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยชุมชนจัดขึ้นเองให้กับผู้เรียนของตนให้ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ และมีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น (สุชาดา จักรพิสุทธิ์ และคณะ, 2548) เพื่อ

สืบทอดอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนตนเอง รักษาเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ประเสริฐ ตระการศุภกร, 2540 และพิภพ ธงไชย, 2542)

นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับแผนต่างๆ ดังนี้ แผนแม่บทพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย 2011 – 2025 แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยนโยบาย “Education for All” ใน ค.ศ. 2002 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2003 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ซึ่งทุกแผนมีความเชื่อมโยงสอดคล้องในจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชาวอินโดนีเซียมีการศึกษาอย่างน้อยระดับขั้นพื้นฐาน และมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาทุกรูปแบบเพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ ของประเทศให้ก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์อินโดนีเซีย 2025 (Indonesia Vision 2025) กล่าวว่า ภายในปี ค.ศ. 2025 อินโดนีเซียสามารถเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้า มีเกียรติสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นอิสระ รวมทั้งสามารถรับมือกับการท้าทายในรูปแบบต่างๆ ได้ สอดคล้องกับ Suryadrama and Jones (2013) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างมากของประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยภาพรวม พัฒนากำลังฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาด้านสุขภาวะของประชากรอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมีการกำหนดสมรรถนะมาตรฐานตามวิชาชีพร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ และร่วมกันในการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการทำงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงเมื่อจบการศึกษาแล้ว (Gropello, 2013 and Salim, Interview, 11 December 2013) นอกจากนี้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งมีทั้งมหาวิทยาลัยและโพลีเทคนิค โดยมหาวิทยาลัยในปัจจุบันจะเน้นการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบรับกับการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจของประเทศและของโลก โดยเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยและการทดลอง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นโพลีเทคนิคซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการปฏิบัติการในเชิงอาชีพเฉพาะ จะเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาทฤษฎี ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในทางปฏิบัติที่มีความหนักแน่นทางทฤษฎี (The Ministry of National Education, 2012 and Suwignjo, Interview, 11 December 2013)

สำหรับกลไกการขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซีย การที่มีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะมากมาย อีกทั้งแต่ละหมู่เกาะจะมีลักษณะทางประชากรที่มีชาติพันธุ์และลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้น การอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายเพื่อให้การนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้จึงต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้การนำนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาไปใช้ในพื้นที่ไม่ว่า

จะอยู่ไกลหรือไกลก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โดยมีวิธีปฏิบัติที่มีความหลากหลายและสามารถจัดหางบประมาณรายได้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้ ซึ่งส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาในท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับ หลักการกระจายอำนาจ ที่ Samosir (2008) กล่าวถึง ประโยชน์ของการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียว่าทำให้หน่วยงานระดับรัฐบาลท้องถิ่นมีความสามารถในการตัดสินใจในการดำเนินงานด้านการศึกษาได้รวดเร็วขึ้น และสามารถจัดหางบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลส่วนกลางซึ่งมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับขนาดพื้นที่ของประเทศและจำนวนสถานศึกษาที่มีมากมายมาใช้ในการสนับสนุนการศึกษาในเขตพื้นที่ของตนเองได้ จากการกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับนานาชาติ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรง คือ มาร่วมจัดการศึกษา หรือโดยทางอ้อม เช่น การให้งบประมาณหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2546) กล่าวว่า เครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติภารกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์ และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นการเชื่อมโยงกันอย่างหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็นหรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เครือข่ายความร่วมมือเป็นไปได้ทั้งระดับปัจเจกบุคคล องค์กร และสถาบัน อาจมีขอบข่ายและขนาดตั้งแต่เล็กๆ ภายในชุมชนไปจนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ

กลไกขับเคลื่อนอีกประการที่สำคัญต่อการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้ของประเทศอินโดนีเซียคือ การมีแผนการศึกษาระยะยาวที่ไม่เปลี่ยนตามรัฐบาลและการมีกฎระเบียบในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนที่นำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยในปัจจุบันมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้สามารถแข่งขันระดับนานาชาติ สอดคล้องกับ แผนแม่บทพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย 2011 - 2025 ที่เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในแต่ละเขตเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาในประเทศอินโดนีเซียจึงเน้นการพัฒนาตัวผู้เรียนให้กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์อันทรงคุณค่า มีความเข้มแข็งด้านการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ สอดคล้องกับที่พะยอม วงศ์สารศรี (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนที่เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกล มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการ

ของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามปัญหาการศึกษาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียที่สำคัญคือปัญหาความไม่เทียมทางการศึกษา ทั้งงบประมาณ ปริมาณและคุณภาพของครู อุปกรณ์การศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้สถานศึกษาในเมืองสำคัญหรือเมืองใหญ่ได้โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลที่เป็นเขตพื้นที่ยากจน อีกทั้งครูส่วนใหญ่ที่จบการศึกษามักต้องการอยู่ในเมืองใหญ่ ทำให้ปริมาณและคุณภาพของครูในพื้นที่ชนบทห่างไกลมีปัญหา สอดคล้องกับที่ Prangbkat (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2556) กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันด้านงบประมาณการศึกษาที่ได้รับ ดังนี้ “...โรงเรียนในเมืองหลวงหรือเมืองสำคัญของแต่ละรัฐจะมีจำนวนนักเรียนมากกว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการให้งบประมาณจากรัฐบาลจัดให้ตามรายหัวของเด็ก ดังนั้น โรงเรียนในเมืองหลวงหรือเมืองสำคัญจึงมักได้รับงบประมาณสูงมาก เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน...” Prangbkat (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2556) และ Rahman (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันด้านการใช้อุปกรณ์การศึกษา ดังนี้ “...ในเขตพื้นที่ห่างไกลระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้การจัดการเรียนรู้ด้วยระบบไอซีทีเป็นได้ยาก...” นอกจากนี้ ยังมีเรื่องความไม่เท่าเทียมกันด้านครูผู้สอน ดังที่ Suharti (2013) กล่าวถึงคุณภาพและปริมาณของครูในประเทศอินโดนีเซียยังมีปัญหาอยู่ กล่าวคือ คุณภาพโดยรวมของครูยังไม่ดีนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณวุฒิทางการศึกษายังไม่จบระดับการศึกษาปริญญาตรีตามที่กำหนดไว้ ซึ่งในส่วนนี้องค์กรพัฒนาวิชาชีพครูกำลังดำเนินการในการพัฒนาอยู่ ส่วนปริมาณของครูเมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในเมืองและชนบทพบว่าสัดส่วนของครูในเมืองจะมีสูงกว่าส่งผลทำให้การศึกษาในเขตชนบทค่อนข้างมีปัญหา สอดคล้องกับ Prangbkat (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2556) กล่าวว่า “...การที่ประเทศอินโดนีเซียมีโรงเรียนกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ มากมาย ประมาณ 148 ล้านโรงเรียนในระดับประถม ทำให้ในเขตพื้นที่ห่างไกลมักจะขาดครู...” และ Rahman (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) ที่กล่าวว่า “...ปัญหาของคุณภาพของครูผู้สอนคือ ครูมักสอนตามตำราและมักไม่ค่อยพัฒนาหรือติดตามวิธีการสอนแบบใหม่ๆ...” ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ (สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2556) กล่าวว่า “...ปัญหาทางการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียคือ การขาดบุคลากรหรือครู แม้ว่ารัฐบาลจะมีงบประมาณสร้างโรงเรียนแต่ประเด็นคือ ขาดบุคลากรที่จะไป หรือมีบุคลากรแต่ไม่พอ ต้องสอนทุกวิชา หรือมีบุคลากรที่พร้อม

แต่โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่พ่อแม่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องเรียนโรงเรียนสายสามัญ แต่ควรเรียนโรงเรียนศาสนา..."

สำหรับข้อเสนอแนะทางการศึกษาของประเทศอินโดนีเซียที่น่าสนใจคือ การสร้างความหลากหลายและยืดหยุ่นทางการศึกษา ทั้งการมีสถานศึกษาที่มีความหลากหลายในทุกระดับ มีหน่วยงานที่หลากหลายจากในประเทศและต่างประเทศเข้ามาให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษา เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสากลที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นชาติอินโดนีเซีย ดังที่ Rahman (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) กล่าวถึงความหลากหลายของรูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย ดังนี้ "...มีโรงเรียนหลายรูปแบบเพื่อรองรับการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่มีลักษณะ ความต้องการ ปัญหาที่ต่างกัน ทั้งโรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนศาสนาอิสลาม (Madrasah) สถาบันปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและสามัญ (Pesantren) โรงเรียนสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ และการศึกษานอกระบบสายสามัญ (Package A/B)..." และ Salim (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) กล่าวถึงความหลากหลายของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการศึกษา ดังนี้ "...สำหรับการกำหนดมาตรฐานของคุณภาพของการศึกษานอกระบบจะส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรม สถานประกอบการ องค์กรพัฒนาเอกชน ร่วมกับรัฐบาลในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าว เพื่อพัฒนาให้เป็นสมรรถนะของแรงงานของประเทศ เพื่อนำไปกำหนดเป็นหลักสูตรสำหรับสถาบัน และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป..." สอดคล้องกับ Solkhin (สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2556) กล่าวว่า "...โรงเรียนจะมีความร่วมมือกับศิษย์เก่า ผู้ปกครอง บริษัท สถานประกอบการ ในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนไปถึงมาตรฐานที่ตั้งไว้..." ส่วนมาหะมะดารี แวโนะ (สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2556) กล่าวถึงความเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นชาติที่เคารพความหลากหลายของอินโดนีเซียว่า "...โรงเรียนในอินโดนีเซียแต่ละโรงเรียน นอกจากมีหลักสูตรแกนกลางแล้วจะมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของตนเอง เพื่อคงความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรทางด้านภาษา หรือหลักสูตรเกี่ยวกับท้องถิ่นของเรา..." สอดคล้องกับ สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ (สัมภาษณ์ 12 ธันวาคม 2556) กล่าวว่า "...แต่ในแต่ละจังหวัดจะมีวิชาของตนเอง เช่น บางจังหวัดตั้งอยู่บนเกาะกาลิมันตันมีถ่านหินมาก ก็แทรกวิชาการจัดการ ประโยชน์ ข้อเสนอของการนำถ่านหินมาใช้ บางจังหวัดมีป่าไม้มาก ก็แทรกวิชาการรักษาทรัพยากรป่าไม้ เพราะต้องการให้เด็กเรียนจบแล้วทำงานในจังหวัดของตัวเอง ไม่เข้ามาทำงานในเมืองหลวงที่เจริญและทุกคนแย่งกันเข้ามาทำงาน เช่น จาการ์ต้า..."

2. อภิปรายผลการสังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ ปัจจัยและเงื่อนไขและกลไกขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียกับประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่านโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศไทย มีความเชื่อมโยงกับนโยบายหรือแผนพัฒนาประเทศในระยะยาว กล่าวคือ เวียดนามมีนโยบายโด่ย เหม่ย มาเลเซียกำหนดโยบายวิสัยทัศน์ 2020 อินโดนีเซียมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ค.ศ. 2011 – 2025 ประเทศไทยที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 โดยทั้งสี่ประเทศมีเป้าหมายร่วมของแผนคือการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และเห็นว่าการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนซึ่งเป็นสิ่งขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติด้างต่างๆ จะต้องเป็นการลงทุนระยะยาวเพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการกำหนดนโยบาย แผน หรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในระยะยาวเช่นกัน กล่าวคือ ประเทศเวียดนามมีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติระยะยาว สำหรับปี ค.ศ.2001 – 2010 เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความสามารถทางการจัดการธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ประเทศมาเลเซีย แผนการพัฒนาระบบการศึกษาของมาเลเซีย ค.ศ. 2013 - 2025 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน 12 ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็น" ประเทศที่พัฒนาแล้ว" ภายในปี 2020 ส่วนประเทศอินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ค.ศ. 2003 และมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ที่เน้นการพัฒนาการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ซึ่งมี 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 ค.ศ. 2005 – 2009 ปรับปรุงความสามารถและความทันสมัย ระยะที่ 2 ค.ศ. 2010 – 2014 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการบริการ ระยะที่ 3 ค.ศ. 2015 – 2020 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับภูมิภาค และระยะที่ 4 ค.ศ. 2021 – 2025 เพิ่มความเข้มแข็งด้านการแข่งขันระดับนานาชาติ ซึ่งขณะนี้มียุทธศาสตร์ด้านการศึกษาปี 2010 – 2014 รองรับ ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายมิติรวมทั้งความสามารถในการแข่งขัน สำหรับประเทศไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ที่มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ

ดังนั้นการวางแผนระยะยาวจึงส่งผลต่อการมีทิศทางที่ชัดเจนต่อการดำเนินการด้านการศึกษาเป็นกรอบของการกำหนดในการทำแผนระดับอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา มีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถแบ่งระยะในการดำเนินงาน และสามารถทบทวนกระบวนการได้อย่างสม่ำเสมอขณะดำเนินการอยู่ สอดคล้องกับที่ Ministry of National Education (2005) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ของประเทศอินโดนีเซียไว้ว่า เพื่อทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนชาวอินโดนีเซียมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย การกำหนดกิจกรรมหลัก ตัวชี้วัดที่สะท้อนความสำเร็จ และสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวถึงประโยชน์ของการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ไว้ว่าเป็นการนำสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการศึกษาของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และช่วยเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษาระดับต่างๆ ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางในการทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างสัมพันธ์กันและต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาจากความต่อเนื่องของแผนด้านการศึกษาของทั้งสี่ประเทศ พบว่าสำหรับประเทศเวียดนามและมาเลเซียนั้นการมีความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีต่อเนื่องในการปกครองประเทศของรัฐบาลเดียวเช่นเวียดนามหรือรัฐบาลเสียงข้างมากซึ่งเป็นพรรคเดิมของมาเลเซีย ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเมืองที่มั่นคงและมีเสถียรภาพส่งผลต่อการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเป็นอย่างมาก และได้ส่งผลต่อการพัฒนามนุษย์และความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติสำหรับมาเลเซียมาก คือ ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ในปี ค.ศ. 2012 ประเทศมาเลเซียอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง อันดับที่ 64 จาก 187 ประเทศ และผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ ในปี ค.ศ. 2013 - 2014 โดยภาพรวมปรากฏว่าประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 24 จาก 148 ประเทศ (WEF, 2013) ส่วนเวียดนามการมีนโยบายและยุทธศาสตร์การสรรหาคนเก่งเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาการให้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี ค.ศ.1965 ได้ส่งผลต่อการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อย่างมาก โดยเมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) สำหรับประเทศเวียดนามได้เข้าทดสอบโครงการนี้เป็นปีแรก ใน ค.ศ. 2012 พบว่า อยู่ในลำดับที่ 17 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 511 คะแนน ด้านการอ่าน 508 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 528 คะแนน ซึ่งทำคะแนนในทุกส่วนได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD ด้านคณิตศาสตร์ซึ่งอยู่ที่ 494 คะแนน ด้านการอ่าน 496 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 501 คะแนน สอดคล้องกับที่ มนังค์ อังควานิช (2553) ได้กล่าวถึงการที่พรรคอัมโน เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดจากการเลือกตั้งมาโดยตลอด และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ทำให้การวางกรอบนโยบายในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งด้านการศึกษามีความต่อเนื่องระยะยาวจนถึงปัจจุบัน และ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555) ได้กล่าวถึงการเมืองการปกครองที่เวียดนามใช้ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ทำให้เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง มีเอกภาพสูง มีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามบริหารงานเพียงพรรคเดียว ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศทุกด้าน ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและนโยบายต่างๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหารประเทศ รวมทั้ง

พิมเสน บัวระภา (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2556) ที่กล่าวว่า การมีพรรคการเมืองเดียวส่งผลให้การเมืองของเวียดนามมั่นคง มีเสถียรภาพและเอกภาพ นโยบายที่เกิดขึ้นจึงดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง ในทิศทางที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศอินโดนีเซียแม้นโยบายด้านการเมืองจะไม่เปลี่ยนแปลงตามรัฐบาลมากนักแต่ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์อยู่ในระดับกลาง อันดับที่ 121 ผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) อยู่ในอันดับที่ 64 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 375 คะแนน ด้านการอ่าน 396 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 382 คะแนน ซึ่งอาจเกิดมาจากหลายสาเหตุทั้งสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศที่มีการกระจายเป็นเกาะมากมาย ทำให้การศึกษาที่มีคุณภาพอาจไม่ทั่วถึงขณะที่ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มการพัฒนามนุษย์ อันดับที่ 127 ผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) อยู่ในลำดับที่ 50 โดยทำคะแนนได้ในด้านคณิตศาสตร์ 427 คะแนน ด้านการอ่าน 441 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 444 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่าการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษาแม้จะเป็นระยะยาวแต่ขาดการดำเนินการที่มีคุณภาพ ดังที่ สุนีย์ คล้ายนิล (2556) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ระบบโรงเรียนของประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จในการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) เนื่องจาก ระบบโรงเรียนไม่สามารถจัดให้นักเรียนมีโอกาสทางการเรียนเท่าเทียมกัน ไม่ว่านักเรียนจะมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมอย่างไรก็ตาม การมีบรรยากาศของการแข่งขันรับนักเรียนสูงมาก มีการสอบคัดเลือกและรับมอบตัวในวันเดียวกัน เป็นการตัดโอกาสไม่ให้นักเรียนและพ่อแม่มีทางเลือกโรงเรียนที่หลากหลาย การกระจายทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม ครูมีเงินเดือนไม่สูง แต่ชั้นเรียนมีขนาดใหญ่ ครูดี มีคุณภาพมีอยู่เฉพาะในโรงเรียนดีที่มีผลทางวิชาการสูง ส่วนครูในโรงเรียนยากจน ต้องแบกภาระงานนอกเหนือจากการสอน เพราะทรัพยากรบุคคลมีจำกัด จึงเกิดความแตกต่างจากโรงเรียนที่มีเศรษฐกิจดีในช่องว่างที่กว้างมาก

ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย รวมทั้งประเทศไทยได้มีแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชนแห่งชาติ ค.ศ. 2003 – 2015 ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเวียดนามมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมากเป็นอันดับ 3 ของโลก คือประมาณ 91 ล้านคน ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีประชากรมากถึง 248 ล้านคน มีความแตกต่างด้านประชากรที่มีหลายเผ่าพันธุ์ มีความแตกต่างด้านภาษาตามแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งประเทศมีสภาพเป็นหมู่เกาะน้อยใหญ่ที่มีการกระจัดกระจายอย่างมาก ซึ่งในแผนปฏิบัติดังกล่าวมีนโยบายที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเผ่าพันธุ์ มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีหลากหลายรูปแบบในการเข้าศึกษา สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนเช่นกัน

การที่แผนปฏิบัติการนี้มีความสำคัญเพราะเป็นแผนที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาของคนทั้งประเทศ มีข้อตกลงที่เป็นพันธะสัญญาระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศคือ

UNESCO ในการทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ Education for All ของทั้งสามประเทศ ซึ่งจะมีการประชุมติดตามการดำเนินการ ล่าสุดคือ เมื่อปี พ.ศ. 2554 ซึ่งจัดประชุมที่ประเทศไทย การมีการร่วมลงนามรับรองปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 และมีการประชุมทุก 10 ปี ทำให้ทั้งสามประเทศมีการดำเนินการและจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดโครงการรองรับแผนปฏิบัติการดังกล่าวมากมาย เช่น การพัฒนาการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ การขยายโอกาสการเรียนระดับขั้นพื้นฐานฟรี การขยายการดูแลเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินการแผนปฏิบัติการดังกล่าวนี้พบว่าการดำเนินการยังมีปัญหาอยู่มากในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการออกกลางคันของนักเรียนมีมากอยู่ สอดคล้องกับที่วิทยากร เชียงกูล (2553) กล่าวว่า แม้จะมีกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และรัฐธรรมนูญกำหนดว่ารัฐต้องจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่รัฐบาลยังไม่ติดตามให้มีผลบังคับใช้อย่างแท้จริง ไม่ได้ติดตามแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคันซึ่งมีสัดส่วนที่สูงมาก ที่เกิดจากสาเหตุด้านปัญหาความยากจน การโยกย้ายที่อยู่ตามผู้ปกครอง การที่เด็กต้องเริ่มออกไปทำงานช่วยพ่อแม่ การมีลูกตั้งแต่วัยรุ่น ระบบการจัดการศึกษาที่เน้นการแข่งขันแบบแพ้คัดออกตามมาตรฐานเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงการเรียนได้ช้าเร็วและความถนัดที่แตกต่างกันของเด็ก ทำให้เด็กที่เรียนตามเพื่อนไม่ทัน สอบไม่ผ่าน เรียนต่อไม่ไหวหรือไม่อยากเรียน

ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียต่างมีมีจุดร่วมในนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศ คือ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แต่อยู่บนความต่างตามความมุ่งหวังของประเทศ โดยประเทศเวียดนามต้องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ มาเลเซียเน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว อินโดนีเซียเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่วนประเทศไทยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ระบุเจตนารมณ์ว่ามุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการในการพึ่งตนเองและมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การแข่งขันในระดับต่างๆ ได้

โดยประเทศเวียดนามมีนโยบายการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษเป็นจุดเด่น โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นผู้นำในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกาศใช้นโยบายโด่ย

เหม่ย ดังที่สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2550) กล่าวว่าแม้นโยบายโด่ย เหม่ยจะเน้นที่การปฏิรูปเศรษฐกิจ เช่น ด้านการเกษตร ด้านการตลาดและธุรกิจ ด้านการเงิน การคลัง เป็นต้น แต่ก็ส่งผลต่อการปฏิรูปในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องปรับปรุงการศึกษาให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายโด่ย เหม่ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกำหนดนโยบายใหม่ด้านการศึกษาดังนี้ (1) การยกระดับสติปัญญาของประชาชนให้สูงขึ้น สามารถมีส่วนร่วมและตามทันการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป (2) การยกระดับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพสูงพอกับการก้าวไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่ และ (3) การสรรหาคนเก่งเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาการให้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การผลิต และการจัดการทางธุรกิจเพื่อการพัฒนาประเทศ

มาเลเซียเน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นพหุสังคมในมาเลเซียทำให้ต้องหาแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ร่วมเพื่อการอยู่ร่วมกันโดยผ่านทางศาสนาและภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับที่บุญรัตน์ รัฐบริรักษ์ (2556) กล่าวว่า สังคมมาเลเซียมีความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ ศาสนาและวัฒนธรรมในมาเลเซียถือว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุดของมาเลเซีย เนื่องจากการก่อตัวของความเป็นชาติมาเลเซียมิได้เกิดขึ้นด้วยชาวมลายูแต่เพียงอย่างเดียว ชาติพันธุ์จีนและอินเดียต่างก็เป็นอีกสองเชื้อชาติที่มีความสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจของมาเลเซียไม่ด้อยไปกว่าชาวมลายูที่เป็นเจ้าของประเทศ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลมาเลเซียจึงดำเนินนโยบายด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของความเป็นชาติอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้เนื่องจากมาเลเซียเคยมีบทเรียนความขัดแย้งด้านเชื้อชาติอย่างรุนแรงมาก่อน เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียมองว่าความมั่นคงของประเทศขึ้นอยู่กับความกลมกลืม ระหว่างเชื้อชาติมลายู อินเดียและจีน ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการสร้างรัฐที่สะท้อนความแตกต่างหลากหลายในสังคม ผ่านระบบการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นเบ้าหลอมสำคัญที่จะทำให้เกิดอุดมการณ์ของคนในชาติแบบเดียวกัน โดยมองข้ามความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา

สำหรับอินโดนีเซียและไทยเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากประสิทธิผลและคุณภาพ รวมทั้งผลกระทบเนื่องจากเมื่อพิจารณาจาก โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) อินโดนีเซียอยู่ในอันดับที่ 64 และไทยอยู่อันดับที่ 50 จากทั้งหมด 65 ประเทศ ดัชนีการพัฒนามนุษย์และความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับกลาง ทั้งสองประเทศยังต้องมีความพยายามและปรับปรุงให้ดีมากขึ้นทั้งในส่วนของการพัฒนาประสิทธิผลและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับที่ สุรชัย เทียนขาว (2556) กล่าวว่า เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ และการอ่านให้มากขึ้นลักษณะของระบบโรงเรียนควรปรับปรุง ดังนี้ สามารถจัดให้นักเรียนมีโอกาสทางการเรียนเท่าเทียมกัน ไม่ว่านักเรียนจะมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมแตกต่างกัน ให้อำนาจอิสระแก่โรงเรียนในด้านการกำหนดการเรียนการสอนและออกแบบการประเมินผลได้เอง แต่ไม่จำเป็นต้องให้โรงเรียนแข่งขันกันรับนักเรียน โรงเรียนต้องเน้นการยกระดับคุณภาพทางวิชาการมีการกระจายทรัพยากรไปสู่โรงเรียนต่างๆ อย่างเป็นธรรม

สำหรับปัจจัยเงื่อนไขหรือกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาดังกล่าวของทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย จะพบว่ามีปัจจัยเงื่อนไขหรือกลไกที่น่าสนใจหลายประการซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยเงื่อนไขหรือกลไกที่สำคัญที่ทำให้นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาก้าวหน้า ประการแรกคือการมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง และเป็นแผนระยะยาว สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ สอดคล้องกับที่ Ministry of National Education (2005) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะยาว ค.ศ. 2005 – 2025 ของประเทศอินโดนีเซียไว้ว่า เพื่อทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนชาวอินโดนีเซียมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย การกำหนดกิจกรรมหลัก ตัวชี้วัดที่สะท้อนความสำเร็จ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ไว้ว่าเป็นการนำสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการศึกษาของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และช่วยเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษาระดับต่างๆ ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางในการทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างสัมพันธ์กันและต่อเนื่อง

ประการที่สองที่ช่วยในการขับเคลื่อนคือการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาโดยเฉพาะ โดยเฉพาะอยู่ในระดับกระทรวงส่งผลทำให้นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาถือว่าเป็นวาระของประเทศที่จะต้องมีการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศอย่างสูงสุด รวมทั้งมีผลต่อการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล เพราะงบประมาณจะเป็นสิ่งที่จะมาช่วยในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ทั้งด้านการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อเป็นรัฐสวัสดิการ สำหรับการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาดูจะพบว่า แม้ทั้งสี่ประเทศจะมีการจัดสรรงบประมาณรายปีให้กับงานด้านการศึกษามากขึ้นก็ตาม แต่การจัดการศึกษาทุกระดับยังต้องมีการพัฒนาอยู่ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดสรรงบประมาณดังกล่าวมักจะเป็นเรื่องของเงินเดือนครูเป็น

ส่วนใหญ่ ทำให้งบประมาณในส่วนเพื่อการพัฒนาสถานศึกษามีจำกัดทั้งสภาพอาคารเรียน สภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ ดังนั้น ควรจะต้องมีการทบทวนระบบการเงินเพื่อการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาด้านการเงินในภาพการศึกษาปัจจุบันคือ งบประมาณส่วนใหญ่จ่ายไปยังฝั่งสถานศึกษามากกว่างบอุดหนุนรายหัว ซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งโรงเรียนรัฐมักจะได้รับการจัดสรรการอุดหนุนมากกว่าโรงเรียนเอกชน อีกทั้งเงินอุดหนุนดังกล่าวไม่ได้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเขตร่ำรวยและยากจนเท่าที่ควร ดังนั้น การปรับระบบการเงินเพื่อการศึกษาต้องเน้นการสร้างความรับผิดชอบและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ เช่น การจัดสรรเงินอุดหนุนจำนวนมากกว่าให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ด้อยโอกาส เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร และควรปรับเปลี่ยนงบประมาณไปสู่ระบบการเงินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น (อัญญรัตน์ นาเมือง, 2553)

การมีระบบการเมืองที่มั่นคงและการมีผู้นำและผู้บริหารประเทศที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน เป็นอีกปัจจัยเงื่อนไขหรือกลไกที่สำคัญ ทำให้การวางนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาสามารถทำได้ต่อเนื่องระยะยาว รวมทั้งทุกประเทศเห็นว่าการศึกษานั้นเป็นวาระของชาติ เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้ไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่ได้เห็นว่าเป็นเพียงเครื่องมือเชิงนโยบายทางการเมืองเท่านั้น ดังที่สมพิศ ไม้งาม (2549) ได้กล่าวถึงว่าการเมืองนั้นมีอิทธิพลต่อการศึกษาหลายประการ เช่น มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนการศึกษา กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ กำหนดระบบและประเภทการศึกษา มีอิทธิพลต่อการกำหนดเนื้อหาและการดำเนินการทางการศึกษา ทั้งการกำหนดปรัชญา หลักสูตร วิธีสอน และการบริหารการศึกษาในระดับต่างๆ อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยแล้วการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพ การเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาตามการเมือง การนำการเมืองมาแทรกแซงการศึกษา ทำให้การพัฒนาด้านการศึกษารวมถึงการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาไปสู่การปฏิบัติเกิดความชะงักงัน สอดคล้องกับที่ กลิ่น สระทองเนียม (2556) กล่าวว่า ฝ่ายการเมืองที่ต่างชูนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรของชาติสำคัญที่สุด แต่เมื่อได้เป็นรัฐบาล นโยบายกลับมุ่งไปที่ประชานิยมจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อหวังให้มีผลงานเกิดขึ้นรวดเร็วที่สุด งบประมาณที่ได้ปีละหลายแสนล้านบาทจึงถูกใช้จ่ายแก้ปัญหาและพัฒนาไม่ตรงจุด โดยเฉพาะปัญหาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการพัฒนาทั้งด้านทุพโภชนาการ สุขภาพพลานามัยที่จะส่งผลต่อสติปัญญา ความยากลำบากที่ต้องเดินทางไกล ทำให้ขาดเรียนบ่อยจนออกกลางคัน ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ปัญหาครูขาดแคลน รวมถึงสื่อและนวัตกรรมที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาเด็กได้ตรงกับศักยภาพ เด็กที่มีอยู่ ยิ่งมีการเปลี่ยนรัฐบาลและรัฐมนตรีบ่อย นโยบายก็เปลี่ยนบ่อยตามไปด้วย การจัดการศึกษาต้องกลับมานับหนึ่งใหม่อยู่ร่ำไป รากฐานความมั่นคงที่จะให้ต่อยอดไปสู่ความสำเร็จจึงไม่เกิด

การมีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการและสนับสนุนการศึกษาเป็นกลไกที่ทั้งประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และไทยใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยมีความร่วมมือกับองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนางานด้านการศึกษา ทั้งในรูปของการรับความช่วยเหลือด้านงบประมาณ เทคนิคใหม่ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เป็นผู้ร่วมจัดการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนให้มาช่วยกันในการจัดการศึกษา ลำพังการมีเพียงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาคือ กระทรวงศึกษาธิการเพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีเครือข่ายในการดำเนินการสิ่งต่างๆ ดังนี้คือ การมีเครือข่ายเป็นฐานสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาประเทศ เป็นการทำให้หน่วยงานและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา และทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การมีเครือข่ายร่วมมือทางการศึกษายังเป็นการร่วมความเป็นหุ้นส่วนและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของประเทศ เป็นการที่ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกว่าเป็นผู้ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาชัญญา รัตนอุบลและคณะ (2551) กล่าวว่า หัวใจของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 จึงได้บัญญัติส่วนที่เป็นหลักสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

กระแสโลกาภิวัตน์ กระแสการพัฒนาคนศตวรรษที่ 21 แนวโน้มการพัฒนาคนและประเทศชาติที่เปลี่ยนแปลงไปที่มีการแข่งขันระหว่างประเทศที่สูงขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันกับนานาอารยประเทศ การขยายตัวในการพัฒนาของประเทศในภูมิภาคเดียวกันเป็นปัจจัยเงื่อนไข และกลไกจากภายนอกประเทศพบที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่เป็นแผนระยะยาวของทั้งสี่ประเทศ โดยจำเป็นต้องมีการพัฒนาคนให้มีความรู้มีสมรรถนะและผลิตภาพสูงขึ้น เพื่อสามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี เพื่อความสำเร็จในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น คุณภาพของคนจึงมีความสำคัญมากในปัจจุบันและอนาคต ด้วยเหตุดังกล่าว ทั้งสามประเทศมีเป้าหมายในการพัฒนาคนทั้งที่เป็นบุคคลปกติ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษโดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ดังนั้นนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาที่สำคัญจึงมีทั้งการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับทุกคน โดยอย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้ทั้งสามประเทศมีเป้าหมายร่วมในการพัฒนาคนสอดคล้องกับบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความคิดสร้างสรรค์และ

นวัตกรรม มีความคิดวิเคราะห์และสามารถแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการสื่อสารและการร่วมมือในการทำงาน มีความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ มีความรู้พื้นฐานด้านสื่อ มีความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิต มีความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Kay, 2010)

ประเทศเวียดนามมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ของประชาชนที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษามีความก้าวหน้า การตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนอย่างยาวนาน ในด้านบวกทำให้ชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และการตระหนักถึงคุณค่าการศึกษาเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่ดี ดังนั้น ชาวเวียดนามจึงมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้วัฒนธรรมการเรียนรู้ของชาวเวียดนามยังสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การเลี้ยงดูบุตรหลานของชาวเวียดนามจึงเน้นเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคน มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบ สอดคล้องกับที่สิริวงษ์ หงส์สวรรค์ (2553) กล่าวว่าครอบครัวชาวเวียดนามบางครอบครัวจะบังคับให้ลูกเรียนเป็นหลัก เน้นให้ลูกเรียนเก่ง และผู้ปกครองบางครอบครัวจะตรวจสอบการเรียนของบุตรหลานทุกวัน มีกำหนดเวลาในการทำการบ้าน และอ่านหนังสือเพื่อเรียนในวันต่อมา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่พบเห็นได้ทั่วไปในความมุ่งมั่นทางการเรียนของชาวเวียดนาม และสอดคล้องกับสมศักดิ์ คงเที่ยง (2543) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม การกำหนดนโยบายและการจัดการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมและวัฒนธรรม สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักษณะของสังคมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของการศึกษา

สำหรับประเทศอินโดนีเซียกับประเทศไทยมีกลไกในเรื่อการกระจายอำนาจเช่นเดียวกัน แต่อินโดนีเซียกระจายอำนาจไปสู่รัฐบาลส่วนท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล สู่กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ขณะที่ไทยกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา แต่ปัญหาที่พบคือเขตพื้นที่ขาดการเป็นตัวแทนของสถานศึกษาและภาคประชาชน มักใช้วิธีคิดในเชิงการปกครองที่เป็นข้าราชการของรัฐเป็นส่วนใหญ่ การที่อินโดนีเซียมีสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศเป็นหมู่เกาะ และแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ดังนั้น เพื่อการอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ประเทศเดียวกัน การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาจะร่วมกันกำหนดออกจากรัฐบาลส่วนกลาง และส่งผ่านการดำเนินการไปยังระดับรัฐบาลท้องถิ่น โดยเน้นการมีนโยบายหลักแต่การดำเนินการในทางปฏิบัติมีความหลากหลาย สะท้อนให้เห็นรูปแบบการจัดการอำนาจที่รัฐที่เน้นการกระจายอำนาจแบบโอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งเป็นวิธีการกระจายอำนาจที่กว้างขึ้นและไกลที่สุด ในแง่การถ่ายโอนอำนาจในเรื่องงบประมาณ การบริหาร เป็นไปอย่างถาวร และไม่อาจเรียกคืนได้ตามอำเภอใจของรัฐส่วนกลาง โดย

การถ่ายโอนอำนาจต้องได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบ (Samosir, 2008)

3. อภิปรายผลข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย

จากการนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทยในหลายๆ ด้านทั้ง ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือนโยบายการพัฒนาครู นโยบายด้านการพัฒนาครู ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังเช่น Toom และ Husu (2012) กล่าวว่า อาชีพครูในประเทศฟินแลนด์เป็นอาชีพที่คนนับถือและเป็นที่ต้องการกันมาก คนที่สนใจจะเรียนครูได้รับการคัดเลือกและฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถสูง คนที่สอบเข้าเรียนครูในมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มนักเรียนที่เรียนดีที่สุด สำหรับครูประจำการต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโท ไม่ว่าจะสอนผู้เรียนชั้นไหน อาชีพครูต้องศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อรักษาความเป็นมืออาชีพตลอดเวลา อีกทั้งทั้งการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่วิทยากร เชียงกูล (2553) กล่าวว่า การจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต้องเปลี่ยนแปลงการผลิตและการทำงานของครู คือ ต้องเปลี่ยนกรอบคิดและพฤติกรรมของครูส่วนใหญ่ที่ไม่มีอุปนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า การวิเคราะห์ด้วยตนเอง เคยชินกับการสอนแบบบรรยายตามตำรา และมีอุปนิสัยแบบอำนาจนิยม เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นครูแนวใหม่ที่มีทัศนะแบบเสรีนิยมใจกว้าง รักการอ่านและศึกษาเรียนรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงวิธีการสอนแบบใหม่ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยครูเพียงช่วยชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาการกับโลกที่เป็นจริงที่จะนำไปใช้ในภาคปฏิบัติได้ การเปลี่ยนแปลงเป็นครูที่ดีดังกล่าวนี้ต้องมีการปฏิรูประบบการคัดเลือกและการให้การศึกษาครูใหม่ จูงใจคนเก่งและมีทัศนคติที่ดีมาเป็นครู ทำให้คนรักและภูมิใจในอาชีพครู ควรเพิ่มค่าตอบแทนและความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ มีทุนให้ศึกษาต่อ ทุนวิจัยและเขียนหนังสือ การให้รางวัลครูดีเด่น การฝึกอบรมใหม่อยู่เสมอ และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2546) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งยกระดับการพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงโดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบโดยกำหนดยุทธศาสตร์หลัก คือ ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์รอง คือ ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนาซึ่งต้องเร่งปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และสอดคล้องกับพิชิต ฤทธิ์จรูญ และคณะ (2555) ที่กล่าวว่าการ

พัฒนาครูต้องมีการจัดระบบและกลไกในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งที่สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2556) ให้ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการพัฒนาครู คือ การส่งเสริมการมีอิสระของโรงเรียนให้สามารถมีระบบการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาครูที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติจริง โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถนำงบประมาณไปเลือกการอบรมตามความต้องการ และมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ ที่ครูวิทยฐานะสูงช่วยพัฒนาครูใหม่ เพื่อส่งเสริมให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูโดยผ่านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงของกันและกัน ระบบผลตอบแทนครู คณะนักวิจัยเสนอให้การเลื่อนขั้นเงินเดือนและวิทยฐานะของครูส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการของผลการทดสอบมาตรฐานแบบใหม่ของนักเรียน โดยคำนึงถึงระดับตั้งต้นของคะแนน เพื่อให้ครูรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนมากขึ้น นอกจากนั้น การประเมินครู ควรใช้วิธีสังเกตการณ์ร่วมกับการพิจารณาเอกสาร กำหนดให้มีการประเมินคงสภาพวิทยฐานะทุก 5 ปี และปรับลดงานธุรการของครูลง ให้เน้นหน้าที่ในการสอนเป็นสำคัญ

นโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา มีความเชื่อมโยงกับนโยบายการสร้างความรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับที่ Samosir (2008) กล่าวถึง ประโยชน์ของการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียว่าทำให้หน่วยงานระดับรัฐบาลท้องถิ่นมีความสามารถในการตัดสินใจในการดำเนินงานด้านการศึกษาได้รวดเร็วขึ้น และสามารถจัดหางบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลส่วนกลางซึ่งมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับขนาดพื้นที่ของประเทศและจำนวนสถานศึกษาที่มีมากมายมาใช้ในการสนับสนุนการศึกษาในเขตพื้นที่ของตนเองได้ จากการกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับนานาชาติ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรง คือ มาร่วมจัดการศึกษา หรือโดยทางอ้อม เช่น การให้งบประมาณหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา และที่ World Bank (2013) กล่าวถึง อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย รัฐมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดการศึกษาเองผ่านโรงเรียนรัฐบาล หรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐและเอกชน รัฐจึงเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนโรงเรียน โดยในประเทศประชาธิปไตยการเลือกตั้งจะเป็นกลไกที่ผู้ปกครองในฐานะพลเมืองใช้ควบคุมนักการเมืองซึ่งคุมอำนาจรัฐ ในเวลาเดียวกัน โรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ ก็ต้องรับผิดชอบต่อรัฐบาล และต้องกำกับดูแลครูของตนให้สอนนักเรียนอย่างมีคุณภาพ

ทั้งหมดนี้ทำให้เกิด “สายความรับผิดชอบ” (Accountability chain) จากผู้ปกครองไปยังรัฐบาลต่อเนื่องไปจนถึงโรงเรียนและครู

สำหรับนโยบายการวัดและประเมินผลการศึกษา มียุทธศาสตร์ คือ การกำหนดให้โรงเรียนการทำแฟ้มแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้มีการการวัดคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น โดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีความสมดุลทั้งวิชาที่เป็นวิชาแกนหลัก และวิชากลุ่มทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง การลดการทดสอบของผู้เรียนที่มีหลายประเภท เช่น O-NET N-NET NT PISA LAS V-NET U-NET TIMSS โดยเน้นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงมากกว่าผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร การมีระเบียบรองรับในการเชื่อมโยงผลการวัดและประเมินผลการศึกษากับวิธีการประเมินผลงานหรือวิทยฐานะของครู การประเมินผลการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร และการให้สิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาโรงเรียน เช่น งบประมาณ เป็นต้น เร่งรัดการพัฒนาระบบและวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามสภาพจริง โดยนำผลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระดับผู้เรียน และโรงเรียนให้มีมาตรฐานไปสู่ระดับสากล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการประเมินผลต้องมีหลากหลายรูปแบบ มิใช่เพียงเพื่อการสอบ แต่ต้องนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การกำหนดนโยบายการศึกษาจะต้องเป็นนโยบายระยะยาวและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศ มีความชัดเจน และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

2. การบริหารจัดการการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการรวมศูนย์หรือการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานของการศึกษา

3. การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจะต้องกระจายไปให้ถึงการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริง

4. สร้างกลไกความร่วมมือในการดำเนินการการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน ครอบครัว มีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษา

5. การจัดการศึกษาต้องจัดให้ประชาชนทั้งประเทศอย่างทั่วถึงเป็นธรรม เป็นการจัดการศึกษาให้ประชาชนรวมทั้งคนยากจน คนด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย ฯลฯ ได้มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ตามความชอบ ความถนัด ศักยภาพ และความต้องการของแต่ละคนอย่างเต็มที่ การพัฒนาสถานศึกษาทั่ว

ประเทศให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน แก้ไขหรือลดปัญหาผู้เรียนออกกลางคัน ส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาต่อเนื่องที่ใช้การได้ เพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศมีโอกาสได้ศึกษาและพัฒนาตนเองได้อย่างกว้างขวาง

6. จัดให้การศึกษาสำหรับประชาชนทุกคนในทุกพื้นที่ ทุกช่วงวัย ทุกสภาพปัญหาและความต้องการ โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น ประชาสังคม สื่อมวลชน และปัจเจกบุคคล เพื่อให้การจัดการศึกษาได้ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นธรรม มีรูปแบบการศึกษาที่หลากหลายทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพอย่างแท้จริง

7. พัฒนาฐานข้อมูลรูปแบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยใช้สื่อแบบต่างๆ ที่จะนำเสนอข้อมูลด้านการดูแลเด็กปฐมวัยที่เข้าถึงและเข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สำหรับพ่อแม่ และสื่อมวลชนต้องปฏิรูปตัวเองเพื่อการส่งเสริมการศึกษาสำหรับพ่อแม่เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

8. การร่วมมือกันปรับเปลี่ยนกรอบความคิดในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยควรมีการทบทวนการศึกษาที่แยกเป็นสายสามัญ สายอาชีวศึกษา สายวิทยาศาสตร์ หรือสายศิลปศาสตร์แบบตายตัว ควรใช้หลักสูตรที่ยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เลือกเรียนวิชาที่ตนสนใจแบบข้ามสายได้ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้สัมผัสการเข้าใจถึงความสำคัญของสาขาวิชาต่างๆ รอบด้านเพิ่มขึ้น

9. มีกลไกในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นชุมชนวิชาการที่มีความเข้มแข็งด้านนานาชาติ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับโลก เช่น มีมาตรการในการส่งเสริมให้มีนักวิชาการหรือนักวิจัยจากต่างประเทศที่มาจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก มาปฏิบัติงานร่วมกับนักวิชาการหรือนักวิจัยชาวไทย พัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความสามารถและทักษะทางภาษาของผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการผลิตบัณฑิตโดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษาที่มีมาตรฐานระดับโลก

10. ส่งเสริมการมีอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษาให้สามารถมีระบบการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาครูที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติจริง โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถนำงบประมาณไปเลือกการอบรมตามความต้องการ และมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ ที่ครูวิทยฐานะสูงช่วยพัฒนาครูใหม่ เพื่อส่งเสริมให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู โดยผ่านการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงของกันและกัน

11. ส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกภาคส่วนทั้งระดับบุคคล ชุมชน องค์กร และสังคม โดยการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สังคมการเรียนรู้ และการกระจายความรับผิดชอบร่วมกันที่จะช่วยกัน

ส่งเสริมให้คนไทยรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ การค้นคว้าความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นอุปนิสัยอย่างต่อเนื่อง

12. ส่งเสริมและให้การยกย่องบุคคลในสังคมที่หมั่นศึกษาเล่าเรียนไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในรูปแบบใดก็ตาม เพื่อเป็นแบบอย่างของคนในสังคมให้มีความกระตือรือร้นในการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยเพื่อการเปรียบเทียบการศึกษาระหว่างประเทศสามารถนำเอกหลักการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามมาใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษา

2. ควรมีการวิจัยที่นำเอานโยบายและยุทธศาสตร์ที่นำเสนอในการวิจัยนี้ไปทดลองใช้ในวงการศึกษา เพื่อจะได้เห็นผลที่เกิดขึ้น ปัจจัย เงื่อนไข ในการนำนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล กมลตระกูล. **เวียดนามผงาด : การพัฒนาที่มีทิศทาง**. [ออนไลน์]. 2553 แหล่งที่มา: http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=1712 [12ธันวาคม 2556]

กฤต ไกรจิตติ. เอกอัคราชฑูตไทยประจำประเทศมาเลเซีย ณ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลซีย.**สัมภาษณ์**,18 ธันวาคม 2556.

กลิ่น สระทองเนียม. คุณภาพการศึกษาตกต่ำ ปัญหาสนิมเหล็กเกิดจากเนื้อในตน. ใน **เดลินิวส์** 24 กันยายน 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.dailynews.co.th/Content/education/62849 [12ธันวาคม 2556]

กองบรรณาธิการ. **ย้อนรอยประวัติศาสตร์อาเซียน เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : พาส เอ็ดดูเคชั่น, 2556.

การต่างประเทศ, กระทรวง. สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย a. **ข้อมูลพื้นฐานประเทศเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.aseanthailand.org/1Vietnam_Info.pdf [22 สิงหาคม 2556]

การต่างประเทศ, กระทรวง. สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย b. **ข้อมูลประเทศเวียดนามเพื่อใช้วิเคราะห์AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.thai-aec.com/185 [22 สิงหาคม 2556]

กุลธน ธนาพงศธร. **หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

กุลธน ธนาพงศธร. **นโยบายของรัฐ : อะไร ทำไม และอย่างไร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

กูอาเรส ตวันดอเลาะ. หัวหน้าสาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. **สัมภาษณ์**, 28 พฤศจิกายน 2556.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **การคิดเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย, 2546.

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์. การกำหนดนโยบายสาธารณะและเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวใหม่. ใน สมคิด แก้วสนธิ และคนอื่น. (บรรณาธิการ), **รวมบทความเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ**, หน้า มปป. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. **ก้าวสู่ประชาคม Asean 2015**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2551 ของ สศช. เรื่อง วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551.

ความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน), สำนักงาน. **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.neda.or.th/downloadfile.aspx?fname=1078001586/%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%202555.pdf [14 สิงหาคม 2556]

ความสับสนในหลักสูตรการศึกษาใหม่ของอินโดนีเซีย. Thejakartapost.com 1 March, 2013.

ความสัมพันธ์ต่างประเทศ, สำนัก. **ระบบการศึกษาเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา : http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=391&catid=61 [16 สิงหาคม 2556]

ความสัมพันธ์ต่างประเทศ, สำนัก. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **ระบบการศึกษา-มาเลเซีย** [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา : http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=393&catid=61 [16 สิงหาคม 2556]

จรัณธร บุญญานุภาพ และ ประสิทธิ์ ทองเล่ม. **กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับชุมชนบนฐานของการใช้ระบบฐานข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

จินตนา บุญบงการ และ ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2544.

จิระพรรณ เนามะ. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของประเทศมาเลเซีย คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. **สัมภาษณ์**, 26 พฤศจิกายน 2556.

จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์. **นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันเอเชียศึกษา และสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552.

เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม. **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.dtn.go.th/filesupload/Country_Profile_full.pdf [14 สิงหาคม 2556]

ชปา จิตต์ประทุม. นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักวิชาการด้านการเมืองมาเลเซีย. **สัมภาษณ์**, 27 พฤศจิกายน 2556.

ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ. **รายงานการวิจัยสภาวะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2548.

ชัยโชค จุลศิริวงศ์. **การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2542

ไซนุดิน, เอลชา. **ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย**. แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, 2552.

ฐานเศรษฐกิจ. **มองเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2546. แหล่งที่มา: http://203.107.133.147/Than2000/1865/t115.htm [5 พฤศจิกายน 2556]

ดวงกมล ผดุงทรัพย์. **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา: http://social.thepbodint.ac.th/topmenu.php?c=listknowledge&q_id=629 [12 สิงหาคม 2556]

ดาราวัตน์ เมตตาริกานนท์. **ประวัติศาสตร์เวียดนามในแบบเรียนชั้นประถม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2555.

ตรีพล อ่องไพฑูรย์. ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศไทย ประจำประเทศมาเลเซีย. **สัมภาษณ์**, 18 ธันวาคม 2556.

ทวีศักดิ์ เผือกสม. **ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย**: **รัฐจารีตในหมู่เกาะ ความเป็นสมัยใหม่แบบอาณานิคม และสาธารณรัฐแห่งความหลากหลาย**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2555

ทศพร ศิริสัมพันธ์. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 2540.

ทอฟฟเลอร์, อัลวิน. **คลื่นลูกที่สาม**. แปลโดย สุกัญญา ตีระวนิช และคณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นานมีบุคส์, 2538.

เทพพร มังธานี. **ชุดวิชา 000142 คุณค่าชีวิต หน่วยที่ 3 หลักยึดเหนี่ยวชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์**. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ม.ป.ป.

เทรเธอร์เวย์, เอ อาร์. **การศึกษาเปรียบเทียบ**. แปลโดย ชนิตา รักษ์พลเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2525

ไทยรัฐ. **โรงไฟฟ้านิวเคลียร์เวียดนามสร้างจ่อไทยแค่ 800 กม**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.thairath.co.th/column/pol/thai_remark/333556 [2 ธันวาคม 2556]

ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. ค่านิยมด้านการศึกษาในสังคมเวียดนาม. **กรุงเทพธุรกิจ** (10 เมษายน 2551): 10.

ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. นักวิจัยอาวุโส ศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **สัมภาษณ์**, 11 ธันวาคม 2556.

ธัญญาทิพย์ ศรีพนา (บรรณาธิการ), **เวียดนามหลากมิติ**. กรุงเทพฯ : เลค แอนด์ ฟาวด์เท่น ปริ้นติ้ง, 2552.

ธันยวัฒน์ รัตนสัค. **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่ : คนึงนิจการพิมพ์, 2546.

นิรมล กิตติวิบูลย์. **กระแสการพัฒนาการศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.

นักศึกษาจาก Universiti Utara Malaysia (UUM) Malaysia และ Universiti Sains Malaysia (USM) Malaysia ประเทศมาเลเซีย. **สัมภาษณ์**, 26 พฤศจิกายน 2556.

ไนซ์บิตต์, จอห์น และอเบอร์ดีน, แพทริเซีย. **อภิแนวโน้มโลก**. แปลจาก Megatrends 2000. โดย สันติ ตั้งรพีพากร. กรุงเทพฯ : โกลบัลเบรน พับลิเคชั่น, 2534.

บังอร ปิยะพันธุ์. **ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.

บุญรัตน์ รัฐบริรักษ์.**ความพยายามของมาเลเซียในการสร้างอัตลักษณ์ของชาติผ่านระบบการศึกษา**.[ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://prp.trf.or.th/ContentView.aspx?id=221&page=1 [2 ธันวาคม 2556]

ประชาไท. **เวียดนามลงมือก่อสร้างศูนย์อวกาศ**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://prachatai.com/journal/2012/09/42809 [3 ตุลาคม 2556]

ประโยชน์ ส่งกลิ่น. นโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Public Policy). ใน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (บรรณาธิการ), **การประชุม**

วิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3, หน้า 1312-1334. เชียงใหม่ : คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ประเวศ วะสี. **กระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy Process)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2547.

ประเวศ วะสี. **กระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy Process)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2552.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2546.

ปลัดกระทรวงกลาโหม, สำนักงาน. หอมรดกไทย. **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย** [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://heritage.mod.go.th/nation/neighbour/malaysia3.htm [20 กรกฎาคม 2556]

ปุญญวันต์ จิตประคอง. **อิทธิพลของลัทธิขงจื้อที่มีต่อสังคมเวียดนามก่อนยุคอาณานิคม**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=1162 [18 ธันวาคม 2556]

ผู้จัดการออนไลน์. . **ขายขี้หน้า! ผลสอบ PISA แค่ปีแรกเวียดนามแซงไทยฉลุยทิ้งห่าง 33 อันดับ ศธ.ยังดื้อ้า อวดคะแนนเพิ่มขึ้นแล้ว**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9560000150225 [10 ธันวาคม 2556]

ผู้จัดการออนไลน์. **เวียดนามฐานผลิตโน้ตบุ๊ก Intel ประเดิมล้านเครื่องช่วยครู**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9520000048570 [3 ธันวาคม 2556]

ผู้จัดการออนไลน์. **ศาสตราจารย์เฟ้อ เวียดนามออกกฎคุมเข้ม**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9520000000827 [11 ธันวาคม 2556]

ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม. **รอบรู้ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : เจเนซิส มีเดียคอม, 2555.

ฝ่ายวิชาการเจเนซิส มีเดียคอม. **หนังสือหนึ่งในประชาคมอาเซียน ชุด ประเทศอินโดนีเซีย**. กรุงเทพฯ : เจเนซิส มีเดียคอม, 2555.

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ. **แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)**. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2548.

พะยอม วงศ์สารศรี. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภา, 2542.

พักตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และ พสุ เดชะรินทร์. **การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พัชราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ. **การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549.

พัชราวลัย วงศ์บุญสิน, **แนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน: กรณีประเทศกัมพูชา และเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา: http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=948 [10 ธันวาคม 2556]

พัฒนาข้าราชการ กรุงเทพมหานคร, สถาบัน. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ประชาคมอาเซียน** [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://203.155.220.175/newweb/index.php?option=com_content&view=article&id=645:-human-resource-development-towards-asean-communi&catid=94:2013-05-21-01-39-40&Itemid=185 [20 กรกฎาคม 2556]

พาณิชย์, กระทรวง. กรมการค้าต่างประเทศ. **โครงสร้างและนโยบายเศรษฐกิจ (มาเลเซีย)**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา : http://www.dft.go.th [20 กรกฎาคม 2556]

พิบูล ทีปะปาล. **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2546.

พิมเสน บัวระภา. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

พิมเสน บัวระภา. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. **การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศจีนและเวียดนาม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. **กระบวนทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : การศึกษา, 2545.

ฟาตีมะห์ บุญฤทธิ์. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของประเทศมาเลเซีย คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. **สัมภาษณ์**, 26 พฤศจิกายน 2556.

ภานุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. **ระบบการปกครองท้องถิ่นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน : สาธารณรัฐอินโดนีเซีย**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2556.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. **อินโดนีเซีย : อดีตและปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

เกาซัน เจ๊ะแว. อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. **สัมภาษณ์**, 28 พฤศจิกายน 2556.

มติชนออนไลน์. **เวียดนามเริ่มก่อสร้าง"ศูนย์อวกาศแห่งชาติ" มูลค่า 600 ล้านดอลลาร์แล้ว**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1348114217&grpid=03&catid=03 [3 มิถุนายน 2555]

มนธิรา ราโท. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถาบันวิจัยเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **สัมภาษณ์**, 26 พฤศจิกายน 2556.

มนังค์ อังควานิช. **นโยบายการศึกษากับการพัฒนาประเทศมาเลเซีย ค.ศ**. 1981-2003. นครปฐม : ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

มยุรี อนุมานราชธน. **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : คนึงนิจการพิมพ์, 2548.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. **ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศประเทศเวียดนาม**. [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา: http://museum.socanth.tu.ac.th/images/page5Online%20Exhibition/vietnam/vietnam_a2.html [20 ธันวาคม 2556]

มหาวิทยาลัยมหิดล. **การศึกษาดูงานประเทศมาเลเซีย หลักสูตรนักปกครองท้องถิ่นรอบรู้สู่เสรีประชาคมอาเซียน (321-AC)วันที่ 18-21 ตุลาคม 2555ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (ปุตราจายา)โดยกลุ่มนักปกครองจากองค์กรปกครองท้องถิ่น 15 จังหวัด** [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา : http://gemc-mahidol.com/321-AC-Report-Malaysia.pdf [20 กรกฎาคม 2556]

มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. ศูนย์อินโดจีนศึกษา. **ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. ชลบุรี : ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชาการวางนโยบาย โครงการ และการบริหารโครงการ**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

มะโรนิง อุเซ็ง. อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. **สัมภาษณ์**, 28 พฤศจิกายน 2556.

มานิตย์ ผิวขาว. **สื่อการเรียนการสอน รายวิชา 962421 เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ**. หนองคาย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, 2552.

มาหะมะดารี แวโนะ. อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปะศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. **สัมภาษณ์**, 28 พฤศจิกายน 2556.

ราชกิจจานุเบกษา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. เล่ม 124 ตอน 87 ค หน้า 1, 2550.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, 2546.

รัสเซลล์, เบอร์ทรันด์. **ระเบียบสังคม-ระบบการศึกษา**. แปลโดย สุวรรณา วงศ์ไวศยวรรณ สถาอานันท์. กรุงเทพฯ : คบไฟ, 2533.

เรืองศรี ศรีทอง และพิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. **การศึกษาในกลุ่มอาเซียน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มปป.

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. **ชมสถานศึกษาเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา : http://www.thaigov.go.th/th/news-ministry/2012-08-15-09-39-20/item/39972-.html [20 กรกฎาคม 2556]

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. **การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ. **รายงานการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาเพื่อก้าวสู่สังคมฐานความรู้**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2549.

ว.อำพรรณ. **การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : แปลนพริ้นติ้ง, 2555.

วรรณภา ลีระศิริ. **ประวัติความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศในกลุ่มอาเซียน**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://hrmd.oop.cmu.ac.th/hrmd/read.php?snf=his/20130213103414-166. [20 กรกฎาคม 2556]

วิจัยประชากรและสังคม, สถาบัน. **การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558: ความพร้อมของแรงงานไทย?**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.popterms.mahidol.ac.th/newsletter/showarticle.php?articleid=286 [20 กรกฎาคม 2556]

วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน, สำนักงาน. **นโยบายสาธารณะ : เครื่องมือการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชน**. 2555. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.thaiichr.org/autopagev4/files/006-11.pdf [20 กรกฎาคม 2556]

วิทย์ บัณฑิตกุล. **รู้จักประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์, 2555.

วิทย์ บัณฑิตกุล. **สาธารณรัฐอินโดนีเซีย**. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์, 2555.

วิทย์ บัณฑิตกุล. **หนังสือชุดประชาคมอาเซียน: มาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : สถาพรบุคส์, 2555.

วิทยา สุจริตธนารักษ์. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **สัมภาษณ์**, 13 ธันวาคม 2556.

วิทยากร เชียงกูล. **จะเลือกการปฏิวัติทางการศึกษาหรือจะเลือกความพินาศ?**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2553.

วิทยากร เชียงกูล, เศรษฐกิจและการศึกษาเวียดนาม. **กรุงเทพธุรกิจ** (15 สิงหาคม 2554): 8.

วิทวัส ศรีวิหค. สรุปสาระสำคัญจากการบรรยาย เรื่อง “ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 11 ใน ค.ศ.2015”. ใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (บรรณาธิการ), **การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนักเรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน**, หน้า 11-46. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กลุ่มยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศศูนย์ พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553.

วีรพงษ์ ชุติภัทร์. **เบื้องหลังการล่มสลายของอาณาจักร**. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/coruption/20110413/386471/% html [25 ธันวาคม 2556]

ศรัณย์ เหตานุรักษ์. เลขานุการเอก ณ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย. **สัมภาษณ์**, 18 ธันวาคม 2556.

ศึกษาธิการ,กระทรวง. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. **ระบบการศึกษา-มาเลเซีย**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=393&catid=61 [20 กรกฎาคม 2556]

ศุภชัย ยาวะประภาษ. **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ศูนย์ข่าวการศึกษา. **ไทยเวียดนามออกกฎคุมเข้มการศึกษาอินเตอร์** [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.enn.co.th/5323 [12 ธันวาคม 2556]

ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม. **โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนแห่งใหม่มูลค่ากว่า**

4.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://hanoi.thaiembassy.org/content.aspx?content_id=2112 [15 ธันวาคม 2556]

ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันวันออกเฉียงเหนือ. **ทิศทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง**. [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา : http://neroc.kku.ac.th/files/doc/2007-03-2562.ppt

ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. **คู่แข่งของไทยในอาเซียน**. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: http://www.smeasean.com/industry.php?id=17&gid=1 [2 ธันวาคม 2556]

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. **ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://ndsi.rtarf.mi.th/asian/member/vietnam.pdf [18 ธันวาคม 2556]

สกลกาญจน์ วิเศษ. **สาระอาเซียน**. กรุงเทพฯ : ซีแอนด์เอ็นบุ๊ค, 2555.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2550.

สมปอง ใจดีเฉย. **เยือนเวียดนามดูการผลิตครู อาชีพที่ได้รับความนิยม**. [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา: http://www.manager.co.th/Qol/ViewNews.aspx?NewsID=9490000085300 [14 สิงหาคม 2556]

สมรักษ์ รักษาทรัพย์. **เวียดนาม...ดาวรุ่งดวงใหม่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา: http://www.eco.ru.ac.th/eco/article/Y5C3/y5c3_08.pdf [14 สิงหาคม 2556]

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. **สนทนากลุ่ม**. 23 ธันวาคม 2556.

ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ วีโอวี 5-สถานีวิทยุกระจายเสียงเวียดนาม. **มนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป็นเป้าหมายของการพัฒนา**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://vovworld.vn/th-TH/ [18 ธันวาคม 2556]

สันติยา เอกอัคร. กลยุทธ์ด้านการศึกษาเพื่อเร่งรัดพัฒนาแรงงานฝีมือ กรณีศึกษาเวียดนาม. **มติชน** (15 พฤษภาคม 2550): 7.

สันติยา เอกอัคร. เศรษฐกิจ และการเมืองยุคใหม่ของเวียดนาม. **กรุงเทพธุรกิจ** (5 พฤษภาคม 2550)

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. การปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศเวียดนาม. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม** 3 (2550): 33-48.

สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. **การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา : กรณีศึกษาเวียดนาม**. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนานโยบายวิทยาศาสตร์ศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

สิริวงษ์ หงษ์สวรรค์. **การศึกษากับมุมมองของคนเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา : http://www.dailynews.co.th/article/26342/146036 [15 กรกฎาคม 2556]

สีดา สอนศรี และคนอื่นๆ. **ผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการวิชาโทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2548.

สุด จอนเจิดสิน. **เวียดนามกับการปฏิรูปประเทศตามนโยบายโด๋ย เม้ย (พ.ศ.2029-2539)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543 .

สุพานี สฤษฏ์วานิช. **การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์. นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **สัมภาษณ์**, 12 ธันวาคม 2556.

สุนีย์ คล้ายนิล. ศธ.จัดประชุมยกระดับผลการทดสอบ PISA ใน **ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี** 323/2556. 29 กันยายน 2556 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/websm/2013/sep/323.html

สุรชัย เทียนขาว. เพิ่มผลการทดสอบPISA ของไทย ให้อยู่ในอันดับที่ดีขึ้นได้อย่างไร. **มติชนรายวัน** (22 สิงหาคม 2556).

สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และสร้อยสน สกลรักษ์. **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลายเสือ, 2540.

อบรม สินภิบาล. “การศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย” ใน **การศึกษาของประเทศในเอเชีย**, หน้า 73 – 85. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2520.

อมลวรรณ วีระธรรมโม. การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. **วารสารการศึกษาศาสตร์** ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มค.-ธค. 2548. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา : http://www.edu.tsu.ac.th/edu2011/journal/5_1/amonwan.pdf [20 กรกฎาคม 2556]

อรอนงค์ กรุณาและคณะ. **หน้าต่างสู่โลกกว้าง: มาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้าง, 2550.

อันดายา, บาร์บารา วัตสัน และ อันดายา, ลีโอนาร์ด วาย. **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย**. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้า, 2549.

อับดุชชะกูร์ บินชาฟีอีย์, “**อิสลามฮะฎอรี (Islam Hadhari) : การบริหารจัดการทางวัฒนธรรมใน**

สังคมมลายูมุสลิมมาเลเซียที่รัฐไทยควรศึกษา". [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=651 [20 ธันวาคม 2556]

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. **รายงานการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2551.

อาเซียน, กรม. **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2552.

อาเซียน, กรม. **Asean Mini Book We Are Asean Towards Asean Commuinity 2015**. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, มปป.

อิบราฮิม ณรงค์รักษาเขต. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของประเทศมาเลเซีย วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. **สัมภาษณ์**, 26 พฤศจิกายน 2556.

อุกฤษฎ์ ปัทมานันท์ และชปา จิตต์ประทุม, บรรณาธิการ. **วิกฤตการณ์มาเลเซีย เศรษฐกิจ การเมือง- วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา, 2544.

อุดม เชยกีวงศ์. **การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ : แสงดาว, 2551.

อุทัย บุญประเสริฐ. **รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

อุษณีย์ โพธิสุข. **การพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในเวียดนาม**. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: http://www.thaigifted.org/bank/article/article.php?id=111&m_id=19&s_id=69 [18 ธันวาคม 2556]

Dac Dao. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Dalziel, Jeff. **หลักสูตรปริญญาสองใบที่มาเลเซีย**. [ออนไลน์]. 2554.แหล่งที่มา: http://www.hotcourses.in.th/study-in-malaysia/study-options/malaysias-twinning-programs/ [20 ธันวาคม 2556]

Duong Tran Huu. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Eduzones. **เวียดนามฟัน ม.ไร้คุณภาพ เตรียมปิดอย่างน้อย 2 แห่ง**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www2.eduzones.com/inter/120617 [25 ธันวาคม 2556]

ENERGY SAVING. **เวียดนามเดินหน้าสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนใต้พิภพ**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.energysavingmedia.com/news/page.php?a=10&n=124&cno=3879 [2 ธันวาคม 2556]

Hoang Phuc Quy. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Interscholarship. **เวียดนามกระอัก โดยจำกัดโควตารับนิสิต 100%**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://th.interscholarship.com/somkiat2013/1159 [25 ธันวาคม 2556]

MCOT. **เวียดนามเร่งหามืออาชีพรองรับโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์แห่งแรกของประเทศ**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: http://www.mcot.net/site/content?id=521dceba150ba0e85000006b [18 ธันวาคม 2556]

Nguyen Ngoc Quan. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Nguyen Van. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

The Office of the Board of Investment . **เวียดนาม ประเทศ และประชาชน**. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_ vietnam/2010_vietnam_1_0-1.html [20 กรกฎาคม 2556]

Thu Vo Nguyen. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Ton Bui Thu Huong. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

Tran Song Lam. นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาสารคาม. **สัมภาษณ์**, 4 ธันวาคม 2556.

ภาษาอังกฤษ

Admad Thanthawi Ashari. Faculty of Law, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara. **Interview**, 27 November 2013.

Adnan Ahmad, Rajuddin, Rashid M., and Carhedge, D. **Vocational education and training (vet) practices: issues and challenges in vocational secondary school** [Online]

2008. Available from: http://eprints.utm.my/7894/1/EDUPRES_%28F1%29_18.pdf [2013, July 20]

Agus Salim. Head of Partnership Affairs, Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Rahimah Haji Ahmad. Educational development and reformation in Malaysia: past, present and future. **Journal of Education Administration** 36, 5 (1986): 462-475.

Akhmad Solkhin. Principal of SDN Menteng 01 Jakarta, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Anantha Raj A. Arokiasamy, and Nagappan, K. An Analysis of Globalization and Higher Education in Malaysia. **Bussiness Intelligence Journal** 5, 1 (2012).

Anderson, C. A. Methodology of comparative education. **International Review of Education**, *7* (1): 1-23. doi: 10.1007/bf01416250, 1961.

Asean Development Bank . **Technical and Vocational Education Projects in Malaysia, Pakistan, Papua New Guinea and Sri Lanka** [Online]. 2008. Available from : http://www.adb.org/documents/technical-and-vocational-education-projects-malaysia-pakistan-papua-new-guinea-sri-lanka [2013, July 20]

Asean. **The Asean charter**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2008.

Asean. **The ASEAN charter**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations, 2012.

Asean. **ASEAN political-security community blueprint**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2009.

Asean. **ASEAN socio-cultural community blueprint**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2009.

Asean. **Bali declaration on Asean community in a global community of nations "bali concord iii"**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2011.

Asean. **Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II) : ASEAN knowledge kit**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2005.

Asean. **MACTAN CEBU DECLARATION Connected ASEAN: Enabling Aspirations**. [Online]. 2012. Available from: http://www.asean.org/news/asean-statement-

communiques/item/mactan-cebu-declaration-connected-asean-enabling-aspirations [2013, May 31]

Asean. **Roadmap for an ASEAN community (2009-2015)**. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations Secretariat, 2009.

Australian Education International, Department. **VOCATIONAL EDUCATION &TRAINING in VIETNAM BACKGROUND**. [Online]. 2012. Available from: https://aei.gov.au/International-network/vietnam/publications/Documents/VET%20Background%20-%20for%20AEI%20website.pdf [2013, October 24]

Bambang Sumintono and Nora Mislan. **Struggling to Improve: A case Study of the Indonesia's International Standard School in Improving its Capacity**. Malaysia: Faculty of Education, Universiti Teknologi Malaysia. (n.d.)

Bandura, A. **Social learning theory**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1977.

Baylis, J., James, W., Colin, S. G., & Eliot, C. **Strategy in the contemporary world an introduction to strategic studies**. Princeton, N.J.: Recording for the Blind & Dyslexic, 2007.

Beaufre, A. **An introduction to strategy**. New York: F.A. Praeger, 1965.

Bereday, G. Z. F. Reflections on Comparative Methodology in Education, 1964-1966. **Comparative Education**, 3(3): 169-287. doi: 10.1080/0305006670030304, 1967.

Bignold, W., & Gayton, L. **Global issues and comparative education**. Exeter: Learning Matters, 2009.

Bjork, C. "Decentralisation in education : institutional culture and teacher autonomy in Indonesia". **International Review of Education**, 50(3-4): 254-62, 2004.

Bray, M. Actors and Purposes in Comparative Education. In M. Bray, B. Adamson & M. Mason (Eds.), **Comparative education research approaches and methods**. Hong Kong, China: Comparative Education Research Centre, the University of Hong Kong : Springer, 2007.

Bray, M., Adamson, B., & Mason, M. **Comparative education research approaches and methods**. Hong Kong: Comparative Education Research Centre, University of Hong Kong : Springer, 2007.

Bray, M., & Thomas, R. M. Harvard Educational Review. **Level of comparison in educational studies: Different insights from different literatures and the value of multilevel analyses in Harvard Educational Review**, *65*(3), 472-490, 1995.

Britannica. strategy. **Encyclopædia Britannica**. [Online]. 2013. Available from: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/568259/strategy [2013, October 24]

Broadfoot, P. Editorial: Culture, learning and comparative education. **Comparative Education**, 37(3), 261-266. doi: 10.1080/03050060120067767, 2001.

Bruce Chapman and Daniel Suryadarma. **Financing higher education: the viability of a commercial student loan scheme in Indonesia. in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Certo, S. C., and Peter, J. P. **Strategic management : concepts and applications**. New York: McGraw-Hill, 1991.

Chang Mae Chu, and Others. **Teacher Reform in Indonesia: the Role of Politics and Evidence in Policy Making**. Washington DC: International Bank for Reconstruction and Development The World Bank, 2014.

Christopher Bjork. **"Teacher training, school norms and teacher effectiveness in Indonesia". in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Crossley, M. Comparative Education and Research Capacity Building: Reflections on International Transfer and the Significance of Context. **Journal of International and Comparative Education** 1, 1(2012): 4-12.

Crossley, M., & Broadfoot, P. Comparative and International Research in Education: scope, problems and potential. **British Educational Research Journal**, 18(2), 99-112. doi: 10.1080/0141192920180201, 1992.

Crossley, M., & Watson, K. **Comparative and international research in education globalisation, context and difference**. [Online]. 2003. Available from: http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=93964 [2013, October 22]

Daniel Suryadarma and Gavin W. Jones. **Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Didik Prangbkat. Vice-director, Directorate of Basic Education, Ministry of Education and Culture, Indonesia. **Interview**, 10 December 2013.

Dinh Kim Thoa. Dean of Faculty of Education Sciences, University of Education, Vietnam National University, Hanoi. **Interview**, 9 December 2013.

Dorothy Dewitt. Senior lecturer, Department of Curriculum and Instructional Technology, Faculty of Education, University of Malaya. **Interview**, 18 December 2013.

Dye, T. R. **Understanding public policy**. 10th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall, 2002.

Economic Planning Unit Prime Minister's Department. **The Seventh Malaysia Plan** [Online]. 2007. Available from :http://www.epu.gov.my/en/seventh-malaysia-plan-1996-2000 [20 July 2013]

Economic Planning Unit Prime Minister's Department .**The Eighth Malaysia Plan** [Online]. 2008. Available from : http://www.epu.gov.my/en/eighth-malaysia-plan-2001-2005 [20 July 2013]

Economic Planning Unit Prime Minister's Department .**The Ninth Malaysia Plan** . [Online]. 2009. Available from: http://www.epu.gov.my/en/ninth-malaysia-plan-2006-2010 [20 July 2013]

Economic Planning Unit Prime Minister's Department .**The Tenth Malaysia Plan** [Online]. 2009. Available from :http://www.epu.gov.my/en/tenth-malaysia-plan-10th-mp- [2013, July 20]

EFA Secretariat, Ministry of National Education. **EFA Mid Decade Assessment Indonesia 2007**. Jakarta : the Ministry of National Education, Republic of Indonesia, 2007.

Fahtu Rahman. Head of Evaluation Session, Directorate of Junior of Secondary School, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Fairbrother, G. P. Quantitative and Qualitative Approaches to Comparative. In M. Bray, B. Adamson & M. Mason (Eds.), **Comparative education research : approaches and methods**. Hong Kong: Comparative Education Research Centre, University of Hong Kong : Springer, 2007.

Flavel, R., & Williams, J. **Strategic management : a practical approach**. Sydney, N.S.W.; New York: Prentice Hall, 1996.

General Office for Population and Family Planning (GOPFP). **EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND CARE REVIEW REPORT.** [Online]: 2005. Available from: http://www.e.gopfp.gov.vn/documents/20012/ 538018/Bao+cao+giao+ duc+_E.pdf [24 October 2013]

Great Britain, P. **Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, as amended by the first protocol amending the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, 1987, the second protocol amending the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, 1998 and the third protocol amending the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, 2010 : Denpasar, Bali 24 February 1976; Manila 15 December 1987; Manila, 25 July 1988; Han Noi, Vietnam, 23 July 2010**. London: Stationery Office, 2012.

Gropello, Emaneuela di. Role of the Education and Training Sectors in Addressing Skill Mismatch in Indonesia in **Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Hafid Alatas, Sally Brinkman, Mae Chu Chang, Titie Hadiyati, Djoko Hartono, Amer Hasan, Marilou, Haeil Jung, Angela Kinnell, Menno Pradham and Rosfita Roesli. **"Early childhood education and development services in Indonesis" in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Higgins, J. H., & Vineze, J. W. **Strategic management and Organizational policy, text and cases** (3rd ed ed.). Chicago: The Dryden Press, 1986.

Hurip Danu Ismadi. **Interview**, 22 March, 2014.

Husaina Banu Kenayathulla. Senior lecturer, Department of Educational Management, Planning and Policy, Faculty of Education. University of Malaya. **Interview**, 18 December 2013.

Hussein Ahmad. **Mission of Public Education in Malaysia: The Challenge of Transformation.** Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 2012

Hussein Haji Ahmad. Senior Research Fellow/Professor, Department of Educational Management, Planning and Policy,Faculty of Education University of Malaya **Interview**, 18 December 2013.

Ina. Staff of the Directorate of Early Childhood Education, Indonesia. **Interview**,

10 December 2013.

Indonesia, Ministry of National Education. **Rencana Strategis Kementerian Pendidikan Nasional 2010 – 2014**. Jakarta, 2010.

Institute for Research on Educational Development. **Overview on Vietnam's Education System**. [Online]. 2011. Available from: http://www.ired.edu.vn/en/EducationInVietNam/Read/overview-on-vietnam-s-education-system [2013, August 20]

Jalal, Fasli., and others. **National Plan of Action: Indonesia's Education for All 2003 – 2015**. National Coordination Forum, 2003.

Jones, C. O. **An introduction to the study of public policy**. North Scituate, Mass.: Duxbury Press,1977.

Kandel, I. L. **Studies in comparative education**, 1933.

Kandel, I. L. **Comparative education.** Boston, New York: Houghton Mifflin, 1933.

Kandel, I. L. Comparative Education. **Review of Educational Research**, 6(4), 400-416. doi: 10.2307/1167463, 1936.

King, E. Comparative Studies and Policy Decisions. **Comparative Education**, 4(1), 51-63. doi: 10.1080/0305006670040106, 1967.

King, E. J. The Purpose of Comparative Education. **Comparative Education**, *1*(3), 147-159. doi: 10.1080/0305006650010302, 1965.

Knezevich, S. J. **Administration of public education**. New York: Harper & Row, 1969.

Kustulasari, A. **The International Standard School Project in Indonesia: a Policy Document Analysis**, USA. Thesis for the Degree Master of Arts in the Graduate School of, College of Education and Human Ecology, The Ohio State University, 2009.

Lasswell, H. D., & Kapland, A. **Power and society : A framework for political inquiry**. New Haven: Yale University Press, 1976.

Le Kim Long, Pincipal of University of Education, Vietnam National University, Hanoi. **Interview**, 9 December 2013.

Leon, P.C and Narunan, P. **Background Paper for Malaysia : Skill Development in the Workplace in Malaysia.** [Online]. 2008. Available from:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/--- asia/--- ro-bangkok/documents/ meetingdocument/wcms_120569.pdf [2013, July 20]

Little, A. Development Studies and Comparative Education: Context, content, comparison and contributors. **Comparative Education**, 36(3), 279-296. doi: 10.1080/713656612, 2000.

Manzon, M. **Comparative education the construction of a field**. Hong Kong; [Dordrecht]: Comparative Education Research Centre ; Springer, 2011.

Massie, J. L., & Douglas, J. **Managing : A contemporary introduction** 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1992.

Malaysia Blueprint 2013-2025. [Online]. 2013. Available from: http://www4.unescobkk.org/nespap/sites/default/files/Preliminary-Blueprint-ExecSummary-Eng_0.pdf [2013, December 20]

Malaysia students. **Malaysia Budget 2013 Report (Bajet 2013 Malaysia) Highlights on Education, Students and Youths**. [Online]. 2008. Available from : http://www.malaysia-students.com/2012/09/malaysia-budget-2013-report-bajet-2013.html [2013, July 20]

Md-Yunus, S. **Early Education and Development in Malaysia: Issues and Challenges in Providing a Framework for a Multiethnic Society**. [Online] : 2007. Available from :www.childresearch.net/projects/ecec/2013_04.html [2013, July 20]

Ministry of Education Malaysia. The Development of education , **National Report of Malaysia,** 31 July 2004

Ministry of Education Malaysia. **Early Childhood Care and Education Policy Implementation Review 2007**. [Online]. 2008. Available from: http://www.tadika.org/Malaysian_ECCE_Policy_Review_24_Jan_2008.pdf [2013, July 20]

Ministry of Education Malaysia. **Malaysia education blueprint 2013-2025**. [Online]. 2006. Available from : www.moe.gov.my/userfiles/file/PPP/Preliminary-Blueprint-Eng.pdf [2013, July 20]

Ministry of Foreign Affairs. **Protocol amending the treaty of amity and cooperation in southeast asia**. Bangkok: Ministry of Foreign Affairs, Kingdom of Thailand. (N.D.).

Ministry of National Education. **Act of the Republic of Indonesia Number 20, Year 2003 on National Education System**. Jakarta : the Ministry of National Education, 2003.

Ministry of National Education. Law of the Republic of Indonesia **Number 12, Year 2012 on Higher Education**. Jakarta : the Ministry of National Education, 2012.

Ministry of National Education. **The national case study on the early childhood care and education in Indonesia**. Jakarta: Republic of Indonesia, 2003.

Ministry of National Education. The 1945 Constitution of the Republic of Indonesia. Jakarta : the Ministry of National Education, 1945.

Ministry of National Education. **The Indonesian Basic Education: Road to Education for All**. Jakarta: the Ministry of National Education, Republic of Indonesia, 2010.

Ministry of National Education. **Strategic Plan Ministry of National Education the Replublic of Indonesia 2005-2009**. Jakarta: Ministry of National Education, 2005.

Ministry of National Education. **Strategic Plan (Renstra) 2010 – 2014**. Jakarta : the Ministry of National Education, 2010.

Ministry of Education and Traing. **Organisation structure**. [Online]. 2006. Available from: http://en.moet.gov.vn/index.php?page=2.1&view=3402 [2013, December 15]

Missiaen, F.V. **The National Identity: A Dynamic Process**. [Online]. 2013. Available from: http://www.africamission-mafr.org/THE_NATIONAL_IDENTY_1_CPT.pdf [2013, July 20]

Nanda Safira. Faculty of Law, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara. **Interview**, 27 November 2013.

National Education System. **Act of the Republic of Indonesia**. Indonesia: Republic of Indonesia, 2003.

Nagata Yochiki. 2007. **Alternative education: Global perspectives Relevant to the Asia-pacific region.** Springer Nguyen Duy Mong, **Quality assurance of higher education in Vietnam**. [Online]. n.d. Available from: http://www.daadvn.net/download/130510_Alumni-Treffen/Nguyen-Duy-Mong-Ha_Quality-management-in-Vietnam_130511.pdf [2013, September 14]

Nguyen Huu Cha. Former Chief of Education Sciences Institute, lecturer/researcher ,

University of Education, Vietnam National University, Hanoi. **Interview**, 9 December 2013.

Nguyen Thanh Hoan. **Tearcher training in Vietnam**. [Online]. 2008. Available from: http://www.hurights.or.jp/pub/hreas/ [2013, September 14]

Nguyen Thi Ngoc Bich. Head of Research and International Relations Department, University of Education, Vietnam National University, Hanoi. **Interview**, 9 December 2013.

Ninnes, P. Fear and desire in twentieth century comparative education. **Comparative Education**, 44(3), 345-358. doi: 10.1080/03050060802264884, 2008.

No´Voa, A. N., & Yariv-Mashal, T. Comparative Research in Education: a mode of governance or a historical journey? **Comparative Education**, 39(4), 423-438. doi: 10.1080/0305006032000162002, 2003.

Noah, H. J. New approaches comparative education. In P. G. Altbach & G. P. Kelly (Eds.), **The use and abuse of comparative education** (pp. [3], 336). Chicago: University of Chicago Press., 1986.

Norrani Idris, and et al. The professional Preparation of Malaysian Teachers in the Implementation of teaching and learning of Mathematics and Science in English. **Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education** 3, 2 (2007) : 101-110.

Nuffic. **Country Module Vietnam**. [Online]. 2012. Available from: http://www.nuffic.nl/en/library/country-module-vietnam.pdf. [2013, October 22]

OECD. **Education at glance. Highlights**. [Online]. 2001. Available from: http://www.oecd.org. [2013, July 20]

Palupi Raraswati. Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Patdono Suwignjo. Secretary Director General Higher Education, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Pham Xuan Thanh. **Vietnam assessment practice and roadmap for effective assessment system**. [Online]. 2010. Available from: http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/2782001121703274255/

1439264-1264455051293/6734290-1264455075354/Pham_Xuan_ Thanh_presentation.pdf. [2013, 22 October]

Phan, T. L. The Renovation of Higher Education Governance in Vietnam and Its Impacts on Teaching Quality. **Tertiary Education and Management.** Volume 18, Issue 4. P. 289-308, 2012.

Pradhan, M., D. Surydarma, A. Beatty, M. Wong, A. Alisjahbana, A. Gaduh and R.P. Artha. "Improving educational quality through enhancing community participation: results from a randomized field experiment in Indonesia". **Policy Research Working Paper No. 5795**, World Bank, Washington DC, 2011.

Prime Minister's Office of Malaysia. **Vision 2020**. [Online] . 2008. Available from: http://www.pmo.gov.my/?menu=page&page=1904 [2013, July 20]

Postlethwaite, T. N. **International encyclopedia of national systems of education**. Oxford, OX, UK; Tarrytown, N.Y., USA: Pergamon, 1995.

Raihani. "Education reforms in Indonesia in the twenty-first century". **International Education Journal**, 8(1): 172-83, 2007.

Rahimah Haji Ahmad. Education development and reformation in Malaysia: past, present and future. **Journal of Educational Administration** 36, 5 (1998) : 462-475.

Rivandra Royono and Diastika Rahwidiati. **Beating the odds: locally relevant alternatives to world-class universities in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Robert Kingham and Jemma Parsons. **Integrating Islamic Schools into the Indonesian national education system: a case of architecture over implementation in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Ruslan, H. Wajib belajar 12 tahun sempat ditolak Kemenikbud, kokbisa. Republika Online, 2 January 2011.

Ruslan, N , Othman, A. and Ahmad, I.S.**National Inergration in Vision School: toward 1 Malaysia**. [Online]. 2013. Available from: http://irep.iium.edu.my/18163/1/ICD_1Malaysia_paper[1].pdf [2013, July 20]

Said .F and Yusof.R. **Implementation of quality assurance in public higher education institutions university of Malaya experience.** [Online]. 2008.

Available from: http://umexpert.um.edu.my/file/publication/00004111_87695.pdf [2013, July 20]

Salim, Agus. Head of Partnership Affairs, Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education, Indonesia. **Interview**, 11 December 2013.

Samer Al-Samarrai and Pedro Cerdan-Infantes, **"Where did all the money go? Financing basic education in Indonesia". in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Samosir, Melva. **The Effects of Decentralization on Education in Indonesia: Education for All?**. Thesis of Master of Science Degree in Public Policy and Human Development, Universiteit Maastricht, 2008.

Sharplin, A. **Strategic management**. New York: McGraw-Hill, 1985.

Smits, G. **Chapter 6: National Identity in Japan and China**. [Online]. 2012. Available from: http://www.personal.psu.edu/faculty/g/j/gjs4/textbooks/175/ch6.htm [2013, July 20]

Suharti. Working thesis. **Schooling and destiny: behind inequality in education performance in Indonesia**. Australian National University, Canberra, 2012.

Suharti. **"Trenda in education in Indonesia". in Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

Suryadarma, Daniel and Jones, Gavin W.. Meeting the Education Challenge in **Education in Indonesia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013.

The Section for Early Childhood and Inclusive Education. **Policy Review Report: Early Childhood Care and Education in Indonesia**. Paris: Division of Basic Education UNESCO Education Sector, 2005.

The Socialist Republic of Viet Nam. **Vietnam's education and training development strategy till 2010**. [Online]. 2006. Available from: http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/strategies/strategiesdetails?categoryId=29&articleId=3064. [20 September 2013]

Theisen, G., and Adams, D. Comparative Education Research. In R. M. Thomas (Ed.), **International comparative education : practices, issues & prospects**. Oxford [England]; New York: Pergamon, 1990.

Thiyagarajah ,P.D. **Teacher associations "Roles in Sustainable Professional Development"**

[Online]. 2009. Available from: http://www.kln.ac.lk/uokr/ASAIHL/SubThemeB1.pdf [2013, July 20]

Ton Quang Cuong. Dean of Faculty of Teacher Education, University of Education, Vietnam National University, Hanoi. **Interview**, 9 December 2013.

Tooley, J. and P. and Dixon. **Private education is good for the poor: a study of private schools serving the poor in low-income countries**. Cato Institute, Washington DC, 2005.

UNESCO. **Education counts: Benchmarking Progress in 19 WEI Countries World Education Indicators-2006**. Montreal: UNESCO-UIS, 2006.

UNESCO-IBE. **Viet Nam Early Childhood Care and Education Programmes: Country profile**. Paper commissioned for the EFA Global Monitoring Report 2007. Geneva: UNESCO, International Bureau of Education, 2006.

UNESCO-IBE. **Education for all for learning to live together: Development and Equity** [Online]. 2011. Available from: http://www.ibe.unesco.org/International/ICE/ministers/Vietnam.pdf [2013, June 10]

UNESCO. **Education development plan for Malaysia 2001-2010.** [Online]. 2007. Available from: http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/ Malaysia/ Malaysia%20Education%20development%20plan%202001-2010%20summary.pdf [2013, July 20]

UNESCO. **Education for All 2000 assessment : country report : Viet Nam.** Bangkok: UNESCO PROAP, 2000.

UNESCO. **Laws of Malaysia reprint act 550 education act 1996**. Incorporating all amendments up to 1 January 2006. [Online]. 2008. Available from: http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Malaysia/Malaysia_Education_Act_1996.pdf [2013, July 20]

UNESCO. **Malaysia education for all.** [Online]. 2005. Available from: :http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/malaysia/rapport_3.html [2013, July 20]

UNESCO. **The development and state of the art of adult learning and education.** [Online]. 2009. Available from: http://www.unesco.org/fileadmin/ MULTIMEDIA/ INSTITUTES/ UIL/confintea/pdf/National_Reports/Asia%20-%20Pacific/Vietnam.pdf [2013, October 30]

UNESCO. **World data on education 2010/11**. [Online]. 2011. Available from: http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Viet_Nam.pdf [2013, October 30]

UNICEF. **Early childhood careand education** 2012. [Online]. Available from: http://www.unicef.org/rosa/217145e.pdf [2013, October 24]

United Nations Viet Nam. **Selected statistics about Vietnam**. [online]. 2013. Available from: http://www.un.org.vn/en/about-viet-nam/basic-statistics.html [2013, October 30]

USAID. **USAID Helps Refurbish and Equip 25 Preschools in Kon Tum.** [Online]. 2013. Available from: http://vietnam.usaid.gov/usaid-helps-refurbish-and-equip-25-preschools-kon-tum [2013, October 28]

Vu Quoc Chinh. **Interview**, 14 March 2014.

Vu Thanh Nam. Translator of Royal Thai Air Force in Vietnam. **Interview**, 9 December 2013.

Wordpress. **Sekolah Wawasan – Vision School Malaysia.Case Study of Vision Schools in Malaysia.** [Online]. 2009. Available from: http://sianzxd.wordpress.com/2009/06/04/sekolah-wawasan-vision-school/ [2013, July 20]

World Bank. **Development of education in Malaysia: A strategy-based analysis of education development in Malaysia**. [Online]. 2008. Available from: http://siteresources.worldbank.org/INTAFRREGTOPEDUCATION/Resources/444659-1204656846740/4734984-1204742258684/Session72-WanZahidNoordin-MalaysiasEducationDevelopmentStrategy.pdf [2013, July 20]

World Bank. **Local Governance and Education Performance: a Survey of the Quality of Local Education Governancein 50 Indonesian Districts.** Jakarta: The World Bank Office, 2013.

World Bank. **Malaysia Economic Monitor High-Performing Education.** Bangkok: the World

Bank Office, 2013.

World Bank. **National Education for All (EFA) Action Plan 2003-2015**. [Online]. 2003. Available from: http://siteresources.worldbank.org/INTVIETNAM/Resources /National-Education.pdf [2013, December 15]

Zain .Z .M. **TVET in Malaysia.** [Online]. 2008. Available from: http://dspace.unimap.edu.my/dspace/bitstream/123456789/7186/1/TVET%20in%20 Malaysia.pdf [2013, July 20]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของ
ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของ
ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

……..

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่อเรื่อง/หัวข้อ……
2. ชื่อผู้ทำวิจัย/ผู้เขียน……
3. ปี พ.ศ. ที่เขียน/พิมพ์เผยแพร่……
4. ประเภทเอกสาร ☐ เอกสาร ☐ ตำรา ☐ งานวิจัย ☐ บทความ
   ☐ สารนิพนธ์ ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....
5. ข้อมูลประเทศ ☐ ประเทศเวียดนาม
   ☐ ประเทศมาเลเซีย
   ☐ ประเทศอินโดนีเซีย

<u>ส่วนที่ 2</u> การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในระยะ 30 ปี (ระหว่าง พ.ศ. 2526 – 2556) มีประเด็นสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
2. กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
3. สังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
4. เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
5. การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
6. พลวัตรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
7. ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
8. วิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา
9. ระบบการศึกษา
   9.1 การศึกษาปฐมวัย

9.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)

9.3 อาชีวศึกษา

9.4 อุดมศึกษา

9.5 การศึกษาตลอดชีวิต

10. นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ

11. กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้

12. ผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้

ตารางการวิเคราะห์เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาและวิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์	รายละเอียด
1. ประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
2. กระบวนทัศน์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
3. สังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
4. เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์	รายละเอียด
	.....	.....
	.....	.....
5. การเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
6. พลวัตรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
7. ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
8. วิธีการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
9. ระบบการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 9.1 การศึกษาปฐมวัย 9.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์	รายละเอียด
9.3 อาชีวศึกษา 9.4 อุดมศึกษา 9.5 การศึกษาตลอดชีวิต	....	....
10. นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ	....	....
11. กลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญที่นำไปใช้	....	....
12. ผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศจากการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปใช้	....	....

ข้อเสนอแนะ/ประเด็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์พัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

แบบสัมภาษณ์พัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์

- ท่านคิดว่าภาพรวมการศึกษาของประเทศเป็นอย่างไร (พัฒนาการตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต)

- ท่านคิดว่านโยบายการศึกษา/แผนการศึกษาที่สำคัญของประเทศ มีอะไรบ้าง

  - อาทิ นโยบายด้านการพัฒนาครู ผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพ เป็นต้น
  - เพราะเหตุใดท่านจึงคิดว่านโยบายหรือแผนงานนั้นๆ สำคัญมาก
  - ท่านคิดว่านโยบายหรือแผนเหล่านั้น มีที่มาจากอะไร
  - เหตุการณ์อะไรส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาของประเทศ ในรอบ 30 ปี

- นโยบายการศึกษาหรือแผนพัฒนาการศึกษาส่งผลต่อการจัดการศึกษา ในมิติต่างๆ ต่อไปนี้อย่างไร

  - การสร้างโอกาสการศึกษา
  - คุณภาพการศึกษา
  - ประสิทธิภาพการศึกษา
  - ความสอดคล้องสัมพันธ์
  - ความยั่งยืน

- ท่านคิดว่าโครงการของสถานศึกษาที่เด่นๆ ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศ มีอะไรบ้าง และท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

  - โครงการการศึกษาระดับปฐมวัย/ การศึกษาขั้นพื้นฐาน/ อาชีวศึกษา/ อุดมศึกษา/ การศึกษาผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
    - ตัวอย่างเช่น โครงการการศึกษาที่เด่น ในประเทศมาเลเซีย อาทิ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการ Smart School ระดับประถมศึกษาหรือ มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยที่มีจัดการศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ (World-class University) โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (Vocational Education) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น

- ท่านคิดว่ากลไกการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศที่สำคัญมีอะไรบ้าง และเพราะเหตุใด

- ท่านคิดว่า มีประเด็นใดที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้ได้ เพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

- ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปการศึกษาไทย

สำหรับนักศึกษา

- ท่านคิดว่าภาพรวมการศึกษาของประเทศเป็นอย่างไร (มุมมองจากประสบการณ์)
- ท่านคิดว่านโยบายการศึกษา/แผนการศึกษาที่สำคัญของประเทศ มีอะไรบ้าง
    - เพราะเหตุใดท่านจึงคิดว่านโยบายหรือแผนงานนั้นๆ สำคัญมาก
    - ท่านคิดว่านโยบายหรือแผนเหล่านั้น มีที่มาจากอะไร
- ท่านคิดว่าจุดเด่นของการศึกษาของประเทศคืออะไร
    - ท่านประทับใจอะไรมากที่สุด เช่น คุณภาพครู การจัดการเรียนการสอน บรรยากาศการศึกษาเรียนรู้ การบริหารจัดการ การวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นต้น
- ท่านคิดว่าโครงการของสถานศึกษาที่เด่นๆ ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศ มีอะไรบ้าง และท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
    - โครงการการศึกษาระดับปฐมวัย/ การศึกษาขั้นพื้นฐาน/ อาชีวศึกษา/ อุดมศึกษา/ การศึกษาผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
        - ตัวอย่างเช่น โครงการการศึกษาที่เด่น ในประเทศมาเลเซีย อาทิ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการ Smart School ระดับประถมศึกษาหรือ มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยที่มีจัดการศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ (World-class University) โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (Vocational Education) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น
- ท่านคิดว่ากลไกการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศที่สำคัญมีอะไรบ้าง และเพราะเหตุใด
- ท่านคิดว่า มีประเด็นใดที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้ได้ เพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

- ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปการศึกษาไทย

ภาคผนวก ค
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.ปาน กิมปี	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร์ สุปัญโญ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
รายชื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา

รายชื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา

ประเทศเวียดนาม

ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ

1. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนธิรา ราโท**

   รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถาบันวิจัยเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

   สัมภาษณ์ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 เวลา 11.00 – 12.00 น.

2. **ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา**

   นักวิจัยอาวุโส ศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

   สัมภาษณ์วันที่ 11 ธันวาคม 2556 เวลา 13.30-14.30 น.

3. **ดร.พิมเสน บัวระภา**

   อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

   สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

4. Dr.Nguyen Ngoc Quan

   อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

   สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

5. Ms. Ton Bui Thu Huong

   อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

   สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

ผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา

6. Mr.Dac Dao

   นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม กำลังศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

   สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

7. Mr.Thu Vo Nguyen

   นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

8. Mr.Hoang Phuc Quy

นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

9. Mr.Tran Song Lam

นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

10. Mr.Duong Tran Huu

นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

11. Mr.Tuan Nguyen Van

นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ วันที่ 4 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ

12. Assoc.Prof. Le Kim Long, Ph.D.

Pincipal of University of Education, Vietnam National University

สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

13. Nguyen Thi Ngoc Bich, Ph.D.

Head of Research and International Relations Department, University of Education, Vietnam National University

สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

14. Dr. Ton Quang Cuong

Dean of Faculty of Teacher Education, University of Education, Vietnam National University

สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

15. Assoc.Prof.Dr. Dinh Kim Thoa

Dean of Faculty of Education Sciences, University of Education, Vietnam National University

สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 16.00 น.

ประเทศมาเลเซีย

ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ

1. **อาจารย์ ชปา จิตต์ประทุม**

นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการด้านการเมืองมาเลเซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13.00 – 14.30 น.

2. **รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต**

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สัมภาษณ์ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 เวลา 14.00 – 15.00 น.

3. **อาจารย์ฟาตีมะห์ บุญฤทธิ์**

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์การสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สัมภาษณ์ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 เวลา 10.30 – 11.00 น.

4. **อาจารย์จิระพรรณ เนามะ**

อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สัมภาษณ์ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13.00 – 13.30 น.

ผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา

กลุ่มตัวแทนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย ประเทศมาเลเซีย ได้แก่ มหาวิทยาลัย Universiti Utara Malaysia (UUM) Malaysia และ UniversitiSains Malaysia (USM) Malaysia จำนวน 5 คน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สัมภาษณ์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 เวลา 11.00 – 12.00 น.

ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ

1. **พณท่าน กฤต ไกรจิตติ**

เอกอัคราชฑูตไทยประจำประเทศมาเลเซีย ณ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 13.00-15.00 น.

2. **ท่านศรัณย์ เหตานุรักษ์**

เลขานุการเอก ณ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00-12.00 น.

3. **นาวาอากาศเอก ตรีพล อ่องไพฑูรย์**

ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศไทย ประจำประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00-12.00 น.

4. **Dr. Dorothy Dewitt**

Senior lecturer, Department of Curriculum and Instructional Technology, Faculty of Education, University of Malaya

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00-12.00 น.

5. **Dr. HusainaBanuKenayathulla**

Senior lecturer, Department of Educational Management, Planning and Policy, Faculty of Education. University of Malaya

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00-12.00 น.

6. **Dato'Dr. Hussein Haji Ahmad**

Senior Research Fellow/Professor, Department of Educational Management, Planning and Policy,Faculty of Education University of Malaya

สัมภาษณ์ วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00-12.00 น.

ประเทศอินโดนีเซีย

ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ

1. **อาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์**

นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักวิชาการด้านปัญหาความมั่นคงในอาเซียน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 12 ธันวาคม 2556 เวลา 10.00 – 11.00 น.

2. **รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์**

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ วันที่ 13 ธันวาคม 2556 เวลา 9.30 – 10.30 น.

3. **อาจารย์มาหะมะดารี แวโนะ**

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปะศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สัมภาษณ์ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

4. **อาจารย์กูอาเรส ตวันดอเลาะ**

หัวหน้าสาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สัมภาษณ์ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

5. **อาจารย์เภาซัน เจ๊ะแว**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สัมภาษณ์ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

6. **อาจารย์มะโรนิง อุเซ็ง**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สัมภาษณ์ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2556 เวลา 10.00 – 12.00 น.

ผู้มีประสบการณ์ในการศึกษา

7. Admad Thanthawi Ashari

Faculty of Law, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara

สัมภาษณ์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13.00 – 13.30 น.

8. Nanda Safira

Faculty of Law, Universitas Muhammadiyah Sumatera Utara

สัมภาษณ์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13.00 – 13.30 น.

ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ

9. Didik Prangbkat

Vice-director, Directorate of Basic Education, Ministry of Education and Culture, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 10 ธันวาคม 2556 เวลา 13.30 – 14.30 น.

10. **Ina**

Staff of the Directorate of Early Childhood Education, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 10 ธันวาคม 2556 เวลา 15.30 – 16.30 น.

11. **Fahtu Rahman**

Head of Evaluation Session, Directorate of Junior of Secondary School, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 11 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00 – 10.00 น.

12. **Patdono Suwignjo**

Secretary Director General Higher Education, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 11 ธันวาคม 2556 เวลา 11.00 – 12.00 น.

13. **Agus Salim**

Head of Partnership Affairs, Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 11 ธันวาคม 2556 เวลา 13.00 – 14.30 น.

14. **Palupi Raraswati**

Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 11 ธันวาคม 2556 เวลา 14.00 – 15.00 น.

15. **Akhmad Solkhin**

Principal of SDN Menteng 01 Jakarta, Indonesia

สัมภาษณ์ วันที่ 12 ธันวาคม 2556 เวลา 9.00 – 10.00 น.

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาที่ดี

โรงเรียนประถมของรัฐ ได้แก่ SDN Menteng 01 Jakarta , 12 December 2013.

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามระดับประถมศึกษา ได้แก่ MIN 2 Johar Baru 12 December 2013.

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอ่านรายงานการวิจัยส่วนของประเทศ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอ่านรายงานการวิจัยส่วนของประเทศ

ประเทศเวียดนาม

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ประเทศมาเลเซีย

รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา (วอศ.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ประเทศอินโดนีเซีย

อาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์	นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักวิชาการด้านปัญหาความมั่นคงใน อาเซียน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเทศ อินโดนีเซีย

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง	คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ	สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ	ที่ปรึกษาด้านวิชาการสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ	ที่ปรึกษาสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
6. ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์	อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
7. ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
8. ดร.ศิริพรรณ ชุมนุม	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ เพรียบจริยวัฒน์	กรรมการผู้อำนวยการสถาบันสหสวรรษ
10. ดร.พิณสุดา สิริธรังศรี	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
11. นางเหงียน ไท มิน ซิน	นิสิตเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. นางสาว ซุไรนิ บินดี อิบราฮิม	นิสิตมาเลเซีย คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13. นางสาว ซิลวี อัสตารี	นิสิตอินโดนีเซีย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช
ประเด็นประกอบการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

คำชี้แจง

การสนทนากลุ่ม เรื่อง **การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย** จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้องมุมมองและระดมความคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย โดยมีประเด็นการพิจารณาดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ประเด็นที่ 1 : **การพิจารณาผลการวิจัย**

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศต่างๆ

1.2 สังเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา

ประเด็นที่ 2 : **การพิจารณาข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับประเทศไทย**

ประเด็นที่ 3 : **ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ (หากมี)**

ภาคผนวก ซ
ประมวลภาพการวิจัย

ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาประเทศเวียดนาม

สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนธิรา ราโท
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา
นักวิจัยอาวุโส สถาบันวิจัยเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์ ดร.พิมเสน บัวระภา Dr.Nguyen Ngoc Quan และ Ms. Ton Bui Thu Huong
คณาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ Mr.Dac Dao, Mr.Thu Vo Nguyen, Mr.Hoang Phuc Quy, Mr.Tran Song Lam, Mr.Duong Tran Huu, Mr.Tuan Nguyen Van
นักศึกษาจากประเทศเวียดนาม ศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สัมภาษณ์ Assoc.Prof. Le Kim Long, Ph.D., Nguyen Thi Ngoc Bich, Ph.D., Dr. Ton Quang Cuong, Assoc.Prof.Dr. Dinh Kim Thoa
คณะผู้บริหาร University of Education, Vietnam National University, Hanoi
ณ ประเทศเวียดนาม

ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ **อาจารย์ ซปา จิตต์ประทุม**
นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการด้านการเมืองมาเลเซีย

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศ **รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต**
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ **Dr. Dorothy Dewitt,** Senior lecturer, Department of Curriculum and Instructional Technology; **Dr. HusainaBanuKenayathulla,** Senior lecturer, Department of Educational Management, Planning and Policy; และ **Dato'Dr. Hussein Haji Ahmad,** Senior Research Fellow/Professor, Department of Educational Management, Planning and Policy คณะผู้บริหาร Faculty of Education, University of Malaya ณ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ **พณท่าน กฤต ไกรจิตติ**
เอกอัคราชฑูตไทยประจำประเทศมาเลเซีย ณ สถานทูตไทย
ประจำกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ อาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์ **Didik Prangbkat** Vice-director, Directorate of Basic Education, Ministry of Education and Culture ณ ประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ **Ina** Staff of the Directorate of Early Childhood Education ณ ประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ **Fahtu Rahman** Head of Evaluation Session, Directorate of Junior of Secondary School ณ ประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ **Patdono Suwignjo** Secretary Director General Higher Education ณ ประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ **Agus Salim** Head of Partnership Affairs, Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education ณ ประเทศอินโดนีเซีย

สัมภาษณ์ **Palupi Raraswati** Directorate General Early Childhood Education, Non-formal and Informal Education ณ ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพการสนทนากลุ่ม
การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย
วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2556 **เวลา** 9.00 -12.00 **น.**
ณ ห้อง 405 **อาคารประชุมสุข อาชวอำรุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**